

Dr. Fuad Ševdi

OGRANCI IMANA

Dr. Fuad Sedić
Ogranci imana

Izdavač
El-Kelimeh, Novi Pazar

Lektura
Jahja Fehratović

Za izdavača
Malik Nurović

Korektura
Samed Jukić

Recenzija
Prof. Dr. Šefik Kurdić
Ishak Sedić, prof

Prijelom i DTP
Fahrudin Smailović

Urednici
Sanela Karišik-Misirlić
Senad Redžepović

Korice
Dženana Fetić

Štampa
Grafičar, Užice
Tiraž: 300

CIP – Каталогизacija y публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

28

SEDIĆ, Fuad

Ogranci imana / Fuad Sedić. - Novi Pazar : El-Kelimeh, 2008 (Užice : Grafičar). - 448 str. ; 21 cm

Tiraž 300. - O autoru: str. 441-442. - Napomene i bibliografske reference uz tekst.

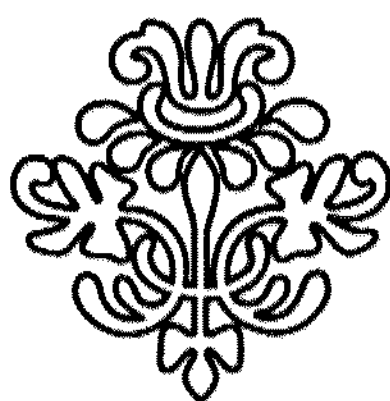
ISBN 978-86-7980-030-5

a) Ислам
COBISS.SR-ID 150712588

Fuad Sedić

OGRANCI IMANA

Novi Pazar, 2008.

PREDGOVOR

Hvala Uzvišenom Allahu i neka je salavat i selam na posljednjeg Allahovog poslanika, Muhammeda, s.a.v.s., koji je u jednom hadisu rekao:

“Vjerovanje se sastoji od sedamdeset i nekoliko dijelova, najvažniji je izgovoriti šehadet, a zadnje maknuti s puta ono što smeta prolaznicima, a i stid je dio imana.”¹

Druga predanja ovog hadisa

Buharijin rivajet ovog hadisa glasi: “Iman se sastoji od šezdeset i nekoliko dijelova, a i stid je dio imana.”

Muslimova verzija istog hadisa je: “Iman se sastoji od sedamdeset i nekoliko (ili šezdeset i nekoliko) dijelova, najvažnije od toga je izgovoriti šehadet, a zadnje maknuti s puta ono što smeta prolaznicima, a i stid je dio imana.”

U Buharijinom rivajetu se kaže: “šezdeset i nekoliko”, a u Muslimovom: “sedamdeset i nekoliko ili šezdeset i nekoliko”; svi rivajeti su sahih. Razlika u predanjima ne utječe na ispravnost hadisa, jer kada se u arapskom jeziku spomene neki broj, on ne negira, niti

¹ Hadis su zabilježili Ebu Davud i Tirmizi.

Fuad Sedić

isključuje ono što je mimo njega, bez obzira na količinu – bilo više ili manje.²

Koliko ima sastavnih dijelova imana

Poslanik, s.a.v.s., spominje da se iman sastoji od sedamdeset i nekoliko dijelova i ukazuje da je najvažnije od toga izgovoriti šehadet, to je vjera kojom je svaki pojedinac zadužen. Bez šehadeta i njegovog ispravnog poimanja ostali dijelovi imana nisu validni. Zadnji dio imana je maknuti s puta ono što smeta prolaznicima. Između ovo dvoje su ostali dijelovi imana, koje su neki od učenjaka pokušali pobrojati.

Ebu Hatim Ibn Hibban, r.a., kaže: „Dugo sam razmišljao o značenju ovog hadisa, izbrojao sam sve u Kur'anu navedene dijelove imana i vidio da ih je manje od spomenutog broja. Zatim sam izbrojao sve dijelove imana o kojima se govori u hadisima, pa sam, također, vidio da ih je manje od istaknutog broja. Nakon toga sam sabrao ono što je u Kur'anu i ono što je u hadisima i vidio da ima sedamdeset devet dijelova imana. Zaključio sam da je Poslanik, s.a.v.s., ovim hadisom mislio na sastavne dijelove imana koji su spomenuti i u Kur'anu i u hadisu.“³

Ibn Hadžer, r.a., u komentaru ovog hadisa kaže: „Djela i poslovi koji su sastavni dijelovi imana se mogu podijeliti u tri vrste:

a) djela koja su *u srcu*; ima ih dvadeset i četiri (24). To su uglavnom imanski šarti, iskreni nijjeti prilikom obavljanja raznih poslova i tome slično. Od njih su: vjerovanje u Allaha, dž.š., Njegove meleke, knjige, Poslanike itd. Također, ovoj vrsti pripada i vjerovanje u: Drugi svijet, ispitivanje u kaburu, proživljenje, sakupljanje na jednom mjestu (mahšer), polaganje računa, vaganje djela na mizanu/vagi, Sirat-ćuprija, Džennet, Džehennem i sl. Također od srčanih djela su: ljubav prema Allahu, dž.š., čuvanje od licemjerstva,

² Komentar Muslimovog Sahiha, 1/196.

³ Komentar Muslimovog Sahiha, 1/196.

Ogranci imana

munafikluka, tevba/pokajanje, zahvalnost Allahu, dž.š., strpljivost, tevekkul/oslanjanje na Allaha, dž.š., itd.

b) djela koja se izvršavaju *jezikom*; ima ih sedam (7). Od njih su: izgovaranje Kelime-i-šehadeta, učenje Kur'ana, učenje dova, virdova i drugi vidovi šerijatski opravdanih i utemeljenih zikrova.

c) djela koja se izvršavaju *tijelom*; ima ih trideset osam (38). Njima pripadaju: taharet/čistoća, namaz, zekat, darežljivost (dijeljenje), dočekivanje i ugošćavanje musafira, post, hadž, umra, tavaf, itikaf, činjenje hidžre, brak, dobročinstvo prema roditeljima, odgoj djece, održavanje rodbinskih veza, mirenje zavađenih, džihad, naređivanje dobra i odvrćanje od zla i drugo.⁴

Po Ibn Hadžerovom mišljenju i podjeli, sastavnih dijelova ima šezdeset devet, što ukazuje da je on za osnovu prihvatio Buharijin rivajet.

Djela na ovu temu

Ovaj hadis je bio motiv mnogim učenjacima da napišu zasebna djela u kojima su pokušali nabrojati sastavne dijelove vjerovanja. Među prvima je već spominjani Ebu Hatim Ibn Hibban. Njegova knjiga se zove: *Vasful-iman ve šuabuhu*.⁵

Knjiga *Šuabul-iman* Husejna ibn Hasana el-Halimija (umro 403.h.g.), koju je nazvao *El-Minhadž*, vrlo je dobro i kvalitetno djelo u tri toma, s dosta fikhskih propisa i drugih tema vezanih za vjerovanje.

Također *Šuabul-iman* Muhammeda ibn Muhammeda el-Ensarija (umro 754.h.g.) govori o ovoj temi.

Hadži Halife govori da je na ovu temu pisao i Omer ibn Resalan el-Belkini (umro 805.h.g.), kao i Ibn Arebi (umro 738.g.h.).⁶

Nema sumnje da je daleko najpoznatije djelo iz ove oblasti Bejhekijeva (umro 458.h.g.) knjiga *Šuabul-iman* u kojoj je sakupio

⁴ *Fethul-Bari*, 1/52.

⁵ Komentar Muslimovog *Sabiha*, 1/196.

⁶ Pogledaj *Kešfuz-zunun*, 2/77.

Fuad Sedić

11269 hadisa, među kojima su i izreke ashaba, tabiina i drugih učenjaka. Tu knjigu je rasporedio u sedamdeset sedam (77) poglavlja, što ukazuje da, po njegovom mišljenju, ima toliko dijelova imana. Knjiga je štampana u sedam tomova.

Ovu knjigu je sažeo Omer ibn Abdurrahman el-Kazvini (umro 699.h.g.) navodeći u svakoj temi po jedan ajet ili hadis i nazvao je *Muhtesar šuabul-iman*.

Svaki iskreni musliman želi upoznati ono što sačinjava njegovu vjeru, koja obuhvaća cijeli čovjekov život, pa da, to primjenjujući i izvršavajući, zaradi dobro i ovoga i Budućeg svijeta. Ovim radom želim pomoći i sebi i drugima u traganju za tim ciljem.

Nabrajajući sastavne dijelove imana, prvenstveno sam koristio dva glavna izvora propisa naše vjere: kur'anske ajete i hadise Poslanika, s.a.v.s., kao i mišljenja, tumačenja i stavove islamskih učenjaka.

Hvala Allahu, dž.š., što smo u mogućnosti koristiti se ovim djelom i još više upotpuniti i učvrstiti iman.

Bihać, 20. 6.2008. godine
16. 6.1429. h.g.

dr. Fuad Sedić

1. VJEROVANJE U ALLAHA, DŽ.Š.

Prvi i najvažniji dio imana je šehadet – *La ilahe illellahu* – što znači: vjerovanje i čvrsto ubjeđenje da nema drugog boga osim Allaha dž.š. Ovo je ono čemu je svaki od ranijih poslanika, a.s. pozivao.

Vjerovanje u Allaha, dž.š., znači čvrsto ubjeđenje da je Allah, dž.š., Gospodar, Vladar i Tvorac svega. Jedino On zaslužuje da Mu se čini ibadet putem namaza, posta, dove, nade u Njegovu milost, strahovanja, poniznosti i pokornosti. On posjeduje sva svojstva savršenstva, i daleko je od bilo kakve manjkavosti.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

O vjernici, vjerujte u Allaha. (En-Nisa, 136)

Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, i vjernici – svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i knjige Njegove, i poslanike Njegove. (El-Bekare, 285)

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Iman se temelji na pet stvari: šehadetu (svjedočenju da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik), obavljanju namaza, davanju zekata, obavljanju hadža i postu mjeseca ramazana."⁷

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Iman se sastoji od sedamdeset i nekoliko dijelova; najvažnije od toga je *La ilahe illellahu* – Nema drugog boga osim Allaha – a posljednji ukloniti s puta ono što smeta prolaznicima, a i stid je dio vjere."⁸

⁷ Hadis je zabilježio Buharija.

⁸ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

Šehadet treba čvrsto srcem vjerovati i jezikom izgovarati, i to je obaveza svakog muslimana, što bi trebalo rezultirati izvršavanjem Allahovih naredbi i klonjenjem zabranjenih stvari.

Allah, dž.š., naređuje da se Kelime-i-šehadet vjeruje i očituje: *Znaj da nema boga osim Allaha!* (Muhammed, 19), kao što osuđuje i kori odnos mušrika prema istom: *Kad im se govorilo: »Samo je Allah Bog!« – oni su se oholili i govorili: »Zar da napustimo božanstva naša zbog jednog ludog pjesnika.«* (Es-Saffat, 35-36)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao svome amidži Ebu Talibu na smrti: "Reci *La ilahe illellahu* kako bih time svjedočio za tebe na Sudnjem danu!", On odgovori: "Da se ne bojim da će me Kurejšije izvrgnuti smijehu govoreći kako sam to učinio iz straha, ja bih te time obradovao." Nakon toga je Allah, dž.š., objavio ajet: *Ti, doista, ne možeš uputiti na Pravi put onoga koga ti želiš da uputiš, – Allah ukazuje na Pravi put onome kome On hoće.* (El-Kasas, 56)⁹

Osman ibn Affan, r.a., priča: „Kada je umro Allahov Poslanik, s.a.v.s., to je zbunilo i pogodilo mnoge ashabe, i ja sam bio među onima koji su se smeli i zbunili. Pored mene je naišao Omer, r.a., i nazvao mi selam. U tom stanju mu nisam ni odgovorio. On se na mene požalio Ebu Bekru, r.a., pa mi je Ebu Bekr došao i upitao me:

- Tvoj brat ti je nazvao selam, a ti mu nisi odgovorio?
- Nisam ni primijetio da me je poselamio zato što sam bio zbunjen i zabrinut.
- Zbog čega?
- Poslanik, s.a.v.s., je umro, a ja ga nisam stigao upitati u čemu je spas iz ove situacije.
- Ja sam ga o tome pitao.
- Tada sam ga, od radosti, počeo grliti i rekoh mu:
- Draži si mi od oca i majke, ti i jesi preči od mene da ga o tome upitaš!

⁹ Hadis bilježi Muslim.

Ogranci imana

- Pitao sam Poslanika u čemu je spas iz ove situacije, pa mi je rekao: 'Ko prihvati onu riječ koju sam ponudio svome amidži na samrti (tj. šehadet), a on je odbio, to mu je spas.'"¹⁰

Muaz ibn Džebel, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Čije zadnje riječi na dunjaluku budu *La ilahe illellah* ući će u Džennet."¹¹

Osman ibn Affan, r.a., prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko umre a bude vjerovao da nema drugog boga osim Allaha, ući će u Džennet."¹²

Dva prethodna hadisa ne isključuju da onaj ko bude zaslužio džehennemsku patnju neće prije ulaska u Džennet provesti određeno vrijeme u vatri, što potvrđuje i hadis koji prenosi Ebu Hurejre, r.a: "Ko (iskreno) kaže *La ilahe illellah* to će mu nekad koristiti (spasiti će ga), makar prije toga okusio kaznu."¹³

Iman se povećava izvršavanjem naredbi, a smanjuje činjenjem grijeha, na što ukazuju i slijedeći ajeti i hadisi:

Allah, dž. š., kaže: *Da bi još više povećali vjerovanje koje već imaju.* (El-Feth, 4)

Pravi vjernici su samo oni čija se srca strahom ispune kad se Allah spomene, a kad im se riječi Njegove kazuju, vjerovanje im se povećava i samo se na Gospodara svoga oslanjaju. (El-Enfal, 2)

...i da se onima koji su vjernici vjerovanje poveća. (El-Muddessir, 31)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Najpotpuniji iman je kod onih vjernika koji su najljepšeg ponašanja."¹⁴

Ljudi se razlikuju u jačini imana, na što ukazuju i slijedeći hadisi:

¹⁰ Hadis su zabilježili Ahmed, Bezzar i Ibn Se'ad.

¹¹ Hadis je hasen, a zabilježili su ga Ebu Davud, Ahmed i Hakim.

¹² Hadis je sahih, a zabilježio ga je Ahmed.

¹³ Hadis je sahih, a zabilježili su ga Taberani i Bezzar u *Evsatu* i *Sagiru*.

¹⁴ Hadis sahih, a zabilježili su ga Ahmed, Hakim i Bejheki u *Suabul-imanu*, 1/69.

Fuad Sedić

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ničeg se ne bojim svome ummetu, osim slabosti imana."¹⁵

Omer ibn Hattab, r.a., kaže: "Kada bi se izvagao (usporedio) Ebu Bekrov, r.a., iman s imanom ostalih stanovnika Zemlje, prevagnuo bi Ebu Bekrov iman."¹⁶

Alija, r.a., kaže: "Zaista iman počinje kao bijela tačka na srcu, kako se povećava, ta tačka se širi, kada se iman upotpuni, srce postane potpuno bijelo. Munafikluk se pojavi kao crna mrlja na srcu. Kad god se munafikluk poveća, to crnilo se povećava, a kada se upotpuni, srce potpuno pocrni. Tako mi Allaha, kada biste otvorili vjernikova prsa, našli biste njegovo srce bijelo, a kada biste rasporili munafikova prsa, našli biste njegovo srce crno."¹⁷

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., je učio sljedeću dovu: "Allahu moj, povećaj mi iman i znanje u fikhu!"¹⁸

Molimo Allaha, dž.š., da nam učvrsti vjerovanje!

¹⁵ *Šuabul-iman*, 1/63.

¹⁶ *Šuabul-iman*, 1/69.

¹⁷ Hadis su zabilježili Ibn Ebi Šejbe i Bejheki u *Šuabul-imanu*.

¹⁸ Lanac ove izreke je pouzdan, a zabilježili su je Adžuri, Ahmed i Bejheki.

2. VJEROVANJE U ALLAHOVE DŽ.Š., POSLANIKE I VJEROVJESNIKE

Drugi sastavni dio imana je vjerovanje u Allahove, dž.š., poslanike i vjerovjesnike od kojih su neki imenom spomenuti u Kur'anu. Kao što je sastavni dio vjerovanja da je Allah, dž.š., poslao i druge poslanike i vjerovjesnike navedene u Kur'anu, čiji broj i imena ne zna niko osim Njega. O tome se govori u ovom ajetu: *I prije tebe smo poslanike slali; o nekima od njih smo ti kazivali, a o nekima nismo kazivali.* (El-Mu'min, 78)

Razlika između vjerovjesnika i poslanika je u tome što je vjerovjesnik onaj kojem je došla objava, ali mu nije naređeno dostaviti je drugima, dok je poslanik onaj kome je došla objava i naređeno mu je dostaviti je ljudima. Prema tome, svaki poslanik je vjerovjesnik, a svaki vjerovjesnik nije poslanik.

Od Allahove, dž.š. milosti je slanje poslanika sa zadaćom pojašnjavanja ljudima kako treba obožavati Allaha, dž.š., obzirom da smo zbog toga stvoreni. Također, nakon slanja poslanika, ljudi nemaju opravdanje da nisu znali u koga će i kako će vjerovati.

Allah, dž.š., kaže: *O poslanicima koji su radosne vijesti i opomene donosili, da ljudi poslije poslanika ne bi nikakva opravdanja pred Allahom imali.* (En-Nisa', 165)

Uzvišeni Allah, također, kaže:

A da smo ih kakvom kaznom prije njega uništili, sigurno bi rekli: "Gospodaru naš, zašto nam nisi poslanika poslao, pa bismo riječi Tvoje slijedili prije nego što smo poniženi i osramoćeni postali. (Ta-Ha, 134)

Svaki narod je imao svog poslanika, kao što je rečeno u ovom kur'anskom ajetu: *Svaki narod je imao poslanika.* (Junus, 47)

Fuad Sedić

Poslanici spomenuti u Kur'anu su: Adem, Nuh, Idris, Salih, Ibrahim, Hud, Lut, Junus, Ismail, Ishak, Jakub, Jusuf, Ejub, Šuajb, Musa, Harun, El-Jesea, Zul-Kufl, Davud, Zekerijja, Sulejman, Iljas, Jahja, Isa i Muhammed, s.a.v.s. Najodabraniji od njih (ulul-azmi) su: Nuh, Ibrahim, Musa, Isa i Muhammed, s.a.v.s.

Poslanici su bili najodabraniji ljudi iz svoga naroda, po znanju i najljepšem ponašanju. Svi su bili muškog roda i nisu imali nikakve nadljudske osobine, osim što ih je Allah, dž.š., ojačao mudžizama kao dokazima njihovog poslanstva.

Što se tiče broja ranijih vjerovjesnika i poslanika, prenosi se da je Ebu Zerr, r.a., pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o broju vjerovjesnika, pa mu je rekao: „Bilo ih je stotinu i dvadeset četiri hiljade.“ Ebu Zerr, r.a., priupita: „A koliko je bilo poslanika?“ Poslanik reče: „Tristo i trinaest.“¹⁹

Vjerovanje u Muhammedovo poslanstvo

Vjerovanje u Muhammedovo, s.a.v.s., poslanstvo je sastavni dio ispravnog i potpunog šehadeta, nakon čije se potpune primjene garantira ulazak u Džennet. To se jasno vidi iz hadisa koji prenosi Muaz ibn Džebel, r.a: „Ko bude iskreno svjedočio da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov poslanik, ući će u Džennet.“²⁰

Prema tome, muslimani su dužni vjerovati da je Muhammed, s.a.v.s., posljednji poslanik i da je poslat svim džinima i ljudima s istinom i uputom. On je najodabraniji Allahov poslanik koji je ujedno i posljednji poslanik kojeg je Allah, dž.š., odaslao ljudima, kao što stoji u ajetu: *Muhammed nije roditelj nijednom od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik.* (El-Ahzab, 40)

Njegove riječi, djela i ponašanje nam trebaju biti smjernice u životu, jer nam je najbolji uzor. Allah, dž.š., kaže: *Vi u Allahovom*

¹⁹ Hadis je slab a zabilježio ga je Bejheki u *Šuabul-imanu*, 1/149.

²⁰ Hadis su zabilježili Taberani i Bejheki u *Šuabul-imanu*, 1/147.

Ogranci imana

poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu, i koji često Allaha spominje. (El-Ahzab, 21)

Odlikuje se od ranijih poslanika s nekoliko vrlina od kojih su neke navedene u hadisu koji prenosi Džabir, r.a: "Odlikovan sam nad ranijim poslanicima s pet stvari: potpomognut sam strahom (koji Allah baca u srca nevjernika) na udaljenosti od mjesec dana hoda, zemlja mi je učinjena mjestom za klanjanje i čistom (za tejemum u nedostatku vode) – pa gdje god nekog od mog ummeta zatekne namaz, neka klanja – dozvoljen mi je ratni plijen, a nije bio dozvoljen nikome prije mene, dat mi je šefa'at i raniji poslanici bili su slani svako svom narodu, a ja sam poslan cijelom čovječanstvu."²¹

U drugom hadisu se od vrlina navodi poslanikova rječitost i to da je on pečat ranijim poslanicima, te da nema poslanika poslije njega. Inače, pojedini učenjaci su nabrojali više od stotinu Poslanikovih, s.a.v.s., specifičnosti i posebnosti.²²

Allah, dž.š., kaže: *Reci: „O ljudi, ja sam svima vama Allahov poslanik. (El-E'araf, 158)*

Kao i ranijim poslanicima, i Muhammedu, s.a.v.s., su bile date mudžize od kojih je najvažnija Kur'an. Neki učenjaci kažu da je imao oko hiljadu mudžiza. Neke od njih su: raspolovljenje Mjeseca, nazivanje selama od strane kamena, plakanje palminog panja za njim, izvirivanje vode između njegovih, s.a.v.s. prsta, zasićivanje velikog broja ljudi s malom količinom hrane, obavješćavanje pečene ovce da je zatrovana, oblak koji mu je pravio hlad, bacanje prašine u lice nevjernika, najavljivanje raznih događaja koji su se kasnije obistinili, itd.

Dolazak Muhammeda, s.a.v.s., kao posljednjeg Allahovog poslanika je najavljen u ranije objavljenim Allahovim knjigama. Svim ranijim sljedbenicima nebeskih knjiga je naređeno da ga slijede, ako žele biti spašeni.

²¹ Muttefekun alejhi.

²² Više o ovome pogledaj u djelu *Posebnosti Muhammeda, s.a.v.s., i njegovog ummeta*, F. Sedić.

Fuad Sedić

Obzirom da je Muhammedov, s.a.v.s., vjerozakon dokinuo ranije vjerozakone, on je jedini važeći do Sudnjega dana.

Sljedbenicima ranijih knjiga i poslanicima je naređeno da vjeruju u Muhammeda, s.a.v.s., i da ga slijede. Njegov opis i najava u knjigama potvrda su te naredbe i dokaz protiv onih koji mu ne budu povjerovali. Allah, dž.š., kaže:

Onima koji će slijediti Poslanika, vjerovjesnika, koji neće znati ni da čita ni da piše, kojeg oni kod sebe, u Tevratu i Indžilu, napisana nalaze, koji će od njih tražiti da čine dobra djela, a od odvratnih odvrćati ih, koji će im lijepa jela dozvoliti, a ružna im zabraniti, koji će ih tereta i teškoća koje su oni imali osloboditi. (El-E'araf, 157)

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, ko god čuje za mene od pripadnika ovoga ummeta, Židova ili Kršćana, pa umre a ne povjeruje u ono s čime sam ja poslan, bit će od stanovnika Džehennema."²³

²³ Hadis je zabilježio Muslim.

3. VJEROVANJE U MELEKE

Od sastavnih dijelova imana je vjerovanje u meleke – časna, pokorna, nevidljiva, duhovna bića koja je Allah, dž.š., stvorio od svjetlosti. Oni ne griješe i izvršavaju ono što im Allah, dž.š. naređuje. Postojanje meleka je utvrđeno Kur'anom, nijekati bilo šta od spomenutog u Kur'anu rezultiralo bi izlaskom iz vjere.

Svojstva meleka navedena u Kur'anu su:

- Allah, dž.š., ih je stvorio prije ljudi i rekao im: *„Ja ću na Zemlji namjesnika postaviti“* Oni rekoše: *„Zar će Ti namjesnik biti onaj koji će na njoj nered činiti i krv proljevati?“* (El-Bekare, 30)

- Oni su Mu potpuno pokorni i odani: *„A mi Tebe veličamo i hvalimo i, kako Tebi dolikuje, uzdižemo.“* (El-Bekare, 30.) *„Oni onome što im Allah naredi ne opiru se, i ono što im se naredi izvršavaju... Slave Ga i sedždu Mu čine... Veličaju i zahvaljuju svome Gospodaru i u Njega vjeruju.“*

- Ljudima je data prednost u odnosu na meleke. Kada je Allah, dž.š., stvorio Adema i poučio ga imenima, pitao je meleke o njima pa ih nisu znali, dok ih Adem nije obavijestio. Tada je Allah naredio melekima da učine sedždu Ademu, iz počasti i pozdrava, a ne obožavanja.

Abdullah ibn Amr, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nema niko draži Allahu, dž.š. od ljudi.“ „Pa zar ni meleki?“ – upitaše ashabi. „Meleki su potčinjeni (da rade samo dobro), kao što su Sunce i Mjesec potčinjeni.“²⁴

- Meleki se ponekad, Allahovim dopuštenjem, mogu pretvoriti u ljudski oblik, kao što je bio slučaj s Ibrahimovim gostima. Došli su u ljudskim likovima, pa im je za večeru ponudio meso debelog teleta:

²⁴ Šuabul-iman, 1/175.

Fuad Sedić

„A kad vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, osjeti da nisu uobičajeni gosti i obuze ga neka zebnja od njih. „Ti se ne boji!“ – rekoše oni. „Mi smo Lutovu narodu poslani.“ (Hud, 70)

- Njihovo boravište je nebo. Na Zemlju silaze po Allahovoj odredbi: *Ne silazimo osim po odredbi svoga Gospodara!* (Merjem, 64)

- Različiti su po obliku i položaju. Allah, dž.š., ih je učinio *izaslanicima s po dva, tri i četiri krila. On onome što stvara dodaje što hoće.* (Fatir, 1) *Svakome od nas mjesto je određeno.* (Es-Saffat, 164)

Od svojstava meleka je da imaju krila, na što ukazuje hadis Abdullaha ibn Mes'uda, r.a., koji kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidio Džibrila, a.s., sa šest stotina krila.

Vrste meleka i njihova zaduženja

Melek Džibril donosi Objavu. Allah, dž.š. kaže: *I Kur'an je sigurno Objava Gospodara svjetova; donosi ga povjerljivi Džibril na srce tvoje, da opominješ.* (Eš-Šu'ara', 192)

Melek smrti (Azrail) je zadužen da vadi duše: *Reci: „Melek smrti, koji vam je za to određen, duše će vam uzeti!“* (Es-Sedžde, 11)

Israfil je zadužen *surom* – trubom kojom će najaviti Kijametski dan. Neki su zaduženi za kišu (Mikail), neki za pisanje ljudskih djela (Kiramen katibun). Allah, dž.š. kaže: *On ne izusti ni jednu riječ, a da pored njega nije prisutan onaj koji bdije.* (Kaf, 18) *A nad vama bdiju čuvari, kod Nas cijenjeni pisari.* (El-Infitar, 10)

Neki od meleka čuvaju Allahove robove s prijeda i pozadi. Allah kaže: *...on ima one koji se mijenjaju ispred njega i iza njega, čuvaju ga od Allahova emera.* (Er-R'ad, 11)

Postoje meleki koji mole Allaha da oprost vjernicima grijehe, kao što se ističe u ajetima: *Meleki koji drže Arš i oni koji su oko njega, veličaju i hvale Gospodara svoga i vjeruju u Njega i mole da budu oprošteni grijesi vjernicima: „Gospodaru naš, Ti sve obuhvataš milošću i znanjem; zato oprost onima koji su se pokajali i koji slijede Tvoj put i sačuvaj ih patnje u vatri! Gospodaru naš, uvedi ih u edenske vrtove koje si im obećao, i pretke njihove i žene njihove i potomstvo njihovo – one koji*

Ogranci imana

su bili dobri; Ti si, uistinu, Silan i Mudar. I poštedi ih kazne zbog ružnih djela, jer koga Ti toga dana poštediš kazne zbog ružnih djela – Ti si mu se smilovao, a to će, zaista, veliki uspjeh biti! (El-Mu'min, 7-9)

Meliki donose radosne vijesti, oni su prijatelji i zaštitnici vjernika i na ovom i na Budućem svijetu. U Kur'anu se kaže: *Onima koji govore: „Gospodar naš je Allah“ pa poslije ostanu pri tome – dolaze meleki – „Ne bojte se i ne žalostite se i radujte se Džennetu...“* (Fussilet, 30-31)

Neki meleki su zaduženi Džennetom i njegovim blagodatima (Ridvan i njegovo društvo, a neki Džehennemom i kaznom u njemu (Malik i drugi iz grupe *Zebanija*, a njih je devetnaest). Neki su zaduženi kaburskim iskušenjima (Munkir i Nekir), neki su nosioci Arša, a neki su zaduženi za kapi sjemena u maternicama i razvoj ploda do udahnuća duše.

Ima meleka koji posjećuju Kabu. Svakog dana u nju uđe sedamdeset hiljada meleka koji se ne vraćaju.

Neki meleki putuju obilazeći skupove na kojima se spominje Allah, dž.š., neki su u safovima na kijamu i ne zamaraju se, neki čine sedždu ne dižući glave, a neki ovdje nisu ni spomenuti, kao što Allah, dž.š. kaže: *Vojsku tvoga Gospodara niko ne zna osim On. Ona je samo opomena i pouka čovječanstvu!* (El-Muddessir, 31)

Također, postoje meleki koji učvršćuju vjernike u dobrim djelima, pogotovo kada su u džihadu: *Kad je Gospodar tvoj nadahnuo meleke: „Ja sam s vama, pa učvrstite one koji vjeruju!“ U srca nevjernika Ja ću strah uliti, pa ih po šijama udarajte i udarajte ih po prstima.* (El-Enfal, 12)

Abdurrahman ibn Sabit, jedan od tabiina, kaže: „Glavne dunjalučke poslove obavljaju četiri meleka: Džibril, Mikail, Melek smrti i Israfil. Džibril upravlja vjetrovima i vojskom, Mikail je zadužen za kišu i biljke, Melek smrti je zadužen za uzimanje duša, a Israfil im donosi te naredbe.“²⁵

²⁵ *Šuabul-iman*, 1/177.

Fuad Sedić

Kako se vjerovanje u meleke odražava na život

Od rezultata vjerovanja u meleke su:

- ustrajnost u izvršavanju Allahovih naredbi – onaj koji vjeruje u postojanje meleka vodi računa o svojim postupcima;
- klonjenje grijeha, obzirom da je čovjek svjestan da će sve što uradi biti zapisano i da će za to morati odgovarati;
- hrabrost u džihadu, jer meleki pomažu vjernike u najtežim situacijama;
- osjećaj stida od Allaha, dž.š., te želja za postizanjem Dženneta i udaljavanje od djela koja vode u Džehennem.

4. VJEROVANJE U ALLAHOVE, DŽ.Š., KNJIGE

Jedan od sastavnih dijelova vjerovanja je vjerovanje u Allahove, dž.š., knjige koje je On, iz Svoje milosti, slao kao uputu ljudima preko poslanika. Knjige koje je Allah spomenuo u Kur'anu su: Kur'an, Tevrat, Zebur, Indžil i Suhufi koji su poslani Ibrahimu i Musau, a.s. Suština ovog dijela imana je ubjeđenje da su ove knjige objavljene od Allaha; a jedina nepromijenjena sačuvana je Kur'an, a.š., čije čuvanje Allah, dž.š., garantira.

Allah, dž.š., kaže: *Mi smo, zaista, objavili Zikr (Kur'an) i Mi ćemo ga, zaista, sačuvati.* (El-Hidžr, 9)

O vi koji vjerujete, vjerujte u Allaha, Njegova Poslanika, i Knjigu koja je objavljena Njegovome Poslaniku, i knjigu koja je objavljena prije. Onaj ko ne vjeruje u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike i Sudnji dan, taj je zapao duboko u zabludu.

Kur'an je svjedok ranije objavljenim knjigama i mjerilo pomoću kojeg se zna ono što je istinito i tačno, za razliku od onoga što je iskrivljeno i izmijenjeno. Allah, dž.š. kaže:

Mi smo tebi (Muhammede) objavili Knjigu (Kur'an) s istinom, potvrđujući knjigu koja je objavljena prije njega i da je čuva. (El-Maide, 48)

TEVRAT je objavljen Musau, a.s. U njemu se nalaze uputa za ljude i Allahovi propisi. O tome Allah, dž.š., kaže:

A otkud oni traže od tebe da im sudiš kad imaju Tevrat, u kome su Allahovi propisi? Oni ni poslije presude tvoje ne bi bili zadovoljni, jer nisu nikakvi vjernici. Mi smo objavili Tevrat, u kome je uputstvo i svjetlo. (El-Maide, 43-44)

Sljedbenicima ranijih nebeskih knjiga je najavljen dolazak Muhammeda, s.a.v.s. kao posljednjeg Allahovog poslanika, naređeno im je da ga slijede, obzirom da su propisi Knjige koja je Muhammedu,

Fuad Sedić

s.a.v.s. objavljena dokinuli propise ranijih knjiga. Allah, dž.š. kaže: *Onima koji će slijediti poslanika, vjerovjesnika, koji neće znati ni da čita ni da piše, kojeg oni kod sebe, u Tevratu i Indžilu, zapisana nalaze.* (El-E'araf, 157)

Također se u Tevratu nalazi i opis vjernika. Pogledaj kur'ansku suru El-Feth, ajet 29.

ZEBUR je objavljen Davudu, a.s: *A Davudu smo dali Zebur.* (En-Nisa', 163)

U Zeburu je zapisano da će Zemlju naslijediti Allahovi dobri robovi: *Mi smo u Zeburu, poslije Tevrata, napisali da će Zemlju Moji čestiti robovi naslijediti.* (El-Enbija', 105)

INDŽIL je, također, spomenut u Kur'anu na dosta mjesta: *A njemu (Isau) smo dali Indžil, u kome je bilo uputstvo i svjetlo, da potvrdi Tevrat, prije njega objavljen.* (El-Maide, 46)

Indžil je sadržavao zakonodavne propise: *I sljedbenicima Indžila smo bili naredili da sude prema onome što je Allah objavio u njemu.* (El-Maide, 47)

U Indžilu se govori o izmjeni nekih tevratskih propisa: *...i da potvrdim istinitost Tevrata objavljenog prije mene, i da vam dopustim nešto što vam je bilo zabranjeno.* (Ali Imran, 50)

Ibrahimove i Musaove sahife

Allah, dž.š., kaže: *Ovo, doista, ima u davnašnjim listovima (sahifama), listovima Ibrahimovim i Musaovim.* (El-E'ala, 18-19)

Ebu Zerr, r.a., je upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s: „Kakve su bile sahife Ibrahima, a.s?“ Poslanik mu odgovori: „Većina toga su bili pouke, savjeti i opomene...“

Od onoga što su sadržavale Ibrahimove sahife bilo je:

‘O silniče i zaneseni vladaru, Ja te nisam poslao da sakupljaš i gomilaš dunjalučke blagodati, nego da odvratiš od Mene dovu onoga kome je učinjena nepravda, jer Ja takvu dovu ne odbijam, makar bila upućena od kafira.

Ogranci imana

Svaki pametan čovjek, ako je svjestan svoje situacije, treba rasporediti vrijeme; odrediti vrijeme kada će se obraćati Gospodaru, vrijeme kada će svidati račun sam sa sobom, vrijeme kada će razmišljati o Allahovom, dž.š., stvaranju, vrijeme kada će se posvetiti potrebama, jelu i piću.

Svaki pametan čovjek neće putovati, osim zbog troje: priprema za Onaj svijet, zbog kućnih potreština neophodnih za život ili zbog užitka u onome što nije haram.

Svaki pametan čovjek mora biti svjestan vremena u kojem živi, voditi računa o poslu, čuvati jezik, jer ko bude računao da je njegov govor od djela za koja će biti pitan, malo će govoriti o onome što ga se ne tiče.“

Ebu Zerr, r.a., upita: „Kakve su bile Musaove, a.s., sahife? Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: ‘Sve su savjeti iz kojih se uzimaju pouke.’

Musaove sahife

One su, pored ostalog, sadržavale:

„Čudim se onome ko sigurno zna da će umrijeti, a i dalje se veseli. Čudim se onome ko je potpuno ubijeđen da postoji džehennemska vatra, a i dalje se smije. Čudim se onome ko vjeruje u Allahovo određenje (kader), a tome se protivi. Čudim se onome ko vidi dunjaluk i njegovu promjenljivost s ljudima, pa i pored toga u njemu nalazi smiraj. Čudim se onome ko je čvrsto ubijeđen da će sutra polagati račun, a za to se ne priprema.“²⁶

KUR'AN, A.Š., je posljednja i jedina sačuvana Allahova, dž.š., knjiga koju treba slijediti svako ko se nada Allahovoj milosti i želi ući u Džennet. Allah, dž.š., kaže: *A ova Knjiga koju objavljujemo je blagoslovljena, zato je slijedite i grijeha se klonite, da bi vam se milost ukazala.* (El-En'am, 155)

Jednom prilikom je Omer, r.a., upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s: „Allahov Poslaniče, mi nekada od židova čujemo neke stvari

²⁶ Hadis je sahih, a zabilježili su ga Ibn Hibban u *Sahihu* i Hakim u *Mustedreku*.

Fuad Sedić

koje nas zadive, pa bismo li ih zapisali?“ Poslanik, mu to zabrani i pojasni: „Nemojte Ehlul-kitabije (sljedbenike ranijih nebeskih knjiga) ništa pitati, jer oni vas ne mogu uputiti, nakon što su sami zalutali. Tako mi Allaha, da je Musa, a.s., živ, ne bi imao drugu mogućnost nego slijediti me.“²⁷

Kur'an i vjera islam jedino mogu spasiti čovječanstvo od katastrofe u koju ih vodi bezbožnički život. Neka nas Allah, dž.š., učini od Njegovih pravih i iskrenih sljedbenika.

²⁷ *Šuabul-iman*, 1/200.

5. VJEROVANJE U ALLAHOVO ODREĐENJE (KADA' I KADER)

Od temeljnih sastavnih dijelova imana je vjerovanje da se sve što se dešava i zbiva oko nas realizacija onoga što je Allah, dž.š., odredio da se dogodi (kada i kader). Ko bi zanijekao taj dio imana, izišao bi iz vjere.

U pojašnjenju ovog dijela vjerovanja, navest ćemo nekoliko definicija kojima su učenjaci pokušali razjasniti šta podrazumijevaju ova dva pojma (kada i kader) pojedinačno ili zajedno:

Kada i kader je precizni sistem koji je Allah, dž.š., postavio na ovom svijetu, opći (prirodni) zakoni i zakonitosti kojima je vezao posljedice za uzroke.²⁸

Tantavi, r.a., kaže: „Razumljivo je iz ajeta koji spominju kader da je to zakonitost u svemiru i sistem kojim ga je Allah, dž.š. regulirao. Sve u njemu je stvoreno u određenom omjeru. Nema ni jednog stvorenja, a da mu prije stvaranja nije određena veličina, broj atoma i količina elemenata od kojih je sastavljeno.“²⁹

Obzirom da je Allahovo, dž.š., određenje od gajba (nevidljivih i nedokučivih stvari), nepoznatih čovjeku, vjernik bi se po ovom pitanju trebao držati uputstava i smjernica iz Kur'ana i hadisa, ne bi se smio upuštati u nepotrebne rasprave koje ga mogu odvesti u zabludu. Ono što je najvažnije za čovjeka koji želi sebi dobro na ovome i Budućem svijetu je to da se pridržava Allahovih naredbi i izvršava ih što god je moguće bolje i ispravnije, te da se kloni svega što mu je zabranjeno. Svakako da je u sklopu toga da moli Svemogućeg Allaha da ga uputi onome što je dobro, učvrsti na Pravom putu i

²⁸ Muhammed Ne'im Jasin, *Iman*, str. 142.

²⁹ Tantavi, *Opći prikaz vjere Islama*, str. 142.

Fuad Sedić

zakloni iskušenja – a najteža iskušenja su u vjeri i ubjeđenju. Od Allahove milosti prema nama je da ne znamo šta nam je određeno i propisano, niti smo mi zaduženi pokušavati spoznati Allahovu, dž.š., volju i određenje.

Obzirom da su mnoge frakcije zalutale raspravljajući o ovoj temi, jer se nisu pridržavale uputstava, između kojih je i pokuđenost raspravljanja o kada i kaderu, Allah, dž.š., nam je objasnio ono što nam je potrebno, a nikome nije dozvoljeno da traga za onim što je od nas sakrio, jer to može biti razlog razilaska ljudi i njihovog odlaska u zabludu. Ljudski razum nije u stanju shvatiti odnos stvaranja ljudskih djela od strane Allaha, dž.š., kao ni ljudske volje i njihovom izvršavanju. Upravo zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio upuštanje u polemiku i dublje razmatranje o kaderu, kao što se primjećuje iz narednog hadisa: „Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao među ashabe a oni su raspravljali o kaderu. To ga je toliko razljutilo da je sav pocrvenio i rekao im: ‘Šta je s vama? Zar ćete dozvoliti da jedan dio Allahove knjige opovrgavate drugim? Zbog toga su uništeni oni prije vas.’“³⁰

Također, Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu kaže: „Kada se spomene kader, sustegnite se (od rasprave)...“

Jedan čovjek je došao Aliji, r.a., i upitao ga o kaderu, na što mu on odgovori: „Mračan put, pa njime ne kreći.“ On mu ponovi pitanje, na što mu Alija, r.a. reče: „Duboko more, te ga nemoj gaziti.“ Čovjek ga ponovo upita, a Alija mu reče: „Tajna Allahova, te se nemoj džaba truditi spoznati je.“

Tahavija, r.a., lijepo kaže: „Kader je u osnovi tajna Allaha, dž.š., o Njegovim stvorenjima koju niko nije u stanju spoznati – ni najodabraniji melek, niti bilo ko od Allahovih poslanika. Raspravljanje i debatiranje o njemu je uzrok propasti, zabranjena radnja i prekoračavanje granice. Zato se dobro čuvajte svakog raspravljanja, razmišljanja i zapitkivanja o tome, jer je Allah, dž.š., znanje o kaderu sakrio od stvorenja i zabranio im da o njemu tragaju...“³¹

³⁰ Hadis je zabilježio Ibn Madže.

³¹ Muhammed Ne'im Jasin, *Iman*, str. 153.

Nije dozvoljeno pravdavanje nevjerstva i griješenja kaderom

Ponekada se nevjernici ili griješnici pravdaju govoreći: „Da Allah nije odredio, mi ne bismo činili grijehe“, i tome slično.

Činjenica je da čovjek ima slobodu. Ima um kojim može prosuđivati materijalne stvari, razlikovati dobro od zla, ispravno od neispravnog. Ima volju kojom može raditi dobro i zlo. Svaki pametan čovjek shvaća da je namaz dobro, a blud zlo. Može, kad iziđe iz kuće, ići udesno, u džamiju klanjati, ili ulijevo, u javnu kuću činiti blud. To je izbor i slobodna volja koju je Allah dao čovjeku u granicama ljudske moći.

Kada se gleda na ajete i hadise koji govore o kaderu, treba uzeti u obzir sve ajete iz te teme, a ne pojedinačno. Kad čovjek pročita ajet: *Allah njime mnoge dovodi u zabludu, a mnoge upućuje na Pravi put* (El-Bekare, 26), razumije, u prvom momentu, da je uputa i zabluda utvrđena stvar koju je Allah, dž.š., odredio ljudima, pa učinio ove zalutalim, a one upućenim. Ali, ako obrati pažnju na riječi Uzvišenog: *Uputa bogobojažnima* (El-Bekare, 2) *Allah dovodi u zabludu time samo nevaljalce!* (El-Bekare, 26) vidjet će da uputa i zabluda ne znače primoravanje od strane Allaha, dž.š. nego da su pratilje ljudskih stanja. Ako je bogobojažan, Kur'an mu je uputa, a ako je pokvaren, u zabludu će ga odvesti. I pored toga ostaje sumnja, pa sagovornik kaže: „Ko će mi reći s kime li me je Allah svrstao, s bogobojažnima ili s pokvarenjacima?“ Obratimo pažnju na Allahove riječi: *Uputa bogobojažnima. Onima koji vjeruju u neviđeno, klanjaju namaz i udjeljuju od onoga čime smo ih opskrbili... (El-Bekare, 2-3) osim nevaljalce, koji krše obavezu datu Allahu, nakon što su je prije preuzeli i kidaju ono što je Allah naredio da se pazi... (El-Bekare, 27)* Prema tome, čovjek može izabrati od koje će skupine biti: od onih koji će klanjati namaz, trošiti na Allahovom putu ili onih koji će kršiti obavezu, kidati ono što se mora povezati i činiti nered na zemlji.³²

³² Tantavi, *Opći prikaz vjere islama*, str. 151.

Fuad Sedić

Svaki vjernik treba imati u vidu da Allah, dž.š., nikome ne čini nepravdu, kao što se kaže u ovom ajetu: *Zaista Allah ne čini nikome nepravdu, nego ljudi sami sebi čine nepravdu.* (Junus, 44)

Također, nas Allahov Poslanik, s.a.v.s., savjetuje kako da se odnosimo prema kadau i kaderu, pa kaže Ibn Abbasu, r.a: "O mladiću! Pazi na Allahove propise i On će na tebe paziti. Pazi na Allahov hatar, On će uvijek biti uz tebe. Ako budeš išta iskao, traži samo od Allaha. Ako i od kog budeš tražio pomoć, traži je od Allaha. I dobro znaj, kada bi se cijeli svijet iskupio da ti pomogne, neće moći pomoći, izuzev onim što ti je Allah već odredio. A kada bi se sakupili da ti naude, neće ti nauditi ničim drugim, osim onim što ti je Allah propisao."³³

Svakom je olakšano time što mu je omogućeno raditi ono za šta je stvoren, pa tako i Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Radite, jer svakom je olakšano raditi ono za što je stvoren."³⁴

Allahu naš, učvrsti nas u vjeri i učini zadovoljnim s Tvojim određenjem!

³³ Hadis je zabilježio Tirmizi.

³⁴ *Šuabul-iman*, 1/209.

6. VJEROVANJE U BUDUĆI SVIJET (AHIRET)

Ovaj sastavni dio vjerovanja podrazumijeva vjerovanje u sve ono što nastupa nakon smrti nekog čovjeka: ispitivanje u kaburu, patnja ili uživanje, nestanak dunjaluka i svega što je stvoreno, proživljenje nakon smrti (beas), sakupljanje na jednom mjestu (hašr), polaganje računa (hisab), vaganje dijela na ispravnoj vagi (mizan), zauzimanje za griješnike (šefa'at), strahote Sudnjega dana, Džennet i Džehennem i sve ostalo što je vezano za Ahiret. Kao što vidimo, ovaj sastavni dio imana je od onoga što je neviđeno; u ovoj tematici jedini su nam izvor Kur'an i hadis.

Vjerujući u Budući svijet, čovjek osjeća veću odgovornost za djela koja radi, manje pridaje važnost dunjaluku koji će napustiti, ne žali mnogo zbog onoga što ga je mašilo i ne raduje se previše onome što je zadobio i priprema se za polaganje računa na Sudnjem danu.

Kur'an časni vrlo često spominje Budući svijet, na svakom mjestu pažljivo utvrđuje njegovo postojanje i pri svakoj prilici upozorava na njega, čineći to raznim metodama arapskog jezika.

Razlog čestog isticanja događaja na Ahiretu u Kur'anu, vjerovatno je u tome što ga ljudi vrlo često zaboravljaju i zanemaruju. Zato ih podsjećanje na Drugi svijet podstiče na veću samokontrolu.

Jedan od dokaza isticanja važnosti ovog temelja je taj što Kur'an vrlo često veže vjerovanje u Allaha s vjerovanjem u Budući svijet.

Promatrajući kur'anske ajete koji spominju Sudnji dan, razumije se da taj termin obuhvaća dva značenja:

1. Posljednji momenat ovosvjetskog života, kao što se vidi u ovim ajetima:

Pitaju te o Sudnjem danu kada će doći. Reci: "To zna samo moj Gospodar," sa ovim se misli na posljednji momenat ovog svijeta, zbog toga

Fuad Sedić

što se u tom ajetu kaže i ovo: "...doći će vam samo iznenada. (El-E'araf, 187)

Također, na posljednji momenat ovog svijeta ukazuje i ajet: *Ljudi te pitaju o Smaku svijeta, reci: "To jedino Allah zna!" A ti ne znaš, možda je Smak svijeta blizu! (El-Ahzab, 63)*

2. Prvi momenat budućeg, drugog svijeta, Ahireta. Allah, dž.š. kaže: *A na Dan kad nastupi Čas oživiljenja, zločinci će se zaklinjati da su u grobovima samo jedan čas ostali; a i prije su istinu izbjegavali. (Er-Rum, 55)*

Na početak Drugog svijeta ukazuje i ovaj kur'anski ajet: *Oni će se ujutro i naveče u vatri pržiti, a kada nastupi Čas: "Uvedite faraonove ljude u patnju najtežu!" (Gafir, 46)*

Vjernik se uvijek prisjeća Kijametskog dana, često čini dobra djela u čežnji za njegovom nagradom, a kloni se zla u granicama svojih mogućnosti, iz straha od njegove kazne. Ako se pred njim ispriječi neko zabranjeno djelo, koje u sebi nosi slast i zadovoljstvo, čovjek se sjeti ahiretske patnje, pa ga napusti, odričući se kratkoročnog užitka. Ako se suoči s teškom obavezom, sjeti se ahiretske nagrade za njegovo izvršenje, pa potakne samog sebe na njega, budeći sebi želju za njim.

Vrijeme nastupanja kijametskog dana je jedna od Allahovih, dž.š., tajni

Vrijeme nastupanja Kijametskog dana je jedna od Allahovih, dž.š., tajni koju nije otkrio nikom od i meleka i poslanika. To je jedna od pet Allahovih tajni koje su spomenute u posljednjem ajetu sure Lukman, u kojem Allah, dž.š., kaže:

Samo Allah zna kad će Smak svijeta nastupiti, samo On spušta kišu i samo On zna šta je u maternicama, a čovjek ne zna šta će sutra zaraditi i ne zna čovjek u kojoj će zemlji umrijeti; Allah, uistinu, sve zna i o svemu je obaviješten.

Ogranci imana

Uzvišeni, također, kaže: *Pitaju te o Smaku svijeta kada će se zbiti. Reci: "To zna jedino Gospodar moj, On će ga u njegovo vrijeme otkriti."* (El-E'araf, 187)

Smak svijeta će iznenada nastupiti *kao treptaj oka ili još brže.* (En-Nahl, 77)

O njegovoj iznenadnosti govori i slijedeći hadis, koji prenosi Ebu Hurejre, r.a: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, zaista će Sudnji dan tako iznenada nastupiti da će dvojica ljudi razmotati platno mjereći ga pri kupoprodaji, pa niti će ga stići prodati ni smotati. Nastupit će Sudnji dan, a čovjek će pripremati pojilište al' iz njega se neće niko napiti. Nastupit će Sudnji dan, a čovjek će nositi pomuženo mlijeko al' ga neće stići popiti. Nastupit će Sudnji dan, a čovjek će dići zalogaj prema ustima i neće ga stići pojesti."³⁵

Od Allahove milosti, koju je ukazao ovome ummetu je i to da ih je Allah, dž.š., kroz kur'anske ajete, upozorio i podsjetio na neminovnost tog događaja. Kao podsjećanje tome je odredio da se prije Kijametskog dana dogode neki događaji koji ukazuju na njegovu relativnu blizinu. To su predznaci Sudnjeg dana, od kojih se neki spominju u ajetima, a neki u hadisima Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Obzirom da je Muhammedov, s.a.v.s., ummet posljednji ummet i da je on posljednji poslanik, logično je da se baš ovome ummetu pokažu mali i veliki predznaci Sudnjeg dana. Čovjek, zauzet ovosvjetskim užicima, često zaboravi na Sudnji dan, pa ga njegovi predznaci podsjećaju na to. Iz dana u dan se sve više i više malih predznaka Sudnjeg dana obistinjava što vjerniku jača iman i podstiče ga na pripremu za polaganje računa na tom danu.

Kurtubi kaže: "Od Allahove mudrosti je slanje predznaka Sudnjeg dana prije njegovog nastupanja kako bi se ljudi pripremili sa pokajanjem i dobrim djelima."³⁶

Od malih predznaka Sudnjeg dana koji su se već obistinili su: da će isčeznuti znanje, a pojaviti se neznanje, pijenje alkohola, nemoral

³⁵ *Šuabul-iman*, 1/237.

³⁶ *Et-Tezkire fi umuril-mevta ve umurul-abire*, str. 709.

Fuad Sedić

i prostitucija, smanjit će se broj ljudi, a povećati broj žena – što će u mnogome rezultirati širenjem nemorala, nestat će emaneta, hvalit će se onaj ko ne zaslužuje da bude hvaljen, a kudit će se i kritizirati onaj koji to ne zaslužuje. Također, od malih predznaka je da će se funkcije i položaji davati onima koji ih nisu sposobni obavljati, pokornost ženama, a neposlušnost roditeljima i tome slično.

Dragi Allahu, zaštiti nas od zlobe i smutnje svakoga koji to čini ne vjerujući u Dan kada će se sve razjasniti i na vidjelo iznijeti. Učvrsti naše vjerovanje i pomози nam da živimo svjesni da će sva naša djela biti upisana i da ćemo za njih polagati račun na Sudnjem danu.

7. VJEROVANJE U PROŽIVLJENJE NAKON SMRTI

Od sastavnih dijelova imana je vjerovanje u proživljenje nakon smrti. Allah, dž.š., je u stanju proživjeti sva stvorenja poslije njihovoga nestanka, jer njihovo ponovno oživljavanje nije teže od stvaranja kome nije prethodio nikakav uzorak. Allah, dž.š., kaže: *Stvoriti sve vas i sve vas oživjeti isto je kao i stvoriti i oživjeti jednoga čovjeka; Allah, zaista, sve čuje i sve vidi.* (Lukman, 28)

Vjerovanje u proživljenje je vjerovanje da će Allah, dž.š., povratiti život u ljudska tijela koja su postala prašina. Također će Allah, dž.š., sakupiti i sastaviti od ljudskih tijela sve ono što se utopilo, bačeno u jame, izgorjelo ili što su divlje životinje rastrgale – sve to će biti vraćeno u prvobitno stanje. Svi će oživjeti i ustati s Allahovim određenjem. Oživljeni će biti i mladi i stari, pa čak i djeca koja su pobačena, ako je duša već u njih bila udahnuta.³⁷

Na istinitost i neminovnost ovog događaja ukazuju mnogi kur'anski ajeti i hadisi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Allah, dž.š., kaže:

Nevjernici tvrde da neće biti oživljeni. Reci: "Hoćete, Gospodara mi moga, sigurno ćete biti oživljeni, pa o onome što ste radili, doista, biti obaviješteni!" – a to je Allahu lahko. (Et-Tegabun, 7)

Oni koji poriču proživljenje ugone u laž sve poslanike za čiju iskrenost, u svemu što su kazali, postoje nepobitni racionalni i osjetilni dokazi. Smatranje lažnom bilo koje vijesti koju su oni donijeli, znači bukvalno zapostavljanje razuma koji je donio zaključak o njihovoj iskrenosti i utjerivanje u laž samoga razuma, što je svakako tvrdoglavost koja nema nikakvo značenje.³⁸

³⁷ *Šuabul-iman*, 1/239.

³⁸ Muhamed Neim Jasin, *Iman*, str. 90.

Fuad Sedić

Oživljavanje ljudi, relativno malih stvorenja, u usporedbi sa stvaranjem ogromnih nebesa i Zemlje, ukazuje na moć Stvoritelja, što se vidi i iz dva naredna ajeta:

Zar Onaj Koji je stvorio nebesa i Zemlju nije kadar stvoriti njima slične? Jeste, On sve stvara i On je Sveznajući. (Ja-Sin, 81)

Zar ne znaju da je Allah – Koji je nebesa i Zemlju stvorio i Koji nije, stvarajući ih, iznemogao – kadar da oživi mrtve? Jeste, On sve može. (El-Ahkaf, 33)

Kako čovjek ne vidi da ga Mi od kapi sjemena stvaramo, i opet je otvoreni protivnik, i Nama navodi primjer, a zaboravlja kako je stvoren, i govori: "Ko će oživjeti kosti, kad budu trule?" Reci: "Oživjeće ih Onaj Koji ih je prvi put stvorio; On dobro zna sve što je stvorio." (Ja-Sin, 77-79)

Stvaranje nebesa i Zemlje je sigurno veće nego stvaranje roda ljudskog, ali većina ljudi ne zna. (Gafir, 57)

Također nas Allah, dž.š., podsjeća na stvaranje živog od mrtvog, prilikom stvaranja čovjeka, pa kaže: *Kako možete da ne vjerujete u Allaha, vi koji ste bili ništa, pa vam je On život dao. (El-Bekare, 28)*

Allah, dž.š., je u stanju da iz suhe košpice i zrna dadne da proklije i nikne biljka, koja daje plodove. Na to nas podsjeća slijedeći ajet:

Allah čini da zrnje i košpice prokljaju. On, iz neživa izvodi živo, iz živa neživo – to vam je, eto, Allah, pa kuda se onda odmećete. (El-En'am, 95)

"Postoji samo naš život zemaljski, živimo i umiremo, jedino nas vrijeme uništi" – govore oni. A oni o tome baš ništa ne znaju, oni samo nagađaju. A kad im se ajeti Naši jasni kazuju, samo se ovim riječima izgovaraju: "Pretke naše u život povratite, ako je istina to što govorite." Reci: "Allah vam daje život, zatim će učiniti da poumirete, a poslije će vas na Sudnjem danu sabrati, u to nema nikakve sumnje, ali većina ljudi ne zna." (El-Džasije, 24-26)

Određeni čas je, zaista, na pomolu, u njeg nema sumnje i Allah će, zasigurno, proživjeti one iz kabura. (El-Hadž, 7)

Ogranci imana

I kunem se Kijametskim danom i dušom što sebe kori. Zar čovjek misli da Mi nećemo sakupiti njegove kosti? Svakako! Mi smo kadri i linije na vršcima njegovih prstiju uspostaviti! (El-Kijame, 1-4)

Oni se zaklinju Allahom najtežom zakletvom: „Allah neće oživjeti onoga koji umre!“ A hoće, to je Njegovo obećanje koje će se, doista, ispuniti – samo što većina ljudi ne zna – da bi im objasnio ono oko čega su se razilazili i da bi saznali oni koji nisu vjerovali da su lašci bili. Naše je samo da, onome što želimo da bude, kažemo: „Budi!“ – i ono bude. (En-Nahl, 38-40)

Od hadisa koji govore o ovoj temi, je hadis koji prenosi Ebu Hurejre, r.a: “Iman je da vjeruješ u Allaha, dž.š., Njegove meleke, Njegovu Knjigu, da vjeruješ u susret sa Njim, da vjeruješ u Njegove poslanike, da vjeruješ u proživljenje poslije smrti i da vjeruješ u Allahovo, dž.š., određenje.”³⁹

Desit će se dva puhanja u sur (rog); prvim će se najaviti umiranje svega živog na nebesima i na Zemlji. Allah, dž.š., kaže: *I u rog će se puhnuti i umrijet će oni na nebesima i oni na Zemlji.* (Ez-Zumer, 68)

Život koji će ljudi provesti u kaburu, u periodu poslije smrti do proživljenja, zove se berzah – zagrobni život. Tada će ljudi, zavisno od djela, biti ili u blagodatima ili izloženi kaburskoj patnji.

Allah, dž.š., kaže: *...Ma kakvi! To je riječ koju će on uzalud izgovarati, iza njih će pregrada (berzah) biti sve do dana kad će biti proživljeni.* (El-Mu'minun, 100) Proživljenje poslije smrti će se desiti nakon drugog puhanja u rog (sur) o kojem Allah, dž.š., kaže: *...poslije će se u rog po drugi put puhnuti i oni će odjednom ustati i čekati.* (Ez-Zumer, 68)

Muhammed, s.a.v.s., će biti prvi proživljen, to je jedna od njegovih specifičnosti i odlika. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Svi ljudi će pomrijeti toga dana, a ja ću biti prvi koji će ustati. Musa, a.s., će već stajati pod Aršom. Ne znam da li je, uopće, umro sa ostalima.”⁴⁰

³⁹ Hadis je zabilježio Muslim.

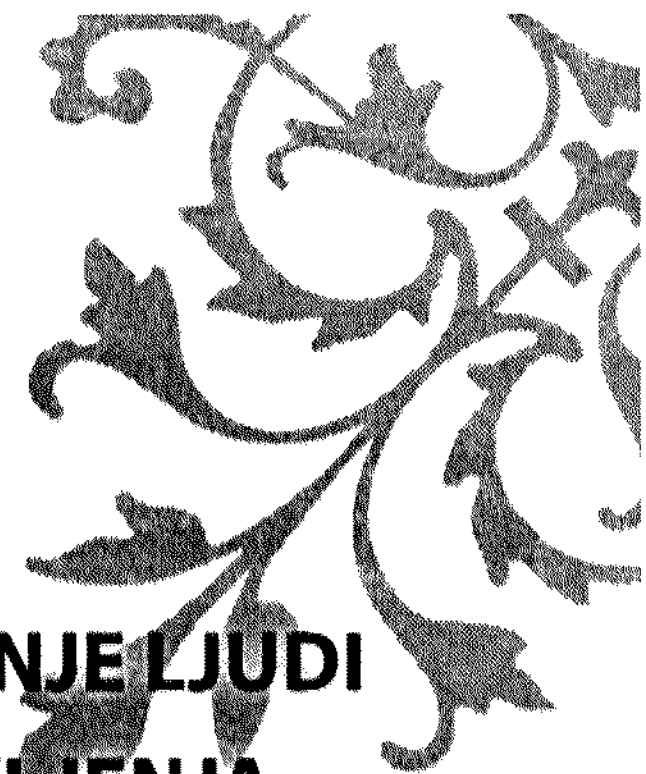
⁴⁰ Hadis je zabilježio Buharija.

Fuad Sedić

Život poslije smrti je, ustvari, pravi život. Onaj ko je pogođen kratkovidnošću, ne vidi ga; a onaj ko je iskušan slaboumnošću, ne vjeruje u njega. Onaj, pak, ko posjeduje vid kojim zapaža i razum kojim dokučuje vidi da je život podijeljen u etape. Tako je jednog dana, savijen oko samog sebe, sklupčan u majčinom stomaku, živio u njenoj utrobi. Da je tada bio u stanju razmišljati, mislio bi da je to jedini život, pa bi ga se čvrsto držao, ne napuštajući ga, osim prisilom. A da je bio u stanju govoriti, smatrao bi izlazak iz utrobe smrću i pokopavanjem u dubine, iako je on, ustvari, rođenje i prelazak u prostraniji svijet. Svijet berzaha – zagrobnog života – je između prolaznog, materijalnog dunjaluka i vječnog, budućeg života.⁴¹

⁴¹ Ali Tantavi, *Opći prikaz vjere islama*, str. 101.

8. VJEROVANJE U SAKUPLJANJE LJUDI (MAHŠER) NAKON PROŽIVLJENJA RADI POLAGANJA RAČUNA

Između ostalog u šta svaki iskreni vjernik treba vjerovati je i hašr, tj. sakupljanje svih ljudi, nakon proživljenja, na jedno mjesto radi polaganja računa.

Kada ljudi budu proživljeni, bit će sakupljeni na određeno mjesto, pa kada Allah, dž.š., odredi početak polaganja računa za djela koja su učinjena, prvo će narediti da ljudima budu date knjige u kojima su *Kiramen katibin* (Pouzdana pisari) popisali svako djelo koje je pojedinac uradio. Nekim ljudima će knjiga njihovih djela biti data u desnu ruku; to su oni koji će biti sretni. Oni kojima će knjiga djela biti data u lijevu ruku ili iza leđa su oni koji će biti nesretni i kažnjeni.⁴²

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

Kada se Zemlja najžešćim potresom svojim potrese i kada Zemlja izbaciti terete svoje, i čovjek uzvikne: "Šta joj je!?" toga Dana će ona vijesti svoje kazivati jer će joj Gospodar tvoj narediti. (Ez-Zilzal, 1-5)

O ljudi, Gospodara svoga se bojte! Zaista će potres, kada Smak svijeta nastupi, veliki događaj biti! Na dan kad ga doživite, svaka dojičica će ono što doji zaboraviti, a svaka trudnica će svoj plod pobaciti, i ti ćeš vidjeti ljude pijane, a oni neće pijani biti, već će tako izgledati zato što će Allahova kazna strašna biti. (El-Hadž, 1-2)

Kako ne pomisle da će oživljeni biti na Dan veliki, na Dan kada će ljudi pred Gospodarom svjetova stajati. (El-Mutaffifun, 4-6)

⁴² Šuabul-iman, 1/243.

Fuad Sedić

Bejheki, r.a., kaže da se iz ovog ajeta razumije da će ljudi na Sudnjem danu stajati na svojim nogama, a ne u bilo kojem drugom položaju.⁴³

Strahote Sudnjega dana

O strahotama stajanja na mahšeru i Sudnjem danu govori dosta ajeta i hadisa.

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ljudi će stajati pred Gospodarem svjetova na Sudnjem danu tako da će nekom od njih znoj dopirati do ušiju."⁴⁴

Tu situaciju na Sudnjem danu još detaljnije oslikava naredni hadis koji prenosi Mikdad ibn Esved, r.a., koji je čuo da Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Sunce će se primaknuti ljudima na Sudnjem danu na udaljenost jedne milje, pa će ljudi biti u znoju zavisno od svojih djela. Nekom će znoj doticati do njegovih članaka, nekom do koljena, nekom do pasa, a neko će se u znoju gušiti," – pa je Poslanik, s.a.v.s., pokazao rukom do usta."⁴⁵

Dodjeljivanje knjiga djela

Prije nego počnem citirati ajete i hadise koji govore o tome da će svakom čovjeku na Sudnjem danu biti data knjiga djela koje je tokom života počinio, prisjećam se rasprava koje su vodili oni koji nisu vjerovali u Sudnji dan, pa su između ostalog govorili: "Kakva i kolika bi trebala biti ta knjiga u kojoj su popisana djela koja je čovjek tokom života radio?!", Svakako da su tako govorili, prije tridesetak godina, oni koji nisu vjerovali u Svemogućeg Allaha. Danas imamo jedan CD, disketu ili USB i tome slično, na koji stanu hiljade stranica knjiga – pa zar Svemogući Allah ne može stvoriti knjigu u kojoj će biti popisana djela koja čovjek počini za nekih pedesetak godina života.

⁴³ *Šuabul-iman*, 1/243.

⁴⁴ Hadis je zabilježio Muslim.

⁴⁵ Hadis je zabilježio Muslim.

Ogranci imana

Sve što čovjek uradi bit će zapisano, kao što se kaže i u Kur'anu:

Kad se dvojica sastanu i sjednu jedan s desne, a drugi s lijeve strane, on ne izusti nijednu riječ, a da pored njega nije prisutan Onaj koji bdije. (Kaf, 17-18)

A nad vama bdiju čuvari, kod Nas cijenjeni pisari, koji znaju ono što radite. (El-Infitar, 10-12)

I svakom čovjeku ćemo ono što uradi o vrat privezati, a na Sudnjem danu ćemo mu knjigu otvorenu povezati: "Čitaj knjigu svoju, dosta ti je danas to što ćeš svoj račun polagati!" (El-Isra, 13-14)

Ova Knjiga Naša o vama će samo istinu reći, jer smo naredili da se zapiše sve što ste radili. (El-Džasije, 29)

Također, Allah, dž.š., nas obavještava o tome šta će ljudi reći kada budu čitali ono što je u knjizi njihovih djela:

I knjiga će biti postavljena i vidjećeš griješnike prestravljene zbog onog što je u njoj. "Teško nama!" – govoriće – "kakva je ovo knjiga, ni mali ni veliki grijeh nije propustila, sve je nabrojala!" – i naći će upisano ono što su radili. Gospodar tvoj neće nikome nepravdu učiniti. (El-Kehf, 49)

Omer će prvi dobiti knjigu u desnu ruku

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: "Prvi čovjek od ovoga ummeta kojem će knjiga biti data u desnu ruku je Omer ibn Hattab i on će imati znak raspoznavanja poput sunca." Neko ga upita: „A šta je sa Ebu Bekrom?“ On reče: „Daleko od toga! Njega su meleki svečano već odveli u Džennet.”⁴⁶

O ljudima koji će knjigu djela dobiti u desnu ruku Allah, dž.š., kaže:

Onaj kome se knjiga njegova u desnu ruku njegovu dadne – reći će: "Evo vam, čitajte knjigu moju, ja sam čvrsto vjerovao da ću račun svoj polagati." I on će biti u životu zadovoljnom, u Džennetu predivnom. (El-Hakka, 19-22)

⁴⁶ Kurtubijev *Tefsir*, 18/258.

Fuad Sedić

U komentaru ovog ajeta Kurtubi, r.a., kaže: „Kada neko od ljudi bude predvodnik u dobru i imao pristalice, na Sudnjem danu će biti prozvan po svom imenu i imenu svoga oca, pa će doći. Kada se primakne, bit će mu data knjiga njegovih djela, bijele boje i napisana svijetlom bojom. Na njenoj prednjoj strani će biti napisana njegova loša djela, a na poledini dobra. On će početi čitati prvo loša djela, pa će se uplašiti, tako da će mu lice požutjeti i promijeniti se. Kada pročita do kraja, vidjet će napisano: ‘Ovo su loša djela koja Sam ti oprostio.’ Nakon toga će se mnogo obradovati, te će prevrnuti drugu stranu knjige i početi čitati dobra djela, što će mu još više povećavati radost. Kada sve pročita, na kraju će naći napisano: ‘Ovo su ti udvostručena dobra djela.’ Tada će mu lice zasijati i na glavu će mu biti stavljena kruna, bit će obučen u lijepu odjeću koja će mu pokrivati svaki dio, dužina će biti šezdeset aršina, poput Ademove, a.s. Reći će mu se: ‘Idi svojim pristalicama i obraduj ih da svakom pripada isto što i tebi.’ On će odlazeći reći: *Evo vam, čitajte knjigu moju, ja sam čvrsto vjerovao da ću račun polagati.*“ (El-Hakka, 19-22)

Polaganje računa na Sudnjem danu

Za nesretnike, koji će knjigu djela dobiti u lijevu ruku, Allah, dž.š., kaže:

A onaj kome se dadne knjiga u lijevu ruku njegovu reći će: „Kamo sreće da mi knjiga moja ni data nije i da ni saznao nisam za obračun svoj! Kamo sreće da me je smrt dokrajčila.“ (El-Hakka, 19-22)

U komentaru ovog ajeta, Kurtubi nastavlja: „Kada neko od ljudi bude predvodnik u zlim djelima i bude imao pristalice, na Sudnjem danu će biti prozvan po svom imenu i imenu svoga oca, pa će doći. Njemu će se dati knjiga njegovih djela, crne boje i napisana mračnim slovima. Na prednjoj strani će biti napisana njegova dobra djela, a na poledini loša. On će prvo početi čitati dobra djela, pa će misliti da će biti spašen. Kada to pročita, na kraju će vidjeti napisano: ‘Ovo su ti odbijena dobra djela.’ Lice će mu pocrnjeti i zadesit će ga velika tuga i nedaća. Nakon toga će prevrnuti drugu stranu knjige i početi

Ogranci imana

čitati loša djela, što će mu još više povećavati žalost i tugu. Kada sve to pročita, na kraju će naći napisano: 'Ovo su ti udvostručena loša djela.' (tj. kazna će ti biti udvostručena). Oči će mu poplaviti, a lice pocrnjeti. Bit će mu obučene košulje od katrana i reći će mu se: 'Idi svojim pristalicama i obavijesti ih da svakom pripada kao i tebi.' On će odlazeći reći: *Kamo sreće da mi knjiga moja ni data nije i da ni saznao nisam za obračun svoj! Kamo sreće da me je smrt dokrajčila.* (El-Hakka, 19-22)

Kada ljudi vide i pročitaju djela koja su u toku života uradili, na osnovu toga će i polagati račun. Određeno je da to tako bude, jer se ljudi, nakon proživljenja, neće sjećati djela koja su radili, pa će na ovaj način biti podsjećani na ono što su činili. Allah, dž.š., kaže:

Na Dan kad ih Allah sve oživi, pa ih obavijesti o onom šta su radili; Allah je o tome račun sveo, a oni su to zaboravili – Allah je svemu svjedok. (El-Mudžadele, 6)

O načinu polaganja računa govori veliki broj hadisa, od kojih su:

Adijj ibn Hatim, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nema nikog od vas, a da s njim Allah, dž.š., neće razgovarati direktno bez prevodioca. Čovjek će pogledati desno od sebe i neće vidjeti ništa drugo osim ono što je od djela učinio, pogledat će na lijevu stranu gdje, također, neće vidjeti ništa osim djela koja je učinio. Kada pogleda ispred sebe, vidjet će vatru. Čuvajte se džehennemske vatre, makar s pola datule koju udijelite."⁴⁷

Bejheki, r.a., kaže: „Ovo ukazuje da će Allah, dž.š. lično svoditi račun s ljudima. Što se tiče Allahovog razgovora s vjernicima, to će im biti još veća radost i čast, a razgovor s kafirima će im još povećati patnju i nedaću. Drugi učenjaci smatraju da će Allah, dž.š., svoditi račun samo s vjernicima, a da će melekima narediti da svedu račun s kafirima.“⁴⁸

⁴⁷ Hadis je zabilježio Buharija.

⁴⁸ *Šuabul-iman*, 1/246.

Fuad Sedić

Bejheki, r.a., bilježi da je Ebu Sejf ez-Zahid rekao: "Ne bih želio da polažemo račun ni pred kim drugim mimo Uzvišenoga Allaha, jer je On Plemenit i oprašta."⁴⁹

Sufjan es-Sevri, r.a., također, kaže: "Draže mi je polagati račun pred Gospodarom, nego pred roditeljom, zato što mi Gospodar više želi dobro nego roditelj."⁵⁰

Polaganje računa će biti uz svjedočenje poslanika i svjedoka

Allah, dž.š., kaže:

I Zemlja će svjetlošću Gospodara svoga zasjati i Knjiga će se postaviti, vjerovjesnici i svjedoci će se dovesti, i po pravdi će im se svima presuditi, nikome se neće nepravda učiniti; svako će dobiti ono što je zaslužio, jer On dobro zna šta je ko radio. (Ez-Zumer, 69-70)

A šta će, tek, biti kada dovedemo svjedoka iz svakog naroda, a tebe dovedemo kao svjedoka protiv ovih? (En-Nisa', 41)

Svjedok ovome ummetu je Muhammed, s.a.v.s., kao što će svakom narodu svjedočiti njegov poslanik; svjedoci spomenuti u prvom ajetu su meleki zapisivači djela.⁵¹

Ako neki narod počne svoga poslanika ugoniti u laž, njemu će svjedočiti Muhammedov ummet, kao što se to vidi iz narednog hadisa:

Ebu Seid el-Hudri, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Dolazit će poslanici, a.s., na Sudnjem danu, a sa nekima od njih će biti trojica sljedbenika, ili četverica ili dvojica, a bit će poslanika s kojim neće biti niko od sljedbenika. Tada će poslanici, a.s., biti upitani: 'Jeste li svojim narodima dostavili i prenijeli ono čime ste bili zaduženi?' Oni će odgovoriti: 'Jesmo.' Tada će biti pozvani njihovi narodi i upitati se: 'Jesu li vam dostavili uputu?' Oni će odgovoriti: 'Nisu.' Tada će se poslanicima reći: 'Ko će vam

⁴⁹ Šuabul-iman, 1/246.

⁵⁰ Šuabul-iman, 1/246.

⁵¹ Šuabul-iman, 1/247.

Ogranci imana

svjedočiti da ste dostavili uputu?’ Oni će odgovoriti: ‘Svjedočit će nam Muhammedov, s.a.v.s., ummet.’ Tada će Muhammedov, ummet biti pozvan i oni će im, uistinu, posvjedočiti da su dostavili uputu. Muhammedovom ummetu će se reći: ‘A otkud vi znate da su oni to dostavili i prenijeli svojim narodima?’ Oni će odgovoriti: ‘Nama je došao naš poslanik Muhammed, s.a.v.s., s Knjigom koja nas je obavijestila da su raniji poslanici dostavili uputu svojim narodima i mi smo u to vjerovali.’ Tada će im se reći: ‘Istinu ste rekli.’ Na to se odnosi kur’anski ajet: *I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu da budete svjedoci protiv ostalih ljudi, i da Poslanik bude svjedok protiv vas.* (El-Bekare, 143)⁵²

Navedeni hadis govori o suodnosu svakog Allahovog poslanika, a.s., i njegovog naroda. Međutim, o pojedincima će svjedočiti knjiga njihovih djela, dvojica meleka koji su detaljno zapisivali sve ono što su činili. Također, protiv čovjeka će svjedočiti organi i dijelovi tijela. Na to ukazuje slijedeći kur’anski ajet:

Na Dan kada protiv njih budu svjedočili jezici njihovi, i ruke njihove, i noge njihove za ono što su radili. (En-Nur, 24)

Ko će sve svjedočiti na Sudnjem danu protiv čovjeka

U ono šta će sve svjedočiti na Sudnjem danu protiv čovjeka spadaju dijelovi njegovog tijela, kao što su koža, uši, oči, ruke, noge i drugo spomenuto u ajetima i hadisima.

Allah, dž.š., kaže:

Vi se niste krili zato da ne bi uši vaše i oči vaše i kože vaše protiv vas svjedočile, već zato što ste vjerovali da Allah neće saznati mnogo štošta što ste radili. (Fussilet, 22)

“Zašto svjedočite protiv nas!” – upitaće oni kože svoje. – „Allah, koji je dao sposobnost govora svakom biću, obdario je darom govora i nas” – odgovoriće. „On vas je prvi put stvorio i Njemu ste se, evo, vratili.” (Fussilet, 21)

⁵² Hadis je zabilježio Buharija.

Fuad Sedić

Danas ćemo im usta zapečatiti, njihove ruke će Nam govoriti, a noge njihove će o onom što su radili svjedočiti. (Ja-Sin, 65)

Svjedočenje dijelova ljudskog tijela protiv čovjeka oslikava i hadis koji prenosi Enes ibn Malik, r.a: "Bili smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa se on osmjehnu, a zatim reče: 'Znate li zbog čega sam se osmjehnuo?' Mi rekosmo: 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.' Poslanik reče: 'Osmjehnuo sam se čovjeku koji se na Sudnjem danu obraća svome Gospodaru i kaže: 'Gospodaru, zar me nisi zaštitio od nasilja i nepravde?' Allah, dž.š., će reći: 'Jesam.' Tada će čovjek reći: 'Ja bih, da mi danas niko ne svjedoči osim ja sam sebi.' Tada mu Allah, dž.š., reče: 'Dosta ti je to što ćeš danas sam protiv sebe svjedočiti' Kiramen katibun će svjedočiti. Tada će mu se usta zapečatiti, i reći će se njegovim dijelovima tijela: 'Govorite!' Pa će oni govoriti o djelima koja je radio. Nakon toga će mu biti omogućeno da progovori, pa će on, obraćajući se dijelovima tijela, reći: 'Neka ste udaljeni i propali, ja sam se zbog vas (želeći vas zaštititi od vatre) raspravljao i za vas zauzimao (a vi protiv mene svjedočite).'"⁵³

Također će i zemlja svjedočiti protiv čovjeka o djelima koja je hodeći po njoj počinio. Allah, dž.š., kaže:

Kada se zemlja potrese silnim potresom, i zemlja izbaci svoje terete, a čovjek rekne: »Što joj je?« Toga dana će ona (zemlja) pričati svoje vijesti, jer će joj tvoj Gospodar narediti. (Ez-Zilzal, 1-5)

Ibn Kesir, Kurtubi i drugi komentatori Kur'ana kod ovih ajeta navode slijedeći hadis: Ebu Hurejre, r.a. prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio ajet: *Toga dana će zemlja pričati svoje vijesti*, (Ez-Zilzal, 4) pa je upitao: „Znate li kakve su to zemljine vijesti?“ Ashabi su kazali: „Allah i Njegov Poslanik, s.a.v.s., najbolje znaju.“ Poslanik, s.a.v.s., im na to reče: „Zaista su njene vijesti da svjedoči protiv svakog čovjeka i žene za djela koja su uradili na njoj, govoreći: 'Tog i tog dana je uradio to i to...' To su njene vijesti“ reče Poslanik, s.a.v.s.,⁵⁴

⁵³ Hadis je zabilježio Muslim.

⁵⁴ Hadis je hasen/sahih, a zabilježili su ga Tirmizi, Nesai i Ahmed.

Vaganje djela na Sudnjem danu

Nakon polaganja računa za djela koja su učinjena na ovom svijetu, nastupa vaganje dobrih i loših djela na mizanu (ispravnoj vagi) radi nagrađivanja onoga ko je zaslužio nagradu ili kažnjavanja onoga ko je zaradio kaznu.

Allah, dž.š., kaže:

Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terezijske postaviti, pa se nikome krivo neće učiniti; ako nešto bude teško koliko zrno gorušice, Mi ćemo za to kazniti ili nagraditi. A dosta je što ćemo Mi račune ispitivati. (El-Enbija', 47)

Mjerenje toga dana biće pravedno: oni čija dobra djela prevagnu, oni će šta žele postići; a oni čija dobra djela budu lahka, oni će, zato što dokaze Naše nisu priznavali, stradati. (El-E'araf, 8-9)

Onaj čija vaga bude teška (ko bude radio dobra djela) on će biti u zadovoljnom životu; a onaj čija vaga bude lahka (bez dobrih djela), njegovo je sklonište bezdana provalija. (El-Kari'a, 6-9)

A kada se puhne u sur, tada među njima neće biti rodbinstva niti će se oni međusobno raspitivati. Čije tezulje prevagnu (dobrim djelima) to su oni koji će biti spašeni. A čije tezulje budu lahke (sa malo dobrih djela) to su oni koji su sebi štetu nanijeli; vječno će ostati u Džehennemu. (El-Mu'minun, 102-104)

Vaga (mizan) na Sudnjem danu je spomenuta u hadisu Omera ibn Hattaba, r.a., koji govori o imanu, u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, knjige, poslanike i da vjeruješ u Džennet, Džehennem i vagu (za učinjena djela); da vjeruješ u proživljenje poslije smrti i u određenje, dobro i zlo."⁵⁵

⁵⁵ Šuabul-iman, 1/257.

Fuad Sedić

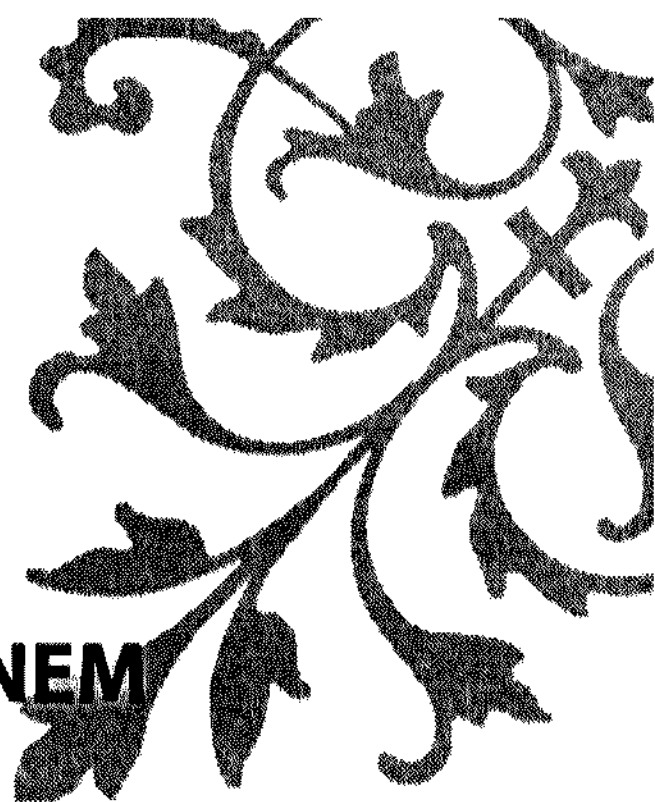
Šta će biti s dobrim djelima koja su učinili nevjernici

Bejheki, r.a., navodi dva mišljenja učenjaka po ovom pitanju: „Ako neko od nevjernika uradi neka dobra djela, kao što su: održavanje rodbinskih veza, pomaganje ljudima, samilost prema slabima, pomaganje onome ko je u teškoj situaciji, zaštita onoga kome se čini nepravda, oslobađanje roba i tome slično – šta će biti s tim djelima? Kada musliman čini dobra djela, za njih biva nagrađen, jer se ta djela ubrajaju u njegovo dobročinstvo i pokornost. Međutim, kada takva i slična djela uradi nevjernik, onda će se ona sakupiti i staviti na vagu njegovih djela, jer Allah, dž.š., nikome ne čini nepravdu, kao što se kaže u ovom kur'anskom ajetu: *Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terezijske postaviti, pa se nikome krivo neće učiniti; ako nešto bude teško koliko zrno gorušice.* (El-Enbija', 47) Ta dobra djela će imati neku težinu, ali kada se na drugu stranu vage stavi kufr on će prevagnuti, jer je Allah, dž.š., zabranio nevjernicima ulazak u Džennet. Nagrada nevjerniku za dobra djela koja je učinio je ublažavanje kazne koja mu je predviđena, pa će njegova kazna biti blaža od kazne kafira koji nisu činili dobra djela. Ovaj stav podupire hadis u kojem Abbas ibn Abdul-Muttalib, r.a., pita Allahovog Poslanika, s.a.v.s: 'Poslaniče, jesi li bio u stanju išta pomoći svome amidži Ebu Talibu, obzirom da te je on čuvao i, štiteći tebe, svađao se sa mušricima?' Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Jesam, on se nalazi u džehennemskom plićaku (prikrajku), a da mene nije bilo, nalazio bi se u najdubljem dijelu Džehennema.'⁵⁶

Drugi smatraju da će se djela kafira vagati samo formalno i da ona, u usporedbi s kufrom, neće imati nikakvu težinu, jer će ih nevjerstvo uništiti, kao što se kaže u kur'anskom ajetu: *Mi ćemo prići djelu koje su uradili i smrvit ćemo ga u razasuti prah.* (El-Enbija', 23)

Ima mišljenja da Allah, dž.š., na dunjaluku daje nevjernicima neke blagodati i time ih isplaćuje za eventualna dobročinstva. Allah, dž.š., najbolje zna.“

⁵⁶ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

9. DŽENNET I DŽEHENNEM

Od sastavnih dijelova imana je vjerovanje da je Džennet pripremljen za vjernike, a Džehennem za nevjernike i munafike.

Allah, dž.š., kaže: *Ne, nije tako! Ko uradi grijeh i obuzme ga to njegovo griješenje, takvi su stanovnici Džehennema i u njemu će ostati vječno. A oni koji vjeruju i čine dobra djela takvi su stanovnici Dženneta. U njemu će ostati vječno.* (El-Bekare, 81-82)

Na početku treba napomenuti da vjerovanje u Džennet i Džehennem podrazumjeva vjerovanje da su oni već stvoreni i pripremljeni za svoje stanovnike, jer Allah, dž.š., kada govori o Džennetu, kaže: *Džennet je pripremljen za bogobojazne.* (Ali Imran, 133) a, također, kaže i za Džehennem: *Onda se čuvajte vatre čije su gorivo ljudi i kamenje. Ona je priređena za nevjernike.* (El-Bekare, 24) Ono što je pripremljeno ili priređeno mora postojati i biti stvoreno. Allah, dž.š., kaže: *Požurite prema oprostjenju vašega Gospodara i Džennetu čija je širina kao nebesa i zemlja* (Ali Imran, 133), a ono što ne postoji nema svoju širinu.⁵⁷

Na to da je Džennet već stvoren i pripremljen za vjernike ukazuje i slijedeći hadisi-kudsi, koji prenosi Ebu Hurejre, r.a: „Allah, dž.š., kaže: ‘Pripremio sam (u Džennetu) za Svoje dobre robove ono što oko nije vidjelo, niti uho čulo, niti je čovjeku na um palo’, zatim je proučio ovaj kur’anski ajet: *Nitko ne zna kakve su radosti sakrivene za njih, kao nagrada za ono što su radili.* (Es-Sedžda, 17)

Postojanje Dženneta i Džehennema potvrđuje i hadis koji prenosi Abdullah ibn Omer, r.a: “Kad god neko od vas umre, njegovo mjesto mu se pokazuje svake noći i svakog dana. Ako je od

⁵⁷ Šuabul-iman, 1/346.

Fuad Sedić

stanovnika Dženneta; pokazuje mu se mjesto u Džennetu, a ako je od stanovnika Džehennema, pokazuje mu se mjesto u Džehennemu, i kaže mu se: 'Ovo je tvoje mjesto na kojem će te Allah, dž.š., proživjeti na Sudnjem danu.'"⁵⁸

U poznatom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Džennet je okružen poteškoćama, a Džehennem užicima i strastima."

Kao komentar ovome hadisu, navest ću hadis koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Kada je Allah, dž.š., stvorio Džennet i Džehennem, poslao je Džibrila, a.s., da vidi Džennet i rekao mu: 'Idi i pogledaj šta sam u njemu pripremio za džennetlije.' Kada je Džibril, a.s., otišao i vidio šta je sve u njemu pripremljeno, vratio se i rekao: 'Tako mi Tvoje moći, neće za njega niko čuti, a da neće (nastojati) u njega ući.' Tada je Allah, dž.š., naredio da se Džennet okruži poteškoćama, pa je ponovo poslao Džibrila da ga vidi. Kada ga je Džibril vidio, vratio se i rekao: 'Tako mi Tvoje moći, bojim se da u njega neće niko ući.' Tada je Allah, dž.š., poslao Džibrila da vidi Džehennem i rekao mu: 'Otiđi i pogledaj šta sam u njemu pripremio za džehennemlije.' Džibril je otišao, pa je vidio kako plamenovi nadvisuju jedni druge. Vratio se i rekao: 'Tako mi Tvoje moći, neće za njega niko čuti, a da će u njega ući.' Tada je Allah, dž.š. naredio, pa je Džehennem okružen slastima i užicima i ponovo je poslao Džibrila da ga vidi. Kada ga je Džibril takvog vidio, vratio se i rekao: 'Tako mi Tvoje moći, bojim se da se od njega niko neće spasiti.'"⁵⁹

O opisu Dženneta i Džehennema govore mnogi ajeti i hadisi. Na osnovu toga Bejheki, r.a., kaže da imaju četiri Dženneta, jer Allah, dž.š., kaže: *A za one koji se budu bojali mjesta* (na koje će doći pred) *svoga Gospodara* (i zbog toga se budu čuvali grijeha) *imaju dva Dženneta*, (Er-Rahman, 46) zatim je Allah, dž.š., opisao ta dva Dženneta: *A osim ta dva, biće još dva Dženneta*, (Er-Rahman, 62) zatim je Allah, dž.š., u narednim ajetima opisao i ova dva Dženneta.⁶⁰

⁵⁸ Muttefekun alejhi.

⁵⁹ Hadis je sahih, a zabilježili su ga Tirmizi, Nesai i Ahmed.

⁶⁰ *Šuabul-iman*, 1/348.

Ogranci imana

Ebu Musa, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Imaju dva Dženneta u kojima je posuđe i sve ostalo od zlata, i dva Dženneta u kojima je posuđe i sve ostalo od srebra." U drugom predanju stoji: "Dva Dženneta od zlata za one koji će prvi ući i dva Dženneta od srebra za sretnike (ashabul-jemin)."⁶¹

Pojedini učenjaci, kada govore o imenima Dženneta, kažu da je Firdevs ime za sve Džennete, odnosno za najviši stepen u Džennetu, što potvrđuje da je Džennet stepenovan deredžama.

Džennet ima osam vrata, a Džehennem sedam – na šta ukazuje i slijedeći kur'anski ajet: *On (Džehennem) ima sedam vrata i kroz svaka će određen broj ljudi proći.* (El-Hidžr, 44)

Alija, r.a., je rekao da su džehennemski vrata jedna iznad drugih. Bejheki spominje imena svakih od tih vrata: Džehennem, Leza, Hutameh, Seir, Sekar, Džehim i Havijeh.⁶²

Također, opisuje se da je Džennet uzvišen, a Džehennem spušten. U hadisu se kaže da će vjernička duša biti uzdignuta, a kafirska bačena. Učenjaci kažu da je Džennet na nebesima, Džehennem će biti na Zemlji, nakon što se zemlja zamjeni drugom zemljom, kako je to najavljeno u Kur'anu: *Na Dan kad Zemlja bude zamijenjena drugom zemljom, a i nebesa.* (Ibrahim, 48)

Aiša, r.a., je upitala Allahovog Poslanika, s.a.v.s., gdje će se ljudi nalaziti kada se zemlja bude zamjenjivala, pa joj je odgovorio: "Ljudi će tada biti na Sirat-ćupriji."⁶³

Sirat-ćuprija

Sirat-ćuprija je most koji će biti stavljen iznad Džehennema, oštrije od sablje, a tanji od dlake, kako su ga pojedini ashabi opisali. Brzina prelaženja preko njega će zavisi od djela. Neko će preći kao munja, neko kao brzi konj, neko će se spoticati, a neki će pasti u Džehennem. Meleki će učiti dovu: "Allahu naš, spasi, spasi!"

⁶¹ Šuabul-iman, 1/348.

⁶² Šuabul-iman, 1/349.

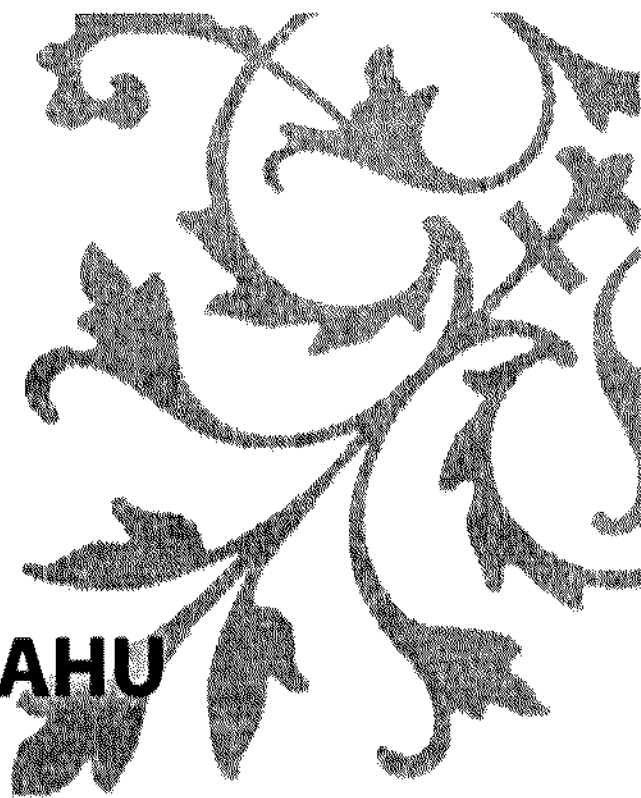
⁶³ Šuabul-iman, 1/333.

Fuad Sedić

Preko Sirat-ćuprije će prelaziti vjernici, nevjernici i munafici. Allah, dž.š., kaže: *I svaki od vas će do njega stići! Gospodar tvoj se sigurno tako obavezao!* (Merjem, 71) Vjernici će prelaziti prema zasluži, nevjernici će sa nje biti bacani u Džehennem, a munafici će skupa sa vjericima krenuti preko Sirat-ćuprije, koristeći se njihovom svjetlošću. Nakon toga će ih Allah, dž.š., ostaviti u mraku, pa će dozivati vjernike: *"Pričekajte nas da se svjetlom vašim poslužimo! Vratite se natrag, pa drugo svjetlo potražite! – reći će se.* (El-Hadid, 13)

Oni će se vratiti na mjesto gdje je svjetlo dodijeljivano prema jačini imana i tu neće ništa naći, nakon čega će biti bačeni u najniži dio Džehennema. Da nas Allah, dž.š. zaštiti džehennemskih patnji!

10. LJUBAV PREMA ALLAHU

Jedan od sastavnih dijelova imana je ljubav prema našem Stvoritelju – Allahu, dž.š. Svakom iskrenom vjerniku Allah, dž.š., treba biti najdraži i najpreči, zatim Njegov poslanik, Muhammed, s.a.v.s., a zatim ostali ljudi. Ljubav prema Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., treba biti jača nego ljubav prema samom sebi, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Neće niko od vas ispravno vjerovati, dok mu ja ne budem draži od roditelja, djeteta (njegovog imetka) i njega samog.”

Mnogo je ajeta i hadisa koji govore o ljubavi prema Allahu, dž.š.: Allah, dž.š., kaže: *Ima ljudi koji su umjesto Allaha kumire prihvatili, vole ih kao što se Allah, voli, ali pravi vjernici još više vole Allaha.* (El-Bekare, 165)

Bejheki, r.a., kaže: „Ovaj ajet ukazuje da je ljubav prema Allahu, dž.š., sastavni dio imana, jer dio ajeta: *ali pravi vjernici još više vole Allaha* ukazuje da iman stimulira i poziva na ljubav prema Uzvišenom Allahu.⁶⁴

U drugom ajetu stoji: *Reci: „Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti.”* (Ali Imran, 31)

Iz ajeta se razumije da slijeđenje Allahovog Poslanika, s.a.v.s., rezultira ljubavlju Allaha, dž.š. Pošto je slijeđenje Poslanika, s.a.v.s., sastavni dio vjerovanja, ljubav prema Allahu, dž.š., se svakako smatra sastavnim dijelom imana.

Allah, dž.š., kaže: *Reci: „Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće prođe imati, i kuće vaše u kojima se*

⁶⁴ Šuabul-iman, 1/363.

Fuad Sedić

prijatno osjećate – draži od Allaha i Njegova Poslanika i od borbe na Njegovom putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese. A Allah grijешnicima neće ukazati na pravi put.” (Et-Tevbe, 24)

Bejheki, r.a., kaže: „Ovaj ajet ukazuje da su ljubav prema Allahu, dž.š., ljubav prema Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., i džihad na Allahovom putu farz, te da vjernicima ne smije biti ništa draže od toga.⁶⁵

Od najzapaženijih hadisa iz ove oblasti je hadis Enesa ibn Malika, r.a: “Kod koga se nađu tri stvari osjetit će slast vjerovanja: da mu Allah, dž.š., i Njegov Poslanik, s.a.v.s., budu draži od svega drugoga, da voli brata muslimana samo u ime Allaha, dž.š. i da mrzi povratak u nevjerstvo, nakon što ga je spasio od njega, kao što mrzi da bude bačen u džehennemsku vatru.”⁶⁶

Sufjan ibn Ujejne, r.a., kaže: “Tako mi Allaha, nećete dostići vrhunac u vjeri sve dok vam ništa ne bude draže od Uzvišenog Allaha, a onaj ko zavoli Kur’an, a.š., zavolio je Allaha, dž.š.”⁶⁷

Ljubav prema Allahu, dž.š., sadrži vjerovanje da Allah, dž.š., zaslužuje najveću hvalu, te da On ljudima daje razne blagodati. Prema tome, vjernik treba nastojati što ljepše izvršavati ono što mu je Allah, dž.š., naredio i raditi od dobrih djela ono što je u mogućnosti.

Ebu Derda, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Tvoja ljubav prema nećem (u)čini te slijepim i gluhim.”⁶⁸

Halimi, r.a., kaže: „Iz ovog hadisa se razumije da onaj ko istinski zavoli Allaha, dž.š., neće smatrati da mu je Allah nedaće kroz koje prolazi propisao želeći mu zulum, nego da je u tome dobro za njega. Takvom, također, neće biti teško izvršavati obaveze kojim ga je Allah, dž.š., zadužio.”⁶⁹

⁶⁵ *Šuabul-iman*, 1/363.

⁶⁶ *Muttefekun alejhi*.

⁶⁷ *Šuabul-iman*, 1/365.

⁶⁸ Hadis su zabilježili Ebu Davud i Ahmed.

⁶⁹ *Šuabul-iman*, 1/368.

Ogranci imana

Malik ibn Dinar, r.a., kaže: „Prenešeno nam je da je Davud, a.s., učio ovu dovu: ‘Allahu moj, učini da mi ljubav prema Tebi bude draža od sluha, vida i blagodati vode.’”⁷⁰

Bišr kaže: „Ibrahim ibn Edhem, r.a., je dušu odgajao tako da bi mu ostavljanje slatkih i ukusnih jela bilo draže od njihovog jedenja.”⁷¹

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je neki beduin došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: „Kada će nastupiti Sudnji dan?” Poslanik, s.a.v.s., ga priupita: „A šta si za njega pripremio?” Beduin reče: „Nisam pripremio nešto mnogobrojno čime bih se mogao pohvaliti, ali uistinu volim Allaha i Njegovog Poslanika.” Poslanik, s.a.v.s., mu na to reče: „Ti ćeš biti sa onim koga voliš.”⁷²

Sličan hadis prenosi Ebu Musa, r.a., koji kaže da je jednom prilikom upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Allahov Poslaniče, čovjek voli neke ljude, ali im se još nije priključio?” Poslanik, s.a.v.s., odgovori: „Taj čovjek će biti s onim koga voli.”⁷³

Ebul-Husejn es-Sufi, r.a., je bio upitan o znaku iskrene ljubavi, pa je odgovorio: „Ostaviti ono što voliš radi Onoga Koga voliš.”

Ebu Amr ez-Zedžadži je upitao Džunejda o iskrenoj ljubavi, pa mu ovaj reče: „Da voliš ono što Allah, dž.š., voli kod Svojih robova i mrziš ono što Allah, dž.š. prezire kod Svojih robova.”⁷⁴

Džunejd kaže da je čuo učitelje kako govore: „Nećeš biti iskreni Allahov rob ako potajno budeš radio ono što On prezire.”

Bišr ibn es-Sirri je rekao: „Nije od znakova iskrene ljubavi voljeti ono što sredi Onoga Koga voliš.”

Ebu Abdullah el-Magribi kaže: „Jedne noći je Ibrahim, a.s., razmišljao o Ademovom, a.s., slučaju, pa reče: ‘Gospodaru, Ti si ga stvorio, zatim si mu od Svoje duše udahnuo, pa Si naredio melekima da mu sedždu učine. Nakon svega toga, zbog jednog grijeha Si

⁷⁰ *Šuabul-iman*, 1/369.

⁷¹ *Šuabul-iman*, 1/378.

⁷² Hadis je zabilježio Muslim.

⁷³ Muttefekun alejhi.

⁷⁴ *Šuabul-iman*, 1/381.

Fuad Sedić

napunio ljudima usta, pa oni uče ovaj ajet: *Tako Adem nije Gospodara svoga poslušao i s puta je skrenuo.* (Ta-Ha, 121) Tada je Allah, dž.š., Ibrahimu, a.s., objavio: *O Ibrahime, zar nisi znao da je neposlušnost onoga koji voli prema Onome Koga voli težak prekršaj.*⁷⁵

Allahu naš, daj nam iskren iman i počasti nas ljubavlju prema Tebi, Tvom Poslaniku i svima koje Ti voliš i zadovoljan Si time da ih i mi volimo. Daj nam, da osjećamo zadovoljstvo u izvršavanju Tvojih naredbi i čuvanju od Tvojih zabrana!

Zikrullah / spominjanje Allaha

Sastavni dio ljubavi prema Allahu, dž.š., je Njegovo spominjanje tj. zikrullah. Malik ibn Dinar, r.a., kaže: "Znak ljubavi prema Allahu, dž.š., je ustrajnost u Njegovom spominjanju, jer kada neko nekog voli puno ga spominje."⁷⁶

Allah, dž.š., na mnogo mjesta spominje zikr i podstiče na njega:

O vjernici, često Allaha spominjite i hvalite, i ujutro i naveče Ga veličajte. (El-Ahzab, 41-42)

Kurtubi, r.a., kaže: "Allah, dž.š., je naredio vjernicima da Ga puno spominju i budu Mu zahvalni na blagodatima kojima ih je opskrbio. Allah, dž.š., za zikr nije odredio neku vremensku granicu u jednom danu i noći. To je, inače, lagahan ibadet za koji se dobija velika nagrada. Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: 'Nema niko opravdanje da ne spominje Allaha, dž.š., (zapošavi zikr), osim onaj kome je pamet pomućena.'" Dalje se u tefsiru kaže: Zaposlite jezike spominjanjem Allaha, dž.š. u svakoj zgodnoj prilici. Neka izgovaraju: Subhanellah, La ilahe illellah, Elhamdulillah i Allahu ekber!' Mudžahid kaže: 'Ovu vrstu zikra i ove riječi može izgovarati i onaj ko ima abdest i onaj ko ga nema, pa čak i džunup (osoba koja se mora okupati).'"⁷⁷

⁷⁵ *Šuabul-iman*, 1/384.

⁷⁶ *Šuabul-iman*, 1/388.

⁷⁷ Kurtubijev *Tefsir*, 14/192.

Ogranci imana

Allah, dž.š., na drugom mjestu u Kur'anu kaže:

Sjećajte se vi Mene, i Ja ću se vas sjetiti, i zahvaljujte Mi, i blagodati Moje nemojte zanijekati! (El-Bekare, 152)

U komentaru i pojašnjenju značenja ovog ajeta, Seid ibn Džubejr, r.a., kaže: „Sjetite se Mene pokornošću, Ja ću se vas sjetiti nagradom i oprostom grijeha.“

Ebu Osman en-Nehdi, r.a., je rekao: „Ja, uistinu, znam momenat u kojem će nas se Allah sjetiti.“ Neko mu reče: „A otkud to znaš?“ On odgovori: „Allah, dž.š., je rekao: *Sjećajte se vi Mene, i Ja ću se vas sjetiti.*“

Jednom prilikom su se ljudi požalili Ebu Osmanu i rekli: „Mi spominjemo Allaha, dž.š., ali u srcima ne osjećamo slast?“ On im reče: „Zahvaljujte Allahu, dž.š., što je bar jedan dio vašeg tijela ukrasio pokornošću prema Njemu.“

Muaz ibn Džebel, r.a., je rekao: „Čovjek ne može učiniti bolje djelo, koje će ga zaštititi od Allahove kazne, od spominjanja Allaha, dž.š.,“⁷⁸

Abdullah ibn Busr, r.a., pripovijeda da su dvojica beduina došla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da ga nešto pitaju. Prvi reče: „Allahov Poslaniče, ko je od ljudi najbolji?“ Poslanik odgovori: „Onaj ko bude dugo živio i radio dobra djela.“ Drugi reče: „Allahov Poslaniče, mnogo je vjerskih propisa, pa me uputi na neke od njih kojima bih posebno posvetio pažnju?“ Poslanik, s.a.v.s., reče: „Neka ti je jezik uvijek osvježen spominjanjem Allaha.“⁷⁹

Muaz ibn Džebel, r.a., je pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Koje je djelo Allahu, dž.š., najdraže?“ Poslanik mu reče: „Da umreš, a tvoj jezik bude vlažan od spominjanja Allaha, dž.š.,“⁸⁰

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Allah Uzvišeni kaže: ‘Ja sam uz Svog roba sve dok Me spominje i svojim usnama to izgovara.’“⁸¹

⁷⁸ Kurtubijev *Tefsir*, 2/176-177.

⁷⁹ Hadis je zabilježio Tirmizi.

⁸⁰ *Et-Tergib vet-terhib*, 2/395.

⁸¹ Hadis su zabilježili Ibn Madže i Ibn Hibban.

Fuad Sedić

Aiša, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Koje god vrijeme čovjek ne provede u spominjanju Allaha, dž.š., za to propušteno vrijeme će se kajati na Sudnjem danu."

Bejheki, r.a., kaže da je ovaj hadis slabog seneda, ali ga pojačava hadis koji prenosi Muaz ibn Džebel, r.a., u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Stanovnici Dženneta se neće ni zbog čega kajati osim zbog vremena u kojem nisu spominjali Allaha, dž.š."⁸²

Ummu Habiba, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Sav čovjekov govor je protiv njega i ne pripada mu, osim naređivanja dobra, odvrćanja od zla ili spominjanja Allaha, dž.š."⁸³

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Hoćete li da vas obavijestim o najboljim djelima, zbog kojih ćete dobiti najviše deredže? To vam je bolje nego dijeljenje zlata i srebra, i bolje nego da se sukobite s neprijateljem, pa da dođe do bitke?" Ashabi rekoše: „Hoćemo, Allahov Poslaniče.“ On im reče: „Puno Allaha spominjite i zikir Ga činite!“⁸⁴

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svaka stvar se nečim glača i polira, a srca se glačaju i poliraju spominjanjem Allaha, dž.š. Ništa bolje ne može zaštititi od Allahove kazne od spominjanja Allaha, dž.š." Neko upita: „Zar ni borba na Allahovom putu?“ Poslanik reče: „Ni džihad na Allahovom putu, makar udarao sabljom sve dok se ne prebije.“⁸⁵

Dok god ljudi budu spominjali Allaha, dž.š., neće nastupiti Kijametski dan. Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Neće nastupiti Kijametski dan sve dok se na Zemlji izgovara: Allah, Allah."⁸⁶

⁸² *Šuabul-iman*, 1/392.

⁸³ Hadis su zabilježili Tirmizi i Ibn Madže.

⁸⁴ Hadis su zabilježili Tirmizi i Ibn Madže.

⁸⁵ *Et-Tergib vet-terhib*, 2/396.

⁸⁶ Hadis je zabilježio Muslim.

Ogranci imana

Ebu Seid el-Hudri, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Toliko mnogo spominjite Allaha, dž.š., dok ne kažu: 'Ovaj je poludio.'"⁸⁷

Svakako da tako nešto mogu reći samo munafici i njima slični, što potvrđuje i slijedeći mursel-hadis: Ebu Dževza kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Mnogo spominjite Allaha, dž.š., sve dok vam munafici ne kažu: 'Vi to činite da bi vas ljudi vidjeli.'"⁸⁸

Ebu Seid i Ebu Hurejre, r.a., prenose da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kad god ljudi sjednu spominjati Allaha, dž.š., meleki ih okruže, prekrije ih milost, na njih se spusti smirenost i Allah ih spomene u skupini (meleka) koja je kod Njega."⁸⁹

Također, treba nastojati da se u našim kućama spominje Allah, dž.š. Ebu Musa, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Primjer kuće u kojoj se spominje Allah, dž.š., i kuće u kojoj se to ne čini je kao primjer živog i mrtvog."⁹⁰

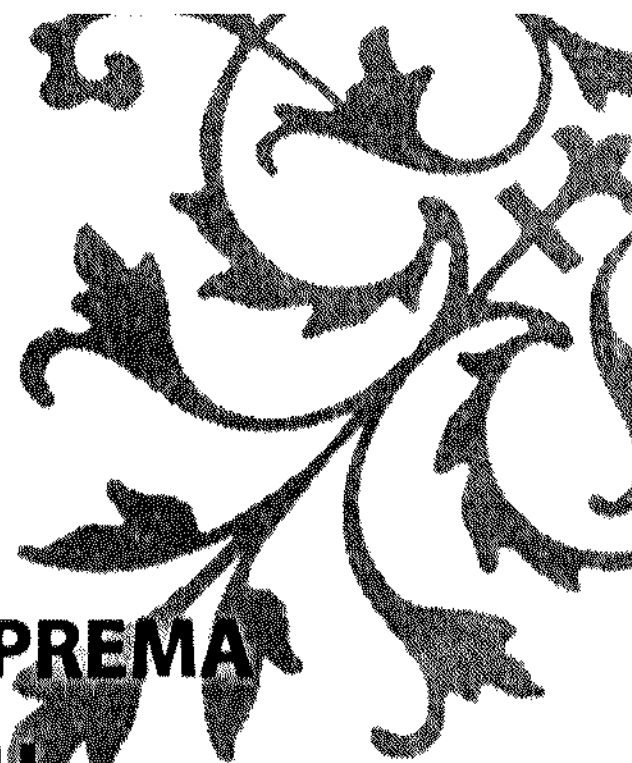
Molim Uzvišenog Allaha da nas učini od onih koji će Ga iskreno obožavati i što više spominjati na način kako je to radio Njegov Poslanik, s.a.v.s.

⁸⁷ Hadis su zabilježili Ahmed, Hakim i Ibn Hibban. Pogledaj *Et-Tergib vet-terhib*, 2/399.

⁸⁸ Hadis je slab a zabilježili su ga Taberani i Bejheki. Pogledaj *Et-Tergib vet-terhib*, 2/399.

⁸⁹ Hadis je zabilježio Muslim.

⁹⁰ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

11. STRAHOPOŠTOVANJE PREMA UZVIŠENOM ALLAHU

Sastavni dio vjerovanja je da se musliman boji samo Allaha, dž.š., i da Mu iskazuje strahopoštivanje. Strah od Allaha, dž.š., upotpunjuje vjerovanje i priznavanje Allahove, dž.š., moći i veličine. Mnogo je ajeta i hadisa koji govore o tome i podstiču na strahopoštivanje.

U sklopu zavođenja, šejtan vjernike plaši svojim pristalicama, pa nas Allah, dž.š., na to upozorava: *To vas je samo šejtan plašio pristalicama svojim i ne bojte ih se, a bojte se Mene, ako ste vjernici!* (Ali Imran, 175) Kurtubi, r.a., kaže: „To znači: ‘Bojte se Mene ako ne izvršite Moje naredbe i ako istinitim smatrate Moje obećanje.’ Također je dobro rečeno: ‘Ne boji se onaj koji samo plače i briše oči, nego onaj koji ostavi i napusti ono zbog čega bi mogao biti kažnjen.’ Allah, dž.š., je naredio vjernicima da Ga se boje, pa kaže: ‘Bojte se Mene, ako ste vjernici!’ Također, Allah, dž.š., kaže: *I samo se Mene bojte!* (El-Bekare, 40)

U drugom ajetu, Svemogući Allah hvali one koji Ga se boje, pa kaže: *Boje se Gospodara svoga Koji vlada njima, i čine ono što im se naredi.* (En-Nahl, 50)⁹¹

Allah, dž.š., kaže: *Zato se, kad budete sudili, ne bojte ljudi, već se bojte Mene.* (El-Maide, 44)

I spominji Gospodara svoga ujutro i navečer u sebi, ponizno i sa strahopoštovanjem. (El-E'araf, 205)

Uzvišeni Allah, hvali meleke zbog toga što Ga se boje: *...a oni su i sami, iz strahopoštovanja prema Njemu, brižni,* (El-Enbija', 28) kao što hvali poslanike i odabrane robove: *Oni su se trudili da što*

⁹¹ Pogledaj Kurtubijev *Tefsir*, 4/292.

Fuad Sedić

više dobra učine i molili su Nam se u nadi i strahu, i bili su prema Nama ponizni. (El-Enbija', 90) Oni koji poštuju ono što je Allah naredio da se poštuje i Gospodara svoga se boje i obračuna mučnoga plaše. (Er-Rad, ???)

U drugim ajetima, Allah, dž.š., kori i okrivljuje nevjernike zbog nehaja: *Šta vam je, zašto se Allahove sile ne bojite?! (Nuh, 13) i kaže: Oni koji se ne boje stajanja pred Nama – govore: „Zašto nam se ne pošalju meleki ili zašto Gospodara svoga ne vidimo?“ Oni su, zaista, u dušama svojim oholi, a u nepravici su sve granice prešli. (El-Furkan, 21)*

Allah, dž.š., kaže: *Pravi vjernici su samo oni čija se srca strahom ispune kad se Allah spomene...* U komentaru ovog ajeta, Es-Suddi kaže: "To je kada neko pođe učiniti neki grijeh, nanijeti nekome nepravdu i slično, pa mu se kaže: 'Boj se Allaha!' i njegovo se srce ispuni strahom..."⁹²

Allah, dž.š., kaže: *A za onoga koji se stajanja pred Gospodarom svojim bojao biće dva Dženneta. (Er-Rahman, 46)*

Poznati komentator Kur'ana, Mudžahid, r.a., kaže: "To je čovjek koji poželi učiniti neki grijeh, pa se prisjeti stajanja pred svojim Gospodarom, i odustane..."

U vrijeme Omera ibn Hattaba, r.a., živio je mladić koji je redovno dolazio u džamiju i bio je privržen ibadetu. Neka djevojka se zaljubila u njega, došla mu i popričala s njim. Tamam kada je počeo razmišljati o tom razgovoru, zapao je u tešku situaciju i pao u nesvjest. Došao je njegov amidža i odnio ga kući, pa kada je mladić došao sebi obratio se svome amidži i rekao: „Amidža, idi Omeru, r.a., poselami ga i pitaj kakvu nagradu ima onaj ko se boji stajanja pred svojim Gospodarom?“ Njegov amidža je otišao Omeru i obavijestio ga o svemu, a u međuvremenu je mladiću ponovo pozlilo i on je umro. Omer, r.a. je stao pored njega i rekao: „Tebi pripadaju dva Dženneta, tebi pripadaju dva Dženneta!“⁹³

⁹² Šuabul-iman, 1/469.

⁹³ Šuabul-iman, 1/469.

Ogranci imana

Ubade ibn Samit, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Najbolji iman jednog čovjeka je da bude svjestan da je Allah, dž.š., uvijek s njim, ma gdje bio.” Što znači da je Allah, dž.š., obaviješten o onome šta taj čovjek čini.⁹⁴

Ebu Ijas, r.a., prenosi da je Abdullah ibn Mes'ud, r.a., u hutbi, između ostalog, izgovarao: “Najbolja poputbina (putna opskrba) je bogobojaznost, a najveća mudrost je bojati se Uzvišenog Allaha.”⁹⁵

Enes, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Troje upropaštava: škrtost kojoj se pokori, strast koja se slijedi i divljenje samom sebi. Troje spašava: strah od Allaha, dž.š., u tajnosti i javnosti, umjerenost u bogatstvu i siromaštvu i riječ istine u zadovoljstvu i srdžbi.”⁹⁶

Mesruk, r.a., je rekao: “Svaki čovjek bi trebao imati vrijeme kada se odvoji od ostalih ljudi da bi se prisjetio grijeha i tražio oprost za njih. Svakom čovjeku je dovoljno znanja, ako se istinski boji Allaha, dž.š., a dovoljno mu je neznanja, ako se divi svojim djelima.”⁹⁷

Kada je objavljen kur'anski ajet: *Oni koji od onoga što im se daje udjeljuju, i čija su srca puna straha zato što će se vratiti svome Gospodaru.* (El-Mu'minun, 60) Aiša, r.a., je upitala Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Da li se time misli na onoga koji čini zinaluk, krade i pije alkohol, a uz to se boji Allaha, dž.š.?” Allahov Poslanik, s.a.v.s., joj odgovori: „Ne misli se na te, o kćeri Ebu Bekrova, nego na onoga koji klanja, posti, daje zekat i boji se da mu to neće biti primljeno.”⁹⁸

Enes, r.a., je rekao: “O moja djeco, nemojte se družiti s ljudskim ološom!” „A ko su ti ljudi?” – upitaše oni. On reče: „To su oni koji se ne boje Allaha, dž.š.”⁹⁹

Bilal ibn Sead, r.a., je rekao: “O robovi Milostivog Allaha, da vam nije došao neko i obavijestio vas da vam je nešto od vaših djela

⁹⁴ Šuabul-iman, 1/470.

⁹⁵ Šuabul-iman, 1/470.

⁹⁶ Hadis je zabilježio Ebu Nuajm u *El-Hilji*, 2/343.

⁹⁷ Šuabul-iman, 1/472.

⁹⁸ Šuabul-iman, 1/477.

⁹⁹ Šuabul-iman, 1/480.

Fuad Sedić

primljeno ili grijeha oprosteno!?” On je, također, rekao: “Stidite se Uzvišenog Allaha, bojte se Allaha, nemojte zaboraviti na Njegovu kaznu i ne gubite nadu u Allahovu milost!”¹⁰⁰

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je, kao naš uzor, plakao kada bi učio Kur'an ili, čak, kada bi ga slušao od nekog drugog, na što ukazuje i slijedeći hadis u kojem Abdullah ibn Mes'ud, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Uči Kur'an!“ Abdullah, r.a., tada reče: „Zar da ja učim pred tobom Kur'an, a tebi je objavljen?“ Poslanik reče: „Želim ga slušati od nekog drugog.“ Tada je Abdullah počeo učiti suru En-Nisa, pa kada je došao do ajeta: *šta će, tek, biti kada dovedemo svjedoka iz svakog naroda, a tebe dovedemo kao svjedoka protiv ovih?* Tada me je, kaže Abdullah ibn Mes'ud, r.a., neki čovjek, koji je do mene sjedio, gurnuo, pa sam digao glavu i vidio da Poslanik, s.a.v.s., plače.”¹⁰¹

Dok bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao, često je plakao iz strahopoštovanja prema Allahu, dž.š. Sabit prenosi od Mutarrifa, a ovaj od svoga oca da je rekao: „Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako klanja, a iz njegovih grudi se čuje zvuk plača poput zvuka ključalog lonca na vatri.”¹⁰²

Također je Poslanik, s.a.v.s., dok bi učio Kur'an u namazu, razmišljao o značenju ajeta koje uči i to bi doživljavao na poseban način. Huzejfe ibn Jeman, r.a., pripovijeda da je klanjao za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa kada bi god proučio ajet u kojem se spominje Allahova milost, zastao bi i tražio milost, a kada bi god naišao na ajet u kojem se spominje kazna, zastao bi kod tog ajeta i tražio utočište od kazne.”¹⁰³

Koliko se Allahov Poslanik, s.a.v.s., brinuo za ummet i strahovao pojašnjava hadis u kojem Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Osijedile su me (učinile su da posijedim) ove kur'anske sure: Hud, El-Vakia,

¹⁰⁰ *Suabul-iman*, 1/480.

¹⁰¹ Muttefekun alejhi.

¹⁰² Hadis je sahih a zabilježili su ga Hakim i Bejheki.

¹⁰³ Hadis su zabilježio Bejheki.

Ogranci imana

El-Murselat, *Amme jetesaelun i Izeš-šemsu kuvviret.*¹⁰⁴ Sadržaj ovih sura u kojem se pominju strahote Sudnjega dana i polaganje računa na Sudnjem danu su toliko zabrinjavale Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je on zbog toga posijedio.

Ebu Zerr, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., cijelu noć proveo u noćnom namazu ponavljajući ajet: *Ako ih kazniš, robovi su Tvoji, a ako im oprostiš, silan i mudar Ti si.* (El-Maide, 118)

Ko se bude bojao Allaha, dž.š., na ovome svijetu, neće Ga se bojati na drugom. To potvrđuje hadisi-kudsi, koji prenosi Ebu Hurejre, r.a: „Tako mi Moje moći, neću Svome robu spojiti dva straha i dvije sigurnosti; ako Me se bude bojao na dunjaluku, bit će siguran od Moga straha na Ahiretu, a ako bude siguran od moga straha na dunjuluku, zastrašit ću ga na Sudnjem danu.“¹⁰⁵

Ebu Derda, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom zatekao ashabe kako se smiju, pa je rekao: „Kada bi ste vi znali ono što ja znam, malo bi ste se smijali, a mnogo plakali i izišli bi ste na puteve, skrušeno se obraćajući Allahu, dž.š., jer ne znate hoćete li biti spašeni ili nećete.“¹⁰⁶

U pojašnjenju značenja prethodnog hadisa, komentatori hadiskih zbirki kažu: „Kada bi ste vi znali ono što ja znam, od strahote kazne koja je predviđena za one koji se ne boje Allaha, dž.š., malo bi ste se smijali, a puno bi plakali.“

Ahmed ibn Hanbel, r.a., kaže: „Sve ovo ukazuje na činjenicu da se Allaha boji onaj ko Ga je više spoznao.“¹⁰⁷

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Sedmericu će Allah, dž.š., staviti u Svoj hlad, na dan kada ne bude drugog hlada osim Njegovog: pravedan vladar; čovjek kojeg sretne lijepa i ugledna žena, te mu se ponudi, a on to odbije i kaže: ‘Ja se bojim Allaha, Gospodara svijetova!’; čovjek čije je srce vezano za džamije; čovjek koji je naučio učiti Kur’an u mladosti, pa ga uči i

¹⁰⁴ Hadis je zabilježen u *Šuabul-iman*, 1/470.

¹⁰⁵ Hadis je hasen, a zabilježili su ga Bezzar i Bejheki.

¹⁰⁶ Hadis su zabilježili Bezzar i Bejheki.

¹⁰⁷ *Šuabul-iman*, 1/487.

Fuad Sedić

kada doživi starost; čovjek koji tajno dijeli sadaku da mu lijeva ruka ne zna šta radi desna; čovjek koji u samoći spomene Allaha, dž.š., pa mu iz strahopoštovanja poteku suze; i čovjek koji kada sretne svog brata muslimana kaže: „Ja te volim, u ime Allaha!“, pa i on njemu isto uzvрати: „I ja tebe volim, u ime Allaha.“¹⁰⁸

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Tri oka džehennemskа vatra neće dotaći: oko koje je izgubljeno u borbi na Allahovom putu, oko koje je stražarilo na Allahovom putu i oko koje je plakalo iz straha od Allaha, dž.š.“¹⁰⁹

Abbas ibn Abdul-Muttalib, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada se čovjekova koža nakostriješi iz straha od Allaha, dž.š., s njega spadaju grijesi kao što lišće spada sa suhe grane.“¹¹⁰

Ukbe ibn Amir, r.a., je jednom prilikom upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Allahov Poslaniče, u čemu je spas?“ Poslanik, s.a.v.s., mu odgovori: „Čuvaj jezik, neka ti kuća bude prostrana (za musafire) i plači zbog grijeha!“¹¹¹

Vuhejb ibn Vird, r.a., kaže: „Zekerija, a.s., je izgubio sina Jahjaa, a.s., tri dana, pa ga je tražio. Našao ga je na jednom mjestu, tako je iskopao i u njemu plakao. Zekerijja mu reče: ‘Sinko moj, tražim te tri dana, a ti u ovome kaburu boraviš i plačeš?’ Jahja odgovori: ‘Oče moj, zar me nisi obavijestio da između Dženneta i Džehennema ima bezvodna pustinja koju ne može prevaliti ništa osim suze onih koji plaču iz straha od Allaha, dž.š.’ Zekerija reče: ‘Plači, sinko moj.’ Onda su nastavili obojica plakati.“¹¹²

Abdullah ibn Sealebe, r.a., kaže: „Ti se smiješ, a ne znaš da su ti ćefini, možda, već skrojeni i pripremljeni.“¹¹³

¹⁰⁸ Hadis su zabilježili Hatib Bagdadi i Bejheki.

¹⁰⁹ Hadis je slab, zabilježili su ga Hakim i Bejheki.

¹¹⁰ Hadis su zabilježili Bezzar i Bejheki.

¹¹¹ Hadis je hasen, a zabilježili su ga Tirmizi i Bejheki.

¹¹² Hadis je zabilježio Ebu Nuajm u *Hilji* 8/149.

¹¹³ *Šuabul-iman*, 1/499.

Ogranci imana

Alkeme ibn Mersed, r.a., kaže: "Kada bi se usporedio plač stanovnika Zemlje s plačom Davuda, a.s., ne bi ga dostigao, i kada bi se usporedio plač stanovnika Zemlje s plačom Adema, a.s., kada je bio spušten iz Dženneta na zemlju ne bi ga dostigao."¹¹⁴

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: "Adem, a.s., se spustio iz Dženneta noseći Crni kamen kojim je brisao suze i oči su mu ostale vlažne, otkako je izišao iz Dženneta sve dok se u njega nije ponovo vratio."¹¹⁵

Hasan ibn Ebi Hasan el-Basri, r.a., kaže: „Kada se Muazu ibn Džebel, r.a., prikućio smrtni čas, počeo je plakati. Ljudi mu rekoše: ‘Zar plačeš, a ti si drug Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i uradio si to i to?’ On im reče: ‘Ne plačem iz straha od smrti koja mi dolazi, niti zbog dunjaluka kojeg napuštam, nego plačem zbog dvije skupine, skupina za Džennet i skupina za Džehennem, pa ne znam u kojoj sam skupini.’“¹¹⁶

Na vrijednost plakanja iz stahopoštovanja prema Allahu, dž.š., ukazuje i izreka Abdullaha ibn Amra ibn Asa, r.a: "Pustiti suzu iz straha od Allaha, dž.š., draže mi je nego podijeliti hiljadu dinara sadake."¹¹⁷

Da nas Uzvišeni Allah, učini od onih koji se boje Njegove kazne i nadaju Njegovoj milosti.

¹¹⁴ *Šuabul-iman*, 1/499.

¹¹⁵ *Šuabul-iman*, 1/499.

¹¹⁶ *Šuabul-iman*, 1/499.

¹¹⁷ *Šuabul-iman*, 1/499.

12. NADA U ALLAHOVU MILOST

Kao što je u prethodnom dijelu imana rečeno da se svaki vjernik treba bojati samo Uzvišenog Allaha, također se svaki vjernik treba nadati neizmjernoj Allahovoj milosti, jer je i to jedan od sastavnih dijelova imana.

Jedna od odlika vjernika je da se nada Allahovoj milosti i boji Njegove kazne, kao što se u Kur'anu, a.š., kaže: *I nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove. A kazne Gospodara tvoga svako treba da se čuva.* (El-Isra', 57)

Također, Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: *Oni su se trudili da što više dobra učine i molili su Nas u nadi (u Našu milost) i strahu (od Naše kazne), i bili su prema Nama ponizni.* (El-Enbija', 90)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada bi vjernik znao kakva je kazna kod Allaha, dž.š., ne bi se niko nadao Džennetu, a kada bi nevjernik znao kakva je milost kod Allaha, dž.š., ne bi niko gubio nadu za ulazak u Džennet.“¹¹⁸

Prenosi se da je Mutarrif, r.a., proučio ajet: *Gospodar tvoj ljudima prašta i uprkos zulumu njihovu, ali Gospodar tvoj, doista, i strahovito kažnjava*, (Er-Ra'd, 7) a zatim rekao: „Kada bi ljudi znali kolika je Allahova milost i veličina Njegovog oprosta, bili bi mnogo radosni; ali kada bi, također, znali kako je žestoka i teška Allahova kazna, nikada ne bi prestali plakati, niti bi mogli jesti ni piti.“¹¹⁹

Seid ibn Musejeb, r.a., pripovijeda da se Omer ibn Hattab, r.a., razbolio, pa ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., posjetio i upitao kako se osjeća. Omer, r.a., reče: „Nadam se milosti i bojim kazne.“ Poslanik, s.a.v.s., mu na to reče: „Kad god se nada u milost i strah od

¹¹⁸ Hadis je zabilježio Muslim.

¹¹⁹ *Šuabul-iman*, 2/11.

Fuad Sedić

kazne sastave u vjerničkom srcu, Allah će mu dati ono čemu se nada i zaštititi ga od onoga od čega strahuje.¹²⁰

Iz navedenog se zaključuje da se čovjek istovremeno treba nadati Allahovoj milosti i strahovati od Njegove kazne.

Es-Sirri ibn Mugalles, r.a., kaže: „Strah od Allahove kazne je bolji od nade u Njegovu milost, kada je čovjek zdrav i sposoban – a kada prikuči smrt, nada u Allahovu milost bolja od straha od Njegove kazne.“¹²¹

Bejheki, r.a., to pojašnjava ovako: „Pod ovim strahom se misli na strah koji će čovjeka spriječiti griješenja prema Allahu, dž.š., i stimulirati ga da Mu bude pokoran. Kada nastupi smrtni čas, kod čovjeka će se povećati nada u Allahovu milost i samilost prema stvorenjima, kao što je to Allah, dž.š., i obećao.“¹²²

„Lijepo mišljenje o Allahu, dž.š., je od ljepote ibadeta“ – kao što kaže Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kojeg bilježi Ebu Davud. U to se ubraja i nada u Allahovu milost, posebno u momentu kada se primakne smrtni čas.

Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Niko od vas neće umrijeti, a da o Allahu, dž.š., neće imati lijepo mišljenje.“¹²³

U drugom hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., stoji: „O ljudi, imajte lijepo mišljenje o Gospodaru svjetova, jer je Gospodar s mišljenjem Svoga roba.“¹²⁴

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže: „Tako mi Allaha, vjerniku – nakon vjerovanja u Allaha – nije dato ništa vrijednije i bolje od toga nego da ima lijepo mišljenje o Allahu, dž.š. Tako mi Allaha, kad god čovjek ima lijepo mišljenje o svom Gospodaru to će mu On i podariti, jer je svako dobro kod Njega.“¹²⁵

¹²⁰ *Šuabul-iman*, 2/5.

¹²¹ *Šuabul-iman*, 2/7.

¹²² *Šuabul-iman*, 2/7.

¹²³ Hadis je zabilježio Muslim.

¹²⁴ Hadis su zabilježili Taberani i Hakim.

¹²⁵ *Šuabul-iman*, 2/9.

Ogranci imana

Ebu Jakub es-Susi, r.a., kaže: „Pobožni čovjek obožava Allaha iz opreznosti, onaj koji Ga je spoznao obožava Ga iz počasti, a učenjak iz straha od kazne i nade u Njegovu milost.“

Allahova, dž.š., milost je nadjačala Njegovu srdžbu. Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenio da je Uzvišeni Allah u hadisi-kudsiju rekao: „Moja milost je pretekla moju srdžbu.“¹²⁶

Ebu Hurejre, također, pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista kod Allaha, dž.š., ima stotinu milosti. Jednu od njih je dodijelio stvorenjima na ovome svijetu i njome se čovjek smiluje svome djetetu, ptica ptićima. Kada nastupi Sudnji dan, Allah će Svoju milost upotpuniti s preostalih devedeset i devet dijelova i bit će ih stotinu, pa će takva biti data Njegovim stvorenjima.“¹²⁷

Ebu Zerr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenio da je Allah, dž.š., u hadisi-kudsiju rekao: „Ko uradi dobro djelo nagrada mu je deseterostruka ili ću mu još povećati, a ko uradi loše djelo piše mu se toliko ili ću mu ga oprostiti. Ko se Meni primakne pedalj, Ja se njemu primaknem za podlakticu, a ko se Meni primakne za podlakticu Ja se njemu primaknem za rukohvat, ko Mi dođe idući Ja se njemu primaknem žureći, ko Me sretne sa grijesima kolika je veličina Zemlje, a nije Mi pripisivao druga (činio širk), Ja ću mu toliko dati oprosta.“¹²⁸

Bejheki, r.a., kaže: „Prema tome, musliman ne smije dozvoliti da mu nada u Allahovu milost bude bez straha od Njegove kazne, taj strah ga treba odvratiti od grijeha, a nada u milost mu treba biti stimulans za pokornost Allahu, dž.š.

Avn ibn Abdullah prenosi da je Lukman, a.s., rekao sinu: „Sinko moj, nadaj se Allahovoj milosti tako da se ne usudiš činiti grijeha, i boj se Njegove kazne tako da ne gubiš nadu u Njegovu milost.“ Sin mu odgovori: „Oče, ja to ne mogu uraditi kad imam

¹²⁶ Hadis je sahih.

¹²⁷ Hadis je zabilježio Hakim.

¹²⁸ Hadis su zabilježili Tirmizi i Bejheki.

Fuad Sedić

samo jedno srce.“ Lukman reče: „Vjernik mora imati dva srca – srce kojim se nada Allahovoj milosti i srce kojim strahuje od Njega.“¹²⁹

Muaz ibn Džebel, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Hoćete li da vas obavijestim o onome šta će Allah, dž.š., prvo reći vjernicima na Sudnjem danu i šta će Mu oni odgovoriti?“ Ashabi rekoše: „Hoćemo, Allahov Poslaniče.“ On reče: „Allah, dž.š., će upitati vjernike: ‘Jeste li priželjkivali susret sa ;nom?’ Oni će reći: ‘Jesmo, Gospodaru naš.’ Tada će ih On upitati: ‘A zašto ste to željeli?’ Oni će reći: ‘Nadali smo se Tvojoj milosti i oprost.’ Tada će im Allah, dž.š., reći: ‘Ja sam vam zagarantirao Svoju milost.’“¹³⁰

Blagost i umjerenost u pozivanju u vjeru

Onaj ko govori o islamu nema pravo prikazivati isti kao tešku i kompliciranu vjeru, već ga treba predstavljati kao lahku i primamljivu vjeru, kakva ona u stvari i jeste. Takav je bio i način Poslanikovog, s.a.v.s., pozivanja u vjeru. Jedna od Poslanikovih, s.a.v.s., supruga kaže: „Kada god je Poslanik, s.a.v.s., mogao birati između dvije stvari (varijante ili mogućnosti) uvijek bi izabrao onu lakšu stvar, osim da je u tome bio grijeh...“ Također je postupala i generacija ashaba pa i onih poslije njih, na što ukazuju i slijedeći primjeri:

Umejr ibn Ishak, jedan od tabiina, r.a., kaže: „Broj ashaba koje sam zatekao žive bio je veći od broja onih koji su umrli prije mene, nisam vidio nikog od ljudi da je blaži u ponašanju i manje strog od njih.“¹³¹

Ibn Ebi Mulejkete, r.a., kaže da je Ubejd ibn Umejr ibn Katade došao Aiši, r.a., pa ga je ona upitala: „Čujem da držiš predavanja, da ljudi dolaze i slušaju te?“ On odgovori: „To je tačno, o majko vjernika.“ Aiša reče: „Čuvaj se da ljudima ne budeš dosadan i naporan i nemoj im slučajno prekidati nadu u Allahovu milost!“¹³²

¹²⁹ *Šuabul-iman*, 2/19.

¹³⁰ Hadis su zabilježili Ahmed, Tajalisi, Taberani i Ebu Nuajm u *Hil-ji*, 8/179.

¹³¹ *Šuabul-iman*, 2/20.

¹³² *Šuabul-iman*, 2/21.

Ogranci imana

Zejd ibn Eslem, r.a., kaže da je bio jedan čovjek od ranijih naroda koji je bio privržen ibadetu, ali je pretjerivao i opterećavao se više nego što je potrebno, dok je drugim ljudima prekidao nadu u Allahovu milost. Kada je umro, pitao je Allaha, dž.š., šta je zaslužio, pa mu Allah, dž.š., reče: „Vatru!“ On reče: „Gospodaru, gdje je moja pobožnost i upornost?“ Allah, dž.š., će mu tada reći: „Ti si ljudima na dunjaluku prekidao nadu u Moju milost, zato ću Ja danas tebi uskratiti Svoju milost.“¹³³

Bejheki, nakon ispričane hikaje, kaže: „Možda je taj čovjek smatrao da je njegov spas u ibadetu i na to se oslanjao, a nije imao na umu Allahovu, dž.š., milost i Njegov oprost grijeha onome ko to zasluži, ili je čak to smatrao nemogućim.“

Jednom prilikom je Abdullah ibn Mes'ud, r.a., prošao pored jednog vaiza, pa mu je rekao: „O vaize, nemoj ljudima prekidati nadu u Allahovu milost!“, zatim je proučio ajet: *O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehе oprostiti. On, doista, mnogo prašta i On je milostiv.* (Ez-Zumer, 53)

Sabit, r.a., kaže: „Kada bi se Davud, a.s., sjetio grijehа, zbog straha od Allaha, dž.š., svi organi i kosti bi mu se pomakle s mjesta. Nakon toga bi se sjetio Allahove milosti i blagosti prema griješnicima, pa bi mu se svaka kost vratila na svoje mjesto.“¹³⁴

Ebu Sinan el-Kasmeli el-Hanefi, r.a., kaže: „Našao sam u nekim knjigama da ovako piše: ‘Najdraži su Mi od robova oni koji Me učine dragim Mojim robovima i koji najviše govore o Mojoj neizmjernoj milosti, a najmrži su Mi od robova oni koji prekidaју nadu ljudima u Moju milost i dovode ih u očaj.’“¹³⁵

Ebu Osman, r.a., kaže: „Ko se bude previše oslanjao na Allahovu milost neće činiti dobra djela, a ko bude samo strahovao

¹³³ Ebu Nuajm u *Hil-ji*, 3/222.

¹³⁴ Ebu Nuajm u *Hil-ji*, 3/328.

¹³⁵ *Šuabul-iman*, 2/22.

Fuad Sedić

od Allaha, dž.š., izgubit će nadu u Njegovu milost, nego treba povremeno jedno, a povremeno drugo.¹³⁶

Ebu Hurejre, r.a., pripovjeda da je Allahov Poslanik s.a.v.s., jednom prilikom zatekao grupu ashaba kako razgovaraju, pa im je rekao: „Tako mi Onoga u Cijoj je ruci moja duša, kad biste znali ono što ja znam malo biste se smijali, a puno plakali.“ Kada su se razišli, Allah, dž.š., je Poslaniku objavio: *O Muhammede, zašto prekidaš nadu Mojim robovima u Moju milost?* Nakon toga se Poslanik vratio do istih ashaba i rekao im: „Radujte se (Allahovoj milosti) i budite (u svojim poslovima) umjereni i ustrajni!“¹³⁷

Bejheki, r.a., kaže: „Ovo ukazuje na to da ne treba strahopoštovanje biti toliko da čovjeku prekida nadu u Allahovu milost, kao što ni voda ne smije biti takva da se ne boji Allaha, dž.š., i da se opusti u činjenju grijeha.“

Jahja ibn Muaz er-Razi, r.a., bi se Allahu, dž.š., obraćao ovim riječima: „Ako su moja djela malehna u odnosu na Tvoje obilno davanje, moja nada je ogromna u odnosu na Tvoju milost.“¹³⁸

Tavus el-Jemani je rekao Atau: „O Atau, nemoj slučajno nešto tražiti od onoga ko je pred tobom zatvorio vrata i postavio stražare, nego se obraćaj Onome Čija su vrata otvorena sve do Sudnjeg dana, On ti je naredio da Ga moliš i obećao da će ti se odazvati.“¹³⁹

Bišr ibn el-Haris, r.a., kaže: „Kada je Ibrahim, a.s., bačen prema vatri koja je bila pripremljena za njega, sreo ga je Džibril, a.s., i upitao treba li mu pomoć? Ibrahim, a.s., mu odgovori: ‘Ako je od tebe ne treba, a ako je od Allaha treba.’“¹⁴⁰

Muhammed ibn Hamid je tražio od Ebu Bekra el-Verraka da ga poduči nečemu što će ga približiti ljudima, pa mu on reče: „Ono što

¹³⁶ *Šuabul-iman*, 2/22.

¹³⁷ *El-Edebul-mufred*, br. 254.

¹³⁸ *Šuabul-iman*, 2/25.

¹³⁹ Ebu Nuajm u *Hil-ji*, 8/141.

¹⁴⁰ *Šuabul-iman*, 2/29.

Ogranci imana

će te približiti Allahu, dž.š., je da od Njega nešto tražiš, a ono što će te približiti ljudima je da od njih ništa ne tražiš.“¹⁴¹

Prema tome, ne treba gubiti nadu u Allahovu milost i treba Mu se uvijek obraćati dovom, jer Allah voli one koji su ustrajni u učenju dove, kako to kaže Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu.

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik rekao: „Doći će vrijeme velikih iskušenja iz kojih čovjeka ne može spasiti niko osim Allaha, dž.š., ili iskrena dova poput utopljenikove dove.“¹⁴²

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Tražite od Allaha, dž.š., Njegove blagodati, jer On voli da se traži od Njegovih blagodati, a najbolji ibadet je iščekivanje rješenja neke teške situacije.“¹⁴³

Upućivačdova nikada nije na gubitku. Ebu Seid, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada god musliman moli Allaha, dž.š., za nešto u čemu nema nikakvog grijeha, niti raskidanja rodbinske veze, Allah, dž.š., će mu dati jedno od troje: uslišat će mu dovu, zaštitit će ga od zla koliko vrijedi ta dova ili će mu to ostaviti kao nagradu na Sudnjem danu.“¹⁴⁴

¹⁴¹ *Šuabul-iman*, 2/35.

¹⁴² Asbehani u *Tergibu* i Bejheki u *Šuabul-imanu*, 2/40.

¹⁴³ *Šuabul-iman*, 2/43.

¹⁴⁴ Hadis je sahih, a zabilježili su ga Ahmed (3/18), Buharija u *El-Edebul-mufredu*, (br. 70) i Hakim u *Mestedreku*, 1/493.

13. TEVEKKUL / POUZDANJE U ALLAHA

Od sastavnih dijelova vjerovanja jednog muslimana je tevekkul, to jest da se u svim situacijama oslanja na Allaha, dž.š., i Njemu prepušta stanje u kojem se nalazi. Ova vjernička odlika posebno dolazi do izražaja u teškim momentima i iskušenjima kroz koja čovjek prolazi u ovodunjalućkom životu, borbi na Allahovom putu, belajima, nedaćama, traženju nafake i sličnim situacijama.

Allah, dž.š., na mnogo mjesta podsjeća vjernike na blagodat tevekkula i podstiče ih na to. Evo nekih od tih ajeta:

Ako vas Allah pomogne, niko vas neće moći pobijediti, a ako vas ostavi bez podrške, ko je taj ko vam, osim Njega, može pomoći? I samo u Allaha neka se pouzdaju vjernici! (Ali Imran, 160)

Pravi vjernici su samo oni čija se srca strahom ispune kad se Allah spomene, a kad im se riječi Njegove kazuju, vjerovanje im učvršćuju i samo se na Gospodara svoga oslanjaju. (El-Enfal, 2)

Ebu Zerr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ja, zaista, znam jedan kur'anski ajet koji bi ljudima, kada bi ga se pridržavali, bio dovoljan: *A onome koji se Allaha boji, On će izlaz naći, i opskrbiće ga odakle se i ne nada.* (Et-Talak, 2)“

Amir ibn Abd Kajs, r.a., je rekao: „Tri ajeta iz Kur'ana su mi bila dovoljna da ne tražim ništa ni otkoga od ljudi:

1. *Ako ti Allah dadne kakvu nevolju, niko je osim Njega ne može otkloniti, a ako ti zaželi dobro – pa niko ne može blagodat Njegovu spriječiti.* (Junus, 107)

2. *Milost koju Allah podari ljudima niko ne može, poslije Njega, dati; On je silan i mudar.* (Fatir, 2)

3. *Na Zemlji nema nijednog živog bića, a da ga Allah ne hrani. On zna gdje će koje boraviti i gdje će sahranjeno biti.* (Hud, 6)

Fuad Sedić

Alija ibn Bekkar, r.a., kaže: „Neki čovjek je došao Ibrahimu ibn Edhemu žaleći se na tešku situaciju i mnogobrojnu čeljad koju je imao. Ibrahim mu na to reče: ‘Brate moj, pogledaj imaš li u porodici ikoga da mu Allah nije dao i propisao nafaku pa ga pošalji meni na izdržavanje!’”¹⁴⁵

Neki čovjek je upitao Hatima el-Esamma: „Od čega živiš i šta jedeš?” On mu na to prouči ajet: *A blaga nebesa i Zemlje su Allahova, ali licemjери neće da shvate.* (El-Munafikun, 7)

Čovjek u traženju nafake mora uložiti ono što je u mogućnosti, a zatim se osloniti na Allaha, dž.š.

Omer ibn Hattab, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Zaista, kada biste se na Allaha, dž.š., iskreno oslanjali, On bi vas opskrbio kao što opskrbljuje ptice u letu koje krenu iz gnijezda praznih stomaka, a vraćaju se punih.”¹⁴⁶

Imam Ahmed, r.a., kaže: „Ovaj hadis ne podstiče na ljenčarenje i čekanje da ti neko nešto udijeli, nego na rad i trud kao što se ptice trude kada polete iz gnijezda, ali u toku rada i truda čovjek se treba oslanjati na Allaha, dž.š.”¹⁴⁷

Ajeti i hadisi o tevekkulu ne upućuju vjernika da malaksava i ne ulaže od sebe trud koji može. Muhammed, s.a.v.s., kao naš uzor, je radio i privređivao. U bitkama je koristio štit i kacigu, liječio se i podsticao na to. Dobro je poznat slučaj kada ga je jedan ashab, r.a. pitao, hoće li pustiti devu i osloniti se na Allaha, dž.š., na što mu je on odgovorio: “Sveži devu i onda se osloni na Allaha.”¹⁴⁸

Poslanik, s.a.v.s., odvraća ashabe od prosijačenja upućujući ih na posao:

“Da neko od vas uzme konopac, ode u brda i donese breme drva na leđima, te ih proda, bolje mu je nego prositi od ljudi – svejedno udijelili mu oni nešto ili ne.”¹⁴⁹

¹⁴⁵ *Šuabul-iman*, 2/113.

¹⁴⁶ Hadis je sahih, a zabilježili su ga Tirmizi i Ibn Madže.

¹⁴⁷ *Šuabul-iman*, 2/66.

¹⁴⁸ Hadis je hasen, a zabilježili su ga Tirmizi, Ibn Hibban i drugi.

¹⁴⁹ Hadis je zabilježio Buharija.

Ogranci imana

„Niko od vas ne može jesti bolju hranu od one koju je zaradio vlastitim rukama, a i Davud, a.s., je jeo od onoga što je zarađivao rukama.”¹⁵⁰

Od Abdullaha ibn Omera, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista Allah, dž.š., voli čovjeka koji se bavi nekim zanatom.”¹⁵¹

Također, ako čovjeku neki posao ide od ruke i u njemu ima nafaku, treba ustrajati. Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada nekom od vas bude propisana nafaka u nekom poslu, neka ustraje dok se stanje ne promjeni ili dok mu to ne postane mrsko.”¹⁵²

Jednu sahabijku, Ummu Haniu, r.a., je Allahov Poslanik, s.a.v.s., posavjetovao da se bavi uzgajanjem sitne stoke, rekavši joj: „Drži sitnu stoku, jer je u tome berićet!”¹⁵³

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., podsticao Amra ibn el-Asa, r.a., da ide u borbu kako bi sebi priuštio kakvog imetka, a on mu na to reče: „Poslaniče, nisam primio islam zbog imetka, nego iz ljubavi prema ovoj vjeri.” Poslanik, s.a.v.s., mu reče: „Divan li je lijep i halal-imetak u rukama dobrog čovjeka.”¹⁵⁴

U jednom drugom hadisu, Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Divan li je vlasnik imetka koji od njega daje siromahu, jetimu i putniku namjerniku.”¹⁵⁵

Svakom čovjeku je imetak drag, ali ga on treba koristiti u hairli svrhe, kao što se naglašava u hadisu koji prenosi Enes, r.a: „Nema dobra u čovjeku koji ne želi imetak da bi njime održavao rodbinske veze, izvršavao obaveze i bio neovisan od ljudi.”¹⁵⁶

¹⁵⁰ Hadis je zabilježio Buharija.

¹⁵¹ Taberani 12/308 (13200), Ibn Adij i Bejheki u *Šuabul-imanu* 2/88, a jedan prenosilac je slab.

¹⁵² *Šuabul-iman*, 2/90.

¹⁵³ Hadis je sahih, a zabilježio ga je Ibn Madže, br. 2304.

¹⁵⁴ Hadis je sahih, zabilježio ga je Hakim u *Mustedreku*, 2/2.

¹⁵⁵ Hadis je zabilježio Nesai u *Es-Sunenul-kubra*.

¹⁵⁶ *Šuabul-iman*, 2/92.

Fuad Sedić

Čovjek ne smije prosijaciti i tražiti da mu ljudi nešto udije, nego se mora truditi i privređivati kako bi izdržavao sebe i one za koje je zadužen.

Muavija ibn Kurre, r.a., pripovijeda da je Omer ibn Hattab, r.a., sreo neke ljude, pa ih upitao: „Ko ste vi?“ Rekoše: „Mi smo mutevekkilun (oslonjeni na Allaha). Omer im na to reče: „Ne, vi ste mettekilun (oni koji jedu imetak drugih ljudi). Ja ću vam reći ko je onaj koji se, uistinu, oslanja na Allaha, dž.š. To je čovjek koji posije žito u zemlju i onda se uzda u Allahovu pomoć.“¹⁵⁷

Kada se Seidu ibn Musejjebu primakla smrt, ostavio je nešto dinara i rekao: „Allahu moj, Ti znaš da ih nisam sakupljao, osim da bih njima štitio vjeru i familiju.“¹⁵⁸

¹⁵⁷ *Šuabul-iman*, 2/81.

¹⁵⁸ *Šuabul-iman*, 2/92.

14. LJUBAV PREMA MUHAMMEDU

Ljubav prema posljednjem Allahovom poslaniku, Muhammedu, s.a.v.s., je od sastavnih dijelova vjerovanja muslimana. Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Niko od vas neće (ispravno i potpuno) vjerovati sve dok mu ja ne budem draži od roditelja, djeteta i svih ljudi."¹⁵⁹

Zbog svega što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učinio za ummet on nam treba biti preči i od nas samih, kako to potvrđuje Kur'an: *Vjerovjesnik treba da bude preči vjernicima nego oni sami sebi.* (El-Ahzab, 6)

Enes, r.a., također, kaže da je neki ensarija došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: "Zaista si mi ti, Allahov Poslaniče, draži od mene samog, moje djece, porodice i imetka. Kada ne bih svaki dan došao vidjeti te, bojim se da bih umro." Zatim je zaplakao. Poslanik, s.a.v.s., ga upita zašto plače, a on reče: "Sjetio sam se da kada ti umreš, a i mi, bit ćeš uzdignut na posebno mjesto s poslanicima, a mi, i ako uđemo u Džennet, bit ćemo daleko od tebe." Poslanik, s.a.v.s., mu na to nije ništa odgovorio, a Allah, dž.š., je objavio: *Oni koji su poslušni Allahu i Poslaniku biće u društvu vjerovjesnika, i pravednika, i šehida, i dobrih ljudi, kojima je Allah milost Svoju darovao. A kako će oni divni drugovi biti! Ta blagodati će od Allaha biti, a dovoljno je to što Allah sve zna.* (En-Nisa', 69-70) Nakon toga mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Raduj se!"¹⁶⁰

Također, Enes, r.a., prenosi da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i upitao ga: "Kada će nastupiti Sudnji dan?" Poslanik reče: "Šta si pripremio za Sudnji dan?" Čovjek reče: "Pripremio sam ljubav prema Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku." Poslanik mu

¹⁵⁹ Muttefekun alejhi.

¹⁶⁰ Šuabul-iman, 2/131.

Fuad Sedić

reče: „Ti ćeš biti s onim koga voliš.“ Enes, r.a., dalje kaže: „Nisam se ničem, osim islamu, više obradovao nego Poslanikovim riječima: ‘Ti ćeš biti sa onim koga voliš!’, pa volim Allaha, dž.š., Njegovog Poslanika, Ebu Bekra, Omera i nadam se da ću s njima biti, bez obzira što nisam uradio onoliko dobrih djela koliko su oni uradili.”¹⁶¹

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., držao Omera ibn Hattaba, r.a., za ruku, pa mu Omer reče: „Tako mi Allaha, ti si mi, Poslaniče, draži od svakog, osim od mene samog.“ Tada mu Poslanik reče: „Ne, Omere, tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, iman ti nije potpun sve dok ti ja ne budem draži i od tebe samog.“ Omer reče: „E sad si mi, tako mi Allaha, draži i od mene samog.“ Poslanik reče: „Eh, sad ti je iman kompletan, Omere.”¹⁶²

El-Hulejmi, r.a., kaže: „Ljubav prema Muhammedu, s.a.v.s., je sastavni dio imana zbog svega što mu je Allah, dž.š., dao i podario od pohvalnih i lijepih osobina koje nas obavezuju na ljubav prema njemu. Ta ljubav se očituje vjerovanjem u njegovo poslanstvo, priznavanjem tih blagodati koje su mu date, čestim donošenjem salavata na njega, pokoravajući mu se i slijedeći njegov put. Također, trebamo podsticati druge na propagiranje pravca življenja i zalaganje za vjerezakon s kojim je došao. Na taj način ćemo zaslužiti njegov šefa, kako bi nas stigla njegova dova i kako bi se radovali što pripadamo njegovom ummetu, učeći Knjigu (Kur'an, a.š.) koja govori o njegovim vrlinama. Ko bude radio ovo što smo spomenuli i propise koji se vezuju za to, taj je Poslanika, s.a.v.s., uistinu zavolio.”¹⁶³

Slast i zadovoljstvo u vjeri se, između ostalog, doživljava kroz ljubav prema Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., kao što se to naglašava u hadisu:

Enes, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kod koga se nađu tri stvari osjetit će slast vjerovanja: da mu Allah, dž.š. i Njegov Poslanik, s.a.v.s., budu draži od svega drugog, da voli brata muslimana samo u ime Allaha, i da mrzi da se vrati u nevjerstvo

¹⁶¹ Muttefekun alejhi.

¹⁶² Hadis je zabilježio Buharija.

¹⁶³ *Šuabul-iman*, 2/187.

Ogranci imana

iz kojeg ga je Allah, dž.š. izbavio, kao što mrzi da bude bačen u vatru.”¹⁶⁴

Vrijednost Allahovog Poslanika, Muhammeda, s.a.v.s., se pokazala u mudžizama i kerametima koji su se vidjeli prilikom njegovog rođenja. Irbad ibn Sarije, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ja sam Allahov rob, i određen sam kao posljednji poslanik dok je Adem, a.s., još ležao u prašini (prilikom stvaranja). To ću vam ovako pojasniti: ja sam Ibrahimova, a.s., primljena dova i Isaova, a.s., radosna vijest, obistinjenje onoga što je moja majka vidjela, kao što sve poslaničke majke vide.” Kada je rodila Muhammeda, s.a.v.s., hazreti Amina je vidjela svjetlost koja je obasjala dvorce u Siriji.

Kada je Ibrahim, a.s., počeo izgradnju Kabe, učio je ovu dovu, koja se spominje u ajetu: *Gospodaru naš, pošalji im poslanika, jednog od njih, koji će im ajete Tvoje kazivati i Knjizi ih i mudrosti učiti i očistiti ih, jer Ti si, uistinu, silan i mudar!* (El-Bekare, 129)

Radosna vijest koju je najavio Isa, a.s., je spomenuta u ovom ajetu: *I kada Isa, sin Merjemin, reče: „O sinovi Israilovi, ja sam vam Allahov poslanik da vam potvrdim prije mene objavljeni Tevrat i da vam donesem radosnu vijest o poslaniku čije je ime Ahmed (tj. Muhammed, obzirom da je isti korijen te riječi) koji će poslije mene doći.”* (Es-Saff, 6)

Bejheki, r.a., kaže da je Allah, dž.š., naredio Isau, a.s., da obraduje svoj narod Muhammedovim, s.a.v.s., dolaskom, pa su ga Isaovi, a.s., sljedbenici spoznali prije nego je i stvoren.¹⁶⁵

Od vrlina koje krase Muhammeda, s.a.v.s., je i ta da je rođen iz regularnog i priznatog braka, a nije rezultat razvrata i nemorala koji je tada vladao. To potvrđuje hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Allah, dž.š., me stvorio iz braka, a nije me stvorio iz nemorala.”¹⁶⁶

Muhammed, s.a.v.s., je Allahova milost čovječanstvu, kao što se to naglašava u Kur'anu: *Mi smo te poslali kao milost svijetovima.*

¹⁶⁴ Muttefekun alejhi.

¹⁶⁵ *Šuabul-iman*, 2/135.

¹⁶⁶ Hadis je mursel, a zabilježio ga je Bejheki u *Šuabul-iman*, 2/140.

Fuad Sedić

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da su ashabi, r.a., tražili da Allahov Poslanik, s.a.v.s., prokune mušrike, pa je on rekao: "Ja sam poslan kao milost, ne kao kazna."¹⁶⁷

Također se u jednom hadisu kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "O ljudi, ja sam, uistinu, milost koja vam je poklonjena."¹⁶⁸

Poslanik, s.a.v.s., je ovako postupio, jer se nadao da će mnogi mušrici primiti islam, kao što se kasnije i desilo.

Poslanikova samilost i ahlak

Jednom prilikom je Aiša, r.a., upitana o Poslanikovom, s.a.v.s., ponašanju i ahlaku, pa je rekla: „Zar ti ne učiš Kur'an? Allah, dž.š., kaže: *Ti si Poslaniče, uistinu, najljepšeg ponašanja.* (El-Kalem, 4) Poslanikovo ponašanje je bilo kur'ansko ponašanje.” – reče Aiša, r.a.¹⁶⁹

Jednom prilikom je Aiša, r.a., opisivala Poslanikovo, s.a.v.s., ponašanje: "Nikada nisam vidjela da je Poslanik, s.a.v.s., udario slugu, niti bilo koga drugog, osim u borbi na Allahovom putu. Nikada se nije svetio zbog sebe, ali je sprovodio Allahovu pravdu. Nikada mu nisu bile ponuđene dvije mogućnosti, a da nije izabrao lakšu, osim da u tome bude grijeh, pa ako bi u tome bio grijeh onda bi bio što dalje od toga."¹⁷⁰

Muhammed, s.a.v.s., se puno brinuo za sljedbenike, kao što se to naglašava u ovom kur'anskom ajetu: *Došao vam je Poslanik, jedan od vas, teško mu je što ćete na muke udariti, jedva čeka da Pravim putem pođete, a prema vjernicima je blag i milostiv.* (Et-Tevbe, 129)

Farisi, r.a., kaže: "Pogledaj, da li je Allah, dž.š., ikoga od robova opisao svojstvima samilosti i blagosti, kao što je opisao svog miljenika, Muhammeda, s.a.v.s. Kada sebi predočimo prizor Sudnjeg dana, kada se svako od ljudi bude brinuo za sebe – Muhammed, s.a.v.s., će se brinuti za ummet, govoreći: 'Moj ummet, moj ummet!?' Obratit

¹⁶⁷ Hadis je zabilježio Buharija u *Tarihu* i Bejheki u *Šuabul-imanu*, 2/144.

¹⁶⁸ *Šuabul-iman*, 2/144.

¹⁶⁹ Hadis je zabilježio Muslim.

¹⁷⁰ Hadis je zabilježio Muslim.

Ogranci imana

će se Allahu, dž.š., izražavajući samilost i brigu za sljedbenike: 'Ja svoju dušu predajem Tebi i radi od mene šta hoćeš, ali mi nemoj uskratiti šefaat za Tvoje robove! (to jest: moj ummet)',

Abdullah ibn Ubejd, r.a., kaže: "Kada je Poslaniku, s.a.v.s., izbijen zub i dok je bio onako ranjen, tekla mu je krv po licu, neko reče: 'Allahov Poslaniče, prokuni ih!' Poslanik, s.a.v.s., reče: „Zaista me Allah, dž.š., nije poslao kao proklinjača niti kao klevetnika, već kao misionara i milost ljudima. Allahu moj, oprosti mome narodu, jer oni uistinu ne znaju.“¹⁷¹

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svaki poslanik, a.s., je imao primljenu dovu na ovome svijetu, ali sam ja dovu ostavio kao šefaat za moj ummet na Sudnjem danu."¹⁷² Abdullah ibn Abbas, r.a., komentirajući ajet: *A Gospodar tvoj će tebi sigurno dati, pa ćeš zadovoljan biti!* (Ed-Duha, 5) kaže: "Poslanikovo zadovoljstvo je da cijeli njegov ummet uđe u Džennet."¹⁷³

Poslanikova, s.a.v.s., milost i briga za ummetom se ogleda i u dovi koju je učio prilikom klanja ovnova, kao kurban. Kada bi klao prvog, rekao bi: „Allahu moj, ovo je od Muhammeda i Muhammedove porodice!“, a dok bi klao drugog ovna: „Allahu moj, ovo je od Muhammeda i onoga ko nije zaklao kurban od njegovoga ummeta.“¹⁷⁴

Također se Poslanikova, s.a.v.s., bojazan da će opteretiti ummet izražava u ovom i sličnim hadisima: „Da se ne bojim da ću opteretiti ummet, naredio bih im da kasne s klanjanjem jacije-namaza i koriste misvak prije svakog namaza.“¹⁷⁵

Kada je Poslanik, s.a.v.s., uz ramazan, počeo klanjati noćni namaz (teraviju), ashabi su se skupljali kako bi skupa klanjali. Treću noć, namjerno nije došao u džamiju radi noćnog namaza rekavši: „Vidio sam vaš postupak, pa namjerno nisam izišao klanjati noćni

¹⁷¹ *Suabul-iman*, 2/164.

¹⁷² Muttefekun alejhi.

¹⁷³ *Suabul-iman*, 2/164.

¹⁷⁴ Hadis su zabilježili Tirmizi i Ibn Madže.

¹⁷⁵ Hadis je zabilježio Buharija.

Fuad Sedić

namaz, jer sam se pobojavao da vam se to ne propiše kao obavezno (a zatim u tom ne mogete ustrajati.)“¹⁷⁶

Upravo zbog brige za sljedbenike, Allah, dž.š., je Svog Poslanika, s.a.v.s., u Kur'anu nazvao *Svjetiljkom koja sija* (El-Ahzab, 46) kako bi ljude izveo iz tmina nevjerstva na svjetlo Upute, kao što se to naglašava u ajetu: *Knjigu ti objavljujemo zato da ljude, voljom njihova Gospodara, izvedeš iz tmina na svjetlo.* (Ibrahim, 1)

Poslanikova skromnost

Jednom prilikom je Omer ibn el-Hattab, r.a., ušao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i vidio kako je hasura na kojoj je Poslanik spavao ostavila trag na njegovoj koži. Omer reče: „Allahov Poslaniče, kako bi bilo da uzmeš kakvo šilje za ležanje da ti bude udobnije!“ Poslanik, s.a.v.s., mu reče: „Šta će mi dunjaluk! Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, primjer mene i dunjaluka je kao primjer konjanika koji na vrućini dođe u hlad drveća, tu se malo odmori i onda napusti hladovinu.“¹⁷⁷

Abdullah ibn Omer, r.a., kaže: „Džibril, a.s., je došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i dao mu mogućnost izbora između dunjaluka i Ahireta, pa je on izabrao Ahiret a zapostavio dunjaluk.“¹⁷⁸

Ebu Umamete, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Moj Gospodar mi je ponudio da dolinu Mekke pretvori u zlato, pa sam ja rekao: ‘Gospodaru moj, volim da jedan dan budem sit a drugi gladan. Kada izgladnim, Tebi ću se obratiti dovom; kada se najedem, Tebi ću se zahvaliti i spominjati Te.’“¹⁷⁹

Poslanik, s.a.v.s., je volio siromahe i skromne ljude, družio se s njima i priželjkivao takvo društvo, kao što stoji u hadisu: „Allahu moj, poživi me kao siromaha, usmrti me kao siromaha i proživi me u skupini siromašnih na Sudnjem danu.“¹⁸⁰

¹⁷⁶ *Šuabul-iman*, 2/169.

¹⁷⁷ Hadis je sahih a zabilježio ga je Hakim.

¹⁷⁸ *Šuabul-iman*, 2/167.

¹⁷⁹ Hadis je zabilježio Tirmizi.

¹⁸⁰ Hadis je zabilježio Tirmizi.

15. POŠTIVANJE I UVAŽAVANJE MUHAMMEDA, S.A.V.S.

Stepen poštivanja i uvažavanja Allahovog Poslanika, Muhammeda, s.a.v.s., je veći i važniji od ljubavi prema njemu, jer ne znači da svako ko se voli zaslužuje biti poštovan i uvažavan.

Međutim, ono što je Muhammed, s.a.v.s., uradio za ummet, zaslužuje da ga volimo, poštujemo i uvažavamo više nego dijete svoga roditelja. Na to nam ukazuje i kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š. kaže: *Zato će oni koji u njega budu vjerovali, koji ga budu podržavali i pomagali i svjetlo po njemu poslano slijedili – biti spašeni.* (El-E'araf, 157)

Iz ajeta se razumije da će biti spašen onaj ko bude vjerovao u Muhammeda, s.a.v.s., a uz to ga pomagao i podržavao. Nema sumnje da se ovim pomaganjem, između ostalog misli na poštivanje i uvažavanje. U jednom drugom ajetu stoji: *Mi šaljemo tebe kao svjedoka i kao donosioca radosnih vijesti i kao onog koji treba opominjati da u Allaha i u Poslanika Njegova vjerujete, i da ga pomognete, i veličate.* (El-Feth, 8-9)

Ashabi su toliko poštovali Muhammeda, s.a.v.s. pa su čak izbjegavali da u njegovom prisustvu dižu glasove, želeći time primjeniti u praksu ajet: *O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njim glasno, kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena vaša djela, a da vi i ne primijetite.* (El-Hudžurat, 2)

Kaže se da je ovaj ajet objavljen zbog Sabita ibn Kajsa, r.a., koji je bio glasan pri govoru u društvu Allahovog Poslanika. Kada je objavljen ajet, spomenuti ashab se ražalostio i potišten ostao u kući nekoliko dana, bojeći se da će mu se dobra djela poništiti. Sad

Fuad Sedić

ibn Ubade, r.a., mu je bio komšija, i o tome obavijestio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., na što Poslanik reče: „Idi kod Sabita i reci mu da se ovim ajetom ne misli na njega, te da on neće biti od džehennemlija, nego od džennetlija.“ Kada je Sabit o tome obaviješten, mnogo se obradovao, i došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., Kada ga je Poslanik, s.a.v.s., ugledao, rekao je: „Dobro došao čovjek koji je mislio da će biti od džehennemlija, a on je od džennetlija!“ Od tada bi Sabit, kada bi govorio u prisustvu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., toliko spuštao glas da se jedva moglo čuti šta kaže. Nakon toga je objavljen ajet: *One koji utišaju glasove pred Allahovim Poslanikom – a to su oni čija je srca Allah prekalio u čestitosti – čeka oprost i nagrada velika.* (El-Hudžurat, 3)

Nakon objavljivanja navedenih ajeta, Omer ibn Hattab, r.a., je tako tiho govorio u Poslanikovom prisustvu da ga je morao priupitivati šta je rekao. Također, Ebu Bekr, r.a., je rekao: „Neću ti više ništa naglas govoriti do smrti.“¹⁸¹

Urve ibn Mes'ud es-Sekafi, r.a., je došao kao izaslanik, pa je opisujući odnos ashaba prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., između ostalog rekao i ovo: „Narode moj, tako mi Allaha, išao sam kao izaslanik mnogim vladarima, išao sam Kajsaru, Kisri i Nedžašiju, tako mi Allaha, nisam vidio ni jednog vladara da ga sljedbenici poštuju i uvažavaju kao što ashabi poštuju Muhammeda, s.a.v.s. Kada progovori, oni pomno slušaju, kada im šta naredi, odmah ga poslušaju, kada u njegovom prisustvu govore, spuste glas i nikako ga dugo ne mogu u lice gledati iz poštivanja prema njemu.“¹⁸²

Burejde, r.a., kaže: „Kada smo sjedili s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., nismo dizali glavu iz poštovanja.“¹⁸³

El-Bera ibn Azib, r.a., je opisao jednu dženazu na kojoj su bili s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s.: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je sjeo

¹⁸¹ Šaubul-iman, 2/189.

¹⁸² Šaubul-iman, 2/199.

¹⁸³ Šaubul-iman, 2/199.

Ogranci imana

i mi smo posjedali oko njega (i pomno slušali) kao da su nam na glavama ptice.“¹⁸⁴

Usame ibn Šerik, r.a., kaže: „Došao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a ashabi su sjedili oko njega, kao da su im ptice na glavama. Tada Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘O ljudi, liječite se, jer Allah, dž.š., nije dao ni jednu bolest, a da za nju nije dao i lijek, osim starosti.’ Neko upita: ‘Allahov Poslaniče, šta najvrijednije može biti dato čovjeku?’ On reče: ‘Lijepo ponašanje.’“¹⁸⁵

Ebu Remse, r.a., kaže: „Došao sam u Medinu a do tada nikad ranije nisam vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa sam rekao ocu: ‘Oče, tako mi Boga, ovo je Allahov Poslanik, pa se moj otac počeo tresti iz poštovanja prema Allahovom Poslaniku.’“¹⁸⁶

Muhammed ibn Sirin, r.a., prenosi da je Enes ibn Malik, r.a., rekao: „Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., obrijao glavu, nakon obavljenog hadža, ljudi su razdijelili njegovu kosu, pa je i Ebu Talha uzeo dio.“ Ibn Sirin kaže: „Kada bih imao jednu dlaku njegovu bilo bi mi draže od cijeloga dunjaluka i svega na njemu.“¹⁸⁷

Iz prethodnih predanja smo vidjeli kako su Allahovog Poslanika, s.a.v.s., poštovali i cijenili oni koje je Allah, dž.š., počastio time da ga vide živog i da se s njime druže. Što se tiče nas u današnjem vremenu, mi poštovanje prema Muhammedu, s.a.v.s., možemo izraziti na mnogo načina od kojih su:

- izvršavanje naredbi i klonjenje svega čega nas je on, s.a.v.s., upozorio, bez obzira da li se to slagalo s našim osjećajima ili ne.

- posjeta Muhammedu, s.a.v.s., njegovom kaburu i nedizanje glasa na tom mjestu. Također, posjeta njegove džamije radi obavljanja namaza, poštivanje Harema, tj. Medine, kao i njenih stanovnika.

- kada se spomene Muhammed, s.a.v.s., treba prekinuti s uobičajenim razgovorom i na njega donijeti salavat.

¹⁸⁴ *Šaubul-iman*, 2/199.

¹⁸⁵ Hadis su zabilježili Ebu Davud, Tirmizi i Ibn Madže.

¹⁸⁶ *Šaubul-iman*, 2/201.

¹⁸⁷ Hadis je zabilježio Buharija.

Fuad Sedić

- donošenje salavata na njega na što nas upućuje i ajet: *Allah i meleki Njegovi donose salavat na Vjerovjesnika. O vjernici, i vi donosite salavat na njega i šalžite mu pozdrav!* (El-Ahzab, 56)

Allah, dž.š., je naredio vjernicima da donose salavat na Muhammeda, s.a.v.s., nakon što ih je obavijestio da Njegovi meleki, također, donose salavat na njega, ukazujući time na vrijednost tog čina.

Od najboljih vidova poštivanja i uvažavanja Allahovog Poslanika, Muhammeda, s.a.v.s. je donošenje salavata na njega, njegovu časnu porodicu i ashabe.

Vrijednost donošenja salavata na Muhammeda

Kolika je vrijednost donošenja salavata na Allahovog Poslanika, Muhammeda, s.a.v.s., ukazuje i činjenica da nam je naređeno da u namazu, na sjedenju (ettehijjatu), donosimo salavat na njega.

Ebu Mes'ud el-Ensari, r.a., kaže: Sjedili smo kod Seada ibn Ubade, r.a., pa nam dođe Allahov Poslanik, s.a.v.s. Bešir ibn Sead, r.a., mu reče: 'Allahov Poslaniče, Uzvišeni Allah nam je naredio da na tebe donosimo salavat, pa nam reci kako da to činimo?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zašutio, pa smo poželjeli da ga nije ni upitao. Nakon izvjesnog vremena, reče: 'Učite ovako: Allahumme salli ala Muhammedin ve ala ali Muhammed kema sallejte ala Ibrahim.'"¹⁸⁸

Hulejmi, r.a., kaže da salavat znači veličanje i izražavanje poštovanja. Kada u namazu učimo: *Allahumme salli ala Muhammedin...*, to znači: Allahu naš, učini da Muhammed bude poštovan, hvaljen i cijenjen na dunjaluku, da se spominje, i da njegov vjerezakon opstane i potraje, a na Ahiretu ga počasti šefaatom, posebno hvaljenim mjestom (Mekam-mahmudom) i najobilnije ga nagradi.¹⁸⁹

Ibn Kajjim el-Dževzijje, r.a., je napisao posebnu knjigu (*Dželaul-efham*) o toj tematici, u kojoj je naveo veliki broj ajeta, hadisa

¹⁸⁸ Hadis je zabilježio Muslim.

¹⁸⁹ *Šuabul-iman*, 2/219.

Ogranci imana

i ostalih propisa koji su vezani za fadilete i vrijednosti donošenja salavata na Muhammeda, s.a.v.s.

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko na mene donese salavat jedanput, Allah, dž.š., će na njega donijeti salavat deset puta."¹⁹⁰

Ebu Talha el-Ensari, r.a., kaže: „Jednoga dana je Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao među nas a na licu mu se vidjela radost. Ashabi su ga upitali o tome, pa reče: 'Došao mi je vijesnik od moga Gospodara i obavijestio me da ko god od mog ummeta na mene donese salavat, Allah, dž.š., će mu to deseterostruko uzvratiti.'"¹⁹¹

Amir ibn Rebia, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko na mene jedanput donese salavat, meleki će na njega donijeti deset puta, pa ko hoće neka to mnogo ili malo čini."¹⁹²

Enes ibn Malik, r.a., kaže da je čuo kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko na mene donese salavat jedanput, Allah će na njega donijeti deset puta, oprostiti mu deset grijeha i uzdići ga za deset deredža."¹⁹³

Abdullah ibn Mes'ur, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Meni će na Sudnjem danu biti najpreči oni ljudi koji su na mene najviše donosili salavat."¹⁹⁴

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Zaista je najveći škrtica onaj pored koga se ja spomenem pa na mene ne donese salavat."¹⁹⁵

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada god ljudi na nekom mjestu sjednu i tu malo duže ostanu, zatim se razidu a ne spomenu Allaha, dž.š., i ne donesu

¹⁹⁰ Hadis je zabilježio Muslim.

¹⁹¹ *Dželaul-efham*, str. 30.

¹⁹² Hadis je zabilježio Ahmed.

¹⁹³ *Dželaul-efham*, str. 29.

¹⁹⁴ *Šuabul-iman*, 2/212.

¹⁹⁵ Hadis je zabilježio Ahmed.

Fuad Sedić

salavat na Njegovog Poslanika, zaslužili su Allahovu srdžbu. Ako htjedne, kaznit će ih, a ako htjedne oprostit će im.”¹⁹⁶

Kab ibn Udžre, r.a., kaže: „Jednom prilikom nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao da se primaknemo minberi. Kada smo se primakli, popeo se na prvu stepenicu i rekao amin; kada je bio na drugoj stepenici, opet je rekao: amin i na trećoj stepenici je, također, rekao: amin. Kada je sišao s minbere, mi smo ga upitali: ‘Poslaniče, danas smo čuli da na minberi izgovaraš nešto što nismo ranije čuli?’ Poslanik, s.a.v.s., im odgovori: ‘Došao mi je Džibril, a.s., i rekao: ‘Neka je udaljen od Allahove milosti onaj ko dočeka mjesec ramazan, a u njemu ne zasluži Džennet’, pa sam rekao: Amin!’, ‘Neka je udaljen od Allahove milosti onaj pored koga se ti, Muhammede, spomeneš, a on na tebe ne donese salavat!’, pa sam rekao ‘Amin!’ i ‘Neka je udaljen od Allahove milosti onaj kod koga jedan ili oba roditelja dožive starost, pa lijepim odnosom prema njima ne zasluži Džennet!’, pa sam rekao: ‘Amin.’“¹⁹⁷

Zahvalu Allahu, dž.š., i salavat na Njegovog Poslanika, s.a.v.s., bi trebalo donositi prije svakog hairli govora (predavanja, obraćanja i sl.) kako nam govor ne bi bio osakaćen i nepotpun. Također, to treba proučiti i prije upućivanja dove. Alija, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ni jedna dova ne može stići do Allaha, dž.š., dok se ne donese salavat na Muhammeda, s.a.v.s., i njegovu porodicu.”¹⁹⁸

Ko god donese salavat na Muhammeda, s.a.v.s., taj salavat i selami mu budu prenešeni. Abdullah ibn Mesud, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Allah, dž.š., ima posebnu vrstu meleka koji hodaju po zemlji i prenose mi selame od moga ummeta.”¹⁹⁹

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: „Niko od Muhammedovih, s.a.v.s., sljedbenika ne donese ni jedan salavat na njega, a da određeni

¹⁹⁶ Hadis je zabilježio Hakim.

¹⁹⁷ Hadis je zabilježio Hakim.

¹⁹⁸ *Kenzul-ummal*, br. 3215. Hadis je zabilježio Ahmed.

¹⁹⁹ Hadis je zabilježio Nesai, 3/34.

Ogranci imana

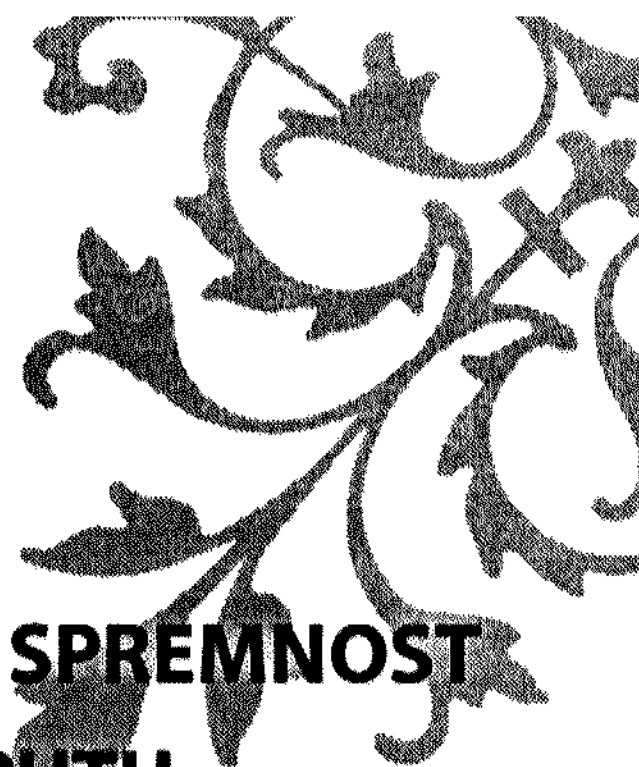
melek ne kaže Muhammedu, s.a.v.s: 'Taj i taj je donio toliko i toliko salavata na tebe.'²⁰⁰

Pored već spomenutog, od vidova poštivanja Muhammeda, s.a.v.s., je i to da se o njemu govori s poštovanjem i da se on ne opisuje nečim što bi ukazivalo na ponižavanje i slično.

Također, od oblika poštivanja Muhammeda, s.a.v.s., je i to da se na knjige (hadiske zbirke) u kojima su sabrani hadisi Muhammeda, s.a.v.s., ne stavlja ništa od stvari, kao što je to općepoznato i s Kur'anom, a.š. Isto tako, papire, formule, levhe i sve drugo na čemu je napisano Allahovo, dž.š. ime ili ime Njegovog Poslanika, s.a.v.s., ne treba bacati u smeće nego spaliti.

Uvijek je bilo pojedinaca koji su vrijeđali, omalovažavali i napadali Poslanika, s.a.v.s., pa i danas. Allah ih je kaznio i uništio, pa će i ovi današnji doživjeti poniženje. Kao preporuka može se pročitati brošura: *Kako su završili oni koji su vrijeđali Muhammeda, s.a.v.s.*, autora Sanina Muse (El-Kelimeh, Novi Pazar, 2006.) s nizom primjera.

²⁰⁰ *Šuabul-iman*, 2/218.

16. ZADOVOLJSTVO ISLAMOM I SPREMNOST ŽRTVOVANJA NA TOM PUTU

Musliman treba biti sretan što je u islamu i to mu treba biti od najdražih blagodati koje mu je Allah, dž.š., podario. Kada bi bio pred izborom; između nevjerstva i bacanja u vatru, vjera mu treba biti draža od nevjerstva.

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kod koga se nađu tri stvari, osjetit će slast imana: da mu Allah, dž.š., i Njegov Poslanik, s.a.v.s., budu draži od svega drugoga, da voli brata muslimana samo u ime Allaha, i da mrzi povratak u nevjerstvo – iz kojeg ga je Allah izbavio – kao što mrzi da bude bačen u Vatru."²⁰¹ U drugom predanju kod Muslima stoji: "...da mu bude draže da bude bačen u vatru nego da se ponovo vrati u jevrejstvo ili kršćanstvo."

U ovo poglavlje ulazi i ono što se u Kur'anu govori o Šuajbovom, a.s., slučaju, kada mu narod reče: *Glavešine naroda njegova, one koje su bile ohole, rekoše: "Ili ćete bezuvjetno vjeru našu prihvatiti ili ćemo mi, o šuajbe, i tebe i one koji s tobom vjeruju iz grada našeg istjerati."* (El-E'araf, 88)

On im na to reče: *Zar i protiv naše volje? Ako bismo vjeru vašu prihvatili nakon što nas je Allah spasio nje, na Allaha bismo laž iznijeli. Mi je ne trebamo prihvaćati, to neće Allah, Gospodar naš, jer Gospodar naš znanjem Svojim sve obuhvata; u Allaha se uzdamo! Gospodaru naš, Ti presudi nama i narodu našem, po pravdi, Ti si sudija najpravedniji!* (El-E'araf, 89)

Vidimo da Šuajb, a.s., pravu vjeru naziva spasom, a nevjerstvo propašću. Kada su mu počeli prijetiti da će ga protjerati, on je rekao:

²⁰¹ Muttefekun alejhi.

Fuad Sedić

U Allaha se uzdamo! i time prepustio stvar Allahu. Bilo mu je draže napuštanje zemlje (tj. protjerivanje) nego napustiti vjeru s kojom je Njegov Gospodar zadovoljan.

Allah, dž.š., hvali Šuajba, a.s., zato što je bio ustrajan u vjerovanju i ostao privržen vjeri, bez obzira na pritisak i prisile naroda, kao što Allah, dž.š., hvali Jusufa, a.s., koji, na zahtjev vladareve žene, traži Allahovu pomoć: *"Gospodaru moj" – zavapi on – "draža mi je tamnica od ovoga na što me one navraćaju."* (Jusuf, 33) Dakle, Jusufu, a.s., je boravak u tamnici draži od napuštanje principa vjere.

Ako bi musliman živio u sredini gdje ne bi mogao slobodno ispoljavati vjerske osjećaje, propisana mu je hidžra (tj. preseljenje) iz tog na bolje mjesto. Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: *A onome ko napusti rodni kraj radi Allaha i Poslanika Njegova, pa ga stigne smrt, nagrada od Allaha njemu je sigurna.* (En-Nisa', 100)

Ovakva je i hidžra Muhammeda, s.a.v.s., i njegovih ashaba, r.a., prvo u Abesiniju a, zatim, u Medinu. Nakon zlostavljanja, maltretiranja i drugih vidova kažnjavanja od strane mušrika, Allah, dž.š., im je naredio da učine hidžru.

Mnogo je primjera koji oslikavaju situaciju onih koji su vjeru toliko cijenili da su bili spremni za nju žrtvovati imetak i život, ukoliko je to nužno. Jedan od takvih primjera je Habbabov, r.a., slučaj. On kaže: "Bio sam rob i El-As ibn Vail mi je bio nešto dužan, pa sam mu došao i tražio da mi vrati dug. Tada mi je rekao: 'Tako mi Allaha, neću ti vratiti sve dok ne zaniječeš Muhammedovu vjeru.' Ja mu rekoh: 'Tako mi Allaha, neću zanijekati svoju vjeru dok god ti ne umreš pa ne budeš ponovo proživljen.' On reče: 'Eh, kada umrem, pa budem proživljen, tamo mi dođi, ja ću, tada, imati mnogo imetka i djece, pa ću ti dati.' To je bio povod da Allah, dž.š., objavi ajet: *Zar nisi vidio onoga koji u dokaze Naše ne vjeruje i govori: „Zasigurno će mi biti dato bogatstvo i djeca"* (Merjem, 77)

Habbab, r.a., je izlagan velikom iskušenju od strane mušrika, kao što je bio slučaj s Bilalom i drugim ashabima.

Urve prenosi da je Vereka ibn Nevfel prolazio pored Bilala, r.a., dok su ga mušrici kažnjavali zbog privrženosti vjeri. Bilal bi govorio:

Ogranci imana

“Jedan, jedan (je Allah)!, a Vereka mu davao podršku govoreći: “Jedan, jedan, o Bilalu!”,²⁰²

Urve, također, prenosi da je Ebu Bekr es-Siddik, r.a., otkupio sve koji su bili kažnjavani i maltretirani zbog pripadnosti islamu.

Nezaobilazan je primjer požrtvovanosti Ammara ibn Jasira i njegovih roditelja, r.a., i njihova ustrajnost u vjeri. Poslanik, s.a.v.s., bi prolazio pored njih, dok su ih mušrici zlostavljali na pustinjском pijesku, i govorio im: “Strpite se, o porodico Jasirova, vama je Džennet zagarantiran!”²⁰³

Habbab, r.a., kaže: “Požalili smo se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., – dok je sjedio naslonjen na svoj ogrtač u hladu Kabe – na poteškoće koje imamo s mušricima, i tražili smo da moli od Allaha pomoć za nas. On sjede i crvenog lica (od srdžbe) reče: ‘Tako mi Allaha, prije vas su vjernici bili stavljani na veća iskušenja. Ranije bi vjerniku iskopali rupu, stavili ga u nju i uzeli testeru i prepolovili ga – i sve to ga ne bi odvratilo od vjere. Također bi mu metalnim češljom skidali meso s kostiju, pa ga ni to ne bi odvratilo od njegove vjere. Zaista će Allah upotpuniti ovu vjeru i učiniti je sigurnom, tako da će neko od vas jašući sam na svojoj devi moći doći iz San’e do Hadramevta, ne bojeći se nikoga osim Uzvišenog Allaha, ili će se jedino za stoku bojati od vuka. Ali vi ste narod koji požuruje.’”²⁰⁴

Faraonova žena je vjernica koja je zlostavljana zbog vjere. Faraon ju je razapeo između četiri direka i na nju stavio kameni mlinski točak, tako je i umrla.²⁰⁵

Omer ibn Hattab, r.a., je poslao vojsku u pravcu Bizantinaca, među njima je bio i ashab Abdullah ibn Huzafe, r.a., pa su ga neprijatelji zarobili. Tada mu njihov vladar reče: „Postani kršćanin, ja ću ti dati pola vlasti. Abdullah mu reče: „Kada bi mi dao sve što posjeduješ i sve što su posjedovali raniji arapski vladari – da samo na momenat zaniječem Muhammedovu vjeru – ne bih prihvatio.“

²⁰² *Šuabul-iman*, 2/239.

²⁰³ Hadis je zabilježio Hakim, 3/383.

²⁰⁴ Muttefekun alejhi.

²⁰⁵ Pogledaj Sujutijev tefsir.

Fuad Sedić

Dalje se spominje koliko je bio zlostavljan, ali je ostao ustrajan u svojoj vjeri.²⁰⁶

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je lijepo i upečatljivo objašnjavao propise vjere. Vrlo često se dešavalo da neko od ljudi dođe tražiti nešto od dunjalučkih blagodati da bi mu, nakon kratkog vremena, islam bio draži i vrijedniji od svega što je na dunjaluku.

²⁰⁶ *Šuabul-iman*, 2/245.

17. TRAŽENJE NAUKE

Od sastavnih dijelova imana je traženje nauke i ulaganje truda na tom putu. O vrjednovanju nauke u našoj vjeri dovoljno govori činjenica da je prva naredba i prvi ajeti koji su objavljeni, ajeti u kojima se naređuje stjecanje znanja. Allah, dž.š., je prvo objavio ove ajete: *Čitaj, u ime Gospodara tvoga koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, koji poučava peru, koji čovjeka poučava onome što ne zna.* (El-Alek, 1-5)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu upozorava na nestanak znanja, što ukazuje na obaveznost traženja nauke i podsticanje na to. Taj hadis prenosi Abdullah ibn Omer, r.a., u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Allah, dž.š., neće dići znanje uzimajući ga iz ljudskih grudi, već usmrćujući učene ljude, pa kada ne ostane ni jedan učenjak, ljudi će za predvodnike uzeti neznalice, koji će biti pitani i davat će fetve bez znanja, padajući tako u zabludu i odvođeći druge u zabludu.“²⁰⁷

Hilal ibn Habbab, r.a., kaže: „Pitao sam Seida ibn Džubejra: ‘Koji je znak ljudske propasti?’ On mi odgovori: ‘Nestanak učenjaka.’“²⁰⁸

Enes, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Traženje nauke je obaveza svakog muslimana. Zaista Allah, dž.š., voli da se pomogne onome ko je u teškoj situaciji.“²⁰⁹

Omer ibn Hattab, r.a., kaže: „Budite obrazovani u vjeri (fekihi) prije nego postanete predvodnici.“²¹⁰

²⁰⁷ Muttefekun alejhi.

²⁰⁸ *Šuabul-iman*, 2/253.

²⁰⁹ Džamiul-bejan, od Ibn Abdul-Berra, 1/7.

²¹⁰ *Šuabul-iman*, 2/253.

Fuad Sedić

Amr ibn Seid, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ne može roditelj ostaviti djetetu ništa vrijednije od lijepog odgoja.“²¹¹

U islamu se daje prednost nauci nad djelima. Sufjan ibn Ujejne je upitan: „Da li je bolje i važnije znanje ili djelo?“ On odgovori: „Znanje. Zar nisi čuo za kur'anski ajet u kojem se prvo spominje znanje, pa onda djelo: *Znaj da nema boga osim Allaha! Traži oprost za svoje grijehe.* (Muhammed, 19)

Allah, dž.š., u drugom ajetu kaže: *Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega – a i meleki i učeni ljudi.* (Ali Imran, 18) U ovom ajetu su spomenuti učenjaci, pored meleka – a meleki spomenuti pored Allahovog imena – što ukazuje na veliki stepen učenjaka.

Strahopoštovanje prema Allahu, dž.š., se izražava znanjem, kao što Allah, dž.š., kaže: *A Allaha se boje od robova Njegovih – učeni.* (Fatir, 28)

Također, Allah, dž.š., ukazuje na prednost učenjaka i u narednim ajetima:

Reci: „Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju?“ (Ez-Zumer, 9)

Allah će na visoke stepene uzdignuti one među vama koji vjeruju i kojima je dato znanje. (El-Mudžadele, 11)

Mnogo je hadisa u kojima se ističe vrijednost traženja nauke. Pomenut ćemo samo neke:

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko otkloni muslimanu neku poteškoću na dunjaluku, Allah će mu otkloniti neku od poteškoća na Sudnjem danu. Ko olakša onome ko je u nedaći, Allah će mu olakšati i na ovome i na Onome svijetu. Ko pokrije sramotu muslimana na ovome svijetu, Allah će mu pokriti sramotu i na ovome i na Onome svijetu. Allah pomaže svome robu dok god rob pomaže svome bratu muslimanu. Ko

²¹¹ Hadis su zabilježili Tirmizi i Hakim.

Ogranci imana

bude slijedio put traženja nauke, Allah će mu olakšati put prema Džennetu.“²¹²

Kesir ibn Kajs je došao Ebu Derdau, r.a., iz Medine u Damask da bi mu on prenio neki hadis. Ebu Derda ga upita: „Nije li te dovela neka druga potreba ili trgovina, nego samo potraga za ovim hadisom?“ On reče: „Ništa drugo, nego želja da naučim taj hadis.“ Tada mu Ebu Derda reče: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: ‘Ko bude slijedio put traženja nauke, Allah će mu olakšati put prema Džennetu. Zaista meleki postavljaju i prostiru krila onome koji traži nauku iz zadovoljstva s tim njegovim činom. Prednost učenog čovjeka nad pobožnjakom je kao prednost punog mjeseca nad zvijezdama. Za oprost grijeha učenjaku moli sve što je na nebesima i Zemlji, pa čak i ribe u morskoj dubini. Učenjaci su nasljednici Allahovih poslanika, a poslanici nisu u nasljedstvo ostavili ni dinara ni dirhema, nego su ostavili znanje, pa ko se toga prihvati, prihvatio se onoga što je najvrijednije.’“²¹³

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ljudi su različitih vrijednosti; oni koji su bili najbolji u džahilijjetu, najbolji su i u islamu, pod uvjetom da budu učeni.“²¹⁴

Muavija ibn Ebi Sufjan, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kome Allah želi dobro, učini ga alimom u vjeri.“²¹⁵

Osman ibn Affan, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Na Sudnjem danu će se zauzimati poslanici, a.s., zatim učenjaci, a iza njih šehidi.“²¹⁶

Džabir ibn Abdullah, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Učeni i pobožnjak će biti proživljeni, pa će se pobožnjaku reći da uđe u Džennet, a učenjaku da sačeka dok se zauzme za ljude koje je podučavao dobru.“²¹⁷

²¹² Hadis je zabilježio Muslim.

²¹³ Hadis je zabilježio Ebu Davud.

²¹⁴ Hadis je zabilježio Ahmed.

²¹⁵ Muttefekun alejhi.

²¹⁶ Hadis je zabilježio Ibn Madže.

²¹⁷ *Šuabul-iman*, 2/268.

Fuad Sedić

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Dunjaluk je proklet, i proketo je sve što je na njemu osim spominjanja Allaha, dž.š., (zikrullaha), učenjaka i onoga koji traži nauku.“²¹⁸

Ebu Bekrete, r.a., prenosi da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Budi učen, ili tragalac za naukom, ili slušalac i ljubitelj nauke; nemoj biti peti, pa da budeš upropašćen.“²¹⁹ U drugom predanju jedan od prenosilaca kaže drugom (Ubejd ibn Hammad Atau): „Teško onome kod koga ne bude ni jedna od tih osobina.“

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nema boljeg ibadeta od poznavanja vjerskih propisa. Jedan učenjak je teži šejtanu od hiljadu pobožnjaka. Svaka stvar ima temelj, a temelj vjere je poznavanje vjerskih propisa.“²²⁰

Ibn Mubarek kaže: „Za ispravno traženje nauke je potrebno četvero: slobodno vrijeme, novac, pamćenje i bogobožnost.“²²¹

²¹⁸ Hadis su zabilježili Tirmizi i Ibn Madže.

²¹⁹ Hadis je zabilježio Taberani.

²²⁰ Hadis je zabilježio Darekutni.

²²¹ *Šuabul-iman*, 2/272.

18. ŠIRENJE NAUKE

Kao što smo rekli da je traženje nauke jedan od sastavnih dijelova imana, također je i širenje i prenošenje nauke jedna od njegovih sastavnica. Prikrivati nauku od onih koji je traže smatra se jednim od grijeha, na što ukazuje i kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

A kada je Allah uzeo obavezu od onih kojima je Knjiga data da će je sigurno ljudima objašnjavati, da neće iz nje ništa kriti, oni su je, poslije, za leđa svoja bacili i nečim što malo vrijedi zamijenili; a kako je ružno to što su u zamjenu dobili! (Ali Imran, 187)

U drugom ajetu, Allah, dž.š., kaže: *...pitajte sljedbenike Knjige ako ne znate.* (En-Nahl, 43) U ovom ajetu se naređuje onima koji ne znaju da pitaju učenjake, iz čega proizilazi da, učenjak kada bude upitan, treba odgovoriti.²²²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., također, podstiče na čuvanje i prenošenje nauke na druge – bez obzira radi li se o njegovim hadisima ili drugim oblastima nauke. Zejd ibn Sabit, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Allah se smilovao čovjeku koji čuje od nas neki hadis, pa ga zapamti i prenese (ispriča) drugom. Mnogo je onih koji prenose znanje onima koji će to razumjeti bolje od njih i mnogo je onih koji prenose znanje a oni ga ne razumiju... Kome je cilj (nijjet) Onaj svijet, Allah, dž.š., će mu dati sređenu situaciju i učiniti ga zadovoljnim u srcu, a dunjaluk će mu sam doći. Kome je cilj (nijjet) dunjaluk, Allah, dž.š., će mu dati nesređenu situaciju, siromaštvo će mu biti pred očima, a od dunjaluka neće dobiti ništa osim onog što mu je propisano.”²²³

²²² Šuabul-iman, 2/273.

²²³ Hadis su zabilježili Ebu Davud i Tirmizi.

Fuad Sedić

Ebu Bekr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Tražite nauku i širite je među ljudima!"²²⁴

Onima koji budu prikrivali nauku Poslanik, s.a.v.s., prijeti kaznom na Onom svijetu, što potvrđuje hadis koji prenosi Ebu Hurejre, r.a: "Ko bude upitan o nauci pa je prikrije, doći će na Sudnjem danu, a na ustima će mu biti žvalje od vatre."²²⁵

Onaj ko ima znanja dužan je druge tome podučavati na lijep i prihvatljiv način, jer podučavanje, opomena i savjet koriste vjernicima. Alija, r.a., kaže: "Kada je objavljen ajet: *Zato ove ostavi, prijekor nećeš zaslužiti*, (Ez-Zarijat, 54) to nas je rastužilo pa smo rekli: 'Poslaniku je naređeno da nas ostavi!' pa je objavljen slijedeći ajet: *i nastavi savjetovati, savjet će vjernicima, doista, koristiti*. (Ez-Zarijat, 55)

Halil ibn Ahmed, r.a., kaže: "Susrećem se s četiri vrste ljudi: čovjek koji je učeniji od mene i to je dan kada se okoristim; čovjek koji je poput mene i to je dan kada zajednički obnavljamo nauku; čovjek koji hoće od mene nešto naučiti i to je dan kada zaradim sevap i nagradu; i čovjek koji zna manje od mene, a kaže da je učeniji – i to je čovjek u kojeg ne gledam."²²⁶

Katade kaže: "Od mudrosti je napisano: 'Blago učenom koji govori i blago onome koji pomno sluša.'"²²⁷

Fudej ibn Ijad, r.a., kaže: "Kada bih znao da ima iko ko traži nauku u ime Uzvišenog Allaha, bila bi mi obaveza otići njegovoj kući i podučavati ga."²²⁸

I onaj ko traži nauku i učenjak koji širi nauku trebaju voditi računa o tome da im posao bude u ime Allaha, dž.š., a ne radi ovodunjalčkih interesa, isticanja i prestiža nad kolegama i tome slično.

²²⁴ *Šuabul-iman*, 2/275.

²²⁵ Hadis je hasen, a zabilježili su ga Ebu Davud, Ibn Madže i Hakim.

²²⁶ *Džamiul-bejan* od Ibn Abdul-Berra, 1/133.

²²⁷ *Šuabul-iman*, 2/278.

²²⁸ *Šuabul-iman*, 2/279.

Ogranci imana

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude tražio nauku koja se traži u ime Allaha, a radi dunjalučkih interesa, neće osjetiti džennetskog mirisa."²²⁹

Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude tražio nauku da bi se time ponosio pred učenjacima ili raspravljao s neznačicima ili izražavao pristrasnost nekom medžlisu (halki), zaslužio je vatru."²³⁰

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "U noći kada sam bio na Israu, vidio sam ljude kojima se usne sijeku makazama od vatre – kad god ih odsijeku, ponovo narastu. Upitao sam Džibrila: 'Ko su ovi?' On mi reče: 'To su hatibi tvog ummeta koji su drugima govorili ono što sami nisu radili, učili su Kur'an a po njemu nisu postupali.'"²³¹

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "O pripadnici moga ummeta, ne bojim se za vas zbog onoga što ne znate, ali gledajte kako primjenjujete ono što znate."²³²

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Najtežu kaznu na Sudnjem danu imat će onaj učenjak od čijeg znanja nije bilo koristi."²³³

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio ovakvu dovu: „Allahu moj, utječem Ti se od znanja koje ne koristi, od srca u kojem nema bogobožnosti, od duše koja se ne može zasititi i dove koja se ne prima. Utječem Ti se od ovo četvero."²³⁴

Muaz ibn Džebel, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Neće se čovjek ni pomaknuti s mjesta na Sudnjem danu, a da neće biti upitan za četvero: o životu u šta ga je potrošio, o

²²⁹ Hadis su zabilježili Ebu Davud, Ibn Madže i Hakim.

²³⁰ Hadis je zabilježio Hakim.

²³¹ *Šuabul-iman*, 2/283.

²³² Hadis je zabilježio Ebu Nuajm u *El-Hil-ji*.

²³³ *Kenzul-ummal*, 29099.

²³⁴ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

mladosti u čemu ju je proveo, o imetku kako ga je zaradio i u šta ga je potrošio i o znanju šta je njime činio.”²³⁵

Hasan Basri, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko god od ljudi održi hutbu Allah, dž.š., će ga pitati šta je time želio postići?” Malik ibn Dinar, kada bi god prenosio ovaj hadis, gorko bi zaplakao, tako da nije mogao dalje govoriti. Nakon toga bi rekao: „Mislite da je meni lahko kada vam nešto govorim, a znam da će me Allah, dž.š., za to pitati na Sudnjem danu, šta sam time želio postići.”²³⁶

Već smo naveli ajete i hadise u kojima se govori o vrijednosti izučavanja i širenja nauke, a sada ćemo navesti izreke ashaba, tabiina (generacija iza ashaba) i drugih učenjaka u kojima se govori o iskrenosti nijjeta u tim, kao i u drugim poslovima. Onaj ko želi biti učenjak u pravom smislu riječi, treba biti prvi koji primjenjuje ono što zna i tako će najbolje pozivati druge ljude tom dobru.

Kako kod traženja nauke tako i kod njenog prenošenja na druge ljude, čovjek mora voditi računa da mu nijjet bude ispravan i da svakim poslom želi postići Allahovo, dž.š., zadovoljstvo. Prema tome, vjernik uvijek mora kontrolirati srce i čuvati ga od šejtanskog djelovanja. Džabir ibn Abdullah, r.a., kaže: „Učenjak treba prečišćavati srce kao što čovjek čisti odjeću od prljavštine.”²³⁷

Također, svako ko se bavi izučavanjem nauke, pogotovo kada se radi o životopisu Muhammeda, s.a.v.s., njegovih ashaba i drugih učenjaka, treba u tome osjećati zadovoljstvo a ne da mu to predstavlja nelagodu i da pri tome osjeća dosadu. Abdullah ibn Mubarek, r.a., je vrlo dugo sjedio u kući (čitajući knjige), pa su ga upitali: „Dugo ostaješ sam, zar ne osjećaš samoću?” On im odgovori: „Kako da osjećam samoću, a ja sam uvijek s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., njegovim ashabima, r.a., i onima koji su ih slijedili čineći dobra djela.”²³⁸

²³⁵ Hadis je sahih, a zabilježio ga je Tirmizi.

²³⁶ Hadis je zabilježio Ahmed ibn Hanbel u *Zuhdu*.

²³⁷ *Šuabul-iman*, 2/228.

²³⁸ *Šuabul-iman*, 2/228.

Ogranci imana

Sufjan ibn Ujejne, r.a., kaže: „Početak saznavanja je slušanje, zatim razumijevanje, zatim pamćenje, zatim primjena i na kraju prenošenje na druge.“²³⁹

Ibrahim ibn Ismail ibn Medžme, r.a., kaže: „Potpomagali smo se u pamćenju hadisa time što smo ih u praksi primjenjivali.“²⁴⁰

Metar, r.a., kaže: „Najbolje znanje je ono koje koristi, a Allah, dž.š., daje da se znanjem okoristi onaj koji ga nauči pa po njemu postupa, a ne daje onome koji ga nauči pa zapostavi.“²⁴¹

Bišr ibn Haris, r.a., je govorio: „O vi koji se bavite hadiskom naukom, dajte zekat na hadise!“ Oni ga upitaše: „A kakav je to zekat?“ On reče: „Da od svakih stotinu hadisa u praksi primjenite pet!“ Bejheki, r.a., pojašnjava ovu izreku: „Ovim se misli na hadise koji podstiču na dobrovoljni ibadet, jer se hadisi koji govore o obaveznim djelima (vadžibima) moraju primjenjivati u potpunosti.“²⁴²

Malik ibn Dinar, r.a., kaže da je u Tevraću pročitao: „Pravi učenjak je onaj čije znanje pobijedi njegove hirove i prohtjeve.“²⁴³

Ono što čovjek nauči treba se odražavati na njegovom ponašanju, na što ukazuje i izreka Hasana Basrije, r.a: „Bilo je ljudi koji bi počeli izučavati nauku, pa ne bi prošlo mnogo vremena, a to bi se već primjetilo i zapažalo u njihovoj skrušenosti, ponašanju, govoru, pogledu i dobročinstvu.“²⁴⁴

Sulejman el-Eameš, r.a., kaže: „Dešavalo se da čovjek čuje samo jedan hadis i to bi se odmah primjećivalo na njegovom ponašanju i govoru.“²⁴⁵

Fudajl ibn Ijad, r.a., kaže: „Kome bude dato znanje, a to mu ne poveća strahopoštovanje, žalost i plač, tome nije dato znanje koje će

²³⁹ Ebu Nuajm u *El-Hil-ji*, 7/247.

²⁴⁰ *Šuabul-iman*, 2/229.

²⁴¹ *Šuabul-iman*, 2/290.

²⁴² *Šuabul-iman*, 2/290.

²⁴³ *Šuabul-iman*, 2/290.

²⁴⁴ *Šuabul-iman*, 2/291.

²⁴⁵ *Šuabul-iman*, 2/291.

Fuad Sedić

mu koristiti. Zatim je proučio ajet: *Pa zar se ovom govoru iščuđavate – i smijete se, a ne plaćete?* (En-Nedžm, 59-60)

Muhammed ibn Fadl, r.a., kaže: „Islam će upropastiti četvero: 1) ljudi ne rade po onome što znaju; 2) rade po onome što ne znaju; 3) izučavaju ono što ne koristi; 4) sprječavaju ljude da traže nauku.“²⁴⁶

Omer ibn Abdul-Aziz, r.a., kaže: „Ko bude radio bez znanja bit će ono što upropasti više nego ono što popravi.“²⁴⁷

Fudajl ibn Ijad, r.a., kaže: „Znanja ima dvije vrste: znanje na jeziku i znanje u srcu. Znanje u srcu je pravo znanje, a znanje na jeziku (bez djela) će biti Allahov dokaz protiv ljudi.“

Mearuf el-Kerhi, r.a., je rekao: „Kada Allah, dž.š., nekom čovjeku želi dobro, omogući mu da radi dobra djela, a zakloni ga rasprave; kada nekom želi zlo, onemogući mu da radi dobra djela, a omogući da raspravlja.“

Malik ibn Dinar je pitao Hasana Basriju o kazni učenjaka, pa mu je odgovorio: „Umrtnjenost srca.“ On mu reče: „A šta je to umrtnjenost srca?“ On reče: „Zarađivanje na dunjaluku ahiretskim poslovima.“

Malik ibn Dinar je rekao: „Pročitao sam u Tevratu izreku: ‘Kada god učenjak ne postupa po onome što zna, njegov govor isklizne iz ljudskih srca kao što kap vode klizi niz glatku stijenu.’“²⁴⁸

Hamud el-Kassar je upitan: „Zašto je govor ranijih generacija djelotvorniji od našeg govora?“ Odgovori: „Zato što su oni govorili radi prosperiteta islama, spašavanja duša i zadovoljstva Allaha, dž.š., a mi govorimo radi ličnog prosperiteta, traženja dunjaluka i ljudskog hatara.“²⁴⁹

Džunejd ibn Muhammed, r.a., kaže: „Teško onima koji govore istinu, a rade ono što ne valja, zato što se njihova djela ne slažu sa

²⁴⁶ *Šuabul-iman*, 2/293.

²⁴⁷ *Šuabul-iman*, 2/293.

²⁴⁸ *Šuabul-iman*, 2/297.

²⁴⁹ *Šuabul-iman*, 2/297.

Ogranci imana

njihovim govorom. Na dunjaluku su se ubrajali među iskrene, a na Ahiretu će se spustili na stepen zlikovaca.“²⁵⁰

Sufjan ibn Ujejne –rahimehullah- kaže: „Učenjak je liječnik za vjeru, a novac bolest vjere. Ako liječnik sam sebi privuče bolest (počne uzimati novac), kada će naći vremena za liječenje drugih.“²⁵¹

Sufjan ibn Ujejne, takođe, kaže: „Bolje je bitimalo potpomognut za činjenje dobrih djela nego imati puno znanja, bez činjenja djela.“

El-Eameš prenosi da je Ibrahim, r.a., rekao: „Skupina džennetlija će u Džehennem ugleđati neke ljude kojima će reći: ‘Šta je vas uvelo u Džehennem, a mi smo ušli u Džennet zato što ste nas vi odgojili i podučili?’ Oni će odgovoriti: ‘Mi smo vama naređivali da radite dobra djela, a mi ih nismo radili.’“²⁵²

Seid ibn Hadžadž se obratio ljudima koji su pisali, rekavši: „Vi noću pišete, danju slušate, pa kada ćete po tome raditi?“²⁵³

²⁵⁰ *Šuabul-iman*, 2/298.

²⁵¹ Ebu Nuajm u *El-Hil-ji*.

²⁵² *Šuabul-iman*, 2/299.

²⁵³ *Šuabul-iman*, 2/304.

19. POŠTIVANJE I VELIČANJE KUR'ANA

Časni Kur'an, kao posljednja Allahova, dž.š., knjiga, koju je poslao ljudima, i jedina od svih ranije objavljenih nebeskih knjiga koja je u originalu sačuvana, kod njenih sljedbenika zauzima posebno mjesto. Upravo se zbog toga poštivanje i veličanje te Allahove, dž.š., knjige ubraja u sastavne djelove imana svakog muslimana. Poštivanje Kur'ana se ispoljava i izražava na mnogo načina, od kojih su: učenje Kur'ana, podučavanje drugih ljudi tom učenju, poznavanje propisa vezanih za to učenje, pridržavanje njegovih naredbi i čuvanje od zabrana, komentiranje te knjige i drugi vidovi stjecanja sevapa i zasluživanja Allahovog dž.š., zadovoljstva.

Podučavanje drugih učenju Kur'ana

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Najbolji od vas je onaj koji nauči učiti u Kur'anu, pa i druge tome podučava.“²⁵⁴

Abdullah ibn Abbas, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista je onaj u čijim grudima nema ni malo Kur'ana kao razvaljena kuća.“²⁵⁵

Muaz ibn Enes el-Džuheni, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko bude učio u Kur'anu i postupao po njemu, njegovim roditeljima će biti stavljena kruna čija svjetlost sija jače od sunčeve svjetlosti u dunjalučkim kućama – šta mislite kako će tek biti nagrađen onaj koji to bude radio.“²⁵⁶

Podučavanje djece učenju Kur'ana se odražava na njihovo ponašanje i cijeli život, jer se Kur'an doslovno srodi s njima i postaje

²⁵⁴ Hadis je zabilježio Buharija.

²⁵⁵ Hadis je sahih a zabilježili su ga Tirmizi i Hakim.

²⁵⁶ Hadis je zabilježio Hakim u *Mustedreku*.

Fuad Sedić

njihov sastavni dio, kao što se to navodi u hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, r.a: „Ko nauči učiti u Kur'anu dok je mlad to se pomiješa s njegovim mesom i krvlju, a ko nauči učiti u starosti njemu Kur'an bježi, pa ako se on trudi ne zaboraviti ga, ima duplu nagradu.“²⁵⁷

Kur'an treba učiti polahko i s razumijevanjem. Pogotovo kada je u pitanju izučavanje tefsira i propisa koji su sadržani u kur'anskim ajetima, to može uzeti puno više vremena, na što ukazuju slijedeća predanja:

Malik ibn Enes, r.a., kaže da mu je prenešeno da je Abdullah ibn Omer, r.a., proveo osam godina izučavajući suru El-Bekare. Također se prenosi da je njegov otac Omer ibn el-Hattab, r.a., proveo dvanaest godina izučavajući istu suru – kada je to završio, napravio je veliku gozbu.²⁵⁸

Omer, r.a., kaže: „Kur'an učite po pet ajeta, jer je i Džibril, a.s., Poslaniku, s.a.v.s., donosio po pet ajeta.“

Alija ibn Bekkar prenosi da pojedini učenjaci kažu: „Ko bude učio Kur'an po pet ajeta neće ga zaboraviti.“²⁵⁹

Ustrajnost u učenju Kur'ana

Preporučljivo je što više vremena provoditi u učenju Kur'ana, jer Allah, dž.š., hvali one koji tako rade: *...oni koji po svu noć Allahove ajete čitaju i mole se.* (Ali Imran, 113)

Allah, dž.š., upozorava one koji zapostave učenje Kur'ana ili ga, pak, zaborave učiti, nakon što su to znali: *I tako, eto, kazujemo ti neke vijesti o onima koji su bili i nestali, i objavljujemo ti od Sebe Kur'an. Ko za njega ne bude mario, na Sudnjem danu će doista teško breme ponijeti, vječno će u mucu ostati, a jeziv tovar će im na Sudnjem danu biti.* (Ta-Ha, 99-101) U istoj suri, nakon nekoliko ajeta, Allah, dž.š., kaže: *A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepa oživjeti. „Gospodaru moj“ –reći*

²⁵⁷ Hadis je zabilježio Hakim u *Mustedreku*.

²⁵⁸ *Šuabul-iman*, 2/331.

²⁵⁹ *Šuabul-iman*, 2/332.

Ogranci imana

će – »zašto si me slijepa oživio kad sam vid imao?“ „Evo zašto“ – reći će On: »Dokazi Naši su ti dolazili, ali si ih zaboravljao, pa ćeš danas ti isto tako biti zaboravljen.“ (Ta-Ha, 124-126)

Ako se Kur'an ne uči redovno i ne ponavlja ono što je od njega napamet naučeno, on se vrlo brzo zaboravlja, što potvrđuje i hadis koji prenosi Ebu Musa el-Eš'ari, r.a: »Obnavljajte i redovno učite Kur'an, jer tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedova duša, on se brže otima (zaboravlja) nego deva iz svoje uzde.“²⁶⁰

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: »Nema zavidnosti osim u dvije stvari: čovjek kojem je Allah, dž.š., dao (da zna učiti) Kur'an pa ga on uči i danju i noću, i čovjek kojem je Allah, dž.š., dao imetak pa ga on troši (u hajr) i danju i noću.“²⁶¹

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: »Kad god ljudi sjednu u neku od Allahovih kuća učiti Kur'an i proučavati ga, meleki ih okruže, a na njih se spusti smirenost i obaspe ih milost, a Allah, dž.š., ih spomene u skupini koja je kod Njega.“²⁶²

Nu'man ibn Bešir, r.a. prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: »Najbolji ibadet moga ummeta je učenje Kur'ana.“²⁶³

Ebu Umame, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: »Učite Kur'an jer će se on zauzimati za svoga učača na Sudnjem danu.“²⁶⁴

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: »Ko prouči jedan ajet iz Kur'ana to će mu biti svjetlost na Sudnjem danu, a ko posluša jedan ajet iz Kur'ana bit će mu upisano dvostruko dobro djelo.“²⁶⁵

²⁶⁰ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

²⁶¹ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

²⁶² Hadis je zabilježio Muslim.

²⁶³ *Šuabul-iman*, 2/354.

²⁶⁴ Hadis je zabilježio Muslim.

²⁶⁵ *Šuabul-iman*, 2/341.

Fuad Sedić

Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kuća u kojoj se uči Kur'an blista na zemlji, kao što zvijezde blistaju na nebu.“²⁶⁶

Abdullah ibn Mesud, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko prouči jedno slovo (harf) iz Kur'ana imat će za to dobro djelo, a nagrada za dobro djelo je deseterostruka. Ja ne kažem da je *elif-lam-mim* jedan harf, nego je *elif* prvi harf, *lam* drugi harf i *mim* treći harf.“²⁶⁷

Ebu Seid el-Hudri, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je on prenio u hadisi-kudsiju: „Koga učenje Kur'ana spriječi od zikra i traženja nečega od Mene, Ja ću mu dati najbolji sevap koji se daje onima koji nešto traže. Prednost učenja Kur'ana nad ostalim vrstama govora je kao prednost Allaha, dž.š., nad ostalim stvorenjima.“²⁶⁸

Abdullah ibn Mesud, r.a., je rekao: „Ko želi saznati da li voli Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, neka pogleda da li voli Kur'an; jer ako voli Kur'an, onda on voli Allaha i Njegovog Poslanika.“²⁶⁹ Između ostalih vidova poštivanja i uvažavanja Kur'ana, a.š., je:

Razmišljanje o kur'anskim ajetima koji se uče

Kao u svemu drugom, po pitanju prakticiranja vjerskih propisa najbolji uzor je Allahov Poslanik, s.a.v.s., i njegova odabrana skupina ashaba, .r.a.

Ebu Zerr, r.a., kaže: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako je cijelu noć proveo u namazu, ponavljajući ovaj kur'anski ajet: *Ako ih kazniš, robovi su Tvoji, a ako im oprostiš, silan i mudar Ti si.* (El-Maide, 118) Rekao sam mu: 'Allahov Poslaniče, ponavljao si ovaj ajet dok nisi osvanuo?' On mi reče: 'Tražio sam od svoga Gospodara da mi dozvoli šefaat za moj ummet, pa mi je dozvolio i on će biti

²⁶⁶ *Šuabul-iman*, 2/341.

²⁶⁷ Hadis je sahih a zabilježio ga je Tirmizi.

²⁶⁸ Hadis je hasen a zabilježio ga je Tirmizi.

²⁶⁹ *Šuabul-iman*, 2/353.

Ogranci imana

za svakog onoga ko ne bude Allahu, dž.š., pripisivao druga (činio širk).”²⁷⁰

Ebu Hamza je rekao Abdullahu ibn Abbasu, r.a., da brzo uči Kur'an, a.š., i da ga može proučiti za tri dana. Abdullah ibn Abbas, r.a., mu na to reče: “Meni je draže u jednoj noći proučiti samo suru El-Bekare i razmišljati o značenju njenih ajeta nego proučiti cijeli Kur'an tako kako ga ti učiš.”²⁷¹

Učać Kur'ana treba voditi računa o tome da se tekst onoga što uči odražava na njegov život i ponašanje, a ne da mu preokupacija bude da što prije završi ono što uči. Na ovu činjenicu ukazuje izreka Abdullaha ibn Mes'uda, r.a., koji kaže: “Učite Kur'an i neka on na vas djeluje tako da vaša srca zatrepte i nemojte da vam najvažnije bude kada ćete završiti učenje sure koju ste započeli!”²⁷²

Svi kur'anski ajeti u kojima se Allah, dž.š., obraća vjernicima nose ili savjet ili upozorenje. Neki čovjek je tražio od Abdullaha ibn Mes'uda, r.a., da ga posavjetuje, pa mu on reče: “Kada god čuješ (proučiš u Kur'anu) da Allah, dž.š., kaže: *O vjernici...* dobro to poslušaj, jer je to dobro djelo koje ti se preporučuje ili loše na koje se upozoravaš.”²⁷³

Jedan od sinova Ibn Ebi Lejle kaže: „Došla mi je neka žena, a ja učah suru Hud, pa mi reče: ‘O Ebu Abdurrahmane, zar ti tako (brzo) učiš, a ja tu suru učim ima već šest mjeseci i još je nisam završila.’”²⁷⁴

Od najgorih ljudi je učać Kur'ana koga to učenje ne odvraća od grijeha i ružnih djela. To potvrđuje hadis koji prenosi Ebu Seid el-Hudri, r.a.: „Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio oslonjen na palmu i držao govor ljudima, pa im je rekao: ‘Hoćete li da vas obavijestim o najboljem i najgorem čovjeku? Najbolji čovjek je onaj koji radi na Allahovom putu jašući na konju ili devi ili idući

²⁷⁰ Hadis su zabilježili Ahmed, Nesai i Ibn Ebi Šejbe.

²⁷¹ *Šuabul-iman*, 2/360.

²⁷² *Šuabul-iman*, 2/360.

²⁷³ *Šuabul-iman*, 2/361.

²⁷⁴ *Šuabul-iman*, 2/361.

Fuad Sedić

pješice i u tome ustraje sve dok ga smrt u takvom stanju ne zatekne; a najgori od ljudi je čovjek koji svjesno griješi, uči Kur'an, ali to učenje ne čini da se sustegne od griješenja.”²⁷⁵

Plakanje prilikom učenja Kur'ana

Sead ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista je ovaj Kur'an objavljen s tugom i žalošću, pa kada ga učite plačite; a ako ne budete plakali, onda se na plač natjerajte. Učite Kur'an melodično, jer ko ga ne bude tako učio ne pripada nama.”²⁷⁶

Abdullah eš-Šihhir, r.a., kaže: „Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako klanja, a u grudima mu se čuo jecaj od plača prilikom učenja.”²⁷⁷

Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije samo plakao kada je lično učio Kur'an, plakao je i kada bi ga neko drugi od ashaba učio, kao što je bio slučaj s Abdullah ibn Mes'udom, r.a., koji kaže: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je rekao da pred njim učim suru En-Nisa. Ja mu rekoh: 'Allahov Poslaniče, zar da ja pred tobom učim Kur'an a on je tebi objavljen?' Poslanik mi reče: 'Želim ga slušati od nekog drugog.' Počeo sam učiti suru En-Nisa, pa kada sam stigao do ajeta: *A šta će tek biti kada dovedemo svjedoka iz svakog naroda, a tebe dovedemo kao svjedoka protiv ovih?* (En-Nisa', 41) Tada mi je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Dovoljno je!' Ja sam tada pogledao u njega i vidio da mu teku suze.”²⁷⁸

Aiša, r.a., kaže da je njen otac Ebu Bekr es-Siddik, r.a., u dvorištu napravio mjesto gdje je klanjao nafilu namaz. Kada bi učio Kur'an, zastajale bi mušrikinje i s djecom čudeći se njegovom učenju i gledajući u njega. Ebu Bekr je bio sažaljiv čovjek i kada bi učio Kur'an, nije se mogao suzdržati od plača.”²⁷⁹

²⁷⁵ Šuabul-iman, 2/361.

²⁷⁶ Šuabul-iman, 2/363.

²⁷⁷ Hadis su zabilježili Ebu Davud, Tirmizi i Nesai.

²⁷⁸ Muttefekun alejhi.

²⁷⁹ Šuabul-iman, 2/364.

Ogranci imana

Također, kada bi Omer ibn Hattab, r.a., učeći Kur'an naišao na neki ajet koji bi ga zastrašio svojim sadržajem, zaplakao bi i zapao u teško stanje da bi ostajao u kući dan-dva i ljudi bi ga obilazili misleći da je bolestan.

Abdullah ibn Šeddad ibn el-Had kaže: „Čuo sam jecaje Omera ibn Hattaba, r.a., dok je imamio na sabah-namazu, a bio sam u zadnjem safu. Čuo sam ga kako uči ovaj ajet iz sure Jusuf: *'Ja tugu svoju i jad svoj pred Allaha iznosim, a od Allaha znam ono što vi ne znate'* – reče on (tj. Jakub, a.s.) (Jusuf, 86)

Ebu Meamer prenosi da je Omer, r.a., učio suru Merjem. Kada je proučio ajet u kojem je sedžda-tilave, učinio je sedždu i rekao: „Ovo je sedžda, a gdje je plač?!“²⁸⁰

Ebu Musa, r.a – poznati učač Kur'ana iz reda ashaba – kada bi proučio ajet: *O čovječe, zašto da te obmanjuje to što je Gospodar tvoj plemenit...?* (El-Infitar, 6) rekao bi: „Neznanje! pa bi zaplakao; a kada bi proučio ajet: *Pa zar ćete njega i porod njegov, pored Mene, kao prijatelje prihvatiti, kad su vam oni neprijatelji?* (El-Kehf, 50) onda bi također zaplakao.“²⁸¹

Abdullah ibn Abbas, r.a., bi dobar dio noći proveo u ibadetu i plačući učio ajet: *Smrtne muke će zbilja doći – to je nešto od čega ne možeš pobjeći.* (El-Kehf, 19)

Fudajlova žena bi govorila: „Nemojte kod mog sina učiti Kur'an, jer kada bi se pored njega učio Kur'an, on bi pao u nesvijest. On nikako ne bi mogao učiti Kur'an, pa bi govorio ocu: 'Oče, moli Allaha da mi omogući da makar jednom proučim Kur'an.'“²⁸²

Adabi prilikom završetka učenja Kur'ana (hatme)

Kada čovjek prouči cijeli Kur'an, a.š., (završi hatmu), postoje određeni adabi (lijepi postupci) koji se čine tom prilikom. To su uglavnom postupci koji imaju uporište u hadisima ili u praksi nekoga

²⁸⁰ Sujutijev *Tefsir*, 4/277.

²⁸¹ *Šuabul-iman*, 2/365.

²⁸² *Šuabul-iman*, 2/366.

Fuad Sedić

od ashaba ili tabiina, kao što ih nalazimo i u praksi muslimana na našim prostorima. Od adaba koje je spomenuo Bejheki, r.a., u knjizi *Šuabul-iman* ističemo slijedeće:

- kada učaj stigne do kraja Kur'ana, a.š., neće stati tu, nego će odmah početi ponovo učiti iz početka (bar prvu i početak druge sure), tako da je uvijek u učenju Kur'ana.

Abdullah ibn Abbas, r.a., pripovijeda da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s: Allahov Poslaniče, koje je djelo najbolje? Poslanik mu odgovori: *-El-hallul-murtehil*. Ashabi upitaše: *-„Šta je to el-hallul-murtehil?“* Poslanik reče: *„To je onaj koji uči Kur'an od početka do kraja i od kraja do početka (drugo predanje to još bolje pojašnjava: kad god završi učenje Kur'ana, odmah ga ispočetka započinje).“*²⁸³

- kada učaj završi hatmu (učenje Kur'ana) lijepo je da sakupi djecu i ostalu porodicu i da to bude početkom noći ili dana.

Sabit el-Bunani, r.a., prenosi da bi Enes ibn Malik, r.a., kada bi završio hatmu sakupio bi porodicu i zajednički bi učili dovu.²⁸⁴

Mudžahid i drugi učenjaci su uobičajavali nakon proučene hatme učiti dove i govoriti: *„Rečeno je da se dova nakon proučene hatme prima.“*

Vebre ibn Abdurrahman ibnil-Esved kaže: *„Ko prouči Kur'an pa ga završi danju, bit će mu oprošteni grijesi toga dana, a ko ga završi noću, bit će mu oprošteni grijesi te noći.“*²⁸⁵

Ibrahim et-Tejmi, r.a., prenosi da se ovako govorilo: *„Kada čovjek završi učenje Kur'ana, meleki na njega donose salavat (tj. mole za oprost njihovih grijeha) preostali dio tog dana ili noći, pa su zbog toga smatrali poželjnim završavati hatmu početkom dana ili početkom noći.“*²⁸⁶

- tekbiri prilikom završavanja hatme.

²⁸³ *Šuabul-iman*, 2/367.

²⁸⁴ *Šuabul-iman*, 2/368.

²⁸⁵ *Šuabul-iman*, 2/369.

²⁸⁶ *Šuabul-iman*, 2/369.

Ogranci imana

El-Halimi, r.a., kaže: „Tekbir bi se trebao donositi na kraju svake sure, počevši Ed-Duha, pa sve do kraja Kur’ana, a.š.“²⁸⁷

Ikreme ibn Sulejman, r.a., kaže da je učio Kur’an pred Ismailom ibn Abdullahom ibn Konstantinom. Kada je došao do sure Ed-Duha, on mu reče: „Donosi tekbir na kraju svake sure do kraja Kur’ana, jer su mi tako naredili Šibl i Abdullah ibn Kesir, a njima je naredio Mudžahid, a njemu Ibn Abbas, a njemu Ubejj ibn Kab koji kaže da je učio pred Poslanikom, s.a.v.s., pa mu je naredio da tako čini.“²⁸⁸

El-Halimi, r.a., dalje kaže: „Način donošenja tog tekbira je da učač, kada god završi neku suru, zastane i kaže *Allahu ekber*, ponovo zastane i nakon toga uči slijedeću suru i tako sve do kraja Kur’ana. Kada dođe do kraja, donesi tekbir, zahvali se Allahu, dž.š., donesi salavat na Poslanika i uči dovu.“²⁸⁹

- učiti dovu nakon proučene hatme.

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kod svake proučene hatme ima dova koja se prima.“

Također Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Svakom ko prouči hatmu pripada dova koja se prima i stablo u Džennetu.“²⁹⁰

Također se prenosi da je neki čovjek upitao Abdullaha ibn Abbasa, r.a.: „A šta ako čovjek ne zna proučiti ništa osim jednu ili dvije sure?“ Ibn Abbas reče: „Slično je neki čovjek pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa mu on reče: ‘Njegova hatma je ondje dokle zna učiti.’“²⁹¹

Iz ovoga se zaključuje da i onaj ko nije vješt učenju Kur’ana, pa nije u stanju proučiti kompletan Kur’an, može učiti dovu nakon što prouči ono što zna učiti, što nikako ne smije biti preprekom da se što bolje nastoji savladati učenje, kako bi se mogao proučiti Kur’an u potpunosti.

²⁸⁷ *Šuabul-iman*, 2/370.

²⁸⁸ Hadis je sahih a zabilježio ga je Hakim.

²⁸⁹ *Šuabul-iman*, 2/372.

²⁹⁰ Oba ova hadisa su slabog seneda. Pogledaj *Šuabul-iman*, 2/374.

²⁹¹ Hadis je slab. Pogledaj *Šuabul-iman*, 2/374.

Fuad Sedić

Abdullah ibn Mubarek, r.a., je volio, kada prouči hatmu, hatmensku dovu učiti dok bi bio na sedždi.²⁹²

Zastajanje kod kur'anskih ajeta u kojima se pominje Džennet i Džehennem

Poznato je da bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., dok bi klanjao nafilu, kada bi proučio ajet u kojem se spominje Džennet ili Allahova milost, zastao i molio Allaha, dž.š., za milost, a kada bi proučio ajet u kojem se spominje Džehennem ili Allahova kazna, također bi zastao i molio Allaha, dž.š., da ga zaštiti i sačuva od kazne. Na ovo ukazuju naredni hadisi:

Avf ibn Malik, r.a., kaže: „Klanjao sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., noćni namaz, pa je učio suru El-Bekare. Kada bi proučio ajet u kojem se pominje rahmet (milost), zastao bi i tražio milost, a kada bi proučio ajet u kojem se pominje kazna, zastao bi i tražio zaštitu od kazne.“²⁹³

Abdurrahman ibn Ebi Lejla prenosi od svoga oca da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi klanjao noćni namaz i proučio neki ajet, govorio: „Teško stanovnicima Džehennema od vatre, utječem se Allahu od vatre.“²⁹⁴

Kada bi Aiša, r.a., proučila ajet: *pa nam je Allah podario (spas) i sačuvaao nas je kazne vrelog vjetra*, (Et-Tur, 27) molila ovako: „Allahu moj, podari mi spas i sačuvaj me vrelog vjetra!“²⁹⁵

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže: „Nadam se da, kada god neko od vas prouči neke kur'anske ajete, pa zamoli Allaha, dž.š., za oprost grijeha, da će mu Allah oprostiti, jer u Kur'anu stoji: *I oni koji kada urade kakvo hrdavo djelo ili učine sebi nasilje, sjete se Allaha i zatraže oprost za svoje grijeha. A ko će oprostiti grijeha osim Allaha?* (Ali Imran, 135)

²⁹² Šuabul-iman, 2/374.

²⁹³ Šuabul-iman, 2/375.

²⁹⁴ Ibn Ebi Šejbe, 2/210.

²⁹⁵ Šuabul-iman, 2/375.

Potvrđivanje Allahove pravednosti i moći navedene u pojedinim kur'anskim ajetima

Ima nekoliko kur'anskih ajeta u kojima se govori o Allahovoj, dž.š., pravednosti i Njegovoj moći pri stvaranju. Ti ajeti su u upitnom obliku, pa je lijepo kada se prouči neki od njih ili se čuje da ga je neko proučio potvrdno odgovori, izgovarajući rječicu *bela* što znači, *da* ili *svakako da jeste*.

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kad neko od vas prouči suru *Vet-tini vez-zejtuni* (*Tako mi smokve i masline* / sura Et-Tin) i dođe do kraja, neka poslije riječi: *Elejsellahu bi ahkemil-hakimin* (*Zar Allah nije sudija najpravedniji?!)* kaže: *Bela*, *ve ene ala zalike mineš-šahidin* (*Jeste, i ja to potvrđujem.*) Kad neko od vas prouči: *La uksimu bi jevmil-kijame* (*Kunem se Danom kada Smak svijeta nastupi* / sura El-Kijame) i dođe do ajeta: *i zar Taj nije kadar da mrtve oživi?* neka kaže: *Bela* (*Jeste*).²⁹⁶

Također, Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., to primjenjivao, tj. kada bi završio s učenjem sure *Vet-tini vez-zejtuni* i proučio posljednji ajet te sure rekao bi: *Bela* (*Jeste*).²⁹⁷

Također, učaj ili slušalac učenja Kur'ana treba učiniti sedždu kada se prouči ili čuje ajet u kojem se spominje sedžda. Ta sedžda se zove *sedždet-tilave*. Takvih ajeta u Kur'anu ima četrnaest, mada pojedini učenjaci kažu manje ili više od tog broja. Sedždet-tilavet se čini samo jednom, nakon učenja ajeta u kojem se pominje.

Od propisa i adaba učenja Kur'ana je i to da se Kur'an ne smije učiti dok je čovjek džunup, tj. nečist, ili ženi za vrijeme menstruacionog ciklusa, kao i za vrijeme nifasa – postporodajnog vremena.

²⁹⁶ Hadis je zabilježio Ebu Davud.

²⁹⁷ *Šuabul-iman*, 2/376.

Fuad Sedić

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Neka ne uči ništa iz Kur'ana onaj koji je džunup ili ona koja ima menstruaciju."²⁹⁸

Također, od tih adaba je da Mushaf dotiče samo onaj koji ima abdest. U jednom pismu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., stanovnicima Jemena između ostalog stoji: "i neka Kur'an (Mushaf) dotiče samo onaj koji je pod abdestom."²⁹⁹

Lijepo je da onaj koji hoće učiti u Kur'anu očisti usta misvakom ili četkicom za zube, jer je to i Allahov Poslanik, s.a.v.s., činio, kada bi ustao klanjati noćni namaz.

Aiša, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Misvakom se čiste usta i time se postiže Allahovo, dž.š., zadovoljstvo."³⁰⁰

Također se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Čistite usta misvakom, jer su to putevi Kur'ana."³⁰¹

Prenosi se da je Alija, r.a., rekao da se melek primakne učenju Kur'ana tako blizu da on čak može osjetiti miris iz njegovih usta, te je upravo zbog toga lijepo očistiti usta prije učenja Kur'ana.

Oblačenje lijepog odijela i mirisanje je sastavni dio adaba prilikom učenja Kur'ana. Mudžahid kaže da su smatrali pokuđenim jedenje crvenog i bijelog luka, kao i prase, kada bi željeli klanjati noćni namaz i smatrali su poželjnim da se čovjek namiriše kada želi klanjati noćni namaz.

Katade kaže: "Nisam jeo prasu otkako sam počeo učiti Kur'an."³⁰² Ovo bi, između ostalog, trebao biti stimulans onima koji puše da se što prije prođu tog iskušenja, jer im pušenje narušava zdravlje, umanjuje imetak koji mogu potrošiti u mnogo korisnije svrhe, a i zadah iz njihovih usta uznemirava, kako meleke tako i ljude u okruženju.

²⁹⁸ Hadis je zabilježio Tirmizi.

²⁹⁹ Hadis je zabilježio Hakim, 1/395.

³⁰⁰ Hadis je zabilježio Nesai.

³⁰¹ Hadis je slab, a zabilježio ga je Bejheki u *Šuabul-imanu*, 2/382.

³⁰² *Šuabul-iman*, 2/382.

Ogranci imana

Učenje Kur'ana naglas u noćnim namazima; Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio naglas u noćnom namazu, to bi činio u svojoj sobi, ako je neko htio te ajete naučiti od njega, naučio bi.”³⁰³

Abdullah ibn Ebi Kajs je upitao Aišu, r.a., o tome kako je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio u noćnom namazu – je li to bilo glasno ili tiho – pa je odgovorila: „Svakako je učio, ponekada glasno, a ponekada tiho.“ Abdullah reče: „Hvala Allahu koji je u tome učinio slobodu.“³⁰⁴

Kao što je Džibril, a.s., učio Kur'an pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., podučavajući ga vještini učenja, također je i Poslanik podučavao ashabe učenju Kur'ana. Enes ibn Malik prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Ubejju ibn Kabu: „Allah mi je naredio da pred tobom učim Kur'an.“ Ubej, r.a., reče: „Zar me je Gospodar svijetova poimenice spomenuo?“ Poslanik reče da jeste, a Ubejj – od radosti zaplaka.³⁰⁵

Sevapnije je učiti u Mushafu nego napamet

U nekim predanjima se navodi da čovjek za učenje Kur'ana napamet zarađuje hiljadu sevapa, a za učenje iz Mushafa dvije hiljade. Također, Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu kaže: „Dadnite svojim očima njihov udio u ibadetu. Ashabi upitaše: „Kakav je njihov udio?“ Poslanik reče: „Gledanje u Mushaf, razmišljanje o njegovom značenju i uzimanje pouke iz toga.“³⁰⁶

Od Ibn Mes'uda, r.a., se prenosi da je rekao: „Najvažniji vid ibadeta je učenje Kur'ana, gledajući u Mushaf.“³⁰⁷

Prenosi se da je Ikrime, iz ljubavi prema Kur'anu, uzimao Mushaf, ljubio ga i plaćući govorio: „Knjiga od moga Gospodara!“³⁰⁸

³⁰³ *Šuabul-iman*, 2/383.

³⁰⁴ *Šuabul-iman*, 2/384.

³⁰⁵ Hadis je zabilježio Buharija.

³⁰⁶ *Šuabul-iman*, 2/408.

³⁰⁷ *Šuabul-iman*, 2/410.

³⁰⁸ *Šuabul-iman*, 2/410.

Fuad Sedić

Muslim ibn Ubejd es-Saffar prenosi od svoga oca da je jednom prilikom putovao brodom i more se jako uzburkalo. Svi su se putnici o sebi zabavili vidjevši da je to najvjerojatnije kraj. Tada je jedan beduin ugledao obješen Mushaf, uzeo ga i podigao ruke učeći dovu: "Bože moj, Gospodaru moj, zar ćeš nas potopiti, a Tvoja knjiga je s nama!," More se tada smirilo.³⁰⁹

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da su ashabi prakticirali proučiti cijeli Kur'an na farzovima.³¹⁰ Vjerovatno su tu lijepu praksu pojedini hafizi u ostalim krajevima svijeta naslijedili od ashaba.

Vrijednost učenja Kur'ana uz ramazan

Mjesec ramazan je mjesec Kur'ana. U tom mjesecu je objavljen Kur'an, kao i neke od ranijih nebeskih knjiga. Vasile, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ibrahimove sahife su objavljene prve noći ramazana, Tevrat je objavljen šestog dana ramazana, Indžil je objavljen trinaestog dana ramazana, a Kur'an dvadeset i pete noći ramazana."³¹¹

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., bi sedmično jedanput proučio Kur'an. Kada bi nastupio ramazan, činio bi to svaki treći dan.

Također, treba napomenuti da je zabranjeno raspravljati o Kur'anu, jer bespotrebna rasprava o Kur'anu vodi u nevjerstvo – kako to naglašava Allahov Poslanik, s.a.v.s.

Vrijednosti pojedinih kur'anskih sura

O tome govori mnogo hadisa, od kojih ćemo navesti samo neke:

„Sura El-Fatiha je glavnina Kur'ana, i to je najveličanstvenija sura u Kur'anu.“³¹²

³⁰⁹ *Šuabul-iman*, 2/411.

³¹⁰ *Šuabul-iman*, 2/411.

³¹¹ Hadis je zabilježio Ahmed.

³¹² Hadis je zabilježio Buharija.

Ogranci imana

„Jedna od odlika ove sure je da je ona lijek od svake bolesti.“³¹³

“Svaka stvar ima svoj vrhunac i najvažniji dio, a najvažnije od Kur’ana je sura El-Bekare. Zaista šejtan bježi iz kuće u kojoj se uči ova sura.”³¹⁴

“Učite sure El-Bekare i Ali Imran jer će one doći na Sudnjem danu poput dva oblaka koji će se zagovarati za njihovog učača,”³¹⁵

„Najveličanstveniji ajet u Kur’anu je Ajetul-kursi,³¹⁶ ko ga bude učio iza svakog namaza, obećava mu se Džennet.“³¹⁷

“Ko noću prouči dva posljednja ajeta iz sure El-Bekare bit će mu dovoljna zaštita te noći.”³¹⁸

Esma bint Jezid kaže: “Kada je objavljena sura El-Maide umalo da se od njene težine nisu polomile kosti Poslanikove, s.a.v.s., deve.”³¹⁹

Džabir, r.a., kaže: „Kada je objavljena sura El-En’am, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: ‘Subhanallah, ovu suru je ispratilo toliko meleka da su prekrili nebeski svod.’”³²⁰

Ovaj ajet iz sure Hud je Poslanika, s.a.v.s., svojim sadržajem toliko zabrinuo da je posijedio: *Ti idi Pravim putem, kao što ti je naređeno.* (Hud, 112)

Abdullah ibn Mes’ud, r.a., je rekao: “Ajet koji u sebi sadrži najviše dobra koje naređuje i zla od kojeg odvraća je: *Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini, i da se bližnjima udjeljuje, a razvrat i sve što je odvratno i nasilje zabranjuje; da pouku primite, On vas savjetuje.* (En-Nahl, 90)

³¹³ Šuabul-iman, 2/450.

³¹⁴ Hadis je zabilježio Hakim.

³¹⁵ Hadis je zabilježio Muslim.

³¹⁶ Sura El-Bekare, 255. ajet.

³¹⁷ Šuabul-iman, 2/455.

³¹⁸ Hadis je zabilježio Buharija.

³¹⁹ Šuabul-iman, 2/470.

³²⁰ Hadis je zabilježio Hakim.

Fuad Sedić

„U Kur'anu ima jedna sura od trideset ajeta koja će se zauzimati (šefaat činiti) za onoga ko je bude učio, dok mu ne bude oprošteno, ta sura je *Tebarekellezi bi jedihil-mulk*.“³²¹

Sura El-Kehf čuva od Dedžalovog iskušenja, a lijepo ju je učiti petkom. Ebu Seid, r.a., kaže: „Ko petkom prouči suru El-Kehf ona će mu osvijetliti sve do Kabe.“³²²

Poslanik, s.a.v.s., ne bi zaspao dok ne bi proučio sure Es-Sedžde i suru El-Mulk. Ova posljednja štiti učača u kaburu i za nju Poslanik, s.a.v.s., kaže da se zauzimala za čovjeka sve dok mu nije oprošteno. Također je rekao: „Priželjkujem da bude u srcu svakog muslimana.“³²³

Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Učite suru Ja-Sin onima koji umiru! (kako bi im duša lakše izišla)“³²⁴ Kojom god prilikom se uči ova sura, Allah, dž.š., taj posao olakša – kako kažu učenjaci.

„Onome ko uči suru Ja-Sin, tražeći Allahovo zadovoljstvo, bit će oprošteni raniji grijesi. Zato učite Ja-Sin, naročito kod osobe na samrti.“³²⁵

Kada je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., objavljena sura El-Feth on je rekao: „Objavljena mi je sura koja mi je draža od svega što je sunce obasjalo.“³²⁶

„Ko bude svake noći učio suru El-Vakia neće ga zadesiti siromaštvo.“³²⁷

Meakel ibn Jesar, r.a., prenosi da je Allahovog Poslanika, s.a.v.s., rekao: „Ko ujutro, kada osvane, prouči: *Euzu billahis-semiil-alimi mineš-šejtanir-radžim* i tri ajeta na kraju sure El-Hašr (*Huvallahullezi la ilahe illa hu*) Allah odredi sedamdeset hiljada meleka koji će moliti

³²¹ Hadis je hasen, a zabilježili su ga Tirmizi i Ebu Davud.

³²² Hadis je zabilježio Hakim.

³²³ *Šuabul-iman*, 2/494.

³²⁴ Hadis je zabilježio Hakim.

³²⁵ Hadis je sahih, a zabilježio ga je Bejheki.

³²⁶ *Šuabul-iman*, 2/487.

³²⁷ *Šuabul-iman*, 2/492.

Ogranci imana

za oprost grijeha tog čovjeka sve dok ne omrkne, a ko ovo prouči navečer... imat će istu nagradu.”³²⁸

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Sura *Iza zulzile* vrijedi kao polovina Kur’ana, sura *Kul ja ejjuhel-kafirun* kao četvrtina i *Kulhuvallahu ehad* kao trećina Kur’ana.”³²⁹

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: „Zar ne može neko od vas svakog dana proučiti hiljadu ajeta?“ Ashabi rekoše: „Pa, ko bi to mogao?“ Poslanik, s.a.v.s., reče: „Pa, zar ne može neko od vas proučiti suru *Elhakumut-tekasur* (jer je ona kao hiljadu ajeta).”³³⁰

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio na sabahskom i akšamskom sunnetu *Kul ja ejjuhel-kafirun* i *Kulhuvellahu ehad*.³³¹

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Sura *Kul ja ejjuhel-kafirun* vrijedi kao četvrtina Kur’ana, sura *Iza zulzile* kao četvrtina Kur’ana, sura *Iza džae* kao četvrtina Kur’ana.”³³²

Jedan od ashaba je na svakom rekatu učio suru *Kulhuvellahu ehad* uz učenje neke druge sure. Kada ga je Poslanik, s.a.v.s., upitao o tome, reče: „Učim tu suru zato što je volim.“ Poslanik, s.a.v.s., mu reče: „Tvoja ljubav prema toj suri će te uvesti u Džennet.”³³³

Ukbe ibn Amir, r.a., kaže: „Kada su Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., objavljene sure *Kul euzu bi rabbil-felek* i *Kul euzu bi rabbinnas*, on je rekao: ‘Objavljene su mi sure poput kojih niti sam ja šta vidio, niti je šta viđeno.’”³³⁴

Isti ashab, r.a., kaže da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da, nakon svakog namaza, uči *Kul euzu bi rabbil-felek* i *Kul euzu bi rabbinnas*.³³⁵

³²⁸ *Šuabul-iman*, 2/493.

³²⁹ *Šuabul-iman*, 2/496.

³³⁰ Hadis je zabilježio Hakim.

³³¹ *Šuabul-iman*, 2/499.

³³² *Šuabul-iman*, 2/501.

³³³ *Šuabul-iman*, 2/506.

³³⁴ *Šuabul-iman*, 2/511.

³³⁵ *Šuabul-iman*, 2/512.

20. ČISTOĆA

Dvadeseti sastavni dio imana je čistoća koja, između ostalog, podrazumijeva abdest i gusul (kupanje).

Uvjet ispravnosti namaza je čistoća tijela, odjeće i mjesta na kojem se klanja. Čistoća je i jedan od sastavnih dijelova vjerovanja. Na to nam ukazuju slijedeći hadisi:

Ebu Malik el-Eš'ari, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Čistoća je pola (ili jedan dio) imana, *Elhamdu lillah* (Hvala Allahu) puni mizan, *Subhanallah* (Slava Allahu) i *Allahu ekber* (Allah je najveći) pune prostor između nebesa i zemlje. Namaz je nur, sadaka je dokaz, strpljenje je svjetlost, a Kur'an svjedok koji će svjedočiti za tebe ili protiv tebe. Svi ljudi rade i trude se. Neki će se spasiti, a neki upropastiti."³³⁶

Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ključ Dženneta je namaz, a ključ namaza abdest (tj. čistoća)."³³⁷

Abdest treba uzimati lijepo i onako kako je propisano, jer se i to ubraja u iman. Ebu Musa el-Eš'ari, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Lijepo i kompletno uzimanje abdesta je sastavni dio imana."³³⁸

Čuvati abdest, odnosno uvijek biti s abdestom je jedna od odlika pravih vjernika. U jednom hadisu, kojeg prenosi Sevban, r.a., stoji: "Trudite se koliko ste u mogućnosti i budite umjereni, te znajte da je od vaših najboljih djela namaz, a abdest čuva i pazi samo vjernik."³³⁹

³³⁶ Hadis je zabilježio Muslim.

³³⁷ Hadis je zabilježio Tirmizi.

³³⁸ *Šuabul-iman*, 3/6.

³³⁹ *Šuabul-iman*, 3/5.

Fuad Sedić

Stalno biti pod abdestom je odlika koja pomaže vjerniku da zasluži Allahovo zadovoljstvo i bude počašćen Džennetom. Od ashaba, r.a., koji su se pridržavali ovoga i time zaslužili Džennet, bio je Poslanikov, s.a.v.s., muezin Bilal ibn Rebbah, r.a. To nam pojašnjava slijedeći slučaj koji prenosi Burejde, r.a., a u kojem se kaže: „Jedno jutro je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao, pozvao Bilala, r.a., i rekao mu: ‘O Bilale, čime si me pretekao u Džennetu? Jučer sam ušao u Džennet i čuo šum tvojih koraka ispred sebe.’ Bilal, r.a., odgovori: ‘Allahov Poslaniče, nikada nisam proučio ezan, a da nakon toga nisam klanjao dva rekata nafilu i nikada nisam izgubio abdest, a da ga odmah nisam iznova uzeo.’ Na to mu Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Da, time si to zaslužio.’”³⁴⁰

Posebna svjetlost (nur) na Sudnjem danu će biti onih koji uzimaju abdest

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom ušao u mezarje i rekao: „Es-selamu alejkum, stanovnici mezarja!” Mi ćemo vam se, ako Bog da, pridružiti. Volio bih da smo vidjeli našu braću.“ Ashabi upitaše: „Allahov Poslaniče, zar mi nismo tvoja braća?” On odgovori: „Vi ste moji prijatelji (ashabi), naša braća se još nisu pojavila.“ Ashabi upitaše: „Poslaniče, kako ćeš poznati one od svog ummeta koji se još nisu pojavili?” Poslanik odgovori: „Šta mislite kada bi čovjek imao konje obilježene na čelu i nogama bijelom bojom, među crnim konjima, da li bi ih mogao prepoznati?” „Bi, Allahov Poslaniče,” – odgovoriše ashabi. Poslanik, s.a.v.s., reče: „Oni će na Sudnjem danu biti nurli od abdesta. Ja ću prvi doći do Vrela (Havda). Neki će se ljudi odgoniti od mog Vrela kao što se odgone izgubljene deve. Ja ću dozivati: ‘Hajde dođite ovamo!’ Meni će se tada reći: ‘Oni su se poslije tebe promijenili!’ Ja ću reći: ‘Udaljite ih, udaljite!’”³⁴¹

³⁴⁰ Hadis je sahih a zabilježio ga je Hakim, 1/313.

³⁴¹ Hadis je zabilježio Muslim.

Ogranci imana

Abdest je od najjačih i najboljih zaštita koja vjernika čuva od svih zala i belaja. On ga, također, čisti od grijeha koji se poćine između dva abdesta. O tome nam govore naredni hadisi:

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada musliman uzme abdest pa opere lice, s njegova lica, s vodom ili zadnjom kapi vode, spadne svaki grijeh kojeg je poćinio očima. Kada opere ruke, s njih spadne, s vodom ili posljednjom kapi vode, svaki grijeh kojeg je njima uradio. Kada opere noge s njih spadne, s vodom ili posljednjom kapi vode, svaki grijeh kojeg je njima poćinio, a kada završi abdest ostane čist od grijeha."³⁴²

Osman ibn Affan, r.a., prenosi da je ćuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: "Ko abdesti za namaz i to ućini propisano, a zatim krene obaviti propisani namaz, klanjajući ga s ljudima ili džematom u džamiji, Allah će mu oprostiti grijeha."³⁴³

Osman ibn Affan, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko upotpuni abdest onako kako je Allah naredio, propisani namaz će mu biti otkup za grijeha koje je poćinio između njih."³⁴⁴

Osman, r.a., je jednom prilikom, nakon što je praktićno pokazao kako je Poslanik, s.a.v.s., uzimao abdest, rekao: "Vidio sam Poslanika, s.a.v.s., da se abdesti kako sam se ja abdestio, onda je rekao: 'Ko se ovako abdesti, a zatim klanja dva rekata potpuno skrušen, bit će mu oprošteni prošli grijesi.'"³⁴⁵

Enes ibn Malik, r.a., i drugi ashabi prenose: "Kada je objavljen ajet: *U tom mesdžidu su ljudi koji vole da se ćiste a Allah voli one koji se ćiste*, Poslanik, s.a.v.s., je rekao: "O Ensarije, zaista je Allah, dž.š., pohvalio vaš naćin ćišćenja, pa kako se to vi ćistite?' Oni rekoše: 'Poslaniće, kad hoćemo klanjati uzimamo abdest; kada smo džunupi, okupamo se i nakon obavljene nužde, peremo se vodom.' Poslanik, s.a.v.s., im kaza: 'To je, znaći, zbog toga, onda u tome ustrajte.'"³⁴⁶

³⁴² Hadis je zabilježio Muslim.

³⁴³ Hadis je zabilježio Muslim.

³⁴⁴ Hadis je zabilježio Muslim.

³⁴⁵ Hadis je zabilježio Muslim.

³⁴⁶ *Šuabul-iman*, 3/19.

Fuad Sedić

Ebu Ejjub el-Ensari, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Pet dnevnih namaza, džuma-namaz i izvršavanje emaneta, čiste grijehe koji se počine između njih." Ebu Ejjub je upitao: „A šta je to izvršavanje emaneta?“ Poslanik je odgovorio: „Kupanje nakon džunupluka. Ispod svake dlake na tijelu ima džunupluka.“³⁴⁷

Hasan Basri veli da Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenosi od svoga Gospodara, da je rekao: "Ko bude čuvao troje, Moj je iskreni rob: (a ko to ne bude čuvao, Moj je neprijatelj): namaz, post i kupanje nakon džunupluka.”

Molim Allaha, dž.š., da nas pomogne da se redovno i propisno čistimo, čuvamo abdest i da time upotpunimo svoje vjerovanje.

³⁴⁷ *Šuabul-iman*, 3/19.

21. NAMAZ

Obzirom da je namaz jedan od temeljnih dijelova vjerovanja, nalazimo veliki broj kur'anskih ajeta i Poslanikovih, s.a.v.s., hadisa koji ukazuju na obaveznost njegovog izvršavanja i upozoravaju na teškoću kazne za onoga ko to zapostavi.

Namaz je jedina vrsta ibadeta (osim vjerovanja koje čovjeka čini muslimanom) koju je Allah, dž.š., nazvao imanom, a Poslanik, s.a.v.s., njegovo ostavljanje kufrom. Na to ukazuje slijedeći hadis u kojem Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: "Kada je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., naređeno da se u namazu okreće prema Kabi, ashabi su upitali: 'Poslaniče, šta će biti s onima koji su već umrli, a klanjali su prema Bejtul-Makdisu (u Jerusalimu)?' Tada je Allah, dž.š., objavio ajet: *Allah neće dozvoliti da propadne vjerovanje vaše*, tj. da propadne vaš namaz u kojem ste se ranije okretali prema Bejtul-Makdisu, odnosno da se izgubi nagrada koja vam kod Allaha pripada za to."³⁴⁸

Ubejdullah ibn Musa kaže: „Ovaj hadis ukazuje da je namaz sastavni dio imana.“³⁴⁹

Od hadisa u kojima je Poslanik, s.a.v.s., ostavljanje namaza nazvao kufrom, spomenut ćemo onaj koji prenosi Džabir, r.a., u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Zaista je između čovjeka i nevjerstva ostavljanje namaza."³⁵⁰

Svakako da se ovim i sličnim hadisima misli na onoga koji zaniječe obaveznost izvršavanja namaza.

Na važnost namaza ukazuje i to da, kada god Allah, dž.š., spominje namaz s drugim ibadetima, on je uvijek na prvom mjestu:

³⁴⁸ Sura El-Bekare, 143., a hadis je zabilježio Buharija.

³⁴⁹ *Šuabul-iman*, 3/33.

³⁵⁰ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

Oni koji vjeruju u gajb, obavljaju namaz i daju zekat, ili Obavljajte namaz i dajte zekat!

Također, posebno naglašavanje imana i namaza u pojedinim ajetima ukazuje na posebnu vezu namaza s vjerovanjem: *Nije vjerovao i nije klanjao* (El-Kijame, 31) tj. nije vjerovao u Poslanika, niti je klanjao.

Allah, dž.š., kaže: *A kad im se kaže: »Namaz obavljajte!«, oni namaz ne obavljaju. Teško toga dana poricateljima! Pa u koji će govor, ako ne u Kur'an, vjerovati?!* (El-Murselat, 48-50)

U ovim ajetima Allah, dž.š., prijeti onima koji ne klanjaju, kao što prijeti onima koji ne vjeruju.

Od hadisa koji ukazuju na važnost namaza, navest ćemo slijedeće:

Ebu Ejub el-Ensari, r.a., pripovijeda da je neki beduin prišao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., na jednom putovanju i rekao mu: „Obavijesti me o onome što će me približiti Džennetu, a udaljiti od Džehennema?“ Poslanik mu reče: „Obožavaj Allaha i nemoj Mu pripisivati druga, obavljaj namaz, daj zekat i održavaj rodbinske veze.“³⁵¹

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., je upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Koje djelo je najbolje?“ Pa mu on reče: „Namaz u njegovo vrijeme.“ On priupita: „A šta poslije toga?“ On mu reče: „Dobročinstvo prema roditeljima.“ Abdullah opet reče: „A šta poslije toga?“ On mu reče: „Borba na Allahovom putu.“³⁵²

Vrijednost pet dnevnih namaza / beš vakat

Redovno izvršavanje pet dnevnih namaza je obaveza svakog punoljetnog muslimana i muslimanke. Između ostalih nagrada za to je i čišćenje grijeha koji se između namaza počine. Osman ibn Affan, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Šta mislite kada bi u dvorištu nekog od vas tekla rijeka u kojoj bi se on svaki dan

³⁵¹ Hadis je zabilježio Muslim.

³⁵² Muttefekun alejhi.

Ogranci imana

kupao pet puta, da li bi na njemu ostalo ikakve prljavštine?“ Ashabi odgovoriše: „Ne bi ostalo ništa.“ Tada im Poslanik reče: „Zaista pet dnevnih namaza čisti grijehе kao što voda čisti prljavštinu.“³⁵³

Namaz u džematu

Namaz obavljen u džematu je bolji i vrijedniji od namaza koji se obavi samostalno za dvadeset i sedam puta. To potvrđuje hadis koji prenosi Abdullah ibn Omer, r.a: “Namaz obavljen u džematu je bolji od namaza koji neko od vas obavi samostalno za dvadeset i sedam puta.”³⁵⁴

Svakako da se sa ovim misli na fard-namaze, sunete i nafilu je bolje klanjati kod kuće.

Poslanik, s.a.v.s., također, kaže: “Obraduj one koji noću idu u džamiju potpunim svjetlom na Sudnjem danu.”³⁵⁵

Inače, džamije su najdraža mjesta Allahu, dž.š. Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: “Džamije su Allahove kuće na Zemlji, i one osvjetljavaju stanovnicima Zemlje kao što zvijezde svijetle na nebesima.”³⁵⁶

Vrijednost pojedinih dnevnih namaza

Vrijednost pojedinih dnevnih namaza je posebno naglašena, kao što su ikindija, sabah i jacija.

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kod vas se smjenjuju meleki noći i dana, sastaju se u sabahskom i ikindijskom vremenu. Kada meleki, koji su sa vama proveli noć, dođu Allahu, dž.š., On ih upita – mada je to Njemu poznato – Kako ste ostavili Moje robove?“ Oni kažu: ‘Ostavili smo ih u namazu i zatekli u namazu.’“ Poslanik, s.a.v.s., dalje kaže: „Meleki na vas donose salavat sve dok boravite na mjestu gdje ste klanjali; uče dovu,

³⁵³ Hadis je zabilježio Hakim, 1/200.

³⁵⁴ Hadis je zabilježio Muslim.

³⁵⁵ Hadis je zabilježio Hakim, 1/212.

³⁵⁶ *Šuabul-iman*, 3/83.

Fuad Sedić

govoreći: 'Allahu naš, oprosti mu i smiluj se!' – i to traje sve dok čovjek ne izgubi abdest.'³⁵⁷

U drugom hadisu Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Neće ući u Džehennem onaj ko bude klanjao namaz prije izlaza sunca (sabah) i namaz prije njegovog zalaska (ikindija)."³⁵⁸

Abdullah ibn Kajs, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko klanja berdejni (jaciju i sabah) ući će u Džennet."³⁵⁹

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Koga prođe ikindija-namaz, kao da je izgubio porodicu i sav imetak."³⁶⁰

U drugom hadisu se kaže: "Ko ispusti ikindiju namaz, propala su mu djela."³⁶¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ko klanja jaciju u džematu, kao da je pola noći proveo u dobrovoljnom namazu; a ko klanja sabah u džematu, kao da je klanjao cijelu noć."³⁶² U hadisima je, također, naglašeno da su ova dva namaza najteža za munafike.

„Za munafike nema težeg namaza od sabaha i jacije. Kad bi znali kakva se vrijednost, ljepota i nagrada nalaze u ta dva namaza obavljali bi ih u džematu, makar i puzeći dolazili u džamiju.“³⁶³

Važnost džamija

Džamije su Allahove kuće, one su najdraža mjesta Allahu, dž.š., na Zemlji, a najmrža mjesta su Mu čaršije i pijace, zbog grijeha koji se tamo čine – poput krivokletstva, varanja, širenja nemoralna i tome slično.

³⁵⁷ Hadis je zabilježio Muslim.

³⁵⁸ Hadis je zabilježio Muslim.

³⁵⁹ Muttefekun alejhi.

³⁶⁰ Muttefekun alejhi.

³⁶¹ Hadis je zabilježio Buharija.

³⁶² Hadis je zabilježio Muslim.

³⁶³ Hadis je zabilježio Buharija.

Ogranci imana

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: "Džamije su Allahove kuće na Zemlji i one osvjetljavaju stanovnicima Zemlje kao što zvijezde svijetle na nebesima."³⁶⁴

„Najlošija mjesta za sjedenje su čaršije i putevi, a najbolja džamije. Pa, ako već ne boraviš u džamiji, ostani i budi kod kuće.“³⁶⁵

Selman, r.a., je napisao Ebu Derdau, r.a., pismo:

„O moj brate, neka mjesto tvog boravka bude džamija, jer sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: 'Džamija je kuća svakog bogobojažnog. Allah, dž.š., je zagarantirao onome kome kuća bude džamija da će se duševno lijepo osjećati i da će lahko preko Sirat-ćuprije preći i zaslužiti Allahovo, dž.š., zadovoljstvo (tj. Džennet).’“³⁶⁶

Eš-Ša’bi, r.a., je rekao: "Praksa je bilo da ljudi, kad se uplaše zbog nečega, dođu u džamiju."³⁶⁷

Abdullah ibn Selam, r.a., je rekao: "Zaista džamije imaju svoje stubove od ljudi (koji su stalno u njima), a oni opet imaju društvo od meleka koji skupa s njima sjede. Kada meleki te ljude ne vide u džamiji, raspituju se za njih. Ako su bolesni, oni ih obiđu, a ako su u kakvom hairli poslu, meleki ih u tome pomognu."³⁶⁸

El-Evzai, r.a., je rekao: "Kaže se da su se ashabi i tabiini strogo pridržavali pet stvari: čuvanja džemata/zajednice, slijeđenja sunneta, gradnje i održavanja džamija (redovno klanjanje u njima), učenja Kur’ana i džihada."³⁶⁹

Džamije prvenstveno trebaju služiti za klanjanje, podučavanje, zikr i tome slično. U njima ne treba raspravljati o dunjalučkim poslovima koji nisu od opće koristi za džemat i zajednicu. Slijedeći hadisi ukazuju na vrijednost zikra u džamiji, tj. na mjestu gdje

³⁶⁴ *Šuabul-iman*, 3/83.

³⁶⁵ Taberani, sahih. Pogledaj *Bin bir hadis*, br. 502.

³⁶⁶ *Kenzul-ummal*, 20346.

³⁶⁷ *Šuabul-iman*, 3/84.

³⁶⁸ *Šuabul-iman*, 3/84.

³⁶⁹ *Šuabul-iman*, 3/85.

Fuad Sedić

se klanjalo, a također upozoravaju na grijeh onih koji u džamiji raspravljaju o dunjalučkim poslovima:

Hasan ibn Alija, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko klanja sabah-namaz, a zatim ostane sjediti na svom mjestu spominjući Allaha, dž.š., dok ne iziđe sunce, a nakon toga klanja dva rekata (duha-namaza), Allah će ga zaštititi od džehennemske vatre."³⁷⁰

Također je i Allahov Poslanik, s.a.v.s., sjedio na mjestu gdje bi klanjao sabah-namaz sve do izlaza sunca. Ebu Hurejre, r.a. prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Meleki donose salavat na nekog od vas sve dok sjedi na mjestu gdje je klanjao, učeći dovu za njega: 'Allahu naš, oprosti mu i smiluj mu se!'"³⁷¹ Hasan Basri, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Doći će vrijeme u kome će ljudi u džamijama pričati o dunjalučkim poslovima – s takvima nemojte sjediti, jer takvi Allahu ne trebaju."³⁷²

Važnost petka

Petak je najodabraniji dan u sedmici i jedna od specifičnosti našeg ummeta. Šezdeset i druga sura u Kur'anu nosi naziv Petak, u njoj Allah, dž.š., kaže: *O vjernici, kada se u petak na namaz pozovete, kupoprodaju ostavite i požurite ka spominjaju Allaha, to vam je bolje, neka znate!* (El-Džumua, 9)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom objašnjava Aiši, r.a., na čemu židovi zavide muslimanima, pa joj kaže: "Zavide nam na kibli (Kabi) kojoj smo upućeni, a oni su od nje odvraćeni, zavide nam na petku kojem smo upućeni, a oni su od njega odvraćeni i zavide nam na izgovaranju riječi *amin* nakon Fatihe."³⁷³

Enes, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah mi je dao troje koje nije dao nikome prije mene: namaz u

³⁷⁰ *Šuabul-iman*, 3/86.

³⁷¹ Hadis je zabilježio Muslim.

³⁷² Hadis je mursel, a zabilježio ga je Bejheki u *Šuabul-imanu*, 3/87.

³⁷³ *Šuabul-iman*, 3/89.

Ogranci imana

safovima, pozdrav (selam) od pozdrava džennetlija i izgovaranje *amin* nakon Fatihe, osim što je Allah dao Musau, a.s., da uči dovu, a Harun je govorio *amin*».³⁷⁴

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je u jednom hadisu rekao: "Najbolji dan kojeg je sunce obasjalo je petak; u njemu je stvoren Adem, a.s., u njemu spušten na Zemlju, u njemu je i umro, u petak će biti i Kijametski dan. Nema ni jedne životinje, a da petkom ne slavi Allaha, dž.š., iz straha da ne nastupi Kijametski dan, osim ljudi i džina. Petkom ima momenat u kojem musliman kada, klanjajući, zatraži nešto od Allaha, dž.š., On mu to usliša." ³⁷⁵

Sead ibn Ubade, r.a., prenosi da je jedan Ensarija rekao: „Allahov Poslaniče, obavijesti nas o petku!“, pa Poslanik, s.a.v.s., reče: "Petak ima pet posebnosti: u njemu je stvoren Adem, a.s., u njemu je spušten na Zemlju, u njemu je Adem, a.s., umro, u njemu ima momenat kada se Allahov rob obrati Allahu, dž.š., On će mu to uslišati, osim da traži neki grijeh ili prekidanje rodbinske veze i u petak će nastupiti Kijametski dan. Nema ni jednog bliskog meleka, niti neba, niti Zemlje, niti vjetra, niti brda, niti mora, a da ne strahuje od petka, bojeći se da će u njemu nastupiti Kijametski dan." ³⁷⁶

Momenat u kojem se dova prima je na završetku tog dana, kao što su to smatrali Abdullah ibn Selam, Poslanikova kći Fatima, Ebu Seid i drugi.³⁷⁷ Drugi, pak, smatraju da je to momenat kada hatib sjedne na minberu, pa sve dok se ne završi namaz. To potvrđuje hadis koji prenosi Abdullah ibn Omer, a bilježi Muslim. Ima i mišljenje da je to momenat kada hatib silazi s minbere, pa dok se ne završi namaz. Allah zna najbolje.

Obaveznost džume namaza

Na obaveznost izvršavanja džume namaza ukazuje hadis kojeg prenosi Džabir ibn Abdullah, r.a: "Ko tri puta uzastopno, bez razloga

³⁷⁴ *Šuabul-iman*, 3/89.

³⁷⁵ *Šuabul-iman*, 3/92.

³⁷⁶ *Šuabul-iman*, 3/91.

³⁷⁷ Pogledaj predanja od njih u *Šuabul-imanu*, 3/92-94.

Fuad Sedić

izostavi džumu namaz, Allah će mu zapečatiti srce.”³⁷⁸ Znači, srce će mu postati munafičko.

Za džumu se treba okupati, nastojati doći što ranije u džamiju – zavisno od blizine klanjača do minbere, bit će se blizu Arša na Sudnjem danu.³⁷⁹ Također je lijepo petkom, što više donositi salavat na Allahovog Poslanika, kao i proučiti suru *El-Kehf*.

Važnost ezana i nagrada za njegovo učenje

Učenje ezana i ikameta je sunnet, i to je jedna odlika muslimana. Od vrlina i vrijednosti ezana je da šejtan bježi od mjesta gdje se čuje ezan.

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada zauči ezan za namaz, šejtan bježi ispuštajući vjetar kako ne bi čuo ezan. Kada se ezan završi, šejtan se ponovo primakne (kako bi čovjeka odvrćao od namaza). Kada se počne učiti ikamet, on ponovo bježi. Nakon proučenog ikameta (i uspostavljenog namaza), šejtan se ponovo vrati i počne čovjeka ometati u namazu, govoreći mu: ‘Sjeti se toga, sjeti se toga...’, čega se inače ne bi mogao sjetiti van namaza i tada dovede čovjeka u situaciju da ne zna koliko je rekata klanjao.”³⁸⁰

Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada muezin zauči ezan, šejtan pobjegne sve do Revhe, koja je na udaljenosti trideset milja od Medine.”³⁸¹

Jednom prilikom se Bilal požalio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., rekavši: „Ljudi trguju, prodaju robu, borave u kućama, a mi (muezini, zbog obaveza) to ne možemo činiti?” Allahov Poslanik mu na to reče: “O Bilale, zar nisi zadovoljan time da će muezini imati najduže vratove na Sudnjem danu.”³⁸² Značenje ovog hadisa Ebu Davud objašnjava ovako: “Ljudi će na Sudnjem danu ožednjati –

³⁷⁸ *Šuabul-iman*, 3/102.

³⁷⁹ *Šuabul-iman*, 3/99.

³⁸⁰ Hadis je zabilježio Buharija.

³⁸¹ Hadis je zabilježio Muslim.

³⁸² *Šuabul-iman*, 3/117.

Ogranci imana

kada čovjek ožedni, vrat će mu se saviti – a muezini neće biti žedni, i njihovi vratovi će ostati uspravljeni.”³⁸³

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko bude muezinio dvanaest godina, zaslužiti će Džennet i za svaki proučeni ezan će mu se upisati šezdeset, a za svaki ikamet trideset sevapa.”³⁸⁴

Ebu Hurejre i Ebu Seid el-Hudri, r.a., kažu da su čuli kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Tri vrste ljudi će na Sudnjem danu biti na uzvišenju od crnog miska, neće ih ništa zastrašiti niti će biti ispitivani dok se s drugim ljudima bude svodio račun: čovjek koji bude učio Kur'an i njime imatio ljudima uz njihovo zadovoljstvo; čovjek koji bude učio ezan pozivajući ljude, želeći time Allahovo zadovoljstvo i čovjek koji bude iskušan na ovome svijetu time da bude nečiji rob, pa ga to stanje ne odvрати od zarađivanja ahiretske nagrade.”³⁸⁵

Dobrovoljni noćni namaz

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada čovjek ustane noću klanjati, pa probudi ženu te skupa klanjaju dva rekata, te noći će biti upisani među one koji mnogo Allaha, dž.š., spominju.”³⁸⁶

Koliko su ashabi voljeli noćni namaz i nastojali biti u namazu u momentu kada se dova prima ukazuju slijedeći primjeri:

Ebu Osman kaže: “Proveo sam kod Ebu Hurejre u gostima sedam dana, pa su on, njegova žena i sluga provodili cijelu noć u namazu smjenjujući se, svako od njih bi klanjao po jednu trećinu noći.”³⁸⁷

Eslem kaže da bi Omer ibn el-Hattab, r.a., klanjao noću. Kada bi nastupio zadnji dio noći, probudio bi familiju da klanjaju, govoreći

³⁸³ *Šuabul-iman*, 3/118.

³⁸⁴ *Šuabul-iman*, 3/119.

³⁸⁵ *Šuabul-iman*, 3/120.

³⁸⁶ *Šuabul-iman*, 3/126.

³⁸⁷ Hadis je zabilježio Buharija.

Fuad Sedić

im: „Klanjajte, klanjajte! i učio ajet: *Naredi svojoj porodici da klanjaju namaz.* (Ta-Ha, 132)

Bilal ibn Rebbah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Klanjajte noćni namaz, jer je to praksa dobrih ljudi prije vas, i to je način približavanja Allahu, čišćenje od grijeha, sprečavanje od grijeha i način udaljavanja bolesti od tijela.”³⁸⁸

Abdullah ibn Amr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista u Džennetu imaju sobe čija se unutrašnjost vidi izvana, a vanjšina iznutra.“ Ebu Malik el-Ešari upita: „Zakoga su pripremljene?“ Poslanik odgovori: „Za onoga koji bude lijepo (pristojno) govorio, gladne hranio i noću klanjao dok drugi ljudi spavaju.”³⁸⁹

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada preostane zadnja trećina noći, Allah, dž.š., pita: ‘Ima li neko tražiti da od njega otklonim nedaću, pa da to uradim; ima li neko tražiti da mu dam rizik pa da mu to dadnem i ima li neko nešto moliti, pa da mu uslišam?’”³⁹⁰

Skrušenost u namazu

Kada vjernik klanja namaz treba nastojati što bolje se koncentrirati i posvetiti namazu, jer mu od namaza pripada samo ono u čemu je prisutan mislima i srcem. Nepotpuno izvršavanje namaskih ruknova se smatra jednom vrstom krađe, na što ukazuje slijedeći hadis:

Ebu Hurejre, r.a., kaže da je u prisustvu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., spomenuta krađa, pa je upitao: „Koju vrstu krađe smatrate najgorom?“ Odgovoriše: „Da čovjek ukrade od brata.“ Poslanik reče: „Najgora krađa je da čovjek krade od svoga namaza.“ Ashabi upitaše: „A kako neko od nas može krasti od namaza?“ Poslanik odgovori:

³⁸⁸ Hadis je sahih, a zabilježio ga je Hakim.

³⁸⁹ *El-Mustedrek*, 1/321.

³⁹⁰ *Musned* od Tajalisija, 2516.

Ogranci imana

„Ako nepotpuno izvršava njegove rukue, sedžde i nije u namazu skrušen.”³⁹¹

Abdullah ibn Mesud, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko lijepo klanja dok ga ljudi gledaju, a ružno kada je sam, ismijava se s njegovim Gospodarom.”³⁹²

Ima mnogo hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., podstiče na skrušenost u namazu, upozorava na opasnost okretanja za vrijeme namaza, dizanja glave sa rukua i sedžde prije imama i upozorava da namaz neće biti ispravan dok se ne budu u potpunosti izvršavali njegovi ruknovi.

Ubade ibn Samir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada čovjek lijepo klanja, upotpunjavajući rukue i sedžde, namaz mu kaže: ‘Allah te sačuvao kao što si ti mene sačuvao,’ a ako ružno klanja, ne izvršavajući u potpunosti rukue i sedžde, onda mu namaz kaže: ‘Allah te upropastio kao što si ti mene upropastio.’ Zatim mu se namaz skafulja, kao što se kafulja stara odjeća i baci mu se u lice.”³⁹³

Namaz u praksi ashaba i tabiina

U narednim redovima ću navesti nekoliko primjera o tome kako su ashabi, tabiini i drugi uzoriti učenjaci obavljali namaz, ne bi li nas to stimuliralo da ih u tome slijedimo.

Šu’be, r.a., kaže: “Kada god sam vidio Amra ibn Murreta, r.a., kako (skrušeno i predano) klanja, smatrao sam da neće ni završiti namaz, a da će mu ono što traži biti udovoljeno.”³⁹⁴

Sufjan Sevri, r.a., kaže: “Kad god sam vidio Mensura da klanja, pomislio sam: ‘Ovaj će sada umrijeti’”³⁹⁵

³⁹¹ *Šuabul-iman*, 3/135.

³⁹² *Šuabul-iman*, 3/136.

³⁹³ *Musned* od Tajalisija, 585.

³⁹⁴ *Šuabul-iman*, 3/152.

³⁹⁵ *Šuabul-iman*, 3/152.

Fuad Sedić

Jezid ibn Hajjan, r.a., kaže: “Kada bi El-Anbes ibn Ukbe klanjao namaz, mirno je stajao poput nepomičnog zida; a kada bi obavljao sedždu toliko bi dugo ostajao u tom položaju da bi vrapci stajali na njegova leđa.”³⁹⁶

El-Madžšun el-Ekber, r.a., prenosi da je Sead ibn Muaz, r.a., rekao: “Ja sam u svemu slabić poput drugih ljudi, osim u troje: nikada nisam nešto čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a da odmah nisam povjerovao da je to istina od Allaha, dž.š., u koju nema nikakve sumnje; nikada nisam klanjao namaz a da sam pomislio na nešto drugo osim namaza i nikada nisam prisustovao dženazi a da nisam razmišljao o tome šta umrli odgovora i šta mu se kaže.” Muhammed ibn Amr (jedan od prenosilaca ove izreke) kaže: „Ovo sam ispričao Zuhriju na što mi on reče: ‘Neka se Allah smiluje Seadu, zaista je on bio povjerljiv u onome što je govorio, a meni je prenešeno da takve osobine – koje je on spomenuo – može imati samo poslanik, ili neko sličan poslaniku.”³⁹⁷

Ubejdullah ibn Šumejt, r.a., prenosi od svoga oca da je rekao: “Zaista je Allah, dž.š., vjerniku dao snagu u srcu a ne u tijelu. Zar ne vidite da nekada iznemogli starac na vrućini posti i noću klanja, a da to mladić nije u stanju.”³⁹⁸

Mesruk, r.a., kaže: “Nikada nismo ni omrknuli ni osvanuli a da se zbog nečeg, od dunjalučkih stvari, nismo žalostili, kao što smo žalili za sedždama koje smo činili, što ih nismo još više činili.”³⁹⁹

Koliko god se čovjek nastojao koncentrirati u namazu i odagnati razne misli od sebe, ipak biva podložen šejtanskom obmanjivanju i odvrćanju, što je svojstveno čovjeku, makar bio i od najodabranije skupine ashaba. Slijedeći primjer nam govori o tome.

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko će klanjati dva rekata a da u njima ne pomisli ni na što drugo, dobit će slugu ili konja?!” Neko od ashaba je klanjao, pa

³⁹⁶ *Šuabul-iman*, 3/149.

³⁹⁷ *Šuabul-iman*, 3/149.

³⁹⁸ *Šuabul-iman*, 3/152.

³⁹⁹ *Šuabul-iman*, 3/153.

Ogranci imana

kada je sjeo pred kraj namaza, dođe mu šejtan, te on poče razmišljati hoće li uzeti slugu ili konja. Na to se Allahov Poslanik nasmiješi.”

Također, Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Omeru: „Omere, ko klanja namaz a ne dozvoli da ga šejtan ometa u njemu dobit će jednu od ove dvije džube (ogrtača)?!“ Omer reče: „Ja ću.“ Kada je počeo klanjati, dođe mu šejtan i reče: „Jedna od ovih džuba je bolja, koju ćeš izabrati?“ Kada je Omer predao selam, Poslanik ga upita: „Šta si uradio, Omere?“ On reče: „Dok sam klanjao, došao mi je šejtan i obavijestio me da je jedna džuba bolja.“ Poslanik reče: „Zar ti nisam rekao, Omere?!“⁴⁰⁰

Iz navedenih citata se vidi da je vrlo teško koncentrirati se u namazu i odagnati šejtansko spletkarenje, ali je vjernik dužan uložiti truda koliko može, pa da to svede na što manju mjeru.

Allah, dž.š., podstiče vjernike da pomoć traže u namazu i strpljivosti, pa kaže: *O vjernici, tražite sebi pomoć u strpljivosti i namazu. Allah je doista na strani strpljivih.* (El-Bekare, 153)

Kad god bi Poslanika, s.a.v.s., zabrinula neka stvar, on bi klanjao ili kada bi njegovu porodicu zadesila kakva nedaća, on bi im naređivao klanjanje i učio: *Naredi svojoj porodici da klanja namaz i u tome ustraj!* (Ta-Ha, 132)

Sabit el-Bunani, r.a., kaže: „Namaz je službovanje Allahu, dž.š., na Zemlji, jer da je bilo išta bolje od namaza, ne bi u ovome ajetu stajalo ovako: *I dok je u hramu klanjao namaz meleki ga zovnuše...* (Ali Imran, 39)

Sabit el-Bunaniju je namaz bio toliko omiljen, da bi, kada bi izišao među učenike, pogledao u pravcu Kible – ako bi nekog u tom pravcu ugledao, rekao bi: „Odvraćate me od mog Gospodara!“ On bi, između ostalog, učio dovu: „Dragi moj Allahu, ako ikome dozvoliš da (Ti se) klanja u svom kaburu, dozvoli meni.“⁴⁰¹

Također se prenosi da je Sabit rekao: „Prenešeno mi je da se zemlja ukrašava za vjernika, kako bi prošao preko nje, i na njoj spomenuo Allaha, dž.š., ili klanjao na njoj.“⁴⁰²

⁴⁰⁰ Šuabul-iman, 3/150.

⁴⁰¹ Šuabul-iman, 3/155.

⁴⁰² Šuabul-iman, 3/156.

Fuad Sedić

Amr ibn Utbe, r.a., bi izlazio noću na svome konju, stajao pored mezarluka i govorio: "O stanovnici ovih kabura, knjige vaših djela su već zatvorene i ona su završena!," Zatim bi zaplakao i ostajao na nogama klanjajući sve do sabaha.⁴⁰³

Ebu Muhammed el-Džeriri kaže: "Bio sam prisutan kada je Džunejd umirao. To je bilo u petak, pa sam primjetio kako uči Kur'an. Rekoh mu: „Nemoj se sada mučiti!“ On reče: „Pa, zar ima iko preči još šta proučiti od mene, jer će se knjiga mojih djela zatvoriti.“

Također je Ebu Bekr en-Nehšeli viđen na samrti kako išareti glavom i klanja. Neko od prisutnih reče: „Zar u takvom stanju moraš klanjati?“ Odgovori: „Žurim klanjati još koji rekat dok se knjiga mojih djela nije zatvorila.“⁴⁰⁴

El-Dževnijeva supruga bi noću toliko dugo klanjala da je morala noge uvezivati krpama. Njen muž bi joj govorio da se nije potrebno toliko patiti, a ona bi odgovarala: „Ovo je, u usporedbi sa stajanjem na Sudnjem danu, uistinu malo.“ On bi ušutio.⁴⁰⁵

Šafija, r.a., bi prvu trećinu noći pisao, drugu klanjao, a treću spavao.⁴⁰⁶

Jednom prilikom se Sufjan previše najeo, pa je rekao: "Kada se magarcu dadne više hrane onda se na njega više natovari," te je cijelu noć proveo klanjajući.⁴⁰⁷

Treba nastojati da namaz na naše ponašanje pozitivno utječe, tako da se čovjek poslije namaza osjeća drugačije. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ko klanja namaz a on ga ne podstakne na dobra djela i ne odvрати od loših djela i grijeha, od Allaha, dž.š., se samo više udaljava."⁴⁰⁸

⁴⁰³ *Šuabul-iman*, 3/156.

⁴⁰⁴ *Šuabul-iman*, 3/172.

⁴⁰⁵ *Šuabul-iman*, 3/164.

⁴⁰⁶ *Šuabul-iman*, 3/165.

⁴⁰⁷ *Šuabul-iman*, 3/167.

⁴⁰⁸ *Šuabul-iman*, 3/174.

22. ZEKAT

Jedna od temeljnih dužnosti svakog imućnog muslimana je davanje zekata, tj. viška imovine koju bogati daju siromašnima. O važnosti ovog dijela imana govori činjenica da se u kur'ansko-hadiskim tekstovima vrlo često spominje skupa sa namazom.

Allah, dž.š., kaže: *A naređeno im je da samo Allaha obožavaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da namaz obavljaju, i da zekat daju; a to je – ispravna vjera.* (El-Bejjine, 5)

Naredba: *Obavljajte namaz i dajte zekat!* je spomenuta na trideset i dva mjesta u Kur'anu. Namaz i zekat se u mnogo ajeta spominju skupa, između te dvije stroge obaveze nikada nije ubačena neka treća obaveza. Na taj način je zekat postao treći temeljni dio imana, kao što se namaz stavlja na drugo mjesto, odmah nakon šehadeta. Upravo zbog toga treba voditi računa o ovoj obavezi koja je nerazdvojna od namaza.⁴⁰⁹

Također je i Allahov Poslanik, s.a.v.s., u mnogo hadisa spomenuo zekat skupa sa namazom:

Abdullah ibn Mesud, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Islam se temelji na pet stvari: šehadetu (svjedočenju da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik), klanjanju namaza, davanju zekata, obavljanju hadža i postu mjeseca ramazana."⁴¹⁰

Džerir ibn Abdullah, r.a., kaže: "Obavezao sam se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da ću redovno namaz obavljati, davati zekat i savjetovati svakog muslimana."⁴¹¹

⁴⁰⁹ *Šuabul-iman*, 3/185.

⁴¹⁰ Hadis je zabilježio Muslim.

⁴¹¹ Muttefekun alejhi.

Fuad Sedić

Ebu Ejjub el-Ensari, r.a., pripovijeda da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao mu: „Uputi me na posao koji će me, kada ga budem radio, približiti Džennetu, a udaljiti od Džehennema?“ Poslanik mu reče: „Obožavaj Allaha, dž.š., i nemoj mu nikoga pripisivati kao druga, obavlaj namaz, daj zekat i održavaj rodbinske veze.“ Kada se taj čovjek okrenuo odlazeći, Poslanik reče: „Ako se bude pridržavo onoga što mu je naređeno, ući će u Džennet.“⁴¹²

Prijetnja onima koji ne daju zekat

Allah, dž.š., upozorava one koji ne daju zekat da ih čeka teška kazna:

A one koji skupljaju zlato i srebro i ne dijele ga na Allahovom putu, obraduj bolnom kaznom, (koja će ih snaći) onoga dana kada se bude pržilo na njemu (zlato i srebro) u paklenoj vatri, pa će biti njime (užarenim zlatom i srebrom) glačana njihova čela, bokovi i leđa. (Reći će im se): 'Ovo je ono što ste skupljali sebi, pa kušajte ono što ste skupljali!' (Et-Tevbe, 36)

Komentirajući ovaj ajet, Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže: „Kada se onaj koji ne bude davao zekat bude pržio na užarenim dukatima, dukati neće biti u hrpi, nego će se rasporediti i dinari i dirhemi, a njegova koža će se razvući tako da ga svaki dukat, dinar i dirhem posebno mogu pržiti.“

U drugom ajetu se kaže: *Neka oni koji škrtare u onom što im Allah iz obilja Svoga daje nikako ne misle da je to dobro za njih, ne to je zlo za njih. Ono čime su škrtarili bit će im obješeno o vratu na Sudnjem danu. Allahovo nasljedstvo su nebesa i zemlja, i Allah zna ono što vi ne znate. (Ali Imran, 180)*

Allah dž.š. one koji ne daju zekat naziva mušricima: *Teško mušricima, onima koji ne daju zekat i koji ne vjeruju u Sudnji dan. (Fussilet, 6-7)*

⁴¹² Hadis je zabilježio Muslim.

Ogranci imana

Također, imamo veliki broj hadisa u kojima se govori o opasnostima za onoga ko se ogлуši o naredbu izdvajanja zekata:

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, ko god od ljudi umre, a iza sebe ostavi ovaca, ili deva ili krava od kojih nije davao zekat, ta stoka će doći Sudnjeg dana ogromne veličine i težine pa će tog svog vlasnika gaziti kopitama i bosti ga rogovima. Ta stoka će po redu nailaziti gazeći preko vlasnika. Kada svi pređu, počinju ispočetka, i to će trajati sve dok se ne završi polaganje računa među ljudima."⁴¹³

Među prvima koji će ući u Džehennem je onaj koji ne daje zekat, kao što je to naglašeno u hadisu:

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Pokazana su mi trojica koji će prvi ući u Džennet i trojica koji će prvi ući u Džehennem. Prva trojica koji će ući u Džennet su: šehid, rob koji lijepo izvršava obaveze prema Allahu, dž.š., i korektan je prema gospodaru, i pošten i moralan siromah. Prva trojica koja će ući u Džehennem su: nepravedan vladar (pretpostavljeni), bogataš koji ne daje zekat i oholi siromah."⁴¹⁴

Također, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Nemoj da nekog od vas sretnem na Sudnjem danu, a da na njegovom vratu bude okačena deva koja riče! Taj čovjek mi se obraća: 'Spasi me!' Ja ću mu odgovoriti: 'Ništa ti ne mogu pomoći, već sam te upozorio (da si dužan davati zekat) na to. Nemoj da nekog od vas sretnem na Sudnjem danu, a da mu na vratu bude okačena ovca koja bleji, a da mu se obraća i kaže: 'Spasi me!' Ja ću mu odgovoriti: 'Ništa ti ne mogu pomoći, već sam te na to upozorio. Nemoj da nekog od vas sretnem na Sudnjem danu, a da mu na vratu bude okačena krava koja riče, a on mi se obraća i kaže: 'Spasi me!' Ja ću mu odgovoriti: 'Ništa ti ne mogu pomoći, već sam te na to upozorio.' Nemoj da nekog od vas sretnem na Sudnjem danu a da mu na vratu budu okačeni računi i novčane priznanice koje se lepršaju, a on mi se obraća i kaže: 'Spasi me!' Ja ću mu odgovoriti: 'Ništa ti ne mogu pomoći, već sam te na

⁴¹³ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

⁴¹⁴ Hadis su zabilježili Ahmed, Ibn Huzejme i Hakim.

Fuad Sedić

to upozorio.' Nemoj da nekog od vas sretnem na Sudnjem danu a da mu se na vratu okači nekretnina i imetak, on mi se obraća i kaže: 'Spasi me!' Odgovorit ću mu: 'Ništa ti ne mogu pomoći, već sam te na to upozorio.'⁴¹⁵

Kada dajemo zekat, time pomažemo ugrožene a istovremeno čistimo i čuvamo imetak, jer Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu kaže: "Čuvajte imetke zekatom, liječite bolesne dijeleći sadaku; a za belaje i iskušenja pripremite dovu."⁴¹⁶

Posljedice nedavanja zekata

Kab, r.a., kaže: "Kada vidiš da nema kiše, znaj da se zekat ne daje; kada vidiš da su sablje izvučene (iz korica), znaj da se ne sudi po Allahovom zakonu, pa se ljudi jedni drugima svete i kada vidiš da se kamata koristi, znaj da se nemoral (zinaluk) masovno proširio."⁴¹⁷

Abdullah ibn Omer, r.a., kaže: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., se okrenuo prema nama i rekao:

‘O skupino muhadžira, molim Allaha, dž.š., da ne budete iskušani sa pet stvari:

- neće se nikada među ljudima pojaviti nemoral (zinaluk) koji će se javno ispoljavati a da se među ljudima ne prošire zarazne bolesti koje nisu poznate prethodnim generacijama,

- neće ljudi početi zakidati i varati pri vaganju i mjerenju, a da ih ne zadesiti glad, oskudica, kriza i nepravda vladara,

- neće ljudi prekinuti davati zekat na imetak a da im ne bude uskraćena kiša s neba; da nije stoke ne bi nikako ni padala,

- neće ljudi prekršiti ugovor sa Allahom, dž.š., i Njegovim Poslanikom, s.a.v.s., a da Allah neće dati da nad njima zavlada strani neprijatelj koji će im oteti nešto od onoga što je bilo u njihovom posjedu,

⁴¹⁵ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

⁴¹⁶ Hadis su zabilježili Taberani, Ebu Nuajm i Hatib.

⁴¹⁷ *Šuabul-iman*, 3/196.

Ogranci imana

- i kada god njihove vođe ne budu sudile po Allahovoj knjizi i budu odabirali samo dio od onoga što je Allah objavio, Allah će dati da među njih bude ubačen razdor i svađa.”⁴¹⁸

Zbog raznih grijeha koje ljudi čine, među kojima je i nedavanje zekata, stiže ih kletva, pa u komentaru kur'anskog ajeta: *To su oni koje će Allah prokleti, a proklet će ih oni koji proklinju* poznati tumač Kur'ana, Mudžahid, kaže: “Oni koji proklinju su sve životinje na zemlji, insekti i akrepi. Oni govore: ‘Uskraćena nam je kiša zbog grijeha koje su ljudi počinili.’”⁴¹⁹

Podsticanje na dobrovoljno davanje (sadaku)

Mnogo je kur'anskih ajeta u kojima se govori o vrijednosti dobrovoljnog udjeljivanja, tj. davanje sadake, od njih ćemo spomenuti slijedeće:

Nije dobročinstvo u tome da okrećete lica prema istoku i zapadu, dobročinitelji su oni koji vjeruju u Allaha, u Drugi svijet, meleke, knjige, vjerovjesnike, te oni koji od imetka – iako im je drag – daju rođacima i siročadi, siromasima i putnicima namjernicima, prosijacima, i za otkup iz ropstva, oni koji namaz obavljaju i zekat daju, i koji obavezu svoju – kada je preuzmu – ispunjavaju, te oni koji su strpljivi u neimaštini i u bolesti, i za vrijeme borbe. To su oni koji su iskreni i oni koji se Allaha boje. (El-Bekare, 177)

Obzirom da je pred kraj ovog ajeta zekat spomenut skupa sa namazom, jasno je da se riječima: *...te oni koji od imetka, iako im je drag, daju rođacima...* misli na dobrovoljno davanje, sadaku.

Nećete postići dobro sve dok ne budete dijelili od onoga što vam je drago! A što god da dijelite, Allah to dobro zna! (Ali Imran, 92)

Ko će Allahu drage volje zajam dati da bi mu ga On mnogostruko vratio, a uz to i nagradu plemenitu dobio. (El-Hadid, 11)

⁴¹⁸ Hadis je sahih, zabilježili su ga Ibn Madže, Hakim, Bezzar i Bejheki.

⁴¹⁹ *Suabul-iman*, 3/198.

Fuad Sedić

...i Allahu lijep zajam dajte! A dobro koje za sebe unaprijed date naći ćete kod Allaha još boljim i većim po nagradi. I molite Allaha da vam oprosti, jer Allah prašta i milostiv je. (El-Muzzemmil, 20)

Onima koji dijele imovinu svoju noću i danju, tajno i javno, pripada nagrada kod Gospodara njihova! I za njih nema straha, niti će se oni žalostiti! (El-Bekare, 274)

Ovim Allah, dž.š., hvali one koji troše imovinu na Allahovom putu i u težnji za Njegovim zadovoljstvom u svako doba. U to spadaju, čak, i troškovi za porodicu. To potvrđuje i naredni hadis koji prenosi Ebu Mesud, r.a: "Kada musliman nešto potroši za svoju porodicu računajući da je to u ime Allaha i nadajući se nagradi, to mu je sadaka!"⁴²⁰

Abdullah ibn Omer, r.a., kaže: „Kada je objavljen ajet: *Primjer onih koji imovinu svoju troše na Allahovom putu sličan je zrnu iz kojega nikne sedam klasova, a u svakom klasu po stotinu zrna. A Allah povećava kome On hoće! Allah je neizmjereno dobar i Sveznajući*, (El-Bekare, 261) tada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Gospodaru, povećaj mome ummetu!', pa je objavljen ajet:

Ko će Allahu drage volje zajam dati da bi mu ga On mnogostruko vratio, (El-Hadid, 11) tada Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Gospodaru, povećaj mome ummetu!', pa je objavljen ovaj ajet: *...samo oni koji budu strpljivi bit će bez računa nagrađeni. (Ez-Zumer, 10)*⁴²¹

Adij ibn Hatim, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., spomenuo džehennemsku vatru, pa je tražio zaštitu od nje i okrenuo lice, a zatim rekao: "Čuvajte se džennemske vatre, pa makar s polovinom datule koju udijelite (kao sadaku), a ako ni to ne budete imali, onda lijepom riječju."⁴²²

Omer ibn Hattab, r.a., je rekao: "Meni je rečeno da će se dobra djela međusobno hvaliti i natjecati, pa će sadaka reći: 'Ja sam najbolje djelo od svih vas!'"⁴²³

⁴²⁰ Muttefekun alejhi.

⁴²¹ Šuabul-iman, 3/199.

⁴²² Hadis je zabilježio Buharija.

⁴²³ Šuabul-iman, 3/205.

Ogranci imana

Huzejfe, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svako dobro djelo je sadaka."⁴²⁴

Abdullah ibn Mesud, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: „Kome je od vas imetak nasljednika draži od njegovog imetka?“ Ashabi odgovoriše: „Nema niko a da mu njegov imetak nije draži od imetka nasljednika.“ Poslanik, s.a.v.s., reče: „Znajte da nema nikog da mu je nasljednikov imetak draži od vlastitog imetka, ali je tvoj stvarni imetak ono što udijeliš, a imetak tvog nasljednika ono što iza sebe ostaviš.“⁴²⁵

Abdullah ibn Šihhir, r.a., kaže: „Došao sam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a on je učio suru: *Zakuplja vas nadmetanje u umnožavanju imetka...* (Et-Tekasur), zatim je rekao: 'Čovjek će govoriti: 'Moj imetak, moj imetak!', pa će mu se reći: 'A imaš li išta od imetka, osim ono što si pojeo i tako ga uništio, ili ono što si obukao i tako ga poderao, ili ono što si kao sadaku podijelio i to si jedino trajno (sebi) ostavio.'"⁴²⁶

Vrijednosti dobrovoljne sadake

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada vjernik umre, prati ga troje: porodica, imetak i djela; dvoje se vraća, a ostaje jedno. Vraćaju se porodica i imetak, a ostaju djela."⁴²⁷

Hasan kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., (u hadisi-kudsiju) kaže: 'O čovječe, ostavi kod Mene na čuvanje nešto blaga (tj. podijeli kao sadaku) i neće ga uništiti ni poplava, ni požar, ni krađa. Ja ću ti to (pre)dati kada ti bude najpotrebnije.'"⁴²⁸

⁴²⁴ Hadis je zabilježio Muslim.

⁴²⁵ Hadis je zabilježio Buharija.

⁴²⁶ Hadis je zabilježio Muslim.

⁴²⁷ Hadis je zabilježio Buharija.

⁴²⁸ *Šuabul-iman*, 3/211.

Fuad Sedić

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada se kod Allaha ostavi nešto na čuvanje (tj. kada se nešto udijeli kao sadaka), On to sačuva."⁴²⁹

Ukbe ibn Amir, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Zaista sadaka gasi kabursku vrućinu njenim davaocima i zaista će vjernik na Sudnjem danu biti u hladu svoje sadake."⁴³⁰

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Sadaka gasi Allahovu srdžbu i sprječava ružnu smrt."⁴³¹

Enes ibn Malik, r.a., također, prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: "Dijelite sadaku, jer vam je sadaka zaštita od džehennemske vatre."⁴³²

Sevap je nahraniti gladnog i napojiti žednog

Ebu Musa, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nahranite gladnog, obidite bolesnog i oslobodite zarobljenog."⁴³³

Abdullah ibn Amr ibn el-As, r.a., prenosi da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., šta je u islamu najbolje, pa mu on odgovori: "Da nahraniš gladnog i nazivaš selam onome koga poznaješ i koga ne poznaješ."⁴³⁴

Alija, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "U Džennetu imaju odaje čija se vanjšina vidi iznutra, a unutrašnjost izvana. Neki beduin upita: 'Za koga su te odaje, Allahov Poslaniče?' Poslanik odgovori: 'Za onoga ko bude govorio lijepe riječi, širio selam, hranio gladne i noću klanjao dok ljudi spavaju.'"⁴³⁵

Abdullah ibn Selam, r.a., kaže: „Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stigao u Medinu, ljudi su se okupili oko njega i rekli: 'Stigao je Poslanik.' Ja sam, također, otišao vidjeti ga s ostalim svijetom.

⁴²⁹ *Šuabul-iman*, 3/211.

⁴³⁰ *Šuabul-iman*, 3/212.

⁴³¹ *Šuabul-iman*, 3/213.

⁴³² *Šuabul-iman*, 3/214.

⁴³³ Hadis je zabilježio Buharija.

⁴³⁴ Hadis je zabilježio Buharija.

⁴³⁵ *Šuabul-iman*, 3/216.

Ogranci imana

Čim sam ugledao njegovo lice, uvidio sam da to nije lice lažljivca. Prvo što sam od njega čuo: 'O ljudi, širite selam, hranite gladne, održavajte rodbinske veze i klanjajte noću dok ljudi spavaju, ući ćete u Džennet sa selamom.'⁴³⁶

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Najbolja sadaka je da nahraniš gladnu džigeru."⁴³⁷

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Jednom prilikom je neki čovjek išao putem i jako ožednio. Naišao je na bunar, sišao u njega i napio se. Kada je izišao, našao je psa kako liže prašinu zbog žeđi, pa je rekao: 'Ovog psa je zadesila žeđ kao i mene! Ponovo se spustio u bunar, napunio cipelu vodom i, držeći je ustima, ponovo izišao iz bunara i napojio psa. Allah se tom čovjeku zahvalio i oprostio mu grijeh.' Ashabi upitaše: „Poslaniče, pa zar i zbog životinja bivamo nagrađeni?“ Poslanik im odgovori: „Za svako živo stvorenje (kada ga nahranite ili napojite) imate nagradu."⁴³⁸

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nema ni jedne sadake vrijednije od udjeljivanja vode (pojenja žednog)."⁴³⁹

Ebu Musa kaže: „Pitao sam Abdullaha ibn Abbasa, r.a., o najboljoj sadaki, pa mi je rekao da je o tome pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i da mu je on rekao: 'Napoj žednog.' – a zatim rekao: 'Zar ne znaš da će se džehennemlijama, kada budu tražili pomoć, dati voda poput gnoja, a oni će govoriti: 'Dajte nam vode ili nešto od onoga čime vas je Allah opskrbio.'"⁴⁴⁰ Dakle, oni su spomenuli vodu prije bilo čega drugog od onoga čime ih je Allah opskrbio.

⁴³⁶ *Šuabul-iman*, 3/216.

⁴³⁷ *Šuabul-iman*, 3/217.

⁴³⁸ Muttefekun aljehi.

⁴³⁹ *Šuabul-iman*, 3/221.

⁴⁴⁰ *Šuabul-iman*, 3/221.

Fuad Sedić

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: "Nije pravi vjernik onaj koji se najede, a komšija mu bude gladan."⁴⁴¹

Katade kaže: „Nama je spomenuto da je Sulejman ibn Davud, a.s., govorio: 'Sjeti se gladnog kada se najedeš i siromaha kada se obogatiš!'"⁴⁴²

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., (u hadisi-kudsiju) kaže: "O čovječe, daj drugima i Ja ću tebi dati!"⁴⁴³

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada je Allah, dž.š., stvorio Zemlju, ona se počela micati, pa je stvorio brda i postavio ih na Zemlji, tese ona smirila. Meleki su se začudili jačini brda, pa su upitali: 'Gospodaru, ima li nešto od Tvojih stvorenja jače od brda?' On reče: 'Ima željezo.' Meleki ponovo upitaše: 'Gospodaru, ima li nešto od Tvojih stvorenja jače od željeza?' On reče: 'Ima vatra.' Meleki opet upitaše: 'Gospodaru, ima li nešto od Tvojih stvorenja jače od vatre?' On reče: 'Ima voda.' Meleki upitaše: 'Gospodaru, ima li nešto od Tvojih stvorenja jače od vode?' On reče: 'Ima vjetar.' Meleki upitaše: 'Gospodaru, ima li nešto od Tvojih stvorenja jače od vjetra?' On reče: 'Ima, čovjek koji udijeli sadaku krijući da ne zna njegova lijeva šta je udijelila desna ruka.'"⁴⁴⁴

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Od onoga što čovjeku koristi od dobrih djela nakon smrti su: znanje kojem je nekoga podučio i proširio, dobro dijete koje je iza sebe ostavio, džamija koju je napravio, kuća za putnika namjernika koju je napravio, potok za napajanje koji je iskopao i sadaka koju je iz svog imetka udijelio dok je bio zdrav i sposoban – to mu koristi nakon njegove smrti."⁴⁴⁵

⁴⁴¹ *Šuabul-iman*, 3/225.

⁴⁴² *Šuabul-iman*, 3/226.

⁴⁴³ *Šuabul-iman*, 3/232.

⁴⁴⁴ *Šuabul-iman*, 3/244.

⁴⁴⁵ *Šuabul-iman*, 3/248.

23. POST

Dvadeset i treći dio vjerovanja je post mjeseca ramazana. Na važnost ovog dijela imana ukazuju slijedeći ajet:

O vjernici, propisan vam je post kao što je bio propisan onima prije vas, da biste bili bogobojažni (to jest da postite određeni broj dana). Ko od vas bude bolestan ili na putu (i ne bude postio), naknadno će postiti isti broj dana (izvan mjeseca ramazana). (El-Bekare, 183-184)

Katade i Šabi, u komentaru ovog ajeta, kažu: „Usporedba našeg posta s postom onih koji su bili prije nas ogleda se u vremenu i broju dana. Allah, dž.š., je Musaovom i Isaovom narodu propisao post mjeseca ramazana, pa su (između ostalog i) to promijenili; njihovi svećenici su od sebe dodali još deset dana posta. Nakon toga se jedan broj njihovih svećenika razbolio, pa su rekli: ‘Ako nas Allah izliječi, dodat ćemo postu još deset dana.’ Tako se i desilo, pa je post kršćana postao pedeset umjesto prvopropisanih, trideset dana. Obzirom da su osjećali poteškoću u postu preko ljeta zbog vrućina, oni su vrijeme posta promijenili i izabrali jedan proljetni mjesec.“ Ovo mišljenje, također, zastupa i Nuhhas i kaže da to potvrđuje hadis koji od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., prenosi Dagfel ibn Hanzale: “Kršćanima je bio propisan post mjeseca ramazana, pa se neki čovjek od njih razbolio i oni su rekli: ‘Ako ga Allah izliječi, dodat ćemo još deset dana posta.’ Nakon toga je neko od njih jeo meso, pa su mu se izokrenula usta, te oni rekoše: ‘Ako ga Allah izliječi, dodat ćemo još sedam dana posta.’ Kada im je došao novi vladar, rekao je: ‘Dopunit ćemo ovih sedam dana sa još tri dana i postit ćemo u proljeće’ – i tako je njihov post bio pedeset dana.”⁴⁴⁶

Mudžahid kaže: „Allah je svakom narodu propisao post mjeseca ramazana. Nakon toga su oni, da bi bili sigurni, postili dan prije

⁴⁴⁶ *Tefsirul-ahkam*, 1/60.

Fuad Sedić

početka i dan poslije tog mjeseca. Tako su iz generacije u generaciju dodavali po jedan dan dok im post nije narastao na pedeset dana.“ Kurtubi kaže: „Upravo je zbog ovoga kod nas pokuđeno postiti sumljivi dan, to jest dan prije početka mjeseca ramazana i dan nakon njegovog završetka.⁴⁴⁷

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u poznatom hadisu kaže: “Islam se temelji na pet stvari: očitovanju da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, postu ramazana i obavljanju hadža.”⁴⁴⁸

Ne postiti ramazan je veliki grijeh, mada ne postoji veliki broj hadisa koji upozoravaju na opasnost činjenja tog grijeha kao što je slučaj s napuštanjem namaza ili nedavanjem zekata. Razlog tome je što se rjeđe dešava da neko ne posti ako je u stanju izvršiti taj vjerski propis, za razliku od namaza i zekata koje mnogo ljudi olahko shvaćaju i puno ih ispuštaju. Vrlo često imamo situaciju da čovjek ne klanja ali posti, ili klanja samo uz ramazan i tome slično. Upravo zbog toga imamo veliki broj hadisa koji ukazuju na opasnost ostavljanja namaza i nedavanje zekata, što sa postom nije slučaj.

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Tri su petlje i temelja vjere na kojima se zasniva islam – ko napusti jednu od tih stvari postaje kafir (nevjernik): svjedočenje da nema drugog boga osim Allaha, klanjanje propisanih dnevnih namaza i post mjeseca ramazana.” U drugom predanju stoji: “Ko ostavi jednu od te tri stvari, postaje nevjernik i od njega se ne prima ništa od djela, i njegova krv i imetak nisu više sveti (zabranjeni).”⁴⁴⁹

Prenosi se od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko bez razloga i olakšice koju je Allah propisao (bolest, putovanje i sl.) ne bude postio makar jedan dan mjeseca ramazana,

⁴⁴⁷ Kurtubijev *Tefsir*, 2/278.

⁴⁴⁸ Muttefekun aljehi.

⁴⁴⁹ Hadis je zabilježio Ebu Je'ala sa dobrim senedom.

Ogranci imana

neće ga moći nadoknaditi, pa makar i čitav život (neprekidno) postio.⁴⁵⁰

Tajjibi kaže: „Ovaj hadis znači da čovjek i, kada bi dobrovoljno postio cijelog života, neće moći dostići stepen i vrijednost obavezno propisanog posta u mjesecu ramazanu.“⁴⁵¹

Ovo mišljenje zastupaju Alija, r.a., i Abdullah ibn Mes'ud, r.a., koji kažu: „Ko se omrsi jedan dan ramazana ne može ga nadoknaditi postom čitavog života.“ Međutim, Nevevi i drugi smatraju ovaj hadis slabim. U drugom predanju se kaže da je Ibn Mes'ud rekao: „Ko se omrsi jedan dan ramazana, ne može ga nadoknaditi postom čitavog života, sve dok se ne sretne sa Allahom, dž.š., - pa ako htjedne, oprostići će mu a ako htjedne, kaznit će ga.“ Slična se izreka prenosi od Ebu Bekra, r.a.⁴⁵²

Različita su mišljenja učenjaka oko napaštanja jednog dana ramazana koji se bez razloga nije postio. Ibrahim Nehai je najrigorozniji po ovom pitanju, pa kaže da se za svaki namjerno ispušteni dan ramazana treba postiti tri hiljade dana. Ibn Musejjib kaže da je za svaki ispušten dan potrebno postiti trideset dana. Rebia, Malikov učitelj, kaže da za svaki dan treba dvanaest dana. Mišljenje većine učenjaka je da je za svaki dan, ipak, dovoljno napostiti po jedan dan, zato što se u kur'anskom ajetu kaže: ...*napostiće drugi broj dana*. (El-Bekare, 184)

Allahov Poslanik kaže: „Četvero je u islamu propisano kao obavezno, ko uradi troje od tog neće mu koristiti dok četvrto ne upotpuni: namaz, zekat, post mjeseca ramazana i hadž.“⁴⁵³

Darekutni bilježi hadis u kojem se kaže: „Ko se omrsi jedan dan ramazana, a nije putnik neka za nadoknadu zakolje devu (i podijeli kao sadaku.)“⁴⁵⁴

⁴⁵⁰ Hadis su zabilježili Buharija (muallekan), Tirmizi, Ebu Davud, Nesai i Ibn M adže.

⁴⁵¹ *Tuhfetul-Ahvezi*, 3/413.

⁴⁵² Pogledaj *Fethul-Bari*, 4/191.

⁴⁵³ Hadis je mursel, a zabilježio ga je Ahmed.

⁴⁵⁴ *Ez-Zevadžir* od Hejtemija, 1/324.

Fuad Sedić

Post je zekat na tijelo

Detaljno je obrazloženo na što se sve daje zekat uz poznate uvjete vrijednosti nisaba i vremenskog roka od godinu dana. Međutim, Poslanik, s.a.v.s., je u hadisima spomenuo specifične oblike zekata na kuću (dočekati gosta i musafira), jahalicu (auto, povesti nekoga u njemu), a zekat na tijelo je post.

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Post je pola strpljivosti (sabura) i na sve se treba davati zekat, a zekat na tijelo je post."⁴⁵⁵

Vrline posta i mjeseca ramazana

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Sva djela koja čovjek učini se nagrađuju deseterostruko, pa sve do sedam stotina puta." Allah, dž.š., (u hadisi-kudsiju) kaže: "Post je radi Mene i Ja za njega posebno nagrađujem. Čovjek ostavlja hranu i uživanje zbog Mene. Postač ima dvije radosti: prva radost je iftar, a druga kada se sretne sa svojim Gospodarom. Zadah iz usta postača (koji je malo neugodan zbog toga što se cijeli dan ništa ne jede) je draži Allahu, dž.š., od miska (najljepšeg mirisa). Post je štit (od kazne), sve dok ga neko (griješanjem) ne probije."⁴⁵⁶

U komentaru ovog dijela hadisa: "Post je radi Mene i Ja za njega posebno nagrađujem," Bejheki, r.a., kaže: „To znači da samo Allah zna kolika i kakva nagrada je predviđena za post, veća od uobičajene deseterostruke nagrade za dobro djelo, veća je od nagrade predviđene za sadaku koja se udijeli na Allahovom putu, koja se uvećava do sedam stotina puta, samo Allah zna kakva će to nagrada biti i On će njome nagrađivati."⁴⁵⁷

Ebu Ubejd je rekao: „Od specifičnosti posta je da se on ne vidi, jer postač niti šta izgovara jezikom niti šta radi tijelom, pa čak ni

⁴⁵⁵ *Šuabul-iman*, 3/292.

⁴⁵⁶ *Šuabul-iman*, 3/316.

⁴⁵⁷ *Šuabul-iman*, 3/295.

Ogranci imana

meleki to ne mogu registrirati i zapisati. To pojašnjava hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "U postu nema licemjerstva (tj. on se ne može činiti da bi to drugi vidjeli)"⁴⁵⁸

Upravo zbog tih specifičnosti posta postači će ulaziti u Džennet na posebna vrata, koja se zovu Rejjan, na što ukazuje hadis Sehl ibn Seada, r.a., u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Džennet ima osmero vrata, jedna od njih su Rejjan na koja neće ući niko drugi osim postači."⁴⁵⁹

Ummu Imare bintu Kab, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada se u prisustvu postača jede, meleki na njega donose salavat dok ne završe oni koji jedu."⁴⁶⁰

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ima sedam vrsta djela: dva su obavezujuća, dva se nagrađuju onoliko koliko vrijede, djelo koje se nagrađuje deseterostruko, djelo koje se nagrađuje sedam stotina puta i djelo čiju visinu nagrade ne zna niko osim Allaha, dž.š. Prva dva obavezujuća su: ko se sretne sa Allahom, dž.š., a ne bude Mu nikog pripisivao kao druga, ući će u Džennet i ko se sretne sa Allahom, dž.š., a bude Mu pripisivao druga ući će u vatru. Treće je: ko uradi loše djelo bit će kažnjen onoliko koliko je to djelo teško. Četvrto je: ko nanijeti uraditi dobro djelo, pa ga nešto u tome spriječi ima upisano jedno dobro djelo kao da ga je učinio. Peto je: ko, pak, uradi dobro djelo biva deseterostruko nagrađen. Šesto je: ko udijeli sadaku na Allahovom putu, to mu se djelo upisuje sedam stotina puta. Sedmo je: post je djelo čiju veličinu nagrade zna samo Uzvišeni Allah."⁴⁶¹

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Dova trojice se prima: onoga kome je učinjena nepravda, musafira (putnika) i postača."⁴⁶²

⁴⁵⁸ *Šuabul-iman*, 3/296.

⁴⁵⁹ Hadis je zabilježio Buharija.

⁴⁶⁰ *Šuabul-iman*, 3/297.

⁴⁶¹ *Šuabul-iman*, 3/298.

⁴⁶² *Šuabul-iman*, 3/300.

Fuad Sedić

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je jednom prilikom spomenuo ramazan, pa je rekao: "Ovo je mjesec koji vam je Allah naredio da ga postite, a ja sam vam pokazao kako ćete njegove noći provoditi u ibadetu, pa ko isposti taj mjesec i provede ga u ibadetu iskreno vjerujući u Allaha, dž.š., i nadajući se Njegovoj nagradi, izići će iz ramazana čist od grijeha kao na dan kada ga je majka rodila."⁴⁶³

Džabir ibn Abdullah, r.a., pripovijeda da je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., napravljena minbera koja je imala tri stepenice. Jednom prilikom, dok se Poslanik, s.a.v.s., penjao uz minberu, na svakoj od tih stepenica je glasno izgovorio amin! Kada je sišao, ashabi rekoše: 'Poslaniče, čuli smo da izgovaraš amin, a to nisi nikada ranije radio?' On im odgovori: „Dok sam se penjao uz minberu, dođe melek Džibril, a.s., i reče: 'Muhammede, neka je udaljen od Allahove milosti onaj kod koga jedan ili oba roditelja dočekaju starost, a on lijepim odnosom prema njima ne zasluži Džennet!' Pa sam rekao: Amin! Zatim mi je rekao: 'Muhammede, neka je udaljen od Allahove milosti onaj ko dočeka i doživi mjesec ramazan, a u njemu ne zasluži Džennet!', pa sam rekao: Amin! Kada sam se popeo na treću stepenicu, Džibril mi reče: 'Muhammede, neka je udaljen od Allahove milosti onaj pored koga se ti spomeneš, a on na tebe ne donese salavat!', pa sam rekao: Amin!'”⁴⁶⁴

Čuvanje posta od gibeta i nevaljalog govora

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko ne ostavi krivo svjedočenje i lažan govor, kod Allaha nema potrebe ostavljati ni hranu ni piće."⁴⁶⁵

Također, Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Mnogo je klanjača koji od svoga namaza nemaju ništa drugo do umor i mnogo je postača koji od posta nemaju ništa drugo do glad i žeđ."⁴⁶⁶

⁴⁶³ Hadis je zabilježio Ebu Davud.

⁴⁶⁴ *Šuabul-iman*, 3/310.

⁴⁶⁵ *Šuabul-iman*, 3/315.

⁴⁶⁶ *Šuabul-iman*, 3/316.

Ogranci imana

Džabir ibn Abdullah, r.a., kaže: “Kada postiš, neka posti i tvoj sluh, pogled, jezik od laži i grijeha i nemoj nikog uznemiravati. Neka se na tebi vidi smirenost i pristojnost i nemoj da ti bude isto ponašanje onoga dana kada postiš i kada ne postiš.”⁴⁶⁷

Alija, r.a., je rekao: “Nije post suzdržanje (samo) od jela i pića, nego ostavljanje laži, grijeha i ružnog govora.”⁴⁶⁸

Mudžahid je rekao: “Ko se sačuva dviju osobina, sačuva je svoj post: gubitak i laž.”

Ebu Alije je rekao: “Postać je u ibadetu sve dok ne počne ogovarati.” Mejmun ibn Mehran je rekao: “Najlakši post je ostaviti hranu i piće.”⁴⁶⁹

Vrste dobrovoljnog posta

Pored obaveznog posta mjeseca ramazana o kojem je bilo riječi, preporučeno je postiti određene dane u godini, za koje je predviđena posebna nagrada. Od tih vrsta dobrovoljnog posta su:

Post ponedjeljkom i četvrtkom

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan o postu ponedjeljkom, pa je rekao:

“To je dan u kojem sam rođen, i to je dan kada mi je počela objava Kur’ana.”⁴⁷⁰

Usama, r.a., je jednom prilikom upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: “Poslaniče, ti ponekad postiš (dobrovoljni post) i kao da nikad ne mrsiš, a ponekad mrsiš kao da nikad ne postiš, osim dva dana koja, kada god naiđu, uvijek postiš?” „Koja su to dva dana?” priupita Poslanik, s.a.v.s. „Ponedjeljak i četvrtak” – reče Usama, r.a. Poslanik,

⁴⁶⁷ Šuabul-iman, 3/317.

⁴⁶⁸ Šuabul-iman, 3/317.

⁴⁶⁹ Šuabul-iman, 3/317.

⁴⁷⁰ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

s.a.v.s., reče: „To su dva dana u kojima se djela izlažu Gospodaru svjetova, želim da se moja djela izlažu dok sam u postu.”⁴⁷¹

Također je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ukazao na važnost posta ova dva dana u ovom hadisu:

“Zaista, Allah, dž.š., ponedjeljkom i četvrtkom oprašta svakom muslimanu, osim dvojici koja su zavađena (ne govore), sve dok se ne pomire.”⁴⁷²

Post na Dan Arefata

Na vrijednost posta Dana Arefata ukazuju mnogi hadisi. Inače, Dan Arefata je deveti dan mjeseca zul-hidžeta, tj. dan uoči Kurban-bajrama, kada hadžije obavljaju glavni obred hadža, boravak na Arefatu.

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan o postu na Dan Arefata, pa je rekao: “Nadam se da će Allah, zbog posta na Dan Arefata, oprostiti (male) grijeha počinjene u prethodnoj i u narednoj godini.”⁴⁷³

Ako bi neko upitao kako da se opraštaju grijesi u godini koja još nije ni nastupila, odgovor bi glasio: Allah će ga sačuvati od grijeha u narednoj godini ili će mu dati veliku nagradu i podariti od svoga rahmeta onoliko koliko je dovoljno da mu se pobrišu mali grijesi koje bi eventualno počinio u narednoj godini.⁴⁷⁴

Grijesi koji će biti oprošteni su mali grijesi – i to je stav ehli-sunneta i džemata. Što se tiče velikih grijeha njih ne može pobrisati ništa osim tevbe, ili da ih Allah, dž.š., iz svoje obilne milosti oprost čovjeku. Ima i drugih hadisa koji podstiču na post tog dana.

⁴⁷¹ Hadis je zabilježio Ahmed.

⁴⁷² Hadis je zabilježio Ibn Madže.

⁴⁷³ Hadis je zabilježio Muslim.

⁴⁷⁴ *Tuhfetul-Ahvezi*, 3/453.

Ogranci imana

Sehl ibn Sead, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude postio na Dan Arefata, bit će mu oprošteni grijesi dvije uzastopne godine."⁴⁷⁵

Jednom prilikom je neki čovjek upitao Abdullaha ibn Omera o postu Dana Arefata, pa mu on reče: "U vrijeme Poslanika smo post toga dana poredili sa postenjem dvije godine."⁴⁷⁶

Treba napomenuti da je post na Dan Arefata predviđen za one koji nisu na hadžu, a za one koji su na hadžu, odnosno Arefatu, mustehab je da ne poste, kako bi se što više mogli posvetiti zikru i ibadetu.

Dokaz za to im je hadis koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s., zabranio postiti na Dan Arefata onima koji su na Arefatu.⁴⁷⁷

Ata kaže: „Ko ne bude postio na Dan Arefata, s ciljem da se što više posveti zikru, imat će nagradu kao i onaj što je postio.“

Post dana ašure

Jevmul-ašura je deseti dan muharrema, prvog mjeseca u hidžretskoj godini.

Ebu Katade, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan o postu Dana Ašure (desetog dana mjeseca muharrema), pa je rekao: "Post Dana Ašure čisti (male) grijeha počinjene u prošloj godini."⁴⁷⁸

Neki čovjek je pitao Poslanika, s.a.v.s.: „Koji mjesec mi preporučuješ da postim poslije ramazana?“ Poslanik mu odgovori: „Ako hoćeš postiti poslije ramazana, posti mjesec muharrem. Zaista je to mjesec u kojem se Allah, dž.š., smilovao jednom narodu (Musaov, a.s., narod kada ih je Allah, dž.š., spasio od Faraona potopivši ga) i u njemu će se smilovati i drugim narodima."⁴⁷⁹

⁴⁷⁵ Hadis je sahih a zabilježio ga je Ebu Je'ala.

⁴⁷⁶ Hadis je zabilježio Taberani.

⁴⁷⁷ Hadis su zabilježili Ebu Davud, Nesai, Ibn Huzejme i Hakim.

⁴⁷⁸ Hadis je zabilježio Muslim.

⁴⁷⁹ Hadis je zabilježio Ahmed.

Fuad Sedić

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada je došao u Medinu, zatekao židove da poste Dan Ašure, pa ih je upitao: „Kakav je ovo dan što postite?“ Odgovoriše: „Ovo je veličanstven dan, u kojem je Allah, dž.š., spasio Musaa, a.s., i njegov narod, a potopio Faraona i njegov narod, pa ga je Musa postio iz zahvalnosti Allahu, dž.š., te ga i mi postimo.“ Muhammed, s.a.v.s., na to reče: „Mi smo preči Musau od vas!“, pa je Muhammed, s.a.v.s., postio taj dan i naredio da se posti.⁴⁸⁰

Ibn Abbas, r.a., kaže: „Kada je Poslanik, s.a.v.s., postio Dan Ašure i naredio da se posti, ashabi su mu rekli: <Poslaniče, to je dan koji slave i veličaju židovi i kršćani?> Poslanik na to reče: <Ako doživim slijedeću godinu, postit ću – ako Bog da – i deveti dan (mjeseca muharrema).“ Ibn Abbas kaže: „Nije nastupila naredna godina, a Poslanik, s.a.v.s., je već preselio na Ahiret.“⁴⁸¹

Ibn Hadžer kaže: „Post Dana Ašure može biti na tri načina i stepena: postiti samo deseti dan muharrema, bolje od toga je postiti deveti i deseti dan, i treće je postiti deveti, deseti i jedanaesti dan mjeseca muharrema.“⁴⁸²

Lejletul-kadr

Noć kadr (određenja) se zove tako zato što Allah, dž.š., u ovoj noći određuje, odnosno potvrđuje, melekima šta će raditi, po Njegovom odobrenju u toku te godine – ko će se roditi, ko će umrijeti i slično.

Najodabranija noć u hidžretskoj godini je noć Lejletul-kadra i po njoj se devedeset i sedma sura u Kur'anu naziva suretul-Kadr, u kojoj Allah, dž.š., kaže: *Mi smo ga (Kur'an) objavili u noći Kadr, a šta ti znaš šta je noć Kadr? Noć Kadr je bolja od hiljadu mjeseci, meleki i Džibril, s dozvolom Gospodara svoga, spuštaju se u njoj zbog odluke svake, spas je u njoj sve dok zora ne svane.* (El-Kadr)

⁴⁸⁰ Hadis je zabilježio Muslim.

⁴⁸¹ Hadis je zabilježio Muslim.

⁴⁸² *Fethul-Bari*, 4/246.

Ogranci imana

Znači da je Kur'an objavljen u blagoslovljenoj noći Kadr koja se nalazi u ramazanu. Objavljen je iz pomno čuvane ploče (Levhimahfuza) u cjelini spuštao na nama najbliže nebo (Bejtul-izzeti), a odatle po potrebi, prema događajima u toku dvadeset i tri godine objavljivan Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.⁴⁸³

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ko noć Kadr provede u ibadetu, čvrsto vjerujući i nadajući se nagradi, bit će mu oprošteni raniji grijesi."⁴⁸⁴

Koliko su ashabi, r.a., pridavali važnost noći Lejletul-kadr i raspitivali se o njoj, ukazuju naredni hadisi:

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je jednom prilikom upitan o noći Lejletul-kadr, da li je ona u ramazanu ili u nekom drugom mjesecu, pa je odgovorio da je u ramazanu.

Ashabi dalje upitaše: „Je li ta noć postoji dok ima neko od poslanika, a kada oni umru nestane te noći ili ona ostaje do Sudnjeg dana?“ „Ona je sve do Sudnjeg dana.“ – odgovori Poslanik. „A u kojem dijelu ramazana je ona?“ – upitaše ashabi. „Tražite je u prvoj trećini ramazana, ili u drugoj.“ – reče on. „U kojoj noći od tih dvadeset noći?“ – upitaše. „Tražite je u posljednjoj trećini ramazana, i ne pitajte me više o tome.“ – reče Poslanik, s.a.v.s. „Zaklinjem te tvojom obavezom prema meni, da me obavijestiš koja je noć od ovih deset noći!“ – reče jedan od ashaba (Ebu Zerr, r.a.) Poslanik, s.a.v.s., se žestoko naljuti i reče: „Tražite je u zadnjih sedam noći, i nemoj me nikako više o tome pitati.“⁴⁸⁵

Abdullah ibn Unejs, r.a., je upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Kada ćemo tražiti ovu mubarek noć (Kadr)?“ „Tražite je u ovoj noći!“ – odgovori Poslanik s.a.v.s.⁴⁸⁶ To je bilo dvadeset i treće noći. Mada postoji veliki broj predanja u kojima se govori da je to dvadeset i sedma noć ramazana i to je mišljenje najprihvatljivije. Također, postoji mišljenje da ta noć hoda u neparnim noćima zadnje

⁴⁸³ Tefsir Ibn Kesir, str. 1515.

⁴⁸⁴ Muttefekun alejhi.

⁴⁸⁵ Hadis je zabilježio Ahmed.

⁴⁸⁶ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

trećine ramazana, pa je nekada dvadeset i sedma, a nekada neka druga neparna noć u posljednjoj trećini.

Dova koja se uči u noći Lejletul-kadr

Pored zikrova, dova, učenja Kur'ana i klanjanja nafilu, posebna dova za mubarek noć Lejletul-kadr je ova što je Poslanik, s.a.v.s., preporučio Aiši, r.a.

Aiša r.a. je pitala Allahovog Poslanika, s.a.v.s: „Ako potrefim tu noć (Lejletul-kadr), kakvu dovu da učim?“ „Uči: *Allahumme inneke Afuvvun tuhibbul-afve feafu anni* / Allahu moj, Ti si onaj koji oprašta i voliš praštanje, pa mi oprosti!“⁴⁸⁷

Po čemu se poznaje noć kadr

U jednom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Znaci noći Kadr su da je ona čista i svjetla kao da je u njoj pun mjesec. Ona je mirna i tiha. U njoj nema ni prevelike hladnoće ni vrućine. U njoj, dok ne svane, ni jednoj zvijezdi nije dozvoljeno pasti.“ Također, sunce nakon te noći iziđe zaokruženo, bez uobičajenih zraka, kao da je pun mjesec. Taj dan šejtanu nije dopušteno s njim izići.“⁴⁸⁸

⁴⁸⁷ Hadis je sahih.

⁴⁸⁸ Hadis je sahih. Pogledaj *Tefsir Ibn Kesir*, str. 1515.

24. ITIKAF

Dvadeset i četvrti sastavni dio imana je itikaf, a to je boravak u džamiji s nijjetom da se osoba posveti ibadetu. Obično se prakticira zadnjih deset dana ramazana, kako bi se, na taj način, noć Lejletul-kadr provela u ibadetu.

Termin itikaf se spominje na nekoliko mjesta u Kur'anu od kojih izdvajamo riječi Uzvišenog Allaha: *I Ibrahimu i Ismailu stavili smo u obavezu da Kabu Moju očiste za one koji je budu obilazili, koji u njoj budu boravili (i'tikaf činili), ruku i sedždu činili.* (El-Bekare, 125)

Boravak u itikafu je praksa Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je svakog ramazana provodio zadnjih deset dana u džamiji; posljednjeg ramazana je proveo dvadeset dana kako prenosi Ebu Hurejre, r.a.⁴⁸⁹ Nakon njegove smrti, tu praksu su nastavile njegove supruge, r.a.

Sunnet je da onaj koji boravi u itikafu ne treba izlaziti iz džamije, osim zbog neophodne potrebe. Takva osoba ne treba ni obilaziti bolesnika, niti mu je dozvoljeno imati odnos sa svojom ženom. Inače se itikaf održava u džamijama gdje se klanja beš-vakat, tj. gdje se klanja pet dnevnih namaza.⁴⁹⁰

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., za onoga koji boravi u itikafu rekao: "Taj se udaljio od grijeha i on ima nagradu poput onoga koji čini sve vrste dobrih djela."⁴⁹¹

Omer, r.a., je jednom prilikom upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Ja sam se u džahilijetu zarekao da ću provesti u itikafu, u mekkanskom haremu, jedan dan, pa šta mi je raditi?“ Poslanik,

⁴⁸⁹ Hadis je zabilježio Buharija.

⁴⁹⁰ *Šuabul-iman*, 3/423.

⁴⁹¹ Hadis je slab-daif. Pogledaj *Šuabul-iman*, 3/424.

Fuad Sedić

s.a.v.s., mu odgovori: „Idi i provedi jedan dan u itikafu (i ispuni svoje obećanje).“⁴⁹²

Zijad ibn Seken, r.a., kaže: „Prenosi se da bi Zubejd el-Jami s društvom, kada bi se organizirao kakav festival i slične parade, boravio u itikafu u džamiji. Oni bi govorili: “Allahu naš, ako su ovi ustrajni u svom nevjerstvu, mi ćemo – čineći itikaf – ustrajati u vjerovanju, pa nam oprosti grijeh!“⁴⁹³

Od Ataa se prenosi da je rekao: “Onaj koji boravi u itikafu je poput onoga koji čini hadž, predajući se Najmilostivijem Allahu i govori: ‘Tako mi Allaha ja ću boraviti u itikafu sve dok mi ne oprostiš.’“⁴⁹⁴

⁴⁹² Muttefekun alejhi.

⁴⁹³ *Šuabul-iman*, 3/426.

⁴⁹⁴ *Šuabul-iman*, 3/426.

25. HADŽ

Dvadeset i peti sastavni dio imana je obaviti hadž. Na tu obavezu ukazuje slijedeći kur'anski ajet:

Obaviti hadždž dužan je, radi Allaha, svaki onaj koji je u mogućnosti; a onaj koji neće da vjeruje (u obaveznost izvršavanja ove dužnosti) pa, zaista, Allah nije ovisan ni o kome. (Ali Imran, 97)

Kurtubi kaže da Allah, dž.š., u ovom ajetu spominje hadž sa izrazom koji najstrožije ukazuje na važnost, vrijednost i obaveznost tog vjerskog obreda.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Islam se temelji na pet stvari: šehadetu (očitovanju) da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov poslanik, obavljanju namaza, davanju zekata, postu mjeseca ramazana i obavljanju hadža."⁴⁹⁵

Hasan kaže da je neki beduin došao Omeru ibn Hattabu, r.a., i tražio da ga poduči vjeri, na što mu Omer, r.a., reče: "Svjedoči i očituj da nema drugog boga osim Allaha, klanjaj namaz, daj zekat, posti mjesec ramazan, obavi hadž, radi javno, kloni se tajnosti i svega onoga zbog čega se stidi." Čovjek reče: "Kada se sretnem sa Allahom, dž.š., na Sudnjem danu, reći ću da mi je to naredio Omer ibn Hattab." Omer, r.a., mu reče: "Božiji robe, drži se ovoga i po tome postupaj, a kada se sretnoš sa Uzvišenim Allahom, reci šta god hoćeš."⁴⁹⁶

Poznati mufessir, Mudžahid kaže: „Kada je objavljen ajet: *A onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena...* (Ali Imran, 85), svi su rekli: 'Mi smo muslimani!' pa je Allah, dž.š., objavio ajet: *Obaviti hadždž dužan je, radi Allaha, svaki onaj (svaki*

⁴⁹⁵ Muttefekun alejhi.

⁴⁹⁶ Šuabul-iman, 3/429.

Fuad Sedić

čovjek) koji je u mogućnosti... pa su se muslimani odazvali toj naredbi i obavili hadž, a mušrici su je zapostavili.⁴⁹⁷

Hadž je dovoljno obaviti jednom u toku života. Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., održao hutbu i između ostalog rekao: "O ljudi, Allah vam je propisao hadž, pa izvršavajte tu naredbu!" Neki čovjek upita: „Allahov Poslaniče, je li to obavezno činiti svake godine?“ Allahov Poslanik je šutio i nije mu ništa odgovorio, sve dok čovjek nije ponovio to pitanje tri puta. Tada Poslanik reče: „Da sam rekao 'Da, obavezno je svake godine!' postalo bi propisano da se obavlja svake godine, a vi to ne biste bili u stanju...'⁴⁹⁸

Neki ljudi smatraju da je hadž lijepo obavljati svake pete (ili svake četvrte) godine za onoga ko je u mogućnosti. Kao dokaz spominju hadis koji nema jakog seneda. Ebu Seid el-Hudri, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah dž.š. kaže: 'Kojem god čovjeku dadnem zdravlje i obilnu nafaku (opskrbu) pa prođe pet godina, a on Meni (na hadž) ne dođe, taj je, uistinu, uskraćen.'⁴⁹⁹

Uvjet obaveznosti odlaska na hadž je da čovjek bude tjelesno i materijalno u mogućnosti to izvršiti. Materijalna mogućnost se ogleda u tome da posjeduje jahalicu (konja, devu prevozno sredstvo i sl.) i ono što mu je potrebno za put, kao što je naglašeno u hadisu koji prenose Tirmizi, Darekutni i drugi. Tirmizi ovaj hadis ocjenjuje hasenom (dobrim) i nakon toga kaže: „Učenjaci postupaju po ovom hadisu i kažu da onaj ko posjeduje jahalicu i trošak za put dužan je otići na hadž.“

Bedel za hadž

Onaj ko ne bi iz zdravstvenih razloga mogao otići na hadž dužan je poslati bedela, tj. onoga ko će umjesto njega obaviti hadž,

⁴⁹⁷ *Šuabul-iman*, 3/427.

⁴⁹⁸ Muslim.

⁴⁹⁹ Ibn Hibban i Bejheki.

Ogranci imana

kao što nasljednici trebaju obaviti hadž za svoga umrloga, ako je bio u stanju obaviti ga a nije to za svoga života uradio. To je svakako jedan od najboljih vidova dobročinstva prema umrlom od strane njegovih najbližih.

Obzirom na trud i sve teškoće tokom puta i izvršavanja obreda hadža, za ispravno obavljen i kod Allaha primljen hadž postižu se oprost grijeha i džennetska nagrada. Potvrda za navedeno su hadisi:

„Onaj ko obavi hadž i pri tome ne prekrši Allahove propise i ne izgovori nikakvu ružnu riječ, vratit će se s hadža (čist od grijeha) kao na dan kada ga je majka rodila.“⁵⁰⁰

„Za hadž mebrur (tj. ispravno obavljen i primljen hadž) nema druge nagrade osim Dženneta.“⁵⁰¹

Džabir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista će Allah, dž.š., s jednim hadžom uvesti trojicu ljudi u Džennet: mrtvoga, onoga koji obavi hadž za njega i onoga ko obezbijedi (pošalje) tog bedela na hadž.“⁵⁰² Prenosi se da je Alija, r.a., rekao jednom starcu koji nije obavio hadž: „Opremi čovjeka koji će otići i obaviti hadž umjesto tebe.“

Neobavljanje hadža

Ima nekoliko hadisa i izreka ashaba i učenjaka koji govore o opasnosti za onoga ko ne ode na hadž, a bude u mogućnosti to učiniti.

Alija, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko bude posjedovao sredstva kojim može otići do Kabe, pa ne obavi hadž, neka umre ako hoće kao židov ili kao kršćanin, zato što Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: *Obaviti hadždž dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti....*“⁵⁰³ Ovaj Alijin hadis nije jakog seneda, ali ga ojačavaju slični hadisi od Ebu Hurejre i Ebu Umameta.⁵⁰⁴

⁵⁰⁰ Muttefekun alejhi.

⁵⁰¹ Tirmizi.

⁵⁰² Taberani, Abdur-Rezzak i Bejheki.

⁵⁰³ Tirmizi, Ahmed i Bejheki

⁵⁰⁴ Pogledaj *Tergib i terhib* 2/211 i *Mirkatul-mefatih* 5/395

Fuad Sedić

Bejheki kaže: „Ako je ovaj hadis pouzdan, onda se time misli na onoga ko smatra da neobavljanje hadža nije grijeh, niti je njegovo obavljanje dobročinstvo, a Allah, dž.š., zna najbolje.“⁵⁰⁵

Lijepo je obaviti hadž pješke

Lijepo je za onoga ko je zdrav i sposoban obrede hadža (odlazak na Arefat, povratak preko Muzdelife i Mine) obaviti pješice. Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: „Od dobrih djela za kojima žalim što ih nisam uradio na dunjaluku je što nisam hadž obavio pješke, a već sam ostario, pa to sada nisam u stanju, zato što Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: *I ogłosi ljudima hadž – dolazit će ti pješke i na svakoj kamili iznurenoj...*“⁵⁰⁶

Kada se Ibn Abbas razbolio, pozvao je djecu i rekao im da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: „Ko obavi hadž, pješke idući iz Mekke i tako se u nju vrati, Allah, dž.š., će mu za svaki korak upisati sedam stotina haremskih sevapa.“ Neko upita: „A kakvi su to haremski sevapi?“ On reče: „Za svako dobro djelo sto hiljada sevapa.“⁵⁰⁷

⁵⁰⁵ *Šuabul-iman*, 3/430

⁵⁰⁶ *Šuabul-iman*, 3/431

⁵⁰⁷ *Šuabul-iman*, 3/431

26. DŽIHAD

Kao dvadeset i šesti sastavni dio vjerovanja učenjaci su naveli džihad – borbu na Allahovom, dž.š., putu u cilju zaštite vjere, porodice, časti, imetka, države i slično.

Halimi, r.a., kaže: »Prije nego je džihad propisan kao obaveza, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je u odnosu s mušricima prošao kroz razne faze i etape. Poslaniku, s.a.v.s., je počela dolaziti objava, a nije mu bilo naređeno ikoga pozivati niti kome saopštavati. Nakon toga je Poslaniku, s.a.v.s., naređeno da dostavi poruku i opomenu, pa su mu objavljeni ajeti: *O ti, pokriveni! Ustani i opominji!* (El-Muddessir, 1-2) Poslanik, s.a.v.s., se od toga uplašio, te je objavljeno: *O Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga – ako ne učiniš, onda nisi dostavio poslanicu Njegovu – a Allah će te od ljudi štititi.* (En-Nisa', 67) Kada je Poslanik, s.a.v.s., počeo pozivati u vjeru, mušrici su se s njime ismijavali i u laž ga ugonili, te mu Allah, dž.š., naređuje da osaburi i strpi se, objavljujući mu: *Ti javno ispovijedaj ono što ti se naređuje i mnogobožaca se okani, Mi ćemo te osloboditi onih koji se rugaju.* (El-Hidžr, 94-95) Nakon toga je Poslaniku naređeno da ih napusti, što je sadržano u ovom ajetu: *I otrpi ono što oni govore i izbjegavaj ih na prikladan način.* (El-Muzzemmil, 10), a zatim je objavljen ajet: *Kada vidiš one koji se riječima Našim rugaju, nek si daleko od njih sve dok na drugi razgovor ne pređu. A ako te šejtan navede da zaboraviš, onda ne sjedi više s nevjernicima kad se opomene sjetiš.* (El-En'am, 68) Nakon toga je onima koji su povjerovali Poslaniku dozvoljeno učiniti hidžru: *Onaj ko se iseli Allaha radi naći će na Zemlji mnogo mjesta, uprkos svojih neprijatelja, i slobodu.* (En-Nisa', 100) Iza toga, Allah naređuje i Muhammedu, s.a.v.s., da učini hidžru: *I reci: »Gospodaru moj, uvedi me uvodom Istine i izvedi me ishodom Istine!«* (El-Isra', 80) Poslanik je učinio hidžru, i tek tada im biva dozvoljeno

Fuad Sedić

da se bore protiv onih koji ih napadaju, pa se objavljuje ajet: *I borite se na Allahovom putu protiv onih koji se bore protiv vas, ali vi ne otpočinite borbu! Allah, doista, ne voli one koji započinju kavgu.* (El-Bekare, 190) Nakon ovog ajeta dolazi odobrenje za borbu sadržano u ajetu: *Dopušta se odbrana onima koje drugi napadnu, zato što im se nasilje čini – a Allah je, doista, kadar da ih pomogne.* (El-Hadž, 39) Nakon svega spomenutog, Allah, dž.š., propisuje džihad kao obavezu Svome Poslaniku, s.a.v.s., i njegovim sljedbenicima. Od ajeta koji govore o obaveznost džihada, su:

Propisuje vam se borba, mada vam nije po volji! – Ne volite nešto, a ono može biti dobro za vas; nešto volite, a ono ispadne zlo po vas. Allah zna, a vi ne znate. (El-Bekare, 216)

I borite se na Allahovom putu i znajte da Allah sve čuje i sve zna. (El-Bekare, 244) I mnogi drugi ajeti u kojima se govori o obaveznosti džihada, kao sastavnog dijela vjerovanja...⁵⁰⁸

Oni koji poginu u borbi na Allahovom putu su šehidi. Oni su živi kod svoga Gospodara, ali mi to ne možemo osjetiti. Na to ukazuju slijedeći kur'anski ajeti:

Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovom putu poginuli! Ne, oni su živi i opskrbljeni su kod Gospodara svoga. I ne kažite za one koji su na Allahovom putu poginuli: »Mrtvi su!« Ne, oni su živi, ali vi to ne znate. (El-Bekare, 154)

U ovom ajetu, Allah, dž.š., saopćava da su šehidi u berzehu (međusvijetu, ili zagrobnom životu) živi i opskrbljeni. Na to ukazuje i slijedeći hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: »Duše šehida će biti u grlima zelenih ptica koje će letjeti po Džennetu kuda god hoće, pa će doći do svjetiljki obješenih ispod Arša (Prijestolja). Tvoj Gospodar će ih pogledati, pa će reći: 'Šta želite?' Reći će: 'Gospodaru naš, šta možemo poželjeti kada si nam dao ono što nijednom od Svojih stvorenja nisi.' Nakon toga, pitanje će biti ponavljano; kada oni vide da pitanje neće prestati dok ne odgovore, kazat će: 'Želimo da nas vratiš na dunjaluk, pa da se borimo na Tvom putu, kako bismo

⁵⁰⁸ Šuabul-iman, 4/3-4.

Ogranci imana

ponovo dali život u Tvoje ime!', pošto su vidjeli nagrade za šehadet. Uzvišeni Gospodar će reći: 'Zapisao sam da se tamo ne vraćaju.'"⁵⁰⁹

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan: „Ko je najbolji čovjek?“, pa je odgovorio: „Vjernik koji se bori na Allahovom putu, lično učestvujući u borbi i ulažući svoj imetak.“ „A ko je poslije njega – upitaše ashabi. Poslanik odgovori: „Čovjek koji boravi u brdima, odvojen od svijeta, obožava Allaha, dž.š., i ne uznemirava ljude.“⁵¹⁰

U ovom hadisu se naglašava vrlina odvajanja od ljudi, jer se čovjek na taj način kloni gibeta i beskorisnog govora. Inače je ovo odvajanje od svijeta preporučljivo u vrijeme kada nastupe iskušenja – što potvrđuje i hadis koji prenosi Ebu Hurejre, r.a: “Nastupit će vrijeme kada će najbolji čovjek biti onaj koji jaše svoga konja boreći se na Allahovom putu i tražeći mjesto gdje bi poginuo kao šehid i čovjek koji boravi u nekom tjesnacu (usamljenom mjestu) i tu klanja namaz, daje zekat i ne uznemirava ljude.”⁵¹¹

Abdullah ibn Mesud, r.a., je pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o najboljem djelu, pa mu je on rekao: “Namazu njegovog vremena.” Zatim mu je rekao: „A šta poslije toga?“ „Dobročinstvo prema roditeljima.“ On ga opet upita: „A šta nakon toga?“ Poslanik odgovori: „Džihad na Allahovom putu.“ Ibn Mesud, kaže: „Ja sam tada prestao pitati, a da sam ga još pitao on bi mi i dalje odgovarao.“⁵¹²

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko umre a nije učestvovao u džihadu, niti je sebe podsticao na džihad, umrijet će s karakteristikom munafikluka.”⁵¹³

⁵⁰⁹ Hadis je zabilježio Muslim.

⁵¹⁰ Muttefekun alejhi.

⁵¹¹ Hadis je sahih. Pogledaj *Fethul-Bari*, 6/7.

⁵¹² Hadis je zabilježio Buharija.

⁵¹³ Hadis je zabilježio Muslim.

27. RIBAT / ČUVANJE GRANICA

S terminom *ribat* ili *murabeta* u arapskom jeziku se misli na čuvanje granice, ili linije i bdjenje radi sigurnosti svoga imetka, porodice, vjere i države. Ovaj termin se spominje u Kur'anu:

O vjernici, budite strpljivi i izdržljivi, na granicama bdijete i Allaha se bojte, da biste postigli ono što želite. (Ali Imran, 200)

Navodi se da je cilj bdijenja straža u borbi s neprijateljem, prilikom čuvanja islamskih utvrda i njihove zaštite, kako ne bi neprijatelji ušli u zemlju islama.⁵¹⁴

Stražarenje i bdjenje na Allahovom putu je u odnosu na džihad kao itikaf (boravak) u džamiji u odnosu na namaz, jer onoga koji bdi je i čuva stražu, neprijatelj ne može iznenaditi, kao što onoga koji boravi u džamiji ne može mašiti namaski vakat u džematu. Nema sumnje da je ribat teži i naporniji od boravka u džamiji; kada je itikaf poželjan i za njega se obećava nagrada, svakako da je biti u ribatu (čuvanju granica) još preče i sevapnije.⁵¹⁵

Mnogo je hadisa koji ukazuju na vrijednost stražarenja i bdjenja na Allahovom putu:

Sehl ibn Sead, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Jednodnevna straža na Allahovom putu bolja je od ovoga svijeta i svega što je na njemu."⁵¹⁶

Selman el-Farisi, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Straža u trajanju od jednog dana i noći bolja je od posta i klanjanja čitavog mjeseca! A ako umre u tom stanju, stalno će mu

⁵¹⁴ Tefsir Ibn Kesira, str. 252.

⁵¹⁵ Šuabul-iman, 4/39.

⁵¹⁶ Buhari.

Fuad Sedić

se bilježiti nagrada za to djelo i odrediti opskrba, i bit će sačuvan od (kaburskih) iskušenja.”⁵¹⁷

Fedale ibn Ubejd, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Svakom ko umre djela se time završavaju, osim onom koji je stražario i bdio na granici (murabit) – njemu se djela uveličavaju sve do Sudnjeg dana, i bit će zaštićen od patnje u kaburu.”⁵¹⁸

Ebu Seid el-Hudri, r.a., govori da im je Allahov Poslanik, s.a.v.s., za vrijeme Pohoda na Tebuk, dok je sjedio naslonjen na palmu, rekao: “Hoćete li da vas obavijestim o najboljem čovjeku?” Ashabi rekoše: „Hoćemo, Allahov Poslaniče.“ On reče: „Najbolji od ljudi je onaj čovjek koji jaše na svome konju, devi ili ide pješice na Allahovom putu sve dok mu ne dođe smrt. A najgori čovjek je onaj koji javno griješi; uči Kur'an, ali po njemu ne postupa.”⁵¹⁹

Ummu Mubbešir, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Najbolji čovjek je onaj koji jašući na konju straši neprijatelja, a i oni njega straše.”⁵²⁰

Ebu Uname el-Bahili, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Da čuvam stražu muslimanima tri dana draže mi je nego da me noć Lejletul-kadr zatekne u jednom od dva harema: medinskom ili u Mesdžidul-aksau.”⁵²¹

⁵¹⁷ Muslim.

⁵¹⁸ *Šuabul-iman*, 4/40.

⁵¹⁹ *Šuabul-iman*, 4/42.

⁵²⁰ *Šuabul-iman*, 4/42.

⁵²¹ *Šuabul-iman*, 4/43.

28. USTRAJNOST I NEBJEŽANJE S BOJNOG POLJA

Jedna od karakteristika iskrenih vjernika je smjelost, hrabrost i ustrajnost u borbi, a bježanje s bojnog polja jedan od najvećih grijeha. Upravo zbog toga je ova osobina sastavni dio imana. Od kur'anskih ajeta koji podstiču na tu osobinu, spomenut ćemo slijedeći:

O vjernici, kad se s kakvom četom sukobite, smjeli budite i neprestano Allaha spominjite, da biste postigli što želite. (El-Enfal, 45)

Uzvišeni Allah naređuje muslimanima da budu čvrsti i izdržljivi u toku borbe i sukoba s neprijateljem, da ne bježe i ne povlače se pred njim, da ne strahuju od njih, da se i u tom stanju sjećaju Allaha i da Ga ne zaboravljaju, nego da od Njega traže pomoć i oslanjaju se na Njega, da Ga mole za pobjedu protiv neprijatelja i da budu pokorni Allahu i Njegovom Poslaniku u svemu, te da se ne svađaju međusobno, jer će se tako razjediniti, a to može biti uzrok njihovog neuspjeha i poraza.⁵²²

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "O ljudi, ne priželjkujte sukob s neprijateljem i od Allaha tražite da vas sačuva iskušenja. Ali, kada se sukobite s njima, budite izdržljivi i znajte da je Džennet u sjenama sablji."⁵²³

Na drugom mjestu u Kur'anu stoji: *O vjernici, kada se s nevjernicima sukobite, a njih nastupa mnogo, leđa im ne okrećite; onaj ko im tada leđa okrene – osim onog koji se povuče s namjerom da se ponovo bori ili drugoj četi pristupi – vratit će se natovaren Allahovom srdžbom; prebivalište njegovo bit će Džehennem, a užasno je on boravište.* (El-Enfal, 15-16)

⁵²² Tefsir Ibn Kesira, str. 526.

⁵²³ Muttefekun alejhi.

Fuad Sedić

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Klonite se sedam velikih, upropašćujućih grijeha!" „Koji su to grijesi?“ – upitaše ashabi. Allahov Poslanik odgovori: „Pripisivanje Allahu druga (širk), sihir (vraćanje i gatanje), bespravno ubijanje, kamata, jedenje imetka siročeta, bježanje s bojnog polja i potvaranje poštenih vjernica.“⁵²⁴

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u drugom hadisu kaže: "Tri grijeha kvare svako drugo dobro djelo: širk, neposlušnost prema roditeljima i bježanje s bojnog polja." ⁵²⁵

Onoga koji bude svjestan koliki je sevap ustrajati u borbi čeka posebna nagrada kod Allaha, dž.š., kao što se to vidi iz narednog hadisa: Abdullah ibn Mes'ud, r.a., pripovjeda da je Allahov Poslanik s.a.v.s. rekao: "Naš Uzvišeni Gospodar je zadovoljan čovjekom koji je bio u bici na Allahovom putu, gdje su njegovi drugovi bili poraženi (povukli se), pa se on – znajući šta ga čeka (jer je haram bježati sa bojnog polja) – povratio i borio dok nije poginuo. Allah, dž.š., tada kaže melekima: 'Gledajte mog roba, povratio se – želeći dostići nagradu koja je kod Mene i bojeći se Moje kazne – i poginuo je. Uzimam vas za svjedoke da sam mu već oprostio.'"⁵²⁶

⁵²⁴ Muttefekun alejhi.

⁵²⁵ Taberani

⁵²⁶ Hadis je hasen, a zabilježio ga je Ebu Davud.

29. IZDVAJANJE PETINE RATNOG PLIJENA

Od sastavnih dijelova imana je izdvajanje petine ratnog plijena, na što ukazuje slijedeći kur'aski ajet:

I znajte da od svega što u borbi zaplijenite jedna petina pripada Allahu i Poslaniku, i rodbini njegovoj, i siročadi, i siromasima, i putnicima-namjernicima, ako vjerujete u Allaha i u ono što smo objavili robu Našem, na Dan rastavljanja istine od neistine, na dan kad su se sukobile dvije vojske – a Allah sve može... (El-Enfal, 41)

Od specifičnosti ovog ummeta je da im je Allah, dž.š., učinio dozvoljenim ratni plijen, a to je bilo zabranjeno ranijim narodima. Međutim, s ratnim plijenom se ne može raspolagati kako ko hoće, to je regulirano i detaljno raspoređeno kao i ostali propisi vjere.

U komentaru spomenutog ajeta, Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: "Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao neku četu u akciju, pa oni dođu s plijenom, on bi iz njega izdvojio petinu i podijelio je među pet kategorija. Zatim je proučio pomenuti ajet: *I znajte da od svega što u borbi zaplijenite jedna petina pripada Allahu i Poslaniku....*

Šta se radi, nakon Poslanikove, s.a.v.s., smrti, s dijelom petine koju je on uzimao? Tu ima nekoliko mišljenja. Jedni kažu da se taj dio treba utrošiti u ono što je interes muslimana. Drugi kažu da se preostalim kategorijama daje petine: Poslanikovo rodbini, siročadima, siromasima i putnicima namjernicima.

Da je izdvajanje petine ratnog plijena sastavni dio imana, ukazuje i slijedeći hadis: Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., delegaciji Abdul-Kajsa, između ostalog, rekao: "Naređujem vam četvero, a zabranjujem četvero. Naređujem vam da vjerujete u Allaha." Zatim je rekao: "Znate li šta je vjerovanje u Allaha? To je svjedočenje da nema boga osim Allaha i da je

Fuad Sedić

Muhammed Allahov poslanik, obavljanje namaza, davanje zekata i davanje petine iz ratnog plijena....”⁵²⁷

Bejheki kaže: “Kada je davanje petine sastavni dio imana, također je obaveza i sastavni dio imana da svako sabere i donese ono što je prikupio od ratnog plijena, jer je prikrivanje i zatajivanje nečeg od toga veliki grijeh...”⁵²⁸

⁵²⁷ Buhari.

⁵²⁸ *Šuabul-iman*, 4/61.

30. OSLOBAĐANJE ROBA

Osloboditi roba radi stjecanja Allahovog, dž.š., zadovoljstva je veliki sevap i to je, također, sastavni dio imana. Da bi islam što prije dokinuo ropstvo koje je zatekao u džahilijetu, predviđeno je da iskup za mnoge vrste prekršaja upravo bude oslobađanje roba, kao što će se vidjeti i iz narednog poglavlja o iskupljivanjima.

Allah dž.š., kaže: *Pa zašto on nije savladao teškoću? A šta ti misliš šta je to teškoća? Roba osloboditi, ili u vrijeme gladi nahraniti siroče bliska roda, ili ubogoga nevoljnika, a usto da je od onih koji vjeruju, koji jedni drugima strpljivost preporučuju i koji jedni drugima milosrđe preporučuju...* (El-Beled, 11-17)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko oslobodi roba muslimana, Allah će Ga za svaki oslobođeni dio osloboditi dijelom iz džehenemske vatre; za ruku ruku, za nogu nogu i za spolni organ spolni organ." Ali ibn Husejn je upitao: „Seide, jesi li to ti čuo od Ebu Hurejre?“ Kad je Seid odgovorio da jeste, Ali ibn Husejn je jednom od svoji najboljih i najvještijih sluga rekao: „Pozovi mi Mitrefa!“ Kad je ovaj došao i javio mu se, rekao mu je: „Slobodan si. Možeš ići. Oslobađam te radi Allahovoga zadovoljstva.“⁵²⁹

Također se prenosi da je Abdullah ibn Dže'afer davao Abdullahu ibn Omeru, r.a., deset hiljada dirhema za njegovog roba Nafia. Kada je Abdullah o tome obavijestio svoju ženu Safiju ona ga upita: „Pa što čekaš, zašto ga ne prodaješ?“ On joj odgovori: „Uradiću

⁵²⁹ Buhari, Muslim, Tirmizi, Nesai i Ahmed. U Muslimovom predanju se kaže da je Aliji ibn Husejnu nuđeno deset hiljada dirhema za ovog slugu, ali je on ipak izabrao da ga oslobodi, a ne da ga proda.

Fuad Sedić

ono što je vrijednije od toga; on je sada (besplatno) slobodan, radi sticanja Allahovog zadovoljstva.”⁵³⁰

Kao što sadaku treba dijeliti dok se je još u snazi, također treba požuriti sa oslobađanjem robova. Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: “Primjer onoga koji oslobađa svoga roba pred smrt je poput onoga koji dijeli kada se najede.”⁵³¹

Iako danas zvanično nema ropstva, brojni su narodi koje drugi ugnjetavaju i zlostavljaju, najčešće su muslimani bez kuća, imetka, zemlje, oni su ti koji su bespravno u zatvorima i logorima. To je savremeno ropstvo i uskraćivanje osnovnih ljudskih prava.

⁵³⁰ *Šuabul-iman*, 4/69.

⁵³¹ *Šuabul-iman*, 4/71.

31. ISKUPLJIVANJE ZBOG ODREĐENIH PRIJESTUPA

U određenim situacijama – kada vjernik počini neki prekršaj, grijeh, prijestup i slično – propisano je učiniti keffaret, tj. Iskupiti se od tog grijeha, čineći neki vid nadoknade. Postoje četiri razloga obaveznog iskupljivanja koja su spomenuta u Kur'anu i sunnetu: iskup zbog ubistva, iskup kada čovjek kaže ženi da mu je zabranjena kao što mu je zabranjena majka, pa odluči povratiti se u onome što je rekao (zahar), iskup zbog kršenja zakletve i iskup zbog bračnog odnosa sa suprugom za vrijeme ramazanskog posta.⁵³²

Allah, dž.š., kaže: *Vjernik ne može ubiti vjernika osim nehotice, a ko ubije vjernika greškom, on mora osloboditi roba vjernika, i predati krvarinu porodici njegovoj, izuzev ako oni to oprostite.* (En-Nisa', 92)

Oni koji ženama svojim reknu da im nisu dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove, a onda odluče da se povrate u onome što su rekli, dužni su, prije nego što jedno drugo dodirnu, jednog roba ropstva osloboditi... (El-Mudžadele, 3)

Allah vas neće kazniti ako se zakunete nenamjerno, ali će vas kazniti ako se zakunete namjerno. Otkup za prekršenu zakletvu je: da deset siromaha običnom hranom kojom hranite čeljad svoju nahranite, ili da ih odjenete, ili da roba ropstva oslobodite. A onaj ko ne bude mogao – neka tri dana posti. Tako se za zakletve vaše otkupljujte kada se zakunete; a o zakletvama svojim brinite! (El-Maide, 89)

⁵³² Šuabul-iman, 4/73.

32. PRIDRŽAVANJE UGOVORA

Održavanje obećanja, ispunjavanje obaveza i pridržavanje onoga oko čega se ljudi dogovore sastavni je dio vjerovanja, na što ukazuje prvi ajet sure El-Maide:

O vjernici, ispunjavajte obaveze! (El-Maide, 1)

Ibn Abbas, r.a., Mudžahid i drugi kažu da se ovim ajetom misli na obećanja, obaveze, odgovornosti, ugovore, sporazume i oporuke.⁵³³

Na drugom mjestu Allah, dž.š., hvali one koji izvršavaju obaveze i ne krše obećanja, obećavajući im veliku nagradu: *Oni koji obavezu prema Allahu ispunjavaju i ne krše obećanje i oni koji održavaju ono što je Allah naredio da se održava i Gospodara svoga se boje i obračuna mučnoga plaše...njih čeka najljepše prebivalište.* (Er-Rad, 20-22)

Nakon tih ajeta, Allah, dž.š., govori o onima koji krše ono na što su se obavezali i kaže da takve čeka teška kazna: *A oni koji ne ispunjavaju dužnosti prema Allahu, iako su se na to čvrsto obavezali, i kidaju ono što je Allah naredio da se poštuje, i čine nered na Zemlji – njih čeka prokletstvo i najgore prebivalište.* (Er-Rad, 25)

Iznevjeriti dato obećanje je jedna od osobina munafika, na što ukazuje hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “U koga se nađu četiri svojstva potpuni munafik je, a u koga se nađe jedno od ovih svojstava, posjeduje jednu od munafičkih osobina sve dok je ne ostavi: kada govori – laže, kada se na nešto obaveže – to iznevjeri, kada obeća – to ne ispoštuje, kada se prepire – prelazi granicu.”⁵³⁴

Allah, dž.š., kaže: *I ispunjavajte obaveze na koje ste se Allahovim imenom obavezali i ne kršite zakletve kad ste ih tvrdo dali, a Allaha kao jamca sebi uzeli, jer Allah zna ono što radite.* (En-Nahl, 91)

⁵³³ Tefsir Ibn Kesir, str. 337.

⁵³⁴ Šuabul-iman, 4/77.

Fuad Sedić

U ovom kur'anskom ajetu, Allah, dž.š., naređuje vjernicima da ispunjavaju data obećanja, preuzete obaveze i ugovore, i da čuvaju zakletve.

Kada se muslimani na nešto obavežu i pri tome postave neke uvjete, onda se toga trebaju pridržavati, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: "Muslimani se pridržavaju svojih uvjeta."⁵³⁵

Također, ako se neko zarekne da će uraditi nešto od dobrih djela to treba ispoštovati, a ako se zarekne učiniti neki grijeh, to ne smije raditi, kao što se u hadisu kaže: "Ko se zarekne da će učiniti nešto u čemu je pokornost Allahu, dž.š., neka to ispoštuje; a ko se zarekne da će učiniti grijeh, neka to ne radi."⁵³⁶

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Zaista će se svakom izdajniku (prevarantu) postaviti zastava na Sudnjem danu, pa će se reći: 'Ovo je prevara tog i tog...'"⁵³⁷

Enes, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom držao hutbu, pa je između ostalog rekao i ovo: "Nema imana onaj ko ne čuva emanet, a nema vjere onaj ko se ne drži ugovora."⁵³⁸

Enes ibn Malik, r.a., također, prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Garantirajte mi šest stvari, a ja vama garantiram Džennet: kada govorite – govorite samo istinu, kada nešto obećate – to ispoštujte, kada vam se nešto da u emanet – to sačuvajte, obarajte poglede, čuvajte spolne organe i čuvajte ruke."⁵³⁹

Muslimani se trebaju pridržavati ugovora, kako sa muslimanima tako i sa nemuslimanima, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Troje, nema niko opravdanja ne izvršavati: dobročinstvo prema roditeljima, svejedno bili oni muslimani ili nemuslimani; poštivanje ugovora, bilo sa muslimanom ili nemuslimanom, i čuvanje emaneta, bilo prema muslimanu ili nemuslimanu."⁵⁴⁰

⁵³⁵ *Šuabul-iman*, 4/75.

⁵³⁶ Buhari

⁵³⁷ *Šuabul-iman*, 4/78

⁵³⁸ *Šuabul-iman*, 4/78

⁵³⁹ *Šuabul-iman*, 4/78

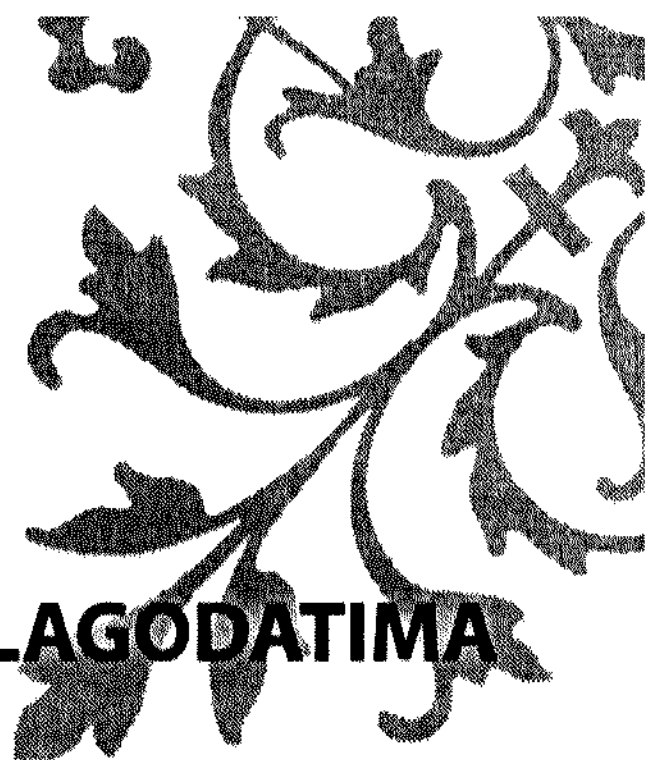
⁵⁴⁰ *Šuabul-iman*, 4/82

Ogranci imana

Koliko je opasno obavezati se na nešto, a onda to neispoštovati, najbolje ukazuje slučaj ashaba Sealebeta, koji je tražio od Muhammeda, s.av.s., da zamoli Allaha da ga učini imućnim i bogatim, uz obećanje da će davati svakom njegovo pravo, tj. zekat. Poslanik, s.a.v.s., ga je od toga odvraćao, govoreći da je to velika obaveza, ali nakon što je ostao uporan, Poslanik je za njega učio dovu, pa mu je Allah dao imetka i on je kupio sitnu stoku. Stoka se razmnožila kao što se crvi razmnožavaju, pa mu je Medina postala pretijesna, te se morao iseliti iz grada. Tako je prestao dolaziti na dnevne namaze, dolazio je samo na džumu-namaz. Stoka se sve više množila i on presta dolaziti i na džumu-namaz, te je samo s vremena na vrijeme pitao prolaznike šta ima novo u Medini i šta se dešava. Također je i Allahov Poslanik, s.a.v.s., ponekada pitao za njega, šta li se desilo s njim i zašto ga nema u džamiji. Kada je objavljena obaveza davanja zekata, Poslanikovi sakupljači zekata su naišli pored njega, a on je – izbjegavajući im dati zekat – rekao da se u povratku navrate, pa će vidjeti šta će uraditi. Kada su naišli, odbio je dati zekat na obilni imetak i rekao: 'Ovo nije ništa drugo nego džizja.' Tako mu je zekat tražen nekoliko puta, ali ga nije davao sve dok nije u vezi s njim objavljen ajet: *Ima ih koji su se obavezali Allahu: „Ako nam iz obilja Svoga dadne, udjeljivat ćemo, zaista, zekat i milostinju i bit ćemo, doista, dobri.“ A kad im je On dao iz obilja Svoga, oni su u tome postali škrti i okrenuli se – a oni i onako glave okreću. I nadovezao im je On na to licemjerstvo u srcima njihovim sve do Dana kada će pred Njega stati, a to stoga što se onoga što su Allahu obećali ne pridržavaju, i zato što stalno lažu.* (Et-Tevbe, 75-77) Poslije objave ovog ajeta, Sealebe je požurio udijeliti zekat Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., ali ga Poslanik nije uzeo od njega, jer mu je Allah zabranio primiti njegovu milostinju i zekat. Allahov Poslanik je umro, a nije primio milostinju i zekat od njega. Također su se sustegli od toga sva trojica halifa: Ebu Bekr, Omer i Osman, svaki je govorio: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije od tebe primio zekat, pa kako da ga ja primim.“ Tako je ostalo sve dok Sealebe nije umro za vrijeme Osmanove vladavine.⁵⁴¹

⁵⁴¹ *Šuabul-iman*, 4/79. Sened ovog hadisa nije baš jak, ali je slučaj poučan, i spominju ga komentatori u tefsirima. Pogledaj *Tefsir Ibn Kesira*, str. 565.

33. ZAHVALA NA ALLAHOVIM BLAGODATIMA

Biti zahvalan Allahu, dž.š., na mnogobrojnim blagodatima je sastavni dio imana. Mnogo je kur'anskih ajeta u kojima Allah, dž.š., podsjeća Svoje robove na te blagodati i podstiče ih na zahvalnost.

Allah, dž.š., kaže: *O ljudi, budite u ibadetu Gospodaru svome, Koji je stvorio vas i one prije vas da biste bili bogobojažni. Koji vam je Zemlju posteljom, a nebo zdanjem učinio; Koji s neba spušta kišu i s njom izvodi plodove, opskrbu vašu. Zato ne činite druge Allahu ravnim – a vi znate!* (El-Bekare, 21-22)

Svakako da je najveća Allahova blagodat prema nama blagodat imana. Prva blagodat koju je Allah, dž.š., u ovom ajetu spomenuo je stvaranje, jer kada je čovjeku dat život, a zatim i pamet, on time može spoznati svog Gospodara, te upoznati i sebe i druge, kao i raspoznati dobro od zla.

Također od Allahovih blagodati su čula kojima je čovjek počašćen, a to su: sluh, vid, miris, dodir i ukus. Neke od ovih blagodati kojima je Allah obdario čovjeka su spomenute u Kur'anu, kao na primjer:

Reci: »On vas stvara, daje vam sluh i vid i pamet, a vi se malo zahvaljujete!« (El-Mulk, 23)

Allah vas iz trbuha majki vaših izvodi, vi ništa ne znate, i daje vam sluh i vid i razum – da biste bili zahvalni. (En-Nahl, 78)

Allah je ljudima podčinio ove blagodati da bi Mu se na njima zahvaljivali, a to će biti na taj način što će ih ljudi koristiti u pokornosti svome Gospodaru, a ne u griješenju. U svakom dijelu ljudskog tijela ima neka blagodat na kojoj se čovjek može zahvaliti

Fuad Sedić

samo ako istinski priznaje da je ona od Allaha, dž.š., i da je koristi u ono što je dobro, a ne u ono što je zlo.⁵⁴²

Od Allahovih blagodati prema čovjeku je i to da ga je Allah stvorio uspravnog, da hoda na nogama, a ne da ide povijen četveronoške poput životinja. Allah, dž.š., kaže: *Mi čovjeka stvaramo u skladu najljepšem.* (Et-Tin, 4)

Također je Allah, dž.š., počastio čovjeka time što je učinio da jede rukama, a ne mora hranu uzimati ustima sa zemlje. Poučio ga je govoru i pisanju, kao što se u Kur'anu kaže: *Svemilosni poučava Kur'anu, stvara čovjeka, uči ga izgovoru.* (Er-Rahman, 1-4)

Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, Koji poučava peru, Koji čovjeka poučava onome što ne zna. (El-Alek, 3-5)

Allah, dž.š., je stvorio čovjeka bez dlaka i perja na koži, bez kandži na nogama i rukama, kojim se štite životinje i ptice.

Čovjeku je dat san kao jedna velika blagodat, kako bi se odmorio od svakodnevnih poslova, na što ukazuje ajet: *On vam je noć učinio pokrićem, san vam je učinio počinkom, a dan da se krećete.* (El-Furkan, 47)

Od Allahovih blagodati na kojima Mu se trebamo zahvaljivati je i to što je ljudima poslao poslanike – a našem ummetu najodabranijeg od njih Muhammeda, s.a.v.s. – da ih upućuju na Pravi put.

Prema tome, vjernici su dužni sjećati se Allahovih blagodati i biti Mu na njima zahvalni, jer ih na to mnogi kur'anski ajeti podstiču. Allah, dž.š., kaže: *...i sjetite se blagodati Allahove prema vama.* (El-Bekare, 231) *I zahvaljujte Mi, nemojte nevjernici biti.* (El-Bekare, 152)

Od Zejda ibn Eslema se navodi da je Musa, a.s., rekao: „Gospodaru moj! Kako ću Ti se zahvaliti?“ Njegov Gospodar mu je odgovorio: „Sjećat ćeš Me se i nećeš Me zaboravljati! Kada Me se sjećaš, tada Mi i zahvaljuješ, a kada Me zaboraviš, tada Me i ne vjeruješ.“⁵⁴³

⁵⁴² Šuabul-iman, 4/86.

⁵⁴³ Tefsir Ibn Kesira, str. 107.

Ogranci imana

Kada se želimo zahvaliti Allahu, dž.š., na Njegovim mnogobrojnim blagodatima, dužni smo Ga se sjećati i zahvaljivati Mu. Također se trebamo truditi što više primjenjivati ono što nam je On naredio, a kloniti se onoga što nam je zabranio. Čovjek se treba pribojavati da mu blagodati ne budu uskraćene, pa zato treba od onoga što mu je dato dijeliti onima koji su potrebni. Također se ne smije oholiti onim što mu je dato, niti smije druge ponižavati.

Od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., je prenijeto mnogo dova kojima vjernik može iskazati zahvalnost Allahu, dž.š., na blagodatima. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ko – kada osvane ili kada omrkne – kaže: **Allahumme ma asbeha bi min ni'metin ev bi ehadin min halkike, fe minke vahdeke la šerike leke, fe lekel-hamdu ve lekeš-šukr** (Allahu moj, kakvu god Si blagodat dao meni ili bilo kome od Tvojih stvorenja to je samo od Tebe, Ti si Jedan i nemaš su(druga) i Tebi pripada svaka hvala i zahvala), taj je izrazio zahvalnost za taj dan."⁵⁴⁴

Kada čovjek vidi neku blagodat kod sebe ili nekog od ljudi, divljenje treba izraziti izgovarajući ove riječi: **Mašaellah, la kuvvete illa billah!** Ne treba kucati u drvo i govoriti: „Da pokucam u drvo, da se ne ureče!“, jer je to vid širka i neznanja.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Kada Allah, dž.š., nekom od Svojih robova ukaže blagodat u porodici, imetku ili djeci, pa on kaže: 'Mašaellah, la kuvvete illa billah!' ništa mu neće nauditi do smrti."⁵⁴⁵

Aiša, r.a., pripovijeda: „Kada bi Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., došla neka vijest koja bi ga obradovala, on bi rekao: 'Elhamdu lillahillezi bi ni'metihi tetimmus-salihat!', a kada bi mu došla neka vijest koja bi ga rastužila, onda bi rekao: 'Elhamdu lillahi ala kulli hal!'"⁵⁴⁶

Muaz ibn Džebel, r.a., prenosi da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ja te, uistinu, volim, pa uči ovu dovu: **Allahumme e'inni ala zikrike ve šukrike ve husni ibadetike!** (Allahu moj,

⁵⁴⁴ *Šuabul-iman* 4/89

⁵⁴⁵ *Šuabul-iman* 4/90

⁵⁴⁶ *Šuabul-iman* 4/91

Fuad Sedić

pomozi mi da Te se sjećam, da Ti budem zahvalan i da Te iskreno obožavam!)),⁵⁴⁷

Prenosi se da je Musa, a.s., rekao: "Kako da Ti se zahvalim, Gospodaru moj, a Tvoja najmanja blagodat koju si mi dao, veća je od svih mojih dobrih djela koja sam uradio?" Tada mu je došla objava: „O Musa, sada si Mi se, uistinu, zahvalio.”⁵⁴⁸

Spominjati i nabrajati Allahove blagodati je jedan vid zahvalnosti na njima

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: *I o blagodatima Gospodara svoga kazuj!* (Ed-Duha, 11)

U tom smislu je i Poslanikova, s.a.v.s., dova: „Učini nas zahvalnim na Tvojim blagodatima.”⁵⁴⁹

Nu'man ibn Bešir, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Spominjati i govoriti o Allahovim blagodatima je zahvalnost na njima, a ne govoriti o tome je nijekanje tih blagodati. Ko nije zahvalan na malim stvarima, nije zahvalan ni na velikim. Ko nije zahvalan ljudima, nije zahvalan ni Allahu, dž.š. Džemat (zajedništvo) je bereket (blagoslov) a razjedinjavanje kazna.”⁵⁵⁰

Jusuf es-Sabbag prenosi od Hasana da je Musa, a.s., rekao: „Gospodaru, kako se Adem, a.s., uspio zahvaliti na svim blagodatima koje Si mu učinio? Stvorio Si ga Svojom rukom, udahnuo u njega dušu, nastanio ga u Džennetu i naredio melekima da mu učine sedždu?” Tada mu Allah, dž.š., reče: „O Musa, Adem je shvatio da su to sve blagodati od Mene, pa Mi se na tome zahvalio i to je bila njegova zahvala na svemu što Sam za njega učinio.”⁵⁵¹

Abdulah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kome bude dato četvero bit će mu dato dobro i ovoga i Onoga svijeta: zahvalno srce, jezik koji puno spominje Allaha,

⁵⁴⁷ *Šuabul-iman* 4/99

⁵⁴⁸ *Šuabul-iman* 4/101

⁵⁴⁹ *Tefsir Ibn Kesir*, str. 1508.

⁵⁵⁰ *Šuabul-iman*, 4/102.

⁵⁵¹ *Šuabul-iman*, 4/103.

Ogranci imana

tijelo koje saburi kada ga zadesi belaj i žena koja čuva poštenje i mužev imetak.⁵⁵²

Dova koja se uči kada se vidi hendikepirana i nečim iskušana osoba

Kada neko od nas vidi bolesnog, slijepog ili na bilo koji drugi način stavljenog na iskušenje, treba se zahvaliti Allahu, dž.š., što je zaštitio od takvog belaja i to mu je, ako Bog da, garancija da ga neće zadesiti takvo iskušenje.

Dokaz za to nalazimo u hadisu u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ko od vas vidi nekoga koga je Allah, dž.š., stavio na kušnju (bolešću ili na neki drugi način) pa prouči ovu dovu, neće ga zadesiti takvo iskušenje: **Elhudulillahillezi afani mimma ibtelahu bihi ve feddalen i ala kesirin mimmen haleka tefdila.** / Hvala Onome Koji je mene zaštitio od onoga čime je njega stavio na kušnju i dao mi prednost u odnosu na mnoge koje je stvorio.“⁵⁵³

Musliman, kada ga god neko upita za zdravlje, treba kazati: **Elhadulillahi**, jer je i to jedan od načina izricanja zahvale Allahu, dž.š., na velikoj blagodati zdravlja.

Upravo zbog toga, Abdullah ibn Omer, r.a., kaže: „Znali smo se više puta dnevno sretati i pitati jedni druge za zdravlje, a time nismo željeli ništa drugo nego što više izgovarati Elhamdulillah i što više zahvaljivati Allahu, dž.š., na blagodatima.“⁵⁵⁴

Allahovih, dž.š., blagodati je mnogo i nisu samo u hrani, piću i odijevanju, kao što se to vidi iz ove izreke u kojoj Ebu Derda, r.a., kaže: „Ko ne bude spoznao Allahove blagodati osim u hrani, piću i odijevanju, slabog je znanja i blizu mu je kazna.“⁵⁵⁵

Salih, sin Ahmeda ibn Hanbela, r.a., kaže: „Moj otac nije dozvoljavao da mu vodu za abdest iz čatrnje grabi iko drugi osim on

⁵⁵² *Šuabul-iman*, 4/104.

⁵⁵³ *Šuabul-iman*, 4/108.

⁵⁵⁴ *Šuabul-iman*, 4/110.

⁵⁵⁵ *Šuabul-iman*, 4/113.

Fuad Sedić

sam. Kada bi izvukao punu kofu, rekao bi: 'Elhamdulillah.' Upitao sam ga, zašto se baš tada zahvaljuje Allahu, dž.š., a on mi odgovori: 'O moj sine, zar ne znaš da Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: *šta mislite, ako vam vode presuše, ko će vam tekuću vodu dati?* (El-Mulk, 30)

Suhejb, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Čudno je stanje vjernika, svaka njegova situacija je dobra za njega; ako ga zadesi sreća, zahvali se pa mu je dobro, a ako ga zadesi nedaća, osaburi, pa mu je opet dobro."⁵⁵⁶

Slijedeći hadis je sličnog sadržaja, a prenosi ga Sead, r.a: "Čudim se vjerniku; ako mu se nešto dadne, izrazi zahvalnost i kaže: 'Elhamdulillah!', a ako bude stavljen na kušnju, opet kaže: 'Elhamdulillah!', i osaburi. Tako vjernik biva nagrađen u svakoj situaciji, pa čak i kada stavlja zalogaj u usta."⁵⁵⁷

Mugire ibn Šu'be, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., noću toliko dugo klanjao da su mu noge oticale, pa mu rekoše: „Allahov Poslaniče, zar ti Allah, dž.š., nije oprostio sve grijeha?“ On reče: "Pa zar neću biti zahvalan Allahov rob?!",⁵⁵⁸

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Nikom neće biti dato ovo četvero a da mu bude uskraćeno drugo četvero:

1. kome god bude data zahvalnost, neće mu biti uskraćeno da dobije još više, jer Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: *Ako budete zahvalni, Ja ću vam zacijelo još više dati.* (Ibrahim, 7)

2. kome bude data dova, neće mu biti uskraćeno njeno primanje, jer Allah, dž.š., kaže: *Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati!* (Gafir, 70)

3. kome bude dato da moli za oprost grijeha, to će mu biti oprošteno, jer Allah, dž.š., kaže: *Tražite od Gospodara svoga oprosta jer On, doista, mnogo prašta.* (Nuh, 10)

⁵⁵⁶ Hadis je zabilježio Muslim.

⁵⁵⁷ *Šuabul-iman*, 4/116.

⁵⁵⁸ Muttefekun alejhi.

Ogranci imana

4. ko bude činio tevbu, ona će mu biti primljena, jer Allah, dž.š., kaže: *I On je Onaj Koji prima pokajanje od robova Svojih.* (Eš-Šura, 25)⁵⁵⁹

Na dvije blagodati se vjernici posebno trebaju zahvaljivati Allahu, dž.š., jer kada ih izgube tek onda uvide njihovu vrijednost. Te dvije blagodati su naglašene u hadisu koji prenosi Abdullah ibn Abbas: "Dvije blagodati mnogo ljudi zapostavlja: zdravlje i slobodno vrijeme."⁵⁶⁰

Jedna arapska poslovice glasi: "Zdravlje je kruna na glavama zdravih ljudi, i tu krunu ne vidi niko osim bolesnici."

Allah voli da se vidi trag njegovih blagodati na Njegovim robovima

Muslimanu nije dozvoljeno svojim izgledom oponašati siromahe i beskućnike. Ako mu je Allah, dž.š., dao blagodat imetka, to se treba vidjeti na njemu, jer to i Allah, dž.š., voli.

Na ovu činjenicu ukazuje i hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Jedite, pijte i udjeljujte. Oblačite se, ali bez oholosti i israfluka (rasipništva), jer zaista Allah, dž.š., voli da se vidi trag Njegove blagodati na čovjeku."⁵⁶¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je vidio nekog ashaba koji je na sebi imao pohabanu odjeću, pa ga je upitao, ima li imetka." On mu je odgovorio da mu je Allah, dž.š., dao od svih vrsta imetka, i ovaca i deva. Poslanik mu na to reče: „Onda, neka se Allahova blagodat i plemenitost vidi na tebi.”⁵⁶²

Zahvala na Allahovim, dž.š., blagodatima se dijeli na tri vrste: zahvala jezikom, zahvala tijelom i zahvala srcem. Zahvala srcem se ogleda u tome da se priznaje i vjeruje da su sve blagodati od Allaha, dž.š. Zahvala tijelom je u tome da se dijelovi tijela i

⁵⁵⁹ Pogledaj *Šuabul-iman*, 4/125.

⁵⁶⁰ Hadis je zabilježio Buharija.

⁵⁶¹ *Šuabul-iman*, 4/136.

⁵⁶² *Šuabul-iman*, 4/136.

Fuad Sedić

organi ne koriste ni za što drugo osim za pokornost Allahu, dž.š., Koji ih je učinio zdravim i sposobnim. Zahvala jezikom se ogleda u stalnom spominjanju Allaha, dž.š., i zahvaljivanju na Njegovim blagodatima.⁵⁶³

Zahvalu tijelom pojašnjava i slijedeće predanje u kojem se govori da je neki čovjek upitao Ebu Hazima o zahvalnosti za blagodat očiju (vida), pa mu je odgovorio: „Zahvala na očima je kada njima vidiš nešto dobro da to obznaniš, a kada vidiš nešto loše da to sakriješ.“ Čovjek ga upita: „Kakva je zahvalnost za uši?“ Odgovori: „Kada njima čuješ nešto korisno da to zapamtiš, a kada čuješ nešto loše da to dalje ne širiš.“ Čovjek dalje upita: „A kakva je zahvalnost za ruke?“ Ebu Hazim odgovori: „Da njima ne uzimaš ono što ti ne pripada i da ne uskraćuješ Allahovo pravo u onome što je u njima.“ Čovjek upita: „A kakva je zahvalnost za stomak?“ On odgovori: „Da njegov donji dio bude za hranu, a gornji za znanje.“ Čovjek upita: „A kakva je zahvalnost za spolni organ?“ On odgovori: „Kao što je Allah, dž.š., u Kur'anu rekao: *i koji stidna mjesta svoja čuvaju osim od žena svojih ili onih koje su u posjedu njihovu, oni, diosta, prijekor ne zaslužuju; a oni koji i pored toga traže, oni u zlu sasvim pretjeruju.* (El-Mu'minun, 6-7) Čovjek upita: „A kakva je zahvalnost za noge?“

Odgovori: „Kada vidiš da neko čini dobra djela, oponašaj ga pri tome koristeći svoje noge, a ako vidiš nešto loše, svojim nogama ga nemoj činiti i budi zahvalan Allahu, dž.š., jer zaista, ko bude zahvalan samo jezikom, a ne bude zahvaljivao svim dijelovima tijela, poput je onoga koji drži odjeću a nije je obukao, da ga ona štiti, od vrućine, studeni, snijega ili kiše.“⁵⁶⁴

Čovjek ponekada pomisli da su mu uskraćene neke blagodati i da mu dosta toga nedostaje. U takvoj situaciji treba imati na umu da ima onih koji su u težoj situaciji od njega, pa neka na njih pogleda, bit će zahvalniji Allahu, dž.š. Na to ga upućuje i hadis koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Gledajte u

⁵⁶³ Šuabul-iman, 4/135.

⁵⁶⁴ Šuabul-iman, 4/134.

Ogranci imana

one koji su u teškoj situaciji od vas, a nemojte gledati u one koji su u boljoj situaciji od vas, da ne biste zanijekali Allahove blagodati.“⁵⁶⁵

Dakle, u dunjalučkim stvarima treba gledati u one koji su u teškoj situaciji od nas, a u vjerskoj privrženosti treba gledati u one koji su bolji od nas. To je pravilo sadržano u hadisu koji prenosi Enes ibn Malik, r.a: „Ko po pitanju vjere bude gledao u onoga ko je bolji od njega, a po pitanju dunjalučkih stvari u onoga ko je u teškoj situaciji od njega, toga će Allah, dž.š., upisati kao strpljivog i zahvalnog; a ko po pitanju vjere bude gledao u onoga ko je gori od njega, a po pitanju dunjalučkih stvari u onoga ko je u boljoj situaciji od njega, toga Allah, dž.š., neće upisati kao strpljivog i zahvalnog.“⁵⁶⁶

Revh ibn el-Kasim, r.a., kaže: „Neki čovjek iz moje familije se povukao iz dunjalučkog uživanja, pa je rekao da neće jesti ni paluzu, ni slatko jelo od datula i masla, jer smatra da se neće moći zahvaliti na toj vrsti hrane. Nakon toga sam sreo Hasana i upitao ga o tom čovjeku, na šta mi on reče: 'To je ahmak! Zar je u stanju zahvaliti se na blagodati hladne vode.“⁵⁶⁷ Znači da on, iako sebi uskraćuje hranu, ipak pije vodu, a ni za nju se ne može adekvatno zahvaliti Uzvišenom Allahu.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: *Zatim ćete toga dana o blagodatima biti pitani sigurno!* (Et-Takasur, 8)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu pojašnjava da se ovim blagodatima, između ostalog, misli i na „hurme i hladnu vodu“⁵⁶⁸

Također se prenosi da je Abdullah ibn Mes'ud, r.a., rekao da se ovim blagodatima misli na „zdravlje i bezbjednost.“⁵⁶⁹

U komentaru ovog ajeta, Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: „Ovim blagodatima se misli na zdravo tijelo, oči i uši. Allah, dž.š., će pitati svoje robove u što su ih koristili, iako On bolje zna od njih

⁵⁶⁵ Hadis je zabilježio Muslim.

⁵⁶⁶ *Šuabul-iman*, 4/137.

⁵⁶⁷ *Šuabul-iman*, 4/139.

⁵⁶⁸ *Šuabul-iman*, 4/143.

⁵⁶⁹ *Šuabul-iman*, 4/149.

Fuad Sedić

samih. To je kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže: *i sluh, i vid, i razum, za sve to će se, zaista, odgovarati.* (El-Isra', 36)

Prenosi se da je mudri Lukman rekao sinu: „Nema ništa vrjednije od zdravlja, niti ima veće blagodati od raspoloženja.“⁵⁷⁰

Blagodat zdravlja je, uistinu, velika i toga ljudi vrlo često nisu ni svjesni, pogotovo kada se počnu diviti svojim djelima i smatrati da su dosta toga učinili. Vehb ibn Munebbih, r.a., kaže da je neki čovjek obožavao Allaha, dž.š., pedeset godina, pa ga je Allah obavijestio da mu je oprostio grijehe. Tada se taj čovjek – zaboravljajući blagodati – usprotivi i reče: „Gospodaru, šta mi imaš opraštati kad ja nisam nikada nikakvog grijeha učinio?“ Allah je odredio da mu u vratu počne kucati jedna žila od koje nije mogao ni klanjati ni spavati. Kada se ta žila smirila, on je zaspao i u snu vidio meleka, pa mu se požalio na tu žilu koja ga je uznemiravala. Melek mu na to reče: „Sav tvoj pedesetogodišnji ibadet nije ravan blagodati smirivanja žile.“⁵⁷¹

Od Allahovih blagodati prema čovjeku su pamet, spavanje i lijep san

Od najvažnijih i najvećih blagodati koje je Allah, dž.š., podario čovjeku je pamet kojom razmišlja o svrsi svog postojanja, pomoću koje spoznaje svoga Gospodara, obožava Ga i razmišlja o Njegovim stvorenjima.

U jednom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ljudi rade dobra djela, a bit će nagrađivani prema zastupljenosti njihovog razuma.“⁵⁷²

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Neka vas ne zadivljuje islam nekog čovjeka sve dok ne vidite koliko i kako koristi razum.“⁵⁷³

⁵⁷⁰ Šuabul-iman, 4/149.

⁵⁷¹ Šuabul-iman, 4/152.

⁵⁷² Šuabul-iman, 4/155.

⁵⁷³ Šuabul-iman, 4/156.

Ogranci imana

Ebu Zerr, r.a., prenosi da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „O Ebu Zerre, nema boljeg pametovanja od korisnog razmišljanja, niti veće bogobožnosti od ostavljanja ljudi na miru, niti bolje osobine od lijepog ponašanja.“⁵⁷⁴

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: *Ovo je samo pouka – Kur'an jasni, da opominje žive...* (Ja-Sin, 69-70) Dahhak, r.a., ovo pojašnjava ovako: „da opominje onoga ko ima pameti...“⁵⁷⁵

Sufjan ibn Ujejne, r.a., je rekao: „Nije pametan onaj koji razaznaje dobro od zla, nego je pametan onaj koji kada vidi dobro to slijedi, a kada vidi zlo kloni ga se.“⁵⁷⁶

Ibnul-Karje, r.a., je rekao: „Ima tri vrste ljudi: pametan, ahmak i griješnik. Pametan, kada se upita odgovori, kada sluša zapamti i kada progovori kaže istinu. Ahmak, kada progovori požuri, kada mu se nešto govori on to zaboravi i kada se nagovori na neko ružno djelo on ga uradi. Griješnik, kada mu se nešto povjeri, pronevjeri i kada sa njim razgovaraš, osramoti te.“⁵⁷⁷

Kajsa ibn Saida je neko upitao: „Šta je to pamet?“ Odgovorio je: „Da čovjek spozna samog sebe.“ „A koje je najbolje znanje?“ On odgovori: „Da se čovjek zaustavi kod svoga znanja.“⁵⁷⁸

Jusuf ibn Hasan je govorio: „Ako hoćeš razaznati ahmaka od pametnog čovjeka, pričaj mu o nečem nemogućem, pa ako to prihvati, onda znaj da je ahmak.“⁵⁷⁹

Blagodat spavanja i odmora kojom nas je Uzvišeni Allah počastio zna cijeliti samo onaj ko je iskušan time da iz različitih razloga ne može zaspiti. Upravo zbog toga imamo dove koje učimo prije i nakon spavanja u kojima se zahvaljujemo Allahu, dž.š., na toj blagodati.

⁵⁷⁴ Šuabul-iman, 4/157.

⁵⁷⁵ Šuabul-iman, 4/159.

⁵⁷⁶ Šuabul-iman, 4/162.

⁵⁷⁷ Šuabul-iman, 4/161.

⁵⁷⁸ Šuabul-iman, 4/164.

⁵⁷⁹ Šuabul-iman, 4/167.

Fuad Sedić

Huzejfe, r.a., prenosi da bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi legao spavati proučio dovu: **Allahumme bismike emutu ve ahja / Allahu moj, ja u ime Tebe umirem i živim; a kada bi ustao, proučio bi ovu dovu: Elhamdulillahillezi ahjana beade ma ematena ve ilejhin-nušur.** / Hvala Onome Koji nas je oživio nakon što nas je usmrtio i mi se Njemu vraćamo.⁵⁸⁰

Lijepo je da se legne spavati pod abdestom, jer Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: „Nemoj lijegati nego pod abdestom, jer će ljudi biti oživljeni u onom stanju u kojem su i umrli.“⁵⁸¹

Pokuđeno je da čovjek spava na stomaku, jer Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidio nekog čovjeka da leži na stomaku, pa je rekao: „Ovo je način ležanja koji Allah, dž.š., ne voli.“⁵⁸²

Ovo je za muškarce, a ženama je pokuđeno ležati na leđima, jer Muhammed ibn Sirin, r.a., kaže: „Pokuđeno je ljudima ležati na stomaku, a ženama ležati na leđima.“⁵⁸³

Također je lijepo da čovjek, koji je ustao rano, malo odspava između podne i ikindije; taj odmor se na arapskom zove *kajlula*. Ovaj dnevni odmor pomaže onome ko hoće klanjati noćni namaz, jer Abdullah ibn Abbas prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Potpomožite se dnevnim odmorom *kajlulom* za noćni namaz, i potpomožite se sehurom za dnevni post.“⁵⁸⁴

Džabir prenosi da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da li džennetlije spavaju. Poslanik mu je na to odgovorio: „Ne spavaju, jer je san brat smrti, a džennetlije ne umiru.“⁵⁸⁵

Treba izbjegavati spavanje poslije sabaha, jer to umanjuje nafaku, kao što stoji u hadisu Allahovog Poslanika. Također, u drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Allah je dao beričet mom immetu u ranom ustajanju.“

⁵⁸⁰ Hadis je zabilježio Buharija.

⁵⁸¹ *Šuabul-iman*, 4/175.

⁵⁸² *Šuabul-iman*, 4/177.

⁵⁸³ *Šuabul-iman*, 4/178.

⁵⁸⁴ *Šuabul-iman*, 4/183.

⁵⁸⁵ *Šuabul-iman*, 4/183.

Ogranci imana

Od blagodati kojima je Allah počastio vjernika je i lijep san koji mu se obistini, pogotovo kad se iskvari zeman, pa taj san bude utjeha vjerniku. Najljepše vrijeme za takve snove je prije nastupa zore. Ebu Seid el-Hudri, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Najiskreniji snovi su oni koji se sanjaju prije zore.“⁵⁸⁶

Vjernikov lijep san je dio poslanstva, jer Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „San vjernika je jedan od četrdeset i šest dijelova poslanstva.“⁵⁸⁷

Kada se vidi lijep san, treba ga ispričati onome ko vam želi dobro i ko će vam ga protumačiti na dobro, a kada se vidi nešto ružno, ne treba ni pričati jer nam tako neće nauditi.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: „Lijep san je od Allaha, pa kada neko od vas sanja nešto što je lijepo neka to ne priča osim onome ko mu želi dobro, a ako sanja nešto ružno neka puhne tri puta na lijevu stranu i prouči „Euzubillu“ i neka kod Allaha traži zaštitu od zla tog sna i od šejtana i neka o tome nikome ne priča, pa mu neće ništa nauditi.“⁵⁸⁸

U drugom hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „...kada neko od vas sanja ružan san, neka o tome nikom ne priča, nego neka ustane i klanja (nafilu namaz).“⁵⁸⁹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „San vjernika je jedan od četrdeset dijelova poslanstva i san je kao ptica koja leti sve dok se ne ispriča, pa kada se ispriča onda se obistini.“⁵⁹⁰

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je iza sabah-namaza tražio od ashaba da mu pričaju šta su sanjali i on bi im to tumačio. Ebu Bekr, r.a., prenosi da je on ujutro govorio: „Ko je od vas usnio lijep san neka nam ga ispriča.“ Također je govorio: „Kad vjernik – koji lijepo uzima abdest – sanja lijep san, draže mi je od toga i toga.“⁵⁹¹

⁵⁸⁶ *Šuabul-iman*, 4/190.

⁵⁸⁷ *Šuabul-iman*, 4/186.

⁵⁸⁸ *Šuabul-iman*, 4/187.

⁵⁸⁹ *Šuabul-iman*, 4/189.

⁵⁹⁰ *Šuabul-iman*, 4/190.

⁵⁹¹ *Šuabul-iman*, 4/192.

34. ČUVANJE JEZIKA

Trideset i četvrti dio imana je čuvanje jezika. U to se ubraja čuvanje jezika od laži, gibeta, kletve, krivog zaklinjanja, razgovaranja o onome šta nas se ne tiče i svega drugog čime se može učiniti neki grijeh, ili se nekome može nanijeti šteta.

Laži ima više stepena, a najgora i najopasnija je laganje na Allaha, dž.š., zatim na Njegovog Poslanika, s.a.v.s., a zatim laganje na roditelje, rodbinu i tako dalje.⁵⁹²

Allah, dž.š., naređuje vjernicima iskrenost, pa kaže: *O vjernici, bojte se Allaha i budite s onima koji su iskreni!* (Et-Tevbe, 119)

Ne povodi se za onim što ne znaš! I sluh, i vid, i razum, za sve to će se, zaista, odgovarati. (El-Isra, 36)

Mnogo je hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., podstiče na iskrenost u govoru. Navest ćemo neke od njih:

Ubade ibn Samit, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Garantirajte mi šest stvari, a ja ću vama garantirati Džennet: kada govorite, govorite samo istinu; kada nešto obećate, to ispunite; kada vam se nešto dadne na povjerenje, to sačuvajte; čuvajte spolne organe; obarajte poglede i čuvajte ruke!,"⁵⁹³

Sehl ibn Sead, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude čuvao ono što je između njegove dvije vilice (jezik) i ono što je među njegovim nogama (poštenje), garantiram mu Džennet."⁵⁹⁴

Laž je jedna od osobina munafika. Allahov Poslanik, s.a.v.s., u veoma poznatom hadisu kaže: "Tri su osobine munafika: kada priča

⁵⁹² Šuabul-iman, 4/197.

⁵⁹³ Šuabul-iman, 4/206.

⁵⁹⁴ Buhari.

Fuad Sedić

laže, kada nešto obeća to ne izvrši i kada mu se nešto dadne na povjerenje iznevjeri.”⁵⁹⁵

Ammar ibn Jasir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko bude imao dva lica (bude dvoličnjak) na ovome svijetu, Allah će mu dati da ima dva jezika od vatre na Sudnjem danu.”⁵⁹⁶

Vjernik treba čuvati jezik i njime ne hvaliti onoga ko ne zaslužuje pohvalu, niti kудiti onoga ko to ne zaslužuje. Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Zaista se Allah, dž.š., ljuti kada se na zemlji neki grijeshnik hvali.”⁵⁹⁷

Ne govoriti o onome što nas se ne tiče

Među najvažnijim stvarima od kojih trebamo čuvati jezik je da se ne uplićemo u ono što nas se ne tiče, ni presuđivanjem, ni ogovaranjem, ni komentiranjem, niti na bilo koji drugi način. Kloniti se onoga što nas se ne tiče je od ljepote naše vjere, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Od ljepote islama nekog čovjeka je da se kloni onoga što ga se ne tiče.”⁵⁹⁸

Mudrog Lukmana su ljudi pitali kako je dostigao tako veliki stepen privrženosti vjeri, pa je odgovorio: “Govoreći istinu, čuvajući emanet i kloneći se onoga što me se ne tiče.”⁵⁹⁹

Ebu Šurejh el-Huzai, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko vjeruje u Allaha i Onaj svijet, neka ugosti svoga musafira; ko vjeruje u Allaha i Onaj svijet, neka lijepo postupi s komšijom; ko vjeruje u Allaha i Onaj svijet, neka govori ono što je dobro ili neka šuti.”⁶⁰⁰

Sufjan ibn Abdullah es-Sekafi, r.a., je rekao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: „Poslaniče, reci mi nešto čega ću se pridržavati?“ On mu reče: „Reci: ‘Ja vjerujem u Allaha’ – a zatim u tome ustraj.“

⁵⁹⁵ Muttefekun alejhi.

⁵⁹⁶ *Šuabul-iman*, 4/229

⁵⁹⁷ *Šuabul-iman*, 4/230

⁵⁹⁸ Hadis je hasen a zabilježio ga je Tirmizi.

⁵⁹⁹ *Šuabul-iman*, 4/231

⁶⁰⁰ Muslim

Ogranci imana

Sufjan ga upita: 'Poslaniče, čega se za mene najviše bojiš?' Poslanik mu pokaza rukom na jezik.,⁶⁰¹

Abdullah ibn Mesud, r.a., je pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o najboljem djelu, pa mu je odgovorio: „Namaz u njegovo pravo vrijeme.“ Abdullah opet upita: „A šta poslije toga?“ Poslanik reče: „Dobročinstvo prema roditeljima.“ Abdullah opet upita: „Poslaniče, a šta poslije toga?“ Poslanik reče: „Da ljudi budu zaštićeni od tvog jezika...“⁶⁰²

Ukbe ibn Amir, r.a., je upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „U čemu je spas?“ Poslanik mu odgovori: „Čuvaj jezik, neka ti kuća bude prostrana (za goste) i plači zbog grijeha.“⁶⁰³

Esved ibn Asrem, r.a., je tražio od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da ga posavjetuje, pa ga Poslanik upita: „Možeš li kontrolirati jezik?“ Esved mu odgovori: „Šta mogu kontrolirati ako ne mogu kontrolirati jezik!“ Poslanik opet upita: „Možeš li kontrolirati ruke?“ Esved odgovori: „Pa, šta mogu kontrolirati ako ne mogu kontrolirati svoje ruke.“ Tada mu Poslanik, s.a.v.s., reče: „Jezikom ne govori osim ono što je dobro i ruke ne pružaj osim prema onome što ti je dozvoljeno.“⁶⁰⁴

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko se želi spasiti, neka se drži šutnje.“⁶⁰⁵

Hasan kaže: „Prenešeno nam je da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Allah se smilovao čovjeku koji kada govori dobro zaradi sevap ili koji ošuti, pa time bude spašen.'“⁶⁰⁶

Aiša, r.a., kaže: „Nisam nikada vidjela da ja Poslanik, s.a.v.s., prije jaciye spavao, niti je nakon nje bespotrebno sjedio; ili bi zikir činio pa zaradio neki sevap, ili bi spavao pa se zaštitio.“⁶⁰⁷

⁶⁰¹ *Šuabul-iman*, 4/236

⁶⁰² *Šuabul-iman*, 4/238

⁶⁰³ *Šuabul-iman*, 4/239.

⁶⁰⁴ *Šuabul-iman*, 4/240.

⁶⁰⁵ *Šuabul-iman*, 4/241.

⁶⁰⁶ *Šuabul-iman*, 4/241.

⁶⁰⁷ *Šuabul-iman*, 4/241.

Fuad Sedić

Hani ibn Šurejh, r.a., je upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Poslaniče, obavijesti me o nekom poslu koji će mi zagarantirati Džennet?“ On mu reče: „Govori samo lijepe stvari i hrani gladne.“⁶⁰⁸

U predanju od Ebi Džuhajfe, r.a., se kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Koji je posao najdraži Allahu?“ – pa su ashabi zašutjeli i niko mu nije odgovorio. Poslanik, s.a.v.s., reče: „Čuvanje jezika.“⁶⁰⁹

Safija bint Šejbe prenosi od Ummi Habibe, r.a., da je čula Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: „Za sve što čovjek izgovori bit će pitan, osim za naređivanje dobra, odvrćanje od zla i spominjanje Allaha, dž.š.“⁶¹⁰

Muhammed ibn Jezid je rekao: „Kako je ovaj hadis strog!“ Sufjan mu na to reče: „Nema tu nikakve strogoće, to je hadis koji prenosi žena (Safija) od druge žene (Ummu Habiba), a potvrdu njegovog sadržaja nalazimo u Kur'anu s kojim je poslan Muhammed, s.a.v.s. Zar nisi čuo za ajet u kojem Allah, dž.š., kaže: *Nema nikakva dobra u mnogim njihovim tajnim razgovorima, osim kada traže da se milostinja udjeljuje ili da se dobra djela čine ili da se uspostavlja sloga među ljudima.* (En-Nisa', 114)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista neko od vas izgovori neku riječ ne vodeći računa, a u njoj bude Allahovo zadovoljstvo, pa time kod Allaha zasluži visok položaj. Također, čovjek nekada izgovori neku riječ ne vodeći računa, a u toj riječi bude razlog Allahove srdžbe, pa zbog nje bude bačen u Džehennem.“⁶¹¹

U malo dužem i dobro poznatom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., govori Muaz ibn Džebel, r.a., o vjerskim obavezama, pa mu na kraju kaže: „A hoćeš li da te uputim na ono čega se treba najviše čuvati?“ Muaz odgovori da hoće, a Poslanik pokaza u usta (misleći na jezik). Muaz upita: „Pa, zar ćemo biti pitani za ono što

⁶⁰⁸ Šuabul-iman, 4/243.

⁶⁰⁹ Šuabul-iman, 4/245.

⁶¹⁰ Šuabul-iman, 4/246.

⁶¹¹ Buhari.

Ogranci imana

izgovorimo?“ Poslanik mu tada reče: „Teško tebi, o Muaze, ljudi će najviše u Džehennem naglavačke biti bacani zbog onoga što su njihovi jezici uradili! Sve što kažeš – ili ćeš zbog toga biti kažnjen ili nagrađen.“⁶¹²

Vrlo je bitno da ono što govorimo bude u skladu s onim što radimo, jer u hadisu koji govori o miradžu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kada sam bio na miradžu, prošao sam pored ljudi čije su usne sječene vatrenim makazama pa sam upitao Džibrila ko su ovi, a on mi reče: „To su govornici (hatibi) iz tvog ummeta koji govore, a ne rade u skladu s tim, uče Kur'an, a po njemu ne postupaju.“⁶¹³

Poslije jaciye-namaza je pokuđeno sjediti u besposlenom govoru. Upravo zbog toga je Aiša, r.a., imala običaj poručiti rodbini: „Zar nećete pustiti meleke koji pišu (vaša djela i ono što govorite) da odmore?!“⁶¹⁴

Jezik treba čuvati od ružnog govora. Abdullah ibn Omer, r.a., kaže: „Najpreče što čovjek treba očistiti je njegov jezik.“⁶¹⁵

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., je imao običaj reći: „Tako mi Onoga osim Kojeg drugog boga nema, nema ništa preče da dugo bude u zatvoru od jezika.“⁶¹⁶

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Neće niko od vas upotpuniti vjerovanje dok ne bude čuvao svoj jezik.“⁶¹⁷

Abdullah ibn Amr, r.a., je rekao: „Kloni se onoga što nema nikakve veze s tobom, ne govori o onome što te se ne tiče i čuvaj jezik kao što čuvaš dukate!“⁶¹⁸

Muverrik el-Idžli, r.a., je rekao: „Ima dvadeset godina kako jednu stvar nastojim postići, i u tome ću ustrajavati dok budem živ.“

⁶¹² *Šuabul-iman*, 4/248.

⁶¹³ *Šuabul-iman*, 4/250.

⁶¹⁴ *Šuabul-iman*, 4/256.

⁶¹⁵ *Šuabul-iman*, 4/259.

⁶¹⁶ *Šuabul-iman*, 4/259.

⁶¹⁷ *Šuabul-iman*, 4/260.

⁶¹⁸ *Šuabul-iman*, 4/260.

Fuad Sedić

„Šta je to?“ – upitaše prisutni. On odgovori: „Da ostavim ono što me se ne tiče.“⁶¹⁹

Fudajl ibn Ijad, r.a., je rekao: „Vjernik malo priča, a puno radi, a munafik puno priča, a malo radi.“⁶²⁰

Neki čovjek je tražio od Šiblija savjet, pa mu on reče: „Tvoj govor je knjiga (koja će biti pročitana) pred tvojim Gospodarom, pa dobro pazi šta ćeš izdiktirati da se u nju zapiše.“⁶²¹

Ebu Bekr ibn Ajjaš, r.a., je rekao: „Sastala se četiri vladara i svako od njih je rekao po jednu izreku, slične poruke:

- bizantijski vladar je rekao: ‘Kada izgovorim neku riječ, ona me zarobi; a kada je ne izgovorim, ja njom vladam.’

- perzijski vladar je rekao: ‘Bolje mogu kontrolirati ono što nisam rekao nego ono što sam rekao.’

- kineski vladar je rekao: ‘Nikada se nisam pokajao za ono što nisam rekao, a za ono što sam izgovorio mnogo puta sam se pokajao.’

- indijski vladar je rekao: ‘Čudim se onome ko želi kazati neku riječ: ako je izgovori zaboljet će ga, a ako je ne izgovori, neće mu ništa nauditi.’“⁶²²

Jednog pobožnog čovjeka su upitali zašto ne priča, pa im je odgovorio: „Moj jezik je kao zvijer – ako ga pustim, pojest će me.“⁶²³

Čuvati jezik od kletve

Vjernik treba izbjegavati kletvu, jer može pogoditi momenat kada se dova prima i ta kletva se obistini, pa će mu biti žao. To se vrlo često dešava kada roditelj prokune dijete i slično.

⁶¹⁹ *Šuabul-iman*, 4/265.

⁶²⁰ *Šuabul-iman*, 4/268.

⁶²¹ *Šuabul-iman*, 4/269.

⁶²² *Šuabul-iman*, 4/271.

⁶²³ *Šuabul-iman*, 4/270.

Ogranci imana

Salim prenosi od Abdullaha ibn Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Musliman ne treba proklinjati.“ Salim kaže da nije čuo Abdullaha ibn Omera da je ikoga prokleo.⁶²⁴

Ebu Derda, r.a., kaže da je čuo kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista oni što proklinju na Sudnjem danu neće biti ni zauzimači (šefadžije) ni svjedoci.“⁶²⁵

Semure ibn Džundub, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nemojte se proklinjati Allahovim prokletstvom, niti Njegovom srdžbom niti džehennemskom vatrom.“⁶²⁶

Ako neko prokune nekoga, a on u tome ne bude u pravu, kletva se vraća na njega – kao što stoji u hadisu Ebu Derdaa, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada neki čovjek nešto prokune ta se kletva penje na nebo i nebeska vrata se pred njom zatvore. Zatim se vraća na zemlju, ali joj se i zemaljska vrata zatvore. Zatim krene desno i lijevo, pa kada ne nađe prolaza ide na onoga na kojeg je poslana. Ako on to nije zaslužio, vraća se na onoga koji je prokleo.“⁶²⁷

⁶²⁴ *Šuabul-iman*, 4/295.

⁶²⁵ Muslim.

⁶²⁶ *Šuabul-iman*, 4/295.

⁶²⁷ *Šuabul-iman*, 4/296.

35. ČUVANJE EMANETA

Trideset i peti sastavni dio imana je čuvanje emaneta i svega onoga što nam neko povjeri. U emanet se ubraja sve ono što neko nekom dadne na povjerenje od materijalnih i drugih koristi. Čuvanje emaneta je Allahova zapovijed sadržana u Kur'anu, u kom Allah, dž.š., kaže: *A ako jedan kod drugog nešto pohranite, neka onaj opravda ukazano povjerenje i neka se boji Allaha, Gospodara svoga.* (El-Bekare, 283)

Također je od emaneta da se funkcije i odgovorna mjesta daju onima koji to zaslužuju i koji su za to najsposobniji. Na to ukazuje i ovaj kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže: *Allah vam zapovijeda da odgovorne službe onima koji su ih dostojni povjeravate i kada ljudima sudite da pravično sudite.* (En-Nisa', 58)

U drugom kur'anskom ajetu stoji: *O vjernici, Allaha i Poslanika ne varajete i svjesno međusobno povjerenje ne kršite.* (El-Enfal, 27)

Ne čuvati emanet je jedan od velikih grijeha. Muhammed, s.a.v.s., u mnogo hadisa podstiče na čuvanje emaneta.

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Sačuvaj emanet onome ko ti ga je dao na čuvanje i nemoj varati onoga koji je tebe prevario.“⁶²⁸

Nečuvanje emaneta je osobina munafika. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kod koga se nađu tri osobine on je munafik, makar postio, klanjao i smatrao sebe muslimanom: kada govori laže, kada nešto obeća ne izvrši i kada mu se nešto dadne u emanet ne sačuva.“⁶²⁹

⁶²⁸ Šuabul-iman, 4/31.

⁶²⁹ Muslim.

Fuad Sedić

Ova osobina krnji kompletnost imana. Sevban, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nema imana onaj ko ne čuva emanet, a nema namaza onaj ko nema abdesta.“⁶³⁰

Ubade ibn Samit, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Garantirajte mi šest stvari, ja ću vama garantirati Džennet: kada govorite, govorite samo istinu; kada nešto obećate, to ispunite; kada vam se nešto dadne na povjerenje (u emanet), to sačuvajte; čuvajte spolne organe; obarajte poglede i čuvajte ruke!“⁶³¹

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada se četiri osobine nađu kod tebe, neće ti od dunjaluka ništa faliti: čuvanje emaneta, iskrenost u govoru, lijepo ponašanje i halal ishrana.“⁶³²

U čuvanje emaneta spada da svaki član u zajednici izvršava korektno i odgovorno posao za koji je odgovoran. Na to ukazuje hadis koji prenosi Abdullah ibn Omer: „Svako od vas je pastir i bit će odgovoran za stado; poglavar naroda je pastir i bit će odgovoran za stado, čovjek je pastir u svojoj kući i bit će odgovoran za svoju familiju, žena je pastirica u kući muža i bit će odgovorna za njih, sluga je pastir u imetku gazde i bit će za to odgovoran i svi ste vi pastiri i bit ćete odgovorni za stado.“⁶³³

Prevara i pronevjera emaneta je osobina koja ne priliči vjerniku. Abdullah ibn Ebi Evfa, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Vjernik je podložen svakoj osobini, osim laži i prevari.“⁶³⁴

Kada nas neko pita za savjet ili mišljenje u nekoj situaciji, onda je od iskrenosti emaneta da ga krajnje dobronamjerno posavjetujemo. Na to nas podstiče i hadis kojeg prenosi Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Onaj od kojeg se traži savjet treba biti povjerljiv.“⁶³⁵

⁶³⁰ *Šuabul-iman*, 4/319.

⁶³¹ *Šuabul-iman*, 4/320.

⁶³² *Šuabul-iman*, 4/321.

⁶³³ Muslim.

⁶³⁴ *Šuabul-iman*, 4/324, a jedan od prenosilaca u ovom lancu je slab.

⁶³⁵ *Šuabul-iman*, 4/324.

Ogranci imana

Svaki prevarant će na Sudnjem danu biti ponižen tako što će imati posebnu oznaku (zastavu) po kojoj će se raspoznavati, kako je to Allahov Poslanik, s.a.v.s., najavio u hadisu koji prenosi Abdullah ibn Mesud, r.a: „Svaki prevarant će imati oznaku (zastavu, na Sudnjem danu), po kojoj će se raspoznavati.“⁶³⁶

Prvi dio vjere koji će biti uzet od ljudi je čuvanje emaneta, a posljednje što će od vjere ostati je namaz. Omer ibn Hattab, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Prvo što će ljudima bitioduzeto je emanet (povjerenje), a posljednje što će ostati je namaz, pa će biti mnogo klanjača kod kojih nema nikakva dobra.“⁶³⁷

U drugom hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., kaže se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Prvo što će biti uzeto od ovog ummeta je stid i emanet, pa zato molite Allaha, dž.š., za to dvoje.“⁶³⁸

Abdullah ibn Omer, r.a., je rekao: „Nemojte gledati u nečiji namaz, niti u post; gledajte u iskrenost njegovog govora kada progovori, čuvanje emaneta kada mu se povjeri i pobožnost kada mu se dunjalučko uživanje ponudi.“⁶³⁹

Emanet treba sačuvati, makar pripadao i griješniku. Mejmun ibn Mehran kaže: „Troje se treba ispuniti i prema bogobojaznom i prema griješniku: održavanje rodbinske veze, bilo sa bogobojaznim bilo sa griješnikom; čuvanje emaneta, bilo bogobojaznom ili griješniku i ispoštovati ugovor koji je dat bogobojaznom ili griješniku.“⁶⁴⁰

Sufjan ibn Uzejne, r.a., je rekao: „Ko nema nikakvog kapitala, neka uzme čuvanje emaneta kao svoj kapital.“⁶⁴¹

Bešir ibn Salih, r.a., kaže: „Jednom prilikom je Ibn Muhajriz, r.a., ušao u prodavnicu, noseći novac da sebi kupi odijelo. Tada neko od prisutnih reče trgovcu: ‘Ovo je Ibn Muhajriz (dobar i pobožan

⁶³⁶ Buhari.

⁶³⁷ *Šuabul-iman*, 4/325.

⁶³⁸ *Šuabul-iman*, 4/326.

⁶³⁹ *Šuabul-iman*, 4/326.

⁶⁴⁰ *Šuabul-iman*, 4/327.

⁶⁴¹ *Šuabul-iman*, 4/327.

Fuad Sedić

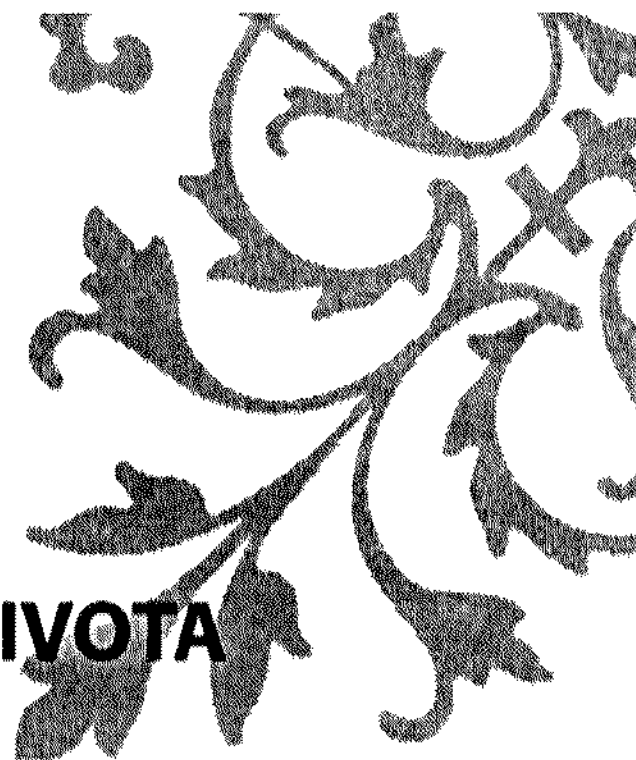
čovjek), pa dadni mu jeftinije!’ Na to se Ibn Muhajriz razljuti, iziđe iz prodavnice i reče: ‘Kupujem robu za novac, a ne za vjeru.’⁶⁴²

Od čuvanja emaneta je i poštenje u trgovini, za koju Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ko nas vara ne pripada nama.“

Ebu Hurejre, r.a., je prošao pored nekog čovjeka koji je miješao mlijeko s vodom, želeći ga prodati, pa mu reče: „Šta ćeš raditi na Sudnjem danu kada ti se naredi da odvojiš vodu od mlijeka.?!“⁶⁴³

⁶⁴² *Šuabul-iman*, 4/332.

⁶⁴³ *Šuabul-iman*, 4/332.

36. ZAŠTITA I ČUVANJE ŽIVOTA

Trideset i šesti sastavni dio imana je čuvanje i zaštita života, kako svog tako i drugih ljudi. Ovo podrazumjeva da se niko ne smije bespravno udarati, napadati, vrijeđati, ranjavati a pogotovo ubijati.

Ljudski život ima posebnu vrijednost i tretman u islamu, pa mu se stoga i pridaje posebna važnost i briga. Da bi nastao novi ljudski život, Allah, dž.š., je propisao brak kako bi opstao ljudski rod. S druge strane, islam brani bilo kakav vid nemoralna i vanbračne veze i svega drugog što je bilo rasprostranjeno u džahilijetskom dobu.

Kako bi se zaštitio i sačuvao ljudski život, islam je zabranio zlostavljanje i ugrožavanje bilo čijeg života, časti, imetka i svega drugog na što svako stvorenje ima pravo.

Bespravno ubiti nekoga je jedan od najvećih grijeha, na što upozorava Allah, dž.š., u Kur'anu: *Ako hotimično ubije vjernika, kazna mu je Džehennem u kojem će vječno ostati! Njemu slijedi i gnjev Allahov i prokletstvo, i njemu je kaznu veliku pripremio!* (En-Nisa', 93)

Allah, dž.š., kaže: *Ne ubijajte onog koga je Allah zabranio ubiti, osim kada to pravda zahtijeva, to vam On preporučuje, da biste razmislili.* (El-En'am, 151)

Ubistvo se ubraja među najveće grijeha, što potvrđuje hadis koji prenosi Abdullah ibn Mes'ud, r.a., u kojem se kaže da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s: „Koji je grijeh najveći kod Allaha, dž.š?“ Poslanik mu odgovori: „Da pripisuješ Allahu druga, a On te stvorio.“ „A koji iza toga“ – upita čovjek. Poslanik reče: „Da ubiješ svoje dijete iz straha što će jesti s tobom“ – odgovori Poslanik. „A koji je grijeh iza toga najveći? – upita čovjek. Poslanik mu reče: „Da učiniš nemoral sa suprugom svoga komšije.“ Nakon toga je Allah, dž.š., objavio ajete koji to potvrđuju: *I oni koji mimo Allaha drugog boga ne mole i koji, one koje je Allah zabranio, ne ubijaju, osim*

Fuad Sedić

kad pravda zahtijeva, i koji ne bludniče; a ko to radi, iskusit će kaznu. Patnja će mu na onom svijetu udvostručena biti i vječno će u njoj ponižen ostati, osim onih koji se pokaju... (El-Furkan, 68-70)⁶⁴⁴

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan o najvećim grijesima, pa je rekao: „Pripisivanje Allahu druga (činjenje širka), neposlušnost prema roditeljima, ubistvo i krivo svjedočenje.“⁶⁴⁵

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Prvo što će biti suđeno među ljudima na Sudnjem danu, jeste pitanje krvi!“⁶⁴⁶

Ubade ibn Samit, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Vjernik je dobar na svom putu sve dok ne prolije zabranjenu krv, a kada prolije zabranjenu krv – propao je!“⁶⁴⁷

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Kada bi se svi stanovnici nebesa i Zemlje sastali i ubili jednog muslimana, Allah bi ih sve bacio u Vatru!“

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Kod Allaha je manja šteta da nestane ovaj svijet nego da bude ubijen jedan musliman!“

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ubistvo muslimana je nevjerstvo, a njegovo psovanje je grijeh.“⁶⁴⁸

Ebu Derda, r.a., je rekao: „Ubijeni će sjediti na Sudnjem danu sve dok pored njega ne naiđe njegov ubica. Tada će ubijeni uzeti svoga ubicu, dovesti ga pred Allaha, dž.š., i reći: 'O Gospodaru, pitaj ovoga zašto me je ubio?' Tada će ga Allah, dž.š., upitati: 'Zašto si ga ubio?' Ubica će reći: 'Naredio mi je taj i taj.' Tada će i ubica i onaj koji mu je to naredio biti izloženi patnji.“⁶⁴⁹

⁶⁴⁴ Ovaj hadis je zabilježio Muslim.

⁶⁴⁵ *Šuabul-iman*, 4/338.

⁶⁴⁶ Muttefekun alejhi.

⁶⁴⁷ Ebu Davud.

⁶⁴⁸ Muslim.

⁶⁴⁹ Ovu izreku Ebu Darda'a je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 4/342.

Ogranci imana

U jednom hadisu se naglašava da će onaj koji je naredio ubistvo biti mnogo žešće kažnjen, nego ubice. Mersed ibn Abdullah prenosi od jednog ashaba da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Džehennemska vatra je podijeljena na sedamdeset dijelova, onome koji je naredio ubistvo pripada šezdeset i devet dijelova, a jedan dio pripada onome koji je ubio.“⁶⁵⁰

Ukbe ibn Amir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Koji god čovjek se sretne sa Allahom, dž.š., a ne bude Mu pripisivao druga i ne bude bespravno nikoga ubio, bit će uveden u Džennet kroz koja god vrata hoće.“⁶⁵¹

Ponekada smo svjedoci da bilo kakvo poigravanje i šegačenje s oružjem u rukama ima kobne posljedice. Da ne bi došlo do neželjenih posljedica, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio da se oružje upire u bilo koga, makar to bilo i u šali.

Zbog toga nas Poslanik upozorava na to govoreći: „Neka niko od vas ne upire oružje prema svom bratu muslimanu, jer ne zna da ga šejtan može navesti na zlo (ubistvo), pa da zbog toga bude bačen u Džehennem.“⁶⁵²

Također, Ebu Musa, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko na nas nosi oružje, taj ne pripada nama.“⁶⁵³

U drugom hadisu kojeg prenosi Ebu Hurejre, r.a., Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kada neko od vas pokazuje željeznim predmetom prema svome bratu, meleki ga proklinju – pa makar mu on bio rođeni brat.“⁶⁵⁴

Allahov Poslanik, s.a.v.s., preventivno upozorava i upućuje sljedbenike kako i na koji način trebaju nositi oružje kada se kreću kroz masu svijeta, da slučajno ne bi neko nekog ozljedio ili ranio. Ebu Musa, r.a. prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: „Kada neko od vas nosi strijele (sablju i slično) i prolazi kroz našu

⁶⁵⁰ *Šuabul-iman*, 4/349.

⁶⁵¹ *Šuabul-iman*, 4/342

⁶⁵² Buhari i Muslim

⁶⁵³ Muttefekun alejhi

⁶⁵⁴ Muslim

Fuad Sedić

džamiju ili čaršiju, neka drži za oštricu da ne bi nekoga od muslimana ozljedio.“⁶⁵⁵

Također je zabranjeno pomagati da se neko bespravno ubije – riječima, djelom, ili na bilo koji drugi način. Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko pomogne da se ubije neki musliman – makar i jednom riječju – na Sudnjem danu će mu među očima biti napisano: ‘Onaj koji je izgubio nadu u Allahovu milost.’“⁶⁵⁶

Pored svega navedenog, mnogi hadisi govore o kazni za one koji budu ljude bespravno udarali, mučili i kažnjavali, da nas Allah, dž.š., zakloni i sačuva svih zulumćara.

⁶⁵⁵ *Šuabul-iman*, 4/346

⁶⁵⁶ *Šuabul-iman*, 4/346

37. POŠTENJE I ČUVANJE MORALA

Trideset i sedmi sastavni dio imana je poštenje i čuvanje morala. Ovaj dio vjerovanja podrazumijeva da se trebamo čuvati svih vidova nemoralnih radnji, bluda, homoseksualizma, lezbejstva i svega drugog što vodi ovim ogavnim i zabranjenim radnjama.

Najbolji način da se čovjek zaštiti i sačuva nemorala je da taj nagon sa kojim je stvoren regulira na dozvoljen i normalan način, a to je ženidba, slijedeći pri tome Poslanikovu, s.a.v.s., praksu. Nema sumnje da će blagovremeno stupanje u brak pomoći čovjeku da i ostale vjerske propise ispravno izvršava, jer se u jednom hadisu kojeg prenosi Enes, r.a., kaže: "Kome Allah, dž.š., podari hairli suprugu, pomogao mu je u izvršavanju polovine vjere, pa neka se taj čovjek boji Allaha, dž.š., u preostaloj polovini."⁶⁵⁷

Također, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "O omladino plemena Kurejš, čuvajte spolne organe i nemojte činiti nemoral, jer koga Allah sačuva od nemorala, ući će u Džennet."⁶⁵⁸

Allah, dž.š., upozorava i upućuje vjernike na način kako će se sačuvati nemorala, pa kaže: *Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; to im je bolje, jer Allah, uistinu, zna ono što oni rade. A reci vjernicama neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim...* (En-Nur, 30-31)

U drugom kur'anskom ajetu, Allah, dž.š., hvali one koji se tako ponašaju, pa kaže: *Oni koji stidna mjesta svoja čuvaju – osim od žena svojih ili onih koje su u posjedu njihovom, oni, doista, prijekor ne zaslužuju; - a oni koji i pored toga traže, oni u zlu sasvim pretjeruju.* (El-Mu'minun, 5-7)

⁶⁵⁷ Šuabul-iman, 4/383

⁶⁵⁸ Šuabul-iman, 4/353

Fuad Sedić

U drugom kur'anskom ajetu, Allah, dž.š., upozorava na opasnost bluda pa kaže: *I što dalje od bluda, jer to je razvrat, kako je to ružan put!* (El-Isra, 32)

Blud je jedan od najvećih grijeha, tako da čovjeka, u momentu činjenja tog grijeha, čak i iman napušta, pa mu se ponovo vraća. Na to ukazuje hadis koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada čovjek čini blud, iz njega iziđe iman i bude poput sjene, pa kada sa tim grijehom prekine, iman mu se ponovo vrati."⁶⁵⁹

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže: "Pitao sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je grijeh najveći, pa mi on reče: 'Da Allahu pripisuješ druga, a On te je stvorio.' 'A šta je poslije toga?' – upitah. On reče: 'Da ubiješ dijete bojeći se da ga nećeš moći hraniti.' 'A šta poslije toga?' – upitah ga. On mi odgovori: 'Da činiš blud sa suprugom svoga komšije.'" Nakon toga je objavljen kur'anski ajet koji to potvrđuje: *Oni koji se mimo Allaha drugom bogu ne klanjaju i koji one koje je Allah zabranio ne ubijaju, osim kad pravda zahtijeva, i koji ne bludniče; a ko to radi, iskusiće kaznu.* (El-Furkan, 68)

Svakodnevno smo svjedoci povećanog broja onih koji zagovaraju homoseksualizam, lezbejstvo i tome slične radnje koje su strogo zabranjene. U jednom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., spominje one koje je Allah, dž.š., prokleo, pa kaže: „Allah je prokleo onoga ko opći sa životinjama, Allah je prokleo onoga ko čini grijeh koji je činio Lutov, a.s., narod.“ To je Poslanik ponovio tri puta. Lutov narod je bio sklon općenju ljudi s ljudima i žena s ženama, pa ih je Allah, dž.š., uništio.

Džabir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ono čega se najviše bojim za ovaj ummet je da počne raditi ono što je radio Lutov, a.s., narod." (tj. homoseksualizam i lezbejstvo.)⁶⁶⁰

Ovo su tako ogavna i ružna djela da ih čak i životinje izbjegavaju. Ibn Sirin kaže: "Nijedna od životinja ne radi ono što je radio

⁶⁵⁹ Šuabul-iman, 4/352.

⁶⁶⁰ Šuabul-iman, 4/354.

Ogranci imana

Lutov narod, osim svinja i magaraca.”⁶⁶¹

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko sačuva ono što je između njegovih obraza (jezik) i ono što je između njegovih nogu, ući će u Džennet.”⁶⁶²

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan o onome što će ljude najviše uvoditi u Džennet, pa je rekao: „Bogobožnost i lijepo ponašanje.“ Zatim je upitan o onome što će ljude najviše uvoditi u Džehennem, pa je rekao: „Usta i spolni organ.”⁶⁶³

Usama ibn Zejd, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Nisam nakon sebe ostavio ljudima veće iskušenje od žena.”⁶⁶⁴

Rasprostranjenost bluda biva razlogom neimaštine i siromaštva. U jednom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Blud uzrokuje neimaštinu.”⁶⁶⁵

Također je to jedan od grijeha s kojim se zaslužuje kolektivna kazna od Allaha. Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kada se u nekom selu pojavi nemoral i kamata, oni su zaslužili Allahovu kaznu.”⁶⁶⁶

Način čuvanja od nemorala je obaranje pogleda od svega što nas može navesti na to. Već su navedeni kur’anski ajeti u kojima se naređuje obaranje pogleda i vjernicima i vjernicama. Allahov Poslanik, s.a.v.s., naređuje da se obara pogled i kaže da se za prvi, nenamjerni pogled neće odgovarati, ali za daljnje, ustrajno gledanje će se biti griješno. U jednom hadisu, Poslanik obećava lijepu nagradu onima koji se budu sustežali od strastvenih pogleda: “Nema nijednog muslimana koji ugleda ljepotu neke žene, zatim obori pogled, a da mu Allah, dž.š., neće dati da u srcu osjeti slast svoga vjerovanja.”⁶⁶⁷

⁶⁶¹ *Šuabul-iman*, 4/359.

⁶⁶² *Šuabul-iman*, 4/360.

⁶⁶³ *Šuabul-iman*, 4/361.

⁶⁶⁴ Muttefekun alejhi.

⁶⁶⁵ *Šuabul-iman*, 4/363.

⁶⁶⁶ *Šuabul-iman*, 4/363.

⁶⁶⁷ *Šuabul-iman*, 4/366.

38. NEPRISVAJANJE TUĐE IMOVINE

Ovaj sastavni dio vjerovanja podrazumjeva da vjernik ne smije – na bilo koji nedozvoljen način – prisvajati tuđu imovinu. U to spadaju krađa, kamata, jedenje imetka siročeta, kockanje, lutrija i druge hazardne igre, razbojništvo, otimanje, davanje i primanje mita, varanje i krivo zaklinjanje u trgovini i tome slično.

Krađa je tajno i bez razloga uzimanje i prisvajanje nečega što je tuđe s određenog mjesta gdje je ta stvar ostavljena. Krađa je veliki grijeh i opasna bolest u društvu. Da bi ljudska zajednica živjela u rahatluku i sigurnosti, Allah, dž.š., je Svojim zakonom (šerijatom) zaštitio imetke ljudi i propisao strogu kaznu (odsijecanje ruke) onome ko bez potrebe nešto ukrade.

Ma koliko ova šerijatska kazna izgledala stroga, iskustva drugih sistema i zakona su pokazala da su nemoćna suzbiti i stati na kraj ovom poroku i društvenom problemu. Ova šerijatska kazna se može primijeniti jedino u društvu i sredini gdje se vlada po šerijatu – gdje se zajednica brine o svakom članu i obezbjeđuje one koji su potrebni, tako da niko ne bude gladan niti beskućnik. Kada bude uspostavljen sistem u kom se niko ne osjeća ugroženim, niti je kome potrebno krasti – u takvim uvjetima, kada se neko usudi nešto ukrasti, odsijeca mu se ruka da bi bio pouka i ibret drugima.

Allah, dž.š., kaže: *Ne jedite imovinu drugoga na nepošten način dajući dio sudijama kako biste na griješan način i svjesno dio imovine drugih ljudi pojeli.* (El-Bekare, 188)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Nije dozvoljeno uzimati imetak drugog čovjeka, osim da on s time bude zadovoljan.”⁶⁶⁸

⁶⁶⁸ Šuabul-iman, 4/387.

Fuad Sedić

Kamata

Od najtežih vidova prisvajanja tuđe imovine je bavljenje kamatom. U jednom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Klonite se sedam velikih grijeha: širka (pripisivanje Allahu, dž.š., druga), sihira, bespravnog ubijanja, jedenja kamate, (bespravnog) jedenja imetka siročeta, bježanja s bojnog polja i potvaranja poštenih i čednih vjernica da su nemoralne."⁶⁶⁹

Kamata, kao nedozvoljen način prisvajanja tuđe imovine, spomenuta je u Kur'anu ne nekoliko mjesta:

Oni koji se kamatom bave dići će se (iz svojih kabura prilikom proživljenja) kao što će se dići onaj koga je dodirom šejtan izbezumio. (El-Bekare, 275)

Kada Allah proživi ljude na Sudnjem danu, oni će izići iz kabura žureći, osim onih koji su jeli kamatu; oni će – kad god stanu na svoje noge i htjednu krenuti – padati na čela, bokove i leđa.

Allah, dž.š., kaže: *O vjernici, bojte se Allaha i od ostatka kamate odustanite, ako ste pravi vjernici. (Misli se na kamate koje je islam zatekao kod pojedinih ljudi koji su primili islam) Ako to ne učinite, eto vam onda, nek znate – rata od Allaha i Poslanika Njegova! A ako se pokajete, ostaće vam glavnice imetaka vaših (koje ste uložili), nećete nikoga oštetiti niti ćete oštećeni biti. (El-Bekare, 278-279)*

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je u mnogim hadisima ukazao na veličinu i opasnost korišćenja kamate. On je prokleo onoga ko jede kamatu, onoga ko njome hrani, onoga ko to bilježi i one koji to svjedoče i rekao je da su oni isti u grijehu.⁶⁷⁰

Pojavljivanje kamate je jedan od malih predznaka Sudnjeg dana. Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Doći će vrijeme kada niko od ljudi neće ostati, a da neće jesti kamatu, a onoga ko je ne bude jeo zahvatit će ga njena prašina."⁶⁷¹

⁶⁶⁹ Muttefekun alejhi.

⁶⁷⁰ Muslim.

⁶⁷¹ Hadis je sahih, a zabilježili su ga Ebu Davud i Ibn Madže.

Ogranci imana

Na nama je da vodimo računa o tome čime hranimo sebe i članove familije, jer se u hadisu kaže: "Koje god tijelo naraste od haram-imetka (kamate i sl.), džehennemska vatra mu je najpreča."⁶⁷²

Jedenje imetka siročeta/jetima

Allah, dž.š., kaže:

Oni koji bespravno jedu imetke siročadi, oni, doista, pune svoje stomake (utrobe) vatrom i oni će u džehennemskoj vatri gorjeti. (En-Nisa', 10)

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., će neke ljude proživjeti iz njihovih grobova, a iz njihovih stomaka i usta će izlaziti usplamtjela vatra." Neko upita: „Ko su ti ljudi, Allahov Poslaniče?“ On odgovori: „Zar nisi čuo za kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže: *Oni koji bespravno jedu imetke siročadi, oni, doista, pune svoje stomake (utrobe) vatrom.*“

Ebu Seid el-Hudri, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Na Miradžu sam vidio ljude čije su usne bile poput devinih usana i neko im otvara usne i u usta trpa kamenje od vatre, koje im je izlazilo na stražnji dio tijela. Upitao sam Džibrila: „Ko su ovi ljudi?“ On mi reče: „To su oni koji su bespravno jeli imetke siročadi."⁶⁷³

U drugom kur'anskom ajetu stoji: *I ne približavajte se imetku siročeta, osim na najljepši način* (to jest da čuva njegov imetak i nastoji ga na halal način uvećati) *sve dok* (siroče) *ne postane punoljetno...* (El-En'am, 152)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., podstiče na lijep odnos prema siročetu: "Ja i onaj koji se bude brinuo o siročetu bit ćemo u Džennetu skupa kao ova dva prsta." – pokazao je kažiprst i srednji prst."⁶⁷⁴

⁶⁷² Taberani u *Sagiru* i *Evsatu*.

⁶⁷³ Kurtubijev *Tefsir*, 5/58.

⁶⁷⁴ Buhari.

39. HRANITI SE HALALOM

Sastavni dio vjerovanja svakog muslimana je jesti i piti sve ono što je halal i kloniti se onoga što je haram.

Pridržavati se ovog pravila znači upotpuniti vjerovanje i garanciju da će nam ibadet i dove biti primljene. Lakše ćemo djecu odgojiti ako ih budemo hranili halalom.

Evo nekoliko hadisa koji govore o tome da se dova ne prima od onoga koji jede, pije i oblači ono što je haram.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: "Čovjek će zbog dugog putovanja biti neuredan, prašljiv i takav dići ruke prema nebesima, moleći: 'O Gospodaru! O Gospodaru!' A hrana, piće i odjeća su mu na haram-način stečeni. Othranjen je haramom, pa kako da mu se dova primi?"⁶⁷⁵

Enes ibn Malik, r.a., je rekao Allahovom Poslaniku: „Poslaniče, traži od Allaha da budem od onih čija se dova prima!“ Poslanik mu reče: „O Enese, zarađuj na pošten i halal-način, bit će ti dova primljena, jer zaista čovjek kada pojede jedan haram-zalogaj, dova mu se ne prima četrdeset dana.“⁶⁷⁶

Također se prenosi da ima melek kod Bejtul-Makdisa koji svakog dana i svake noći govori: "Ko pojede nešto od harama, Allah od njega ne prima ni farzove ni sunnete."⁶⁷⁷

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Ko kupi odjeću za deset dirhema, od kojih je jedan dirhem od harama, Allah mu neće primiti namaz dok god je na njemu."⁶⁷⁸

⁶⁷⁵ Hadis bilježi Muslim.

⁶⁷⁶ Hadis bilježi Taberani.

⁶⁷⁷ *Kebair*, 119.

⁶⁷⁸ Hadis bilježi Ahmed.

Fuad Sedić

Vehb ibn Vird kaže: “Kada bi toliko dugo stajao na noćnom namazu kao da si stub, to ti ništa neće koristiti dok ne vidiš šta ulazi u tvoj stomak, halal ili haram-hrana.”⁶⁷⁹

Sufjan Sevri kaže: “Ko podijeli sadaku od onoga što je haram sliči onome koji pere odjeću mokraćom, jer se odjeća ne može oprati osim vodom, a grijeh se ne može očistiti osim halalom.”⁶⁸⁰

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Dunjaluk je lijepo uživanje, pa ko na njemu nešto na halal-način zaradi i potroši ga u ono što je dozvoljeno, Allah će ga nagraditi Džennetom. Ko na dunjaluku, na haram-način nešto zaradi, te ga potroši u nešto što nije dozvoljeno, Allah će ga uvesti u kuću poniženja. Mnogo je onih koji raspolažu Allahovim imetkom na način kojim Allah nije zadovoljan i oni će na Sudnjem danu zaslužiti Džehennem.”⁶⁸¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko ne bude vodio računa o tome na koji način zarađuje imetak, Allah neće voditi računa o tome na koja vrata će ga u Džehennem uvesti.”⁶⁸²

Ebu Hurejre, r.a., je rekao: “Da neko od vas napuni usta prašinom bolje mu je nego da ih napuni haramom.”⁶⁸³

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

“Svakom tijelu koje odraste na haramu džehennemska vatra je najpreča.”⁶⁸⁴

Zabranjena hrana

Opće je poznato da je muslimanima zabranjeno svinjsko meso, lešina, krv i sve što je zaklano u nečije drugo ime mimo Uzvišenog Allaha Koji u Kur'anu kaže:

⁶⁷⁹ *Kebair*, 119.

⁶⁸⁰ *Kebair*, 119.

⁶⁸¹ Hadis bilježi Bejheki

⁶⁸² *Kebair*, 119

⁶⁸³ *Kebair*, 119

⁶⁸⁴ Hadis bilježi Tirmizi

Ogranci imana

Reci: „Ja ne nalazim u ovome što mi se objavljuje da je ikome zabranjeno jesti ma šta drugo osim krepotinu (mrljine), ili krvi koja ističe ili svinjskog mesa, a to je, doista, pogano. (El-En'am, 145)

Allah, dž.š., u drugom ajetu kaže:

Zabranjeno vam je jesti ono što je uginulo, i krv, i svinjsko meso, i ono što je zaklano u nečije drugo, a ne u Allahovo ime, i što je udavljeno i ubijeno; i što je strmoglavljeno, i rogom ubodeno, ili od zvijeri načeto –osim ako ste ga preklali– i što je na žrtvenicima žrtvovano, i zabranjuje vam se gatanje strjelicama. (El-Maide, 3)

Komentatori Kur'ana kažu da se ovim ajetom zabranjuje jedanaest sljedećih stvari:

- Ono što je uginulo. Kad životinja uquine, njena krv se zadrži u žilama, pokvari se i kao takva je nezdrava i opasna za jedenje. Od ovog se izuzima riba i skakavac, kako je to naglašeno u pouzdanim hadisima.

- Krv je zabranjena zato što je nečista. U džahilijetu su je pripremali i servirali gostima, pa im je Allah, dž.š., to zabranio. Ovdje se, također, izuzimaju slezena i džigerica, jer su one po hadisu dozvoljene.

- Svinjsko meso, mast i ostalo što se od tog mesa pravi. Pored zdravstvenog faktora zabrane konzumiranja svinjetine koja prouzroci razne bolesti, učenjaci spominju i to da onaj ko jede svinjetinu ili proizvode od takvog mesa, poprima ružne osobine te životinje, kao što su upornost u činjenju onog što je zabranjeno, nepostojanje stida i ljubomore kao osnovnih osobina normalnog čovjeka i tome slično.

- Ono što je zaklano u nečije drugo ime mimo Allaha, dž.š., kao što je prinošenje žrtve kipovima, šejhovima i tome slično. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Allah je prokleo onoga ko prinese žrtvu (zakolje) u ime nekog drugog mimo Allaha."⁶⁸⁵

⁶⁸⁵ Hadis bilježi Muslim

Fuad Sedić

- Ono što je udavljeno ljudskim rukama ili drukčije. Također su to u džahilijetu činili – udavili bi životinju, pa kad krepa onda bi je jeli.

- Ono što je ubijeno, teškim i tupim predmetom, ili elektrošokom ili pištoljem i sličnim pomagalicama koja mesari koriste prije klanja.

- Ono što je strmoglavljeno sa visine brda, ili sa drveta i tome slično. Također ako padne u bunar, ili neku provaliju pa krepa.

- Ono što je rogom ubodeno. Inače je po islamskim propisima zabranjeno natjerivati životinje (volove, krave, pijetlove, pse i sl.) da se međusobno bore.

- Ono što je od strane zvijeri načeto.

- Ono što je na žrtvenicima žrtvovano, kao što su kipovi i sl. i gatanje strjelicama.⁶⁸⁶

Kloniti se zabranjenih pića

Već smo naglasili da je trideset i deveti dio imana hraniti se onim što je dozvoljeno. Spomenuli smo većinu onoga što je čovjeku zabranjeno jesti, sada ćemo spomenuti ono što je zabranjeno piti.

Vjerniku je zabranjeno piti sve vrste alkoholnih pića, čak i u najmanjim količinama, jer sve što opija je zabranjeno – u što spadaju i sve vrste droga i drugih nečistih stvari.

Od Allahove milosti i rahmeta prema nama je da je naš poslanik Muhammed, s.a.v.s., kada je bio na miradžu i kada su mu ponuđene dvije posude da se napije, izabrao posudu sa mlijekom, a ne posudu sa alkoholom. Tada mu je Džibril, a.s., rekao: „Hvala Allahu Koji te je uputio onome što je prirodno (zdravo, čisto i korisno) a da si uzeo alkohol tvoj ummet bi zalutao.“ (Buhari)

Opće je poznato da je alkohol majka svih zala i povod mnogih problema, pa je upravo zbog toga pijenje alkohola strogo zabranjeno.

⁶⁸⁶ Veliki grijesi, str. 241

Ogranci imana

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: "Klonite se alkohola, jer je on majka svih zala (tj. ključ svakog zla)."⁶⁸⁷

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

O vjernici, zaista su vino (alkoholna pića), kockanje, kipovi i strelice za gatanje odvratne stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite da biste postigli što želite. Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja namaza odvрати. Pa hoćete li se okaniti? (Maide, 90-91)

Također se zabranjuje bilo kakav kontakt sa alkoholom, jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prokleo svakoga ko kontaktira sa alkoholom. Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Proklet je alkohol na deset načina: proklet je alkohol i onaj ko ga pije, i ko ga toči, i ko ga prodaje, i ko ga kupuje, i ko ga proizvodi i kome se proizvodi, i ko ga nosi, i kome se nosi, i ko se hrani zaradom od njega."⁶⁸⁸

U drugom predanju, od Abdullaha ibn Abbasa, r.a., stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Došao mi je Džibril, a.s., i rekao: 'O Muhammede, zaista je Allah prokleo alkohol i onoga ko ga proizvodi, i kome se proizvodi, i ko ga prodaje, i ko ga kupuje, i ko ga pije, i ko se hrani zaradom od njega, i ko ga nosi, i kome se donosi, i ko ga toči i kome se toči.'"⁶⁸⁹

Po mišljenju Abdullaha ibn Amr ibn Asa, r.a., pijenje alkohola je jedan od najvećih i najopasnijih grijeha. Ibn Ebi Hatim bilježi u *Tefsiru* od Umare ibn Hazma koji pripovijeda da je bio u blizini Kabe kada je neki čovjek upitao Abdullaha ibn Amra ibn Asa, r.a., o pijenju alkohola, pa mu je on rekao: "Tako mi Allaha, bio bi veliki grijeh kod Allaha, dž.š., da starac poput mene slaže na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a pogotovo na ovom časnom mjestu. Pijenje alkohola je najveći grijeh i to je majka svih zala, jer će onaj ko bude pio alkohol ostaviti namaz i možda učiniti nemoral sa svojom

⁶⁸⁷ Hadis bilježi Hakim.

⁶⁸⁸ Hadis bilježi Ebu Davud.

⁶⁸⁹ Hadis bilježe Ahmed, Ibn Hibban i Hakim.

Fuad Sedić

majkom, tetkom ili strinom.“ Ovo predanje, također, prenosi Ebu Bekr ibn Merdevejh s pouzdanim senedom.

Allah, dž.š., strogo zabranjuje pijenje alkohola i upozorava na njegovu opasnost.

Ebu Musa el-Eš'ari, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Trojica neće ući u Džennet (ako se ne pokaju): stalni pijanica, onaj koji prekida rodbinske veze i onaj koji vjeruje u sihir (čaranje). Ko umre kao stalni pijanica, Allah će ga napojiti iz rijeke koja ističe iz utroba prostitutki od čijeg smrada će stanovnici Džehennema biti uznemiravani.”⁶⁹⁰

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ko se sretne sa Allahom, dž.š., na Sudnjem danu kao stalni pijanica, poput je onoga koji Ga sretne, a obožavao je kipove.”⁶⁹¹

Ebu Musa el-Eš'ari, r.a., pripovjeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Doći će vrijeme, pa će ljudi od mog ummeta piti alkohol i nazivati ga drukčijim imenima i u njihovom prisustvu će se svirati muzika i pjevati pjevačice. Takve će Allah, dž.š., kazniti tako što će dati da pod njima zemlja propadne i pretvorit će ih u svinje i majmune.”⁶⁹²

Ebu Musa, r.a., pripovjeda da je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., donešena neka vrsta vina, pa je rekao: „Bacite to, zaista je to piće onih koji ne vjeruju u Allaha i Sudnji dan.”⁶⁹³

Allahov Poslanik kaže: “U čijim grudima (srcu) bude makar jedan kur'anski ajet (bude znao bilo šta učiti) pa to polije alkoholom (pijući ga), doći će Sudnjeg dana, a svaki harf (slovo) toga ajeta će ga vući za kosu dok ga ne dovedu pred Uzvišenog Allaha i počnu se raspravljati – s kim se Kur'an bude raspravljao, izgubit će parnicu.”

Nema potrebe liječiti se alkoholom, jer nema lijeka u onome što je zabranjeno. Na to ukazuje i slijedeći slučaj.

⁶⁹⁰ Hadis bilježi Ibn Hibban.

⁶⁹¹ Hadis bilježe Ahmed i Ibn Hibban.

⁶⁹² Hadis bilježe Ibn Madže i Ibn Hibban.

⁶⁹³ Hadis bilježi Ebu Nuajm u *Hil'ji*.

Ogranci imana

Ummu Selema, r.a., kaže: „Razboljela mi se kći, pa sam pripremila alkohola da joj dam. Tada je ušao Allahov Poslanik, s.a.v.s., i upitao: ‘Šta je to, o Ummu Selemo?’ Odgovorila sam da time liječim kćer. Poslanik reče: ‘Zaista Allah nije učinio lijek mome ummetu u onome što mu je haram (zabranjeno).’”⁶⁹⁴

Valja napomenuti da je alkohol zabranjeno uzimati i u najmanjim količinama, ušto se ubraja i pivo i tome slično. Isto tako je zabranjeno uzimanje bilo kakvih vrsta droga i svega onoga što opija.

Žalosna je činjenica da i pored jasne zabrane i opasnosti pijenja alkohola još uvijek ima ljudi koji smatraju da se ne može nikakva svečanost obaviti bez tog pića – ni ženidba, ni udaja, ni odlazak u vojsku, ni rođenje djeteta, ni utemeljenje kuće i tome slično. Molim Allaha, dž.š., da nas zakloni tog velikog poroka u društvu.

⁶⁹⁴ Hadis bilježe Bejheki i Ebu Je’ala.

40. UREDNOST U ODIJEVANJU I UKRAŠAVANJU

Musliman treba biti pedantan i uredno i skladno obučen, jer je to sastavni dio njegove vjere. Malik ibn Enes, rahimehullah kaže: „Zatekao sam učenjake našeg grada koji su oblačili lijepu odjeću.“⁶⁹⁵

Upravo zbog toga su učenjaci, kao sastavni dio vjerovanja, spomenuli i ovu vrlinu koja podrazumijeva urednost kose, brade, odjeće, obuće, nakita i svega sa čime je čovjek u kontaktu.

Aiša, r.a., kaže: „Nikada nisam vidjela Allahovog Poslanika, s.a.v.s., neurednog. Povremeno je koristio ulje za mazanje kose i redovno se češljao, i govorio bi: „Zaista Allah dž.š., ne voli prljavštinu i neurednost.“⁶⁹⁶

Također, to obuhvaća uređenost kuće ili stana, kao i okoliša u kome čovjek boravi. Čistoća i urednost su sastavni dijelovi naše vjere. Upravo zbog toga imamo veliki broj kur'ansko-hadiskih tekstova koji reguliraju propise i kulturu oblačenja. Neke vrste odjeće i nakita su zabranjene muškarcima – kao što su svilu i zlato – a dozvoljene ženama. Također je i jednima i drugima zabranjeno korišćenje zlatnog i srebrenog posuđa. Evo nekih od hadisa koji pojašnjavaju te propise:

Ali ibn Ebi Talib, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom uzeo svilu u desnu, a zlato u lijevu ruku i rekao: „Ovo dvoje je zabranjeno muškarcima moga Ummeta, a dozvoljeno ženama.“⁶⁹⁷

⁶⁹⁵ *Šuabul-iman*, 5/167.

⁶⁹⁶ *Šuabul-iman*, 5/168.

⁶⁹⁷ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 5/133.

Fuad Sedić

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko bude oblačio svilu na dunjaluku, neće je oblačiti na Ahiretu.“⁶⁹⁸

Huzejfe, r.a., kaže: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je zabranio piti i jesti iz zlatnog i srebrenog posuđa, i zabranio nam je oblačiti svilu i sjediti na njoj, i rekao nam je: ‘To nevjernicima pripada na dunjaluku, a vama na Ahiretu.’“⁶⁹⁹

Kada bi za korišćenjem zlata postojala nužda, ono bi bilo dozvoljeno, kao na primjer u medicini prilikom pravljenja navlaka za zube i nekih dijelova tijela, ukoliko za nju ne postoji adekvatna zamjena. Na to ukazuje slijedeći slučaj u kojem Abdurrahman ibn Tarfe kaže da je njegovom djedu Arfedži ibn Esadu otkinut nos u jednoj bici, pa mu je napravljen od srebra, ali mu se to inficiralo, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da mu naprave zlatni nos.

Također se prenosi od Enesa ibn Malika, r.a., da je zlatom ojačavao zube. Slično predanje se spominje i kod Hasana Basrija, Musaa ibn Talhe, Ismaila ibn Zejda, Ibrahima i drugih.⁷⁰⁰

Vjernik treba voditi računa o tome da se odjećom ne oholi, jer Ebu Zerr, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „S trojicom Allah, dž.š., na Sudnjem danu neće ni govoriti niti će u njih gledati, niti će ih od grijeha očistiti i njima pripada teška kazna.“ „Ko su ti nesretnici, Allahov Poslaniče?“ – upitaše ashabi. On reče: „Onaj koji (iz oholosti) pušta odjeću preko članaka, onaj koji prigovara za dobro djelo koje je učinio i onaj koji prodaje robu krivo se zaklinjući.“⁷⁰¹

Ako se duža odjeća ne oblači iz oholosti, onda je to dozvoljeno. Takav slučaj je bio s Ebu Bekrom, r.a., koji se požalio Poslaniku da mu odjeća spada ispod članaka, na što mu je Poslanik rekao: „Ti to ne radiš iz oholosti.“⁷⁰²

⁶⁹⁸ Hadis je zabilježio Buhari.

⁶⁹⁹ Hadis je zabilježio Buhari.

⁷⁰⁰ *Šuabul-iman*, 5/194.

⁷⁰¹ Hadis je zabilježio Muslim.

⁷⁰² *Šuabul-iman*, 5/143.

Allah, dž.š., voli vidjeti trag Njegove blagodati na Svom robu

Vjernik ne smije oponašati fukaru, niti siromaha pa kada mu Allah, dž.š., dadne nafaku i ima mogućnosti, treba se lijepo oblačiti i prikladno spremati.

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidio nekog čovjeka u pohabanoj odjeći, pa ga je upitao ima li imetka. Čovjek mu je odgovorio da ima, a Poslanik mu je na to rekao: „Onda jedi, pij, oblači se, udijeli drugima bez pretjerivanja i bez oholosti, jer zaista Allah, dž.š., voli da se vidi trag Njegove blagodati na Njegovom robu.“⁷⁰³

Prilikom obuvanja, lijepo je da čovjek prvo obuče desnu, a zatim lijevu nogu; a kada se izuva, prvo skida lijevu pa desnu nogu. Također je lijepo da se čovjek obuče sjedeći, da slučajno ne bi izgubio ravnotežu i pao. Isto tako je pokuđeno da neko ide samo u jednoj cipeli ili papuču, ako je već jednu izgubio neka skine obje. Sve ovo – kao i drugi slični propisi – ukazuje da se čovjek treba lijepo ponašati na javnom mjestu i ne smije skretati pažnju na sebe, čineći nešto što mu ne dolikuje.

Džabir, r.a., kaže: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio da se čovjek obuče stojeći.“⁷⁰⁴

Aiša, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., davao prednost desnoj strani u svemu u čemu je mogao pri uzimanju abdesta i pri obuvanju.⁷⁰⁵

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada se neko od vas obuče, neka počne s desnom nogom; a kada se izuva, neka počne s lijevom, tako da se desna prva obuče, a posljednja izuva.“⁷⁰⁶

⁷⁰³ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 5/162.

⁷⁰⁴ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 5/178.

⁷⁰⁵ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 5/179.

⁷⁰⁶ *Šuabul-iman*, 5/178.

Fuad Sedić

Kada neko obuče novu odjeću, treba proučiti ovu dovu: **Allahumme lekel-hamdu, ente kasevtenihi, eseluke min hajrihi ve hajri ma sunia lehu ve euzu bike min šerrihi ve šerri ma sunia leh.** (Allahu moj, Tebi hvala što si me opskrbio ovom odjećom, ja od Tebe tražim dobro ove odjeće i dobro zbog kojeg je napravljena i utječem Ti se od njenog zla i zla zbog kojeg je napravljena).⁷⁰⁷

Lijepo je da čovjek kada obuče novu odjeću staru pokloni onome kome je potrebna.

Vjernik je dužan održavati čistoću kuće i stana. Nije mu dozvoljeno u kući držati psa ili fotografije, jer time sprječava ulazak meleka. Onda nije ni čudo što vrlo često čujemo za svađe i nesporazume u kućama u kojima se ne poštuje ovaj propis.

⁷⁰⁷ *Šuabul-iman*, 5/181.

41. KLONITI SE KOCKANJA I DRUGIH HAZARDNIH IGARA

Sastavni dio vjerovanja svakog muslimana je da se klone onoga što je zabranjeno, kao što su kocka i drugi vidovi hazardnih igara, kao i sve vrste zabave koja nije dozvoljena. Imetak koji se stiče na taj način je haram i u njemu nema berićeta niti ikakvog hajra, makar ta dobit čovjeku pričinjavala momentalno zadovoljstvo.

Kocka i druge igre na sreću donose bijedu, stres i propast imetka i rasulo porodice.

Allah dž.š. u Kur'anu kaže: *O vjernici, zaista su vino (alkoholna pića), mejsir / kockanje, kipovi i strelice za gatanje odvratne stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite da biste postigli što želite. Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja namaza odvрати. Pa hoćete li se okaniti?* (El-Maide, 90-91)

Kur'anski termin *el-mejsir* obuhvaća sve vrste kockanja – bilo čime ili bilo na koji način – kocke za igru, opklade, izvlačenje (lutrija, loto i sl.) igranje grahom, kamenčićima, jajima i ostalo što se ubraja u hazardne igre.

Sve su to vidovi jedenja tuđeg imetka na nepošten i haram način koje je Allah, dž.š., zabranio u ajetu: *Ne jedite imovinu jedan drugoga na nepošten način i ne parničite se zbog nje pred sudijama da biste na griješan način i svjesno dio tuđe imovine pojeli.* (El-Bekare, 188)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Neki ljudi se bespravno upuštaju (zalaze) u Allahov imetak i time zaslužuju džehennemsku vatru."⁷⁰⁸

⁷⁰⁸ Hadis bilježi Buhari.

Fuad Sedić

U drugom hadisu se kaže: “Ko svome prijatelju kaže: ‘Hajde da se kockamo!’ neka podijeli sadaku.”⁷⁰⁹ Odnosno, neka podijeli ono što je mislio uložiti u kockanje, kako pojašnjava Ibn Esir.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: “Ko igra kockom kao da je zamočio ruku u svinjsko meso i svinjsku krv.”⁷¹⁰ “Ko igra kockom neposlušan je Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku.”⁷¹¹

Abdullah ibn Omer, r.a., kaže: “Ko igra kockom kao da se namazao svinjskom mašču.”⁷¹²

Doktor Jusuf Karadavi kaže: “Igranje kockom uz opkladu za novac je, jasno, haram. (...) Islam zabranjuje svaku igru u kojoj ima kockanja, tj. igru u kojoj postoji neki element hazardne igre u kojoj igrač nije eliminirao zaradu ili gubitak... Nijednom muslimanu nije dozvoljeno tražiti razonodu i odmor u kockanju, niti da u kockanju troši svoje slobodno vrijeme, niti da stiče novac kroz takvu igru – ni u kakvoj situaciji. ... Ono što se naziva lutrija, ždrijebanje, nije ništa drugo do vrsta kockanja...”⁷¹³

Također od zabranjenih vidova zabave je natjeravanje životinja na borbu, poput pjetlova, pasa, volova i tome slično. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio da se životinje natjeravaju da se međusobno bore i tuku, jer se one time bespotrebno ranjavaju i nanosi im se šteta.⁷¹⁴

Mudžahid kaže da će svakom mrtvacu biti izlagano njegovo društvo s dunjaluka, pa ako to budu oni koji su trošili bespotrebno vrijeme u beskorisnim zabavama, oni će mu se izlagati. Ako njegovo društvo budu ljudi koji su spominjali Allaha, dž.š., onda će mu se takvi i izlagati.⁷¹⁵

⁷⁰⁹ Hadis bilježi Buhari.

⁷¹⁰ Hadis bilježi Muslim.

⁷¹¹ Hadis bilježe Ebu Davud, Ibn Madže, Malik i Hakim.

⁷¹² *Kebair*, str. 89.

⁷¹³ *Halal i haram u islamu*, str. 389.

⁷¹⁴ *Šuabul-iman*, 5/ 245.

⁷¹⁵ *Šuabul-iman*, 5/246.

42. SKROMNOST, UMJERENOST I ČUVANJE OD ISRAFLUKA I RASIPNIŠTVA

Najbolje je da se vjernik drži umjerenosti i sredine i da izbjegava krajnost i pretjeranost.

Mutarriif, r.a., kaže: „Najbolje je u svim stvarima držati se sredine.“⁷¹⁶

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: *Ne čini ruku svoju vezanom za vrat svoj, a ni posve otvorenu – da ne bi prijekor zaslužio i bez ičega ostao.* (El-Isra, 29)

Uzvišeni Allah naređuje umjerenost u životu, smatra škrtost negativnim svojstvom i zabranjuje rasipništvo: „Ne čini ruku vezanom za vrat!“, tj. ne budi škrtac koji nikome ništa ne daje: *a ni posve otvorenu*, tj. ne pretjeruj u dijeljenju tako da podijeliš više nego što treba, pa ćeš – ukoliko budeš škrt, biti prekoren i grđen, a ukoliko previše dijeliš, ostat ćeš bez ičega što bi mogao podijeliti.⁷¹⁷

Hasan Basri, r.a., kaže da se ovim ajetom zabranjuje škrtost i rasipništvo.⁷¹⁸

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je govorio:

„Jedite, pijte, oblačite se i dijelite, bez pretjeranosti i oholosti!“⁷¹⁹

„Neće osiromašiti onaj koji umjereno dijeli.“⁷²⁰

„Zaista vam je Allah zabranio troje: neposlušnost prema majkama, ukopavanje žive ženske djece i 'ne dam – a daj mi', i zabranio

⁷¹⁶ Šuabul-iman, 5/261.

⁷¹⁷ Tefsir Ibn Kesira, str. 749.

⁷¹⁸ Šuabul-iman, 5/251.

⁷¹⁹ Šuabul-iman, 5/256.

⁷²⁰ Šuabul-iman, 5/255.

Fuad Sedić

vam je, također, ovo troje: 'rekla-kazala' (ogovaranje), beskorisno trošenje imetka i nametljivo prosijačenje." Seid ibn Džubejr je upitan o beskorisnom trošenju imetka, pa je rekao da je to čovjek kojem je Allah dao imetak, a on ga troši u nedozvoljene stvari.⁷²¹

Od osobina koje su pohvalne kod vjernika su blagost i umjerenost, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kojoj porodici bude data blagost to će joj koristiti, a kome bude uskraćena to će im nauditi.“⁷²²

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Umjerenost u trošenju je polovina opskrbe, lijep i umiljat odnos prema ljudima je polovina pameti, a lijepo postavljeno pitanje je polovina znanja.“⁷²³

Umjerenost je bolja i ljepša u svim stvarima, makar to bilo i kod ljubavi i mržnje, jer Alija, r.a., kaže: „Voli svog omiljenog umjereno, jer možda će ti nekada postati neprijatelj; a mrzi svog neprijatelja umjereno, možda će ti nekada postati prijatelj.“⁷²⁴

Abdullah ibn Mesud, r.a., je rekao: „Nemojte požurivati s hvaljenjem ljudi niti s njihovim kuđenjem, jer možda će vas sutra razočarati od njih ono što vas danas raduje, a možda će vas sutra obradovati ono što vas danas razočarava. Ljudi se popravljaju, a Allah oprašta grijehe. Allah je milostiviji prema ljudima od majke koja kada prostre djetetu posteljinu na zemlju, prvo je pregleda, pa ako ima šta da ga ujede ili ubode, neka prvo nju ujede ili ubode.“⁷²⁵

⁷²¹ Hadis je zabilježio Muslim.

⁷²² *Šuabul-iman*, 5/252.

⁷²³ *Šuabul-iman*, 5/255.

⁷²⁴ *Šuabul-iman*, 5/260.

⁷²⁵ *Šuabul-iman*, 5/262.

43. KLONITI SE ZAVIDNOSTI I ZLOBE

U sastavne dijelove imana se ubraja nastojanje čovjeka da se kloni ružnih osobina kao što su zavidnost, zloba i tome slično.

Pojam zavidnosti podrazumijeva situaciju kada neko vidi neku blagodat kod druge osobe i poželi da ta osoba izgubi tu blagodat, pa da pripadne njemu.

Zavidnost je pokuđena osobina, jer zavidnik ne želi dobro drugome, nego priželjkuje da mu ta blagodat pripadne. On, također, smatra da je ukazivanje blagodati nekome od strane Allaha, dž.š., šteta koja mu je nanešena, pa zbog toga zavidi i nije zadovoljan Allahovom odredbom.⁷²⁶

Prema tome, zavidnik želi čovjeku nanijeti zlo, iako mu nije učinjena nikakva nepravda. Allah, dž.š., je naredio Svome Poslaniku, Muhammedu, s.a.v.s., da traži utočište od zla zavidnika: *Reci: »Utječem se Gospodaru svitanja... i od zla zavidljivca kad zavist ne krije!«* (El-Felek, 1-5)

Od hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., upozorava na ovu ružnu osobinu, spomenut ćemo slijedeće:

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kod vjernika se neće sastaviti prašina od borbe na Allahovom putu i dim od džehennemske vatre, niti se u srcu pravog vjernika može spojiti vjerovanje i zavidnost."⁷²⁷

Ebu Hurejre, r.a., u drugom hadisu prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Čuvajte se zavidnosti, jer zaista zavidnost jede dobra djela kao što vatra jede drva."⁷²⁸

⁷²⁶ *Šuabul-iman*, 5/263.

⁷²⁷ Hadis je zabilježio Ibn Hibban.

⁷²⁸ Hadis su zabilježili Ebu Davud i Bejheki.

Fuad Sedić

Zubejr, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „I među vas se uvukla bolest koja je bila u prijašnjim narodima: zavidnost i mržnja. Mržnja siječe i brije. Ne kažem da brije kosu, nego uništava vjeru.”⁷²⁹

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Umalo da siromaštvo ne preraste u nevjerstvo i umalo da zavidnost ne nadvlada kader (određenje).“⁷³⁰

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nemojte jedni druge mrziti, niti jedni drugima zavidjeti. Ne okrećite jedni drugima leđa. Budite iskreni Allahovi robovi, braća. Nije dozvoljeno muslimanu prekinuti kontakt s bratom muslimanom više od tri dana, svako od njih okreće glavu od drugoga, a bolji od njih dvojice je onaj koji prvi nazove selam.“⁷³¹

Upravo zbog postojanja osobine zavidnosti, Allahov Poslanik, s.a.v.s., savjetuje svojim sljedbenicima da prikriju neke poslove, planove, materijalna dobra i potrebe koje obavljaju da im na njima ne bi neko pozavidio.

Muaz ibn Džebel, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Pomozite se u obavljanju potreba skrivanjem, jer se svakom ko ima neku blagodat zavidi.“⁷³²

U predanjima stoji da je Allah, dž.š., približio Musaa, a.s., Sebi, da bi čuo Božije riječi, Musa je ugledao nekog čovjeka ispod Arša (Allahovog prijestolja), pa je upitao: „Gospodaru, ko je ovaj Tvoj rob, da i ja radim poput njegovih dobrih dijela?“ Tada mu je rečeno: „O Musa, ovaj čovjek je bio poslušan prema roditeljima, nikome nije zavidio i nije prenosio tuđe riječi.“⁷³³

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada god se dvojica muslimana rukuju, a ne zavide

⁷²⁹ Hadis je zabilježio Bezzar.

⁷³⁰ *Šuabul-iman*, 5/267

⁷³¹ Hadis je zabilježio Buhari.

⁷³² *Šuabul-iman*, 5/277

⁷³³ *Šuabul-iman*, 5/271

Ogranci imana

jedan drugome, neće se rastati a da im Allah, dž.š., neće oprostiti njihove (male) grijehe.“⁷³⁴

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da su jednom prilikom sjedili sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i on im reče: „Sada će kroz ova vrata ući džennetlija.“ Pa, uđe jedan ensarija s čije su brade padale kapljice vode od abdesta koji je uzeo, u lijevoj ruci je nosio papuče. Nazvao je selam prisutnima. Sutradan je Poslanik ponovio istu rečenicu i ušao je isti čovjek na istovjetan način. Trećeg dana je Poslanik najavio ulazak džennetlije i ušao je isti čovjek, na već opisani način. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., otišao, Abdullah ibn Amr ibn el-As, r.a., je krenuo za tim čovjekom i ovako mu rekao: „Ja sam se nešto prepirao s ocem i zarekao da neću dolaziti kod njega tri dana, pa možeš li me primiti kod sebe da prenoćim tri noći?“ On ga je primio. Abdullah ibn Amr je kasnije pričao kako je kod njega proveo tri noći i nije zapazio da on ustaje noću radi noćnog namaza, nego bi – kada se noću probudi – spomenuo Allaha, dž.š., okrenuo na drugu stranu i nastavio spavati do sabaha. Kada su prošle tri noći, Abdullah ibn Amr se obrati ovom čovjeku rekavši mu: „Nisam se prepirao s ocem, niti svađao, nego sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže da ćeš biti džennetlija, pa sam zbog toga želio vidjeti kako provodiš noći i kako si zaslužio Džennet. Međutim, nisam zapazio da radiš ništa posebno od noćnog ibadeta. Kada je Abdullah ibn Amr, r.a., krenuo, čovjek ga pozva i reče mu: „Ja ne klanjam ništa od noćnog namaza, osim ono što si vidio, ali nikada nisam zanoćio a da sam nekog od muslimana za nešto prevario, niti sam kome na nečem zavidio, niti sam u srcu prema njemu nešto ružno osjećao.“ Abdullah ibn Amr reče: „To je osobina koja te je uzdigla na tako velik položaj, to je uistinu teško postići.“⁷³⁵

U drugim predanjima se pominje da je ovaj ensarija bio Sad ibn Ebi Vekkas, a neki smatraju da je to bio Sad ibn Malik, a Allah zna najbolje.

⁷³⁴ *Šuabul-iman*, 5/271

⁷³⁵ *Šuabul-iman*, 5/265

Fuad Sedić

Zavidnost koja je spomenuta u arapskom jeziku naziva se *hased*, i ona je pokuđena i zabranjena. Međutim, ima još jedna vrsta zavidnosti koja se naziva *gibta*, i ona je dozvoljena. Karakteristika ove vrste zavidnosti je u tome što takva osoba ne želi da određena blagodat nestane kod druge osobe, nego on sebi priželjkuje istu takvu blagodat. Naredni hadis ukazuje na ovu vrstu dozvoljene zavidnosti. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: »Nema zavidnosti osim u dva slučaja: čovjek kojem je Allah podario znanje (učenja u Kur'anu i slično), pa tome podučava druge ljude i čovjek kojem je Allah podario imetak, pa ga danonoćno dijeli na Allahovom putu.«⁷³⁶

⁷³⁶ *Šuabul-iman*, 5/263

44. ZABRANA OGOVARANJA

Od sastavnih dijelova vjerovanja muslimana je da se kloni gibeta, tj. ogovaranja drugih ljudi u njihovom odsustvu i spominjanja osobina koje oni ne žele spominjati.

Pojedinci nekada opravdavaju ogovaranje riječima: 'Ovo što kažem je istina, i to nije gibet!' – upravo je to gibet, na što nam ukazuje slijedeći hadis u kojem Poslanik, s.a.v.s., pojašnjava ashabima definiciju gibeta:

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: „Znate li šta je gibet?“ Ashabi odgovoriše: „Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.“ Poslanik reče: „Gibet je da spominješ svoga brata po onome što on ne voli i nije mu drago.“ Neko reče: „Šta ako je to, što ja o svome bratu kažem, uistinu tačno?“ Poslanik reče: „Ako je tačno to što si o njemu rekao, ti si ga ogibetio, a ako nije tačno, onda si ga potvorio.“⁷³⁷

Ljudi koji ogovaraju druge i time hrane bolesne duše – jer uživaju da se o vjernicima šire ružne glasine – neka poslušaju ovaj kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., prijeti teškom kaznom onima koji budu činili ovakva djela: *One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine, čeka teška kazna i na ovom i na onom svijetu; Allah sve zna, a vi ne znate.* (En-Nur, 19)

Ovo je jedna odgojna mjera za onoga ko čuje neki ružan govor – makar to bilo i tačno – da ga ne širi i ne obznanjuje, jer time zasluhuje kaznu na ovome svijetu primjenom šerijatskih sankcija, a na Drugom svijetu ga, također, čeka bolna patnja.

Sevban, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nemojte uznemiravati Allahove robove. Nemojte ih grditi i ružiti.

⁷³⁷ Hadis bilježi Muslim.

Fuad Sedić

Nemojte tražiti (iznalaziti) njihove mahane i sramote, jer ko bude tražio sramotu svoga brata muslimana i Allah će njemu tražiti mahane, tako da će ga osramotiti u vlastitoj kući.⁷³⁸

Ogovaranje (gibet) je jedan od najvećih grijeha zbog loših posljedica, čak je teži i veći grijeh od činjenja nemorala (zinaluka). Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Gibet je opasniji i teži grijeh od zinaluka (nemorala)."⁷³⁹

Obaveza svakog muslimana je da prikrije sramotu ili neku mahanu svoga brata muslimana, a ne da je širi i prepričava. Time štiti i čuva čast brata muslimana i na taj način štiti sebe od sramote na Sudnjem danu.

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko prikrije sramotu nekog muslimana, Allah će mu prikriti sramotu na Sudnjem danu.“⁷⁴⁰

Sličan hadis prenosi Ukbe ibn Amir, r.a: „Ko vidi nečiju sramotu, pa je prikrije, ima nagradu kao onaj ko oživi živu zakopanu djevojčicu.“⁷⁴¹

Ko ogovara drugu osobu ili je, čak, potvara da je nešto učinila, a ona je od toga čista, na taj način je uznemirava i vrijeđa. Težina ovog grijeha prednjači i kamati. Aiša prenosi da je Allahov Poslanik upitao ashabe koja je najopasnija vrsta kamate? Oni odgovoriše: „Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.“ Tada Poslanik reče: „Najopasnija kamata kod Allaha, dž.š., je gibećiti muslimana.“ Poslanik je, zatim, proučio ajet: *A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju, a oni to ne zaslužuju, tovaru na sebe klevetu i pravi grijeh.* (Ahzab, 58)⁷⁴²

Na ogavnost i ružnoću ovog grijeha dovoljno ukazuje kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., poredi ogovaranje s jedenjem mesa mrtvog brata muslimana. Allah, dž.š., kaže: *I ne ogovarajte jedni druge! Zar*

⁷³⁸ Hadis je zabilježio Ahmed.

⁷³⁹ Hadis bilježe Bejheki i Taberani.

⁷⁴⁰ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 5/280.

⁷⁴¹ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 5/280.

⁷⁴² Hadis bilježi Ebu Je'ala sa pouzdanim senedom.

Ogranci imana

bi nekom od vas bilo drago da jede meso umrloga brata svoga, – a vama je to odvratno... (Hudžurat, 12)

Kao što mrtvac ne osjeća da mu se meso jede tako isto onaj o kome se priča, u odsustvu, ne zna da mu se krnji čast.

Prenosi se da je Musa, a.s., kada se rastajao s Hidrom, svojim saputnikom, zatražio da ga posavjetuje, na što mu Hidir reče: „Budi od onih koji donose korist, a ne od onih koji štete, budi nasmijan i nemoj biti ljut, odustani od tvrdoglave upornosti i ne idi negdje bez potrebe, nemoj nikoga sramotiti zbog greške i plači zbog svojih grijeha, o sine Imranov.“⁷⁴³

Usame ibn Šerik, r.a., kaže: „Bio sam prisutan kada su beduini pitali Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Je li to i to grijeh?“ Poslanik, s.a.v.s., im na to reče: „O robovi Allahovi, Allah je te grijeha oprostio osim da neko krnji čast svoga brata muslimana (da ga ogovara), to je grijeh.“ Tada oni upitaše: „Šta čovjeku najvrijednije može biti dato?“ Poslanik odgovori: „Lijepo ponašanje.“⁷⁴⁴

Pogotovo je ružna osobina govoriti o mrtvim osobama ono što nije lijepo. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Spominjite mrtve po lijepim stvarima, a prođite se ružnih.“⁷⁴⁵

U drugom hadisu koji prenosi Aiša, r.a., Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Nemojte grditi mrtve, jer su oni već otišli s onim što su pripremili.“⁷⁴⁶

Ponekada se ljudi opuste i umisle da su najbolji, da oni jedino valjaju, a da su svi drugi – što ne misle i ne rade kao oni – loši i propali i samim tim ne zaslužuju Allahovu milost. Taj osjećaj ih ponekada podstakne da kažu kako su ljudi propali i tome slično. Poslanik, s.a.v.s., upozorava sljedbenike da tako nešto ne smiju reći, jer time padaju u grijeh.

⁷⁴³ *Šuabul-iman*, 5/291.

⁷⁴⁴ *Šuabul-iman*, 5/281.

⁷⁴⁵ *Šuabul-iman*, 5/287.

⁷⁴⁶ *Šuabul-iman*, 5/287.

Fuad Sedić

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada neko kaže: ‘Ljudi su propali!’, taj je gori od njih.“⁷⁴⁷ Ovim hadisom se misli na osobu koja to kaže, diveći se sebi i svojoj dobroti, a ponižavajući druge ljude.

Također, niko ne smije nekog osuđivati na propast i govoriti da mu Allah, dž.š., neće oprostiti. Džundub, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pričao kako je neki čovjek rekao: „Tako mi Allaha, Allah neće oprostiti grijehe tom čovjeku!“, pa je Uzvišeni Allah rekao: „Ko je taj što se na Mene zaklinje da tom čovjeku neću oprostiti? Ja sam mu već oprostio, a tvoja dobra djela upropastio.“⁷⁴⁸

Ako vidimo nekog da čini grijehe, trebamo mu pomoći da se toga riješi, a ne da ga guramo od sebe i ostavljamo u tom stanju. Drugi halifa, Omer ibnul-Hattab, r.a., nas savjetuje: „Kada vidite svoga brata da je pogriješio, pomozite mu i učvrstite ga u činjenju dobra, molite Allaha da mu oprost i da se iskreno pokaje, a nemojte biti pomagači šejtanu protiv njega!“⁷⁴⁹

Jednom prilikom je Ebu Derda, r.a., prošao pored nekog čovjeka koji je počinio neki grijeh i ljudi su ga zbog toga grdili i kritizirali, na što ih on upita: „Kada biste ovog čovjeka našli u nekoj bezdani biste li mu pomogli da iziđe?“ Oni rekoše: „Svakako.“ Onda im reče: „Nemojte grditi svoga brata, nego se zahvaljujte Allahu što vas je zaštitio od tog grijeha.“ Oni upitaše: „Zar ga ne trebamo mrziti?“ Ebu Derda im odgovori: „Mrzim taj grijeh. Kada ga ostavi, to je moj brat.“⁷⁵⁰

Vjernik se ne smije radovati ako vidi brata da čini neki grijeh, nego mu je dužnost da ga na lijep način posavjetuje kako bi ostavio ružno djelo. Također se ne smije desiti da vjernik priča o bratu i tom grijehu koji čini, pokušavajući ga na taj način osramotiti, jer ako to bude činio Allah će i njega staviti na iskušenje, pa će raditi taj isti grijeh prije smrti, što bi rekao naš narod: „Sti(ći) će ga ista

⁷⁴⁷ *Šuabul-iman*, 5/288.

⁷⁴⁸ *Šuabul-iman*, 5/289.

⁷⁴⁹ *Šuabul-iman*, 5/290.

⁷⁵⁰ *Šuabul-iman*, 5/291.

Ogranci imana

situacija.“ Ovo potvrđuje hadis Muaza ibn Džebela, r.a., u kojem on prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko bude sramotio svoga brata zbog nekog grijeha koji on čini, neće umrijeti a da ga i on neće učiniti.“⁷⁵¹

Ibrahim, r.a., je rekao: „Ponekad vidim neki grijeh koji se čini, pa me da o tome govorim ne spriječi ništa drugo do strah da budem stavljen na iskušenje, pa da i ja počnem to raditi.“⁷⁵²

Vasile ibn Eska, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nemoj javno grditi brata (zbog grijeha kojeg čini), pa da mu se Allah smiluje, a tebe stavi na iskušenje!“⁷⁵³

Čast vjernika je veća i od časti Kabe. Ebu Hazim, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., Kabi rekao: „Nema kuće veličanstvenije od tebe i velika je tvoja čast, ali je čast vjernika kod Allaha, dž.š., veća od tvoje. Allah je kod tebe svetim učinio jednu stvar, a kod vjernika je tri: krv, imetak i da se o njemu ružno misli.“⁷⁵⁴

Pojedini učenjaci smatraju da gubitak (ogovaranje i uznemiravanje) muslimana kvari abdest. Aiša, r.a., kaže: „Neko od vas ponavlja abdest zbog toga što je pojeo nešto od halal-hrane, a ne ponavlja zbog toga što je ogovorio muslimana.“⁷⁵⁵

Abdullah ibn Abbas i Aiša, r.a., kažu: „Na dva načina se gubi abdest: od spavanja i od usta, a ovaj od usta je gori, tj. laž i ogovaranje.“⁷⁵⁶

Muhammed ibn Sirin je upitao Ubejda: „Zbog čega se abdest mora ponoviti?“ On reče: „Zbog činjenja nužde i uznemiravanja muslimana.“ Muhammed, dalje, kaže: „On bi ponekada prošao pored skupine ljudi i rekao: „Obnovite abdest, jer je to što ste govorili gore (više kvari abdest) od činjenja nužde.“⁷⁵⁷

⁷⁵¹ *Šuabul-iman*, 5/293.

⁷⁵² *Šuabul-iman*, 5/315.

⁷⁵³ *Šuabul-iman*, 5/315.

⁷⁵⁴ *Šuabul-iman*, 5/297.

⁷⁵⁵ *Šuabul-iman*, 5/302.

⁷⁵⁶ *Šuabul-iman*, 5/302.

⁷⁵⁷ *Šuabul-iman*, 5/302.

Fuad Sedić

Abdullah ibn Abbas, r.a., pripovijeda da su dvojica ljudi klanjala s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., podne ili ikindiju namaz, a taj dan su i postili. Kada je Poslanik, s.a.v.s., završio namaz, rekao im je: „Ponovite abdest i ponovo klanjajte, post nastavite, ali ste ga dužni napostiti!“ Tada njih dvojica upitaše: „Pa zbog čega, Allahov Poslaniče?“ On im reče: „Zato što ste tog i tog čovjeka ogovarali.“⁷⁵⁸

Ahmed ibn Hanbel, r.a., kaže da im je Poslanik naredio da ponove abdest i namaz kako bi se na taj način očistili od počinjenog grijeha.

Također Poslanik, s.a.v.s., u dobro poznatom hadisu kaže da će najviše kazne u kaburu biti zbog nečuvanja od mokraće i gibeta.

Kada čovjek nekoga ogovara, na taj način ga čisti od grijeha. Abdurrahman ibn Mehdi, poznati muhaddis, r.a., kaže: „Da mi nije mrsko činjenje grijeha, poželio bih da ne ostane niko u ovom mjestu, a da me ne ogovori. Nema ništa ugodnije od toga da čovjek nađe dobro djelo na stranici svojih dobrih dijela, a to djelo nije ni učinio, niti je za njega znao.“⁷⁵⁹

Poznati ućanjak El-Evzai, r.a., kaže: „Prenijeto mi je da će se čovjeku na Sudnjem danu reći: ‘Uzmi pravo od tog i tog čovjeka!’ On će reći: ‘Nemam ja nikakvo pravo kod njega.’ Tada će mu se reći: ‘Imaš pravo kod njega, zato što te on tog i tog dana spomenuo (ogovorio).’“⁷⁶⁰

Sufjan ibn Ujejne, r.a., kaže: „Gibet je teži od zinaluka (nemorala) i pijenja alkohola, jer su zinaluk i pijenje alkohola između tebe i Allaha, dž.š. Ako se pokaješ, Allah će ti oprostiti, a gibet ti neće biti oprošten sve dok ne zatražiš halal od onoga koga si ogovarao.“ Slično predanje se prenosi od Allahovog Poslanika, ali sa slabim lancem prenosilaca.⁷⁶¹

⁷⁵⁸ *Šuabul-iman*, 5/303.

⁷⁵⁹ *Šuabul-iman*, 5/305.

⁷⁶⁰ *Šuabul-iman*, 5/305.

⁷⁶¹ *Šuabul-iman*, 5/306.

Ogranci imana

Semure ibn Džundub, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista Allah mrzi kuću u kojoj se ljudi ogovaraju.“⁷⁶²

Svakom čovjeku njegove mahane trebaju biti preče od tuđih mahana. Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: „Kada htjedneš spominjati mahane svoga kolege, prisjeti se svojih mahana!“⁷⁶³

Za ono što izgovorimo jezikom bit ćemo pitani. Jednom prilikom, Allahov Poslanik, s.a.v.s., upozorava Muaza ibn Džebela da se čuva jezika, a on priupita: „Pa, zar ćemo biti pitani zbog onoga što jezikom izgovorimo?“ Poslanik reče: „Teško tebi, o Muaze, zar ne znaš da će ljudi najviše biti bacani u Džehennem zbog onoga što su njihovi jezici uradili!“

Hasan ibn Salih, r.a., kaže: „Tražio sam bogobožnost u svakom dijelu ljudskog tijela, pa sam je najmanje našao u jeziku.“⁷⁶⁴

Na koji način se čovjek može očistiti od ogovaranja? Najbolje je tražiti halal od osobe koja je ogovorena. Ako mu je to nezgodno ili neizvodivo, najbolje je da on čini istigfar za tu osobu, tj. da moli Allaha, dž.š., da mu oprosti grijehe.

Abdullah ibn Mubarek, r.a., kaže: „Kada neko ogovori nekog čovjeka, a nije ga o tome obavijestio – neka čini istigfar (za njega).“⁷⁶⁵

Imam Ahmed, r.a., kaže: „Slično ovom predanju se prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., sa slabim lancem prenosilaca, u kom kaže: „Čišćenje od gibeta je da činiš istigfar za onoga koga si ogovorio.“⁷⁶⁶

⁷⁶² *Šuabul-iman*, 5/307.

⁷⁶³ *Šuabul-iman*, 5/311.

⁷⁶⁴ *Šuabul-iman*, 5/316.

⁷⁶⁵ *Šuabul-iman*, 5/317.

⁷⁶⁶ *Šuabul-iman*, 5/317.

45. ČINITI DJELA SAMO U IME ALLAHA

Od sastavnih dijelova vjerovanja jednog čovjeka je da bude iskren u djelima i da ih čini samo u ime Allaha, dž.š., a ne da bi ga ljudi vidjeli kako to čini.

Iskrenost i potpuna predanost u činjenju dobrih djela radi Allaha, dž.š., se na arapskom jeziku zove *ihlas*, i u Kur'anu se spominje na više mjesta. Allah, dž.š., kaže: *A naređeno im je da samo Allahu ibadet čine, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da namaz obavljaju, i da zekat udjeljuju; a to je – ispravna vjera.* (El-Bejjine, 5)

U drugom kur'anskom ajetu, Allah, dž.š., kaže: *Ko bude želio usjev drugog svijeta, njegov usjev ćemo i povećati! A ko bude želio usjev ovoga svijeta, dat ćemo mu ga, ali na drugom svijetu on nema nikakva udjela!* (Eš-Šura, 20) U komentaru ovog ajeta se kaže: „Ko bude radio djela čiju nagradu očekuje na Budućem svijetu, umnogostručit ćemo mu je, tako što ćemo ga ustabiliti u dobrim poslovima i obasut ćemo ga beričetom. Svako dobro djelo ćemo nagraditi od deset do sedam stotina puta, pa i više. A onome ko se trudi da dobije samo ovosvjetsku korist i uopće ne razmišlja o Budućem svijetu, Allah će uskratiti i Ahiret i dunjaluk. Ako hoće, Allah će mu dati nešto, a ako neće on neće imati ni jedno ni drugo.”⁷⁶⁷

One koji budu činili djela radi ljudi čeka teška kazna, kao što se to vidi iz narednog hadisa koji prenosi Ebu Hurejre, r.a: „Među prvim ljudima kojima će biti suđeno je čovjek koji je poginuo kao šehid. On će se dovesti pred Allaha, dž.š., i On će ga podsjetiti na Svoje blagodati koje će čovjek priznati, a zatim će ga upitati: ‘Šta si uradio sa njima?’ Čovjek će reći: ‘Borio sam se na Tvome putu dok nisam poginuo.’ Allah, dž.š., će reći: ‘Slagao si, ti si se borio

⁷⁶⁷ Tefsir Ibn Kesira, str. 1205.

Fuad Sedić

samo da se kaže: 'Kako je taj čovjek hrabar!', i to je uistinu već (na dunjaluku) rečeno.' Zatim će biti naređeno i on će naglavačke biti bačen u džehennemsku vatru. Zatim će biti suđeno čovjeku koji se bavio naukom i učenjem Kur'ana. Kada bude doveden pred Allaha, On će ga podsjetiti na blagodati koje će čovjek priznati, a onda će ga upitati šta je uradio sa njima. Čovjek će odgovoriti: 'Izučavao sam znanje, učio Kur'an i podučavao druge u Tvoje ime. Tada će mu Allah, dž.š., reći: 'Slagao si, ti si to radio samo da se kaže: 'Kako je taj čovjek učen i kako dobro uči u Kur'anu!', i to je uistinu već (na dunjaluku) rečeno.' Zatim će biti naređeno i on će naglavačke biti bačen u džehennemsku vatru. Zatim će biti suđeno čovjeku kojem je Allah dao razne vrste imetka. Kada taj čovjek bude doveden pred Allaha, On će ga podsjetiti na Svoje blagodati koje će čovjek priznati, a onda ga upitati šta je uradio sa njima. Čovjek će odgovoriti: 'Nisam ostavio ništa u što bi Ti volio da se udijeljuje imetak a da u to, radi Tebe, nisam udijelio.' Tada će mu Allah, dž.š., reći: 'Slagao si, ti si to radio samo da se kaže: 'Kako je taj čovjek darežljiv', i to je uistinu već (na dunjaluku) rečeno.' Zatim će biti naređeno i on će naglavačke biti bačen u džehennemsku vatru."⁷⁶⁸ Razumije se da su ova trojica dobila dunjalučku nagradu zbog koje su radili ova djela, ali im je ahiretska nagrada izostala zato što nisu činili djela u ime Allaha.

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je neki čovjek rekao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s: „Ponekad činim neki posao s kojim želim Allahovo zadovoljstvo i želim da se to vidi.“ Poslanik mu na to nije ništa odgovorio sve dok nije objavljen kur'anski ajet u kojem se kaže: *Pa ko se nada susretu s Gospodarom svojim, neka čini dobra djela i neka u ibadetu Gospodaru svome, ne smatra Njemu ravnim nikoga.* (El-Kehf, 110)⁷⁶⁹

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Allah, dž.š., (u hadisi-kudsiju) kaže: 'Ko uradi neko djelo

⁷⁶⁸ Hadis je zabilježio Muslim.

⁷⁶⁹ *Šuabul-iman*, 5/341.

Ogranci imana

radi Mene, ali Mi pri tom učini širk (uradi ga i radi nekog drugog), Ja s tim nemam ništa, to pripada onome radi koga je učinjeno.“⁷⁷⁰

Mahmud ibn Lebid, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ono od čega se najviše za vas bojim je mali širk.“ „A šta je to mali širk?“ – upitaše. Poslanik, s.a.v.s., odgovori: „Činjenje dijela da bi ljudi vidjeli (rija), jer zaista će Allah na dan kada ljudi budu nagrađivani za svoja djela reći: ‘Idite onima kojima ste se pokazivali (svojim djelima) na dunjaluku, pa pogledajte hoćete li kod njih naći nagradu ili kakvo dobro.’“⁷⁷¹

Amr ibn Anbese, r.a., je rekao: „Doći će se na Sudnji dan s dunjalukom i bit će odvojeno od dijela ono što je urađeno u ime Allaha, a ono što je urađeno u ime nekoga drugoga bit će bačeno u džehennemsku vatru.“⁷⁷²

Prenosi se da su Havarijjuni (sljedbenici Isaa, a.s.) upitali Isaa, a.s. o onome ko čini djela iskreno u ime Allaha, pa im je rekao: „To je onaj koji radi djela u ime Allaha i ne želi da ga zbog toga ljudi hvale.“⁷⁷³

Šejtan pokušava odvratiti čovjeka od činjenja dobrih djela, došaptavajući mu da to čini radi ljudi, ne bi li ostavio to djelo. Haris ibn Kajs, r.a., za takvu situaciju savjetuje: „Kada ti dođe šejtan i kaže: ‘Klanjaš da te ljudi vide,’ ti onda nastavi klanjati i oduljiti još više.“⁷⁷⁴ Prema tome, šejtansko došaptavanje je sastavni dio njegovog zavođenja čovjeka, pa zbog toga čovjek ne smije napuštati činjenje dobrih djela nego treba u njima ustrajati.

Junus ibn Ubejd, r.a., kaže: „Allahov rob je na dobru dok god zna šta mu kvari djela.“⁷⁷⁵

⁷⁷⁰ *Šuabul-iman*, 5/329.

⁷⁷¹ *Šuabul-iman*, 5/333.

⁷⁷² *Šuabul-iman*, 5/339.

⁷⁷³ *Šuabul-iman*, 5/346.

⁷⁷⁴ *Šuabul-iman*, 5/347.

⁷⁷⁵ *Šuabul-iman*, 5/349.

Fuad Sedić

Sufjan ibn Zejd, r.a., kaže: „Raduje me da u svakom poslu imam iskren nijjet, pa čak pri spavanju i pri jedenju.“⁷⁷⁶

Fudajl, r.a., kaže: „Najbolje djelo je ono što se tajno uradi i najdalje je od šejtana i najdalje je od *rija*a (da ljudi vide).“⁷⁷⁷

Ebu Hazim, r.a., kaže: „Sakrij dobro djelo kao što kriješ ružno. Nemoj se diviti djelima, jer ne znaš da li ćeš biti sretan ili nesretan.“⁷⁷⁸

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Dovoljno je čovjeku zla da ljudi u njega pokazuju prstima, po pitanju vjere i dunjaluka, osim onih koje Allah, dž.š., zaštiti od toga.“⁷⁷⁹

Sehl ibn Abdullah, r.a., je rekao: „Šta je *rija* poznaje samo onaj koji iskreno čini djela u ime Allaha, šta je munafikluk poznaje samo pravi vjernik, šta je neznanje (džehalet) poznaje samo učenjak (alim) i šta je grijeh poznaje samo onaj koji je pokoran Allahu, dž.š.“⁷⁸⁰

⁷⁷⁶ *Šuabul-iman*, 5/350.

⁷⁷⁷ *Šuabul-iman*, 5/351.

⁷⁷⁸ *Šuabul-iman*, 5/352.

⁷⁷⁹ *Šuabul-iman*, 5/367.

⁷⁸⁰ *Šuabul-iman*, 5/349.

46. RADOVATI SE DOBROM DJELU KOJE SMO UČINILI, A ŽALOSTITI SE ZBOG GRIJEHA U KOJI SMO ZAPALI

Svaki iskreni vjernik se treba radovati dobrom djelu koje učini on ili neko drugi. Također, treba žaliti zbog grijeha koji se čine, bilo od njegove ili strane drugih ljudi. Ako čovjek ima ovako izgrađen osjećaj, onda je od vjernika i to je znak njegovog iskrenog imana.

Da je prethodni osjećaj sastavni dio imana ukazuje i slijedeći slučaj koji prenosi Ebu Umame, r.a., da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., „Šta je iman?“ Poslanik mu odgovori: „Kada te budu žalostila loša, a radovala dobra djela – ti si vjernik.“⁷⁸¹

Na ovu činjenicu ukazuju mnogi hadisi Muhammeda, s.a.v.s., kao i izreke njegovih ashaba, tabiina i drugih učenjaka.

Džabir ibn Semure, r.a., pripovijeda da im je Omer ibn Hattab, r.a., u mjestu Džabija održao govor, i između ostalog rekao i ovo: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je stao pred nas isto ovako kao što ja stojim pred vama“ – zatim je Omer, r.a., spomenuo tekst jednog hadisa koji se završava ovako: „Koga bude radovalo dobro djelo, a žalostilo loše djelo, taj je vjernik.“⁷⁸²

Interesantna je i ova Poslanikova dova: **Alluhummedžalni minellezine iza ahsenu istebšeru ve iza esau istagferu!** Allahu moj, učini me od onih koji kada urade dobro djelo to ih obraduje, a kada učine neko ružno djelo, mole za oprost svojih grijeha!“⁷⁸³

Ovo znači da se onaj koji uradi dobro djelo obraduje tome što ga je Allah, dž.š., pomogao, uputio i olakšao mu uraditi isto djelo i

⁷⁸¹ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 5/371.

⁷⁸² Hadis je zabilježio Et-Tajalisi u svom *Musnedu*.

⁷⁸³ Hadis je zabilježio Et-Tajalisi u svom *Musnedu*.

Fuad Sedić

on se nada nagradi od Allaha za to djelo. Onaj koji uradi ružno djelo, postane zabrinut zbog toga i pribojava se kazne zbog tog grijeha. Sve to ukazuje na iskrenost njegovog imana. Ahmed, r.a., kaže: „Od Poslanika, s.a.v.s., je prenešeno pojašnjenje toga ovim hadisom: „Zaista, kada vjernik uradi dobro djelo očekuje za to nagradu, a kada uradi ružno djelo boji se kazne zbog toga.“⁷⁸⁴

Ebu Musa el-Eš'ari, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko radi neko ružno djelo i prezire ga dok to čini, a dok radi dobro djelo, to ga raduje – taj je vjernik.“⁷⁸⁵

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Četverica će biti u časnoj bašči u Džennetu: onaj koji se čvrsto drži riječi *La ilahe illellah* i u to ne sumnja; onaj koji kada uradi dobro djelo to ga obraduje i zahvali se Allahu na tome; onaj koji kada uradi ružno djelo to ga rastuži i zamoli Allaha, dž.š., da mu to oprost i onaj koji kada ga zadesi kakva nedaća kaže: *Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun. Mi smo Allahovi i Njemu se vraćamo.*“⁷⁸⁶

Je li bolje tajno ili javno činiti dobra djela

Nema sumnje da vjernik treba imati iskren nijjet, da sve što radi bude u ime Allaha, dž.š. Međutim, kada ljudi čuju za njegovo dobro djelo, to ga obraduje – da li je zbog toga griješan i da li se njegov sevap time umanjuje? Odgovor na ovo pitanje nalazimo u hadisu koji prenosi Ebu Zerr, r.a., koji je upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Poslaniče, šta je s čovjekom koji uradi dobro djelo radi Allaha, pa ga ljudi zbog toga pohvale?“ Poslanik, s.a.v.s., odgovori: „To je prva vjernikova radost na ovom svijetu.“⁷⁸⁷

Naredni hadis, također, to pojašnjava. Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan: „Poslaniče, čovjek nekada tajno uradi dobro djelo, pa kada se za to sazna obraduje se

⁷⁸⁴ Pogledaj *Šuabul-iman* 5/372.

⁷⁸⁵ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 5/372.

⁷⁸⁶ *Šuabul-iman* 5/372.

⁷⁸⁷ Hadis je zabilježio Muslim.

Ogranci imana

i zadivi?“ Poslanik, s.a.v.s., reče: „Takav čovjek ima dvije nagrade – nagradu za javno i nagradu za tajno (učinjeno dobro djelo).“⁷⁸⁸

Ovaj hadis pojašnjava poznati muhadis Abdurrahman ibn Mehdi, r.a., koji kaže: „Ovo znači: kada se sazna za moje dobro djelo, to me obraduje – kako bi se i drugi za mnom povodili i radili poput mojih djela. To ne znači da čovjeka to raduje kako bi se spominjao i hvalio zbog toga. To je poput hadisa u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: ‘Ko prvi uradi neko dobro djelo, bit će za to nagrađen i pripada mu nagrada poput nagrade svih onih koji budu radili to djelo.’“⁷⁸⁹

Sufjan ibn Ujejne, r.a., o prethodnom hadisu kaže: „Ovo je jedan od najboljih hadisa i najkorisnijih za čovjeka koji tajno ibadeti, pa za to neko sazna i počne raditi poput tog djela. Kada prvi čovjek sazna za to, to ga obraduje, jer je ovaj počeo raditi dobro djelo kao i on – što je u skladu sa Poslanikovim hadisom: „Ko uvede neku lijepu praksu (dobro djelo), imat će nagradu za to i nagradu poput nagrade svakog onog ko to djelo bude radio.“⁷⁹⁰

U tom kontekstu je i hadis Abdullaha ibn Omera, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Tajno (učinjeno) djelo je bolje od javnog djela, osim kada ima za cilj da će se neko tim djelom povoditi.“⁷⁹¹

Muavija ibn Kurre, r.a., kaže: „Sve što ti je Allah strogo propisao (učinio farzom) bolje je činiti javno. Kao na primjer kada čovjek kaže: ‘Klanjao sam u džamiji to i to’ ili ‘Idem klanjati u džamiji to i to’ ili ‘dao sam zekat na imetak u tom i tom mjesecu, i idem na hadž ove ili naredne godine...’“⁷⁹²

⁷⁸⁸ *Šuabul-iman* 5/372.

⁷⁸⁹ *Šuabul-iman* 5/374.

⁷⁹⁰ *Šuabul-iman* 5/375.

⁷⁹¹ *Šuabul-iman* 5/376.

⁷⁹² *Šuabul-iman* 5/378.

Fuad Sedić

Je li dozvoljeno za dobro djelo uzeti naknadu

Neki čovjek je upitao Sufjana ibn Ujejnu: „O Ebu Muhammede, šta misliš o čovjeku koji čini neko dobro djelo radi Allaha, uči ezan, ili klanja kao imam, ili pomogne svome bratu, ili učini neko drugo dobro djelo, pa mu se za to nešto dadne – hoće li on to primiti?“ Ibn Ujejne odgovori: „Hoće. Pa, zar ne znaš da je Musa, a.s., uradio djelo radi Allaha, dž.š., a zatim mu se ukazala nafaka (rizk) koju je primio.“ Zatim je proučio kur'anski ajet u kojem se govori o tom događaju: *I jedna od njih dvije dođe mu, poslije, idući stidljivo i reče: „Otac moj te zove da te nagradi za to što si nam je napojio!“* (El-Kasas, 25)⁷⁹³ Tako je Musaov posao u početku bio radi Allaha, dž.š., i nije mu smetalo to što je uzeo naknadu za njega od njihovog oca.

⁷⁹³ Pogledaj *Šuabul-iman* 5/377.

47. TEVBA/POKAJANJE ZBOG UČINJENIH GRIJEHA

Obaveza svakog vjernika je činiti tevbu i kajati se zbog svih grijeha koje učini, jer je to sastavni dio vjerovanja. Bez obzira u koje i kakve grijehe čovjek zapao, ne smije gubiti nadu u Allahovu milost, treba se pokajati i zamoliti Allaha, dž.š., da mu oprost i treba nastojati da se kloni griješenja koliko može. Griješenje je sastavni dio čovjekovog življenja, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Svi ljudi su griješnici, a najbolji griješnici su oni koji se pokaju."⁷⁹⁴

Također, kada ne bismo činili grijehe i ne bismo molili Allaha, dž.š., za oprost tih grijeha, Allah, dž.š., bi nas uništio i doveo drugi narod koji će griješiti i moliti Ga da im oprost grijehe. To je značenje hadisa koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada vi ne biste činili grijehe, Allah bi vas uništio i doveo drugi narod koji će činiti grijehe i moliti Ga da im oprost, i On će im praštati.“⁷⁹⁵

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: *O vjernici, učinite pokajanje Allahu iskreno, da bi Gospodar vaš preko ružnih postupaka vaših prešao i da bi vas u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, uveo...* (Et-Tahrim, 8)

U drugom kur'anskom ajetu, Allah, dž.š., također, kaže: *On je Onaj Koji prima pokajanje od robova Svojih i prašta hrdave postupke i zna šta radite.* (Eš-Šura, 25)

Na veliku Allahovu milost ukazuje i ovaj kur'anski ajet: *Onaj ko kakvo zlo učini ili prema sebi nasilje učini pa poslije zamoli Allaha da mu oprost – naći će da Allah prašta i da je milostiv.* (En-Nisa', 110)

⁷⁹⁴ Hadis je sahih, a bilježe ga Tirmizi, Ibn Madže i Hakim.

⁷⁹⁵ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

Da bi nečija tevba bila primljena, Kurtubi navodi četiri uvjeta: kajanje u srcu, napuštanje tog grijeha, jaka odluka da se više neće vratiti tom grijehu i da je ta tevba učinjena iz stida prema Allahu, dž.š., a ne zbog nečeg drugog.⁷⁹⁶ Od uvjeta ispravnog pokajanja, učenjaci također navode da čovjek traži halal od osobe kojoj je nanio neku štetu ili nepravdu, ukoliko se radi o takvoj vrsti grijeha.

Evo nekih hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., govori o vrijednosti tevbe:

“Zaista Allah, dž.š., noću daje priliku da se pokaju oni što su počinili grijeh danju, a danju daje priliku da se pokaju oni što su počinili grijeh noću, i tako će ostati do Kijametskog dana.”⁷⁹⁷

“Kada biste grijeshili toliko da vaši grijesi dostignu nebesa, a zatim se iskreno pokajali, Allah bi vam primio pokajanje.”⁷⁹⁸

“Od sreće jednoga čovjeka je da dugo živi i da ga Allah opskrbi tevbom.”⁷⁹⁹

“Kada vjernik učini neki grijeh, upiše mu se crna tačka na srcu, pa ako se pokaje i napusti taj grijeh ta se tačka izbriše. Ako nastavi s griješenjem, ta crna mrlja se povećava dok potpuno ne zatvori srce, i to je *ran* (ljaga, prljavština) koju je Allah, dž.š., pomenuo u Kur'anu: *A nije tako! Ono što su radili prekrilo je srca njihova.* (El-Mutaffifin, 14)

Vrata tevbe su otvorena do Sudnjeg dana ili sve dok čovjek ne počne umirati, tj. dok mu duša ne počne izlaziti kao što se to naglašava u narednom hadisu.

“Allah, dž.š., prima tevbu Svoga roba sve dok mu duša ne počne izlaziti.”⁸⁰⁰

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je jednom prilikom savjetovao, Muaza ibn Džebela, r.a., pa mu je između ostalog rekao i ovo: “O Muaze, spominji Allaha, dž.š., kod svakog stabla i svakog kamena

⁷⁹⁶ Kurtubijev *Tefsir*, 5/97.

⁷⁹⁷ Hadis je zabilježio Muslim.

⁷⁹⁸ Hadis je hasen, a bilježi ga Ibn Madže.

⁷⁹⁹ Hadis je sahih, a bilježi ga Hakim.

⁸⁰⁰ Hadis je hasen a zabilježio ga je Tirmizi.

Ogranci imana

(uvijek), i za svaki počinjen grijeh odmah učini tevbu – tajno za tajni grijeh, a javno za grijeh koji je počinjen javno.”⁸⁰¹

“Onaj koji se kaje zbog počinjenih grijeha poput je onoga koji nema grijeha.”⁸⁰² Ovaj hadis, također, bilježi Bejheki i dodaje: “...a onaj koji traži oprost za grijehe koje i dalje čini poput je onoga koji se ismijava sa svojim Gospodarom.”

Od načina na koji se čistimo od grijeha i donosimo tevbu je uzimanje abdesta i klanjanje nafle. Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu kaže: „Ko od ljudi učini neki grijeh, a zatim uzme abdest, klanja dva rekata nafle (dobrovoljnog) namaza, zatraži oprost – bit će mu oprošteno.”⁸⁰³

U komentaru kur'anskog ajeta: *Nemojte se svojim rukama bacati u propast!* Nu'man ibn Bešir kaže: „To znači da kada neko od vas učini neki grijeh neka sam sebe ne baca u propast i neka ne govori: ‘Meni Allah neće oprostiti’, nego neka čini istigfar i iskreno se pokaje, jer je Allah, dž.š., Onaj Koji prašta grijehe, i On je najmilostiviji.”⁸⁰⁴

Ljudi ponekada zbog neznatnih grijeha gube nadu u Allahovu milost i sami sebe osuđuju na propast. Takvi neka znaju da je Allah oprostio čovjeku koji je ubio stotinu ljudi. Pa, kako da ne oprosti njima?

“Od naroda koji su živjeli prije vas bio je čovjek koji je ubio devedeset i devet ljudi, pa je tražio najvećeg učenjaka da ga o tome upita. Poslali su ga nekom pobožnjaku i kada ga je on upitao imali šanse za tevbu, ovaj mu je odgovorio da nema. Tada je griješnik ubio i tog čovjeka i tako dopuno broj od stotinu ubijenih. Ponovo se raspitivao o najvećem učenjaku tog vremena. Ljudi su ga uputili na jednog pravog učenjaka koju mu je rekao da između njegove tevbe i njegovog Gospodara ne može niko biti prepreka. Posavjetovao ga je da se iskreno pokaje, napusti svoje mjesto i ide u drugi grad gdje će se sresti s ljudima koji obožavaju Allaha, dž.š. Krenuo je prema tom

⁸⁰¹ Hadis su zabilježili Bejheki i Taberani.

⁸⁰² Hadis je zabilježio Taberani.

⁸⁰³ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 5/401.

⁸⁰⁴ Ovu izreku je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 5/407.

Fuad Sedić

mjestu, smrt ga je zadesila na polovini puta. Oko njega su se počeli prepirati meleki milosti i meleki kazne – svako je želio uzeti ga sebi. Tada je Allah, dž.š., poslao meleka u ljudskom liku da im presudi. On im reče da izmjere udaljenost između ta dva mjesta, pa kojem mjestu bude bliži, tamo i pripada. Kada su izmjerili udaljenost ova dva mjesta, vidjeli su da je umro tačno na sredini puta, samo što se prilikom pada nageo na stranu onog mjesta prema kojem je krenuo i meleki milosti su ga uzeli sebi.⁸⁰⁵

Koliko se Allah raduje našoj tevbi kazuje ovaj hadis:

“Allah, dž.š., se više raduje tevbi Svoga roba nego čovjek jahalici koju je izgubio usred pustinje, a na njoj su mu hrana i piće. Taj čovjek je, nakon pokušaja da je nađe, izgubio nadu i premoren legao na zemlju iščekujući smrt. Tako je zaspao. Kada se probudio, vidio je jahalicu kako stoji pored njega. Od prevelike radosti je pogriješio i rekao: ‘Allahu moj, Ti si moj rob, a ja sam Tvoj gospodar!’ (Želio je reći: ‘Allahu moj, ja sam Tvoj rob, a Ti si moj Gospodar.’)⁸⁰⁶ Vidimo kolika je bila radost tog čovjeka kada je ponovo ugledao jahalicu. Dakle, Allah, dž.š., se više raduje tevbi nekoga čovjeka nego što se ovaj čovjek obradovao jahalici.

⁸⁰⁵ Muttefekun alejhi.

⁸⁰⁶ Hadis je zabilježio Muslim.

48. KURBAN

U sastavne dijelove vjerovanja se ubraja klanje kurbanda, tj. prinošenje žrtve u ime Allaha, dž.š., bilo da se radi o kurbanu koji se kolje u danima Kurban-bajrama ili o kurbanu koji se kolje u sklopu obreda hadža. U nekoliko kur'anskih ajeta se spominje naredba i način prinošenja žrtve Allahu, dž.š., koji kaže:

Pa klanjaj Gospodaru svome i kurban kolji, (El-Kevser, 2)

A kamile smo vam učinili jednim od Allahovih obreda hadža i vi u njima imate dobro, zato spominjite Allahovo ime kada budu za klanje pripremljene, stojeći s jednom svezanom nogom, a kad padnu na zemlju, jedite ih, a nahranite i onoga koji ne prosi, a i onog koji prosi; tako smo vam ih potčinili da biste zahvalni bili. Do Allaha neće doprijeti meso njihovo i krv njihova, ali će Mustići iskreno učinjena dobra djela vaša... (El-Hadž, 36-37)

Ebu Hanife, r.a., smatra da je klanje kurbanda vadžib za onoga ko je u mogućnosti i ko nije na putu. Drugi učenjaci smatraju klanje kurbanda pritvrđenim sunnetom za svaku porodicu koja živi u jednoj kući.

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude u mogućnosti zaklati kurban pa to ne izvrši, neka se ne primiće mjestima gdje mi klanjamo (bajram-namaz)."⁸⁰⁷

Džabir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na Oprosnom hadžu lično zaklao šezdeset i tri deve, a zatim je naredio Aliji, r.a., da zakolje preostali broj do stotinu deva...⁸⁰⁸

⁸⁰⁷ Hadis bilježi Hakim u *Mustedreku* i smatra ga pouzdanim.

⁸⁰⁸ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

Inače, kada bi klao kurban, Poslanik bi obično klao dva rogata debela ovna. Tom prilikom bi nogom pridržavao ovna i izgovarao: „Bismillah! Allahu ekber!“

Nakon obavljenog Kurban-bajrama, lično bi zaklao jednog i rekao: „Allahu moj, ovo je od mog cijelog ummeta koji vjeruju u Tebe i svjedoči da sam im dostavio Objavu.“ Zatim bi došao do drugog ovna, zaklao ga i rekao: „Allahu moj, ovo je od Muhammeda i njegove porodice. Zatim bi od tog mesa udijelio siromasima, a i on i njegova familija bi jeli tog mesa.⁸⁰⁹

Način klanja kurbana

Lijepo je da se prilikom klanja kurban povali na lijevu stranu, okrene prema Kibli, prije toga dobro naoštri nož (ne da hajvan gleda oštrenje noža, niti da jedan kurban gleda dok se drugi kolje), da se na lijep način prekolje – presječu grkljan, dušnik i dvije vene (a ne da se vrhom noža dira srž koja je u vratnim kostima).

Kurbanska kožica se ne smije prodavati, niti je dozvoljeno plaćati uslugu mesaru kurbanskim mesom, nego mu to treba posebno platiti. U jednom hadisu se kaže: „Ko proda kurbansku kožicu (pa taj novac zadrži za sebe) nema ni (sevapa od svog) kurbana.“⁸¹⁰

Najbolje je da svako kolje svoj kurban ili bar prisustvuje njegovom klanju. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže svojoj kćeri: „O Fatima, dođi i prisustvuj klanju svog kurbana. Čim prva kap krvi od tvog kurbana kane, bit će ti oprošteni grijesi. Na Sudnjem danu će se donijeti krv i meso od tvog kurbana, pa će se staviti na vagu tvojih dobrih djela i bit će sedamdeset puta povećana njegova težina.“ Ebu Seid, r.a., upita: „Allahov Poslaniče, je li ta nagrada predviđena specijalno za tvoju familiju kojoj su date neke privilegije ili je za tvoju familiju i sve druge muslimane?“ Allahov Poslanik mu odgovori: „To je i za moju familiju i sve muslimane.“⁸¹¹

⁸⁰⁹ Hadise u ovom značenju su zabilježili Buhari i Muslim.

⁸¹⁰ Pogledaj *Ez-Zevadžir*, od El-Hejtemija, 1/346.

⁸¹¹ Hadis je hasen.

Ogranci imana

Dozvoljeno je da čovjek za kurban zakolje bravče (starije od godinu dana) za sebe i ukućane, kao što je dozvoljeno da zajednički učestvuje u klanju (dvogodišnje) krave ili (petogodišnje) deve. U tom slučaju je dozvoljeno da bude sedam učesnika, pod uvjetom da svi imaju nijet da time kolju kurban.

Kolika je nagrada za klanje kurbana

Dosta je hadisa u kojima se govori o sevapu i nagradi za klanje kurbana:

Zejd ibn Erkam, r.a., je pitao Poslanika, s.a.v.s., o propisu klanja kurbana, pa mu je Poslanik rekao: „To je sunnet vašeg oca Ibrahima.“ Zatim taj čovjek upita: „Šta mi imamo od tih kurbana?“ „Za svaku dlaku (krzna) imate sevap.“ – reče Poslanik. „Za vunu?“ – priupitaše ashabi. „I za svaku dlaku vune imat ćete sevap.“ – reče im on.⁸¹²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Čovjek ne može u danima Kurban-bajrama uraditi Allahu, dž.š., draže djelo od puštanja krvi (klanja kurbana), jer će na Sudnjem danu biti vagani i kurbanski rogovi, koža i kopite. Kurbanska krv biva kod Allaha, dž.š., primljena prije nego padne na zemlju, pa lijepo i draga srca tu obavezu izvršavajte.“⁸¹³

Zejnul-Areb kaže da će kurban nositi vlasnika preko Sirat-ćuprije.⁸¹⁴

Klanje kurbana za umrle

Dozvoljeno je zaklati kurban i namijeniti taj sevap umrlom, ako je umrli oporučio klanje kurbana. Abdullah ibn Mubarek kaže: „Draže mi je da se podijeli sadaka na ime umrlog nego da se kolje

⁸¹² Hadis bilježi Ahmed.

⁸¹³ Hadis su zabilježili Tirmizi i Hakim.

⁸¹⁴ *Tuhfetul-abvezi* 5/41

Fuad Sedić

kurban; a ako se zakolje kurban, onda se od njega ništa ne jede nego se svo meso podijeli.”⁸¹⁵

Za umrlog se kolje kurban samo ako je oporučio. Ako to neko čini dobrovoljno, a inače redovno kolje kurban za sebe i porodicu, to je onda od njega sadaka svim umrlim. Ista je situacija i za klanje kurbana za teškog bolesnika (hastu) da bi mu Allah, dž.š., olakšao i dao izlaz iz teškog hala.

Kod nekih ljudi vlada mišljenje da kurban, ako se kolje za umrlog – bilo da je on to oporučio ili ne – treba klati na dan prije Kurban-bajrama, kako bi mogao “stići” na vrijeme. To je pogrešno mišljenje, jer sve vrste kurbana treba klati nakon klanjanja bajram-namaza, kao što se to može zaključiti iz narednog hadisa:

Ebu Burde, r.a., je upitao Poslanika, s.a.v.s., o ovci koju je zaklao na dan Kurban-bajrama, našto ga Poslanik priupita: „Jesi li to uradio prije klanjanja bajram-namaza?“ „Jesam.“ – reče čovjek. Poslanik mu reče: „To meso je obična sadaka.“ – zatim mu je naredio da zakolje drugu ovcu umjesto te.⁸¹⁶ Iz hadisa se zaključuje da klanje prije klanjanja bajrama nije ispravno, bez obzira da li je nastupilo vrijeme bajram-namaza ili ne.

⁸¹⁵ Ovu izreku je zabilježio Tirmizi.

⁸¹⁶ Hadis je zabilježio Ahmed.

49. POKORNOST VLADARU

Da bi u društvu i svakoj drugoj organizaciji, instituciji i tome slično vladao red, neophodno je da se uvažava i poštuje pretpostavljeni, odnosno onaj ko je odgovoran i izabran na taj položaj. Obzirom da je pokornost pretpostavljenom kur'anski imperativ vjernicima, logično je da se izvršavanje te naredbe ubraja u sastavne dijelove imana.

Mnogo je ajeta u kojima se naređuje pokornost Uzvišenom Allahu, Njegovom Poslaniku, pretpostavljenim vladarima, halifama, emirima i svakom ko je postavljen na neku funkciju.

Allah dž.š. kaže: *O vjernici, pokoravajte se Allahu. I pokoravajte se Poslaniku i onima koji su vam pretpostavljeni.* (Nisa', 59)

Islam ide dotle da dvojica ili trojica ljudi kada putuju trebaju izabrati emira, tj. vođu puta, kako bi i samo putovanje proteklo u najboljem redu, slozi i skladu.

O važnosti prisustva vladara u nekom mjestu govori izreka Ahnefa ibn Kajsa, r.a., koji kaže: „Pametan čovjek ne treba dolaziti u mjesto u kojem nema petero: moćan vladar, pravedan kadija, unosna pijaca, tekuća rijeka i dobar ljekar.“⁸¹⁷

Nije vjerniku dozvoljeno da se protivi vladaru ili pretpostavljenom, makar on činio i neke grijehe, dok god vjernik ima priliku i mogućnost obavljati namaz i izvršavati ostale vjerske obaveze. Ako bi mu to bilo uskraćeno ili kada bi kod vladara uvidio otvoreno nevjerstvo (kufr), bilo bi mu dozvoljeno pobuniti se protiv njega, pod uvjetom da ga prije toga posavjetuje i upozori na greške. Ako bi se dozvolilo da se vladaru i pretpostavljenom protivi kako ko hoće i kada hoće, to bi dovelo do nereda na Zemlji, a Allah, dž.š., ne voli nered.

⁸¹⁷ Šuabul-iman, 6/19.

Fuad Sedić

Allahov Poslanik, s.a.v.s., podstiče na pokornost pretpostavljenom, pa makar on bio i obični abesinski rob – jer ako nema pokornosti, dolazi do anarhije i nereda.

Enes, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Budite poslušni i pokorni makar vaš pretpostavljeni bio abesinski rob s malom crnom glavom!“⁸¹⁸

Pridajući važnost pokornosti pretpostavljenom, Allahov Poslanik, s.a.v.s., tu obavezu naglašava u obraćanju na Oprosnom hadžu, pa između ostalog kaže: „Budite pokorni emirima, ući ćete u Džennet vašeg Gospodara.“⁸¹⁹

Pretpostavljeni treba biti pravedan

Onaj ko je izabran na neku odgovornu funkciju mora se potruditi da bude pravedan prema onima za koje je odgovoran. Sa njima treba lijepo postupati, dati im mogućnost da sa njim razgovaraju, udovoljavati njihovim potrebama onoliko koliko bude u mogućnosti, ne uzdizati se i ne oholiti u odnosu na njih.

Koliko se vladar treba brinuti za svoje sljedbenike najbolje ukazuje predanje od Omera ibn Hattaba, r.a., koji kaže: „Kada bi napuštena deva uginula na obali Eufrata, bojim se da ću na Sudnjem danu biti pitan za nju.“⁸²⁰ Kada se Omer, r.a., ovako brinuo za hajvane, kakva je tek bila njegova briga za insane!

Allah voli pravednog vladara, između ostalih i njega će staviti u Svoj hlad na Sudnjem danu, kada ne bude drugog hlada osim Allahovog. Također, Allah prima dovu pravednog vladara, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Trojici dova neće biti odbijena: onome koji mnogo spominje Allaha, dž.š., (zikri), onome kome je učinjena nepravda i pravednom vladaru.“⁸²¹

⁸¹⁸ Hadis je zabilježio Buharija.

⁸¹⁹ *Šuabul-iman*, 6/5.

⁸²⁰ *Šuabul-iman*, 6/31.

⁸²¹ Muslim i Ahmed.

Ogranci imana

Mnogo je hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., pretpostavljene podstiče na pravednost i obećava im veliku nagradu, a isto upozorava na tešku patnju one koji nekorektno postupaju prema svojim sljedbenicima. Evo nekih od tih hadisa:

Ebu Seid el-Hudri, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Najdraži i najbliži čovjek Allahu, dž.š., na Sudnjem danu bit će pravedan vladar, a najmrži i najudaljeniji nepravedan vladar."⁸²²

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Pokazana su mi trojica koji će prvi ući u Džehennem: nepravedan vladar, bogataš koji nije davao zekat i oholi siromah."⁸²³

Taberani bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Najveću kaznu na Sudnjem danu imat će nepravedan vladar."

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko god bude odgovoran za desetericu ljudi (pa čak i samo za trojicu) doći će na Sudnjem danu vezanih ruku, a odvezati ga može samo njegova pravednost."⁸²⁴

Ebu Derda i Ebu Hurejre, r.a., prenose da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude tražio da bude postavljen za kadiju muslimanima pa mu se to ostvari, a zatim njegova pravednost nadjača nepravdu, ući će u Džennet, a ako njegova nepravda nadjača pravdu, ući će u Džehennem."⁸²⁵

Meakil ibn Jesar, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Koga god od ljudi Allah, dž.š., učini odgovornim za neku skupinu, pa ga zatekne smrt, a on bude varao sljedbenike bit će mu zabranjen ulazak u Džennet."⁸²⁶

Abdullah ibn Mugaffel, r.a., kaže: "Svjedočim da sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: "Neće ni jedan vođa (imam) niti namjesnik zanoćiti u mračnoj noći varajući svoj narod, a da mu

⁸²² Hadis je hasen, a bilježi ga Tirmizi.

⁸²³ Hadis bilježe Ibn Huzejme i Ibn Hibban.

⁸²⁴ Hadis je zabilježio Ahmed.

⁸²⁵ Hadis je zabilježio Ebu Davud.

⁸²⁶ Muttefekun alejhi.

Fuad Sedić

Allah neće zabraniti ulazak u Džennet (čiji će se miris na Sudnjem danu osjećati na udaljenosti od sedamdeset godina hoda.),⁸²⁷

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ko (radom i postupcima) bude tražio Allahovo zadovoljstvo, pa makar se ljudi i naljutili, Allah će s njim biti zadovoljan i učinit će da i ljudi budu s njim zadovoljni, a ko bude nastojao zadovoljiti ljude, izazivajući Allahovu srdžbu, Allah će se na njega rasrditi i učinit će da ni ljudi ne budu s njim zadovoljni.”⁸²⁸

Najbolje čime možemo završit govor o ovoj temi je dova koju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio: “Allahu moj, ko od moga ummeta bude odgovoran za nekoga, pa bude prema njima (pravedan i) milostiv, i Ti se njemu smiluj, a ko bude prema njima žestok (i nepravedan), i Ti budi prema njemu strog.”⁸²⁹

⁸²⁷ Hadis je hasen, a zabilježio ga je Taberani.

⁸²⁸ Hadis je zabilježio Ibn Hibban u *Sabihu*.

⁸²⁹ Hadis je zabilježio Muslim i Nesai.

50. ČUVANJE ZAJEDNIŠTVA

Pedeseti po redu sastavni dio imana je držati se zajednice i brinuti se o njoj, podržavajući sve ono što pouzdana skupina vjernika zastupa i zagovara u cilju poboljšanja i napretka zajednice.

Držati se zajednice i ne razdvajati se od odabrane skupine je kur'ansko načelo izraženo u slijedećem ajetu: *Čvrsto se držite Allahovog užeta i ne razjedinjujte se!* (Ali Imran, 103)

Razjedinjavanje i dijeljenje ima vrlo teške i katastrofalne posljedice za kvalitetan i prosperitetan rad i napredak, bilo u kojoj skupini, zajednici, instituciji, organizaciji i tome slično. Upravo zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., toliko radio i savjetovao sljedbenike da se drže zajednice i okupljaju ljude, a ne da budu razlog da se ljudi dijele i razjedinjuju. Mnogo je hadisa koji govore o važnosti i berićetu zajedničkog rada, a upozoravaju na opasnost razjedinjavanja i izdvajanja iz džemata.

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Zaista Allah, dž.š., voli kod vas troje i mrzi troje: voli da Ga obožavate i ništa Mu kao druga ne pripisujete, da se čvrsto Allahovog užeta držite i da se ne razjedinjujete i da savjetujete vaše pretpostavljene; a Allah, dž.š., ne voli *rekla-kazala* (tj. ogovaranje), pretjerano zapitkivanje i bespotrebno trošenje imetka."⁸³⁰

Ponekada određeni postupci od strane pretpostavljenih iritiraju vjernika, pa mu se čini da bi se protiv tog trebao boriti i skinuti ga sa vlasti. To nije tačno. Vjernik treba osaburiti i na lijep način savjetovati pretpostavljene, kako bi se očuvalo zajedništvo i džemat. Jedina situacija kada je dozvoljeno da se vjernik suprostavi

⁸³⁰ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 6/67.

Muslim.

Fuad Sedić

pretpostavljenom je kada se kod njega primjeti otvoreno nevjerstvo i bude branio da se obavlja namaz.

Ebu Seid el-Hudri, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Imat ćete emire (pretpostavljene) s kojima će vaša srca biti zadovoljna i njima ćete težiti, a zatim će nad vama zavladata emiri koje će vaša srca prezirati, a od njihovih postupaka će vam se koža nakostriješiti. Neki čovjek upita: 'Hoćemo li se boriti protiv njih?' Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Nećete, dok god obavljaju (i ne sprječavaju) namaz.'“⁸³¹

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko kod emira (pretpostavljenog) vidi nešto što ne valja, neka se strpi (osaburi), jer ko god napusti zajednicu (džemat) koliko je jedan pedalj, pa tako umre, umro je džahilijetskom smrću.“⁸³²

Nemazajedništva bez pokornosti i poslušnosti pretpostavljenom, makar on imao i nekih nedostataka.

Seleme ibn Jezid el-Džu'fi, r.a., je pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Allahov Poslaniče, kako ćemo postupati ako nad nama budu vladali oni koji od nas traže svoja prava, a budu nam uskraćivali naša prava, šta nam naređuješ?“ Poslanik je okrenuo glavu od njega, a on ga je ponovo upitao, Poslanik se ponovo okrenuo. Kada ga je po treći put upitao, Selema je povukao Ešas ibn Kajs, r.a., (nastojeći ga odvratiti od daljnjeg zapitkivanja). Tada Poslanik, s.a.v.s., reče: „Slušajte ga i budite mu pokorni, on će biti odgovoran za svoja djela, a vi ćete biti odgovorni za svoja djela.“⁸³³

Koliko je Poslanik, s.a.v.s., podsticao na poslušnost pretpostavljenom ukazuje i hadis koji prenosi Huzejfe, r.a., da su Poslaniku spomenuti vladari koji neće slijediti njegov sunnet niti praksu, pa mu Poslanik, s.a.v.s., reče: „Slušaj pretpostavljenog i budi mu pokoran, makar te on udario bičem i uzeo ti imetak, budi mu poslušan i pokoran!“⁸³⁴

⁸³¹ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 6/64.

⁸³² Hadis je zabilježio Buhari.

⁸³³ Hadis je zabilježio Muslim.

⁸³⁴ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 6/62.

Ogranci imana

U poznatom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., govori o stepenovanosti uklanjanja i sprječavanja ružnih djela: „Ko od vas vidi neko ružno djelo neka ga ukloni rukom, a ako ne može neka to učini jezikom (savjetom), a ako ni to ne može onda neka ga srcem prezire!“ Hasan Basri, r.a., kaže: „Ko bude prezirao jezikom, neće biti griješan, ali je vrijeme ovakvih prošlo, a ko bude prezirao srcem, to vrijeme je nastupilo.“⁸³⁵

U svim situacijama treba čuvati zajedništvo i biti pokoran pretpostavljenom. U jednom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Trebaš biti poslušan i pokoran pretpostavljenom kada si raspoložen ili neraspoložen, kada si u teškoj ili lahkoj situaciji, i trebaš davati prednost njemu nad sobom.“⁸³⁶

Među posljednjim Poslanikovim, s.a.v.s., oporukama i savjetima ashabima bila je da čuvaju zajedništvo pokornošću pretpostavljenom, makar on bio i obični abesinski rob.

Irbad ibn Sarije, r.a., kaže: „Klanjali smo sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., sabah-namaz, pa se okrenuo i održao tako dirljiv govor od kojeg su srca zatreptala, a oči zasuzile.’ Rekli smo: ‘Allahov Poslaniče, ovo kao da je oproštajni govor, pa nas posavjetuj (daj nam oporuku)!’ Na to Poslanik, s.a.v.s., reče: ‘Oporučujem vam da se Allaha, dž.š., bojite i da budete pokorni i poslušni pretpostavljenom, jer ko od vas poživi, vidjet će mnoga razilaženja – držite se moga sunneta i sunneta odabranih halifa poslije mene. Čvrsto se toga držite i klonite novina u vjeri, zaista je svaka novina bid’at (novotarija), a svaka novotarija je zabluda.“⁸³⁷

Bešir ibn Amr, r.a., kaže: „Jednom prilikom smobilisa Abdullah ibn Mes’udom, r.a., pa smo od njega tražili da nas posavjetuje i on nam reče: „Strogo se držite džemata, jer Allah, dž.š., neće dozvoliti da se Muhammedov ummet sakupi (bude u džematu) u zabludi, sve

⁸³⁵ Ovu izreku je pomenuo Bejheki u *Šuabul-imanu* 6/62.

⁸³⁶ Hadis je zabilježio Muslim.

⁸³⁷ Hadis je sahih, a zabilježili su ga Ebu Davud i Tirmizi.

Fuad Sedić

dok se ne urahati bogobožni vladar (poslušnoću svojih sljedbenika) ili dok se narod ne urahati smrću nepravednog vladara.“⁸³⁸

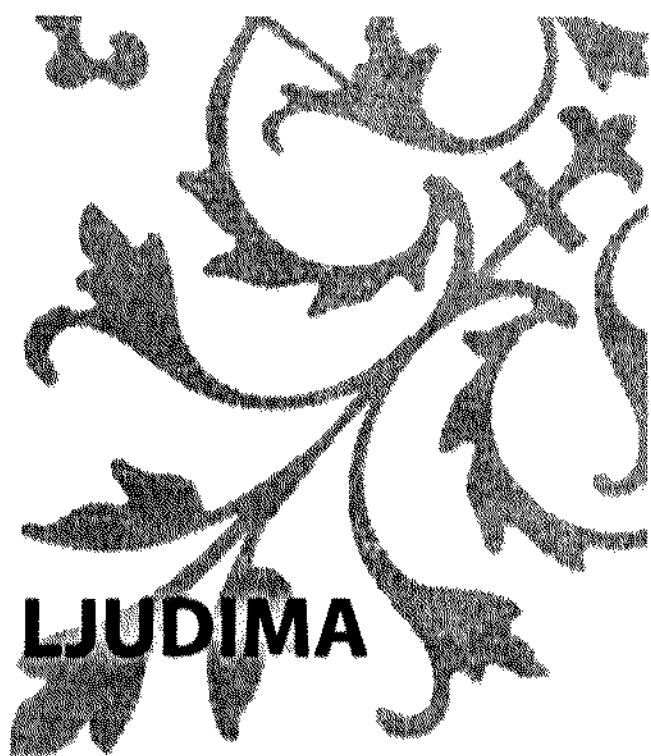
Selaman el-Farisi, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Berićet (Allahov blagoslov) je u troje: u džematu, u seridu (hrana slična potkrži) i u sehuru (jelu prije zapošćavanja).“⁸³⁹

U čuvanju zajedništva treba ustrajati bez obzira na poteškoće kroz koje se prolazi. Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: „Da jedem so u džematu (zajedništvu) draže mi je nego jesti paluze u razdoru.“⁸⁴⁰

⁸³⁸ Ovu izreku je spomenuo Bejheki u *Šuabul-imanu* 6/67.

⁸³⁹ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 6/68.

⁸⁴⁰ Ovu izreku je naveo Bejheki u *Šuabul-imanu* 6/68.

51. PRAVEDNO SUDITI MEĐU LJUDIMA

Da bi se ljudska prava zadovoljila, moraju postojati pravedni sudovi koji će svakom čovjeku garantirati njegovo pravo. Zbog toga se pravedno suđenje među ljudima ubraja u sastavne dijelove vjerovanja.

Pravednost je odlika vjernika, to je ono što Allah, dž.š., traži od Svojih robova. Allah, dž.š., kaže: *Allah vam, doista, naređuje da emanete date onima kojima pripadaju, a kada među ljudima sudite – da pravedno sudite. Savjet Allahov je, uistinu, divan i Allah, doista, sve čuje i vidi!* (En-Nisa', 58)

U drugom ajetu, Allah, dž.š., kaže: *Mi tebi objavljujemo Knjigu sa Istinom da ljudima sudiš onako kako ti Allah pokazuje i ne budi branilac izdajicama.* (En-Nisa', 105)

Allah, dž.š., voli pravedne, kao što se u ovom ajetu kaže: *...i budite pravedni; Allah, zaista, pravedne voli.* (El-Hudžurat, 9)

Allah, dž.š., je Pravedan i naređuje pravednost u presuđivanju, vaganju, mjerenju, svjedočenju i tome slično. Prema tome, biti pravedan u presuđivanju i ostalim stvarima u međusobnim kontaktima je vjerska obaveza.

Onaj koji presuđuje treba nastojati biti pravedan i ne smije slijediti strasti i hirove, jer vidimo šta Allah, dž.š., kaže Davudu, a.s: *O Davude, Mi smo te namjesnikom na Zemlji učinili, zato sudi ljudima po pravdi i ne povodi se za strašću da te ne odvede s Allahova puta.* (Sad, 26)

Kakav treba biti kadija

Kadija nije neki poseban čovjek koji je izabran i rečeno mu da sudi kako hoće – tako nešto nije bilo dozvoljeno ni najbližim

Fuad Sedić

melekima, niti odabranim poslanicima – njemu je dato u emanet da Allahovu presudu pojasni i sprovede u djelo, i tako presudi ljudima. Prema tome, presuđivanje među ljudima je emanet koji kadija treba ispoštovati, a ne pronevjeriti. Allah, dž.š., kaže: *O vjernici, Allaha i Poslanika ne varajte i svjesno emanete ne proigravajte!* (El-Enfal, 27)

Halifa za kadiju treba da izabere onoga ko ima ove osobine: znanje, smirenost, preciznost u razumijevanju, strpljivost, blagost, pravednost, pouzdanost, poštenje, bogobojaznost, snagu i žestinu, umjerenost i ostalo što je potrebno kako bi ispravno sudio. Također, kadija treba da bude spreman da se posavjetuje sa ostalim učenjacima i da koristi njihova iskustva.

Pored toga što je suđenje velika odgovornost i obaveza to je, ipak, pohvalan posao i funkcija, pogotovo za onoga ko nastoji biti pravedan. U jednom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Nema zavidnosti osim u dvije stvari: čovjek kome je Allah, dž.š., dao imetak pa ga troši u korisne svrhe i čovjek kome je Allah, dž.š., dao mudrost pa on njome sudi i druge tome podučava.“⁸⁴¹

Prenosi se da je Ebu Bekr, r.a., kada je bio izabran za halifu, sjeo u kući ožalošćen, pa je kod njega došao Omer, r.a. Ebu Bekr, r.a., mu reče: „Ti si mi dao ovu obavezu, i bojim se presuđivanja među ljudima.“ Omer, r.a., reče: „Zar ne znaš da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Kada se kadija potrudi i pogodi istinitu presudu, ima duplu nagradu, a kada se potrudi i pogriješi, ima samo jednu nagradu.’“ To Omerovo podsjećanje na ovaj hadis je uveliko olakšalo Ebu Bekru, r.a.⁸⁴²

Burejde el-Eslemi, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Imaju tri vrste kadija; dvojica će u Džehennem, a jedan u Džennet. Onaj koji presudi pogrešno, a zna da je to pogrešno, ući će u Džehennem. Onaj koji presudi pogrešno, a ne zna da je to pogrešno i tako upropasti prava ljudi, i taj će u Džehennem. Kadija koji presudi ispravno ide u Džennet.“⁸⁴³

⁸⁴¹ Hadis su zabilježili Buhari i Muslim.

⁸⁴² *Šuabul-iman*, 6/73.

⁸⁴³ *Šuabul-iman*, 6/74.

Ogranci imana

Da je suđenje među ljudima velika odgovornost, ukazuje nam i hadis koji prenosi Ebu Hurejre, r.a: „Onaj ko bude postavljen za kadiju kao da je zaklan bez noža.“ Svakako da se ovim hadisom misli na one kadije koji će zbog nepravednog suđenja otići u Džehennem.

Abdullah ibn Amr, r.a., prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: „Pravedni će kod Uzvišenog Allaha na Sudnjem danu biti na minberima od svjetlosti, s desne strane Arša; to su oni koji su bili pravedni u presudama, prema narodu i prema onima koji su im bili potčinjeni.“⁸⁴⁴

Abdullah ibn Ebi Evfa, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Allah je uz kadiju sve dok on pravedno sudi, a kada počne nepravedno suditi, Allah ga ostavi i onda ga preuzme šejtan.“⁸⁴⁵

Ebu Derda i Ebu Hurejre, r.a., prenose da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko bude tražio da bude postavljen za kadiju muslimanima pa mu se to ostvari, a zatim mu pravednost nadjača nepravdu, ući će u Džennet; a ako njegova nepravda nadjača pravdu, ući će u Džehennem.“⁸⁴⁶

Već je napomenuto da je jedna od vrlina kadije da se posavjetuje sa ostalim učenjacima kod donošenja presude. Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko bude želio donijeti neku presudu pa se posavjetuje u vezi toga, zatim donese presudu, u ime Allaha, bit će upućen najboljem rješenju.“⁸⁴⁷

Prenosi se da je Sulejman, a.s., rekao Davudu, a.s: „Nemoj donositi presudu dok se ne posavjetuješ s pametnim, jer kad tako uradiš, nećeš se pokajati.“⁸⁴⁸

Nadr ibn Šumejl, r.a., kaže: „Nije se usrećio onaj koji nikog ne pita za savjet, niti je propao onaj ko se posavjetuje.“⁸⁴⁹

⁸⁴⁴ Hadis su zabilježili Muslim i Nesai.

⁸⁴⁵ Hadis su zabilježili Tirmizi, Ibn Madže i Hakim.

⁸⁴⁶ Hadis je zabilježio Ebu Davud.

⁸⁴⁷ *Šuabul-iman*, 6/75.

⁸⁴⁸ *Šuabul-iman*, 6/76.

⁸⁴⁹ *Šuabul-iman*, 6/77.

Fuad Sedić

Omer, r.a., kaže: „Tri su vrste ljudi i tri vrste žena. Što se tiče žena, one su: poštena žena muslimanka, lijepog ponašanja, koja rađa djecu i pomaže porodici, a malo je takvih; druga je žena koja samo rađa djecu; i treća je žena koju Allah dadne kao tovar čovjeku i on se toga ne može riješiti sve dok Allah ne odredi. Što se tiče ljudi: prvi je blag i pametan čovjek, koji ima mišljenje, ali se savjetuje sa ostalima kada ima potrebe; drugi je čovjek koji nema vlastitoga mišljenja ali, kada mu treba, posavjetuje se sa ostalima; i treći je čovjek koji čini nepravdu – niti se savjetuje niti koga sluša.“⁸⁵⁰

⁸⁵⁰ *Šuabul-iman*, 6/75.

52. NAREĐIVANJE DOBRA I ODVRAĆANJE OD ZLA

Od sastavnih dijelova imana je, na lijep i primjeren način, ljude upućivati da čine dobra djela i odvrćati ih od loših. Ovo je i vjerska obaveza jednog broja vjernika. Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

I neka među vama bude grupa ljudi koja na dobro poziva i naređuje dobro i odvrća od zla. To su oni koji su spašeni! (Ali Imran, 104)

Prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio ovaj ajet, i pojašnjavajući značenje tih riječi, rekao: „Dobro (hajr) jeste slijedenje Kur'ana i mog sunneta.“⁸⁵¹

U drugom ajetu Allah, dž.š., hvali one koji naređuju dobro i odvrćaju od zla: *Vi ste najbolji narod koji se ikada pojavio: tražite da se čini dobro, a odvrćate od zla, i vjerujete u Allaha!* (Ali Imran, 110)

Allah, dž.š., u opisu vjernika kaže: *A vjernici i vjernice su prijatelji jedni drugima: traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćaju.* (Et-Tevbe, 71)

Ebu Mes'ud, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko od vas vidi neko loše djelo, neka ga ukloni rukom; ako tako ne mogne, neka ga ukloni savjetujući (lijepom riječi), a ako ni tako ne mogne, neka ga u srcu prezire – to je najslabiji iman.“⁸⁵²

Odmah treba napomenuti pravilo koje učenjaci protežiraju: ako će sprječavanje nekog ružnog djela dovesti do gore situacije, bolje je da se ne dira.

Kada se zapostavi naređivanje dobra i sprječavanje zla, dolazi do nereda u društvu – što može izazvati Allahovu, dž.š., kaznu. Shodno rečenom, na svim svjesnim i odgovornim ljudima je da

⁸⁵¹ Ibn Merdevejh, pogledaj *Tefsir* Ibn Kesira, sažetak, str. 220.

⁸⁵² Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

ulože truda u sprječavanju loših stvari i postupaka u njihovoj sredini – kako bi se zaštitili od neželjenih posljedica. Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže: “Kada god se u nekoj sredini čine grijesi, a ljudi budu u stanju da to spriječe, pa to ne urade, Allah će im svima poslati kaznu.”⁸⁵³

Huzejfe, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, vi ćete naređivati dobro i zabranjivati zlo ili će vam Allah uskoro poslati kaznu, pa ćete Ga moliti, ali vam se On neće odazvati.”⁸⁵⁴

Kakva nas opasnost očekuje ako zapostavimo naređivanje dobra i odvrćanje od zla, vidi se iz narednog hadisa u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., na slikovit način prikazuje situaciju društva gdje se ne sprječava od činjenja loših djela. Nu'aman ibn Bešir, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Primjer onih koji čine ružna djela i onih koji ih u tome ne sprječavaju je kao primjer ljudi koji su se ukrkali na lađu, pa je neke zapalo mjesto na palubi, a druge u donjem dijelu lađe (potpalublju). Kada god bi ovima dolje trebalo vode, prolazili bi pored ovih na palubi kako bi zagrabili vodu. Tako su ih uznemiravali posipajući ih vodom dok su ih mimoilazili. Tada su ovi dolje rekli: ‘Najbolje je da uzmemo sjekiru i odvalimo dvije tri daske u dnu lađe, tako ćemo imati vode koliko god hoćemo.’ Ako ih ovi odozgor spriječe da to urade, svi će se spasiti, a ako ih ne spriječe, svi će se utopiti.”⁸⁵⁵

Prema tome, ako se ne budu sprječavala ružna djela u društvu, svima prijeti opasnost da stradaju, i dobrima i lošima.

Ako čovjek nije u stanju izmijeniti situaciju u kojoj se nalazi, treba bar u srcu prezirati grijese koje se čini i treba mu biti teško zbog toga što se Allahovi propisi ne poštuju. Na to ukazuje i slijedeći hadis koji prenosi Džabir, r.a., a u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Allah, dž.š., je naredio Džibrilu, a.s., da uništi jedno selo gdje je većina ljudi činila nered i ružna djela. Tada Džibril reče da u selu

⁸⁵³ Hadis su zabilježili Ebu Davud, Nesai i drugi.

⁸⁵⁴ Hadis su zabilježili Tirmizi i Ibn Madže.

⁸⁵⁵ Hadis je zabilježio Buharija.

Ogranci imana

ima čovjek koji nikada nije griješio. Allah, dž.š., reče: 'Uništi ih sve skupa, jer se lice tog čovjeka nije nikada zacrvenjelo zbog grijeha koji se čine.'⁸⁵⁶

Dužnost nam je druge upućivati na dobro da ne bi za njih bili pitani na Sudnjem danu. Ebu Hurejre, r.a., kaže: „Čuli smo da će se neki ljudi na Sudnjem danu okačiti i uhvatiti za ljude koji ih ne poznaju, pa će im oni reći: 'Šta hoćete od nas, mi vas ne poznajemo!?' Ti ljudi će im reći: 'Vi ste nas gledali kako činimo loša djela, pa nas od toga niste odvrćali.'"⁸⁵⁷

Da bi upućivanje drugih na dobro imalo više efekta, čovjek prvo treba povesti računa o sebi i svom ponašanju, jer Allah, dž.š., kaže: *Zar od drugih tražite da dobročinstvo čine, a pri tome sebe zaboravljate...* (El-Bekare, 44)

Neki čovjek je došao Ibn Abbasu, r.a., i rekao da hoće naređivati dobro i odvrćati od zla, na što ga Ibn Abbas upita: „Jesi li za to spreman?“ On odgovori: „Nadam se da jesam.“ Tada mu Ibn Abbas reče: „Ako si siguran da se nećeš osramotiti zbog tri kur'anska ajeta, možeš to početi raditi.“ Čovjek ga upita: „Koji su to ajeti?“ Ibn Abbas reče: „To su ovi ajeti:

1 - *Zar od drugih tražite da dobročinstvo čine, a pri tome sebe zaboravljate...* (El-Bekare, 44)

2 - *O vjernici, zašto govorite ono što ne radite. Veoma je prezreno kod Allaha da govorite ono što ne činite!* (Es-Saff, 2-3)

3 - Šuajbove, a.s., riječi svome narodu: *Ja ne želim činiti ono što vama zabranjujem.* (Hud, 88)

Ibn Abbas je upitao ovog čovjeka: „Jesi li razumio ove ajete?“ On reče da nije, na što mu Ibn Abbas reče: „Počni od sebe!“ Odnosno, nemoj drugima naređivati dobro, a nisi razumio ova tri ajeta.⁸⁵⁸

Dakle, obaveza vjernika je činiti dobro skupa sa onim kome naređuje da to čini. Mada se ni ovo ne može bukvalno shvatiti – da

⁸⁵⁶ Šuabul-iman, 6/97.

⁸⁵⁷ Zabilježio ga je Rezin, pogledaj Ez-Zevadžir 2/274.

⁸⁵⁸ Šuabul-iman 6/89.

Fuad Sedić

ukoliko učenjak čini loša djela sam ne može tražiti da se to ne čini. On treba objasniti da to što čini nije dobro, da se ljudi ne bi za njim povodili. U tom smislu, Seid ibn Džubejr, kaže: „Kada čovjek ne bi naređivao dobro, a odvrćao od zla dok sam to ne čini, ne bi bilo toga ko bi naređivao dobro, a odvrćao od zla.“ Malik na to kaže: „To je tačno. Jer, ko je taj ko nema pri sebi štogod loše?!“ Ovo treba biti još veći podsticaj učenjacima da se klone loših postupaka, jer snose veću odgovornost nego oni koji ne znaju i oni su ti za kojima se ljudi povode. Upravo zbog toga njihova greška nije ista kao kada je učini neko ko ne zna da je neko djelo grijeh.

Vjernika ne smiju zaokupljati tuđi grijesi, pa da zapostavi grijeha i mahane. U prisustvu Rebia ibn Hajsema je spomenut neki čovjek, pa reče: „Ja sa sobom nisam zadovoljan, pa kako da pretražujem tuđe ponašanje. Uistinu ima ljudi koji se boje Boga zbog tuđih grijeha, a zaboravljaju na svoje grijeha.“⁸⁵⁹

Muhammed ibn Sirin, r.a., kaže: „Bogobožazan čovjek nema vremena spominjati tuđe greške.“⁸⁶⁰

⁸⁵⁹ *Šuabul-iman* 6/87.

⁸⁶⁰ *Šuabul-iman* 6/87.

53. POTPOMAGANJE U DOBROČINSTVU I BOGOBOJAZNOSTI

Pedeset i treći sastavani dio imana je potpomaganje u dobročinstvu i uzajamno podsticanje na bogobojaznost.

Na ovu odliku vjernika ukazuje kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

Jedni drugima pomažite u dobročinstvu i bogobojaznosti, a ne sudjelujte u grijehu i neprijateljstvu; i bojte se Allaha, jer Allah strašno kažnjava. (El-Maide, 2)

Allah, dž.š., naređuje vjernicima da se međusobno pomažu u izvršavanju dobrih djela (svih vrsta hajra), da ostave zabranjene i pokuđene stvari i da ne sudjeluju u pokvarenjaštvu i međusobnoj saradnji u griješnim i zabranjenim stvarima.

Enes ibn Malik, r.a, pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Pomozi svome bratu, bilo da je tlačitelj (zalim) ili potlačeni (mazlum).“ Neko upita: „Ovo da ga pomognem kao mazluma, razumijem, ali kako ću ga pomoći kao zalima?“ Poslanik, s.a.v.s., odgovori: „Da ga onemogućiš i spriječiš u tiraniji i činjenju nepravde (zuluma) – eto tako ćeš ga pomoći.“⁸⁶¹

Allah, dž.š., kaže: *Samo su vjernici braća*, (El-Hudžurat, 10). Upravo se zbog toga vjernici trebaju međusobno uvažavati, voljeti, suosjećati jedni s drugima, brinuti jedni za druge – na što nas i Allahov Poslanik, s.a.v.s., podsjeća govoreći: „Primjer vjernika u međusobnoj ljubavi, samilosti i povezivanju je kao primjer jednog tijela – ako ga boli jedan dio (organ), i ostalo tijelo zadesi groznica i nespavanje.“⁸⁶²

⁸⁶¹ Hadis su zabilježili Buhari, Muslim i Ahmed.

⁸⁶² Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

Ebu Musa, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Vjernik prema vjerniku je poput građevine u kojoj jedna cigla drži drugu ciglu,“ i Poslanik je prepleo prste svojih ruku, kako bi to slikovito pokazao.⁸⁶³

Kako se muslimani trebaju međusobno potpomagati u dobru i koji su načini činjenja dobra ukazuju naredni hadisi:

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Musliman je brat muslimanu, ne smije mu nanositi nepravdu, niti ga ostaviti na cjedilu. Ko bude pomagao bratu u rješavanju problema, Allah će mu pomoći. Ko od brata odagna nedaću, Allah će ga spasiti nedaće na Sudnjem danu. Ko sakrije sramotu svoga brata, Allah će mu sakriti sramotu na Sudnjem danu.“⁸⁶⁴

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom drugom hadisu kaže: „Svaki musliman je dužan udijeliti sadaku svakog dana. Neko reče: „A šta ako nije u mogućnosti?“ Poslanik odgovori: „Neka radi rukama, pa neka koristi i sebi, a neka nešto i udijeli.“ „A šta ako ne nađe posla, pa ni to ne bude u stanju uraditi?“ – upita neko. „Neka naređuje dobra djela.“ – odgovori on. „A šta ako ni to ne bude mogao?“ – upitaše. „Neka pomogne onoga koji je u teškoj situaciji.“ – odgovori on. „A šta ako i to ne mogne?“ – upitaše. „Onda neka se kloni zla (i zaštiti ljude od svoga zla), jer je i to sadaka.“ – odgovori Poslanik, s.a.v.s.⁸⁶⁵

Ebu Zerr, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nema ni jednog insana, a da nije dužan udijeliti sadaku svakog dana kada sunce osvane.“ Ashabi upitaše: „Otkud nam mogućnost dijeliti sadaku, Allahov Poslaniče?“ On im reče: „Zaista su vidovi dobrih dijela mnogostruki: izgovaranje *Subhanellah* (Slava Allahu), *Elhamdulillah* (Hvala Allahu), donošenje tekbira, izgovaranje *La ilahe illellah*, naređivanje dobra i odvraćanje od zla, uklanjanje s puta onoga što smeta prolaznicima, gluhoj osobi da preneseš ono što

⁸⁶³ Muttefekun alejhi.

⁸⁶⁴ Muttefekun alejhi.

⁸⁶⁵ Muttefekun alejhi.

Ogranci imana

nije čula, slijepca da povedeš, slabića da pomogneš – sve su to vrste sadake koje možeš za sebe učiniti.“⁸⁶⁶

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko povede slijepca četrdeset koraka, bit će mu oprošteni svi manji grijesi koje je počinio.“⁸⁶⁷

Od dobrih djela u kojima se treba potpomagati je zaštititi muslimana od gibeta. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ko zaštiti vjernika od munafika koji ga sramoti, Allah će poslati meleka koji će njegovo tijelo štititi od vatre na Sudnjem danu. Ko muslimana potvori da je nešto učinio želeći ga time osramotiti, Allah, dž.š., će ga zaustaviti na Sirat-ćupriji sve dok to ne dokaže.“⁸⁶⁸

Također, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kada god musliman dozvoli da se u njegovom prisustvu ogovara i ponižava drugi musliman, Allah će ga ostaviti kada bude priželjkivao Njegovu pomoć.“⁸⁶⁹

Jednom prilikom je neki čovjek ogovorio drugog čovjeka u prisustvu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa mu je jedan od ashaba uzvratio, na što Poslanik, s.a.v.s., reče: „Ko zaštiti čast svoga brata muslimana, Allah će njegovo lice zaštititi od vatre na Sudnjem danu.“

Enes, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko pomogne svoga brata muslimana u njegovoj odsutnosti, Allah će mu pomoći na dunjaluku i na Ahiretu.“⁸⁷⁰

Od načina potpomaganja u činjenju dobra je i druge ljude upućivati da čine dobra djela. Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Onaj ko drugog uputi na dobro djelo, poput je onoga koji to djelo učini.“⁸⁷¹

Također, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Onaj ko poziva uputi, imat će nagradu onih koji ga budu slijedili do Sudnjeg dana,

⁸⁶⁶ *Šuabul-iman* 6/106.

⁸⁶⁷ Hadis je hasen a zabilježili su ga Ebu Je'ala, Taberani i drugi.

⁸⁶⁸ Hadis je zabilježio Ebu Davud.

⁸⁶⁹ *Šuabul-iman* 6/110.

⁸⁷⁰ *Šuabul-iman* 6/111.

⁸⁷¹ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

ne umanjujući njihovu nagradu nimalo, a onaj koji bude pozivao zabludi, imat će grijeh svih koji ga budu slijedili, ne umanjujući njihov grijeh nimalo.“⁸⁷²

Zabranjeno je potpomagati se u činjenju grijeha, kao što je pomoći zalimu da nekoga nepravedno kazni. To potvrđuje naredni hadis.

Nimran ibn Sahr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko bude išao pomoći zalimu, a bude znao da je zalim, već je izišao iz islama.“⁸⁷³

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Najbolja sadaka je sadaka učinjena jezikom. Ashabi upitaše: „Kakva je to sadaka jezikom, Allahov Poslaniče?“ On reče: „Zauzimanje da se oslobodi zarobljenik (koji je bespravno zarobljen), da se neko zaštiti (bespravnog) ubistva i zauzimanje kojim se nekom muslimanu priušti dobročinstvo.“⁸⁷⁴

⁸⁷² Hadis je sahih.

⁸⁷³ Hadis je zabilježio Taberani.

⁸⁷⁴ *Šuabul-iman* 6/124.

54. STID

Pedeset i četvrti sastavni dio imana je stid. To je neizostavna osobina i karakteristika svakog vjernika. Ovaj sastavni dio imana je Poslanik, s.a.v.s., posebno naglasio u hadisu koji se navodi kao moto ove teme:

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Vjerovanje se sastoji od sedamdeset i nekoliko dijelova, najvažnije je izgovoriti šehadet, a posljednje maknuti s puta ono što smeta prolaznicima, a i stid je dio imana."⁸⁷⁵

U ovom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., spominje da se iman sastoji od sedamdeset i nekoliko dijelova i ukazuje da je najvažnije od toga izgovoriti šehadet – to je vjera s kojom je zadužena svaka osoba pojedinačno. Bez šehadeta i njegovog ispravnog poimanja, ni ostali dijelovi imana ne bi valjali. Posljednji dio imana je maknuti s puta ono što smeta prolaznicima. Nakon toga je Poslanik, s.a.v.s., posebno naglasio stid kao jednu vrlo važnu osobinu i vrlinu koja je sastavni dio imana.

Stid je osobina koja čovjeka podstiče na sve ostale dijelove imana, i upravo je zbog toga posebno izdvojena i naglašena u ovom hadisu. Stid je osobina i ponašanje zbog kojeg se ostavljaju grijesi i zbog koje se daje svakom pravo koje mu pripada. Mnogo je hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., podstiče sljedbenike da se okite ovom lijepom osobinom, tj. stidom.

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prošao pored nekog čovjeka koji je savjetovao brata da se ne stidi, govoreći mu: „Ti se toliko stidiš da ti je to već i naškodilo!“ Poslanik, s.a.v.s., reče: „Pusti ga, zaista je stid dio imana.“⁸⁷⁶

⁸⁷⁵ Muttefekun alejhi.

⁸⁷⁶ Buharija.

Fuad Sedić

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Stid je svako dobro, i sa stidom dolazi samo dobro."⁸⁷⁷

Naredni hadis govori o tome kako Poslanik, s.a.v.s., podstiče ashabe na pravi stid: "Stidite se Allaha pravom stidljivošću." Na to ashabi rekoše: "Hvala Allahu, mi se Njega stidimo." Tada Poslanik, s.a.v.s., reče: "Nije tako kako vi mislite, nego je prava stidljivost da čuvaš glavu i ono što je na njoj (vjeru), da čuvaš stomak i ono što je u njemu (da se hraniš halalom), da se sjećaš smrti i iskušenja. Pa ko želi Ahiret (Budući svijet), neka ostavi ukrase ovoga svijeta. Ko postupi ovako, taj se stidi Allaha pravom stidljivošću."⁸⁷⁸

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Stid je od imana, a sa imanom ćete u Džennet, a bestidnost je od neodgojenosti, a s tim će se u Džehennem."⁸⁷⁹

Jednom prilikom su ashabi bili pored Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je spomenut stid, na što ashabi upitaše: "Allahov Poslaniče, je li stid dio vjere?" Na to im Poslanik odgovori: "On je cijela vjera."⁸⁸⁰

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Svaka vjera ima ahlak (lijepo ponašanje), a ahlak islama je stid."⁸⁸¹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Pet stvari se ubrajaju u odlike ranijih poslanika, a.s.: stid, blagost, liječenje (hidžamom), korišćenje misvaka i mirisanje."⁸⁸²

Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., govoreći o lijepim osobinama, rekao: "Deset je vrlina – možda se nađu kod čovjeka, a ne bude ih kod njegovog sina ili se nađu kod sina, a ne bude ih kod oca; možda se nađu kod sluge, a ne bude ih kod njegovog gazde – to su osobine koje Allah, dž.š., podari onome kome želi sreću: iskrenost u govoru; iskrenost prema ljudima, a to znači da

⁸⁷⁷ Muttefekun alejhi.

⁸⁷⁸ Hadis su zabilježili Tirmizi i Ahmed.

⁸⁷⁹ Hadis je sahih a zabilježili su ga Tirmizi, Ahmed i drugi.

⁸⁸⁰ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 6/135.

⁸⁸¹ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 6/135.

⁸⁸² Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 6/137.

Ogranci imana

čovjek ne može zanoćiti a da mu komšija bude gladan; dijeljenje milostinje; uzvratiti dobrom onome ko ti je učini dobro; čuvanje emaneta; održavanje rodbinskih veza; lijep odnos prema komšiji; lijep odnos prema prijatelju; gošćenje gosta – a najglavnije od toga je stid.⁸⁸³

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "U čemu god bude nepristojnosti ona to pokvari, a u čemu god bude stida, on to ukrasi."⁸⁸⁴

Bejheki bilježi izreku Zunnuna, r.a., koji kaže: "Tri stvari su znakovi stida: prvo promisliti prije nego se nešto izgovori, kloniti se onoga zbog čega ćeš se morati izvinjavati i kloniti se odgovaranja ahmaku i izbjegavati ga."⁸⁸⁵

Stid je osobina svih ranijih poslanika, a.s., što potvrđuje i hadis kojeg prenosi Ebu Mesud el-Ensari, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Posljednje što je ostalo od prvog poslanstva je izreka: 'Ako se ne stidiš, radi što god hoćeš!'"

Ova izreka potvrđuje da je stid bio i ostao pohvalna osobina među svim ranijim poslanicima, a.s., i to je ono što nije dokinuto, niti derogirano ni u jednom vjerozakonu. Dakle, od čovjeka koji nema stida može se očekivati svašta.

Stid je osobina koju Allah, dž.š., voli. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže Abidu ibn Munziru: „Zaista ti imaš dvije osobine koje Allah, dž.š., voli.“ On upita: „A koje su to?“ Poslanik mu reče: „Stid i blagost.“⁸⁸⁶

Neki čovjek je tražio od Poslanika, s.a.v.s., da ga posavjetuje, pa mu on reče: "Savjetujem ti da se bojiš Allaha, dž.š., i da Ga se stidiš kao što se stidiš nekog poštenog i finog čovjeka iz tvoga naroda."⁸⁸⁷

⁸⁸³ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 6/138.

⁸⁸⁴ Hadis su zabilježili Tirmizi, Ibn Madže i Ahmed.

⁸⁸⁵ *Šuabul-imanu*, 6/142.

⁸⁸⁶ Hadis je sahih, a zabilježili su ga Ahmed i Ibn Madže.

⁸⁸⁷ Hadis je slabog seneda, a zabilježio ga je Bejheki u *Šuabul-imanu*, 6/146.

Fuad Sedić

Fudajl ibn Ijad, r.a., kaže: "Pet stvari ukazuje na nesretnost: krutost srca, oko koje ne plače, manjkavost stida, želja za dunjalukom i duga nada."⁸⁸⁸

Šeabi, r.a., kaže: "Ljudi su jedno vrijeme međusobno sarađivali na osnovu vjere. Kada je ponestalo vjere, počeli su sarađivati na osnovu obećanja. A kada je ponestalo toga, onda su jedno vrijeme sarađivali na osnovu ljudskosti. Kada je nestalo ljudskosti, sarađivali su na osnovu stida. A kada je nestalo stida, onda su bili prepušteni stremljenju i strahu."⁸⁸⁹

Kada pogledamo današnje stanje i način oblačenja priličnog broja žena, uistinu moramo konstatirati da je ponestalo stida koji bi morao biti odlika svakog vjernika i vjernice. Poslanik, s.a.v.s., upozorava na nepristojnost u oblačenju: „Dvije vrste džehenemlija još nisam vidio: ljude koji će nositi bičeve poput kravlih repova i njima bespravno udarati narod, i žene koje se budu razgolićeno oblaćile i čije će frizure biti nagete poput devinih grba. Te dvije skupine neće ući u Džennet, niti će osjetiti njegov miris koji se osjeća na velikoj udaljenosti."⁸⁹⁰

⁸⁸⁸ *Šuabul-imanu*, 6/148.

⁸⁸⁹ *Šuabul-imanu*, 6/148.

⁸⁹⁰ Muslim.

55. DOBROČINSTVO PREMA RODITELJIMA

Jedan od vrlo važnih i bitnih sastavnih dijelova imana je dobročinstvo prema roditeljima. To je odlika naše vjere i islamskog ponašanja koja sve više i više dolazi do izražaja u vremenu kada su u mnogim drugim sredinama – u kojima je zapostavljeno vjersko ponašanje – roditelji prepušteni sami sebi i odvajaču u staračke domove. Djeca se sa njima viđaju jednom godišnje, ili još ređe ili skoro nikako – tek što dođu na dan njihove smrti.

Na mnogo mjesta u Kur'anu se spominje obaveznost poslušnosti prema roditeljima i podsticanje na lijepo postupanje prema njima.

Allah, dž.š., kaže: *Gospodar tvoj zapovjeda da se samo Njemu klanjate i da roditeljima dobročinstvo činite. Kad jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni "Uh!" i ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan i reci: "Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, njegovali!"* (El-Isra, 23-24)

Također je interesantno napomenuti da se naredba zahvalnosti prema roditeljima stavlja odmah nakon zahvale Allahu, dž.š.: *Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, a njeno zdravlje trpi, i doji ga u toku dvije godine. Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se sve vratiti.* (Isra, 23-24)

Veliki je broj hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., govori o vrijednosti lijepog ophođenja prema roditeljima i opasnosti neposlušnosti prema njima.

Abdullah ibn Amr, r.a., prenosi da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: "Poslaniče, došao sam ti učiniti bej'at (dati prisegu), a ostavio sam roditelje plačući." Poslanik,

Fuad Sedić

s.a.v.s., mu na to reče: „Vrati se roditeljima i obveseli ih kao što si ih rasplakao!“⁸⁹¹

Čovjek mora voditi računa o tome da roditelji budu zadovoljni njegovim odnosom prema njima, jer time stiže i Allahovo zadovoljstvo. Na to ukazuje i hadis: „Allahovo zadovoljstvo je u zadovoljstvu roditelja, a Njegova srdžba je u srdžbi roditelja.“⁸⁹² Allahov Poslanik, s.a.v.s., također, kaže: „Najveći grijesi su: pripisivati Allahu, dž.š., druga (širk), neposlušnost prema roditeljima, ubistvo i krivokletstvo.“⁸⁹³

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Trojicu Allah, dž.š., neće ni pogledati na Sudnjem danu: onoga koji je neposlušan roditeljima, notornog pijanca i onog koji prigovara na poklonu kojeg dadne.“ i „Trojica neće unići u Džennet: onaj koji je neposlušan roditeljima, onaj koji dozvoljava nemoral (blud) u porodici i žena koja oponaša muškarca.“⁸⁹⁴

Sevban, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Tri grijeha uništavaju ostala dobra djela: širk, neposlušnost roditeljima i bježanje s bojnog polja.“⁸⁹⁵

Muaz, r.a., kaže: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je kao oporuku ostavio deset savjeta, od kojih su: nemoj Allahu činiti širka, makar zbog toga bio ubijen ili zapaljen, i nemoj biti nepokoran roditeljima, makar ti naredili da napustiš imetak i porodicu...“⁸⁹⁶

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

„Tri dove se primaju, i u to nema sumnje: dova onoga kome je nanešena nepravda (učinjen zulum), dova musafira (putnika) i dova roditelja protiv (ili za) svoga djeteta.“⁸⁹⁷

„Allah je prokleo onoga ko nije poslušan roditeljima.“

⁸⁹¹ *Šuabul-iman*, 6/177.

⁸⁹² Tirmizi, Ibn Hibban i Hakim.

⁸⁹³ Buharija.

⁸⁹⁴ Nesai, Bezzar i Hakim.

⁸⁹⁵ Taberani.

⁸⁹⁶ Ahmed.

⁸⁹⁷ Tirmizi.

Ogranci imana

“Allah je prokleo onoga ko psuje oca i onoga ko psuje majku.“ Ashabi upitaše: „Zar može čovjek psovati roditelje?“ On im to ovako pojasni: „To je kada neko opsuje nekom roditelja, pa on njemu, za uzvrat, također opsuje oca ili majku.“

“Džennet se nalazi pod majčinim nogama.”⁸⁹⁸

“Dobročinstvo prema roditeljima su jedna od srednjih džennetskih vrata. Pa ako hoćeš sačuvaj ta vrata, a ako hoćeš izgubi ih.”⁸⁹⁹

Jednom prilikom je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: „Moj otac želi prisvojiti nešto mog imetka?“, našto mu Poslanik reče: “I ti i tvoj imetak pripadate tvome ocu.”

Abdullah ibn Omer, r.a., je vidio čovjeka kako za vrijeme tavafa oko Kabe nosi majku, pa ga taj čovjek upita: „Ibn Omere, jesam li se na ovaj način odužio majci?“ Ibn Omer odgovori: „Ne, nisi čak ni za jedan udar koji majka u toku trudnoće osjeti, nego si ti na taj način učinio dobro djelo prema majci i za to malo ćeš biti mnogo nagrađen.“

Kazna za ovaj grijeh počinje na ovom svijetu

Ebu Bekrete, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Kazna za sve grijehe – po Allahovoj volji – odgađa se do Sudnjeg dana, osim neposlušnosti roditeljima čiju kaznu počinilac osjeti još na ovom svijetu.”⁹⁰⁰ Svakako da će to djeca najbolje osjetiti kada dožive neposlušnost od svoje djece, a u međuvremenu roditelji im presele na Ahiret.

⁸⁹⁸ Nesai, Ibn Madže i Hakim.

⁸⁹⁹ Tirmizi i Ibn Madže.

⁹⁰⁰ Hakim.

56. ODRŽAVANJE RODBINSKIH VEZA

Čuvanje i održavanje rodbinskih veza je sastavni dio imana. Islam pridaje važnost ovoj vrlini i podstiče na održavanje i čuvanje rodbinskih veza. To je ono čime se muslimani mogu ponositi u odnosu na druge koji nemaju takve principe i ne pridaju važnost rodbinskim vezama.

Vrlo često se kod našeg svijeta čuje: „Taj i taj mi ne dolazi, neću ni ja ići njemu.“ To je pogrešno. Pravo održavanje i čuvanje rodbinskih veza je da održavaš rodbinske veze s onim ko s tobom ne kontaktira i prekida tu vezu – što potvrđuje i hadis koji prenosi Abdullah ibn Amr, r.a: “Nije održavanje rodbinske veze uzvratiti onome ko je s tobom održava, nego je pravo održavanje rodbinske veze sastaviti i uspostaviti rodbinsku vezu koja je prekinuta.”⁹⁰¹ Također, Allahov Poslanik, s.a.v.s., u drugom hadisu kaže: “Održavaj rodbinsku vezu s onim ko je s tobom ne želi održavati i daj (udijeli) onome ko tebi ne udjeljuje.”⁹⁰²

Mnogo je ajeta koji podstiču na čuvanje rodbinskih veza i upozoravaju na veličinu grijeha onoga ko bude zapostavljao tu obavezu.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

Zar i vi ne biste, kad biste se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali! To su oni koje je Allah prokleo i gluhim i slijepim ih učinio. (Muhammed, 22-23)

U ovom ajetu se kidanje rodbinskih veza smatra činjenjem nereda na Zemlji. Pa, ko to bude radio, neće mu koristiti ni sluh niti vid, jer ih je Allah, dž.š., prokleo i učinio od onih koji se čulima ne mogu koristiti.

⁹⁰¹ Hadis je zabilježio Buhari.

⁹⁰² Hadis je zabilježio Ahmed.

Fuad Sedić

U drugom ajetu stoji: *I Allaha se bojte – s čijim imenom jedni druge molite – i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdije.* (En-Nisa', 1)

Iz ovog kur'anskog ajeta poznati komentator Kur'ana, Imam Kurtubi izvlači slijedeće pravilo: „Sav islamski ummet se slaže u tome da je održavanje rodbinskih veza vadžib (stroga naredba), a kidanje istih haram (strogo zabranjeno).“

I naredni kur'anski ajeti ukazuju na obaveznost čuvanja rodbinskih veza:

Oni koji izvršavaju obaveze prema Allahu i ne krše ugovore, i oni koji čuvaju ono što je Allah naredio da se čuva (rodbinske veze) i boje se svoga Gospodara, i strepe pred teškim obračunom. (Er-Ra'd, 22-23)

U prethodnim ajetima vidimo da se kidanje rodbinskih veza spominje skupa s kršenjem ugovora i činjenjem nereda na Zemlji, zatim da će takvi zaslužiti Allahovo prokletstvo i imati težak obračun.

Alija ibn Husejn je rekao sinu: „Sine moj, nemoj biti onaj koji prekida rodbinske veze, jer je taj u Kur'anu proklet na tri mjesta.“⁹⁰³

Od hadisa koji govore o važnosti čuvanja rodbinskih veza, spomenut ćemo slijedeće:

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Rodbinska veza će imati jezik na Sudnjem danu, a bit će smještena ispod Arša, odakle će se žaliti Allahu, dž.š., govoreći: 'Gospodaru moj, mene su prekidali! Gospodaru, meni je učinjena nepravda (zulum)! Gospodaru, prema meni se nije lijepo postupalo!' Tada će joj Allah, dž.š., odgovoriti: 'Zar ti nije dovoljno to što ću Ja Sebi približiti onoga ko je tebe čuvao, a udaljiti onoga ko te je prekidao.'“⁹⁰⁴

Sevban, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Troje je okačeno o Arš (Allahov prijesto): rodbinska veza koja govori: 'Allahu moj, ja sam u ime Tebe, pa bih da ne budem prekinuta!';

⁹⁰³ *El-Kebair*, 48.

⁹⁰⁴ *Šuabul-iman*, 6/214.

Ogranci imana

emanet koji kaže: 'Allahu moj, ja sam u ime Tebe, pa bih da ne budem pronevjeren!'; i nimet (blagodat) koja kaže: 'Allahu moj, ja sam od Tebe, pa bih da ne budem zanijekana!'“⁹⁰⁵

Alija, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko voli da mu se produži život, da mu bude obilna nafaka (opskrba), da mu rastanak s ovim svijetom bude lijep i da mu dova bude primljena – neka održava rodbinske veze.“⁹⁰⁶

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada se rodbina obilazi, onda im se nafaka proširi i budu u Allahovoj zaštiti.“⁹⁰⁷

Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Održavanje rodbinskih veza i lijepo ponašanje grade građevine i produžuju život.“⁹⁰⁸

Ebu Ejub el-Ensari, r.a., priča da je neki čovjek došao i obratio se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: „Poslaniče, obavijesti me o djelima koja će me, kada ih budem radio, uvesti u Džennet?“ Allahov Poslanik mu odgovori: „Obožavaj Allaha i nemoj Mu ništa pripisivati kao druga, obavljaj namaz, daj zekat i održavaj rodbinske veze.“⁹⁰⁹

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ko vjeruje u Allaha i Onaj svijet, neka održava rodbinske veze!“⁹¹⁰

„Neće ući u Džennet onaj koji bude kidao rodbinske veze.“⁹¹¹

„Trojica neće ući u Džennet: notorni pijanica, onaj koji kida rodbinske veze i onaj koji vjeruje u sahir (čarolije).“⁹¹²

„Ljudska djela se izlažu (i bilježe) svakog četvrtka navečer (uoči petka), ali se ne primaju od onoga koji kida rodbinske veze.“⁹¹³

⁹⁰⁵ *Šuabul-iman*, 6/216, a Sujuti za ovaj hadis u *El-Džami'us-sagiru* kaže da je slab.

⁹⁰⁶ *Šuabul-iman*, 6/219.

⁹⁰⁷ *Šuabul-iman*, 6/225.

⁹⁰⁸ Hadis je sahih, a zabilježili su ga Ahmed i Bejheki u *Šuabul-imanu*, 6/226.

⁹⁰⁹ Hadis je zabilježio Buhari.

⁹¹⁰ Hadis je zabilježio Buhari.

⁹¹¹ Hadis je zabilježio Buhari.

⁹¹² Hadis je zabilježio Ahmed, Ibn Hibban i Hakim.

⁹¹³ Hadis je zabilježio Ahmed.

Fuad Sedić

Onome koji kida rodbinske veze se, čak, ni dova ne prima na što ukazuje i slijedeći hadis: "Nebesa se zatvaraju pred djelima onoga koji kida rodbinske veze."⁹¹⁴

Također se prenosi da su neki ashabi, r.a., kada bi željeli učiti dovu zatražili od prisutnih, ako ima među njima neko ko ne održava rodbinske veze, neka iziđe kako bi im dova bila primljena.

Ako nismo u stanju materijalno pomoći rodbinu, onda ćemo održavati rodbinsku vezu posjećujući je i razgovarajući s njima. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Održavajte rodbinske veze, pa makar i selameći svoju rodbinu."⁹¹⁵

⁹¹⁴ Hadis je zabilježio Taberani.

⁹¹⁵ *El-Kebair*, 48.

57. LIJEPO PONAŠANJE

Lijepo ponašanje ili lijep ahlak je osobina kojom se treba okтити svaki čovjek. Ova osobina podrazumijeva suzbijanje srdžbe, blagost u kontaktu s drugima i skromnost. Zbog šejtanskog zavođenja vjernika i navraćanja na ružne postupke, ovu odliku je vrlo teško postići, pa se upravo zbog toga smatra jednim od sastavnih dijelova vjerovanja.

Vjernik koji se želi okтити ovom osobinom, mora često sam sa sobom svidati račun po pitanju odnosa prema drugima, vrlo često se mora boriti sam sa sobom – što se ubraja u najvažnije vidove borbe, a to je borba protiv šejtanskog navraćanja na ružne postupke i grijеšenje.

Najbolji primjer lijepog islamskog ponašanja nam je je ostavio naš poslanik, Muhammed, s.a.v.s., koji je – družeći se s odabranom generacijom – ucrtao jasan put kojim treba ići da bi se postigla ta osobina.

Allah, dž.š., za ponašanje i moral Svoga miljenika Muhammeda, s.a.v.s., kaže: *Ti si, zaista, najljepše ćudi.* (El-Kalem, 4) Kada je Aiša, r.a., supruga Allahovog Poslanika, s.a.v.s., upitana o Poslanikovom ponašanju, rekla je: „Njegovo ponašanje je bilo Kur'an (u praksi).“

Mnogo je knjiga napisano o Poslanikovom ponašanju. Tu odliku i vrlinu su mu priznali čak i oni koji ga nisu u vjerskom ubjеđenju slijedili, te su ga stavljali na prvo mjesto najodabranijih i najmoralnijih ljudi u historiji čovječanstva.

Hadiske zbirke su prepune predanja koja govore o njegovom ponašanju (posebno prema porodici), odnosu prema drugima (bilo prijateljima ili neprijateljima), pa čak i odnosu prema životinjama. Poslanik, s.a.v.s., je govorio da je, između ostalog, poslan da usavrši lijepe moralne osobine kod ljudi.

Fuad Sedić

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Vjernici s najpotpunijim imanom su oni koji imaju najljepše ponašanje, a najboljeg ponašanja od vas su oni koji najljepše postupaju prema ženama.“⁹¹⁶

Vjernici lijepog ponašanja su oni koji će biti najodabraniji i sjedit će najbliže Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Na ovo ukazuje hadis koji prenosi Ebu Sealebete el-Hušeni, r.a: „Najdraži od vas su mi oni koji imaju najljepše ponašanje, i oni će sjediti najbliže meni na Sudnjem danu, a najmrži od vas su mi oni koji su najlošijeg ponašanja i oni će od mene biti najdalje na Sudnjem danu.“⁹¹⁷

Usame ibn Šerik, r.a., kaže: „Bio sam prisutan kada su beduini pitali Poslanika, s.a.v.s., o svojim postupcima: „Da li grijeh to i to činiti?“ Tada im Poslanik, s.a.v.s., reče: „O Allahovi robovi, nema grijeha u tome. Grijeh je kada neko skrnavi čast svoga brata muslimana (ogovarajući ga, potvarajući i sl.).“ Tada oni upitaše: „Poslaniče, šta najvrijednije čovjeku može biti dato?“ On im odgovori: „Lijepo ponašanje.“⁹¹⁸

Nuvas ibn Sem'an, r.a., kaže da je pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o dobročinstvu i grijehu, pa mu je odgovorio: „Dobročinstvo je lijepo ponašanje, a grijeh ono što kola u tvojim grudima i čega se bojiš da ljudi saznaju.“⁹¹⁹

Nema sumnje da je veliki sevap dobrovoljno klanjati i postiti, ali se ta deredža može postići i moralnim ponašanjem. Aiša, r.a., kaže: „Zaista Allah, dž.š., zbog lijepog ponašanja, nekom podari deredžu onoga koji mnogo klanja i posti.“⁹²⁰

Ebu Derda, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Najdragocjenije što će se naći na vagi vjernika je lijepo

⁹¹⁶ *Šuabul-iman*, 6/232.

⁹¹⁷ Hadis je sahih, a zabilježili su ga Ahmed i Taberani.

⁹¹⁸ Hadis je sahih, a zabilježili su ga Ibn Madže (3436) i Humejdi (824).

⁹¹⁹ Hadis je zabilježio Muslim.

⁹²⁰ Hadis je slab, a zabilježili su ga Ebu Davud (4798) i Ibn Hibban (480).

Ogranci imana

ponašanje. Allah, dž.š., uistinu mrzi onoga koji se nepristojno i nemoralno ponaša.“⁹²¹

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan o tome šta će ljude najviše uvoditi u Džehennem, pa je rekao: „Usta i spolni organ.“ Nakon toga je upitan o tome šta će ljude najviše uvoditi u Džennet, pa je rekao: „Bogobožnost i lijepo ponašanje.“⁹²²

Onome ko se bude odlikovao lijepim ponašanjem, Allahov Poslanik, s.a.v.s., obećava dvorac u najvišem dijelu Dženneta. Ebu Uname, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Garantiram dvorac u najnižem dijelu Dženneta onome ko napusti raspravu, makar bio u pravu; garantiram dvorac u sredini Dženneta onome ko ostavi laž, pa makar se šalio; i garantiram dvorac u najvišem dijelu Dženneta onome čije ponašanje bude lijepo.“⁹²³

Posljednje što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., preporučio Muazu ibn Džebel, r.a., kada ga je poslao u Jemen, bilo je: „Boj se Allaha ma gdje se našao, loše djelo poprati dobrim, ono će ga pobrisati i lijepo se ophodi prema ljudima!“⁹²⁴

Iskren osmjech je od lijepog ponašanja

Od znakova lijepog ponašanja je iskreno se osmjehnuti bratu muslimanu kada ga sretnemo, jer je to bila Poslanikova, s.a.v.s., praksa.

Džerir ibn Abdullah, r.a., kaže: „Otkako sam primio islam kod Poslanika, s.a.v.s., sam uvijek imao bujruma i kada god bi me on vidio osmjehnuo bi mi se.“⁹²⁵

⁹²¹ Hadis je slab, a zabilježili su ga Tirmizi (2013), Humejdi (393) i djelimično Ahmed 6/451.

⁹²² Hadis je slab, a zabilježili su ga Ahmed 2/365 i Hakim 1/123.

⁹²³ Hadis je dobar, a zabilježili su ga Ebu Davud (4776), Tirmizi (2061) i drugi.

⁹²⁴ Hadis je dobar, a zabilježili su ga Tirmizi (1987) i Ahmed 5/228.

⁹²⁵ Hadis je sahih, a zabilježili su ga Buhari (3822), i Muslim (124).

Fuad Sedić

Ebu Zerr, r.a., pripovijeda da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „O Ebu Zerre, nemoj od dobrih dijela ništa omalovažavati, makar sreo muslimana s osmijehom na licu.“⁹²⁶

Hasan el-Basri, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Sadaka je da ljudima nazivaš selam s osmijehom na licu.“⁹²⁷

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada biste vi dijelili imetak, ne bi ga bilo dovoljno svim ljudima, ali vaš osmijeh i lijepo ponašanje može svim ljudima biti dovoljno.“⁹²⁸

Ljepota ponašanja se ogleda i u slijedećem hadisu: Ukbe ibn Amir, r.a., kaže da je jednoga dana bio s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa mu on reče: „O Ukbe, uspostavi kontakt s onim ko ga s tobom prekida, dadni onome ko tebi ne daje i oprosti onome ko ti je zulum učinio. Čuvaj jezik, plači zbog grijeha i budi gostoprimljiv!“⁹²⁹

U lijepo ponašanje se ubraja da vjernik oprosti i halali onima koji su mu učinili neku nepravdu, ogovarali ga i tome slično. Na to ukazuju slijedeće izreke:

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., često govorio: „Zar ne može neko od vas biti kao Ebu Damdam?“ „A šta je to radio Ebu Damdam?“ – upitaše ashabi. Poslanik im odgovori: „Ebu Damdam je bio od ljudi koji su živjeli prije nas. Kada bi osvanuo rekao bi: ‘Allahu moj, ja danas opraštam (smatrajući to svojom sadakom) svakom onom ko mi nanese neku nepravdu.’“⁹³⁰

Seid ibn Mesruk, r.a., kaže: „Jednog dana je Rebia ibn Hajsema pogodio kamen u glavu i okrvavio ga. Rebi je počeo brisati krv na glavi i reče: ‘Dragi Allahu, oprosti onome ko me je pogodio, jer on to nije učinio namjerno!’“⁹³¹

⁹²⁶ Hadis je sahih, a zabilježili su ga Muslim (2626) i Ahmed 5/173.

⁹²⁷ Hadis je slab i to je od mursel hadisa od Hasana, a zabilježio ga Bejheki u *Šuabul-imanu* 6/253.

⁹²⁸ *Šuabul-iman*, 6/254.

⁹²⁹ *Šuabul-iman*, 6/261.

⁹³⁰ *Šuabul-iman*, 6/262.

⁹³¹ *Šuabul-iman*, 6/264.

Ogranci imana

Oni koji nekome nanesu nepravdu dužni su od njih tražiti halal i izviniti se zbog tog djela, a onaj kome se neko izvini treba to izvinjenje prihvatiti, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ko se izvini svome bratu pa ovaj to ne prihvati imat će grijeh kao onaj koji se krivo zaklinje.“⁹³²

Fudajl ibn Ijad, r.a., kaže: „Kada Allah zavoli nekog roba, odredi nekog ko će ga zlostavljati i uznemiravati.“⁹³³

Ponekada se ljudi povlače u sebe i ne žele kontaktirati sa svijetom, izbjegavajući tako njihovo uznemiravanje. Međutim, Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Vjernik koji kontaktira sa svijetom i saburi zbog uznemiravanja bolji je od vjernika koji ne kontaktira sa svijetom i ne saburi zbog uznemiravanja.“⁹³⁴

Od lijepog ponašanja je i skromnost koja je, inače, vrlina vjernika. Aiša, r.a., kaže: „Ljudi zapostavljaju najbolji ibadet, a to je skromnost.“⁹³⁵

Jahja ibn Ebi Kesir, r.a., kaže: „Najbolji posao je pobožnost, a najbolji ibadet je skromnost.“⁹³⁶

Abdullah ibn Mubarek, r.a., kaže: „Od perzijskih izreka je: Šta je ono što niko od ljudi ne voli? – Oholost. A šta je ono što niko ne prezire? – Skromnost.“⁹³⁷

Evza'i, r.a., kaže: „Prenešeno mi je da je najčasnija skromnost zadovoljstvo s bilo kojim mjestom na koje se sjeda, počinjanje sa selamom, mržnja, dvoličnost i hvalisanje u svim poslovima.“⁹³⁸

Junus ibn Ubejd, r.a., kaže: „Jednog dana smo razgovarali o ljepoti skromnosti, pa je naišao neki stariji čovjek i rekao nam: 'Znate

⁹³² *Šuabul-iman*, 6/321.

⁹³³ *Šuabul-iman*, 6/265.

⁹³⁴ *Šuabul-iman*, 6/266.

⁹³⁵ *Šuabul-iman*, 6/278.

⁹³⁶ *Šuabul-iman*, 6/278.

⁹³⁷ *Šuabul-iman*, 6/294.

⁹³⁸ *Šuabul-iman*, 6/299.

Fuad Sedić

li šta je prava skromnost? Da iziđeš iz kuće i koga god od muslimana sretnoš da ga smatraš boljim od sebe.”⁹³⁹

Šuajb ibn Harb, r.a., kaže: „Ko bude zadovoljan da bude posljednji, Allah će ga učiniti da bude na čelu.”⁹⁴⁰

Izbjegavanje ljutnje i srdžbe

Kontrolirati se u momentu srdžbe je prava jačina i snaga. Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., kaže: „Nije snažan onaj koji druge nadvlada u hrvanju, nego onaj koji se suzdrži kada se naljuti.”⁹⁴¹

Alija, r.a., je rekao: „Sedmero je od šejtana: žestoka ljutnja, pretjeranost u kihanju, pretjeranost u zijevanju, povraćanje, tečenje krvi iz nosa, došaptavanje i drijemanje prilikom zikira (spominjanja Allaha, dž.š.).”⁹⁴²

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ne može čovjek progutati gutljaj vrijedniji kod Allaha, dž.š., od gutljaja smirivanja srdžbe koji popije nadajući se Allahovoj nagradi.”⁹⁴³

Kada čujemo da je neko nešto uradio, trebamo pokušati razumjeti ga i iznaći neko opravdanje za njegov čin. Džafer ibn Muhammed, r.a., kaže: „Kada o svom bratu čuješ nešto što nije dobro, pokušaj mu zbog toga naći od jednog do sedamdeset opravdanja. Ako ne nađeš ni jedno, reci: ‘Možda on ima neko opravdanje koje ja ne znam.’”⁹⁴⁴

Alija ibn Bundar je rekao sinu: „Sine moj, kloni se razilaska s ljudima, jer s kim je Allah zadovoljan da mu bude rob i ti budi zadovoljan da ti on bude brat!”⁹⁴⁵

⁹³⁹ Šuabul-iman, 6/301.

⁹⁴⁰ Šuabul-iman, 6/305.

⁹⁴¹ Hadis je zabilježio Muslim.

⁹⁴² Šuabul-iman, 6/311.

⁹⁴³ Šuabul-iman, 6/314.

⁹⁴⁴ Šuabul-iman, 6/323.

⁹⁴⁵ Šuabul-iman, 6/330.

Ogranci imana

Fudajl ibn Ijad, r.a., kaže: „Ko bude tražio brata bez mahana, ostat će bez ikoga.“⁹⁴⁶

Zun-Nun je rekao: „Kada se čovjek naljuti, pa ne bude blag nije od blagih osoba, jer blaga osoba se dokaže kod ljutnje.“⁹⁴⁷

S ljudima treba biti umjeren i voditi računa o njihovim osjećajima. Ne treba ih opterećavati više nego je potrebno, makar se radilo o namazu ili vazu, jer na taj način može dovesti do toga da ljudi zamrze Allaha, dž.š. Prenosi se da je Omer ibn Hattab, r.a., rekao: „Nemojte da ljudi zbog vas zamrze Allaha, dž.š!“ „Kako to?“ – upitaše prisutni. „Nekada neko od vas bude imam u namazu, pa previše dugo klanja da ljudi zamrze ono u čemu se nalaze, ili počne neko od vas vaziti, pa previše dugo govori tako da ljudi počnu mrziti ono o čemu se govori.“⁹⁴⁸

Ahnef ibn Kajs je rekao: „Ko ljude optereti onim što preziru, oni o njemu kažu ono što ne znaju.“⁹⁴⁹

Dova za lijepo ponašanje

Vjernik je dužan moliti Allaha, dž.š., da njegovo ponašanje učini lijepim, jer se takva dova prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s:

Abdullah ibn Amr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., često učio ovu dovu: „Allahu moj, ja od Tebe tražim zdravlje, poštenje, čuvanje emaneta, lijepo ponašanje i zadovoljstvo s Tvojom odredbom!“⁹⁵⁰

Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., često učio ovu dovu: „Allahu moj, kao što Si me stvorio lijepog, učini i moje ponašanje lijepim!“⁹⁵¹

⁹⁴⁶ *Šuabul-iman*, 6/330.

⁹⁴⁷ *Šuabul-iman*, 6/359.

⁹⁴⁸ *Šuabul-iman*, 6/276.

⁹⁴⁹ *Šuabul-iman*, 6/362.

⁹⁵⁰ *Šuabul-iman*, 6/364.

⁹⁵¹ *Šuabul-iman*, 6/364.

58. LIJEP ODNOS PREMA POTČINJENIMA

Naša vjera je regulirala kakav treba biti odnos među ljudima – odnos starijih prema mlađima, odnos mlađih prema starijima, odnos vladara ili nadređenog prema podređenima i prema onima za koje je odgovoran, odnos direktora preduzeća prema radnicima – sve to je regulirano kako bi sklad i harmonija vladali u društvu. Od svakog se traži korektno izvršavati obaveze prema drugima.

Kada se u islamskim propisima spominju termini u kojima se govori o robovima i njihovim vlasnicima, time se misli na vrijeme kada je bilo robova za koje se neko trebao brinuti, hraniti ih i izdržavati. To je bila prelazna faza u kojoj se morao uspostaviti neki red i raspored u društvu. Možemo zamisliti kakvo bi bilo društvo u kojem se ne zna ko je za koga odgovoran i ko se za koga brine. Sve spomenuto, nikako ne znači da islam stimulira robovlasnički sistem. Naprotiv, islam podstiče na oslobađanje robova, obzirom da se mnogi prekršaji koji se počine sankcioniraju upravo oslobađanjem roba. Također, imamo veliki broj hadisa koji govore o nagradi za onoga ko oslobodi roba.

Naredna dva poglavlja upravo govore o nagradi za one koji su lijepo postupali prema robovima, kao i veličini nagrade za robove koji su korektno izvršavali obaveze i za to su bili duplo nagrađivani od svoga gazde, a čeka ih i nagrada od njihovog Stvoritelja, Allaha, dž.š.

U današnjem vremenu, mnogo ovih hadisa se može odnositi na korektan odnos poslodavca prema radnicima.

Allah, dž.š., naređuje da se lijepo ophodimo i činimo dobročinstvo prema onima s kojima najviše komuniciramo i s kojima smo u kontaktu, pa kaže: *I Allahu se klanjajte i nikoga Njemu ravnim ne smatrajte! A roditeljima dobročinstvo činite, i rođacima, i siročadi, i*

Fuad Sedić

siromasima, i komšijama, bližnjim, i komšijama daljnjim, i drugovima, i putnicima namjernicima, i onima koji su u vašem posjedu. Allah, zaista, ne voli one koji se ohole i hvališu. (En-Nisa', 36)

U ovom ajetu, Allah, dž.š., naređuje vjernicima lijep odnos prema onima što su u njihovom posjedu, kao što je naredio dobročinstvo prema roditeljima, komšijama i drugima.

Enes, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u predsmrtnoj bolesti rekao: „Čuvajte namaz i ono što je u vašem posjedu!“⁹⁵²

Aiša, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Džibril, a.s., mi je toliko savjetovao lijep odnos prema komšiji da sam pomislio da će ga učiniti mojim nasljednikom. Također, mi je preporučio lijep odnos prema robovima da sam pomislio da će odrediti vrijeme kada moraju biti oslobođeni.“⁹⁵³

Allahov Poslanik, s.a.v.s., čak traži od vjernika da potčinjene oslovljavaju lijepim imenima: „Neka niko od vas ne govori: ‘Robe moj ili robinjo moja!, jer su svi ljudi Allahovi robovi, nego neka kaže: ‘Mladiću moj ili Djevojko moja!’“⁹⁵⁴

Allahov Poslanik, s.a.v.s., također, kaže: „Oni koji su u vašem posjedu su vaša braća koju je Allah učinio da vam budu potčinjeni. Ko od vas bude imao brata za kojeg je odgovoran, neka ga nahrani od onoga što i on jede i neka ga obuče od onoga što i on oblači. Neka ga ne opterećuje poslom koji ne može podnijeti, a ako ga optereti neka mu pomogne.“⁹⁵⁵

Ebu Zerr el-Gifari, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada se siromašan nađe kod bogatog to mu je iskušenje, slabić kod jakog je iskušenje, rob kod gazde je iskušenje – pa neka se gazda boji Allaha i neka ga ne opterećuje onim što ne može uraditi, a ako ga optereti neku mu pomogne, a ako nešto ne uradi neka ga ne kažnjava.“⁹⁵⁶

⁹⁵² *Šuabul-iman*, 6/369.

⁹⁵³ Hadis je sahih, a samo je prvi dio ovog hadisa je zabilježio Muslim.

⁹⁵⁴ Hadis je zabilježio Muslim.

⁹⁵⁵ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

⁹⁵⁶ *Šuabul-iman*, 6/371.

Ogranci imana

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada vam sluga donese hranu, pozovite ga da i on sjedne jesti; a ako se bude ustručavao, onda mu dadnite nešto od te hrane, jer se on, kuhajući je, zahmetio oko toga.“⁹⁵⁷

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko svoga roba potvori zinalukom, rob će ga izbičevati na Sudnjem danu.“⁹⁵⁸

Enes, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Allah će svakoga pitati za ono što mu je dato na čuvanje, je li sačuvao ili nije.“⁹⁵⁹

Ebu Bekr, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Neće ući u Džennet onaj koji ružno postupi prema onima za koje je odgovoran, a proklet je onaj ko muslimanu bude nanosio štetu ili pravio spletke.“⁹⁶⁰

⁹⁵⁷ Hadis je zabilježio Buharija.

⁹⁵⁸ *Šuabul-iman*, 6/374.

⁹⁵⁹ *Šuabul-iman*, 6/375.

⁹⁶⁰ *Šuabul-iman*, 6/375.

59. LIJEP ODNOS PREMA PRETPOSTAVLJENIMA

U prethodnom poglavlju je bilo govora o tome kako islam traži korektan odnos pretpostavljenih prema potčinjenima. Od potčinjenih se, također, traži da se lijepo odnose prema pretpostavljenima i da obaveze savjesno izvršavaju.

Džabir ibn Abdullah, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Trojici se namaz ne prima niti se diže prema nebesima: odbjeglom robu dok se ne vrati gazdi, neposlušnoj ženi na koju je suprug ljut i pijanici dok se ne otriježni.“⁹⁶¹

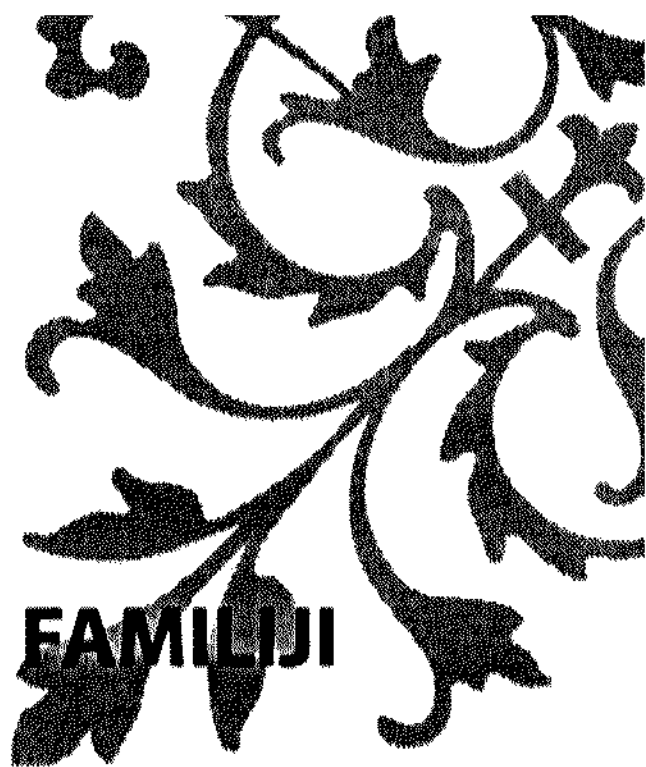
Jedan rob, zvani Ebu Rafi, kaže: „Jednom prilikom, dok sam mjerio žito, učio sam u Kur'anu. Pored mene prođe Omer, r.a., i reče: 'Ti si bolji od Omera, jer izvršavaš obavezu prema Stvoritelju i prema vlasniku.'“⁹⁶²

Ebu Rafi prenosi od Ebu Hurejre, r.a., a ovaj od Allahovog Poslanika, s.a.v.s: „Kada rob bude pokoran svome Stvoritelju i gazdi imat će duplu nagradu.“ Nakon izvjesnog vremena, Ebu Rafi je bio oslobođen, pa je zaplakao. Kada su ga upitali zašto plače, odgovorio je: „Imao sam dvije nagrade, a sada imam samo jednu.“⁹⁶³

⁹⁶¹ *Šuabul-iman*, 6/383.

⁹⁶² *Šuabul-iman*, 6/386.

⁹⁶³ Hadis je zabilježio Muslim.

60. OBAVEZE PREMA DJECI I FAMILIJI

Oboveze vjernika prema djeci i porodici su raznolike. Od tih obaveza je i dužnost da ih odgoje i poduče vjerskim propisima koji su im potrebni u svakodnevnom životu.

Djeca su jedna od velikih Allahovih blagodati koje su date čovjeku, na što ukazuje kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže: *Allah za vas stvara žene od vaše vrste, a od žena vaših daje vam sinove i unuke, i ukusna jela vam daje. Pa zašto u laž oni vjeruju, a Allahove blagodati poriču.* (En-Nahl, 72)

Koga god Allah, dž.š., opskrbi porodom, bilo muškim ili ženskim djetetom, treba se zahvaliti Allahu, dž.š., što mu je podario nasljednika koji će ga slijediti u činjenju dobrih djela i koji će učiti dovu za svog roditelja.

Kada se dijete rodi, roditelj je dužan izvršiti nekoliko stvari:

1. Proučiti ezan novorođenčetu na desno, a ikamet na lijevo uho. Tako je radio i Allahov Poslanik, s.a.v.s. Ebu Rafi, r.a., prenosi da je vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da uči ezan Hasanu na uho kada ga je Fatima, r.a., rodila.⁹⁶⁴

Također, Hasan ibn Alija, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kome se rodi dijete pa mu na desno uho prouči ezan, a na lijevo ikamet, bit će zaštićen od padavice.“⁹⁶⁵

2. Desni premazati i izmasirati datulom. Preporučuje se da to obavi hairli osoba koja je privržena vjeri.

Ebu Musa, r.a., kaže: „Dobio sam sina, pa sam ga donio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., koji mu je nadjeo ime Ibrahim i datulom mu premazao i izmasirao desni. Zatim je proučio dovu

⁹⁶⁴ Šuabul-iman, 6/389.

⁹⁶⁵ Šuabul-iman, 6/390.

Fuad Sedić

za njegov beričet. Nakon toga mi ga je vratio, i to je bilo moje najberičetnije dijete.“⁹⁶⁶

3. Zaklati akiku – kurban iz zahvalnosti Allahu, dž.š., što ga je opskrbio djetetom. Za muško dijete dva bravčeta, a za žensko jedno bravče. Ko nije u mogućnosti zaklati dvoje, dovoljno je bar jedno bravče. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Akika za muško dijete je dva bravčeta kakva trebaju i za kurban, a za žensko je dovoljno jedno bravče.“⁹⁶⁷

4. Obrijati ili skratiti kosu novorođenčetu. Selman, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s – kada je govorio o propisima akike – rekao: „I skinite s njega ono što ga uznemirava (tj. obrijte mu glavu)!“⁹⁶⁸ Pod ovim što ga uznemirava misli se na kosu s kojom je dijete rođeno, tako da mu nova kosa počne nicati gušća i otpornija. Također, treba podijeliti sadaku u vrijednosti težine kose. Ako je čovjek u mogućnosti da to bude u srebru ili protuvrijednost toga u novcu. Prenosi se da je Fatima, r.a., podijelila sadaku u vrijednosti težine kose za Hasana i Husejina.⁹⁶⁹

5. Nadjeti mu lijepo muslimansko ime. Semure ibn Džundub, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Svaki novorođenčetu je njegova akika jedan vid sigurnosti, a treba je zaklati sedmi dan nakon rođenja – kada mu se obrije kosa i nadije ime.“⁹⁷⁰

Djetetu treba nadjeti lijepo muslimansko ime, jer Ebu Derda, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Vi ćete na Sudnjem danu biti prozivani po vašim imenima i imenima vaših očeva, pa zato nadjevajte lijepa imena!“⁹⁷¹

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Najdraža vaša imena Allahu, dž.š., su Abdullah i Abdurrahman.“⁹⁷²

⁹⁶⁶ Hadis su zabilježili Buhari i Muslim.

⁹⁶⁷ *Šuabul-iman*, 6/391.

⁹⁶⁸ Hadis je zabilježio Buhari.

⁹⁶⁹ *Šuabul-iman*, 6/392.

⁹⁷⁰ *Šuabul-iman*, 6/392.

⁹⁷¹ *Šuabul-iman*, 6/393.

⁹⁷² Hadis je zabilježio Muslim.

Ogranci imana

6. Muško dijete treba osunetiti (obrezati). Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Pet stvari je od prirode svakog čovjeka (fitreta, tj. sunneta): sunećenje (obrezivanje), uklanjanje dlaka oko stidnih dijelova tijela, uklanjanje dlaka ispod pazuha, potkraćivanje brkova i odsijecanje nokata.“⁹⁷³

Prenosi se da se je Ibrahim, a.s., prvi osunetio i prvi ugledao sijede dlake, pa je upitao: „Gospodaru moj, šta je ovo?“ Allah, dž.š., mu je odgovorio: „To je dostojanstvo.“ Ibrahim reče: „Gospodaru, uvećaj mi dostojanstvo.“ Ibrahim je prvi ugostio goste, prvi skratio brkove, prvi odsjekao nokte i prvi obrijao dlake oko stidnih dijelova tijela.⁹⁷⁴

Roditelj je dužan uložiti mnogo truda u odgoj djeteta. U dobro poznatom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ne može roditelj ostaviti djetetu ništa vrjednije od lijepog odgoja.“⁹⁷⁵

Džabir ibn Semure, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Da neko od vas odgoji dijete, bolje mu je nego svaki dan udijeliti pola saa, kao sadaku.“⁹⁷⁶

Roditelj je dužan navikavati dijete da se bavi korisnim vrstama sporta, kao što su: trčanje, plivanje, jahanje, gađanje, skijanje i tome slično, jer islam podstiče na bavljenje sportom u granicama normale.

Roditelj treba biti pravedan prema djeci, i ne smije praviti nikakvu razliku među njima – bila ona muškog ili ženskog spola. Da ne bi neko rekao da se u islamu više daje prednost muškoj djeci, imamo mnogo hadisa koji govore o tome koliki je sevap odgojiti i othraniti kćerke ili sestre.

Ukbe ibn Amir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko bude imao tri (ili dvije) kćerke, pa ih od zarade strpljivo

⁹⁷³ Hadis su zabilježili autori šest najpoznatijih hadiskih zbirki.

⁹⁷⁴ *Šuabul-iman*, 6/395.

⁹⁷⁵ Hadis je zabilježio Tirmizi i drugi.

⁹⁷⁶ *Šuabul-iman*, 6/414.

Fuad Sedić

ishrani, odjeva i izdržava, bit će mu zaštita od džehennemske vatre.“⁹⁷⁷

Za izdržavanje familije, čovjek će imati nagradu kao da čini sadaku. Sad ibn Ebi Vekkas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista, šta god potrošiš na izdržavanje familije ti je kao sadaka, čak i zalogaj koji staviš u usta supruge.“⁹⁷⁸

Muhammed, s.a.v.s., nam je uzor u lijepom ophođenju prema ženama, pa i nas podstiče na to riječima: „Najpotpuniji iman je kod onih koji imaju najljepše ponašanje i najmilostiviji su prema ženama.“ I drugi hadis: „Najbolji od vas su oni koji najljepše postupaju prema ženama i kćerkama.“⁹⁷⁹

⁹⁷⁷ Hadis je sahih, pogledaj *Šuabul-iman*, 6/407.

⁹⁷⁸ *Šuabul-iman*, 6/390.

⁹⁷⁹ *Šuabul-iman*, 6/415.

61. LJUBAV PREMA VJERNICIMA

Od sastavnih dijelova vjerovanja je davanje prednosti vjernicima, bliskost sa njima, međusobna ljubav uz poštivanje prava svih ostalih s kojima se živi i sarađuje. Jedan od najboljih načina širenja ljubavi među ljudima je nazivanje selama. Allahov Poslanik, s.a.v.s., i njegovi ashabi, r.a., su najbolji uzor u lijepom komuniciranju i nazivanju selama jednih drugima, pa ćemo spomenuti hadise koji govore o vrijednosti nazivanja selama i njegovom prakticiranju.

Zubejr ibn Avvam, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Među vas se uvukla bolest onih koji su živjeli prije, a to su zavidnost i mržnja. Ona brije, ali ne brije kosu nego brije i uništava vjeru. Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, nećete ući u Džennet sve dok ne budete vjernici, a nećete vjerovati sve dok se ne budete međusobno voljeli. Hoćete li da vas uputim na posao koji će vam pomoći da se međusobno volite? Širite selam među vama.“⁹⁸⁰

Ebu Hurejre, r.a., je rekao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: „Obavijesti me o poslu koji će me uvesti u Džennet?“ Poslanik, s.a.v.s., reče: „Hrani gladne, nazivaj selam, održavaj rodbinske veze i klanjaj noću dok ljudi spavaju.“⁹⁸¹

Abdullah ibn Selam, r.a., kaže: „Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stigao u Medinu, ljudi su pohrlili prema njemu. Rečeno je: ‘Stigao je Poslanik, a.s!’, pa sam i ja došao da ga vidim. Kada sam vidio njegovo lice, uvidio sam da to lice nije lice čovjeka koji laže. Prvo što sam čuo od njega je: ‘O ljudi, širite selam, održavajte rodbinske veze, hranite gladne, klanjajte noću dok drugi spavaju – ući ćete u Džennet spašeni.’”⁹⁸²

⁹⁸⁰ *Šuabul-iman*, 6/424.

⁹⁸¹ Hadis je sahih, *Šuabul-iman*, 6/424.

⁹⁸² Hadis su zabilježili Tirmizi i Ibn Madže.

Fuad Sedić

Podstičući na često nazivanje selama, Allahov Poslanik, s.a.v.s., podučava sljedbenike kako da postave temelje ljubavi u islamskom društvu. Često nazivanje selama među muslimanima je prvi od uzroka zajedništva i ljubavi među muslimanima, svejedno da li nam je osoba kojoj selam nazivamo poznata ili nije. U jednom drugom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Nazivaj selam i onome koga poznaješ i onome koga ne poznaješ.“

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Širite selam, hranite gladne i budite braća kao što vam je Allah, dž.š., naredio.“⁹⁸³

Abdullah ibn Amr, r.a., pripovijeda da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kakav islam je najbolji, pa mu je on odgovorio: „Da hraniš gladne i nazivaš selam onome koga poznaješ i onome koga ne poznaješ.“⁹⁸⁴

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Šest je dužnosti muslimana prema bratu muslimanu: da ga poselami kada ga sretne, da mu kaže *Jerhamukellah* kada kihne i kaže *Elhamdulillah*, da mu se odazova kada ga pozove, da ga obiđe kada se razboli, da mu klanja dženazu kada umre i da čuva njegovu čast i ugled kada je odsutan.“⁹⁸⁵

El-Bera ibn Azib, r.a., kaže: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je naredio sedam stvari, a zabranio sedam: naredio nam je da: obilazimo bolesnike, klanjamo dženazu, nazivamo selam, odazivamo se onome ko nas pozove, kažemo *Jerhamukellah* onome ko kihne i kaže *Elhamdulillah*, pomognemo onome kome se nanosi nepravda i ako nas neko za nešto zakune, da to uradimo. Zabranio nam je da: pijemo iz srebrenog posuđa, jer ko bude iz toga pio na dunjaluku neće piti iz njega na Ahiretu. Također nam je (muškarcima) zabranio nositi zlatni prsten, jahati svilom nagizdane jahalice (zbog oholosti),

⁹⁸³ *Šuabul-iman*, 6/424.

⁹⁸⁴ Hadis je zabilježio Muslim.

⁹⁸⁵ Hadis je zabilježio Muslim.

Ogranci imana

oblačiti krutu i mehku svilu, svileni brokat i odjeću sa svilenim prugama.“⁹⁸⁶

El-Bera ibn Azib, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao: „Nazivajte selam, bit ćete spašeni.“⁹⁸⁷

Enes ibn Malik, r.a., kaže: „Služio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., deset godina, pa mi nikada nije rekao za nešto što sam uradio zašto si to uradio, niti za nešto što sam slomio zašto si to slomio. Jednom prilikom sam stojao pored Poslanika, s.a.v.s., polievajući mu vodu na ruke, pa mi on reče: ‘Hoćeš li da te podučim trima stvarima koje će ti koristiti?’ Odgovorih: ‘Svakako, Allahov Poslaniče!’ On reče: ‘Koga god sretneš od mog ummeta nazovi mu selam, pa ćeš dugo živjeti; kada uđeš u kuću nazovi selam, pa će se berićet u tvojoj kući povećati i klanjaj duha-namaz, jer je to namaz onih koji se kaju.’“⁹⁸⁸

U drugom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Puno klanjaj u kući, povećat će ti se berićet i nazivaj selam sljedbenicima mog ummeta, povećat će ti se dobra djela.“⁹⁸⁹

Obzirom da je Enes ibn Malik, r.a., mnogo bio uz Allahovog Poslanika, s.a.v.s., dosta je hadisa u kojima ga Allahov Poslanik savjetuje, kao što je ovaj: „O Enese, kada uđeš u kuću, nazovi ukućanima selam – povećat će se hajr u tvojoj kući; kada uzimaš abdest, lijepo ga uzimaj – dugo ćeš živjeti; koga sretneš od mojih sljedbenika, nazovi im selam – uvećat će se dobra djela; nemoj spavati, osim pod abdestom – čuvat će te meleki dok si čist; klanjaj i noću i danju i klanjaj duha-namaz, jer je to namaz onih koji se kaju i poštuju starije i budi milostiv prema mlađima.“⁹⁹⁰

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Najnemarniji je onaj čovjek koji odustane od učenja dove, a najškrtiji je onaj koji škrtari sa nazivanjem selama.“⁹⁹¹

⁹⁸⁶ Hadis je sahih.

⁹⁸⁷ *Šuabul-iman*, 6/426.

⁹⁸⁸ *Šuabul-iman*, 6/427.

⁹⁸⁹ *Šuabul-iman*, 6/427.

⁹⁹⁰ *Šuabul-iman*, 6/427.

⁹⁹¹ *Šuabul-iman*, 6/429.

Fuad Sedić

Osman ibn Talha, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Tri postupka će ti priuštiti ljubav tvoga brata: da ga poselamiš kada ga sretneš, da mu napraviš mjesta kada dođe na sijelo i da ga zoveš njemu najdražim imenom.“⁹⁹²

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže: „*Es-Selam* je jedno od Allahovih lijepih imena koje je On spustio na Zemlju, pa ga širite među sobom. Kada god čovjek naiđe pored skupine ljudi pa im nazove selam i oni mu odgovore, on ima prednost u odnosu na njih zato što najviše čini zikr, a ako mu oni ne odgovore na selam, odgovorit će mu oni koji su bolji od njih (tj. meleki).“⁹⁹³

Islamski pozdrav *Esselamu alejkum* je najsadržajniji pozdrav koji u sebi nosi mnoga značenja – selam, spas, mir i spokojnost. O njegovom značenju Ebu Bekr ed-Durejdi kaže: „*Esselamu alejkum* ima tri značenja: ‘Selam (mir) neka je na vas i sa vama’, ‘Neka vas Allah, dž.š., čuva’, i ‘Mi smo u prijateljstvu s vama.’“⁹⁹⁴

Nagrada onome koji prvi nazove selam

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Onaj koji prvi naziva selam čist je od oholosti.“⁹⁹⁵

Ebu Uname, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Najpreči Allahu, dž.š., je onaj čovjek koji prvi naziva selam.“⁹⁹⁶

Šurejh, r.a., kaže: „Kada god se sretnu dvojica muslimana uvijek prvi nazove selam onaj koji je bolji od drugoga.“ Eš-Ša'bi, r.a., kaže da je rijetko ko mogao prije Šurejha nazvati selam.⁹⁹⁷

Cijeneći vrijednost nazivanja selama, Abdullah ibn Omer, r.a., bi imao običaj izlaziti u čaršiju samo da bi se s ljudima selamio. Kada je jednom prilikom u kišnom danu izišao, Mudžahid ga je upitao

⁹⁹² *Šuabul-iman*, 6/430.

⁹⁹³ *Šuabul-iman*, 6/432.

⁹⁹⁴ *Šuabul-iman*, 6/456.

⁹⁹⁵ *Šuabul-iman*, 6/433.

⁹⁹⁶ *Šuabul-iman*, 6/433.

⁹⁹⁷ *Šuabul-iman*, 6/434.

Ogranci imana

zašto je izišao po ovakvom nevremenu, a on odgovori: "Jedno daješ (nazivaš selam), a uzimaš desetero (nagradu). Zaista je *Selam* jedno od Allahovih, dž.š., lijepih imena, pa ako ga ti puno nazivaš onda puno Allaha spominješ."⁹⁹⁸

U jednom predanju se kaže da su neki ljudi rekli: "Ko nazove selam sedmerici ljudi, ima sevap kao da je oslobodio roba."

Selamom se traži odobrenje za ulazak u kuću

Lijepo je da selam bude sastavni dio traženja odobrenja ulaska kod nekoga u kuću, jer se prenosi da je neki beduin pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., može li unići kod njega, a pri tome nije nazvao selam, pa Poslanik reče prisutnima: „Recite mu da nazove selam.“ Kada je nazvao selam, Poslanik mu je dozvolio ući.

Ovo potvrđuje hadis koji prenosi Džabir ibn Abdullah, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Onome ko ne nazove selam, ne dozvoljavajte ući."⁹⁹⁹

Od islamskog bontona je da se tri puta pita ima li bujruma, zazvoni. Ako niko ne odgovori ili se kaže da nema bujruma, treba se vratiti. Nikom ne treba zamjerati zbog toga, jer se svako nađe u situaciji da ne može primiti goste. Ovaj postupak potvrđuje hadis kojeg prenosi Ebu Musa el-Eš'ari, r.a: „Odobrenje za ulazak kod nekog se traži tri puta, pa ako ti se dozvoli, uđi – a ako ne dozvoli, onda se vrati.“¹⁰⁰⁰

Ovaj propis se, također, spominje u Kur'anu: *O vjernici, u tuđe kuće ne ulazite dok dopuštenje ne zatražite i dok ukućane ne poselamite; to vam je bolje, da biste se opomenuli! A ako u njima nikoga ne nađete, ne ulazite u njih dok vam se ne dopusti; a ako vam se rekne: „Vratite se!“, vi se vratite, to je vama najčednije, a Allah zna ono što radite.* (En-Nur, 27-28)

⁹⁹⁸ Šuabul-iman, 6/435.

⁹⁹⁹ Šuabul-iman, 6/441.

¹⁰⁰⁰ Šuabul-iman, 6/441.

Fuad Sedić

Od islamskog bontona je da onaj koji traži dopuštenje za ulazak ne treba stojati licem naspram vrata, već mu vrata trebaju biti s desne ili lijeve strane. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Traženje dopuštenja je propisano isključivo radi gledanja."¹⁰⁰¹

Omer ibn el-Hattab, r.a., kaže: "Ko napuni oči gledajući u unutrašnjost tuđe kuće prije nego mu se dopusti da uđe, učinio je grijeh."¹⁰⁰²

U vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kucalo se na vrata i tako tražilo dopuštenje za ulazak, a danas se koriste zvona, interfon i tome slično. Ako je čovjek u mogućnosti, najbolje se je najaviti telefonom.

Na pitanje domaćina: "Ko kuca?", treba se predstaviti i izgovoriti puno ime, a ne odgovarati sa "Ja!", jer je to pokuđeno. U tom smislu, Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi da je došao jednom prilikom Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., zbog duga koji je ostao iza njegovog oca, pa je stao kod vrata. Poslanik, s.a.v.s., je upitao: "Ko je?" Džabir reče: "Ja" – na što Poslanik dodade: "Ja, ja!" negodujući."¹⁰⁰³

Nazivanje selama u svojoj ili u kući gdje nema nikoga

Neki ljudi misle da ne trebaju nazivati selam kada ulaze u svoju kuću, što je suprotno narednom hadisu.

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada uđeš u svoju kuću, nazovi selam ukućanima – povećat će se beričet kući."

Također, kada se uđe u kuću gdje nema nikog, lijepo je nazvati selam na ovaj način: Esselamu alejna ve ala ibadillahissalihin /Neka je selam na nas i na Allahove dobre robove. Ova izreka se prenosi od nekoliko ashaba i drugih tumača Kur'ana.

Selam treba nazvati pri dolasku u neku skupinu, ali i pri odlasku iz nje. Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik,

¹⁰⁰¹ Hadis je zabilježio Ibn Ebi Šejbe.

¹⁰⁰² *Šuabul-iman*, 6/444.

¹⁰⁰³ Hadis je zabilježio Buharija.

Ogranci imana

s.a.v.s., rekao: “Kada neko od vas dođe u neku skupinu, neka nazove selam, a kada pođe od njih, neka opet nazove selam; prvi selam nije preči od drugoga.”¹⁰⁰⁴

Ovaj selam može biti istog teksta kao i prvi, i može se reći: *Allahimanet*, tj. Ostavljam vas Allahu na emanet, ili nešto sličnog značenja.

Naredni hadis pojašnjava pravilo ko kome naziva selam. Zejd ibn Eslem, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Onaj koji jaše na konju (ili je u prevoznom sredstvu) naziva selam onome koji ide pješice, pješak naziva selam onome koji sjedi, mala skupina naziva selam većoj skupini, mlađi naziva selam starijem. Kada prođe skupina i samo jedan iz nje nazove selam dovoljno je, a kada samo jedan iz skupine odgovori na selam, i to je dovoljno.”¹⁰⁰⁵ Iz ovoga se izuzima da čovjek može nekada nazvati selam i djeci, podsjećajući ih na tu obavezu, a time oponaša i Poslanika, s.a.v.s., koji bi nazivao selam djeci kada bi prolazio pored njih, kao i ženama.

Selam treba nazvati i onome ko tebi ne nazove, jer je neki čovjek upitao Hasana el-Basrija hoće li nazvati selam konjaniku koji prođe pored njega, a ne nazove selam, Hasan reče: “Nazovi mu selam, pa makar on i škrtario sa selamom.”¹⁰⁰⁶

¹⁰⁰⁴ Hadis je zabilježio Tirmizi.

¹⁰⁰⁵ *Šuabul-iman*, 6/466.

¹⁰⁰⁶ *Šuabul-iman*, 6/453.

62. OTPRIMANJE SELAMA

Odgovoriti na selam je veća obaveza nego nazvati ga. Učenjaci kažu da je nazvati selam sunnet, a odgovoriti na nazvani selam (tj. otprimiti ga) vadžib. Ko ne uzvratiti na nazvani selam čini grijeh, jer se suprotstavlja kur'anskoj naredbi uzvraćanja selama.

Od Hasana el-Basrija se prenosi da je rekao: „Selam (pozdrav) je stvar dobre volje i lične kulture, a uzvraćanje na selam je obaveza!“

Obaveza otprimanja selama je spomenuta u Kur'anu: *Kada pozdravom pozdravljeni budete, ljepšim od njega otpozdravite, ili pozdrav uzvratite, jer Allah doista sve obračunava!* (En-Nisa', 85)

Ovaj ajet znači: kada vam musliman nazove selam, uzvratite mu ljepšim od nazvanog ili isto. Prema tome, pohvalno je uzvratiti više, a isto obavezno.

Obzirom da tekst selama sadrži dovu za spas i mir, onda je onaj kome je nazvan selam, također, dužan onome, ko je njemu poželio dobro, spas i mir uzvratiti istom mjerom i poželjeti mu isto, i zato smo dužni odgovoriti na selam i poželjeti spas toj osobi.

Prenosi se da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: „*Esselamu alejkum* (Neka je mir na tebe).“ Poslanik mu odgovori: „*Ve alejkumusselam ve rahmetullah!* (Neka je i na tebe mir i milost Allahova).“ Zatim je došao drugi čovjek i rekao: „*Esselamu alejkum ve rahmetullah!* (Neka je mir na tebe i Allahova milost).“ Poslanik mu odgovori: „*Ve alejkumusselam ve rahmetullah ve berekatuhu!* (Neka je i na tebe mir, milost Allahova i blagoslov).“ Zatim je došao treći čovjek i rekao: „*Essealamu alejkum ve rahmetullah ve berekatuhu!* (Neka je mir na tebe, Allahova milost i blagoslov).“ Poslanik mu odgovori: „*Ve alejkum!* (I na tebe isto to.) Čovjek upita: „Allahov Poslaniče, draži si mi od oca i majke, došli su ti ova dvojica

Fuad Sedić

i nazvali selam, uzvratio si im više nego meni?“ On mu reče: „Ti nam nisi ništa ostavio da dodamo, pa smo ti tako uzvratili.“¹⁰⁰⁷

Ovaj hadis ukazuje da u selamu nema povećanja iznad navedenoga teksta.

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Pet je obaveza muslimana prema muslimanu: otprimanje selama; kada kihne i kaže Elhamdulillah (Hvala Allahu) reći mu: Jerhamukellah (Allah ti se smilovao); obići ga kada je bolestan; prisustvovati njegovoj dženazi i odazvati se njegovom pozivu.“¹⁰⁰⁸

Mi trebamo kontaktirati i komunicirati sa svim sugrađanima i sa njima pozdravljati onako kako to njima odgovara. To potvrđuje i ova Ibn Abbasova, r.a., izreka: „Ko god od Allahovih stvorenja tebi nazove selam, uzvрати mu, makar bio vatropoklonik, jer Allah, dž.š., kaže: *...ljepšim od njega otpozdravite, ili pozdrav uzvratite.*

Pri tome trebamo biti oprezni, jer su neprijatelji islama Allahovom Poslaniku umjesto nazivanja selama govorili: „*Essamu alejkum!* (Neka je smrt na tebe)“ a Poslanik, bi im odgovarao: „*Ve alejkum!* (I na vas).“

Kako će otprimiti selam u namazu

Ponekada se nalazimo u namazu, a neko nam nazove selam, pa ne znamo kako i da li uopće odgovarati na selam. Činjenica da je klanjaču dozvoljeno otprimiti selam ukazuje na bitnost i važnost ove naredbe. Ovdje će nam poslužiti predanje od Suhejba koji kaže: „Prošao sam pored Allahovog Poslanika, s.a.v.s., dok je klanjao i nazvao sam mu selam, a on mi je odgovorio (išaretom) pokazujući prstom.“¹⁰⁰⁹

Također je Abdullah ibn Omer, r.a., upitan o toj situaciji, pa je rekao: „Neka odgovori klimajući glavom ili išaretom s prstom.“

¹⁰⁰⁷ Hadis navodi Ibn Džerir.

¹⁰⁰⁸ Hadis je zabilježio Muslim.

¹⁰⁰⁹ *Šuabul-iman*, 6/513.

Zahvalnost na učinjenoj usluzi

U sklopu ovog poglavlja, Bejheki, r.a., spominje i obavezu zahvaljivanja na usluzi i pomoći koju nam neko pruži, potvrđujući to hadisom u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ko nije zahvalan ljudima, nije zahvalan ni Allahu.“ ili „Najzahvalniji Allahu je onaj koji je najzahvalniji ljudima.“ Prema tome, u zahvali ljudima na učinjenoj usluzi nema širka, kako to neki smatraju, nego se mi time zahvaljujemo Allahu, dž.š., Koji je odredio da nam neka blagodati ili pomoć bude pružena preko nekog od Njegovih robova.

Numan ibn Bešir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko ne bude zahvalan na malom nije zahvalan ni na velikom, ko se ne zahvali ljudima nije se ni Allahu zahvalio. Čak je i samo spominjanje neke blagodati zahvala na njoj, a nespominjanje nijekanje te blagodati...“¹⁰¹⁰

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko od vas u ime Allaha traži dajte mu, ko od vas u ime Allaha bude tražio zaštitu vi ga zaštitite, ko vam učini neko dobro vi ga za to nagradite. Ako to niste u stanju, proučite dovu za njega tako da znate da ste mu se već odužili...“¹⁰¹¹

Najljepše kako se možemo zahvaliti nekom na učinjenom dobru je kazati mu *Džezakellahu hajren*, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kome neko nešto dobro učini pa mu kaže *Džezakellahu hajren* (Allah te dobrom nagradio), već mu se zahvalio na najbolji način.“¹⁰¹²

Obzirom da trebamo imati lijepo mišljenje o ljudima i njihovim postupcima, trebamo biti zahvalni i onima koji su imali lijep nijjet (namjeru) da nam pomognu, makar tako i ne izgledalo.

¹⁰¹⁰ *Šuabul-iman*, 6/516.

¹⁰¹¹ *Šuabul-iman*, 6/516.

¹⁰¹² *Šuabul-iman*, 6/521.

Fuad Sedić

Ubejdullah ibn Muhammed, r.a., kaže: „Govorilo se u naše vrijeme: ‘Ko ne bude zahvalan prijatelju na lijepom nijjetu (namjeri), taj mu nije zahvalan ni na lijepom djelu.’“¹⁰¹³

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko drugima učini dobro, a oni mu se na tome ne zahvale, ako ih on prokune ta kletva će ih stići.“¹⁰¹⁴

Za učinjeno loše djelo se može lošim uzvratiti, mada je bolje oprostiti; to ne znači da vjernik treba dozvoliti da sa njim radi šta ko poželi.

Šafija, r.a., kaže: „Koga neko razljuti, a on se ne naljuti, magarac je, a koga neko pokuša zadovoljiti, a on to ne prihvati, šejtan je.“¹⁰¹⁵

¹⁰¹³ *Šuabul-iman*, 6/523.

¹⁰¹⁴ *Šuabul-iman*, 6/524.

¹⁰¹⁵ *Šuabul-iman*, 6/527.

63. OBILAZAK BOLESNIKA

Jedna od obaveza i sastavnih dijelova vjerovanja muslimana je da obilazi bolesne komšije, prijatelje, rođake, poznanike – kako muslimane, tako i one koji nisu muslimani, jer je to naša obaveza a i Poslanikova, s.a.v.s., praksa.

Na ovu obavezu nas je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kroz mnoge izreke podstakao, a i praksom pokazao da je to sastavni dio našeg islamskog ponašanja. Hadisi tog sadržaja kazuju kolika je vrijednost i nagrada obići bolesnika. Evo nekoliko hadisa koji govore o ovoj temi:

Ebu Musa el-Ešari, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Hranite gladne, obilazite bolesne i oslobađajte zarobljene!“¹⁰¹⁶

Ebu Seid el-Hudri, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Obilazite bolesne i ispraćajte dženaze, jer vas to podsjeća na Drugi svijet.“¹⁰¹⁷

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Musliman prema muslimanu ima šest obaveza.“ Neko upita: „A koje su to obaveze, Allahov Poslaniče?“ Poslanik reče: „Kada ga sretnoš da mu nazoveš selam, kada te pozove da mu se odazoveš, kada od tebe traži savjet da ga posavjetuješ, kada kihne i kaže *El-hamdulillah* da mu kažeš: *Jerhamukellah*, kada se razboli da ga obiđeš i kada umre da mu odeš na dženazu.“¹⁰¹⁸

Sevban, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada god musliman obiđe brata muslimana, on je u džennetskom

¹⁰¹⁶ Hadis je zabilježio Buharija.

¹⁰¹⁷ *Šuabul-iman*, 6/531.

¹⁰¹⁸ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

voćnaku dok se ne vrati.“¹⁰¹⁹ Znači da će on biti nagrađen uživanjem u džennetskim plodovima zato što je pridavao važnost i brinuo se za brata muslimana.

Alija ibn Ebi Talib, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Dok neko sjedi u posjeti kod bolesnika kao da sjedi u džennetskoj bašči, a kada ustane oko njega sedamdeset hiljada meleka ga čuvaju i mole Boga da mu oprostí grijehe sve do noći – ako je bio dan, a ako je bila noć, onda uče dovu za njega sve dok ne osvane.“¹⁰²⁰

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada god čovjek posjeti bolesnika, bude u okrilju milosti; a kada god sjedne kod njega, milost ga obaspe.“ Neko upita: „To je za zdravog, a šta pripada bolesniku?“ On reče: „Brišu mu se grijesi.“¹⁰²¹

Evo jednog hadisi-kudsije u kojem se govori o vrijednosti međuljudskih odnosa. Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da će Uzvišeni Allah na Sudnjem danu reći: „O čovječe, Ja sam bio bolestan, a ti Me nisi obišao?“ Čovjek će reći: „Gospodaru, kako da ja Tebe obiđem, a Ti si Gospodar svjetova?“ Allah će reći: „Zar nisi znao da se taj i taj Moj rob razbolio, a ti ga nisi obišao? Zar ne znaš da si ga obišao da bi Mene kod njega našao? O čovječe, Ja sam od tebe tražio da Me nahraniš, pa Me nisi nahranio?“ Čovjek reći: „Gospodaru kako da Te nahranim, a Ti si Gospodar svjetova?“ Allah će reći: „Zar se ne sjećaš da je taj i taj Moj rob došao i tražio od tebe hrane, pa ga nisi nahranio? Zar ne znaš da si ga nahranio da bi to kod Mene našao? O čovječe, Ja sam od tebe tražio da Me napojiš pa Me nisi napojio?“ Čovjek će reći: „Gospodaru, kako da Te napojim, a Ti si Gospodar svjetova?“ Allah će reći: „Zar se ne sjećaš da je taj i taj Moj rob došao i tražio da ga napojiš, pa ga nisi napojio? Zar ne znaš da si ga napojio da bi to kod Mene našao.“¹⁰²²

¹⁰¹⁹ Hadis je zabilježio Muslim.

¹⁰²⁰ *Šuabul-iman*, 6/531. Neki prenosioci ovu izreku pripisuju Aliji, r.a.

¹⁰²¹ *Šuabul-iman*, 6/531.

¹⁰²² Hadis je zabilježio Muslim.

Ogranci imana

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: „Ko je od vas danas osvanuo kao postač?“ Ebu Bekr, r.a., reče: „Ja.“ Poslanik, s.a.v.s., ponovo upita: „Ko je od vas danas nahranio siromaha?“ Ebu Bekr, r.a., ponovo reče: „Ja.“ Poslanik, s.a.v.s., ponovo upita: „Ko je od vas danas posjetio bolesnika?“ Ebu Bekr, r.a., reče: „Ja.“ Tada Poslanik, s.a.v.s., reče: „U koga se nađu ove odlike, ući će u Džennet.“¹⁰²³

Na održavanje dobrih odnosa među ljudima ukazuje izreka Abdullaha ibn Mes'uda, r.a: „Kada nekog ne bismo vidali, onda bismo otišli do njegove kuće. Ako bi bio bolestan, to bi bila posjeta bolesniku; ako bi bio zauzet, pomogli bismo mu, a ako bi bilo nešto treće, to bi bila obična posjeta.“¹⁰²⁴

Ponašanje prilikom posjete bolesniku

Od islamskog ponašanja prilikom posjete bolesniku je da se s njim rukujemo, da mu rukom pomilujemo čelo ili mjesto na kojem osjeća bol, da ga pitamo za zdravlje – kako je osvanuo, može li spavati, može li jesti i tome slično – što ukazuje na našu brigu za njegovo stanje. Također, bi trebalo proučiti ovu ili sličnu dovu: La be'se alejke, tahurun, inša'Allah (Da budeš izliječen i očišćen ako Bog da).

Kod bolesnika treba optimistički govoriti o onome što će mu uvećati nadu u ozdravljenje i dati moralnu podršku. Treba tražiti od bolesnika da uči dovu za druge, jer je njegova dova kabul. To potvrđuje hadis Džabira ibn Abdullaha, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada neko do vas uđe kod bolesnika, neka se sa njim rukuje, neka stavi ruku na njegovo čelo i upita ga za zdravlje. Također, neka mu kaže da će, inšallah, ozdraviti i još poživjeti, i neka od njega traži da uči dovu za njih – jer je dova bolesnika poput dove meleka.“¹⁰²⁵

¹⁰²³ Hadis je zabilježio Muslim.

¹⁰²⁴ *Šuabul-iman*, 6/538.

¹⁰²⁵ *Šuabul-iman*, 6/541.

Fuad Sedić

Posjeta bolesniku treba biti kratka, jer je takva najsevapnija, neka traje onoliko koliko treba vremena da se pomuže deva – kako to kaže Poslanik, s.a.v.s. Ne treba bolesnike tjerati da previše jedu i piju, jer njih Allah, dž.š., hrani i poji, kako je to u hadisu naglašeno. Ako nešto poželi jesti ili piti to mu ne treba uskraćivati, jer mu je, možda, baš u tome propisan lijek. Bolesnik se ne treba žaliti na bolest i na Allahovo određenje, jer će za strpljenje imati nagradu.

Ako se procijeni da bi to mogla biti smrtna bolest, bolesnika treba nenametljivo nagovarati da izgovori Šehadet i pored njega treba učiti suru Ja-Sin, da mu Allah dadne ozdravljenje ili lahko preseljenje na Ahiret.

Dova za ozdravljenje

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ko posjeti bolesnog muslimana i sedam puta kod njega prouči ovu dovu: **Es'elullahel-Azime rabbel-aršil-azim, en ju'afike ve ješfijeke!** (Molim Uzvišenog Allaha, Gospodara velikog Arša da te izliječi i da ozdraviš!), taj bolesnik će ako Bog da ozdraviti, osim onoga kome je nastupio edžel – smrtni čas.“ U nekim predanjima se kaže da treba staviti desnu ruku na mjesto na koje bolesnik osjeća bol.

64. KLANJANJE DŽENAZE

Klanjati dženaze-namaz svakom muslimanu koji umre sastavni je dio vjerovanja, bez obzira kakav bio taj musliman i koliko je bio privržen vjeri, činio grijehe ili ne činio. Nije naša obaveza suditi ko je dobar a ko loš, obzirom da mi, klanjajući dženazu, učimo dovu i molimo Allaha, dž.š., da oprostí umrloj osobi. Prvi hadis koji ćemo navesti u ovoj temi potvrđuje prethodno rečeno.

Ebu Hurejre, r.a. pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Boriti se na Allahovom putu je vaša obaveza sa svakim pretpostavljenim – bio on dobročinitelj ili griješnik – makar činio i velike grijehe. Dužni ste klanjati u džematu za svakim muslimanom – bio on dobročinitelj ili griješnik – makar činio i velike grijehe. Klanjati dženaze-namaz dužni ste svakom muslimanu – bio on dobročinitelj ili griješnik – makar činio i velike grijehe.“¹⁰²⁶

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Musliman prema muslimanu ima pet obaveza: odgovoriti na selam, obići bolesnika, reći Jerhamukellah onome ko kihne i kaže El-hamdulillah, (klanjati i) ispratiti dženazu i odazvati se nekome ko nas pozove.“¹⁰²⁷

Ibn Abbas, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko klanja dženazu pa ode prije nego se ukopa, ima nagradu jednog *kirata*, a ko sačeka dok se ne ukopa, ima nagradu dva *kirata*. *Kirat* je poput brda Uhud na vagi Sudnjega dana. Zatim kaza: „Je li se čudiš tome da je *kirat* kao brdo Uhud? Uzvišenosti našeg Gospodara odgovara da Njegov *kirat* bude kao brdo Uhud i da jedan Njegov dan bude kao hiljadu godina.“¹⁰²⁸

¹⁰²⁶ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 7/3.

¹⁰²⁷ Hadis je zabilježio Buharija.

¹⁰²⁸ Hadis je djelimično zabilježio Muslim, pogledaj *Šuabul-iman*, 7/4.

Fuad Sedić

Sehl ibn Hunejf, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., posjećivao siromašne muslimane, obilazio ih kada su bolesni i klanjao im dženaze-namaz.¹⁰²⁹

Obaveza džemata i prijatelja je da se pozahmete oko dženaze, a ne da to prepuste porodici umrlog. El-Haris ibn Vehb, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ovaj ummet je u dobru sve dok se dženazama ne opterete samo njihove familije.“

Poželjan broj klanjača dženaze-namaza

Lijepo je vidjeti kada na dženazu nekoj osobi dođe veliki broj ljudi, što ukazuje da je ta osoba, ako Bog da, bila dobar vjernik i ugledan kod naroda, te je zaslužila da joj toliki broj vjernika klanja dženazu. Poželjno je da na dženazi bude od četrdeset do stotinu, ili više klanjača. Naredni hadisi to pojašnjavaju:

Mejmuna, r.a – jedna od Poslanikovih supruga – prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kojem god muslimanu dženaze-namaz klanja *ummet* (skupina) i budu tražili da se zauzimaju za njega (da mu se oprost), bit će im dopušteno zauzimanje.“ Zatim reče: „*Ummet* je od četrdeset do stotinu ljudi, i više od toga.“¹⁰³⁰

Abdullah ibn Abbas, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kojem god muslimanu koji umre dženazu klanja četrdeset ljudi koji Allahu ne čine širk, Allah će im dozvoliti da se za njega zauzimaju.“¹⁰³¹

Aiša, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada god umre neki čovjek pa mu dženaze-namaz klanja *ummet* (skupina muslimana) koji dostiže stotinu i svi se budu zauzimali za njega, bit će im dozvoljeno zauzimanje.“¹⁰³²

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kome dženaze-namaz klanja stotinu ljudi, bit će mu oprošteno.“¹⁰³³

¹⁰²⁹ *Šuabul-iman*, 7/4.

¹⁰³⁰ *Šuabul-iman*, 7/5.

¹⁰³¹ Hadis je zabilježio Muslim.

¹⁰³² Hadis je zabilježio Muslim.

¹⁰³³ *Šuabul-iman*, 7/6.

Ogranci imana

Abdullah ibn Abbas, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom upitan: „Kako si osvanuo?“, pa je odgovorio: „Bolje nego oni ljudi koji ne klanjaju džanazu i ne obilaze bolesnike.“¹⁰³⁴

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Prva počast koju Allah, dž.š., ukaže vjerniku je da oprost grijehe onima koji su mu klanjali džanazu.“¹⁰³⁵

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan o onome čime prvo vjernik bude počašćen u kaburu, pa je rekao: „Oprašta se onima koji su mu ispratili džanazu.“¹⁰³⁶

Također, Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Prvo za što će umrli vjernik biti nagrađen na Sudnjem danu je da će biti oprosteno svima koji mu isprate džanazu.“¹⁰³⁷ Ovakvo značenje se prenosi i od Zuhrija, r.a: „Čast koju će Allah, dž.š., ukazati vjerniku je da će oprostiti svakom ko je bio prisutan na njegovoj dženazi.“¹⁰³⁸

Predavanje rahmeta mrtvima

Od islamskog ponašanja je da se, kada se spomene neko od onih koji su preselili na Bolji svijet, na njih donese rahmet, tj. da zamolimo Allaha, dž.š., da im oprost grijehe. To pogotovo treba prakticirati kada spominjemo naše šehide, roditelje, rodbinu, učitelje i sve druge muslimane.

Ebu Jahja el-Bezzaz, r.a., kaže: „Bio sam među onima koji su obavili hadž sa Hasanom ibn Isaom koji je tada umro u mjestu Sealebe, 240. godine po hidžri. Nešto me omelo, te nisam prisustvovao njegovoj dženazi. Kasnije sam ga vidio u snu i upitao: „O Ebu Alija, kako se osjećaš i šta se s tobom desilo?“ On odgovori: „Oprošteno je i meni i onima koji su mi klanjali džanazu.“ – zatim

¹⁰³⁴ *Šuabul-iman*, 7/6.

¹⁰³⁵ *Šuabul-iman*, 7/7.

¹⁰³⁶ *Šuabul-iman*, 7/7.

¹⁰³⁷ *Šuabul-iman*, 7/7. U lancima prenosilaca tri posljednja hadisa ima slabosti.

¹⁰³⁸ *Šuabul-iman*, 7/7.

Fuad Sedić

mi reče: „Nemoj se žalostiti što nisi bio prisutan na mojoj dženazi, jer je moj Gospodar oprostio grijehe meni, onima koji su mi klanjali dženazu i onima koji na mene donesu rahmet.“¹⁰³⁹

Dovu za naše umrle možemo činiti i na našem jeziku riječima: „Dragi Allahu, oprosti im, smiluj im se, daj da budu s dobrima, odabranima u džennetskim blagodatima, a naše poginule učini šehidima na Sudnjem danu!“

Ebu Katade, r.a., kaže: „Jednom prilikom smo bili sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa je pronešena dženaza. Poslanik reče: ‘On se urahatio (odmorio) ili su se drugi od njega urahatili.’ Ashabi upitaše: ‘Šta znači to on se urahatio ili su se drugi od njega urahatili?’ On reče: ‘Vjernik se smrću oslobađa dunjalučkih tegoba i prelazi u Allahovu milost, a kada nevjernik umre od njega se razrahate (odmore) ljudi, gradovi, drveće i životinje.’“¹⁰⁴⁰

Povjerljivost onoga koji kupa mejita

Osoba koja gasuli, tj. kupa mrtvoga treba biti povjerljiva i ne pričati ništa od onoga što bi se eventualno desilo prilikom kupanja mejita, jer se to smatra jednim vidom čuvanja emaneta. Na to nam ukazuju slijedeći hadisi:

Ebu Rafi, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko okupa mejita (mrtvoga) i sakrije njegove mahane, bit će mu oprošteno četrdeset puta; a ko ga stavi u kefine (ćefine), Allah će ga obući u džennetski *sundus* i *istebrek* (vrste svile); ko mu iskopa kabur i pokopa ga u njega imat će nagradu kao da mu je napravio kuću u kojoj će stanovati sve do Sudnjeg dana.“¹⁰⁴¹

Ebu Uname, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko okupa mejita i prikrije njegove tajne, Allah će ga očistiti od grijeha; a ako ga opremi u kefine, Allah će ga obući u *sundus*.“¹⁰⁴²

¹⁰³⁹ *Šuabul-iman*, 7/8.

¹⁰⁴⁰ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

¹⁰⁴¹ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 7/9.

¹⁰⁴² Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 7/10.

Ogranci imana

Ebu Katade, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko bude zadužen za opremanje svoga brata, neka mu lijepo obuče kefine, jer se mrtvi u njima posjećuju.“¹⁰⁴³

Mi ne znamo u kakvom će halu naša tijela dočekati smrt, pa zato naš narod uči dovu: „Bože, daj da bude kratko, lahko i s dinom i imanom!“

Pristojno ponašanje na dženazi

Vrlo je ružno i pokuđeno vidjeti neke ljude da se za vrijeme praćenja dženaze smiju, puše i razgovaraju o stvarima koje ne dolikuju ovakvim mjestima. Ovo posebno važi za one koji nose ahmedije i trebaju drugima biti primjer u pristojnom ponašanju na dženazi.

Jednom prilikom je Abdullah ibn Mes'ud, r.a., vidio nekog čovjeka da se smije na dženazi, pa mu je rekao: „Zar se smiješ dok pratiš dženazu, tako mi Allaha, neću s tobom više razgovarati.“¹⁰⁴⁴

Također se prenosi, sa slabim lancem prenosilaca, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., smatrao pokuđenim smijanje na dženazi.

Poznati tabiin Sabit el-Bunani, r.a., kaže: „Kada smo pratili dženazu, nismo mogli vidjeti osim ljude pogetih glava kako plaču ili zabrinuto razmišljaju.“¹⁰⁴⁵

Aiša, r.a., kaže: „Usejd ibn Hidajr je bio od najpobožnijih ljudi i imao je običaj reći: ‘Kada bih se uvijek ponašao onako kako se ponašam u tri situacije, bez sumnje bih bio džennetlija: kada učim u Kur'anu ili kada ga slušam, kada slušam Poslanikovu, s.a.v.s., hutbu, i kada sam na dženazi – jer kad god sam bio na dženazi, nisam mislio niočem drugom osim o tome šta će sa njom biti i kuda ide.“¹⁰⁴⁶

Sufjan ibn Ujejne, r.a., je upitan zašto ljudi šute na dženazi, pa je odgovorio: „Zato što je to *hašr*.“¹⁰⁴⁷

¹⁰⁴³ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 7/10.

¹⁰⁴⁴ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 7/11.

¹⁰⁴⁵ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 7/11.

¹⁰⁴⁶ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 7/11.

¹⁰⁴⁷ To jest: skup, ili zbor. Pogledaj *Šuabul-iman* 7/12.

Fuad Sedić

Posjećivanje mezarja

U prvo vrijeme je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio posjećivanje mezarja, ali je kasnije dozvolio – kao što se navodi u narednom hadisu koji prenosi Burejde, r.a., da je Poslanik rekao: „Bio sam vam zabranio posjećivanje mezarja, a sada vam dozvoljavam, jer će vam biti pouka.“¹⁰⁴⁸

Kabure je dozvoljeno obilaziti i ženama, uz uvjet da budu pristojno obučene i da se ponašaju u skladu sa islamskim propisima, jer koliko god je pouka potrebna muškarcima potrebna je i ženama.

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Bio sam vam zabranio posjetu mezarju, pa vam to od sada dozvoljavam. To čini vaša srca skrušenim, vaše oko plačnim i podsjeća vas na Ahiret. Posjećujte ih, ali ne govorite ništa zabranjeno.“¹⁰⁴⁹

Najljepše je posjećivati mrtve petkom, ili dan prije toga, odnosno dan poslije toga – zbog važnosti petka, kao što je to sugerirano u nekim predanjima.¹⁰⁵⁰

Kada se prolazi pored mezarluka, treba nazvati selam i proučiti ovu dovu: Es-selamu alejkum ehle dijaril-muslimin, inna inšaellahu bikum lahikun, jagfirullahu lena ve lekum! Neka je spas na vas stanovnici muslimanskih kuća (mezara), mi ćemo se ako Bog da, vama pridružiti, neka Allah oprost i nama i vama!

Učenje Kur'ana i dove za mrtvoga

Najbolje sjećanje na mrtve je učenje dove za njih, bilo to na kaburu ili kod kuće, nakon obavljenog namaza, ili u drugim situacijama, onako kako to znamo, na našem jeziku. Također je lijepo proučiti nešto iz Kur'ana, te iza proučenog kur'anskog teksta učiti dovu za mrtve, jer se dova, nakon proučenog Kur'ana, ako Bog da, prima.

¹⁰⁴⁸ Hadis je zabilježio Muslim.

¹⁰⁴⁹ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 7/15.

¹⁰⁵⁰ Pogledaj *Šuabul-iman* 7/18.

Ogranci imana

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada neko od vas umre nemojte ga zadržavati, nego požurite sa njim prema njegovom kaburu i neka se prouči kod njegove glave sura El-Fatiha, a kod njegovih nogu završetak sure El-Bekare (*Amenerresulu*).“¹⁰⁵¹

Abdullah ibn Ajjaš, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Mejit je u kaburu poput utopljenika koji očekuje dovu koju će za njega proučiti otac, majka, brat ili prijatelj. Kada neko od njih prouči dovu, to mu bude draže od dunjaluka i svega što je na njemu. Zaista Allah, dž.š., zbog dove živih mrtvima poklanja hedije poput brda. Hedija živih mrtvima je dova za oprost njihovih grijeha.“¹⁰⁵²

¹⁰⁵¹ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 7/16. Bejheki kaže: „Ovaj hadis je zapisan samo ovim senedom, a spomenuto učenje je prenešeno kao izreka Abdullaha ibn Omera, r.a., lično.“ Također se prenosi da su neki ashabi, r.a., oporučili, da se oстане pored njihovog kabura i da se prouči nešto iz Kur'ana.

¹⁰⁵² Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu* 7/16.

65. ISLAMSKO PONAŠANJE PRILIKOM KIHANJA

Obzirom da su vjerski propisi i kodeks islamskog ponašanja obuhvatili sve segmente ljudskog života, ovom prilikom ćemo objasniti način islamskog ponašanja prilikom kihanja, što se također ubraja u sastavne dijelove imana.

Najbolji način kako vjernici mogu jedni drugima pomoći je učiti dovu jedni za druge, pa je i kihanje prilika za to.

Kako postupa musliman koji kihne

Kada musliman kihne, treba glasno kazati: *El-hamdulillahi*, što znači: "Hvala Allahu." Možda će neko postaviti pitanje: zašto je tada potrebno zahvaljivati Allahu, dž.š.? Stručnjaci kažu da se u momentima prije kihanja u organizmu stvori koncentracija gasova koji mogu štetiti organizmu, a pogotovo mozgu. Kihanjem se organizam oslobađa i rasterećuje svih poteškoća i napetosti, pa je krajnje logično da se vjernik, koji je svjestan te situacije, zahvali Allahu, dž.š., što mu je organizam to podnio i ostao zdrav i neoštećen.

Šta se kaže kihaču

Vrlo često se među narodom čuju razne vrste takozvanog nazdravljanja nakon kihanja, pa neko kaže: „Na zdravlje,“ a neko, ako je u pitanju dijete, kaže: „Pis maca“. Ono na što trebamo navikavati svoje ukućane i one sa kojima kontaktiramo je da osobi koja kihne i kaže *El-hamdulillahi*, trebamo reći: *Jerhamukellahu* što znači: "Allah ti se smilovao." To je, ustvari, jedna vrlo lijepa i korisna dova koju trebamo, jedni drugima, upućivati. Svakako da onaj kome je proučena tako fina dova i molba za Allahovu milost, uzvraća onima koji su mu nešto lijepo poželjeli, pa kaže: *Jehdikumullahu ve*

Fuad Sedić

juslihu balekum (Allah vas uputio i popravio vaše stanje) ili *Jehdina ve jehdikumullahu* (Allah uputio i nas i vas).

Ima i drugih predanja u kojima se govori o tome šta treba kazati kada se kihne i kako se uzvraća na to. U jednom predanju stoji da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada neko od vas kihne, neka kaže: *El-hamdulillahi rabbil-alemin* (Hvala Allahu, Gospodaru svjetova) ili: *El-hamdulillahi ala kulli hal*, (Hvala Allahu za svaku situaciju). Neka mu njegov brat musliman kaže: *Jerhamukellahu*, a on neka kaže: *Jagfirullahu li ve lekum*. (Neka Allah oprosti i meni i vama).“¹⁰⁵³

Otkako je Adem, a.s., kihn'o

Praksa zahvale Allahu, dž.š., prilikom kihanja datira još od prvog čovjeka na Zemlji, tj. Adema, a.s., pa se zato kod našeg svijeta, kada se govori o početku nečega ili da se to davno desilo obično kaže: „Otkako je Adem kihn'o“. Na ovo upućuje slijedeći hadis:

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada je Allah, dž.š., stvorio Adema, a.s., podučio ga je riječima: *Elhamdu lillahi*. Tada mu je Allah, dž.š., rekao: *Rahimekellah* (Allah ti se smilovao), pa je zbog toga Allahova milost pretekla Njegovu srdžbu. Zatim je Allah, dž.š., rekao Ademu: 'Idi do onih meleka i nazovi im selam!' Adem, a.s., je otišao i rekao: 'Esselamu alejkum!', a oni su mu odgovorili: 'Esselamu alejke ve rahmetullahi!' i u odgovoru dodali *ve rahmetullah*.“¹⁰⁵⁴

Ima još mnogo hadisa koji govore o ovoj temi i Poslanikovo, s.a.v.s., praksi sa ashabima prilikom kihanja. Evo nekih od njih:

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista Allah, dž.š., voli kihanje, a ne voli zijevanje. Kada neko od vas kihne, neka kaže *Elhamdu lillahi* (Neka ti se Allah smiluje). Dužnost je svakog ko ga je čuo da mu kaže *Jerhamukellah* (Allah ti se smilovao). A kada se nekom od vas zijeva, tada mu se šejtan smije, pa neka to suzbije koliko može.“¹⁰⁵⁵

¹⁰⁵³ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 7/29.

¹⁰⁵⁴ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 7/24.

¹⁰⁵⁵ Hadis je zabilježio Buharija.

Ogranci imana

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Šest je dužnosti muslimana prema muslimanu: kada ga sretneš da ga poselamiš, kada te pozove (na veselje i sl.) da mu se odazoveš, kada zatraži savjet da ga posavjetuješ, kad kihne i kaže: 'Elhamdu lillahi' (Hvala Allahu) da mu kažeš: 'Jerhamukellah' (Allah ti se smilovao), kada se razboli da ga posjetiš i kada umre da mu odeš na dženazu.“¹⁰⁵⁶

Da bi se nekom učila dova zbog kihanja, uvjet je da se zahvali Allahu, dž.š. Enes ibn Malik, r.a., kaže: „Dvojica ljudi su kihnuli u prisustvu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je jednom od njih rekao: 'Jerhamukellah!', a drugom nije. Čovjek reče: 'Allahov Poslaniče, njemu si rekao 'Allah ti se smilovao!', a meni nisi. Poslanik mu na to reče: 'On se zahvalio Allahu, dž.š., a ti nisi.'“¹⁰⁵⁷

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada neko od vas kihne, neka dlanom (ili krajem odjeće) prekrije usta i umanji glas koliko može.“¹⁰⁵⁸

Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kada se nekom od vas uzrigiva ili kihne, neka ne diže puno glas, jer šejtan voli da se prilikom toga diže glas.“¹⁰⁵⁹

Također, treba izbjegavati i suzbijati zijevanje i pokrivati usta, jer se prilikom toga šejtan smije čovjeku, ili šteti.¹⁰⁶⁰

Ako neko u našem prisustvu kihne više puta i bude se zahvaljivao Allahu, dž.š., mi ćemo mu govoriti Jerhamukellah tri puta, a nakon toga nismo obavezni više govoriti, jer je to prehladna osoba. Ko želi može mu i dalje govoriti Jerhamukellah, a ako neće ne mora.

Ebu Hurejre, r.a., kaže: „Svome bratu tri puta reci Jerhamukellah, sve preko toga je prehlada.“¹⁰⁶¹

¹⁰⁵⁶ Hadis je zabilježio Muslim.

¹⁰⁵⁷ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

¹⁰⁵⁸ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 7/31.

¹⁰⁵⁹ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 7/32.

¹⁰⁶⁰ Hadise u ovom značenju bilježe Buharija i Muslim.

¹⁰⁶¹ Hadise u ovom značenju bilježe Buharija i Muslim.

66. LIJEPO DRUŠTVO I PRIJATELJI

Vjernik treba znati koga treba voljeti i s kim treba biti u bliskim prijateljskim odnosima, kao što treba znati da oni koji su otvoreni neprijatelji Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., ne mogu biti njegovi prijatelji. Ovo pravilo ne negira uvažavanje i poštivanje ljudi s kojima živimo, jer nam vjera nalaže i suživot, uz čuvanje svojih i poštivanje tuđih prava.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: *O vjernici! Ne uzimajte Moje neprijatelje i svoje neprijatelje za prijatelje, ljubav im darivajući, a oni poriču Istinu koja je došla vama...* (El-Mumtehine, 1)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Čovjek je na vjeri svoga druga, pa neka svako od vas gleda s kim se druži.“¹⁰⁶²

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je neko upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o najboljem drugu, pa je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Onaj čiji te izgled podstiče na zikr, govor na dobra djela, a njegova djela na Ahiret.“¹⁰⁶³

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: „Mrzi u ime Allaha (osobe koje to zaslužuju) i voli u ime Allaha, jer zaista se Allahovo zadovoljstvo postiže samo tako. Neće čovjek osjetiti slast iskrenog vjerovanja, pa makar puno klanjao i postio, ako ovako ne bude postupao.“¹⁰⁶⁴

Omer, r.a., kaže: „Nemoj se petljati u ono što te se ne tiče, kloni se neprijatelja, ne druguj osim sa povjerljivim i bogobožnim, nemoj se družiti s griješnikom pa da te navrati na grijeh i nemoj mu odavati tajne. Traži savjet samo od bogobožnih.“¹⁰⁶⁵

¹⁰⁶² Hadis je zabilježio Et-Tajalisi.

¹⁰⁶³ *Kenzul-ummal*, br. 25584.

¹⁰⁶⁴ *Šuabul-iman*, 7/70.

¹⁰⁶⁵ *Šuabul-iman*, 7/56.

Fuad Sedić

Poznati tabiin, Seid ibn Džubejr, r.a., kaže: „Četiri postupka se smatraju surovošću i neodgojenošću: da čovjek uđe u džamiju i klanja u zadnjim redovima i neće da se pomakne naprijed, da čovjek prolazi ispred klanjača, da čovjek potire lice prije nego završi sa namazom i da jede skupa sa nevjernikom.“¹⁰⁶⁶

Vrlo često se nalazimo u društvu i osjećamo nelagodnost, jer se ne uklapamo u sredinu u kojoj ponekad dođe do „moralnog opuštanja“, pa se često koriste riječi vulgarnosti i nepristojnosti koje odgojenom i pristojnom čovjeku ne priliče. Vjernik je dužan pokušati, na lijep način, usmjeriti razgovor ka korisnim temama, a ako ne može, onda mu je svakako bolje napustiti takvo društvo, jer ako ostane učestvuje u grijehu.

Alija, r.a., kaže: „Onaj ko priča o nepristojnosti i onaj koji ga sluša jednaki su u grijehu.“¹⁰⁶⁷

Što se tiče druženja s predstavnicima vlasti i raznim funkcionerima, učenjaci upozoravaju i savjetuju da se vjernici njima „ne ulizuju“ jer će to nauditi ispravnosti njihove vjere. Kada je tako bilo u vrijeme vladara koji su klanjali i uglavnom izvršavali vjerske propise, kakva je tek situacija danas? Jedini razlog i opravdanje za druženje sa njima je da im se uputi neki savjet i ukaže na propuste u kršenju ljudskih prava i tome slično.

Pogledajmo kako Vehb, r.a., savjetuje Ataa: „Nemoj odlaziti vladarima na vrata... jer šta god ti dadnu od dunjalučkih stvari isto toliko će oduzeti i umanjiti od tvojih ahiretskih blagodati.“¹⁰⁶⁸

Vrlo je nezgodno, kada se nađete u takvom društvu, ukazati na neke propuste. Sufjan Sevri, r.a., kaže: „Ponekada sretnem čovjeka kojeg radi Allahovog hatara mrzim, pa me on upita: ‘Kako si osvanuo?’ Takav mi, samim pitanjem, priraste srcu. A kako će se moje srce tek ophoditi prema onima čiju hranu jedem ili na njihovim foteljama sjedim?“¹⁰⁶⁹

¹⁰⁶⁶ *Šuabul-iman*, 7/42.

¹⁰⁶⁷ *Šuabul-iman*, 7/44.

¹⁰⁶⁸ *Šuabul-iman*, 7/49.

¹⁰⁶⁹ *Šuabul-iman*, 7/51.

Ogranci imana

Hasan Basri, r.a., kaže: „Ko nepravednom vladaru bude učio dovu za dug život, taj voli da se prema Allahu griješi.“

Muhammed ibn Junus kaže: „Pravi sretnik je onaj koji nema potrebe ići ni do sultanskih, niti do bolničkih vrata.“¹⁰⁷⁰

Spomenut ćemo još neke izreke o ovoj temi koje je naveo Bejheki, r.a., u *šuaḅul-imanu*:

Mekhul, r.a., kaže: „Kloni se lošeg društva, jer loše je stvoreno za loše.“

Malik ibn Enes, r.a., kaže: „Ko nije dobar prema sebi, ne može biti dobar ni prema drugima.“

Lukman je učio ovu dovu: „Allahu moj, nemoj da moje društvo budu *gafilī*, oni koji me, kada Te spomenem neće pomoći, a kada Te zaboravim neće podsjetiti, kada im naredim neće me poslušati i kada postim neće me ostaviti na miru.“

Mnogo se veći efekat postiže praktičnim djelovanjem na što ukazuje i naredna izreka:

Neki čovjek je upitao Sehla ibn Abdullaha s kim bi se družio, na što mu on odgovori: „Druži se sa onim čija ti djela govore, a ne jezik.“

Amr ibn el-A's, r.a., je rekao: „Kad god sam nekom povjerio neku tajnu i on je ispričao drugima, nisam nikada prigovarao njemu, već sebi, zato što je ja nisam mogao sačuvati kod sebe, pa što bi je onda on čuvao?“

Poznati mufessir Mudžahid, r.a., kaže: „Ljudi su govorili: 'Nema dobra u druženju sa onim ko ne uvažava tebe kao što ti uvažavaš njega.'“

Sufjan ibn Ujejne, r.a., kaže: „Nemoj se družiti s onim ko ti prigovara za dobra djela koja ti je učinio.“

Zun-Nun je rekao: „Druži se s onim ko o tebi isto govori i kada si prisutan i kada si odsutan.“

Šafija, r.a., kaže: „Nema hajra u druženju s onim kome moraš uvijek odobravati postupke.“

¹⁰⁷⁰ *Šuaḅul-iman*, 7/54.

67. POŠTIVANJE KOMŠIJA

Uvažavanje komšija i održavanje korektnog odnosa sa njima spada u sastavne dijelove imana.

Važnost održavanja komšijskih veza je obaveza koja je spomenuta u Kur'anu: *Roditeljima činite dobro, i rođacima, i siročadima, i siromasima, i komšiji i bližnjem, i komšiji daljnjem...* (En-Nisa', 36)

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: „Bližnji komšija je s kojim si u srodstvu, a daljnji onaj s kojim nisi u srodstvu!“¹⁰⁷¹

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Džibril, a.s., mi je toliko preporučivao komšiju da sam pomislio da će ga odrediti kao nasljednika.“¹⁰⁷²

Ebu Šurejh el-Huzai, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ugosti gosta. Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka lijepo postupa prema komšiji. Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori samo ono što je dobro ili neka šuti.“¹⁰⁷³

Ebu Šurejh el-Keabi, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., tri puta rekao: „Tako mi Allaha, nije vjernik, tako mi Allaha nije vjernik, tako mi Allaha nije vjernik!“ Ashabi upitaše: „Ko, Allahov Poslaniče? Reče: „Onaj čovjek od čijeg zla nije siguran njegov komšija.“¹⁰⁷⁴

Ebu Hurejre, r.a., prenosi sličan hadis u kojem se kaže da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Neće ući u Džennet onaj od čijeg zla nije siguran njegov komšija.“¹⁰⁷⁵

¹⁰⁷¹ *Tefsir Ibn Kesir*, skraćeno izdanje, str. 276.

¹⁰⁷² Muttefekun alejhi.

¹⁰⁷³ Hadis je zabilježio Muslim.

¹⁰⁷⁴ Hadis je zabilježio Buharija.

¹⁰⁷⁵ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

Komšijske odnose treba održavati time što ćemo se brinuti za komšiju da li je gladan ili mu treba neka druga pomoć. Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi nama dobro poznat hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Nije pravi vjernik onaj ko se najede, a njegov komšija pored njega bude gladan.“¹⁰⁷⁶

Komšijske odnose treba održavati, makar im udijelili ono što je u našoj mogućnosti.

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „O žene muslimanke, neka komšinica ne zamjeri komšinici, makar joj poklonila ovčiju glavu.“¹⁰⁷⁷

Ebu Zerr, r.a., kaže: „Posavjetovao me je prijatelj, s.a.v.s., ovim riječima: „Kada kuhaš čorbu, dodaj malo više vode kako bi nešto od toga mogao nasuti u posudu komšijama.“¹⁰⁷⁸

Abdullah ibn Amr, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Najbolji su drugovi kod Allaha oni koji su najbolji prema svom drugu, a najbolji komšija je onaj koji je najbolji prema svom komšiji.“¹⁰⁷⁹

Aiša, r.a., je upitala Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Imam dvojicu komšija, pa kome da dam poklon?“ Poslanik joj reče: „Onome čija su ti vrata bliža.“¹⁰⁸⁰

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: „Ko će uzeti ove riječi da radi po njima ili podučiti nekoga ko će po njima raditi?“ Ebu Hurejre, r.a., je rekao: „Ja ću ih uzeti.“ Tada je Poslanik uzeo Ebu Hurejru za ruku i na prste mu nabrojao ovih pet stvari: „Čuvaj se grijeha, bit ćeš najpobožniji čovjek; budi zadovoljan onim što ti je Allah dodijelio, bit ćeš najbogatiji čovjek; lijepo postupaj prema komšiji, bit ćeš mu'min; želi ljudima ono što

¹⁰⁷⁶ *Šuabul-iman*, 7/76.

¹⁰⁷⁷ Buharija i Muslim.

¹⁰⁷⁸ Hadis je zabilježio Muslim.

¹⁰⁷⁹ Hadis je zabilježio Ahmed.

¹⁰⁸⁰ Hadis je zabilježio Buharija.

Ogranci imana

želiš i sebi, bit ćeš musliman i nemoj se puno smijati, jer to umrtvljuje srce.“¹⁰⁸¹

Uznemiravanje komšija može biti razlog ulaska u Džehennem, na što nam ukazuje slijedeći hadis u kojem Ebu Hurejre, r.a., kaže da je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., spomenuta neka žena koja noći provodi u ibadetu a dane u dobrovoljnom postu, puno dijeli sadaku ali jezikom uznemirava komšije. Poslanik, s.a.v.s., reče: „Kod nje nema dobra, ona će u Džehennem!“ Tada mu je spomenuta druga žena koja klanja obavezne namaze i nema ništa drugo podijeliti, osim malo mladog sira, ali nikog ne uznemirava. Poslanik, s.a.v.s., reče: „Ona će u Džennet.“¹⁰⁸²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ko želi da ga Allah i Njegov Poslanik vole neka govori istinu, čuva emanet i ne uznemirava komšiju.“¹⁰⁸³

Prenosi se da je Lukman rekao sinu: „Sine moj, ja sam nosio i kamenje i željezo i svakakve teške terete, ali nisam vidio ništa teže od lošeg komšije. Sine moj, probao sam svakakve gorčine u životu, ali nisam vidio ništa gorče od siromaštva.“¹⁰⁸⁴

Nafi ibn Abdulvaris, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Sreća muslimana se ugleda u prostranom stanu, dobrom komšiji i ugodnoj jahalici (prevoznom sredstvu).“¹⁰⁸⁵

Obaveze prema komšiji

U ovom hadisu, Poslanik, s.a.v.s., govori o obavezama prema komšiji, pa kaže: „Znaš li koja su prava komšije: Kada komšija od tebe zatraži pomoć pomози mu, kada od tebe traži pozajmnicu daj mu, kada je u neimaštini pomози mu, kada se razboli obiđi ga, kada ga zadesi neka blagodat čestitaj mu, kada ga zadesi nedaća saosjećaj sa njim, kada umre dođi mu na dženazu. Nemoj graditi nešto

¹⁰⁸¹ *Šuabul-iman*, 7/78.

¹⁰⁸² *Šuabul-iman*, 7/79.

¹⁰⁸³ *Šuabul-iman*, 7/81.

¹⁰⁸⁴ *Šuabul-iman*, 7/82.

¹⁰⁸⁵ *Šuabul-iman*, 7/83.

Fuad Sedić

visoko pa da mu zaklanjaš vjetar, osim da ti on to dozvoli. Nemoj ga uznemiravati mirisom iz tvoga lonca, osim da i njemu uspeš od toga. Ako kupiš voća udjeli mu od toga, a ako to nisi u mogućnosti onda unesi u kuću da on ne vidi, i neka tvoje dijete s tim u ruci ne izlazi u dvorište da komšijsko dijete ne poželi isto.“¹⁰⁸⁶

Džafer ibn Muhammed kaže: „Dvije su vrste ljudskosti: ljudskost kada si kod kuće i ljudskost kada si na putu. Ljudskost kada si kod kuće se ogleda u učenju Kur’ana, čitanju knjiga, klanjanju u džamiji i sjedenju s dobrim ljudima. Ljudskost na putu se ogleda u trošenju imetka na saputnike, što manjem razilaženju u mišljenju sa saputnicima, u šali o onome što nije grijeh i kada se rastaneš sa njima da o njima pričaš samo pozitivno.“¹⁰⁸⁷

¹⁰⁸⁶ *Šuabul-iman*, 7/83.

¹⁰⁸⁷ *Šuabul-iman*, 7/87.

68. GOSTOPRIMSTVO

Dočekivanje gostiju i njihov ícram je sastavni dio imana. To je ono što nam naš islamski bonton nalaže, a u skladu je s bošnjačkom tradicijom. Jedna od odlika Arapa, čak i prije pojave Muhammeda, s.a.v.s., je dočekivanje gostiju i ukazivanje poštovanja prema njima, i ta se odlika i dan-danas kod njih zadržala.

Poslanikova, s.a.v.s., praksa, čak i prije dobijanja Objave, bila je dočekivanje gostiju, pomaganje iznemoglih i spriječavanje nepravde. Nakon poslanstva, Muhammed, s.a.v.s., je gostoprimstvo posebno isticao i hvalio. Postoji dosta hadisa i izreka koje podstiču na ugošćavanje, tako da nije ni čudo da se ova vrlina ubraja u sastavne dijelove vjerovanja svakog muslimana.

Na praksu Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., i njegovih ashaba ukazuje predanje Seleme ibn Ekvea, r.a., koji kaže: „Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao sabah-namaz, rekao bi: ‘Neka svako od vas uzme po nekoliko ljudi u goste.’ Neki od ashaba bi uzeo dvojicu ili trojicu ljudi, a Poslanik, s.a.v.s., ostale kojima bi trebalo gostoprimstvo.“¹⁰⁸⁸

Lijepa je izreka našeg naroda da se povećava beričet i blagoslov u kući koja dočekuje goste. Ova odlika je bila pogotovo cijenjena u vrijeme oskudice i neimaštine, kada se uistinu trebalo žrtvovati da bi se gost, ili putnik namjernik, dočekaao. Veći je bio sevap u takvoj situaciji dočekati gosta, nego s današnjim rahatlukom i komforom u kojem, hvala Bogu, živimo.

Neugošćavanje je ružna osobina na koju Poslanik, s.a.v.s., upozorava u hadisu koji prenosi Ukbe ibn Amir, r.a: „Nema dobra u narodu koji ne dočekuje goste.“¹⁰⁸⁹

¹⁰⁸⁸ *Šuabul-iman*, 7/92.

¹⁰⁸⁹ *Šuabul-iman*, 7/91.

Fuad Sedić

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka dočeka gosta, ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka lijepo postupa prema komšiji, ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori samo ono što je dobro ili neka šuti.“¹⁰⁹⁰

Svakog gosta tri dana dosta

Narodna izreka, donekle, ima uporište i u našoj vjeri. Ebu Šurejh el-Advi, r.a., kaže: „Moje uši su slušale a oči gledale Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: ‘Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka gostu dadne njegovo pravo. Ashabi upitaše: ‘Poslaniče, a šta je njegovo pravo?’ On odgovori: ‘Njegovo pravo je dan i noć, a kompletno gostoprimstvo je tri dana. Sve što bude više od toga je sadaka.’ Zatim je Poslanik završio riječima: ‘Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka govori ono što je dobro ili neka šuti.’“¹⁰⁹¹

Pojašnjenje ovog hadisa nalazimo kod Hattabija, r.a., koji kaže: „Njegovo pravo je dan i noć.“ Znači da je domaćin dužan da se dan i noć angažira oko gosta i da uložiti truda i zahmeta koliko može više nego što to čini u običnim danima. U preostala dva dana će ga ugostiti onim što domaćin jede s familijom. Kada prođu tri dana, isteklo je njegovo pravo ugošćavanja, sve što bude više od toga smatra se sadakom koju čini domaćin prema gostu.“¹⁰⁹²

Svakako da ovaj hadis ne treba bukvalno razumjeti da se gosti ne mogu dočekati više od tri dana, pogotovo ako su to gosti koji su došli izdaleka, a stigli su na godišnji odmor. Oni borave onoliko koliko žele, ali se i ne smatraju gostima, nego dobijaju tretman ukućana, koji se uklapaju u porodični ambijent, pomažu oko kućnih poslova i ne ometaju domaćine u svakodnevnim poslovima.

Obaveza dočekivanja gosta ide do te mjere da postaje pravo gosta, pa ako bi mu to pravo bilo uskraćeno, bilo bi mu dozvoljeno

¹⁰⁹⁰ Muttefekun alejhi.

¹⁰⁹¹ Muttefekun alejhi.

¹⁰⁹² *Šuabul-iman*, 7/91.

Ogranci imana

da ga silom priušti. Na to ukazuje pitanje Ukbe ibn Amira, r.a., upućeno Poslaniku, s.a.v.s: „Poslaniče, ti nas nekada pošalješ, pa mi dođemo u neko selo i ljudi nas ne ugoste, pa šta da radimo?“ Tada im Poslanik reče: „Kada dođete u neko mjesto i oni vam ponude gostoprimstvo, prihvatite. Ako vam uskrate, vi sami sebi uzmite pravo ugošćavanja koje vam pripada.“¹⁰⁹³ Svakako da se ovo odnosi na situacije kada putnik ostane bez sredstava za život.

Praksa je pokazala da svako ne zna ugostiti ljude i da mu to ne ide za rukom, makar se i trudio. Naredni hadis govori o tome da je lijep ahlak osobina koju Allah, dž.š., podari kome hoće. Amr ibn Dinar, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prošao pored nekog čovjeka koji je posjedovao mnogo imetka, veliki broj deva, šezdeset, sedamdeset, devedeset ili čak blizu stotinu, krava i ovaca, pa ga taj čovjek nije ni dočekaio ni ugostio. Nakon toga je Poslanik prošao pored neke siromašne žene koja je imala samo nekoliko ovčica, ali je, ipak, dočekala Poslanika, s.a.v.s., i zaklala mu jednu ovcu. Poslanik je na to ashabima rekao: „Vidjeli ste onog čovjeka koji ima stado deva, krava i ovaca, ali nas nije ni dočekaio ni ugostio, a pogledajte ovu ženu koja ima samo nekoliko ovaca, ona nas je ugostila. Ove osobine su u Allahovoj ruci i On daje lijepe osobine onome kome hoće i ko ih zaslužuje.“ Također se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., na minberi rekao: „Zaista lijepim osobinama Allah upućuje koga hoće i štiti ga od ružnih osobina.“¹⁰⁹⁴

Čovjek gosta treba ugošćavati onako kako mu to dozvoljavaju mogućnosti i ne treba se time opterećivati. Selman, r.a., kaže: „Poslanik, s.a.v.s., nam je naredio da se ne opterećujemo prilikom ugošćavanja preko naših mogućnosti, nego da gosta ugostimo onim što imamo.“¹⁰⁹⁵ Osmjeh na licu i iskazana dobrodošlica i radost mnogo su važniji od onog čime ćemo gosta dočekati.

Od stvari s kojima treba požuriti je ugošćavanje gosta i sa tim ne treba oklijevati. Bekr ibn Abdullah el-Muzeni kaže: „Kada ti gost

¹⁰⁹³ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

¹⁰⁹⁴ *Šuabul-iman*, 7/93.

¹⁰⁹⁵ *Šuabul-iman*, 7/94.

Fuad Sedić

dode, nemoj oklijevati da ga ugostiš onim što posjeduješ, stavi ono što ima, pa kasnije pripremaj ono čime ga želiš posebno ugostiti.“

Prvi koji je dočekaio i nahranio musafire bio je Ibrahim, a.s. Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Prvi ko je dočekaio goste je Ibrahim, a.s.“¹⁰⁹⁶ Njegovo gostoprimstvo prema melekima je Allah, dž.š., spomenuo na nekoliko mjesta u Kur'anu.

Ibrahimovo, a.s., gostoprimstvo je bilo jedan od razloga zašto ga je Allah, dž.š., uzeo za prijatelja. Abdullah ibn Amr, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao Džibrila, a.s.: „Džibrile, zašto je Allah, dž.š., uzeo Ibrahima, a.s., za prijatelja?“ Džibril, a.s., mu odgovori: „Zato što je hranio i ugošćavao ljude“ – odgovori mu Džibril.¹⁰⁹⁷

Ikrima, r.a., kaže: „Ibrahima, a.s., su zvali *Ebu Dajfan* (Dočekivalac gostiju), njegov dvorac je imao četvero vrata kako ga ne bi niko od prolaznika mašio.“¹⁰⁹⁸

Ata, r.a., kaže: „Ibrahim, a.s., Allahov prijatelj, kada bi htio jesti tražio bi ko će s njim jesti na udaljenosti od jednu milju.“ Prenosi se da je goste lično posluživao.

Također se prenosi slična stvar i od Isaa, a.s., da je i on lično posluživao goste i na takvo djelo upućivao sljedbenike.

Berićet u hrani se povećava kad više ljudi zajednički jede. To potvrđuje i Muhammed, s.a.v.s.: „Najdraža hrana Allahu, dž.š., je ona u kojoj ima puno ruku koje jedu.“¹⁰⁹⁹

Musafir se dočekuje s onim što se posjeduje, i to ne treba potcjenjivati. To potvrđuje naredno predanje u kojem se kaže da su Džabiru, r.a., došli gosti, pa ih je on počastio hljebom i sirćetom i onda im rekao: „Jedite, ja sam uistinu čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: 'Divan li je začim sirće, a bit će upropašteni oni

¹⁰⁹⁶ *Suabul-iman*, 7/97.

¹⁰⁹⁷ *Suabul-iman*, 7/98.

¹⁰⁹⁸ *Suabul-iman*, 7/98.

¹⁰⁹⁹ *Suabul-iman*, 7/98.

Ogranci imana

koji omalovažavaju ono što im se ponudi kao ícram. Propast čovjeka je u omalovažavanju onog što ima u kući da to ponudi gostima.“¹¹⁰⁰

Hasan Basrija, r.a., je imao običaj prijatelje ugostiti onim što je imao pri ruci. Nekada bi to bila čorba bez mesa, nekada svježe datule i tome slično.

Čovjek, ako je u mogućnosti, treba u kući imati musafirsku sobu, gdje može dočekati gosta i pozvati ga da prenoći. Na taj način daje zekat na kuću. Enes ibn Malik, r.a., kaže: „Zekat na kuću je da čovjek ima sobu za goste.“ Kuća u kojoj ima bujruma ima više berićeta i za domaćine a i za goste, jer dočekivanje gostiju može samo povećati berićet u kući a nikako ga neće umanjiti.

Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista meleki donose salavat na domaćina dok god mu je sofru postavljena.“¹¹⁰¹

Prenosi se da su ashabi, među kojima je bio i Abdullah ibn Omer, r.a., došli u posjetu Abdullahu ibn Amiru, r.a., kada se smrtno razbolio, pa ih on upita: „Šta mislite, šta će biti sa mnom kada umrem?“ Odgovoriše: „Nadamo se da ćeš biti spašen, jer si dočekivao goste i dijelio prosijacima.“

U jednom predanju Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Jedi s musafirom, jer se on stidi jesti sam.“¹¹⁰² Ovo opet zavisi od situacije u kojoj se čovjek nalazi, kao i običaja koji se primjenjuju u toj sredini.

Jednom prilikom je Abdulmelik ibn Mervan upitan: „Čime si postao cijenjen kod naroda?“ On, odbijajući odgovoriti, reče: „Osobine kod drugih ljudi su bolje nego kod mene.“ Čovjek je bio uporan da mu odgovori, na što Abdulmelik reče: „Nikada nisam prije nekoga sjeo, bez obzira gdje se nalazio. Kada god je neko od mene nešto zatražio, smatrao sam da je bolji od mene, bez obzira što on od mene traži. I kada god sam nekog zovnuo na ručak, uvijek sam smatrao da je bolji od mene.“

El-Evzai, r.a., kaže: „Pravi doček gostiju je osmijeh na licu.“

¹¹⁰⁰ *Šuabul-iman*, 7/96.

¹¹⁰¹ *Šuabul-iman*, 7/100.

¹¹⁰² *Šuabul-iman*, 7/101.

Fuad Sedić

Na poziv se trebaš odazvati, a gdje nisi pozvan ne trebaš ni ići

Ako nas neko pozove na neku vrstu sohbeta, dužnost nam je odazvati se, pogotovo ako smo mahsuz pozvani. Ako nas nešto spriječi u odlasku, blagovremeno se trebamo izviniti i obavijestiti domaćina da nećemo moći doći. Vrlo je ružno kada nas neko pozove da se ne odazovemo njegovom pozivu. Ako čovjek poziva na iftar i tome slično, mora voditi računa o tome da na iftaru ne budu samo odabrane zvanice, već treba pozvati i nekog od običnih, skromnih i siromašnih ljudi, jer je Poslanik, s.a.v.s., na to upozorio.

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko bude pozvan pa se ne odazove, ogriješio se prema Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., a ko uđe u kuću nepozvan, ušao je kao kradljivac a izišao kao napasnik.“¹¹⁰³

Ako nam se usput pridruži neko ko nije pozvan, za njega od domaćina trebamo zatražiti posebno odobrenje da prisustvuje objedu. Na to ukazuje slijedeći slučaj:

Ensarija Ebu Šuajb, r.a., kaže: „Došli smo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa sam na njegovom licu primjetio glad. Tada sam našem mesaru rekao da pripremi hranu za petericu ljudi. Pozvao sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je s njima petericom došao još neki čovjek. Kada je Poslanik, s.a.v.s., došao do vrata, rekao je: ‘Ovaj čovjek je došao za nama, pa ako mu dozvoliš neka uđe, a ako ne, on će se vratiti.’ Domaćin mu je dozvolio ulazak.“¹¹⁰⁴

Kao što gosta trebamo dočekati kod ulaznih vrata ili u dvorištu, ako smo u mogućnosti, također pri odlasku gosta trebamo ispratiti do izlaznih vrata, a ako treba i dalje. Zahvaliti mu se na dolasku i pozvati ga da dođe ponovo. Također, od gosta treba tražiti halal, ako smo mu prilikom gostoprimstva nešto uskratili i zamoliti da nam ne zamjeri.

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Sunnet je da se gost isprati sve do ulaznih vrata.“

¹¹⁰³ *Šuabul-iman*, 7/104.

¹¹⁰⁴ Hadis je zabilježio Buharija.

69. PRIKRIVANJE TUĐIH MAHANA

Dužnost i obaveza svakog vjernika je da prikrije tuđe mahane, grijehe i nedostatke, jer se to smatra sastavnim dijelom vjere. Ovo pogotovo dolazi do izražaja kada se taj postupak ne tiče lično njega, pa se ova osobina smatra ljepotom njegovog imana, a to je da ostavi ono što ga se ne tiče, što potvrđuje i hadis u tom značenju.

Žalosno je da neki ljudi uzimaju sebi za pravo da se brinu o drugima i njihovim postupcima više nego o sebi i svojoj familiji, ogovaraju ih, istražuju im mahane i smatraju da time doprinose vjerskom prosperitetu i napretku. Zaboravili su na kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže: *One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine, čeka teška kazna i na ovom i na onom svijetu; Allah sve zna, a vi ne znate.* (En-Nur, 19)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., ukazuje na obaveze muslimana prema muslimanima: „Musliman je brat muslimanu, ne čini mu nepravdu niti ga ostavlja na cjedilu. Ko bude pomagao svome bratu i Allah će njemu pomoći. Ko otkloni nedaću od muslimana Allah će od njega otkloniti nedaću na Sudnjem danu. Ko prikrije sramotu (grijev i sl.) svoga brata, Allah će mu prikriti sramote na Sudnjem danu.“¹¹⁰⁵

Sevban, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nemojte uznemiravati Allahove robove. Nemojte ih grditi i ružiti. Nemojte im istraživati mahane i sramote. Ko bude razotkrivao sramotu svoga brata muslimana i Allah će njegove mahane razotkriti, a čije mahane On bude razotkrivao osramotit će ga u vlastitoj kući.“¹¹⁰⁶

¹¹⁰⁵ Muttefekun alejhi.

¹¹⁰⁶ Hadis je zabilježio Ahmed.

Fuad Sedić

Ukbe ibn Amir, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko prikrije vjernikovu sramotu kao da je oživio zakopanu djevojčicu iz kabura.“¹¹⁰⁷

Poznat je slučaj Maiza, r.a., ashaba koji je počinio blud u vrijeme Poslanika, s.a.v.s., pa je nakon toga otišao čovjeku zvanom Hezzal koji mu reče: „Idi Poslaniku, s.a.v.s., i obavijesti ga o onome šta si uradio prije nego se objave kur'anski ajeti o tebi.“ On je došao Poslaniku, s.a.v.s., obavijestio ga o tome, a Poslanik ga je četiri puta vraćao i nakon toga naredio da se kamenuje. Kada je to obavljeno, jedan čovjek reče svome drugu: „Vidi ovoga šta uradi, ubijen je kao pas!“ Kada su prošli pored lešine krepalog magarca, Poslanik im reče: „Jedite ovo!“ Rekoše da ne mogu tako nešto jesti, a Poslanik im na to reče: „Ono što ste rekli o svome bratu je ružnije od toga. Tako Mi Allaha, zaista Maiz sada šeta u Džennetu.“¹¹⁰⁸ Kaže se da je Poslanik, s.a.v.s., tom prilikom rekao Hezzalu koji ga je nagovorio da se javi Poslaniku: „Da si prikrrio to njegovo djelo, bilo bi bolje.“¹¹⁰⁹

Iznalaženje tuđih mahana ima vrlo ružne posljedice na što ukazuje predanje Muavije, r.a., u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Zaista, ako budeš iznalazio tuđe mahane, upropastit ćeš ljude ili ćeš napraviti nered među njima.“¹¹¹⁰

Poslušajmo Poslanikovu poruku koju nam prenosi Bera ibn Azib, r.a., koji kaže: „Jednom prilikom nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s., držao govor i tako je glasno govorio da su ga i žene u kućama čule: ‘O vi koji ste povjerovali jezicima, a pravi iman vam još nije ušao u srca? Nemojte ogovarati muslimane i nemojte im iznalaziti mahane! Ko bude istraživao sramotu svoga brata muslimana i Allah će njegove mahane razotkriti, a čije mahane On bude razotkrio, osramotit će ga i u vlastitoj kući.’“¹¹¹¹

¹¹⁰⁷ *Šuabul-iman*, 7/105.

¹¹⁰⁸ *Šuabul-iman*, 7/107.

¹¹⁰⁹ *Šuabul-iman*, 7/106.

¹¹¹⁰ *Šuabul-iman*, 7/107.

¹¹¹¹ *Šuabul-iman*, 7/108.

Zabrana špijuniranja i uhođenja

Zabranjeno je uhoditi nekoga i pratiti mu postupke. Na to ukazuje slučaj u kojem se kaže da je Zejd ibn Vehb došao Abdullahu ibn Mes'udu, r.a., i rekao: „Eno nekog čovjeka, hoda a sa brade mu kaplje alkohol, hoćeš li ga kazniti?“ Ibn Mes'ud reče: „Zaista nam je Allah, dž.š., zabranio da špijuniramo, a ako njegovi postupci to potvrde, mi ćemo ga kazniti.“¹¹¹²

Istraživati nešto bez ikakvog povoda i pozitivnog rezultata je zabranjeno, jer tako nešto može imati za posljedicu da se nečije mahane razotkrivaju. Na to ukazuje slijedeći slučaj.

Zekerijja ibn Amir prenosi da je neka žena došla Omeru, r.a., i rekla: „O vladaru pravovjernih, našla sam novorođenče i sa njim kesu od stotinu dinara. Uzela sam to dijete i iznajmila mu dojilju. Četiri žene dolaze i ljube dijete kao da je njihovo, a ja ne znam koja mu je majka.“ Omer reče: „Kada te žene dođu, pozovi me.“ Kada su žene došle, Omer jednu od njih upita: „Koja od vas je majka ovog djeteta?“ Žena mu na to reče: „Tako mi Allaha, nisi ispravno postupio! Allah, dž.š., je sakrio tu ženu, a ti hoćeš da je razotkrivaš.“ Omer je tada rekao: „Istinu si rekla.“ Nakon toga je rekao onoj ženi: „Kada ti budu ove žene dolazile nemoj ih ništa pitati i lijepo postupaj prema njihovom djetetu.“¹¹¹³

Narodna izreka „Što zna Bog, nek znaju i ljudi“ nije ispravna i ne treba je koristiti, jer čovjek nekada učini neki grijeh, pa ako o tome javno govori, on se uveća. Treba moliti Allaha, dž.š., da mu taj grijeh oprosti, a ne da o tome priča, ili još gore da se njime ponosi.

Ako neko bude javno činio grijehe i time se ponosio, nema zapreke da se o takvoj osobi govori i da se navodi kao ružan primjer, da bi ljudi od njega bili oprezni.

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Svim mojim sljedbenicima će biti oprošteno, osim onima

¹¹¹² *Šuabul-iman*, 7/108.

¹¹¹³ *Šuabul-iman*, 7/108.

Fuad Sedić

koji to budu obznanjivali. Obznanjivanje je da neko noću uradi neki grijeh, pa kada osvane, pored Allahove zaštite, on počne govoriti: 'Sinoć sam uradio to i to.' Omrknuo je u Allahovoj zaštiti, pa kada je osvanuo razotkrio je Allahovu zaštitu kojom ga je prikrrio.¹¹¹⁴

U jednom hadisu stoji: „Nema gibeta o onome ko javno čini grijeh.“¹¹¹⁵

Drugi hadis koji govori o ovoj situaciji glasi: „Zar se bojite pričati o griješniku? Govorite o tome kako bi ga ljudi poznavali i bili oprezni od njegovih zlodjela.“¹¹¹⁶

Svakako da kod ovih situacija treba procijeniti kako postupiti i kakav će efekat imati. Ako će izazvati kontraefekat i biti bez pozitivnih rezultata, bolje je izbjegavati da se to spominje.

Jednom prilikom je kod Hasana Basrije spomenut čovjek koji javno čini grijeh, pa je Hasan o njemu nešto rekao. Neki čovjek reče: „Ti si ga ogibetio.“ Hasan reče: „Kada čovjek čini grijeh, pa to obznani, ako ga vi spomenete (radi ibreta i opomene) imat ćete za to sevap; a ako čovjek učini grijeh pa to ne obznanjuje, ako ga budete spominjali to je gibet (ogovaranje i za to ćete biti griješni).“¹¹¹⁷

¹¹¹⁴ Hadis je zabilježio Muslim.

¹¹¹⁵ *Šuabul-iman*, 7/109, hadis je slab.

¹¹¹⁶ *Šuabul-iman*, 7/109, hadis je slab.

¹¹¹⁷ *Šuabul-iman*, 7/110.

70. SABUR

Strpljivost je osobina koja vjerniku često treba, obzirom da prolazi kroz razna iskušenja i nedaće. Kada je vjernik u blagostanju, zahvalan je Allahu, dž.š., a kada ga zadesi nedaća strpljivo podnosi.

Trebamo se navikavati na strpljivost, nikada ne znamo kakvo nas iskušenje može zadesiti. Poznati ashab, Huzejfe, r.a., nas upućuje i kaže: „Navikavajte se na sabur, jer će vas zadesiti iskušenja, mada ta iskušenja neće biti teža od onih koja smo mi s Poslanikom, s.a.v.s., doživljavali.“¹¹¹⁸

Najbolji vid traženja pomoći pri podnošenju iskušenja i poteškoća su strpljivost i namaz. Naredni ajeti to potvrđuju:

Tražite pomoć strpljenjem i namazom. To je doista teško, osim poslušnima. (El-Bekare, 45)

Omer ibn el-Hattab, r.a., je rekao: „Imaju dvije vrste strpljivosti. Strpljivost pri nesreći, koja je dobra, i strpljivost pri izbjegavanju Allahovih zabrana, koja je još bolja.“¹¹¹⁹

U drugom ajetu, Allah, dž.š., kaže: *O vjernici, tražite sebi pomoći u strpljivosti i namazu! Allah je, doista, na strani strpljivih.* (El-Bekare, 153)

Kada je Abdullahu ibn Abbasu, r.a., dok je bio na putu, došla vijest o smrti njegovog brata Kusema, r.a., prvo je proučio ajet: *Mi smo Allahovi i Njemu se vraćamo!*, a zatim skrenuo s puta i klanjao dva rekata ostajući dugo na sjedenju. Nakon toga je ustao i idući prema jahalici proučio ajet: *Tražite pomoć strpljenjem i namazom. To je doista teško, osim poslušnima.* (El-Bekare, 45)

¹¹¹⁸ *Šuabul-iman*, 7/124.

¹¹¹⁹ *Tefsir* od Ibn Kesira, str. 57.

Fuad Sedić

Prenosi se da je Ubade ibn es-Samit, r.a., u smrtnoj bolesti sakupio familiju, sluge i komšije i tražio od njih halal, ako se sa nekim zamjerio, pa kada su oni pohvalili njegovo ophođenje i halalili se s njim, on na kraju reče ovo: „Allahu moj, Ti mi budi svjedok za ovo.“ Zatim je rekao: „Kada ispustim dušu, čuvajte moju oporuku, i nemojte plakati. Lijepo uzmite abdest, uđite u džamiju i klanjajte nafilu, zatim molite Allaha da oprost grijehe i meni i vama, jer Uzvišeni Allah kaže: *Tražite pomoć strpljenjem i namazom.* Zatim požurite s mojom dženazom prema kaburu i neka se iza mene ne nosi vatra niti da se pod mene stavlja kakva prostirka.“¹¹²⁰

Šta se uči kada nas zadesi neka nedaća

Kao što smo iz prethodnih citata vidjeli, kada vjernik izgubi dragu osobu ili ga zadesi kakva druga nedaća, treba kazati, odnosno, proučiti ovaj kur'anski ajet: *Inna lillahi ve inna ilejhi radži'un / Mi smo Allahovi i Njemu se vraćamo.* To će nam olakšati podnošenje te nedaće i za to ćemo biti nagrađeni od Allaha, dž.š. Na to nas upućuje i Allahov Poslanik, s.a.v.s., koji kaže: „Ko prouči ovaj (gore citirani) ajet u nekoj nedaći, Allah mu olakša da prevaziđe tu tešku situaciju, uljepša mu ishod i završetak i dadne hairli nasljednika s kojim će biti zadovoljan.“¹¹²¹

Ovaj ajet se spominje u Kur'anu u kontekstu spominjanja najtežih vidova iskušenja koja čovjeka mogu zadesiti, kao što su smrt, ili stradanje najmilijih osoba, gubitak imetka i tome slično.

Allah, dž.š., kaže: *I ne recite za one koji su na Allahovom putu poginuli: „Mrtvi su!“ Ne, oni su živi, ali vi to ne osjećate! Mi ćemo vas dovoditi u iskušenje malo sa strahom i gladovanjem, i time što ćete gubiti imanjanja i živote, i ljetine. A ti obraduj strpljive, one koji, kad ih kakva nevolja zadesi, samo kažu: „Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti!“ Njih čeka oprost od Gospodara njihova i milost; oni su na pravom putu.* (El-Bekare, 154-157)

¹¹²⁰ Šuabul-iman, 7/114.

¹¹²¹ Šuabul-iman, 7/116.

Ogranci imana

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: „U ovim ajetima nas Allah, dž.š., obavještava da vjerniku koji prihvati Allahovu odredbu i prouči ovaj ajet pripadaju tri velika dobra, a to su: Allahov oprost, Njegova milost i uputa na Pravi put.“¹¹²²

Seid ibn Džubejr, r.a., kaže: „Nijednom narodu osim našeg ummeta nije dat ovaj ajet (kao način prevazilaženja nedaća). Zar ne vidite da Jakub, a.s., tugujući za svojim sinom kaže: *O Jusufe, tugo moja*. (dakle, nije proučio ovaj ajet).“

Abdullah ibn Amr, r.a., kaže: „Kod koga se nađe četvero, Allah će mu sagraditi kuću u Džennetu: čija zaštita budu riječi: *La ilahe illellah*, kada ga zadesti nedaća kaže: *Inna lillahi ve inna ilejhi radži'un*, kada mu se nešto dadne kaže: *El-hamdu lillah* i kada počini grijeh kaže: *Estagfirullah*.“¹¹²³

Kada čovjeka zadesi neka nedaća, odmah treba početi sa saburom. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Zaista je pravi sabur kod prvog udarca.“

Ubade ibn es-Samit, r.a., prenosi da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koje djelo je najbolje, pa mu je on rekao: „Sabur i praštanje.“ Čovjek reče: „Hoću još nešto bolje.“ Poslanik reče: „Nemoj da Allaha potvaraš u bilo čemu od Njegove odredbe.“¹¹²⁴

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže: „Sabur je pola vjere, a potpuno ubjeđenje (jekin) je kompletno vjerovanje.“

Ako je čovjek u nestašici, treba osaburiti, jer Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Bit će spašen onaj ko bude imao čime preživjeti i na tome osaburi.“ „Zaista Allah ljude iskušava onim što im daje. Ko bude zadovoljan onim što mu je Allah dao, imat će u tome berićet i zadovoljstvo, a ko ne bude zadovoljan neće imati berićeta.“

Čovjek se ne smije povlačiti i bježati od problema na koje nailazi kontaktirajući sa svijetom. To su situacije u kojima treba saburiti. Poslanik, s.a.v.s., jednom asahabu, koji je tražio da se odvoji

¹¹²² *Šuabul-iman*, 7/116.

¹¹²³ *Šuabul-iman*, 7/117.

¹¹²⁴ *Šuabul-iman*, 7/123.

Fuad Sedić

od naroda i posveti ibadetu, kaže: „Osaburiti jedan sat zbog nečega teškog što je u interesu muslimana bolje je nego provesti četrdeset godina odvojen u ibadetu.“¹¹²⁵

Poslanik, s.a.v.s., najavljuje poteškoće i iskušenja narednih vremena. To su vremena kada ljudi počnu slijediti hirove, davati prednost dunjaluku i kada svako bude zadivljen svojim mišljenjem – u takvoj situaciji je čovjeku dozvoljeno povući se od naroda. „To su dani kada treba saburiti, i ko u njima bude saburio poput je onoga koji drži žeravicu na dlanu. Onaj ko se tada bude držao vjere imat će nagradu kao pedeset ljudi koji su radili koliko i on radi.“ Neko upita: „Poslaniče, je li pedeset ljudi od njih (onih iz njegovog vremena)?“ Poslanik reče: „Ne, nego pedeset ljudi od vas (tj. ashaba).“¹¹²⁶

Bolesti i iskušenja čiste grijeha

Razna iskušenja i nedaće koje zadese vjernika bivaju razlogom da se čovjeku praštaju grijesi koje je počinio ili mu Allah, dž.š., na taj način, daje poseban položaj i deredžu koju nije mogao dostići svojim djelima.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Što god zadesi vjernika bit će mu čišćenje od grijeha.“¹¹²⁷

Iskušenja koja zadese čovjeka su vid kažnjavanja na ovome svijetu. Na to ukazuje slijedeći hadis.

Ebu Hurejre, r.a., kaže: „Kada je objavljen kur'anski ajet: *Onaj koji radi zlo, bit će kažnjen za to...* (En-Nisa', 123) muslimanima je teško palo, pa su o tome upitali Allahovog Poslanika, s.a.v.s. On im reče: 'Budite smjerni, umjereni i pravedni. Sve što muslimana pogodi, čak i ubod trna i bilo kakva nedaća koja ga zadesi, iskup mu je od grijeha.'“¹¹²⁸

¹¹²⁵ Šuabul-iman, 7/126.

¹¹²⁶ Šuabul-iman, 7/127.

¹¹²⁷ Šuabul-iman, 7/153.

¹¹²⁸ Hadis je zabilježio Muslim.

Ogranci imana

Između ostalih ashaba koje je zabrinulo značenje ovog ajeta je i Ebu Bekr es-Siddik, r.a., koji je rekao: „Allahov Poslaniče, kako ćemo uspjeti i spasiti se nakon ajeta: *Onaj koji radi zlo, bit će kažnjen za to*, jer ćemo za svako zlo koje uradimo, biti kažnjeni?!“ Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: „Allah ti oprostio grijehe, o Ebu Bekre! Zar se ti ponekada ne razboliš, zar se ne umoriš, zar se ne ražalostiš i zar te ne pogodi kakvo iskušenje?“ On odgovori: „Svakako da se to dešava.“ Tada Poslanik, s.a.v.s., reče: „Sve to spada u ono čime se kažnjavate na ovome svijetu!“¹¹²⁹

I naredni hadis to pojašnjava. Aiša, r.a., prenosi da je neki čovjek proučio ajet: *Onaj koji radi zlo, bit će kažnjen za to*, pa je rekao: „Ako budemo kažnjavani za ono što smo uradili, bit ćemo upropašteni.“ Te riječi su došle do Poslanika, s.a.v.s., pa on reče: „Svakako, to je ono što vjernika zadesi na ovom svijetu od iskušenja u tijelu, imetku i onom što ga uznemirava.“¹¹³⁰

Prenosi se da je ashab Imran ibn Husajn, r.a., bio iskušan bolešću, pa je rekao: „Smatram da je to zbog nekog grijeha kojeg sam počinio, a ono što Allah oprostio mnogo je više.“ Zatim je proučio kur'anski ajet: *Kakvo god vas iskušenje zadesi, to je zbog grijehova koje ste zaradili, a On mnoge i oprost.* (Eš-Šura, 30)

Dobro je poznat hadis u kojem Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Vjernik i vjernica će toliko biti iskušavani, u zdravlju i djeci, da će se sresti sa Allahom, dž.š., a bit će potpuno čisti od grijeha.“ Na to ukazuje i izreka Kaba, r.a., koji se razbolio pa, kada su ga prijatelji obišli i upitali za zdravlje, rekao: „Dobro sam, tijelo je obuzeto onim što je počinilo. Ako Allah hoće, On će ga kazniti, a ako hoće, oprostit će mu. A kada ga oživi, oživjet će ga kao novo stvorenje bez grijeha.“¹¹³¹

Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao u posjetu jednoj sahabijki, pa ju je zatekao kako se trese od vrućice. On je upita, zašto se tako trese, a ona odgovori: „Groznica, ned'o joj Allah berićeta.“ Poslanik na to reče: „Nemoj

¹¹²⁹ Šuabul-iman, 7/151.

¹¹³⁰ Šuabul-iman, 7/151.

¹¹³¹ Šuabul-iman, 7/155.

Fuad Sedić

grditi groznicu, jer ona čisti grijehe sa čovjeka kao što kovački mijeh čisti prljavštinu sa željeza.“¹¹³²

U drugom hadisu, Poslanik, s.a.v.s., prenosi da je Allah, dž.š., u hadisi-kudsiju za groznicu rekao: „To je Moja vatra kojom zahvatim svoga roba vjernika na dunjaluku i to mu bude udio od džehennemske vatre na Ahiretu.“¹¹³³

U jednom predanju Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Sahati bolesti čiste sahate griješenja.“¹¹³⁴

Nekada iskušenje i bolest bivaju razlog da čovjek dostigne poseban stepen kod Allaha, dž.š. Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kada Allah, dž.š., propiše nekom Svome robu određenu deredžu pa je on ne dostigne svojim djelima, Allah ga stavi na iskušenje u tijelu ili djetetu i onda ga nadahne da osaburi, sve dok ne dostigne stepen koji mu je Allah odredio.“¹¹³⁵

Seid ibn Vehb, r.a., kaže: „Otišao sam sa Sulejmanom kod njegovog prijatelja da ga obiđemo u bolesti, pa on reče: ‘Kada Allah, dž.š., stavi svoga roba vjernika na neko iskušenje, pa mu nakon toga dadne ozdravljenje, to mu bude čišćenje od počinjenih grijeha i pouka za budućnost. A kada Allah, dž.š., dadne neko iskušenje griješniku, pa ga nakon toga oslobodi iskušenja, taj se ponaša kao deva koju su njeni vlasnici zavezali, a zatim pustili, pa niti zna zašto su je zavezali niti zašto su je pustili.“¹¹³⁶ Slično se prenosi od Ammara ibn Jasira, r.a.

Prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom došao jednom ashabu koji je bio bolestan, pa ga upitao: „Kako si?“ Ashab mu odgovori: „Nadam se Allahovoj milosti i bojim Njegove kazne.“ Poslanik, s.a.v.s., mu reče: „Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, ove dvije stvari se neće sastaviti kod nekoga u ovom

¹¹³² Hadis je zabilježio Muslim.

¹¹³³ *Šuabul-iman*, 7/161.

¹¹³⁴ *Šuabul-iman*, 7/181.

¹¹³⁵ *Šuabul-iman*, 7/163.

¹¹³⁶ *Šuabul-iman*, 7/178.

Ogranci imana

stanju, a da mu Allah neće dati ono čemu se nada i zaštititi ga od onoga čega se boji.“¹¹³⁷

Bez obzira u kakvo teško iskušenje vjernik zapao, nije mu dozvoljeno priželjkivati smrt, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Neka niko od vas ne priželjkuje smrt zbog nedaće koja ga je snašla. Ako već mora nešto tako reći, onda neka kaže: ‘Allahu moj, daj da živim ako je život dobro za mene, a usmrti me ako je smrt dobro za mene!’“¹¹³⁸

Ebu Musa, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada se čovjek razboli ili otputuje, pišu mu se sevapi dobrih djela koja je radio dok je bio zdrav ili kod kuće.“¹¹³⁹

Čovjek treba za svako stanje biti zahvalan Allahu, dž.š., jer Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kada se rob razboli, Allah, dž.š., pošalje dvojicu meleka da čuju šta govori onima koji ga u bolesti obilaze. Ako se zahvali Allahu, dž.š., na tom stanju, meleki to prenesu Allahu, dž.š., a On zna šta je Njegov rob rekao. Zatim Allah, dž.š., kaže: ‘Zamijenite Mome robu meso boljim mesom od njegovog, i krv boljom od njegove i obavijestite ga: ako ga usmrtim, Ja ću ga uvesti u Džennet, a ako ga izliječim, neka počne raditi djela ispočetka (jer su mu grijesi oprošteni).’“¹¹⁴⁰

Allah daje onoliko sabura koliko je teško iskušenje

Vrlo često se pitamo otkud toliki sabur majkama šehida u Bosni i na drugim stranama svijeta, kako mogu taj gubitak podnijeti, kako im se srce ne raspukne od bola? Odgovor na ovakva i slična pitanja nalazimo u hadisu kojeg prenosi Ebu Hurejre, r.a: „Zaista veličina pomoći od Allaha, dž.š., dolazi vjerniku zavisno od veličine nedaće u koju je zapao, a zaista i strpljenje (sabor) od Allaha, dž.š., dolazi zavisno od težine iskušenja.“¹¹⁴¹

¹¹³⁷ *Šuabul-iman*, 7/180.

¹¹³⁸ Muttefekun alejhi.

¹¹³⁹ Hadis je zabilježio Buhari.

¹¹⁴⁰ *Šuabul-iman*, 7/187.

¹¹⁴¹ *Šuabul-iman*, 7/191.

Fuad Sedić

Ako čovjek oslijepi pa to strpljivo podnese, Allah, dž.š., mu obećava Džennet. Enes ibn Malik, r.a., prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a on od Allaha, dž.š., Koji u hadisi-kudsiju kaže: „Kada iskušam roba oduzimanjem dva najdraža organa (očiju) pa on to strpljivo podnese, Ja ću mu to nadoknaditi Džennetom.“¹¹⁴²

U drugom predanju od Enesa, r.a., se kaže da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Pričao mi je Džibril, a.s., da je Gospodar svjetova rekao: 'Nagrada onome kome uzmem vid je vječni boravak u Džennetu i gledanje u Moje lice.'“¹¹⁴³

Ata ibn Ebu Rebbah kaže: „Abdullah ibn Abbas, r.a., mi je rekao: 'Hoćeš li da ti pokažem ženu koja će u Džennet?' Rekao sam da hoću. On mi pokaza jednu crnkinju, pa reče: 'Ona žena je jednom prilikom došla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekla: 'Imam padavicu i za vrijeme toga nekontrolirano skidam odjeću. Zamoli Allaha, dž.š., da me od toga izliječi.' Tada joj Poslanik reče: 'Ako se strpiš s tim iskušenjem, imat ćeš Džennet, a ako hoćeš ja ću moliti Allaha da te izliječi.' Ona reče: 'Ja ću se strpiti, ali zamoli Allaha da se u toj situaciji ne razgolićavam.' Tada je Poslanik, s.a.v.s., zamolio Allaha, dž.š., za nju.“¹¹⁴⁴

Eš-Ša'bi, r.a., prenosi da je Šurejh rekao: „Kada me zadesi kakva nedaća i iskušenje, zahvaljujem se Allahu četiri puta: prvo, što nije bilo još gore od onoga što se desilo; drugo, zahvaljujem se Allahu što mi je podario sabur; treće, zahvaljujem Mu se što me uputio da izgovorim ajet: *Mi smo Allahovi i Njemu se vraćamo*, i da se nadam nagradi za to što sam osaburio; i četvrto, zahvaljum se Allahu što ovo iskušenje nije bilo u mojoj vjeri, tj. u mom ubjeđenju.“¹¹⁴⁵ Dakle, da mu to nije poljuljalo jačinu vjere u Allaha i Njegovo određenje.

Lijepa li je dova u kojoj se kaže: Allahu naš, ne daj nam iskušenje u vjeri! Znači: ne daj da ono što se događa negativno utječe na našu vjeru.

¹¹⁴² Hadis je zabilježio Buharija.

¹¹⁴³ *Šuabul-iman*, 7/192.

¹¹⁴⁴ Hadis je zabilježio Muslim.

¹¹⁴⁵ *Šuabul-iman*, 7/198.

Ogranci imana

Poznati pobožnjak, Zunnun kaže: „Tri stvari ukazuju na upućenost (hidajet): kod nedaće reći *Mi smo Allahovi i Njemu se vraćamo*, poniznost u blagostanju i neprigovaranje zbog onoga što se udijeli.“¹¹⁴⁶

Događaj Urve ibn Zubejra sa njegovom bolesnom nogom

Nafi ibn Zuejb priča: „Bio sam prisutan u Damasku kada je došao Urve ibn ez-Zubejr kod El-Velida ibn Abdul-Melika, pa mu se na nozi pojavio zloćudni čir. El-Velid mu je poslao doktore i svi su se složili da će, ako mu se noga ne odsječe, umrijeti. Nogu su mu odsjekli žagom, a on se nije ni pomaknuo nego je strpljivo podnio. Kada je Urve vidio nogu u njihovim rukama, uzeo ju je i poljubio, a zatim rekao: ‘Tako mi Onoga Koji mi je omogućio da me nosiš, On zna da s tobom nikada nisam išao u haram.’ Zatim je naredio da se njegova noga opere, namiriše, zamota u bijelo platno i zakopa u muslimanskom mezarju.”¹¹⁴⁷

Vjernik se treba zahvaljivati Allahu, dž.š., u svakoj situaciji i od spominjanja Allaha ne smije ga ništa omesti, ni imetak, ni bolest, niti bilo šta drugo. Naredno predanje nam to još slikovitije pojašnjava. Mudžahid kaže: „Na Sudnjem danu će biti dovedena trojica ljudi: bogataš, bolesnik i rob. Allah, dž.š., će reći bogatašu: ‘Šta te je omelo od vjerovanja?’ On će reći: ‘Gospodaru, dao si mi puno imetka, pa sam se uzoholio.’ Tada će se dovesti Sulejman, a.s., u svojoj vlasti i bogatstvu, pa će se upitati: ‘Zar si ti bio više zauzet od Sulejmana?’ On će reći: ‘Nisam, on je bio više zauzet od mene.’ Tada će Allah reći: ‘Ali ga sve ovo nije odvratilo od vjerovanja.’

Poslije njega će se dovesti bolesnik, pa će mu Allah, dž.š., reći: ‘Šta te je omelo od vjerovanja?’ On će reći: ‘Bio sam zauzet bolešću.’ Tada će se dovesti Ejjub, a.s., pa će se upitati: ‘Jesi li ti bio više bolestan

¹¹⁴⁶ *Šuabul-iman*, 7/197.

¹¹⁴⁷ *Šuabul-iman*, 7/198.

Fuad Sedić

od Ejjuba?’ On će reći: ‘Nisam, on je bio više bolestan od mene.’ Tada će Allah reći: ‘Ali ga bolest nije odvratila od vjerovanja.’

Nakon toga će se dovesti rob, pa će mu Allah, dž.š., reći: ‘Šta te je omelo od vjerovanja?’ On će reći: ‘Gospodaru, dao si me u posjed raznim vlastodršcima.’ Tada će se dovesti Jusuf, a.s., pa će se upitati: ‘Zar je tvoje ropstvo bilo teže od Jusufovog?’ On će reći: ‘Nije, njegovo je bilo teže.’ Tada će Allah reći: ‘Ali ga njegovo ropstvo nije spriječilo od vjerovanja.’¹¹⁴⁸

Kakva god nedaća, poteškoća ili muka snašla vjernika on treba znati da će nakon toga doći olakšanje i rasterećenje. Na to ukazuju ajeti: *Zaista, s mukom je i olakšica, zaista, s (tom istom) mukom je i (druga) olakšica.* (El-Inširah, 5-6)

Zejd ibn Eslem priča: „Kada je Ebu Ubejde, r.a., došao, Omer, r.a., mu je napisao slijedeće: ‘Šta god čovjeka zadesi od nedaća, Allah će mu poslije toga dati olakšanje, jer zaista jedna muka ne može nadjačati dvije olakšice.’”¹¹⁴⁹

Abdullah ibn Mes’ud, r.a., kaže: „Kada bi poteškoća ušla u neku rupu, došla bi olakšica i ušla za njom, jer Allah, dž.š., kaže: *Zaista, s mukom je i olakšica, zaista, s (tom istom) mukom je i olakšica.* (El-Inširah, 5-6)

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Obilazite bolesnike i tražite da za vas uče dovu, jer se dova bolesnika prima i njemu se praštaju grijesi.”¹¹⁵⁰

Junus ibn Mejsere kaže: „Nije pobožnost (skromnost) na dunjaluku smatrati zabranjenim ono što je dozvoljeno, niti uzaludno trošenje imetka. Prava pobožnost na dunjaluku je da budeš sigurniji u ono što je kod Allaha nego u ono što je u tvojoj ruci, da se isto ponašaš i kada te zadesi nezgoda i kada te ne zadesi i da isto prihvataš govor onoga koji te kritikuje i onoga koji te hvali.”¹¹⁵¹

¹¹⁴⁸ *Šuabul-iman*, 7/202.

¹¹⁴⁹ Odnosi se na prethodno citirane ajete.

¹¹⁵⁰ *Šuabul-iman*, 7/210.

¹¹⁵¹ *Šuabul-iman*, 7/218.

Nije se lijepo žaliti na postojeće stanje

Ljudi su različiti, ima ih koji nisu u teškoj situaciji ali se uvijek žale, kukaju i jadikuju – dok drugi jedva preživljavaju i kada ih upitamo za njihovo stanje, uvijek kažu: „Hvala Bogu, dobro je.“

Ako se vjernik treba nekome žaliti, onda se treba obraćati Allahu, dž.š., i od Njega tražiti pomoć, a ne ljudima koji mu nisu u stanju pomoći, niti odagnati od njega nedaće.

Poznati učenjak Šekik kaže: „Ko se bude žalio zbog nedaće koja ga je zadesila nekom drugom mimo Allahu, neće osjetiti u srcu slast pokornosti Allahu, dž.š.“¹¹⁵²

Jednom prilikom je Fudajl ibn Ijad vidio nekog čovjeka kako se žali, pa mu je rekao: „O čovječe, žališ se na (Allahovo određenje) Onoga ko će ti se smilovati onima (ljudima) koji ti se neće smilovati.“¹¹⁵³

Zdravlje je velika blagodat koju je Allah podario svojim robovima. Ebu Bekr, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Nije vam, nakon iskrenog vjerovanja, ništa važnije dato od zdravlja, pa molite Allaha, dž.š., za zdravlje.“¹¹⁵⁴

Bišr ibn el-Haris je rekao: „Lijepi sabur je onaj u kojem se čovjek ne žali ljudima... Kada Allah hoće nagraditi svoga roba, dadne da ga neko *ezijeti* (uznemirava).“

Sufja ibn Ujejne je rekao: „Nema hajra u onome ko nije na *ezijetu*.“¹¹⁵⁵

El-Džunejd je rekao: „U bolestima i mukama imamo četiri koristi: čišćenja, oprost, podsjećanje i zaštitu. Čišćenje od velikih grijeha, oprost malih grijeha, podsjećanje na Gospodara i zaštita od činjenja grijeha.“¹¹⁵⁶

¹¹⁵² *Šuabul-iman*, 7/219.

¹¹⁵³ *Šuabul-iman*, 7/219.

¹¹⁵⁴ Hadis je zabilježio Muslim.

¹¹⁵⁵ *Šuabul-iman*, 7/220.

¹¹⁵⁶ *Šuabul-iman*, 7/227.

Fuad Sedić

Asim Ebu Abdurrahman el-Džurdžani je rekao: „Ima ljudi koji zaslužuju visoko mjesto kod Allaha, dž.š., a neki imaju veće položaje od drugih. Otišao sam nekom čovjeku kojem je poginuo sin da mu izrazim saučešće, pa kada me ugledao, zaplakao je. Ja mu rekoh: ‘Nemaš razloga da plačeš, sin ti je poginuo na Allahovom putu.’ On reče: ‘Ja ne plačem zbog toga što je poginuo, nego se brinem da li je bio zadovoljan Allahovom odredbom kada su ga sablje dotakle.’“¹¹⁵⁷

Jedan čovjek je Jahjau el-Kattanu za vrijeme posjete u smrtnoj bolesti rekao: „Allah će tebe, nadam se, izliječiti.“ On mu na to reče: „Meni je draže ono što je Allahu draže.“¹¹⁵⁸ To znači: ako je Allahu moja smrt draža, i meni je.

Ubade ibn Samit, r.a., pripovijeda: „Bili smo jednom prilikom kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kad dođe neki čovjek i upita: ‘Allahov Poslaniče, koje djelo je kod Allaha najbolje?’ On reče: ‘Vjerovanje i priznavanje Allaha, dž.š., borba na Allahovom putu i ispravan hadž.’ Kada se čovjek okrenuo da ide, Poslanik mu reče: ‘A lakše od toga je da hraniš gladne, lijepo govoriš i budeš blagog i lijepog ponašanja.’ Kada je čovjek krenuo, Poslanik reče: ‘Još lakše od toga je da ne potvaraš Allaha, dž.š., u Njegovim odredbama.’“¹¹⁵⁹

Ubejdullah ibn Zijad je pitao Ebu Bekreta, r.a., koje je iskušenje najteže, pa mu je rekao: „Iskušenje u vjeri.“ Ubejdullah reče: „Nisam na to mislio.“ Ebu Bekrete reče: „Smrt oca je velika nedaća, smrt djeteta je gorčina (jad) u srcu, smrt brata je polomljenost krila, a smrt žene je stalna žalost.“¹¹⁶⁰

Dove koje se uče kada je čovjek u nedaći

Vjernik treba voditi računa o tome šta moli od Allaha – dobro na ovome i na Onome svijetu, da ga sačuva belaja i nesreće; ne smije tražiti patnju i opterećenje. Naredni slučaj to dobro pojašnjava.

¹¹⁵⁷ *Šuabul-iman*, 7/230.

¹¹⁵⁸ *Šuabul-iman*, 7/231.

¹¹⁵⁹ *Šuabul-iman*, 7/232.

¹¹⁶⁰ *Šuabul-iman*, 7/238.

Ogranci imana

Enes, r.a., priča da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., obišao nekog čovjeka u bolesti, koji se već bio osušio kao ptiče. Poslanik ga upita: „Jesi li učio kakvu dovu i šta si tražio od Allaha?“ Čovjek odgovori: „Učio sam ovu dovu: Allahu moj, ako sam zaslužio kaznu na Onome svijetu, ti to meni daj na ovom svijetu.“ Tada Poslanik reče: „Subhanellah! Ti to nisi u stanju podnijeti! Trebao si učiti ovako: ‘Allahu, Gospodaru naš, daj nam dobro na ovom i dobro na Onom svijetu i zaštiti nas od patnje u Džehennemu.’“ Tada je Poslanik proučio za njega dovu pa ga je Allah izliječio.¹¹⁶¹

Junusova dova

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Junus, a.s., je u utrobi ribe učio ovu dovu: La ilahe ille ente, subhaneke inni kuntu minez-zalimin / Nema boga osim Tebe, slava Tebi, ja sam prema sebi učinio nasilje. Kada u bilo kakvoj situaciji čovjek prouči ovu dovu, bit će mu primljena.“¹¹⁶²

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je naredio Esmi bint Umejs da u nedaćama i teškoj situaciji uči ovu dovu: Allahu, Allahu, rabbi, la ušriku bihi šej’a / Allahu, Allahu, Gospodaru moj, ja Njemu ne pripisujem ništa kao sudruga.“¹¹⁶³

Esma bint Ebi Bekr, r.a., kaže da je čula Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: „Koga zadese briga, tuga, bolest, poteškoća, bijeda ili nevolja, pa kaže: Allahu, Allahu, rabbi, la šerike leh / Allahu, Allahu, Gospodaru moj, On nema sudruga, to će od njega biti otklonjeno.“¹¹⁶⁴

Abdullah ibn Mes’ud, r.a., prenosi da bi Poslanik, s.a.v.s., kada bi ga zadesila kakva nedaća, učio ovu dovu: Ja hajju, ja kajjum, bi rahmetike estegisu / O Živi, o Snažni, molim Tvoju milost.“¹¹⁶⁵

¹¹⁶¹ Hadis je zabilježio Muslim.

¹¹⁶² Hadis je zabilježio Ahmed.

¹¹⁶³ Hadis su zabilježili Ebu Davud (1525) i Ibn Madže (3882).

¹¹⁶⁴ Hadis je zabilježio Buharija u *Tarihu* 4/329.

¹¹⁶⁵ *Šuabul-iman*, 7/258.

Fuad Sedić

Iskreno proučena dova može odvratiti kader, mada je i samo učenje dove od onoga što je Allah odredio.

Sevban, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Život neće produžiti ništa osim dobročinstva, Allahovo određenje ne može odvratiti ništa osim dove. Zaista čovjeku ponekada bude uskraćena opskrba zbog grijeha kojeg je počinio.“¹¹⁶⁶

Dova je najjače vjernikovo oružje koje često zaboravimo kada nešto nastojimo ostvariti, učiniti, počevši od odgoja djece i članova porodice. Kritiziramo, galamimo, trudimo se, a vrlo često zaboravljamo dovu za nas, našu djecu i sve muslimane. Neka nam se Allah, dž.š., smiluje.

¹¹⁶⁶ *Šuabul-iman*, 7/258.

71. POBOŽNOST I POVUČENOST OD SVIJETA

Život na ovom svijetu je kratak. Ma koliko čovjek dugo živio, ovaj svijet je prolazan. Upravo zbog toga bi bilo pogrešno previše se posvetiti ovom prolaznom svijetu na račun Budućeg, vječnog života.

Kijametski dan je blizu, na što ukazuje i ovaj kur'anski ajet: *Zar oni čekaju osim da im Smak svijeta iznenada dođe, a već su došli predznaci njegovi.* (Muhammed, 18)

Na relativnu blizinu Sudnjeg dana ukazuje hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., na slikovit način to dočarava: „Ja i Sudnji dan smo poslani kao ova dva prsta,“ pokazavši kažiprst i srednji prst.¹¹⁶⁷ Ovaj hadis ukazuje na to da nema više nijednog poslanika i da je Muhammed, s.a.v.s., posljednji, te da nakon njega nastupa Kijametski dan.

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Džennet je svakom od vas bliži od kajševa sandala, a i Džehennem isto tako.“¹¹⁶⁸ Ovaj hadis govori o blizini smrti i preseljenju na Drugi svijet, ili odlasku u džennetska uživanja. Molim Svemogućeg Allaha da nam ih ne uskrati, ili u džehennemsku patnju uvede! Molim Svemilosnog Allaha da nas od nje udalji.

Naredni hadisi ukazuju na prolaznost ovog svijeta i podstiču na pripremu za polaganje računa na Onom svijetu.

Abdullah ibn Omer, r.a., kaže: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je stavio ruku na moje rame i rekao: ‘Budi na ovom svijetu kao stranac ili prolaznik preko puta.’“ Abdullah ibn Omer, r.a., dalje kaže: ‘Kada

¹¹⁶⁷ Hadis je zabilježio Buharija.

¹¹⁶⁸ Hadis je zabilježio Buharija.

Fuad Sedić

osvaneš, ne iščekuj noć; a kada omrkneš, ne iščekuj dan. Iskoristi zdravlje prije bolesti i život prije smrti.“¹¹⁶⁹

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., savjetujući nekog čovjeka, rekao: „Iskoristi petero prije nego nastupi petero: iskoristi mladost prije starosti, zdravlje prije bolesti, bogatstvo prije siromaštva, slobodno vrijeme prije zauzetosti i život prije smrti.“¹¹⁷⁰

Abdullah ibn Abbas, r.a., također prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Dvije blagodati mnogo ljudi ne zna cijeniti: zdravlje i slobodno vrijeme.“¹¹⁷¹

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Čovjek stari, ali dvije stvari kod njega ostaju mlade (aktivne): pohlepa za imetkom i želja za životom.“¹¹⁷²

U sličnom hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Srce starca je mlado u ljubavi prema dvoma: sakupljanju imetka i dugom životu.“¹¹⁷³

Pohlepa za imetkom i žudnja za položajem se vrlo loše odražavaju na čovjekovu vjeru i nanose mu neizmjernu štetu. To nam naredni hadis slikovito objašnjava.

Asim ibn Adijj, r.a., kaže: „Ja i moj brat smo kupili stotinu udjela od hajberskih imanja. Kada je za to čuo Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: ‘O Asime, kada dva gladna vuka upadnu u izgubljeno stado, ne mogu nanijeti veću štetu od štete koju ljubav prema imetku i položaju mogu nanijeti vjeri nekog čovjeka.’“¹¹⁷⁴

Želja čovjeka za imetkom je nezasita. To potvrđuje hadis u kojem stoji da je Abdullah ibn ez-Zubejr, r.a., na minberi u Mekki rekao: „O ljudi, zaista je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Kada bi čovjeku bila data puna dolina zlata poželio bi da ima još jednu, a

¹¹⁶⁹ Hadis je zabilježio Buharija.

¹¹⁷⁰ *Šuabul-iman*, 7/263.

¹¹⁷¹ Hadis je zabilježio Buharija.

¹¹⁷² Hadis je zabilježio Muslim.

¹¹⁷³ *Šuabul-iman*, 7/266.

¹¹⁷⁴ *Šuabul-iman*, 7/269.

Ogranci imana

kada bi mu bila data druga poželio bi da ima i treću dolinu zlata, a njegovu utrobu neće napuniti ništa drugo osim zemlje. Allah prima pokajanje onoga koji se pokaje.”¹¹⁷⁵

Važnost ove poruke potvrđuje mišljenje Abdullaha ibn Abbasa i drugih učenjaka da je tekst ovog hadisa u prvo vrijeme bio kur’anski, pa je kasnije tekstualno derogiran iz Kur’ana, ali je ostalo njegovo značenje i tekst u hadisu. Na ovo mišljenje ukazuje predanje Ebi Vakida el-Lejsija, r.a., koji kaže: „Kada god smo dolazili Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., on bi nam proučio ono što je objavljeno od Kur’ana. Kada smo jedan dan došli, proučio nam je ovaj tekst: ‘Mi smo spustili (dali) ovaj imetak radi obavljanja namaza, davanja zekata, kada bi čovjek imao punu dolinu zlata poželio bi da ima još jednu, a kada bi mu bila data druga poželio bi da ima i treću dolinu zlata, a njegovu utrobu neće napuniti ništa drugo osim prašine. Allah prima pokajanje onoga koji se pokaje.’”¹¹⁷⁶

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Dvojica se ne mogu nikako zasititi: onaj koji traži nauku, on se toga nikada ne može zasititi, i onaj koji žudi za dunjalukom, on ga se nikada neće moći zasititi.”¹¹⁷⁷

Abdullah ibn eš-Šihhir, r.a., kaže: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., je došao do nekog čovjeka koji je učio ajete: *Zaokuplja vas nadmetanje u umnožavanju imetka, sve dok grobove ne naselite*, (Et-Tekasur, 1-2) pa je rekao: ‘Čovjek govori: ‘Moj imetak.’ ‘Njemu će se reći: ‘A imaš li išta od imetka osim ono što si kao sadaku udijelio i od toga imaš sevap ili ono što si obukao pa poderao, ili ono što si pojeo i potrošio?’”¹¹⁷⁸

Nažalost, čovjek gotovo uvijek gleda naprijed, one koji su iznad njega. Neka se osvrne i nazad i vidi one brojne koju su imetkom i položajem ispod njega. Na taj način će više biti zahvalan Allahu, dž.š. Na to nas upućuje Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada kaže: „Gledajte

¹¹⁷⁵ Hadis je zabilježio Buharija.

¹¹⁷⁶ *Šuabul-iman*, 7/269.

¹¹⁷⁷ *Šuabul-iman*, 7/269.

¹¹⁷⁸ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

u one koji su u teškoj situaciji od vas, a nemojte gledati u one koji su u boljem stanju od vašeg, jer je to garancija da nećete zaniijekati Allahove blagodati koje su vam date.“¹¹⁷⁹

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ono čega se najviše bojim za ummet je ovo troje: omaška učenjaka, rasprava munafika o Kur'anu i borba za dunjalukom, pa se toga dobro čuvajte.“¹¹⁸⁰

Mnoštvo imetka ne garantira duševni rahatluk

Natjecanje u stjecanju imetka i drugih dunjalučkih uživanja uglavnom rezultira zavidnošću i mržnjom, kao što to Allahov Poslanik, s.a.v.s., najavljuje u jednom hadisu u kojem se obraća grupi ashaba, koji su došli iscrpljeni i oskudno obučeni: „Možda ćete doživjeti vrijeme u kojem ćete oblačiti odjeću poput kabenskog platna, ujutro i navečer će vam biti servirane velike posude.“ Prisutni upitaše: „Allahov Poslaniče, je li nama danas bolje ili će nam tada biti bolje?“ Poslanik reče: „Danas ste u boljoj situaciji, međusobno se volite, a tada ćete jedni druge mrziti i svađati se.“¹¹⁸¹

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ne bojim se da će vas zadesiti siromaštvo nego da ćete se natjecati u dunjalučkim užicima. Ne bojim se vaših grešaka nego da ćete neke stvari namjerno raditi.“¹¹⁸²

Abdullah ibn Amr ibn el-As, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada osvojite Perziju i Bizantiju, kakvi ćete ljudi biti?“ Abdurrahman reče: „Govorit ćemo ono što nam je Allah, dž.š., naredio.“ Poslanik reče: „Možda će biti drugačije, vi ćete se natjecati u dunjalučkim užicima, zatim ćete drugima zavidjeti, pa okretati leđa, međusobno se mrziti (ili je nešto slično tome rekao), zatim otići muhadžirskim kućama i svađati se.“¹¹⁸³

¹¹⁷⁹ Hadis je zabilježio Muslim.

¹¹⁸⁰ *Šuabul-iman*, 7/269.

¹¹⁸¹ *Šuabul-iman*, 7/284.

¹¹⁸² *Šuabul-iman*, 7/282.

¹¹⁸³ Hadis je zabilježio Muslim.

Ogranci imana

Blagostanje i rasipništvo nije garancija dobrog stanja. Ponekada je oskudno i teško stanje bolje za vjernika. Na to ukazuje Poslanikovo, s.a.v.s., obraćanje siromašnim ashabima koji su živjeli od sadake, a stanovali u džamiji: „Jeste li vi bolji sada (kada ste u oskudici) ili ćete biti bolji kada budete ujutro izlazili u jednoj, a navečer u drugoj odjeći i budu vam servirane razne, obilne gozbe?“ Ashabi odgovoriše: „Nama je i danas dobro, ali mislimo da će nam tada biti bolje.“ Tada Poslanik, s.a.v.s., reče: „Ne, tako mi Onoga u Čijoj ruci je Muhammedova duša, vi ste danas bolji nego što ćete biti tada.“¹¹⁸⁴

Ubej ibn Kab, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Obraduj ovaj ummet blistavošću, uzdignutošću, pružanjem pomoći i vlasti na Zemlji. Ko od njih bude radio ahiretski posao radi dunjalučkog interesa, neće na Ahiretu imati nikakve nagrade.“¹¹⁸⁵

Kada je Ebu Malik el-Eš'ari, r.a., umirao, rekao je: „O skupino Eš'arija, neka prisutni od vas obavijeste one koji su odsutni. Zaista sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: „Slast ovog svijeta je gorčina na Onom svijetu, a gorčina dunjaluka je slast na Ahiretu.“¹¹⁸⁶

Ebu Musa el-Eš'ari, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko previše zavoli ovaj svijet naudit će sebi na Ahiretu, a ko previše pridaje važnost Ahiretu uskratit će sebi na dunjaluku. Zato dajte prednost onome što ostaje nad onim što nestaje.“¹¹⁸⁷

Čovjek se ne smije previše prepuštati dunjalučkim poslovima i time zapostaviti ibadet, jer će tako uvijek biti zauzet, a nikada neće dostići bogatstvo. Kada bude vodio računa o obavezama onda će u duši osjećati zadovoljstvo, a ono što mu je od dunjaluka propisano neće ga mimoići.

Zejd ibn Sabit, r.a., prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: „Kome dunjaluk bude glavna preokupacija, Allah će mu dati nesređenost u životu i učinit će da mu dunjaluk bude pred očima, a od dunjaluka mu neće pripasti ništa nego ono što je već

¹¹⁸⁴ *Šuabul-iman*, 7/287.

¹¹⁸⁵ *Šuabul-iman*, 7/287.

¹¹⁸⁶ *Šuabul-iman*, 7/288.

¹¹⁸⁷ *Šuabul-iman*, 7/288.

Fuad Sedić

propisano. A ko bude pridavao važnost Ahiretu, Allah će mu dati bogatstvo u srcu, život će mu biti ugodan, a dunjaluk će mu doći mimo njegove volje.¹¹⁸⁸

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio ovaj ajet: *Onome ko bude želio nagradu na onom svijetu – umnogostručićemo mu je, a onome ko bude želio nagradu na ovom svijetu – daćemo mu je, ali mu na onom svijetu nema udjela*, (Eš-Šura, 20) zatim rekao da Allah, dž.š., (u hadisi-kudsiju) kaže: „O čovječe, posveti se Mome ibadetu, Ja ću tvoje grudi napuniti bogatstvom i udaljit ću od tebe siromaštvo. A ako to ne budeš radio, Ja ću tvoje grudi napuniti zauzetošću (poslom) i uvijek ćeš biti siromašan.“

Sličan hadis prenosi Enes ibn Malik, r.a., u kojem Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kada čovjeku glavna preokupacija bude ovaj svijet, Allah će mu upropastiti imetak i učinit će da siromaštvo bude pred njegovim očima, takav će osvitati i omrkavati kao siromah. Kome Ahiret bude glavna preokupacija, Allah će mu dati zadovoljstvo u srcu i takav će osvitati i omrkavati kao bogataš.“

Stvarno bogatstvo je bogatstvo u duši. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Nije bogatstvo u mnoštvu imetka i blaga, nego je pravo bogatstvo bogatstvo u duši.“¹¹⁸⁹

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže da je Musa, a.s., kada je razgovarao sa Allahom, dž.š., upitao: „Gospodaru, koji su Ti robovi najdraži?“ Allah, dž.š., je odgovorio: „Oni koji Me najviše zikir čine.“ Musa, a.s., opet upita: „A ko je od Tvojih robova najpravedniji?“ Allah, dž.š., odgovori: „Onaj koji sudi sebi isto kao što sudi i ljudima.“ Musa opet upita: „Ko je od Tvojih robova najbogatiji?“ Allah, dž.š., reče: „Onaj koji je zadovoljan onim što Sam mu dao.“¹¹⁹⁰

Zdravlje i bezbjednost u porodici su dvije velike blagodati na koje ukazuje slijedeći hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ko osvane bezbjedan u familiji, zdravog tijela i ima tog dana šta jesti, kao da mu je cijeli dunjaluk dat na raspolaganje.“

¹¹⁸⁸ Šuabul-iman, 7/288.

¹¹⁸⁹ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

¹¹⁹⁰ Šuabul-iman, 7/291.

Ogranci imana

U sličnom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „O čovječe, imaš ono što ti je dovoljno, a tražiš ono što će te učiniti obijesnim; nisi zadovoljan s malo, a puno te ne može zasititi. O čovječe, kada osvaneš zdravog tijela, bezbjedan u porodici, imaš tog dana šta jesti, dunjaluk više ništa ne vrijedi.“

Vrlina skromnosti

Ebu Hurejre, r.a., kaže: „Jednom prilikom smo sjedili sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., kada se iz pravca Senijje pomoli neki mladić. Kada smo ga odmjerili, rekli smo: „Kamo sreće da je ovaj mladić svoju mladost, aktivnost i snagu upotrijebio u borbi na Allahovom putu.“ Poslanik, s.a.v.s., je čuo naš govor, pa reče: ‘Nije borac na Allahovom putu samo onaj koji se bori u ime Allaha, jer ko bude radio i izdržavao roditelje i on je na Allahovom putu. Ko bude izdržavao porodicu, i taj je na Allahovom putu. Ko bude zarađivao za sebe da ne mora prosjačiti od drugih, i taj je na Allahovom putu. A ko bude žudio samo za gomilanjem imetka, taj je na šejtanskom putu.’“¹¹⁹¹

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista nema ništa od onoga što će vas primaknuti Džennetu i odmaknuti od Džehennema, a da vam to nisam naredio, niti ima išta od onoga što će vas primaknuti Džehennemu, a odmaknuti vas od Dženneta, a da vam to nisam zabranio. Zaista me je Džibril, a.s., obavijestio da niko neće umrijeti dok ne potroši nafaku. Pa, bojte se Allaha, dž.š., i na lijep način tražite ono što vam je propisano. Neka vas kašnjenje pristizanja nafake ne podstakne da je tražite na haram-način, jer se ono što je kod Allaha, dž.š., može postići samo pokornošću prema Njemu.“

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže: „Doći će vrijeme smutnje i sumnjivih stvari, pa se držite umjerenosti; bolje je za svakog od vas da slijedi nekog u dobru nego da predvodi nekog u zlu.“¹¹⁹²

¹¹⁹¹ *Šuabul-iman*, 7/299.

¹¹⁹² *Šuabul-iman*, 7/297.

Fuad Sedić

Ebu Derda', r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada god Sunce iziđe, pored njega budu dva meleka koji glasno dozivaju i čuje ih svako na Zemlji, osim ljudi i džina: 'O ljudi, požurite svome Gospodaru.' Zaista je bolje imati malo i time biti zadovoljan, nego imati mnogo, a dozvoliti da te to zavede!' Sunce nikada ne zađe, a da pored njega ne budu dva meleka koji govore: 'Allahu naš, dadni onome koji dijeli da ima još više, a onome koji škrtari da propadne i ono što posjeduje!'“¹¹⁹³

Jedna skupina ljudi je tražila od Abdullaha ibn Amr ibn el-A'sa, r.a., pomoć, pa im on reče: „Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: 'Zaista će siromašni muhadžiri preteći bogataše na Sudnjem danu za četrdeset godina.'“ Tada su odustali od traženja pomoći i odlučili da se strpe kako bi zaradili obećanu nagradu.¹¹⁹⁴

U predanjima stoji da će siromašni ući u Džennet prije bogataša, što potvrđuje i hadis koji prenosi Abdullah ibn Abbas, r.a: „Pogledao sam u Džennet, pa sam vidio da su većina njegovih stanovnika siromasi i nemoćni. Kada sam pogledao u Džehennem, vidio sam da su većina njegovih stanovnika žene.“¹¹⁹⁵ U drugim predanjima je pojašnjeno da je razlog njihovog mnoštva u Džehennemu neposlušnost i nepokornost muževima.

Većina ashaba je živjela skromnim životom, ali su se, ipak, pribojavali da nisu otišli u krajnost pridajući dunjalučkom uživanju više pažnje nego što je trebalo. Na to ukazuje i slijedeće predanje od jednog tabiina, Jahjaa ibn Dža'dea, koji kaže: „Poznati ashab, Habbab ibn Erett, r.a., se smrtno razbolio, pa smo otišli obići ga i, tješeći ga, rekli smo mu: 'Blago tebi, ti ćeš se sresti sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., na njegovom vrelu Havdu.' On reče: 'Kako ću se sresti s Poslanikom, a on je rekao: 'Svakom od vas je od dunjaluka dovoljno onoliko koliko je dovoljno konjaniku kada putuje', a vidite kakve mi kuće posjedujemo!'“

¹¹⁹³ *Šuabul-iman*, 7/298.

¹¹⁹⁴ *Šuabul-iman*, 7/300.

¹¹⁹⁵ Hadis je zabilježio Muslim.

Ogranci imana

Allahov poslanik, Muhammed, s.a.v.s., je ashabima bio najbolji uzor u skromnosti, kao što to vidimo iz narednih predanja. Ebu Uname el-Bahili, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Meni je moj Gospodar ponudio da mi dolinu Mekke učini zlatnom, pa sam mu rekao: ‘O moj Gospodaru, draže mi je da jedan dan budem gladan, a drugi sit, pa da Ti se, kada se najedem, zahvalim a kada izgladnim iskreno obraćam i dovu upućujem.’“¹¹⁹⁶

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Omer ibn el-Hattab, r.a., došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa ga je zatekao kako leži na hasuri bez ikakvog prekrivača. Ispod glave mu je bio jastuk od kože napunjen vlaknima palme; kod nogu mu je bio lišćem štavljani komad kože, iznad glave okačen komad neuštavljene kože. Kada je Omer, r.a., vidio trag hasure na Poslanikovom tijelu, zaplakao je. Poslanik ga je upitao zašto plače, a Omer reče: „Allahov Poslaniče, moli Allaha da dadne i tvome ummetu blagodati kao što ih je dao Rimljanima i Perzijancima, a oni ne obožavaju Allaha, dž.š!“ Poslanik, s.a.v.s., ustade i reče: „Omere, pa zar ti imaš imalo sumnje? To je narod kojem su data dunjalučka uživanja! Zar nisi zadovoljan time što je njima dat dunjaluk, a nama pripada Ahiret!?“¹¹⁹⁷

Kada bi se Aiši, r.a., primakla hrana, ona bi zaplakala i rekla: „Kad god hoću jesti, sjetim se stanja u kojem je Allahov Poslanik, s.a.v.s., napustio ovaj svijet. Tako mi Allaha, on se nikada nije dva puta dnevno najeo ražovnog hljeba, sve do smrti.“

Enes, r.a., prenosi da je Fatima, r.a., jednom prilikom donijela komad hljeba Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa ju je o tome upitao, a ona rekla: „Napravila sam mali hljeb, pa sam željela da ti donesem nešto od toga.“ Poslanik, s.a.v.s., joj reče: „Fatima, to je prva hrana koja je ušla u usta tvom babi nakon tri dana.“

Također su dobro poznata predanja u kojima se kaže da su osnovna hrana Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., bile datule i voda.

Sve ovo što smo naveli ne znači da se čovjek ne smije najesti, niti opustiti u dunjalučkim blagodatima. Naprotiv, nema zapreke da

¹¹⁹⁶ *Šuabul-iman*, 7/310.

¹¹⁹⁷ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

Fuad Sedić

čovjek ima bogatstva, pod uvjetom da to na halal-način zarađuje, da imetak čisti zekatom, da od tog imetka obavi hadž i da ga troši u ono čime će njegov Gospodar biti zadovoljan. Također, treba biti zahvalan Allahu, dž.š., na blagodatima kojima ga je opskrbio.

Prolaznost dunjaluka

Rafi ibn Hadidž, r.a., prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: „Kada Allah, dž.š., zavoli nekog čovjeka, zaštiti ga od dunjaluka kao što neko od vas štiti bolesnika od hladne vode.“¹¹⁹⁸

Sličan hadis prenosi Huzejfe, r.a., u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Zaista Allah, dž.š., čuva Svoga roba vjernika kao što brižljiv čoban čuva ovce da ne jedu ono što će ih upropastiti.“¹¹⁹⁹

Omer ibn el-Hattab, r.a., kaže da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Kako da saznam za svoje stanje kod Allaha, dž.š?“ Poslanik mu reče: „Kada tražiš nešto od dunjalučkog uživanja, pa ti to bude olakšano, a ono što radiš od ahiretskih poslova bude otežano, u lošem si stanju. A kada ti dunjalučke stvari koje tražiš budu otežane, a ono što radiš za Ahiret olakšano, u dobrom si stanju.“¹²⁰⁰

Ebu Hazim kaže: „Malo dunjalučkog uživanja te odvрати od mnogo ahiretskog.“

Sufjan ibn Seid kaže da je Isa, a.s., rekao: „Ljubav prema dunjaluku je povod svih grešaka, a imetak sa sobom nosi veliku bolest.“ Prisutni upitaše: „A kakva je to bolest?“ On reče: „Takva da se bogataš ne može spasiti od ponosa i oholosti.“ Prisutni upitaše: „A šta ako se on od toga spasi?“ On reče: „Ako se spasi od toga, imetak će ga omesti od spominjanja Allaha, dž.š.“¹²⁰¹

Mustevrid, r.a., kaže: „Bio sam kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa su ashabi počeli razgovarati o Ahiretu. Neki od njih su

¹¹⁹⁸ Hadis je zabilježio Taberani.

¹¹⁹⁹ *Šuabul-iman*, 7/321.

¹²⁰⁰ *Šuabul-iman*, 7/299, sa prekinutim lancem.

¹²⁰¹ *Šuabul-iman*, 7/324.

Ogranci imana

rekli: „Dunjaluk je put do Ahireta, na njemu se rade dobra djela, klanja se namaz, daje zekat i sl.“ Drugi rekoše: „Ahiret je boravak u Džennetu – i tome slično.“ im Poslanik, s.a.v.s., reče: „Dunjaluk je prema Ahiretu kao kada bi neko od vas došao do mora i stavio prst u vodu. Ono što ostane na prstu je dunjaluk.“¹²⁰²

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Dunjaluk je zatvor (patnja) za vjernika, a Džennet (uživanje) za nevjernika.“¹²⁰³

Fudajl ibn Ijad je u pojašnjenju ovog hadisa rekao: „Dunjaluk je zatvor za onoga ko ostavi dunjalučka uživanja i strasti, a za onoga ko se toga ne prođe ne može ni biti zatvor.“

Također se prenosi da je poznati učenjak hadisa, hafiz Ibn Hadžer, lijepo uređen i obučen, prošao pored nekog Kopta koji je bio nosač, neuredne odjeće. Kopt reče: „O Ibn Hadžere, vaš Poslanik je rekao da je dunjaluk zatvor za vjernika, a Džennet za nevjernika, a vidi mene kako sam u teškom stanju, a vidi kako si ti u rahatluku?“ Ibn Hadžer mu reče: „Ovo moje stanje koje vidiš nije ništa prema onome što me čeka kod Gospodara, a to tvoje stanje je rahatluk prema onome što te čeka ako ne povjeruješ u Allaha i našeg Poslanika.“ Kaže se da je taj Kopt nakon ovog razgovora primio islam.

Koliko je dunjaluk nevažan kod Allaha, dž.š., pokazuje hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kada bi dunjaluk kod Allaha, dž.š., vrijedio koliko krilo komarca, On od toga ne bi dao nevjerniku ni gutljaj vode.“ Dakle, da sve ovo što je na dunjaluku kod Allaha vrijedi koliko krilo komarca, onda vjernik ne bi od toga zaslužio ništa. Obzirom da je to kod Allaha bezvrijedno, onda je to učinio dostupnim i nevjernicima.

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Kada čovjek umre, meleki pitaju: ‘Šta je od djela učinio?’ a ljudi: ‘Šta je iza sebe od imetka ostavio?’“

¹²⁰² Zadnji dio hadisa je zabilježio Muslim.

¹²⁰³ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Primjer čovjeka, njegovih djela i imetka je kao primjer čovjeka koji ima trojicu prijatelja. Jedan od njih mu kaže: ‘Ja sam s tobom dok si živ, a kada umreš niti ti više pripadaš meni, a ni ja tebi.’ To je njegov imetak. Drugi kaže: ‘Ja sam s tobom dok ne stigneš u kabur, a kada tamo stigneš niti sam ja više tvoj, a ni ti nisi moj.’ To je njegovo dijete. Treći kaže: ‘Ja sam s tobom i dok si živ i kada umreš.’ To su njegova djela.“¹²⁰⁴

Vanjski izgled ne igra glavnu ulogu u ocjenjivanju karaktera. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Zaista Allah, dž.š., ne gleda u vaše izgled, niti vaše imetke, nego u srca i djela.“¹²⁰⁵

To potvrđuje i naredno predanje u kojem se kaže da je jednom prilikom pored Allahovog Poslanika prošao neki čovjek, pa on upita ashabe: „Šta mislite o ovom čovjeku?“ Oni rekoše: „Allahov Poslaniče, smatramo da je najplemenitiji čovjek. Kada on koga zaprosi, treba ga oženiti; ako se gdje zauzima treba njegovo zauzimanje prihvatiti i kada govori, treba ga poslušati.“ Poslanik, s.a.v.s., je zašutio, pa je pored njega prošao neki drugi čovjek. Poslanik upita: „A šta mislite o ovom čovjeku?“ Oni rekoše: „Allahov Poslaniče, to je jedan od najsiromašnijih muslimana. Kada on koga zaprosi, ne treba ga oženiti; ako se gdje zauzima, njegovo zauzimanje ne treba prihvatiti i kada govori, ne treba ga slušati.“ Poslanik, s.a.v.s., reče: „Ovaj drugi je bolji od prvog za sve što je na Zemlji.“¹²⁰⁶

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Mnogo je neuređenih siromaha koje ljudi odgone od vrata, a kada bi oni zamolili Allaha, dž.š., za nešto, On bi im to ukabulio.“¹²⁰⁷

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu naglašava: „Ljubav prema dunjaluku je povod svakog grijeha.“¹²⁰⁸

¹²⁰⁴ *Šuabul-iman*, 7/328.

¹²⁰⁵ Hadis je zabilježio Muslim.

¹²⁰⁶ *Šuabul-iman*, 7/330.

¹²⁰⁷ Hadis je zabilježio Muslim.

¹²⁰⁸ *Šuabul-iman*, 7/338.

Ogranci imana

Na prekomjernu ljubav prema dunjaluku ukazuje i ovo predanje:

Ebu Umamete el-Bahili, r.a., kaže: „Kada je Muhammed, s.a.v.s., počeo poslaničku misiju, Iblisu je došla vojska i obavijestila ga da je odaslan Poslanik svome ummetu. Iblis upita: „Da li oni vole dunjaluk?“ Odgovoriše da vole, na što on reče: „Ako svi budu voljeli dunjaluk, meni nije potrebno da obožavaju kipove, jer ću ih ja zavesti s troje: uzimanjem imetka na nedozvoljen način, trošenjem imetka u ono što je zabranjeno i sustezanjem od trošenja imetka u ono što je korisno – sve ostalo od zla dolazi sa ovo troje.“¹²⁰⁹

Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Dunjaluk je proklet i proketo je sve što je na njemu, osim onoga što se čini u ime Allaha, dž.š.“¹²¹⁰

Prethodno citirani hadis o bezvrijednosti dunjaluka još bolje pojašnjava izreka Ubade ibn es-Samita, r.a., koji kaže: „Na Sudnjem danu će biti doveden dunjaluk, pa će se reći: ‘Ono što je od toga bilo u ime Allaha, odvojte!’, pa će se odvojiti, a preostalo će biti bačeno u vatru.“¹²¹¹

Mi živimo na dunjaluku, i to je neizbježna faza našeg života, ali se moramo pridržavati uputstava i smjernica koja nam je postavio Allahov Poslanik, s.a.v.s., kako ne bi previše pridavali važnost prolaznom svijetu na štetu vječnog života.

Huzejfe, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko osvane a preokupiranost mu bude posvećena nekom drugom mimo Allahu, ne ubraja se u Allahovu odabranu skupinu.“¹²¹²

Ebu Bekr, r.a., se, pored velike skromnosti, bojao da neće previše pridavati važnost dunjaluku. Jedne prilike je tražio da mu donesu nešto za piće, pa su mu donijeli vodu s medom. Kada je primakao ustima, zaplakao je. Kada je obrisao suze, rekao je: „Bio sam jednom s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa sam ga vidio kako nešto od

¹²⁰⁹ *Šuabul-iman*, 7/339.

¹²¹⁰ Hadis je zabilježio Ebu Nu'ajm i Ahmed u *Zuhdu*.

¹²¹¹ *Šuabul-iman*, 7/342.

¹²¹² *Šuabul-iman*, 7/343, sa slabim senedom.

Fuad Sedić

sebe odmiče rukama, a nisam vidio nikog pored njega. Upitao sam ga: 'Šta to odmičeš od sebe?' On mi reče: 'To je bio dunjaluk koji mi se prikazao, pa sam mu rekao da se od mene odmakne. Tada se dunjaluk ponovo vratio i rekao: 'Ako se ti spasiš od mene, neće se od mene spasiti oni koji dođu poslije tebe!'"¹²¹³

U jednom drugom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kada Allah, dž.š., želi nekom robu dobro, dadne mu troje: razumjevanje vjere, zapostavljanje dunjaluka i pronicljivost.“¹²¹⁴

Džabir, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Džibril, a.s., mi je rekao: 'O Muhammede, živi koliko hoćeš, al' znaj da ćeš umrijeti; voli koga hoćeš, al' ćeš se s njim rastati i radi šta hoćeš, to ćeš na Sudnjem danu naći.'"¹²¹⁵

Mudžahid prenosi da je Abdullah ibn Omer, r.a., kazao: „Jednom prilikom me Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzeo za rame i rekao: 'O Abdullahu, budi na ovom svijetu kao stranac ili kao prolaznik i ubrajaj sebe među stanovnike kabura.'" U drugom predanju stoji da je nakon toga Abdullah ibn Omer rekao Mudžahidu: „O Mudžahide, kada osvaneš nemoj očekivati noć, a kada omrkneš nemoj očekivati jutro. Iskoristi život za ono što će biti nakon smrti, iskoristi zdravlje za bolest, jer ne znaš kako ćeš se sutra zvati.“

U jednom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Čovjek nekada voli život, a smrt je bolja za njega, čovjek voli mnoštvo imetka, a lakše će položiti račun ako ga bude manje imao.“¹²¹⁶

Ovo što je navedeno je relativno, jer za nekog je smrt bolja od života, ali je za nekog bolji duži život, kao što se kaže u narednom hadisu: „Nemojte priželjkivati smrt, jer je polaganje računa teško. Zaista je od sreće nekog čovjeka da mu Allah dadne dug život i uputi pokajanju.“

¹²¹³ *Šuabul-iman*, 7/343.

¹²¹⁴ *Šuabul-iman*, 7/347.

¹²¹⁵ *Šuabul-iman*, 7/349.

¹²¹⁶ Ovo je mursel predanje, pogledaj *Šuabul-iman*, 7/357.

Ogranci imana

U drugom hadisu, Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Nemojte srca opterećivati spominjanjem dunjaluka.“¹²¹⁷

Omer ibn el-Hattab, r.a., kaže: „Smirenost i blagost su dobri u svemu, osim u ahiretskim poslovima.“

Omerova kćerka, Hafsa, r.a., koja je bila Poslanikova supruga, je jednom prilikom rekla ocu: „Zašto ne oblačiš ljepšu odjeću i ne jedeš bolju hranu, kad si u mogućnosti?“ On joj reče: „Pa, zar ti ne znaš kako su skromno i teško živjeli Allahov Poslanik, s.a.v.s., i Ebu Bekr, r.a?“ Omer je to ponavljao dok se nije rasplakala. Tada joj je rekao: „Ja ću, tako mi Allaha, pokušati na ovom svijetu oponašati ih u teškom životu, kako bih skupa s njima uživao na Onom svijetu.“

Omer, r.a., također, kaže: „Umjerenost u dunjalučkom uživanju je rahatluk za srce i tijelo.“

Jednom prilikom je Alija, r.a., držao hutbu u Kufi, pa je rekao: „O ljudi, ono čega se najviše bojim za vas je duga nada i slijeđenje želja/hirova. Duga nada čini da se zaboravi Onaj svijet, a slijeđenje hirova udaljava od istine. Dunjaluk odlazi okrećući leđa, a Ahiret nam dolazi. Svaki od njih dvojice ima svoje sljedbenike. Budite sljedbenici Ahireta, a nemojte biti sljedbenici dunjaluka. Danas činite djela, a nema polaganja računa, a sutra će biti polaganje računa, a djela se neće moći činiti.“¹²¹⁸

Jednom prilikom su se ljudi obratili Aliji, r.a., i rekli: „O Ebu Hasane, opiši nam dunjaluk?“ On ih upita: „Hoćete li nadugo ili nakratko?“ Rekoše: „Nakratko.“ Reče: „Ono što je halal na dunjaluku za to ćete biti pitani, a ono što je haram vodi u Džehennem.“

Muazu ibn Džebel, r.a., su ljudi dolazili na predavanja, pa im jednom prilikom reče: „O ljudi – a svi ste vi ljudi – bojte se Allaha i natječite u činjenju dobrih dijela radi Allaha. Pripremajte se za susret sa Allahom, tj. smrt. Neka u vašim kućama ima mjesta za musafira i neće vam smetati ako vas niko ne bude poznavao.“¹²¹⁹ Znači, neće vam smetati ako ne budete poznati u narodu.

¹²¹⁷ *Šuabul-iman*, 7/361, sa slabim senedom.

¹²¹⁸ *Šuabul-iman*, 7/369.

¹²¹⁹ *Šuabul-iman*, 7/374.

Fuad Sedić

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže: „Dunjaluk je kuća za onoga ko nema kuće, i on je imetak za onoga ko nema imetka, a njega sakuplja onaj ko pameti nema.“ Drugi ovu izreku pripisuju Poslaniku, s.a.v.s.

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., također kaže: „Ko bude želio dunjaluk naštetit će svome Ahiretu, a ko bude želio Ahiret naštetit će svome dunjaluku. Zato činite štetu onome što je prolazno radi onoga što je vječno.“

Ebu Zerr, r.a., je pitao prisutne: „Hoćete li da vas obavijestim o vašoj bolesti i lijeku za nju? Vaša bolest je ljubav prema dunjaluku, a lijek za to je spominjanje Allaha, dž.š.“ On, također, kaže: „Vlasnik dva dirhema će teže položiti račun nego onaj koji je imao samo jedan dirhem.“

Pismo Ebu Derdaa Selmanu el-Farisiju

Muhammed ibn Vasi kaže da je Ebu Derda napisao Selmanu el-Farisiju pismo ovog sadržaja:

„O moj brate, iskoristi zdravlje i slobodno vrijeme prije nego te zadese belaj i iskušenje koje niko od ljudi neće moći od tebe odagnati.

Brate moj, okoristi se dovom koju će za tebe učiti onaj kojeg je Allah stavio na iskušenje.

Brate moj, neka ti džamija bude boravište, jersam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Džamija je kuća svakog pobožnjaka. Allah, dž.š., garantira svima onima kojima džamija bude boravište oprost, rahatluk i lagahan prelazak preko Sirat-ćuprije do Allahovog zadovoljstva.'

Brate moj, budi blizak jetimu, pomiluj ga po glavi; budi milostiv prema njemu i nahrani ga onim što ti jedeš. To će ti omekšati srce i ostvarit će ti se želje.

Brate moj, čuvaj se sakupljanja onoga na čemu nećeš biti zahvalan, jer sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: „Doći će se s vlasnikom imetka koji je Allahu bio pokoran, a njegov imetak će ići ispred njega. Kada god posrne na Sirat-ćupriji, imetak će mu reći:

Ogranci imana

‘Idi dalje, jer si ti dao na mene zekat i ostalo što je Allah propisao.’ Zatim će biti doveden vlasnik imetka koji nije bio pokoran Allahu, a njegov imetak će mu biti natovaren na leđa. Kada god posrne na Sirat-ćupriji, imetak će mu reći: ‘Teško tebi, zašto nisi davao zekat na mene!’ Pa će to tako potrajati sve dok on ne počne sebe proklinjati i prizivati propast.

Brate moj, čujem da si sebi nabavio slugu, a ja sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: ‘Čovjek je blizu Allahu, dž.š., i Allah, dž.š., je blizu njega dok ga ne počne neko služiti, a kada ga neko počne služiti onda mu je polaganje računa neizbježno. Od mene je moja supruga Ummu Derda tražila da nabavim ko će nas služiti, ali sam, pored mogućnosti da to učinim, od toga odustao, jer sam se bojao polaganja računa.

Brate moj, bolje bi bilo da se što bolje pripremamo za susret sa Allahom, dž.š., i da ne moramo polagati račun. Ne smijemo se zavaravati time što smo živjeli skupa sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., jer je od toga prošlo dosta vremena, a Allah najbolje zna šta smo poslije njega radili.”¹²²⁰

Selman el-Farisi, r.a., kaže: „Trojici se čudim toliko da se nekada nasmijem: onome koji se nada dunjalučkom uživanju, a smrt mu je za petama, onome koji je zaboravio na obaveze, ali se nije zaboravilo na njega i onome koji se pretjerano smije, a ne zna da li je njegov Gospodar s njim zadovoljan ili je na njega ljut. Troje me rastuži toliko da zaplačem: rastanak s Muhammedom, s.a.v.s., i njegovim ashabima, strahota proživljenja i stajanje pred Allahom, dž.š. Ne znam hoću li u Džennet ili u Džehennem.”¹²²¹

Poznato je iz hadisa da su Allahu, dž.š., najdraža mjesta na zemaljskoj kugli džamije, a najmrža čaršije. Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Najgora mjesta su čaršije i putevi (gdje dokoni ljudi sjede), a najbolja mjesta su džamije. Ako ne budeš sjedio u džamiji, sjedi u svojoj kući.”¹²²²

¹²²⁰ Pogledaj *Šuabul-iman*, 7/379-380.

¹²²¹ *Šuabul-iman*, 7/378.

¹²²² Taberani, pogledaj *Bin bir hadis*, br. 502.

Fuad Sedić

To pojašnjavaju i naredne izreke:

Selam, r.a., savjetuje i kaže: „Nemoj nikada prvi ulaziti u čaršiju, niti zadnji iz nje izlaziti, jer je tu stjecište šejtana i njegove pratnje.“

Ebu Derda, r.a., kaže: „Divno li je boravište vjernika njegova kuća, jer ga ona čuva od gledanja u ono što je zabranjeno i čuva njegovo poštenje. Čuvajte se čaršija i pijaca, jer one zavode i brišu (sevape).“¹²²³

U slijedećem primjeru ćemo vidjeti kako se Ebu Derda brine za vjeru svoje kćerke i ne želi da je uda za onoga čije bogatstvo će joj upropastiti vjeru:

Džafer ibn Sabit prenosi da je Jezid ibn Muavija zaprosio od Ebu Derdaa njegovu kćerku, pa je odbio oženiti ga njome i udao ju je za drugog mladića. Tada mu neko reče: „Pa, zar odbijaš Jezidovu ponudu i udaješ kćerku za drugog?“ Ebu Derda odgovori: „Ne znam šta će biti s mojom kćerkom kada je budu posluživale sluškinje i bude boravila u dvorcu gdje će joj oči sijati od raskoša, šta li će biti s njenom vjerom?“¹²²⁴

Ebu Derda, r.a. kaže: „O čovječe, gazi i hodaj po zemlji svojim nogama, ali znaj da će ti ona uskoro biti kabur i znaj, čovječe, da si ti samo određeni broj dana, kada god prođe jedan dan, nestane dio tebe. Znaj kada te majka rodila da se već krećeš prema smrti.“

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: „Dunjaluk će biti doveden na Sudnjem danu u liku jedne ružne, krezave starice, pa će ljudi biti upitani: ‘Znate li ko je ova?’ Oni će reći: ‘Da nas Allah zakloni i sačuva upoznavanja s njom!’ Tada će im se reći: ‘To je dunjaluk zbog kojeg ste se svađali, zbog kojeg ste kidali rodbinske veze, zbog kojeg ste jedni drugima zavidjeli i međusobno se mrzili, i dunjaluk vas je zaveo!’ Dunjaluk će biti bačen u Džehennem i tada će on povikati: ‘O moj Gospodaru, gdje su moji sljedbenici i oni kojima sam bio glavna preokupacija?’ Tada će i oni biti za njim bačeni u Džehennem.“¹²²⁵

¹²²³ *Šuabul-iman*, 7/379.

¹²²⁴ *Šuabul-iman*, 7/381.

¹²²⁵ *Šuabul-iman*, 7/383.

Ogranci imana

Fudajl ibn Ijad kaže: „Neće nikom biti dato ništa od dunjaluka, a da mu neće biti dato duplo više želje za tim, duplo više zauzetosti dunjalukom, i duplo više brige. Koliko god čovjeku bude dato od dunjaluka toliko će mu biti umanjeno od Ahireta. Tako mi Allaha, primjer toga je kao primjer jedne vreće – koliko uzmeš iz nje na dunjaluku manje će ti ostati za Ahiret, pa uzimaj od svoga dunjaluka, ako hoćeš malo a ako hoćeš mnogo.“¹²²⁶

Kada je Ebu Hurejre, r.a., bio na smrtnoj bolesti, počeo je plakati, pa ga prisutni upitaše zašto plače, a on reče: „Plačem zbog daljine koja mi predstoji, slabo sam se pripremio za njega. Kao da sam na nekom brežuljku, pa ne znam hoću li se spustiti u Džehennem ili u Džennet.“¹²²⁷

Na skromnost ashaba, r.a., i njihovu požrtvovanost u prenošenju hadisa od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ukazuje i ovo predanje: Jednom prilikom je Ebu Hurejre, r.a., dodirnuo svoju odjeću od ketena i rekao: „Hvala Allahu Koji me je opskrbio, pa imam mogućnost obući ovu odjeću od ketena. Sjećam se kada sam od gladi padao u nesvijest u Poslanikovo džamiji, pa bi ljudi mislili da sam lud, a ja bih im objašnjavao da je to od gladi i iscrpljenosti.“¹²²⁸

Ebu Hurejre, r.a., savjetuje kćerku i kaže joj: „Nemoj (pretjerano) koristiti zlato, jer se bojim da te ne zahvati džehennemska vatra.“ Poznato je da je zlato dozvoljeno ženama, ali se Ebu Hurejre, r.a., bojao da će je zlato učiniti oholom, zavesti od obaveza pa će zbog toga biti kažnjena.

Interesantna je izreka Abdullaha ibn Amr ibn el-A'sa, r.a: „Kada danas uradim neko dobro djelo, draže mi je nego dva dobra djela koja sam radio u vrijeme života Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Jer kada smo bili sa Poslanikom, bila nam je preokupacija Drugi svijet, a danas nas je dunjaluk preokupirao.“

Enes ibn Malik, r.a., kaže: „Hoćete li da vas obavijestim o dva najteža dana i noći za koje svijet još nije čuo. Prvi je kada ti dođe

¹²²⁶ *Šuabul-iman*, 7/384.

¹²²⁷ *Šuabul-iman*, 7/385.

¹²²⁸ Hadis je zabilježio Buharija.

Fuad Sedić

melek koji će te obavijestiti ili o Allahovom zadovoljstvu s tobom ili Njegovoj srdžbi na tebe, drugi dan je dan kada budeš stajao pred Allahom, dž.š., i dobijao knjigu svojih dijela, pa ne znaš hoće li ti biti data u desnu ili u lijevu ruku. A što se noći tiče, prva je tvoja prva noć u kaburu kakvu nikada ranije nisi proveo, a druga je noć nakon koje će nastupiti Sudnji dan, i nakon toga nema više noći.¹²²⁹

Pretjeranost u gradnji kuća je pokuđena

Dozvoljeno je imati ono što mu je potrebno od dunjalučkih uživanja, ali mora voditi računa da u tome ne pređe granicu, pa da se prepusti rasipništvu i israfluku.

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko bude gradio više nego mu bude potrebno, kajat će se zbog toga na Sudnjem danu.“

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko bude gradio više nego što mu je potrebno, bit će zadužen da to nosi na Sudnjem danu.“

Hasan kaže: „Ulazio sam u kuće Poslanikovih supruga u vrijeme Osmanovog hilafeta, pa su te kuće bile tako skromne i niske da sam mogao rukom dodirnuti plafon.“

Na prolaznost i bezvrijednost dunjaluka ukazuje slijedeća izreka Muhammeda ibn Ebi Bekra koji je rekao: „Jednom prilikom su se dvojica ljudi posvađala oko međe koja je bila na njihovoj zemlji, pa im je zemlja rekla: 'Polako vas dvojica, ja sam prije vas bila u posjedu stotine slijepih ljudi pored onih koji su bili zdravi.'“

Hasan je rekao: „Kad god čovjek ima dugu nadu, radi loša djela.“ „Ako želiš vidjeti dunjaluk kakav će biti poslije tebe, pogledaj kako izgleda poslije onih prije tebe.“

¹²²⁹ *Šuabul-iman*, 7/388.

72. LJUBOMORA I BRIGA ZBOG ČINJENJA GRIJEHA

Sedamdeset i drugi sastavni dio vjerovanja je ljubomora. To je odlika vjernika koja podrazumijeva brigu čovjeka, prije svega za vjeru, zatim za bračnog druga i ostale članove porodice.

Ovu osobinu je Poslanik, s.a.v.s., pripisao Allahu, dž.š., kako to odgovara Njegovoj Uzvišenosti. Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Zaista je Allah, dž.š., ljubomoran, a i vjernik je ljubomoran. Allahova ljubomora se ogleda u tome da se čine djela koja je Allah, dž.š., zabranio.“¹²³⁰

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ljubomora je od vjere, a miza (neljubomora) od munafikluka, jer onaj koji nije ljubomoran dozvoljava da se u njegovoj porodici čini nemoral.“¹²³¹

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Trojica neće ući u Džennet: onaj koji je neposlušan roditeljima, žena koja oponaša muškarce i onaj koji dozvoljava da se u njegovoj porodici čini nemoral.“¹²³²

U sličnom hadisu koji prenosi Ammar ibn Jasir, r.a., Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Trojica neće nikada ući u Džennet: *dejjus* od ljudi, žena koja oponaša muškarce i notorni pijanica.“ Kada su ashabi upitali ko je *dejjus*, Poslanik je objasnio da je to onaj koji ne pridaje važnost tome šta mu žena i kćeri, kao i ostali ženski članovi porodice, čine i kako se ponašaju.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: *Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka čuvaju stidna mjesta svoja; to im je čednije, jer Allah, uistinu,*

¹²³⁰ Hadis je zabilježio Buharija.

¹²³¹ Hadis je mursel, pogledaj *Šuabul-iman*, 7/411.

¹²³² Hadis je zabilježio Nesai.

Fuad Sedić

zna ono što oni rade. (En-Nur, 30) Ovo je kur'anska naredba da čuvamo poglede od onoga što nam je zabranjeno gledati, jer ćemo na taj način postići Allahovo, dž.š., zadovoljstvo i tako sačuvati brak i harmoniju porodičnog života.

U drugom ajetu se kaže: *O vjernici, čuvajte sebe i porodice svoje od džehennemske vatre čije će gorivo biti ljudi i kamenje...* (Et-Tahrim, 7) U sklopu ovoga je da čovjek vodi računa o tome kako mu se članovi porodice ponašaju, da vode računa o moralnom i pristojnom ponašanju. Trebaju se oblačiti u granicama islamskih principa i ne smiju nepristojnim oblačenjem izazivati poglede i griješenje drugih ljudi. Svakako da oni koji pozivaju vjeri i predstavljaju je trebaju i u tome biti primjer drugima, kao i u drugim pozitivnim osobinama. Neka nas Allah, dž.š., u tome pomogne.

73. KLONITI SE BESPOSVICE

Vjernik mora voditi računa o tome u šta troši dragocjeno vrijeme, jer je svjestan da će na Sudnjem danu, između ostalog, biti pitan i za vrijeme u šta ga je potrošio, gdje je sjedio i o čemu je razgovarao.

Katade kaže da je od ranijih generacija čuo i ovo: „Imaju tri vrste sijelenja: skupina koja sjedi i ima nagradu, spašena skupina i propala skupina. Oni koji imaju nagradu su oni koji spominju Allaha, dž.š., pa i On njih spomene; spašeni su oni koji šute, a propali oni koji besposličare u griješenju.“¹²³³

Pogledajmo kako Uzvišeni Allah u Kur'anu hvali one koji se klone besposlice i boravka na mjestima u kojima se ljudi bave beskorisnim govorom i ružnim poslovima:

Uspjeli su vjernici, oni koji su u svojim namazima skrušeni i koji se okreću od besmislica... (El-Mu'minun, 3)

U besmislicu i besposlicu se, između ostalog, ubraja svaki govor koji čovjeku ne donosi nikakvu korist, već zbog tog govora može biti i griješan. U to se ubraja bavljenje onim što se čovjeka ne tiče od poslova i problema drugih ljudi. Čovjek iznalazi tuđe mahane, širi njihove tajne, govori o njihovim imecima i tome slično – što nema nikakve veze sa njim, niti ga se tiče. U ovo se ubraja bestidan, vulgaran i nepristojan govor u kojem se hvali griješenje, ponos i uzdizanje porijeklom, porodicom – bez obzira da li su oni zaslužili takav tretman ili ne.

Na drugom mjestu u Kur'anu Allah, dž.š., kaže:

Oni koji ne prisustvuju laži i nevaljalštini i koji, prolazeći pored besmislica, prolaze dostojanstveno. (El-Furkan, 72) To jest, ne

¹²³³ Šuabul-iman, 7/416.

Fuad Sedić

prisustvuju sijelima na kojima se laže, potvara, krivo svjedoči i prave razne spletke. Ako se desi da u to vrijeme prolaze pored njih, prolaze dostojanstveno ne obraćajući pažnju na njih.

Također je odlika vjernika da se, kada čuju besmislen i bezvrijedan govor, okrenu i u takvom društvu ne borave. Na to ukazuje ovaj kur'anski ajet: *A kad čuju besmislicu kakvu, od nje se okrenu i reknu: „Nama naša, a vama vaša djela, mir vama! Mi ne želimo društvo neukih.“* (El-Kasas, 55)

Između ostalih blagodati kojima će stanovnici Dženneta biti počašćeni je i to da će biti pošteđeni slušanja prazne besjede i griješnog govora. Allah, dž.š., u opisu džennetskih uživanja kaže: *U njima neće slušati prazne besjede, ni govor griješni, nego samo riječi: „Selam, selam.“* (El-Vaki'a, 25-26) Znači, oni će se međusobno pozdravljati.

U drugom ajetu se kaže: *Tamo prazne besjede i laži neće slušati, to im je nagrada od Gospodara tvoga, dar dovoljni.* (En-Nebe', 35-36)

To znači da u Džennetu neće biti neumjesnog, beskorisnog niti lažnog govora, jer je to *Kuća spasa*, u kojoj je sve besprijekorno i čisto od bilo kakvih nedostataka.

Mnogo je korisnih izreka koje upućuju ljude da se klone besposlica, beskorisnog razgovora i miješanja u ono što ih se ne tiče.

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Od ljepote i kompletnosti vjere jednog čovjeka je da se kloni onoga što ga se ne tiče.“¹²³⁴

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., kaže: „Ljudi koji će imati najviše grijeha na Sudnjem danu su oni koji su najviše besposličarili gubeći vrijeme u griješenju i ružnim poslovima.“¹²³⁵

Mudri Lukman je upitan o tome čime je dostigao mudrost, pa je rekao: „Ja ne pitam za ono što me je mimoišlo, niti se miješam u ono što me se ne tiče.“¹²³⁶

¹²³⁴ Hadis je hasen, a zabilježili su ga Tirmizi, Ibn Madže, Malik i Ahmed.

¹²³⁵ *Šuabul-iman*, 7/416.

¹²³⁶ *Šuabul-iman*, 7/416.

Ogranci imana

Ebu Talib el-Kadi je rekao: „Ovako se govorilo: ‘Dobročinstvo se sastoji od slijedećeg: dugo razmišljanje i šutnja je spas, besposličarenje u grijehu je propast i kajanje, a na Sudnjem danu će sebi prizivati propast i nesreću onaj ko Ahiret baci iza leđa i posveti se samo dunjaluku.’“¹²³⁷

Mu'temir ibn Sulejman prenosi od svog oca da je Ahnefv ibn Kajs rekao: „Imam tri osobine koje ne ističem radi hvalisanja nego da budu pouka onome ko želi uzeti pouku: nikada nisam došao na vladareva vrata osim kada sam pozvan, nikada nisam stao niti sjeo između dvojice ljudi osim kada me njih dvojica tu postave, i nikada nisam nikoga u njegovoj odsutnosti spomenuo osim po dobru.“¹²³⁸

Jednom prilikom je Muavija upitao Ahnefv ibn Kajsa: „Kako si postao autoritet u narodu, a nisi iz najpoznatijeg, niti najodabranijeg plemena?“ On mu odgovori: „Ne miješam se u ono što me se ne tiče i ne zanemarujem poslove koji su mi povjereni.“

Žalosno je što je danas sve više onih koji nemaju prečeg posla od gubljenja i „ubijanja“ vremena i koji zapostavljaju odgoj svoje, a raspravljaju o tuđoj djeci, rješavaju tuđe probleme, a od svojih bježe i time se miješaju u ono što ih se ne tiče. Oni se brinu za ono za što neće biti pitani, a zaboravljaju na obaveze zbog kojih će biti pitani.

Zunnun je rekao: „Ko bude vodio brigu o onome što ga se ne tiče, neće voditi brigu o onome što ga se tiče.“ On, također, kaže: „Ko bude gledao u mahane drugih ljudi zapostavit će svoje, ko bude imao na umu Džehennem i Firdevs (najviši dio Dženneta) neće prenositi tuđe riječi (gibetiti), ko se odmakne od ljudi bit će spašen od njihovog zla i ko bude zahvalan bit će mu dato još više.“

Huzejfe, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Vjernik ne treba sebe ponižavati. Ashabi upitaše: „Allahov Poslaniče, kako to vjernik sebe ponižava?“ On reče: „Izlaže se iskušenju koje ne može podnijeti.“¹²³⁹

¹²³⁷ *Šuabul-iman*, 7/416.

¹²³⁸ *Šuabul-iman*, 7/417.

¹²³⁹ Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 7/419.

74. DAREŽLJIVOST

Darežljivost je osobina vjernika i kao takva se ubraja u sastavne dijelove njegovog vjerovanja. To je inače vrlo pohvalna osobina, stanje kada vjernik svojim imetkom bude na raspolaganju onima koji su potrebni. Na tu lijepu osobinu ukazuju naredni kur'anski ajeti:

I požurite oprost od Gospodara vašega, i Džennetu širokom kao nebesa i Zemlja, pripremljenim za bogobojazne! Za one koji udjeljuju, i kada su u obilju i kada su u oskudici, koji srdžbu savlađuju i ljudima opraštaju. (Ali Imran, 133-134)

To su oni koji udjeljuju u teškoćama ili raskoši, raspoloženi ili neraspoloženi, zdravi ili bolesni, te u bilo kojim drugim uvjetima, kao što se u drugom ajetu kaže: *Oni koji dijele imovinu svoju, danju i noću, tajno i javno. (El-Bekare, 274)*

Hvaleći darežljive, Allah, dž.š., u kaže: *i dijele od onoga čime smo ih Mi opskrbili. (El-Bekare, 3)*

Škrtost je ružna osobina za koju Allah, dž.š., kaže:

To su oni koji škrtare i zapovijedaju drugima da budu škrti, i koji kriju ono što im je Allah iz obilja Svoga darovao. (En-Nisa', 37)

Vi se, eto, pozivate da trošite na Allahovom putu, ali neki su od vas škrti, a ko škrtari, na svoju štetu škrtari, jer Allah je bogat, a vi ste siromašni. (Muhammed, 38)

Oni koji škrtare i od ljudi škrtost traže. A onaj ko neće da udjeljuje – pa, Allah je, uistinu, neovisan i dostojan hvale. (El-Hadis, 24)

A oni koji se ušćuvaju lahkomosti i tvrdičluka, oni će sigurno uspjeti. (El-Hašr, 9)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ličnim primjerom pokazao koliko je vrijedna osobina darežljivosti; on nije nikome ništa uskraćivao,

Fuad Sedić

nego je dijelio što god je imao. Pored prakse dosta je i hadisa u kojima podstiče sljedbenike da se čuvaju škrtosti:

„Koja je bolest veća od škrtosti!?”

„Čuvajte se tvrdičluka i škrtosti, jer je to upropastilo one prije vas! Navelo ih je na prekid odnosa sa svojim, pa su to učinili, navelo ih je na razvart, pa su to činili!”

Oni koji dijele neka se ne brinu da će im se imetak umanjiti, jer će postati berićetniji i bolji nego prije udjeljivanja. To nam potvrđuje Poslanikova izreka da dijeljenje sadake neće umanjiti imetak, a i hadis koji prenosi Ebu Hurejre, r.a: „Nema ni jednog dana u kojem ljudi osvanu, a da ne dođu dva meleka, pa jedan od njih uči ovu dovu: ‘Allahu moj, dadni onome koji dijeli još više, a drugi melek uči ovu dovu: ‘Allahu moj, onome koji škrtari upropasti imetak!’“¹²⁴⁰

Škrtost nije svojstvena vjerniku, pa zbog toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ne može se skupa u utrobi vjernika sastaviti prašina od borbe na Allahovom putu i džehennemski dim, niti se škrtost i iman mogu sastaviti u vjerničkom srcu.”¹²⁴¹

U sličnom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Dvije osobine se ne mogu skupa naći kod vjernika: škrtost i ružno ponašanje.”¹²⁴²

Džabir ibn Abdullah, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Čuvajte se nepravde, jer su nepravde na ovome svijetu tmine na Sudnjem danu. Čuvajte se škrtosti, jer je škrtost upropastila one koji su bili prije vas, navela ih je da se međusobno ubijaju i čine ono što im je zabranjeno.”¹²⁴³

Enes, r.a., pripovijeda da je neki čovjek umro za vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa ashabi rekoše: „Raduj se Džennetu!” Tada im Poslanik, s.a.v.s., reče: „Vi ne znate, možda je on govorio o onome što ga se ne tiče ili škrtario s onim što mu neće koristiti.”¹²⁴⁴

¹²⁴⁰ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

¹²⁴¹ *Šuabul-iman*, 7/423.

¹²⁴² *Šuabul-iman*, 7/424.

¹²⁴³ Hadis je zabilježio Muslim.

¹²⁴⁴ *Šuabul-iman*, 7/425.

Ogranci imana

Abdullah ibn Amr, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Allah, dž.š., voli dvije osobine, a mrzi dvije: dvije koje Allah voli su darežljivost i praštanje, a dvije koje ne voli ružno ponašanje i škrtost. Kada Allah, dž.š., želi nekom robu dobro, učini ga da bude na usluzi ljudima u rješavanju njihovih problema.“¹²⁴⁵

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Očistio se od škrtosti onaj ko da zekat na svoj imetak, dočeka gosta i udijeli u nedaći.“¹²⁴⁶

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu kaže: „Početak dobrote ovoga ummeta se temeljio na bogobožnosti i ibadetu, a početak propasti ovog ummeta bit će u škrtosti i griješenju.“¹²⁴⁷

Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Darežljiv čovjek je blizu Allahu, blizu Džennetu i daleko od Džehennema, a škrt čovjek je daleko od Allaha, daleko od Dženneta, a blizu je Džehennemu. Darežljiv neznalica je Allahu draži od škrtog pobožnjaka.“¹²⁴⁸

Džabir ibn Abdullah, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: Melek Džibril, a.s., me je obavijestio da je Uzvišeni Allah (u hadisi-kudsiju) rekao: „Ja sam s ovom vjerom zadovoljan, a ona neće valjati bez darežljivosti i lijepog ponašanja, pa ukrašavajte vjeru s ove dvije osobine dok god ste živi.“¹²⁴⁹

Primjeri darežljivosti

Jednom prilikom su prijatelji Ebi Džafera Muhammeda ibn Alije sjedili kod njega, pa ih on upita: „Je li kod vas uobičajeno i normalno da neko stavi ruku u kesu svoga brata i uzme ono što mu je potrebno?“ Rekoše da nije, a on im na to reče: „Niste prava braća.“¹²⁵⁰

¹²⁴⁵ *Šuabul-iman*, 7/426.

¹²⁴⁶ *Šuabul-iman*, 7/427.

¹²⁴⁷ *Šuabul-iman*, 7/427.

¹²⁴⁸ Sened ovog hadisa ima u sebi slabost, ali ga ojačavaju drugi hadisi. Pogledaj *Šuabul-iman*, 7/428.

¹²⁴⁹ *Šuabul-iman*, 7/425.

¹²⁵⁰ *Šuabul-iman*, 7/436.

Fuad Sedić

Hasan el-Basri kaže: „Mi smo smatrali škrticom onoga koji svome bratu pozajmljuje.“¹²⁵¹ Hoće reći da mu treba pokloniti što mu je potrebno, a ne pozajmljivati.

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: „Trojici se ne mogu odužiti: prvo, ne mogu se odužiti čovjeku koji mi napravi mjesto da sjednem, pa makar mu dao sve što posjedujem; drugo, onome čije su se noge uprašile od čestog dolaska kod mene (da nešto nauči o vjeri), ne mogu mu se odužiti makar mu krvi dao; treće, onaj kome se nikako ne mogu odužiti, osim da ga Gospodar svijetova za to nagradi, je onaj koji mi se obrati da mu pomognem u nedaći.“¹²⁵²

Ebu Hurejre, r.a., kaže: „Mi smo Džafera ibn Ebi Taliba zvali *Otac siromaha*. On bi nas odveo kući, pa ako ne bi našao ništa da nam udijeli, iznio bi posudu u kojoj je bio med te bi smo je oblizali.“

Abdullah ibn Džafer je bio poznat po svojoj darežljivosti na što ukazuju naredna predanja:

Jednom prilikom je Jezid ibn Muavija poslao Abdullahu ibn Džaferu veliku svotu novca kao hediju, pa je on to sve podijelio stanovnicima Medine, a sebi nije uzeo ništa.

Jednom prilikom su ljudi prigovorili Abdullahu ibn Džaferu da je previše darežljiv i da pretjerano dijeli, pa im on reče: „O ljudi, ja sam radi Allaha uobičajio dijeliti i uvidio da mi to Allah, dž.š., nadoknađuje. Bojim se da će, ako prekinem, i Allah prekinuti Svoje nadoknađivanje meni.“¹²⁵³

Abdullah ibn Amir je kupio od Halida ibn Ukbe kuću u čaršiji za sedamdeset ili osamdeset hiljada dirhema. Kada je nastupila noć, čuo je plač Halidove familije, pa je upitao ukućane o tome, a oni mu rekoše da to Halidova familija plače za prodanom kućom. Abdullah reče slugi: „Idi i reci im da i kuća i novac pripadaju njima.“¹²⁵⁴

Neki čovjek je pozajmio od Jezida ibn Muhammeda ibn Mervana petnaest hiljada dirhema. Kada je ovaj od njega zatražio da

¹²⁵¹ *Šuabul-iman*, 7/436.

¹²⁵² *Šuabul-iman*, 7/436.

¹²⁵³ *Šuabul-iman*, 7/437.

¹²⁵⁴ *Šuabul-iman*, 7/438.

Ogranci imana

dug malo odgodi, jer nije bio u mogućnosti odmah vratiti, on mu je cijeli taj dug halalio i oprostio rekavši: „To je malo za bratstvo u ime Allaha, dž.š.“

Jednom prilikom je Jezidu ibn Mervanu došao novčani prihod od imanja. On ga je počeo pakovati u kesice i slati prijateljima kao poklone, i rekao je: „Zaista se stidim Allaha, dž.š., da nekom od braće molim za Džennet a škrtarim prema njemu s dinarima i dirhemima.“¹²⁵⁵

Fudajl ibn Ijad je rekao: „Visoka deredža i vrijednost se ne postiže mnoštvom dobrovoljnog namaza i posta nego darežljivošću duše, čistoćom srca i lijepim savjetom (ili samilošću prema ljudima).“

Alija ibn Abdullah ibn Abbas je rekao: „Predvodnici ljudi na dunjaluku su darežljivi, a predvodnici na Ahiretu su bogobojazni.“

Abdullah ibn Abbas, r.a., pripovijeda: „Jednom prilikom sam sjedio s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa dođoše trinaesterica ljudi u putničkoj odjeći. Oni Poslaniku, s.a.v.s., nazvaše selam, a zatim upitaše: „Ko je poglavar među ljudima?“ Poslanik odgovori: „Jusuf sin Jakubov, a.s.“ Upitaše: „Ima li u tvom ummetu neko da je poglavar?“ On reče: „Ima.“ Čovjeku kojem je dat halal-imetak, podarena mu je blagost, brine se za siromaha i malo se žali na ljude.“¹²⁵⁶

Ebu Amr el-Ala je rekao: „U džahilijetu (predislamskom dobu) su za predvodnika postavljali onoga ko je imao ovih šest osobina: darežljivost, ozbiljnost, blagost, strpljivost, skromnost i promišljenost, a u islamu se ove osobine upotpunjuju sa čednošću.“¹²⁵⁷

Muharib ibn Desar kaže: „Putovali smo sa El-Kasimom ibn Abdurrahmanom, pa nas je nadmašio s tri osobine: darežljivošću duše, dugom šutnjom i mnoštvom dobrovoljnih namaza.“¹²⁵⁸

Hasan el-Basri kaže: „Proučavao sam darežljivost, pa joj nisam našao osnovu, osim u lijepom mišljenju o Allahu, dž.š.; a osnova škrtosti je u ružnom mišljenju o Allahu, dž.š.“

¹²⁵⁵ *Šuabul-iman*, 7/439.

¹²⁵⁶ Jedan prenosilac u ovom senedu je slab, pogledaj *Šuabul-iman*, 7/440.

¹²⁵⁷ *Šuabul-iman*, 7/440.

¹²⁵⁸ *Šuabul-iman*, 7/440.

Fuad Sedić

Prenosi se da je neka žena, zvana Ummu Hatim, bila najdarežljivija u svom vremenu, pa su neki rekli: „Nedajte joj da jede ne bi li prestala dijeliti!“ Kada su joj obustavili hranu, ona je rekla: „Malo sam ogladnjela, pa sam odlučila da nikada neću uskraćivati sadaku gladnima.“

Poznati pobožnjak, Bišr ibn Haris je rekao: „Nema mi draže ništa od dobročinstva od darežljivosti, a najmrže mi je škrtarenje i ružno ponašanje.“

Neka žena je došla Lejsu ibn Sa'du i tražila meda za lijek bolesnom mužu i sa sobom donijela teglu. On je rekao da joj se dadne kanta meda, na što mu rekoše: „Ona je tražila teglu meda, a ne kantu.“ On reče: „Ona je tražila prema potrebi, a mi dajemo prema mogućnosti.“

Pobožnjak Zunnun je rekao: „Nije darežljiv onaj koji traži da se njegovo dijeljenje spominje.“

Ibn Simak je rekao: „Čudim se ljudima koji kupuju sebi robove imetkom, a zapostavljaju pridobijanje slobodnih ljudi dobročinstvom.“

75. SAMILOST PREMA MLAĐIMA I POŠTIVANJE STARIJIH

Ove dvije stvari se spominju kao sedamdeset i peti dio imana, jer se pod tim misli na odnos prema svakom od njih, mlađem i starijem – zavisno od uzrasta i od situacije u kojoj se nalaze, tj. kada mlađi zaslužuje da mu se ukaže samilost i stariji zahtijeva da se poštuje.

Kao glavni moto ovoj temi, možemo uzeti dobro poznati hadis kod našeg naroda koji prenosi Abdullah ibn Amr, r.a., a u njemu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ne pripada nama onaj ko nije milostiv prema mlađima i ne poštuje starije.“¹²⁵⁹

Allahova milost je neizmjereno velika, na što ukazuje slijedeći hadis koji Ebu Hurejre, r.a., prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s: „Allah, dž.š., je milost podijelio na stotinu dijelova, od toga je devedeset i devet zadržao kod Sebe, a samo jedan spustio na Zemlju, i s tim dijelom stvorenja izkazuju milost jedna prema drugima, čak je od te milosti i kada kobila čuva da kopitom ne pritisne svoje ždrijebe.“¹²⁶⁰

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ne pripada nama onaj ko ne poštuje starije, nije milostiv prema mlađima, ne naređuje dobro i ne odvraća od zla.“¹²⁶¹

Ovakav način ophođenja prema mlađima i starijima pomaže na putu prema Džennetu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., savjetuje Enesa ibn

¹²⁵⁹ *Šuabul-iman*, 7/458.

¹²⁶⁰ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

¹²⁶¹ *Šuabul-iman*, 7/458.

Fuad Sedić

Malika, r.a: „O Enese, poštuj starije i budi milostiv prema mlađima, pa ćeš sa mnom biti u Džennetu!“¹²⁶²

Mnogo je hadisa u raznim verzijama koji govore o ovoj temi. Alija, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko nije milostiv prema mlađima i ne poštiva starije ne pripada nama, i neće vjernik biti potpunog imana sve dok ne bude želio svome bratu ono što želi i sebi.“¹²⁶³

Abdullah ibn Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Od vidova veličanja Uzvišenog Allaha je poštivanje muslimana koji je osijedio, čuvanje Kur’ana onome kome je Allah dao u emanet da ga čuva i pokornost pravednom vladaru.“¹²⁶⁴

Pobožnjak Zunnun kaže: „Tri stvari su znak dostojanstva: poštivanje starijeg, samilost prema mlađem i blagost prema poniznom.“

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Na sijelu se ne pravi mjesta nikom osim trojici: starijem zbog godina, učenjaku zbog znanja i vladaru zbog položaja.“¹²⁶⁵

Kako se budemo ophodili prema našim starijim tako će se naši mlađi ophoditi prema nama. To potvrđuje i hadis koji prenosi Enes ibn Malik, r.a: „Kada god mladić bude pomagao starcu, Allah će odrediti nekoga ko će njemu pomagati kada doživi starost.“

Enes ibn Malik, r.a., kaže: „Bio je neki nepoznati mladić koji je prisustvovao Poslanikovim halkama. Kada bi Poslanik ustao da ide, on bi požurio i dodao mu obuću. Poslanik mu je rekao: ‘Želio si Allahovo zadovoljstvo, neka Allah bude s tobom zadovoljan!’“ Enes kaže: „Kasnije je taj mladić imao posebno mjesto među stanovnicima Medine.“

Jednom prilikom, kada je došla neka delegacija kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jedan mladić je htio govoriti, pa je Poslanik rekao: „Stariji, stariji! Neka stariji uzme riječ i govori.“

¹²⁶² *Šuabul-iman*, 7/458.

¹²⁶³ *Šuabul-iman*, 7/459.

¹²⁶⁴ *Šuabul-iman*, 7/458.

¹²⁶⁵ *Šuabul-iman*, 7/461.

Ogranci imana

Također, u nekim situacijama, kada se bira ko će predvoditi džemat u zajedničkom klanjanju, daje se prednost starijem, jer je Poslanik u tom značenju rekao: „Kada nastupi namasko vrijeme, neka neko od vas prouči ezan, a neka džemat predvodi najstariji od vas.“

Također je Poslanik sugerirao, u redosljedu posluživanja ljudi, da treba početi od starijih. Čak u jednom predanju Poslanik kaže: „Berićet (Allahov blagoslov) je s vašim starijim.“¹²⁶⁶

Među onima koje trebamo uvažavati i poštivati su oni koji su plemeniti i imaju neku poziciju i položaj u narodu. Kada je Poslaniku, s.a.v.s., došao Džerir ibn Abdullah, predvodnik svoga plemena iz Jemena, Poslanik mu je dodao ogrtač da sjedne. Tada je Džerir uzeo taj ogrtač, poljubio ga i rekao: „Neka te Allah počasti, Poslaniče, kao što si ti mene počastio.“ Tada se Poslanik okrenuo ashabima i rekao: „Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, kada mu dođe plemenit čovjek neka ga počasti i neka mu ukaže posebnu pažnju.“

Upravo zbog toga je Poslanik, s.a.v.s., Ebu Sufjanu, poglavaru Mekke, prilikom njenog oslobađanja, ukazao posebnu čast kada je rekao da će oni koji uđu u njegovu kuću biti zaštićeni i sigurni.

Aiša, r.a., kaže: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je naredio da svakom damo položaj koji mu odgovara i koji zaslužuje.“

Enes ibn Malik, r.a., kaže: „Džerir je bio sa mnom na putu pa me je služio, mada je bio stariji od mene, taj postupak je opravdavao riječima: ‘Kada sam vidio kako su ensarije postupale prema Allahovom Poslaniku, zarekao sam se da ću svakom od njih, koga sretnem, biti na usluzi.’“

Kada je Muhammed, s.a.v.s., obilazio bolesnog sina Ibrahima, uzeo bi ga u naručje i poljubio. A kada je dječak umro, dok je još bio dojenče, Poslanik je rekao: „On će imati dvije dojilje koje će dovršiti njegovo dojenje u Džennetu.“¹²⁶⁷

¹²⁶⁶ *Šuabul-iman*, 7/464.

¹²⁶⁷ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

Jednom prilikom je Poslanik poljubio Hasana sina Alijinog u prisustvu Akrea ibn Habisa, pa on reče: „Imam desetero djece, a nikad ni jedno nisam poljubio.“ Na to mu Poslanik reče: „Onaj koji nije milostiv neće se ni njemu smilovati.“

Također je neki beduin došao Poslaniku i rekao: „Vidim da vi ljubite djecu, a mi to ne činimo.“ Na to mu Poslanik reče: „Šta ti ja mogu pomoći ako je Uzvišeni Allah uklonio milost iz tvog srca.“

Samilost prema djeci

Poslanikova, s.a.v.s., samilost prema djeci je sezala do te mjere da bi on svoju unukicu Umamu, Zejnebinu kćerku, držao na ramenu dok bi klanjao. Kada bi pošao na ruku, spustio bi je, a kada bi se vratio, ponovo bi je uzeo, sve dok ne bi završio sa namazom.¹²⁶⁸

Ponekada se dešavalo da Poslanik ima namjeru u namazu učiti duže, ali bi čuo plač djeteta i skratio učenje iz samilosti prema djetetu i njegovoj majci.

Također se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., za vrijeme hutbe ugledao svoje unuke, Hasana i Husejna, kako u crvenim košuljicama, posrćući, idu kroz džamiju, pa bi sišao, uzeo ih u naručje i ponovo se popeo, rekavši: „Istinu je rekao Uzvišeni Allah u Kur'anu: *Zaista su vam vaši imeci i vaša djeca iskušenje*, kada sam vidio ova dva dječaka kako idu, nisam se mogao suzdržati nego sam prekinuo govor i sišao da ih uzmem.“¹²⁶⁹

Omer ibn el-Hattab, r.a., pripovijeda da je dovedena skupina zarobljenika, pa je neka žena ugledala svoje novorođenče prislonila ga uz grudi i počela dojiti. Poslanik, s.a.v.s., je upitao: „Mislite li da bi ova majka bacila svoje dijete u vatru?“ Ashabi odgovoriše: „Svakako da ne bi.“ Tada Poslanik reče: „Zaista je Allah milostiviji prema Svojim robovima od ove majke prema svome djetetu.“¹²⁷⁰

¹²⁶⁸ Predanje u ovom značanju je zabilježio Buharija.

¹²⁶⁹ *Šuabul-iman*, 7/466.

¹²⁷⁰ Hadis je zabilježio Buharija.

Ogranci imana

Aiša, r.a., priča da je neka žena sa svoje dvije kćerkice ušla kod nje tražeći milostinju, pa joj je ona udijelila tri datule. Ona je svakoj od kćerki dala po jednu, a sebi je uzela treću. Kada je htjela pojesti, njene kćerke su pružile ruke prema njoj tražeći i treću datulu. Ona ju je prepolovila njima dvijema. Aišu je taj čin zadivio, pa kada Poslanik, s.a.v.s., dođe kući ona mu to ispriča, našto on reče: »Allah je njoj zbog te datule obećao Džennet i zaštitio je od Džehennema.«¹²⁷¹

U hadisu koji prenosi Ibn Abbas, r.a., Poslanik, s.a.v.s., kaže: »Ko bude imao dvije kćeri pa ih lijepo odgoji i bude se brinuo za njih, zaslužio je Džennet.«¹²⁷²

Briga o jetimima

Uz podsticanje na samilost prema mladima, Poslanik, s.a.v.s., je posebno naglasio brigu i pažnju prema jetimima. Žalosno je što je ovaj vid pomoći u zadnjim godinama i kod nas postao posebno izražen zbog velikog broja jetima koje imamo u Bosni. Navest ću neke hadise u kojima se govori o veličini nagrade onome ko se brine za jetime.

Sehl ibn Sead, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: »Ja i onaj koji se brine za siroče ćemo u Džennetu biti kao ova dva prsta (pokazujući na kažiprst i srednji prst).«¹²⁷³

Safvan ibn Sulejm, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: »Onaj koji se brine o udovicama, njihovoj djeci (jetimima) i siromasima, poput je onoga koji se bori na Allahovom putu, ili poput onoga koji danju posti a noći provodi u klanjanju.«¹²⁷⁴

Malik ibn Amr el-Kušejri, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: »Ko oslobodi roba muslimana on će mu biti zaštita od džehennemske vatre; oslobađanje njegovih kostiju se nadoknađuje zaštitom kostiju oslobodioca od džehennemske vatre. Ko bude imao

¹²⁷¹ Hadis je zabilježio Muslim.

¹²⁷² *Šuabul-iman*, 7/469.

¹²⁷³ Hadis je zabilježio Buharija.

¹²⁷⁴ Hadis je zabilježio Buharija.

Fuad Sedić

bar jednog roditelja, pa mu, zbog lijepog odnosa prema njemu, ne bude oprošteno, Allah će ga udaljiti od Svoje milosti. Ko usvoji jetima muslimana i bude ga izdržavao tako da ne mora prositi, zaslužit će Džennet.¹²⁷⁵

Jusuf ibn Abdullah ibn Selam, r.a., kaže: „Otac me je stavio u krilo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa me je on pomilovao po glavi i nadio mi ime Jusuf.“ Bejheki, r.a., kaže: „Ovo je dokaz da je lijepo pomilovati bilo koje dijete, iako nije siroče.“¹²⁷⁶

Ebu Hurejre, r.a., priča da se neki čovjek požalio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., na krutost svoga srca, pa mu je on rekao: „Ako želiš da ti srce postane blago, hrani siromahe i (po)miluj jetime po glavi.“¹²⁷⁷

Ebu Uname, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko pomiluje jetima po glavi, imat će za svaku dlaku koju rukom dodirne dobro djelo, a ko bude lijepo postupao prema jetimu, ja i on ćemo u Džennetu biti kao ova dva prsta.“¹²⁷⁸

Omer ibn el-Hattab, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Najdraža kuća Allahu, dž.š., je kuća u kojoj ima jetim prema kojem se lijepo postupa.“¹²⁷⁹

Prenosi se da je Davud, r.a., rekao: „Budi jetimu poput milostivog oca, znaj da ćeš ono što posiješ požnjeti. Dobra žena je mužu poput krune ukrašene zlatom, a loša žena poput teškog tovara na leđima slabašnog starca. Znaj da je savjetovanje ahmaka (glupaka) među narodom poput pjevanja pored mrtvaca. Nemoj prijatelju nešto obećati a zatim to ne izvršiti, jer to stvara među vama neprijateljstvo. Utječemo se Bogu od druga koji ti, kada ga pozoveš, neće pomoći, a kada zaboraviš, neće te podsjetiti. Lijepo li je znanje

¹²⁷⁵ *Šuabul-iman*, 7/471.

¹²⁷⁶ *Šuabul-iman*, 7/472.

¹²⁷⁷ *Šuabul-iman*, 7/472.

¹²⁷⁸ *Šuabul-iman*, 7/472.

¹²⁷⁹ *Šuabul-iman*, 7/472.

Ogranci imana

poslije neznanja, ružno li je siromaštvo poslije bogatstva i ružna li je zabluda nakon Pravog puta.¹²⁸⁰

Jednom prilikom je neki jetim došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., tražeći milostinju za sebe, svoju majku i sestru. Poslanik mu je dao dvadeset i jednu datulu i rekao da svakom da po sedam datula. Tada je ustao Muaz ibn Džebel, r.a., i pomilovao ga po glavi, našto Poslanik reče: „Ko god se od vas bude brinuo za jetima i sa njim lijepo postupao, kada god ga pomiluje po glavi, za svaku dlaku će mu se pisati dobro djelo, brisati jedan grijeh i povećati deredža.“¹²⁸¹

Prenosi se da je jednom mladiću u nekoj bici poginuo otac, pa je plakao. Pored njega je naišao Poslanik i tješio ga govoreći: „Strpi se, zar nisi zadovoljan da ti ja budem umjesto oca, a Aiša umjesto majke.“ „Jesam.“ – reče mladić.¹²⁸²

U jednom hadisu, Poslanik, s.a.v.s, kaže: „Među stanovnicima Dženneta su trojica: pravedan vladar koji mnogo dijeli, milostiv čovjek prema djeci i rodbini i musliman koji je pošten, skroman i darežljiv.“¹²⁸³

¹²⁸⁰ *Šuabul-iman*, 7/473.

¹²⁸¹ *Šuabul-iman*, 7/474.

¹²⁸² *Šuabul-iman*, 7/475.

¹²⁸³ *Šuabul-iman*, 7/475.

76. MIRENJE ZAVAĐENIH

Jedna od obaveza svakog vjernika je da pokuša izmiriti one koji su zavađeni, jer je to sastavni dio njegove vjere. Ova vrlina je posebno izražena danas, osjeća se potreba za njom jer nam je situacija u međuljudskim odnosima veoma loša. Malo je porodica, organizacija, institucija ili bilo kakvih udruženja a da u njima nemamo nesporazume, svađe i druge nepoželjne situacije koje razdiru jedinstvo i slogu. Obzirom da je mirenje zavađenih osoba jedan od najljepših vidova dobročinstva i vjerska obaveza, analogno tome je izbjegavanje svega onoga što može dovesti do svađe još važnije i obaveznije za svakog vjernika. Prema tome, gubitak, ogovaranje, prenošenje tuđih riječi i sve što rezultira svađom među ljudima strogo je zabranjeno i toga se mora kloniti svako ko vjeruje da će doći dan kada će se razotkriti sve ono što su ljudi spletkarili i čime su sve ubacivali smutnju među ljude.

Povodi svađi i nesporazuma su vlast, položaj, materijalni interesi i novac, a posljedice mogu biti nanošenje štete – materijalne ili duševne – mržnja i neprijateljstva, pa čak i ubistva.

Mnogo je kur'ansko-hadiskih tekstova koji ukazuju na opasnost zavađanja ljudi, a isto tako obećavaju veliku nagradu onima koji pokušaju izmiriti ljude, bez obzira o kojoj vrsti svađe se radilo.

Allah, dž.š., kaže: *Nema dobra u mnogim njihovim tajnim razgovorima, osim kada traže da se milostinja udjeljuje ili da se dobra djela čine ili da se uspostavlja sloga među ljudima.* (En-Nisa', 114)

Allaha se bojte i izgladite međusobne razmirice, i pokoravajte se Allahu i Njegovom Poslaniku, ako ste pravi vjernici. (El-Enfal, 1)

Vjernici su samo braća, zato pomirite vaša dva brata i bojte se Allaha, da bi vam se milost ukazala. (El-Hudžurat, 10)

Fuad Sedić

U bračnim nesporazumima među supružnicima Allah, dž.š., upućuje na iznalaženje rješenja, pa kaže: *A ako se bojite razdora između njih dvoje, onda pošaljite jednog pomiritelja iz njegove, a jednog pomiritelja iz njezine porodice. Ako oni žele izmirenje, Allah će ih pomiriti jer Allah sve zna i o svemu je obaviješten!* (En-Nisa', 35)

Omerova hutba u Siriji, koju prenosi od Poslanika

Saib ibn Mihdžan koji je bio stanovnik Jerusalima i sreo se sa ashabima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., priča: „Kada je Omer, r.a., došao u Siriju, zahvalio se Allahu, dž.š., pripisujući Mu svako dobro i hvalu, zatim održao govor u kojem je ljude opomenuo, naredivši im da čine dobra djela i da se klone loših, a zatim je rekao:

‘Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stao pred nas, kao što ja stojim pred vama, držeći govor i naredio bogobožnost, održavanje rodbinskih veza i mirenje zavađenih. Između ostalog je rekao i: ‘Držite se zajednice, jer je Allahova milost sa džematom. Zaista je šejtan s onim ko je usamljen, a od dvojice je malo dalje. Neka se čovjek ne osamljuje s tuđom ženom, jer će šejtan biti treći. Koga žalosti grijeh, a raduje dobro djelo, to je znak da je vjernik musliman. Munafik je onaj koga ne žalosti grijeh, niti raduje dobro djela. Ako uradi kakvo dobro djelo, ne nada se Allahovoj nagradi, a ako uradi neko loše djelo, ne boji se Allahove kazne. Tražite od Allaha, dž.š., dunjalučke blagodati na lijep način, jer je Allah, dž.š., svakom propisao njegovu nafaku i svakom je posao, koji mu je propisan i kojim se bavi, olakšan. Tražite pomoć od Allaha, dž.š., u vašim djelima, jer On dokida i briše što hoće i ostavlja ono što hoće, i kod Njega je Glavna knjiga. I neka je selam i Allahova milost na našeg poslanika Muhammeda, s.a.v.s., i njegovu časnu porodicu. Vesselamu alejkum.’“¹²⁸⁴

Koliki je sevap pomiriti zavađene, ukazuju naredna predanja.

¹²⁸⁴ Šuabul-iman, 7/488.

Ogranci imana

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Čovjek ne može uraditi dobro djelo vrijednije od namaza, mirenja zavađenih i lijepog ponašanja.“¹²⁸⁵

Abdullah ibn Omer, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Najbolja sadaka je izmiriti zavađene.“

Ebu Derda, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Hoćete li da vas uputim na posao koji je bolji od dobrovoljnog posta, klanjanja i dijeljenja sadake?“ „Hoćemo.“ – rekoše ashabi. Poslanik im reče: „Mirenje zavađenih, jer mržnja i unošenje razdora među ljudima uništavaju dobra djela.“¹²⁸⁶

Ebu Ejub el-Ensari, r.a., kaže: „Allahov Poslanik, s.a.v.s., mi je rekao: ‘O Ebu Ejube, hoćeš li da te obavijestim o onome zbog čega Allah, dž.š., povećava nagradu i briše grijehe? Trudi se i nastoj izmiriti zavađene kada se ljudi počnu mrziti i nepodnositi, jer je to sadaka čijeg činitelja Allah, dž.š., voli.“¹²⁸⁷

Mirenje zavađenih osoba je situacija u kojoj je Poslanik, s.a.v.s., dozvolio da se koristi i laž kako bi se postigao cilj. Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Nije lažljivac onaj koji miri zavađene, pa kaže ono što je dobro i želi postići dobro.“¹²⁸⁸

Razlog kažnjavanja u kaburu je i nemimet, tj. prenošenje tuđih riječi s ciljem zavađanja ljudi i unošenja razdora u zajednicu. Upravo zbog toga Poslanik, s.a.v.s., brani ashabima da mu prenose nešto negativno o drugim ljudima, pa kaže: „Nemojte mi prenositi ništa o prijateljima, jer želim izići među vas bez osjećaja netrpeljivosti u grudima.“ Također se prenosi da Poslanik nije prihvatao potvoru, niti je vjerovao onima koji su nešto o drugima govorili.

Za kraj ćemo spomenuti izreku Jahjaa ibn Ebi Kesira koji kaže: „Onaj koji prenosi tuđe riječi, za sahat vremena nanese više štete nego što sihirbaz napravi za mjesec dana.“¹²⁸⁹

¹²⁸⁵ *Šuabul-iman*, 7/489.

¹²⁸⁶ *Šuabul-iman*, 7/489.

¹²⁸⁷ *Šuabul-iman*, 7/490.

¹²⁸⁸ Hadis je zabilježio Muslim.

¹²⁸⁹ *Šuabul-iman*, 7/495.

77. ŽELJETI DRUGOM ISTO ŠTO ŽELIMO I SEBI

Sedamdeset i sedmi sastavni dio vjerovanja je da čovjek želi svome bratu muslimanu isto što želi i sebi i prezire da mu se nešto desi što ne želi da se desi ni njemu samom. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Neće niko od vas biti pravi vjernik dok ne bude želio svome bratu ono što želi i sebi.“¹²⁹⁰

Čovjek je dužan kloniti se uznemiravanja drugih ljudi, bilo na koji način se to manifestiralo i to je prava odlika vjernika. Fedale ibn Ubjed, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na Oprosnom hadžu rekao: „Hoćete li da vas obavijestim o tome ko je vjernik? Vjernik je onaj kome ljudi mogu povjeriti imetke i živote. Musliman je onaj od čijeg su jezika i ruku mirni drugi ljudi. Mudžahid je onaj koji se bori protiv svojih hirova kako bio ostao u pokornosti Allahu, dž.š., i muhadžir je onaj koji napusti griješnje i prijestupe.“¹²⁹¹

Džerir ibn Abdullah, r.a., kaže: „Obavezao sam se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da ću obavljati namaz, davati zekat i savjetovati svakog muslimana.“¹²⁹²

Abdullah ibn Amr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko želi biti udaljen od džehennemske vatre i uveden u Džennet neka ga zatekne smrt kao vjernika u Allaha i Sudnji dan, i neka se s ljudima ophodi onako kako želi da se oni prema njemu ophode.“¹²⁹³

Ebu Hurejre, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom upitao: „Ko će od mene uzeti ove poruke da radi po njima ili podučiti nekoga da radi po njima?“ Ja sam rekao da ću ih uzeti.

¹²⁹⁰ Hadis je zabilježio Buharija.

¹²⁹¹ *Šuabul-iman*, 7/499.

¹²⁹² Muttefekun alejhi.

¹²⁹³ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

Tada je on uzeo moju ruku i nabrojao pet stvari, govoreći: „Kloni se onoga što je zabranjeno, bit ćeš najbogobojazniji. Budi zadovoljan onim što ti je Allah dodijelio, bit ćeš najneovisniji. Želi ljudima ono što želiš i sebi, bit ćeš musliman. Lijepo postupaj s komšijom, bit ćeš vjernik. Nemoj se mnogo smijati, jer mnogo smijeha umrtvljuje srce.“¹²⁹⁴

Jednom prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., savjetuje ashaba i kaže: „O Harmele, čini dobro i kloni se zla, nastoj da činiš ono što te raduje da čuješ od ljudi o sebi kada nisi među njima, i kloni se onoga što ne želiš da ljudi govore o tebi kada nisi među njima.“¹²⁹⁵

Za vrijeme obavljanja hadža, jedan ashab je upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Obavijesti me od djelu koje će me približiti Džennetu i udaljiti od vatre?“ Poslanik, s.a.v.s., na momenat diže glavu prema nebu i reče: „Pitanje ti je kratko, ali pitaš o vrlo važnoj stvari. Obožavaj samo Allaha i nemoj Mu ništa pripisivati kao druga, obavljaš namaz, daj zekat, obavljaš hadž, posti mjesec ramazan i ophodi se sa svijetom onako kako želiš da se oni ophode prema tebi i zaštiti ih od onoga što je i tebi odvratno.“¹²⁹⁶

Hasan el-Basri pripovijeda da je Musa, a.s., pitao Gospodara o dobrim djelima, pa mu je On rekao: „Ophodi se s ljudima kao što želiš da se oni ophode prema tebi.“

Abdullah ibn Mesud, r.a., kaže: „Ko želi da bude pravedan prema svijetu, neka se ponaša prema njima kao što želi da se oni ponašaju prema njemu.“

Jednom prilikom se neki čovjek ružno ophodio prema Ibn Abbasu, r.a., pa mu on reče: „Ti me kritiziraš, a ja imam tri osobine: kada čujem pravednu osudu sudije muslimana, ja ga zavolim, mada znam da mi neće nikada suditi; kada čujem da je u nekom selu pala kiša, ja se tome radujem, a tamo nemam stoke; kadgod proučim neki ajet iz Kur'ana, poželim da svi muslimani o tom ajetu znaju ono što ja znam.“

¹²⁹⁴ *Šuabul-iman*, 7/501.

¹²⁹⁵ *Šuabul-iman*, 7/499.

¹²⁹⁶ *Šuabul-iman*, 7/502.

Ogranci imana

Utbe ibn Abdullah kaže: „Ko mi garantira šest stvari, ja njemu garantiram Džennet: nemojte bježati s bojnog polja, nemojte ići u krajnosti u postupcima, budite pravedni prema ljudima, zaštitite onoga kojem se čini nepravda, nemojte biti nepravedni u dijeljenju nasljedstva, nemojte zbog grijeha kriviti Gospodara. Kada to budete radili, ući ćete u Džennet.“

Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: „Znate li ko su oni koji će preteći druge ljude do Allahovog hlada na Sudnjem danu?“ Ashabi rekoše: „Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.“ Poslanik reče: „To su oni koji, kada im se daje njihovo pravo, uzmu a kada se od njih traži, oni ga dadnu. Njihova osuda drugim ljudima je ista kao osuda prema njima samima ili njihovim porodicama.“

Vjernici u uzajamnom ophođenju moraju biti suosjećajni i trebaju se brinuti za svoju braću muslimane i saosjećati sa njima u nedaćama. Na to ih podstiče i hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Primjer vjernika u samilosti, međusobnoj ljubavi i vezanosti je kao primjer ljudskog organizma – kada ga zaboli jedan dio, svi ostali dijelovi suosjećaju u temperaturi i nesanici.“

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenio ovaj hadisi-kudsi u kojem Allah, dž.š., kaže: „Imaju četiri stvari, od kojih jedna pripada Meni, jedna tebi, jedna je između Mene i tebe, a četvrta je između tebe i Mojih robova. Ono što pripada Meni je da Me obožavaš i da mi ništa ne pripisuješ kao druga; ono što pripada tebi je da te nagradim za svako dobro koje si učinio; ono što je između Mene i tebe je da učiš dovu, a Ja ću je primiti i ono što je između tebe i Mojih robova je da njima želiš ono što želiš i sebi.“¹²⁹⁷

Prenosi se da je Urvetu ibn Zubejru odsječena noga i da mu je poginuo sin. Kada su mu ljudi došli na žalost, rekao je ovo: „Allahu moj, imao sam sedam sinova, pa si mi uzeo jednog, a ostavio šestericu, i imao sam četvero (dvije ruke i dvije noge), pa si mi uzeo jedno, a

¹²⁹⁷ Sve prethodne citate pogledaj u *Šuabul-iman*, 7/518.

Fuad Sedić

ostavio si troje. Gospodaru moj, Tebi pripada svaka hvala, Ti si me stavio na iskušenje pa si mi u tome pomogao. Ti si nešto uzeo, ali si mi dosta toga i ostavio.“¹²⁹⁸

Omer, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ovako rekao: „Ko god od ljudi vidi čovjeka koji je stavljen na kušnju (bolešću i sl.), pa prouči dovu: ‘El-hamdu lillahillezi afani mimebtelahu bihi ve feddalen i ala kesirin mimen haleka tefdila / Hvala Allahu koji je mene zaštitio onoga čime je njega stavio na kušnju i dao mi veliku prednost u odnosu na ostala stvorenja,’ neće ga zadesiti takvo iskušenje.“ U drugom predanju se ovaj hadis završava ovako: „Ko prouči ovu dovu, već se je zahvalio na blagodati koja mu je data.“¹²⁹⁹

Koliko je Poslanik, s.a.v.s., tražio od sljedbenika da se međusobno uvažavaju i poštuju govori ovaj hadis koji se može uzeti kao izvor pravila međuljudskog ponašanja i poštivanja tuđih prava: „Vjernik je vjerniku brat, neće ga ostaviti na cjedilu niti će mu učiniti neku nepravdu. Nemojte jedni drugima zavidjeti, nemojte jedni od drugih okretati leđa, nemojte prekidati međusobne odnose i budite, Allahovi robovi, braća. Muslimanu je od njegovog brata muslimana sveto i zabranjeno: njegov imetak, njegova čast i njegov život. Neka niko ne zaručuje djevojku koju je njegov brat već zaručio. Neka se niko ne miješa u kupoprodaju svoga brata. Zaista Allah ne gleda u vaša tijela, niti vaše izgleda, već u vaša srca. Bogobojaznost se nalazi u srcu (i pokazao je na svoje grudi).“¹³⁰⁰

U ophođenju s ljudima se, kao i u svim drugim poslovima, traži iskrenost, a za one druge Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Najgori od ljudi je dvoličnjak koji jednim ljudima dolazi s jednim licem, a drugima s drugim.“¹³⁰¹

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Ko se bude zauzimao da se ne primijeni Allahova kazna, usprotivio se Allahu, dž.š., u Njegovoj vlasti. Ko bude pomagao protiv

¹²⁹⁸ *Šuabul-iman*, 7/506.

¹²⁹⁹ *Šuabul-iman*, 7/507.

¹³⁰⁰ Hadis je zabilježio Muslim.

¹³⁰¹ Hadis je zabilježio Muslim.

Ogranci imana

svoga protivnika, ne interesirajući se je li to ispravno ili neispravno, u Allahovoj je srdžbi sve dok s tim ne prestane. Ko bude išao s ljudima svjedočiti za nešto što ne poznaje, krivo svjedoči. Ko slaže da je nešto sanjao, bit će zadužen napraviti čvor na dlačici (što je neizvodivo). Psovanje muslimana je grijeh, a njegovo ubistvo nevjerstvo.“¹³⁰²

Dobročinitelji na ovom svijetu će biti dobročinitelji i na Drugom svijetu. To potvrđuje naredno predanje koje Selman el-Farisi prenosi od Muhammeda, s.a.v.s: „Oni koji su činili dobra djela na ovom svijetu, bit će takvi i na Budućem svijetu, a oni koji su činili loša djela na ovom svijetu takvi će biti i na Budućem svijetu.“

Neki čovjek je upitao poznatog prenosioca hadisa Hammada ibn Zejda o značenju ovog hadisa, pa mu on reče: „Kada nastupi Sudnji dan, Allah, dž.š., će sakupiti one koji su činili dobra djela pa će ih obilno nagraditi od Svojih blagodati, tako da će im preostati mnogo dobrih dijela koja su činili, a nisu im bila potrebna za ulazak u Džennet. Tada će oni sresti svoju braću vjernike koji su na dunjaluku činili razne grijehe, pa će ih upitati o njihovom stanju, a oni će im reći: ‘Griješili su nam potrošili dobra djela, pa ne znamo šta će s nama biti.’ Tada će im dobročinitelji reći: ‘Nas je naš Gospodar obilno nagradio od Svojih blagodati, pa nam je preostalo mnogo dobrih dijela koja smo činili. Dođite da vam ih poklonimo!’ Dobročinitelji će im to dati i oni će na osnovu toga ući u Džennet.“¹³⁰³

Čuvanje tajne

U jednom hadisu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kada dvojica ljudi sjednu i o nečem razgovaraju, nije dozvoljeno ni jednom od njih prepričavati taj govor trećem, ako njegov sagovornik to ne želi.“¹³⁰⁴

¹³⁰² *Šuabul-iman*, 7/510.

¹³⁰³ *Šuabul-iman*, 7/518.

¹³⁰⁴ *Šuabul-iman*, 7/520.

Fuad Sedić

Kako bi se tajna bolje i opreznije čuvala, Katade savjetuje i kaže: „Kada pričaš noću spusti glas, a kada govoriš danju pogledaj oko sebe!“

U tom kontekstu je i hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Kada ti neko nešto kaže, a vidiš da se okreće gledajući oko sebe, znaj da ti je to ostavio u emanet.“

Svakako da se ono što bi ljudima nanijelo neku štetu ne smije tajiti nego ga treba obznaniti da bi se zaštitila ljudska prava. Tako nam poručuje Allahov Poslanik: „Ono što se priča na sijelima je tajna, osim u tri slučaja: bespravno prolijevanje krvi (ubistvo), silovanje ili nemoral i otimanje tuđeg imetka.“

Koliko su ljudi čuvali tuđe tajne, ukazuje primjer Ebu Alije el-Hakima koji priča: „Neki čovjek je povjerio mome ocu neku tajnu. Kada je završio s govorom, on ga upita: ‘Jesi li zapamtio što sam ti rekao?’ Ovaj mu odgovori: ‘Ne, već sam zaboravio.’“

Ostavi ono što te se ne tiče

Vjernik ne treba iznalaziti mahane bratu, nego ga treba poštovati, uvažavati i biti spreman primiti njegovo izvinjenje.

Bera ibn Azib, r.a., kaže: „Jednom prilikom nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s., održao govor tako glasno da su ga čule i žene u kućama, pa je između ostalog rekao: „O vi koji ste povjerovali jezicima, a još niste povjerovali srcima, nemojte ogovarati muslimane i nemojte istraživati njihove mahane! Ko bude istraživao mahane svog brata muslimana Allah će istraživati njegove mahane, a čije mahane Allah razotkrije osramotit će ga, pa čak i u njegovoj kući.“¹³⁰⁵

Abdullah ibn Muhammed ibn Menazil kaže: „Vjernik iznalazi opravdanje braći, a munafik istražuje greške i mahane braće.“

Zekerijah ibn Jahja prenosi da je čuo jednog beduina da kaže: „Zaboravljaj na greške svoje braće, pa će vaša međusobna ljubav potrajati.“

¹³⁰⁵ *Šuabul-iman*, 7/521.

Ogranci imana

Zunnun je rekao: „Nemoj imati povjerenja u ljubav onoga koji te voli samo pod uvjetom ako ne griješiš.“

Zunnun, također, kaže: „Troje je znak mudrosti: izbjegavanje rasprave i svađe o vjeri, raditi dobra djela pa makar s malo znanja, popravljati svoje i kloniti se tuđih grešaka. Troje je znak skromnosti: smatrati sebe malim znajući svoje nedostatke, uvažavati ljude čuvajući jedinstvo i primiti istinu ili savjet od svakoga. Troje je znak lijepog ponašanja: umanjiti razilaženje s ljudima, blago se ophoditi prema njihovim greškama, izbjegavati da se iznalaze njihove mahane.“

U životu ne treba biti radoznao, trebamo se kloniti svega onoga što nas se ne tiče. Ibn Džurejdž kaže: „Kada sretneš brata, nemoj ga pitati gdje je bio, jer možda ne želi da se to zna. Ako te obavijesti o mjestu gdje je bio već si ga namučio, a ako ti ne kaže istinu onda ti je morao slagati. Također, kada ga vidiš da negdje ide, ne pitaj ga gdje će i nemoj mu se slučajno pridružiti da bi saznao gdje ide, jer se kaže da će splotkarenje i varanje u vatru.“¹³⁰⁶

Čuvati se zavidnosti i uroka

Nije dozvoljeno zavidjeti bratu na blagodatima koje su mu date. Kada vidimo nešto što nas zadivljuje, trebamo reći: „Mašallah!“ – da ga ne bi urekli. Imaju neke osobe koje su uročljive, tj. koji mogu ureći osobu, bez obzira što joj ne žele zlo.

Abdullah ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Oko može ureći, jer da je išta moglo prestići kader (određenje) preteklo bi ga oko. Ako se od vas zatraži da se okupate (saperete radi liječenja), vi to učinite.“¹³⁰⁷

Ovaj hadis pojašnjava slijedeće predanje u kojem kaže da je Amir ibn Rebia bio uročljiv čovjek, pa je pogledao Sehla ibn Hunejfa i urekao ga. Kada su o tome obavijestili Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pozvao je Amira i rekao mu: „Subhanellah, hoćeš li da ubiješ svoga brata? Kada neko od vas vidi kod svoga brata nešto što ga zadivi,

¹³⁰⁶ *Šuabul-iman*, 7/524.

¹³⁰⁷ Hadis je zabilježio Muslim.

Fuad Sedić

neka mu uči dovu za beriĉet (blagoslov).“ Zatim je Poslanik, s.a.v.s., naredio Amiru da se u jednoj posudi umije, opere ruke do lakata, sapere prsa, sapere intimne dijelove, koljena i noge. S tom vodom su kasnije polili Sehlovu glavu i nakon toga je bio izlijeĉen.“

Aiša, r.a., kaŹe: „Onome ko bi nekoga urekao bilo bi naredeno da uzme abdest, pa bi se tom vodom okupao onaj ko je ureĉen.“

Sahabijka Esma se poŹalila Poslaniku, s.a.v.s., govoreći: „Allahov Poslaniĉe, DŹaferovi sinovi su podložni uroku.“ Poslanik joj reĉe: „Uĉi im rukju, jer da je išta preteklo kader (odreĉenje) preteklo bi ga oko (urok).“¹³⁰⁸

Koreĉtnost i lahkoća pri kupopradaji i vraćanju duga

Ako ti brat nešto posudi, vrati mu na najljepši naĉin ĉim budeš u prilici i nemoj odugovlaĉiti bez razloga. Poslanik, s.a.v.s., nas je liĉno poduĉio tome pa je ĉak nekada prilikom vraćanja duga davao i dodatnu hediju, zahvaljujući se na uĉinjenoj usluzi.

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je neki ĉovjek došao od Poslanika, s.a.v.s., traŹiti povrat duga (devu koju mu je pozajmio), pa je pri tom bio malo grub u ophoĉenju. Ashabi su ga htjeli zbog toga ukoriti, pa im je Poslanik rekao da mu dadnu devu poput ove koju je pozajmio. Obzirom da ashabi nisu našli devu istog uzrasta, Poslanik im je rekao da dadnu bolju od nje i nakon toga im je rekao: „Dadnite mu bolju, jer najbolji od vas su oni koji najljepše vraćaju dug.“¹³⁰⁹

DŹabir, r.a., kaŹe: „Došao sam Poslaniku, s.a.v.s., da mi vrati dug, pa mi je vratio dug i još mi je dao više od toga.“¹³¹⁰

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaŹe: „Ko saĉeka s dugom onoga ko je u teškoj situaciji ili mu ga oprost, Allah će ga na Sudnjem danu staviti u Svoj hlad.“¹³¹¹

¹³⁰⁸ *Šuabul-iman*, 7/528.

¹³⁰⁹ Hadis su zabiljeŹili Buharija i Muslim.

¹³¹⁰ Hadis je zabiljeŹio Buharija.

¹³¹¹ Hadis je zabiljeŹio Muslim.

Ogranci imana

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Neki čovjek nije radio nikakvo dobro. Davao je ljudima pozajmnice, pa je govorio sakupljačima: ‘Uzmite od onih koji mogu lahko vratiti dug, a one koji su u teškoj situaciji ostavite, možda će nam se Allah smilovati.’ Kada taj čovjek umre, Allah, dž.š., će ga upitati: ‘Jesi li uradio ikakvo dobro djelo?’ On će odgovoriti: ‘Nisam, osim što sam ljudima davao pozajmice i govorio sakupljačima: ‘Uzmite od onih koji mogu lahko vratiti dug, a one koji su u teškoj situaciji ostavite, možda će nam se Allah smilovati! Tada će Allah reći: ‘Ja sam ti već oprostio.’“¹³¹²

Kod kupoprodaje treba biti fleksibilan i blag i ne treba sitničariti, jer su takvi zaštićeni od džehennemske vatre. Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Zaista Allah voli čovjeka koji je fleksibilan i blag kada prodaje, blag kada kupuje, blag kada vraća dug i blag kada mu se vraća.“¹³¹³

¹³¹² *Šuabul-iman*, 7/534.

¹³¹³ *Šuabul-iman*, 7/534.

78. SKLANJANJE S PUTA ONOGA ŠTO SMETA PROLAZNICIMA

Kao što je zabranjeno bacati bilo šta po putu i time ometati i uznemiravati prolaznike, tako je veliki sevap smaknuti s puta sve što smeta prolaznicima. To je ustvari i posljednji dio vjerovanja koji je Poslanik, s.a.v.s, spomenuo u hadisu u kojem je govorio o broju sastavnih dijelova imana.

Ebu Berze, r.a., je pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: „Allahov Poslaniče, poduči me nečem što će mi koristiti?“ Poslanik mu reče: „Sklanaj s puta ono što smeta ljudima.“¹³¹⁴

Ebu Zerr, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Prikazana su mi dobra i loša djela mog ummeta, pa sam vidio da je od najboljih djela maknuti s puta ono što smeta, a od loših djela ostaviti prljavštinu u džamiji.“¹³¹⁵

Čovjek bi iz zahvalnosti prema Allahu, dž.š., trebao davati sadaku za svaki dio tijela, a ako to nije u stanju onda bi trebao učiniti neko dobro djelo i na taj način se zahvaliti na blagodati zdravlja. To pojašnjava slijedeći hadis: „Čovjek u organizmu ima tristo šezdeset kostiju i trebao bi za svaku kost dnevno udijeliti sadaku.“ Ashabi upitaše: „Allahov Poslaniče, a ko nije u mogućnosti udijeliti sadaku?“ Poslanik reče: „Neka naređuje dobro ili odvraća od zla.“ Ashabi upitaše: „Šta ako ni to ne može?“ On reče: „Neka skloni kost s puta.“ Oni opet upitaše: „A šta ako ni to ne može?“ On reče: „Neka pomogne nemoćnom.“ Ashabi opet rekoše: „A šta ako ni to ne može?“ Poslanik reče: „Neka ljude zaštiti od svog zla.“¹³¹⁶

¹³¹⁴ Hadis je zabilježio Muslim.

¹³¹⁵ Hadis je zabilježio Muslim.

¹³¹⁶ *Šuabul-iman*, 7/512.

Fuad Sedić

Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Tijelo svakog čovjeka je stvoreno od tristo šezdeset dijelova (kosti), pa ko bude donosio tekbir (govrio: Allahu ekber), izgovarao: El-hamdu lillah (hvala Allahu), La ilahe illellah (nema boga osim Allaha), Subhanellah (slava Allahu), molio Allaha za oprost grijeha, micao s puta kamen ili bodljikavu granu (kost i sl.), naređivao dobro, odvrćao od zla i tako dalje dok ne nabroji tristo šezdeset dobrih dijela hodat će po zemlji, a već je zaštićen od džehennemske vatre.“¹³¹⁷

Burejde, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „U ljudskom tijelu ima trista šezdest kostiju i za svaku treba davati sadaku. Neko upita: „Allahov Poslaniče, ko to nije u stanju?“ Poslanik reče: „Zar nije u stanju neko od vas smaći s puta ono što smeta prolaznicima ili ukloniti prljavštinu iz džamije. Ako ni to ne bude radio, neka klanja dva rekata duha-namaza, i to će mu biti dovoljno.“¹³¹⁸

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Svaki musliman je dužan svakog dana udijeliti neku sadaku.“ Ashabi upitaše: „A ko je to u stanju činiti svakog dana?“ Poslanik im reče: „Kada nekom nazoveš selam i to je sadaka, kada smakneš s puta ono što smeta prolaznicima i to je sadaka, kada posjetiš bolesnika i to je sadaka, kada pomogneš onome ko je u teškoj situaciji i to je sadaka, kada nekom pokažeš put kojim treba ići i to je sadaka, i svako drugo dobro djelo je sadaka.“¹³¹⁹

Koliko god ovo djelo – sklanjanje s puta onoga što smeta prolaznicima – izgledalo beznačajno i nevažno, ipak se za njega obećava velika nagrada. Na to nam ukazuju slijedeći hadisi. Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Jednom prilikom je neki čovjek išao putem i naišao je na bodljikavu granu, pa ju je smaknuo. Allah, dž.š., mu je na tome zahvalio i grijeha mu oprostio.“¹³²⁰

¹³¹⁷ Hadis je zabilježio Muslim.

¹³¹⁸ *Šuabul-iman*, 7/512.

¹³¹⁹ *Šuabul-iman*, 7/515.

¹³²⁰ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

Ogranci imana

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Jednom prilikom je neki čovjek prolazio putem, pa je naišao na breme bodljikavih grana. Tada on reče: ‘Sad ću ovo maći ne bi li mi Allah, dž.š., oprostio grijehe.’ On je to makao i Allah, dž.š., mu je, uistinu, grijehe oprostio.“¹³²¹

Jednom prilikom je Muaz ibn Džebel, r.a., išao s nekim čovjekom, pa je Muaz uklonio kamen s puta. Ovaj ga upita zašto to radi, a Muaz reče da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao: „Ko makne kamen s puta bit će mu upisano dobro djelo, a kome bude upisano dobro djelo ući će u Džennet.“¹³²²

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: „Vidio sam čovjeka kako u Džennetu leži u hladu drveta koje je smetalo ljudima na putu pa ga je on otkinuo i maknuo.“¹³²³

Enes ibn Malik, r.a., kaže: „Pričao nam je Allahov Poslanik jedan hadis i nismo se ničem, nakon što smo primili islam, više obradovali kao što smo tom hadisu: „Zaista vjernik biva nagrađen i ima sevap kada nekom pokaže put kojim će ići, i kada makne s puta ono što smeta, i kada nekom prevede nešto s jezika kojeg ne razumije, pa čak i kada ima bračni odnos sa svojom ženom...“¹³²⁴

Prenosi se da je Aiz ibn Amr el-Muzeni zaslužio Džennet time što nije dozvolio da se bilo šta iz njegove kuće ili njegovog dvorišta prosipa na put, pa čak nije dozvoljavao ni da voda od kiše teče putem iz njegovog dvorišta. Neki čovjek ga je vidio u snu kako uživa u Džennetu, pa ga je upitao čime je to zaslužio, a on je odgovorio: „Zato što nisam ničim uznemiravao ljude.“¹³²⁵

Neka nam ne bude teško, bez obzira što uvijek nekud žurimo, zaustaviti auto i maći s puta kamen ili nešto slično što smeta prolaznicima, i svjesni da time zarađujemo sevap, a istovremeno pomažemo ljudima.

¹³²¹ *Šuabul-iman*, 7/513.

¹³²² *Šuabul-iman*, 7/516.

¹³²³ Hadis je zabilježio Muslim.

¹³²⁴ *Šuabul-iman*, 7/514.

¹³²⁵ *Šuabul-iman*, 7/519.

Fuad Sedić

Završit ćemo ovo djelo hadisom kojim smo i počeli, a to su riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s: „Vjerovanje se sastoji od sedamdeset i nekoliko dijelova, najvažnije je izgovoriti *La ilahe illellah* a posljednje maknuti s puta ono što smeta prolaznicima, a i stid je dio imana.“¹³²⁶

Na kraju, molim Premilostivog Allaha da ovo što sam priredio i napisao primi kao dobro djelo, da se smiluje imamu Bejhekiju i svim ostalim učenjacima, te da nagradi najljepšom nagradom sve one koji budu čitali i drugima prenosili. Allahu naš, učvrsti nam vjerovanje i sakupi nas s Tebi najdražim robovima u džennetskim blagodatima.

Hvala Allahu na početku i na kraju i neka je salavat na Muhammeda, s.a.v.s., njegove ashabe i njegovu časnu porodicu.

¹³²⁶ Hadis su zabilježili Buharija i Muslim.

O AUTORU

Fuad Sedić (sin Jusufa i Muhibe) rođen je 27. 11. 1960. godine u Bosanskoj Krupi. Osnovnu školu je završio u rodnom gradu, nakon čega upisuje Gazi Husrev-begovu medresu u Sarajevu koju završava 1980. godine odličnim uspjehom i time biva oslobođen maturalnog ispita. Nakon odsluženja vojnog roka, 1981. godine odlazi na studij u Rijad (Saudijska Arabija), na Islamski univerzitet Muhammed b. Saud, gdje se, nakon dvije godine usavršavanja arapskog jezika, upisuje na Fakultet Usuliddin – Odsjek za Hadis. Među pet najboljih studenata na spomenutom odsjeku, diplomirao je 1987. godine. Time je stekao uvjet upisa postdiplomskog studija na istom fakultetu. Magistrirao je 1992. a doktorirao 1997. godine na istom Univerzitetu, nakon čega se zapošljava kao stalni profesor na Islamskoj pedagoškoj akademiji u Bihaću. Jedno vrijeme je radio kao vanjski saradnik u medresi Džemaludin Čaušević u Cazinu. Na Islamskoj pedagoškoj akademiji u Bihaću je obavljao dužnost dekana do 2006.

Doktor Fuad Sedić je izrasli stručnjak iz domena hadisa i hadiskih nauka. Objavio je veći broj naučnih i stručnih radova iz tog područja. Učestvovao je u izradi i recenziji stručnih udžbenika za Medrese u Bosni i Hercegovini i dao veliki doprinos na polju prevođenja i komentaranja originalnih djela iz hadiskih nauka, kao što se vidi iz narednog pregleda:

- *Musned Ebu Davuda Tajalisija*, analiza i kritička obrada na arapskom jeziku. Magistarski rad Fuada Sedića, Rijad 1992. godine. Islamski univerzitet Muhammed b. Saud.

- *Komentar Sunena Ebu Davuda Sidžistanija od Ibn Reslana Remlija*, analiza i kritička obrada (na arapskom jeziku). Doktorska

Fuad Sedić

teza Fuada Sedića, Rijad 1997. godine. Islamski univerzitet Muhammed b. Saud.

- *Mali predznaci Sudnjeg dana*, (prvo izdanje 1995., drugo 1996. i treće izdanje 2008. godine).

- *Poslanikove fetve*, El-Kalem, Sarajevo 2005.

- *Veliki grijesi*, F. Sedić, IPA Bihać. 2004.

- *Posebnosti Muhammeda i njegovog ummeta*, F. Sedić, IPA Bihać. 2005.

- *Četrdeset odabranih hadisa*, F. Sedić, IPA Bihać, 2006.

- *Musned Ebu Hanife*, F. Sedić, IPF Bihać, 2007.

Preveo je nekoliko poglavlja iz knjige *Tejsirul-vusul* od Ibn Dejbe Šejbanije, kao što su: *Vjerovanje (iman i Islam)*, *Privrženost Kur'anu i sunnetu*, *Naređivanje dobra i odvrćanje od zla* i *Džihad* koja su doživjela nekoliko izdanja.

- Učesnik je raznih kongresa i predavanja održanih o Bosni i Hercegovini (Saudijskoj Arabiji, Kuvajt, Bahrejn, Egipat, Turska, Njemačka i SAD).

Stručne radove objavljuje u *Preporodu* (Islamske informativne novine), *Muallimu* i *Novim horizontima*.

Sadržaj

PREDGOVOR	5
Druga predanja ovog hadisa	5
Koliko ima sastavnih dijelova imana.....	6
Djela na ovu temu	7
1. VJEROVANJE U ALLAHA, DŽ.Š.....	9
2. VJEROVANJE U ALLAHOVE DŽ.Š., POSLANIKE I VJEROVJESNIKE	13
Vjerovanje u Muhammedovo poslanstvo	14
3. VJEROVANJE U MELEKE	17
Vrste meleka i njihova zaduženja	18
Kako se vjerovanje u meleke odražava na život	20
4. VJEROVANJE U ALLAHOVE, DŽ.Š., KNJIGE.....	21
Ibrahimove i Musaove sahife	22
Musaove sahife	23
5. VJEROVANJE U ALLAHOVO ODREĐENJE (KADA' I KADER)	25
Nije dozvoljeno pravdavanje nevjerstva i grijehenja kaderom	27
6. VJEROVANJE U BUDUĆI SVIJET (AHIRET)	29
Vrijeme nastupanja kijametskog dana je jedna od Allahovih, dž.š., tajni.....	30
7. VJEROVANJE U PROŽIVLJENJE NAKON SMRTI	33
8. VJEROVANJE U SAKUPLJANJE LJUDI (MAHŠER) NAKON PROŽIVLJENJA RADI POLAGANJA RAČUNA	37
Strahote Sudnjega dana	38
Dodjeljivanje knjiga djela	38
Omer će prvi dobiti knjigu u desnu ruku	39
Polaganje računa na Sudnjem danu.....	40
Polaganje računa će biti uz svjedočenje poslanika i svjedoka	42
Ko će sve svjedočiti na Sudnjem danu protiv čovjeka.....	43
Vaganje djela na Sudnjem danu	45
Šta će biti s dobrim djelima koja su učinili nevjernici.....	46
9. DŽENNET I DŽEHENNEM	47
Sirat-ćuprija	49
10. LJUBAV PREMA ALLAHU	51
Zikrullah / spominjanje Allaha.....	54
11. STRAHOPOŠTOVANJE PREMA UZVIŠENOM ALLAHU	59
12. NADA U ALLAHOVU MILOST.....	67

Fuad Sedić

Blagost i umjerenost u pozivanju u vjeru	70
13. TEVEKKUL / POUZDANJE U ALLAHA	75
14. LJUBAV PREMA MUHAMMEDU	79
Poslanikova samilost i ahlak	82
Poslanikova skromnost	84
15. POŠTIVANJE I UVAŽAVANJE MUHAMMEDA, S.A.V.S.	85
Vrijednost donošenja salavata na Muhammeda	88
16. ZADOVOLJSTVO ISLAMOM I SPREMNOST ŽRTVOVANJA NA TOM PUTU	93
17. TRAŽENJE NAUKE	97
18. ŠIRENJE NAUKE	101
19. POŠTIVANJE I VELIČANJE KUR'ANA.....	109
Podučavanje drugih učenju Kur'ana	109
Ustrajnost u učenju Kur'ana.....	110
Razmišljanje o kur'anskim ajetima koji se uče	112
Plakanje prilikom učenja Kur'ana	114
Adabl prilikom završetka učenja Kur'ana (hatme)	115
Zastajanje kod kur'anskih ajeta u kojima se pominje Džennet i Džehennem	118
Potvrđivanje Allahove pravednosti i moći navedene u pojedinim kur'anskim ajetima.....	119
Sevapnije je učiti u Mushafu nego napamet.....	121
Vrijednost učenja Kur'ana uz ramazan	122
Vrijednosti pojedinih kur'anskih sura	122
20. ČISTOĆA.....	127
Posebna svjetlost (nur) na Sudnjem danu će biti onih koji uzimaju abdest	128
21. NAMAZ	131
Vrijednost pet dnevnih namaza / beš vakat.....	132
Namaz u džematu	133
Vrijednost pojedinih dnevnih namaza	133
Važnost džamija.....	134
Važnost petka	136
Obaveznost džume namaza.....	137
Važnost ezana i nagrada za njegovo učenje.....	138
Dobrovoljni noćni namaz	139
Skrupuloznost u namazu	140
Namaz u praksi ashaba i tabiina	141
22. ZEKAT	145
Prijetnja onima koji ne daju zekat.....	146
Posljedice nedavanja zekata.....	148
Podsticanje na dobrovoljno davanje (sadaku)	149
Vrijednosti dobrovoljne sadake.....	151

Ogranci imana

Sevap je nahraniti gladnog i napojiti žednog	152
23. POST	155
Post je zekat na tijelo.....	158
Vrline posta i mjeseca ramazana	158
Čuvanje posta od glibeta i nevaljalog govora	160
Vrste dobrovoljnog posta	161
Post ponedjeljkom i četvrtkom	161
Post na Dan Arefata.....	162
Post dana ašure	163
Lejletul-kadr.....	164
Dova koja se uči u noći Lejletul-kadr.....	166
Po čemu se poznaje noć kadr	166
24. ITIKAF	167
25. HADŽ.....	169
Bedel za hadž	170
Neobavljanje hadža.....	171
Lijepo je obaviti hadž pješke.....	172
26. DŽIHAD.....	173
27. RIBAT / ČUVANJE GRANICA	177
28. USTRAJNOST I NEBJEŽANJE S BOJNOG POLJA.....	179
29. IZDVAJANJE PETINE RATNOG PLIJENA	181
30. OSLOBAĐANJE ROBA.....	183
31. ISKUPLJIVANJE ZBOG ODREĐENIH PRIJESTUPA	185
32. PRIDRŽAVANJE UGOVORA	187
33. ZAHVALA NA ALLAHOVIM BLAGODATIMA	191
Spominjati i nabrajati Allahove blagodati je jedan vid zahvalnosti na njima	194
Dova koja se uči kada se vidi hendikepirana i nečim iskušana osoba	195
Allah voli da se vidi trag njegovih blagodati na Njegovim robovima	197
Od Allahovih blagodati prema čovjeku su pamet, spavanje i lijep san	200
34. ČUVANJE JEZIKA	205
Ne govoriti o onome što nas se ne tiče.....	206
Čuvati jezik od kletve.....	210
35. ČUVANJE EMANETA.....	213
36. ZAŠTITA I ČUVANJE ŽIVOTA	217
37. POŠTENJE I ČUVANJE MORALA.....	221
38. NEPRISVAJANJE TUĐE IMOVINE.....	225
Kamata	226
Jedenje imetka siročeta/jetima	227
39. HRANITI SE HALALOM.....	229

Fuad Sedić

Zabranjena hrana.....	230
Kloniti se zabranjenih pića	232
40. UREDNOST U ODIJEVANJU I UKRAŠAVANJU.....	237
Allah, dž.š., voli vidjeti trag Njegove blagodati na Svom robu	239
41. KLONITI SE KOCKANJA I DRUGIH HAZARDNIH IGARA.....	241
42. SKROMNOST, UMJERENOST I ČUVANJE OD ISRAFLUKA I RASIPNIŠTVA	243
43. KLONITI SE ZAVIDNOSTI I ZLOBE.....	245
44. ZABRANA OGOVARANJA.....	249
45. ČINITI DJELA SAMO U IME ALLAHA	257
46. RADOVATI SE DOBROM DJELU KOJE SMO UČINILI, A ŽALOSTITI SE ZBOG GRIJEHA U KOJI SMO ZAPALI.....	261
Je li bolje tajno ili javno činiti dobra djela	262
Je li dozvoljeno za dobro djelo uzeti naknadu	264
47. TEVBA/POKAJANJE ZBOG UČINJENIH GRIJEHA	265
48. KURBAN	269
Način klanja kurbana.....	270
Koliko je nagrada za klanje kurbana.....	271
Klanje kurbana za umrle	271
49. POKORNOST VLADARU	273
Pretpostavljeni treba biti pravedan	274
50. ČUVANJE ZAJEDNIŠTVA.....	277
51. PRAVEDNO SUDITI MEĐU LJUDIMA	281
Kakav treba biti kadija.....	281
52. NAREĐIVANJE DOBRA I ODVRAĆANJE OD ZLA.....	285
53. POTPOMAGANJE U DOBROČINSTVU I BOGOBOJAZNOSTI	289
54. S T I D	293
55. DOBROČINSTVO PREMA RODITELJIMA	297
Kazna za ovaj grijeh počinje na ovom svijetu	299
56. ODRŽAVANJE RODBINSKIH VEZA	301
57. LIJEPO PONAŠANJE	305
Iskren osmijeh je od lijepog ponašanja.....	307
Izbjegavanje ljutnje i srdžbe	310
Dova za lijepo ponašanje	311
58. LIJEP ODNOS PREMA POTČINJENIMA	313
59. LIJEP ODNOS PREMA PRETPOSTAVLJENIMA	317
60. OBAVEZE PREMA DJECI I FAMILIJI	319
61. LJUBAV PREMA VJERNICIMA	323
Nagrada onome koji prvi nazove selam	326
Selamom se traži odobrenje za ulazak u kuću.....	327

Ogranci imana

Nazivanje selama u svojoj ili u kući gdje nema nikoga.....	328
62. OTPRIMANJE SELAMA	331
Kako će otprimiti selam u namazu	332
Zahvalnost na učinjenoj usluzi.....	333
63. OBILAZAK BOLESNIKA	335
Ponašanje prilikom posjete bolesniku	337
Dova za ozdravljenje	338
64. KLANJANJE DŽENAZE.....	339
Poželjan broj klanjača dženaze-namaza	340
Predavanje rahmeta mrtvima.....	341
Povjerljivost onoga koji kupuje mejita.....	342
Pristojno ponašanje na dženazi	343
Posjećivanje mezarja	344
Učenje Kur'ana i dove za mrtvoga	344
65. ISLAMSKO PONAŠANJE PRILIKOM KIHANJA	347
Kako postupa musliman koji kihne	347
Šta se kaže kihaču	347
Otkako je Adem, a.s., kihno	348
66. LIJEPO DRUŠTVO I PRIJATELJI.....	351
67. POŠTIVANJE KOMŠIJA	355
Obaveze prema komšiji.....	357
68. GOSTOPRIMSTVO.....	359
Svakog gosta tri dana dosta	360
Na poziv se trebaš odazvati, a gdje nisi pozvan ne trebaš ni ići	364
69. PRIKRIVANJE TUĐIH MAHANA	365
Zabrana špijuniranja i uhođenja	367
70. SABUR	369
Šta se uči kada nas zadesi neka nedaća	370
Bolesti i iskušenja čiste grijeha	372
Allah daje onoliko sabura koliko je teško iskušenje	375
Događaj Urve ibn Zubejra sa njegovom bolesnom nogom	377
Nije se lijepo žaliti na postojeće stanje	379
Dove koje se uče kada je čovjek u nedaći	380
Junusova dova	381
71. POBOŽNOST I POVUČENOST OD SVIJETA	383
Mnoštvo imetka ne garantira duševni rahatluk	386
Vrlina skromnosti	389
Prolaznost dunjaluka	392
Pismo Ebu Derdaa Selmanu el-Farisiju	398

Fuad Sedić

Pretjeranost u gradnji kuća je pokuđena	402
72. LJUBOMORA I BRIGA ZBOG ČINJENJA GRIJEHA.....	403
73. KLONITI SE BESPOSlice.....	405
74. DAREŽLJIVOST.....	409
Primjeri darežljivosti	411
75. SAMILOST PREMA MLAĐIMA I POŠTIVANJE STARIJH	415
Samilost prema djeci	418
Briga o jetimima	419
76. MIRENJE ZAVAĐENIH	423
Omerova hutba u Siriji, koju prenosi od Poslanika	424
77. ŽELJETI DRUGOM ISTO ŠTO ŽELIMO I SEBI	427
Čuvanje tajne	431
Ostavi ono što te se ne tiče	432
Čuvati se zavidnosti i uroka	433
Korektnost i lahkoća pri kupopradaži i vraćanju duga	434
78. SKLANJANJE S PUTA ONOGA ŠTO SMETA PROLAZNICIMA	437
O AUTORU	441